Др Александра Костића 1-7, Савски венац, 11 000 Београд, Република Србија;
ПИБ: 100181062, МБ: 07001843, Телефон: 064 647 1235, Веб адреса: www.rlakic.edu.rs

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПРВИ И ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА

2026/27 – 2030/31.

У Београду, 2026. године.

САДРЖАЈ

1. УВОД 10

1.1. ИЗВОРИ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА 10
1.2. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА 12
1.3. ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 14
1.4. ПРОГРАМИ ОРИЈЕНТИСАНИ НА ИСХОДЕ И ПРОЦЕС УЧЕЊА 16
1.5. ИСХОДИ 17
1.6. КЉУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ 19
1.7. ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ 20

2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 21

3. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА **ПРВИ РАЗРЕД** ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 24

3.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 24
3.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА 25
3.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК 25
3.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 29
3.2.3. МАТЕМАТИКА 42
3.2.4. СВЕТ ОКО НАС 47
3.2.5. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 51
3.2.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА 54
3.2.7. ЛИКОВНА КУЛТУРА 63
3.2.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ 67
3.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА 70
3.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 70
3.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА 72
3.4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ 78
3.4.1. СРПСКИ ЈЕЗИК – ДОПУНСКА НАСТАВА 78
3.4.2. МАТЕМАТИКА – ДОПУНСКА НАСТАВА 80
3.5. ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ 82

4. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА **ДРУГИ РАЗРЕД** ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 84

4.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 84
4.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ... 86
4.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК ... 86
4.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 89
4.2.3. МАТЕМАТИКА ... 99
4.2.4. СВЕТ ОКО НАС ... 103
4.2.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 107
4.2.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 110
4.2.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 115
4.2.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ ... 118
4.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ... 121
4.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 121
4.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА ... 125
4.4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВА ... 132
4.4.1. СРПСКИ ЈЕЗИК – ДОПУНСКА НАСТАВА ... 132
4.4.2. МАТЕМАТИКА – ДОПУНСКА НАСТАВА ... 134
4.5. ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ ... 136

5. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА **ТРЕЋИ РАЗРЕД** ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 138

5.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 138
5.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ... 140
5.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК ... 140
5.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 153
5.2.3. МАТЕМАТИКА ... 170
5.2.4. ПРИРОДА И ДРУШТВО ... 175
5.2.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 179
5.2.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 182
5.2.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 187
5.2.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ ... 191
5.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ... 195
5.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 195
5.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА ... 196

5.4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ... 203
5.4.1. ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК ... 203
5.4.2. ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА ... 204
5.4.3. ДОДАТНА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК ... 205
5.4.4. ДОДАТНА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА ... 207
5.5. ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ ... 209
6. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА **ЧЕТВРТИ РАЗРЕД** ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 212
6.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 212
6.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ... 214
6.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК ... 214
6.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 225
6.2.3. МАТЕМАТИКА ... 248
6.2.4. ПРИРОДА И ДРУШТВО ... 252
6.2.5. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 257
6.2.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 262
6.2.7. ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 266
6.2.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ ... 268
6.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ... 272
6.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 272
6.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА ... 275
6.4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ... 281
6.4.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА ... 281
6.4.2. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ ... 281
6.4.3. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ... 282
7. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИРАЊА ... 283
7.1. МАТЕМАТИЧКА СЕКЦИЈА ... 283
7.2. ЛИКОВНА СЕКЦИЈА ... 286
8. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 288
9. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА **ПЕТИ РАЗРЕД** ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 291

9.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 291
9.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ... 293
9.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ ... 293
9.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 309
9.2.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 316
9.2.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 322
9.2.5. ИСТОРИЈА ... 325
9.2.6. ГЕОГРАФИЈА ... 330
9.2.7. МАТЕМАТИКА ... 333
9.2.8. БИОЛОГИЈА ... 337
9.2.9. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА ... 341
9.2.10. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО ... 345
9.2.11. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 348
9.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ... 353
9.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 353
9.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА ... 355
9.3.3. НЕМАЧКИ ЈЕЗИК ... 362
9.4. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ... 372
9.4.1. СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ ... 372
9.5. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ... 373
9.5.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА ... 373
9.5.2. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ... 375
9.5.3. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ... 378
9.5.4. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ... 378
9.5.5. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ ... 379
9.5.6. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ ... 380
9.5.7. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ ... 382
9.5.8. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ ... 383
10. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА **ШЕСТИ РАЗРЕД** ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 384
10.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 384
10.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ... 386

10.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ ... 386
10.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 397
10.2.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 414
10.2.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 418
10.2.5. ИСТОРИЈА ... 427
10.2.6. ГЕОГРАФИЈА ... 433
10.2.7. ФИЗИКА ... 436
10.2.8. МАТЕМАТИКА ... 442
10.2.10. БИОЛОГИЈА ... 445
10.2.11. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА ... 449
10.2.12. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО ... 451
10.2.13. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 453
10.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ... 460
10.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 460
10.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА ... 462
10.3.3. НЕМАЧКИ ЈЕЗИК ... 467
10.4. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ... 476
10.4.1. ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ ... 476
10.5. ПРОГАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ... 478
10.5.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ... 478
10.5.2. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ... 480
10.5.3. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ... 482
10.5.4. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ... 482
10.5.5. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ ... 483
10.5.6. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ ... 484
10.5.8. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ ... 486
10.5.9. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ ... 487
11. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА **СЕДМИ РАЗРЕД** ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 489
11.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 489
11.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ... 491
11.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ ... 491

11.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 502
11.2.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 523
11.2.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 525
11.2.5. ИСТОРИЈА ... 537
11.2.6. ГЕОГРАФИЈА ... 544
11.2.7. ФИЗИКА ... 554
11.2.8. МАТЕМАТИКА ... 559
11.2.9. БИОЛОГИЈА ... 561
11.2.10. ХЕМИЈА ... 565
11.2.11. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА ... 573
11.2.12. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО ... 576
11.2.13. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 578
11.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ... 584
11.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 584
11.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА ... 585
11.3.3. НЕМАЧКИ ЈЕЗИК ... 591
11.4. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ... 601
11.4.1. МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ ... 601
11.5. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ... 603
11.5.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ... 603
11.5.2. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ... 605
11.5.3. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ... 607
11.5.4. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ... 607
11.5.5. ДОПУНСКА НАСТАВА ОЗ БИОЛОГИЈЕ ... 608
11.5.6. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ ... 609
11.5.7. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ ... 610
11.5.8. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ ... 612
11.5.9. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ ... 613
11.5.10. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ХЕМИЈЕ ... 615
11.5.11. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ХЕМИЈЕ ... 616
11.5.12. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА ... 616
10.5.13. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА ... 617

12. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА **ОСМИ РАЗРЕД** ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 619

12.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 619
12.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ... 621
12.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ ... 621
12.2.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 654
12.2.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 656
12.2.5. ИСТОРИЈА ... 666
12.2.7. ФИЗИКА ... 684
12.2.8. МАТЕМАТИКА ... 691
12.2.10. ТРХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈЕ ... 712
12.2.11. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО ... 714
12.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ... 723
12.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 723
12.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА ... 726
12.3.3. НЕМАЧКИ ЈЕЗИК ... 732
12.4. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ... 745
12.4.1. ПРЕДУЗЕТНИШТВО ... 745
12.5. ПРОГАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ... 747
12.5.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ... 747
12.5.2. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ... 749
12.5.3. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ... 751
12.5.4. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ... 751
12.5.5. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ ... 752
12.5.6. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ ... 752
12.5.7. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ ... 753
12.5.8. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ ... 756
12.5.9. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ ... 757
12.5.10. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ ... 759
12.5.11. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ ... 760
12.5.12. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ХЕМИЈЕ ... 761
12.5.13. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ХЕМИЈЕ ... 762

12.5.14. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА 764
12.5.15. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА 764
13. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 766
13.1. ЛИКОВНА СЕКЦИЈА 766
13.2. ИСТОРИЈСКА СЕКЦИЈА 766
13.3. ХОР И ОРКЕСТАР 767

1. УВОД

1.1. ИЗВОРИ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

- Закон о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр: 88/2017-3, 27/2018-3 (др. закон), 27/2018-22 (др. закон), 10/2019 -5, 6/2020-20, 129/2021-9, 92/2023-332, 19/2025-6).
- Закон о основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“ бр. 55/2013-3, 101/2017-11, 27/2018-3 (др. закон), 10/2019-3, 129/2021-8, 129/2021-9 (др. закон), 92/2023-340, 19/2025-7).
- Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања : 10/2017-1, 12/2018-1, 15/2018-1, 18/2018-1, 1/2019-18, 2/2020-1, 16/2022-1, 1/2023-79 (исправка), 13/2023-455, 14/2023-383, 11/2024-1, 1/2026-157
- Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања : 10/2004-1, 20/20041, 1/2005-81, 3/2006-1, 15/2006-1 (др. правилник), 2/2008-24 (др. правилник), 2/2010-6, 7/2010-1, 3/2011-124 (др. правилник), 7/2011-1 (др. правилник), 7/2011-7 (др. правилник), 1/2013-8, 4/2013-181, 14/2013-1, 5/2014-1, 11/2014-1, 11/2016-168, 11/2016-573, 6/2017-5, 12/2018-9
- Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања : 16/2018-47, 3/2019-1, 5/20211, 13/2023-457
- Правилник о плану наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања и програма наставе учења за трећи разред основног образовања и васпитања 5/2019-6,1/2020-1,6/2020-1,7/2022-1,13/2023-457
- Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања: 5/2019-6, 1/2020-1,6/2020-1, 7/2022-1, 13/2023-457
- Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања: 11/2019-1, 6/2020-20, 7/2021-671, 1/2023-1, 13/2023-458
- Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94,17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1, 6/2025-7, 1/2026-219

- Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања: 5/2008-1, 3/2011-129 (др. правилник), 1/2013-24, 5/2014-3, 5/2014-85, 11/2016-410, 11/2016-582, 3/2018-1, 12/2018-46, 3/2020-4
- Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања : 18/2018-1, 13/2023-469,1/2026-339
- Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања : 5/2019-61, 1/2020-60, 6/202099, 8/2020-597, 5/2021-4, 17/2021-42, 16/2022-2, 13/2023-460, 14/2023-399, 6/2025-22
- Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања : 11/2019-61, 2/2020-6, 6/2020118, 5/2021-8, 17/2021-58, 16/2022-2, 13/2023-470, 14/2023-407, 4/2024-1, 6/2025-38
- Извештај о раду школе у претходној школској години
- Услови рада у школи
- Образовне потребе ученика, родитеља, локалне заједнице

1.2. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

- Пун и усклађен интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета и ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- Стицање квалитетних знања и вештина и формирање вредносних ставова, језичке, математичке, научне, уметничке, културне, медијске, техничке, финансијске и информатичке писмености, неопходних за наставак школовања и активну укљученост у живот породице и заједнице;
- Развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса, као и изражавање на језицима различитих уметности;
- Развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење медија и информационо-комуникационих технологија;
- Оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању и свакодневном животу;
- Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота;
- Развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
- Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- Развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву;
- Развој и практиковање здравог начина живота, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- Развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња;

- Развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;

- Развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;

- Формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог матерњег језика, традиције и културе српског народа, националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националног и светског културног наслеђа;

- Развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне и узрасне равноправности и толеранције.

1.3. ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

13) развијање позитивних људских вредности;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

1.4. ПРОГРАМИ ОРИЈЕНТИСАНИ НА ИСХОДЕ И ПРОЦЕС УЧЕЊА

Структура програма свих наставних предмета је конципирана на исти начин. На почетку се налази циљ наставе и учења предмета за први циклус образовања и васпитања. У табели која следи, у првој колони, дефинисани су предметни исходи за крај четвртог разреда, у другој колони дате су области и/или теме, а у трећој се налазе предметни садржаји. Иза табеле налазе се кључне речи садржаја програма и препоруке за остваривања наставе и учења конкретног предмета под насловом *Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма*.

Програми наставе и учења засновани су на општим циљевима и исходима образовања и васпитања и потребама и могућностима ученика четвртог разреда. Усмерени су на процес и исходе учења, а не на саме садржаје који сада имају другачију функцију и значај. Садржаји више нису циљ сами по себи, већ су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета, у овом случају током четвртог разреда. Овако конципирани програми подразумевају да оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних.

Прегледом исхода који су дати у оквиру појединих програма наставе и учења може се видети како се постављају темељи развоја кључних и општих међупредметних компетенција које желимо да наши ученици имају на крају основног образовања. Та потреба да се образовање и васпитање усмере ка развијању компетенција био је један од разлога увођења и пројектне наставе као облика образовно-васпитног рада. Пројектна настава се у данашње време све више фокусира на остваривање образовних стандарда и исхода и, како показују резултати најновијих истраживања, прати друштвене промене својом усмереношћу на развијање знања и способности ученика кроз активности планирања, истраживања и тимског рада у оквиру предметног и међупредметног повезивања садржаја. Поред тога, једна од битних особина савременог приступа пројектном раду у настави односи се на коришћење ИКТ у пројектним активностима што обезбеђује ефикасније учење и развијање знања, али и развијање понашања правилног и безбедног коришћења рачунара и интернета. Детаљније препоруке за планирање и остваривање пројектне наставе дате су у поглављу 7 - *Упутство за реализацију пројектне наставе*.

На путу остваривања циља и исхода кључна је улога наставника који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја; метода, поступака и техника наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе брига је не само о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом.

Програми наставе и учења намењени су, пре свега, наставницима који непосредно раде са ученицима, али и онима који на посредан начин узимају учешће у образовању и васпитању. Зато треба имати у виду да терминологија, која је коришћена у програмима наставе и учења, није намењена ученицима и треба је приликом дефинисања конкретних наставних јединица, било за непосредан рад са ученицима, било за потребе уџбеничких и дидактичких материјала, прилагодити узрасту ученика. Програми наставе и учења су наставницима полазна основа и педагошко полазиште за развијање образовно-васпитне праксе: за планирање годишњих и оперативних планова, непосредну припрему за рад као и оквир за преиспитивање праксе развијања планова, остваривања и праћења и вредновања наставе и учења кроз сопствена промишљања, разговор са колегама итд.

Образовно-васпитна пракса је сложена, променљива и не може се до краја и детаљно унапред предвидети. Она се одвија кроз динамичну спрегу међусобних односа и различитих активности у социјалном и физичком окружењу, у јединственом контексту конкретног одељења, конкретне школе и конкретне локалне заједнице. Зато, уместо израза реализовати програм, боље је рећи да се на основу датих програма планира и остварује настава и учење које одговара конкретним потребама одељења.

1.5. ИСХОДИ

Након завршетка основног образовања и васпитања ученици ће:

1. имати усвојен интегрисани систем научно заснованих знања о природи и друштву и бити способни да тако стечена знања примењују и размењују;

2. умети да ефикасно усмено и писмено комуницирају на српском, односно на српском и језику националне мањине и најмање једном страном језику користећи се разноврсним вербалним, визуелним и симболичким средствима;
3. бити функционално писмени у математичком, научном и финансијском домену;
4. умети да ефикасно и критички користе научна знања и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
5. бити способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање;
6. бити оспособљени за самостално учење;
7. бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације;
8. моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања;
9. бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима;
10. бити одговорни према сопственом здрављу и његовом очувању**,** примењивати усвојене здравствене навике неопходне за активан и здрав животни стил;
11. умети да препознају и уваже људска и дечја права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању;
12. имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју;
13. знати и поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима;
14. бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.

1.6. КЉУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Кључне компетенције представљају скуп интегрисаних знања, вештина и ставова који су потребни сваком појединцу за лично испуњење и развој, укључивање у друштвени живот и запошљавање.

Кључне компетенције за целоживотно учење су:

1. комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми;

2. комуникација на страном језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем, парафразирањем и на друге начине, као и интеркултурално разумевање;

3. математичке, научне и технолошке компетенције: основно нумеричко резоновање, разумевање света природе, способност примене знања и технологије за људске потребе (медицина, транспорт, комуникације и др.);

4. дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију;

5. учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи;

6. друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама;

7. осећај за иницијативу и предузетништво: способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима;

8. културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима - музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.

1.7. ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење. Опште међупредметне компетенције за крај обавезног основног образовања и васпитања у Републици Србији, су:

1) компетенција за учење;

2) одговорно учешће у демократском друштву;

3) естетичка компетенција;

4) комуникација;

5) одговоран однос према околини;

6) одговоран однос према здрављу;

7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

8) рад са подацима и информацијама;

9) решавање проблема;

10) сарадња;

11) дигитална компетенција.

2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____ језик[1]	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи[2]	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
У К У П Н О: А		**20–22***	**720–792***	**21–23***	**756–828***	**21–24***	**756–864***	**21–24***	**756–864***

Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ								
1	Верска настава / Грађанско васпитање[3]	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик / говор са елементима националне културе [4]	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Српски као страни језик[5]	2	72	2	72	2	72	2	72
У К У П Н О: Б		**1–3***	**36–108***	**1–3***	**36–108***	**1–3***	**36–108***	**1–3***	**36–108***
У К У П Н О: А + Б		**21–23***	**756–828***	**22–24***	**792–864***	**22–25***	**792–900***	**22–25***	**792–900***

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**
1.	Редовна настава	21–23*	756–828*	22–24*	792–864*	22–25*	792–900*	22–25*	792–900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава					1	36	1	36
4.	Настава у природи**	7–10 дана годишње		7–10 дана годишње		7–10 дана годишње		7–10 дана годишње	

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности[6]	1–2	36–72	1–2	36–72	1–2	36–72	1–2	36–72
3.	Екскурзија	1–3 дана годишње		1–3 дана годишње		1–3 дана годишње		1–3 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Ученик бира један од понуђених изборних предмета.

4 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај предмет али није у обавези.

5 Ученик који је страни држављанин може да изабере овај предмет али није у обавези. Програм наставе и учења Српског као страног језика остварује се у складу са Правилником о програму наставе и учења за предмет Српски као страни језик („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/19).

6 Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

3. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

3.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. бр.	**Обавезни предмети**	**Недељно**	**Годишње**
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Свет око нас	2	72
5.	Ликовна култура	1	36
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	180
8.	Дигитални свет	1	36
Укупно		**2 – 22**	**720 – 792**
Ред. бр.	**Изборни предмети**		
1.	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36
Укупно		**1**	**36**

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни предмети

Ред. бр.	**Облик образовно-васпитног рада**	**Недељно**	**Годишње**
1.	Редовна настава	21 – 23	756 – 828
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатна настава	/	/
4.	Настава у природи	7 – 10 дана годишње	7 – 10 дана годишње
Ред. бр.	**Остали облици образовно-васпитног рада**		
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1 – 2	36 – 72
3.	Екскурзија	1 – 3 дана годишње	1 – 3 дана годишње

3.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА

3.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за писање, читање и тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Глобални план

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ	9	19	12	17	7	14	4	/	/	/	38	44	82
2.	КЊИЖЕВНОСТ	1	/	4	3	2	1	14	15	13	6	42	17	59
3.	ЈЕЗИК	1	3	2	/	/	/	2	1	/		6	3	9
4.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	11	/	/	2	/	/	3	5	6	3	25	5	30
УКУПНО		22	22	18	22	9	15	23	21	19	9	**111**	**69**	**180**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетска компетенција, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, решавање проблема.	1CJ.1.2.1; 1CJ.1.3.5; 1CJ.1.2.2; 1CJ.1.3.1; 1CJ.1.3.10; 1CJ.1.2.5; 1CJ.1.2.6; 1CJ.1.2.8; 1CJ.1.3.2; 1CJ.2.2.1; 1CJ.2.2.2; 1CJ. 2.2.3; 1CJ.2.2.7; 1CJ.2.2.8; 1CJ.2.2.9; 1CJ.2.2.10; 1CJ.2.3.2; 1CJ. 2.3.9;	Ученик ће бити у стању да: • разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице; • влада основном техником читања и писања ћириличког текста; • разуме оно што прочита; • активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; • обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; • примењује основна правописна правила; • пише читко и уредно; • писмено одговара на постављена питања; • спаја више реченица у крађу целину; • пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; • гласно чита, правилно и са разумевањем; пронађе информације експлицитно изнете у тексту.
2.	КЊИЖЕВНОСТ	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетска компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема.	1CJ.1.5.3; 1CJ.1.5.4;1CJ.2.5.4; 1CJ.2.5.5; 1CJ.3.5.1; 1CJ.3.5.2; 1CJ.3.5.3; 1CJ.2.5.2.	Ученик ће бити у стању да: • активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; • препозна песму, причу и драмски текст; • одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом; • уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина; • изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном

				делу; • препозна загонетку и разуме њено значење; • препозна басну и разуме њено значење; • учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; • обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; • усмено описује ствари из непосредног окружења; • напамет говори краће књижевне текстове; • учествује у сценском извођењу текста; • пажљиво и културно слуша саговорнике; • слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради.
3.	ЈЕЗИК	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, дигитална компетенција, решавање проблема.	1CJ.1.3.3; 1CJ.1.3.4; 1CJ.1.3.5; 1CJ. 1.3.8;	Ученик ће бити у стању да: • правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом, односно интерпункцијским знаком на крају; • правилно употреби велико слово; • пише читко и уредно; • пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; • тихо чита (у себи) са разумевањем прочитаног.
4.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетска компетенција, дигитална компетенција,	1CJ.0.1.1; 1CJ.0.1.2; 1CJ.0.1.6; 1CJ. 0.1.3; 1CJ.0.1.4; 1CJ.0.1.5; 1CJ.0.1.6; 1.CJ. 0.1.7; 1CJ.0.1.8; 1CJ. 2.3.4, 1CJ.2.3.5; 1CJ.2.3.8; 1CJ.1.3.7;	Ученик ће бити у стању да: • влада основном техником читања и писања ћириличког текста; • активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; • препозна песму, причу и драмски текст; • одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом;

		одговоран однос према околини, решавање проблема.	1CJ.1.3.9;	• уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина; • изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу; • правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом, односно интерпункцијским знаком на крају; • учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; • обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; • усмено препричава; усмено прича према слици/сликама и о доживљајима; • усмено описује ствари из непосредног окружења; • бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору; • напамет говори краће књижевне текстове; • учествује у сценском извођењу текста; • пажљиво и културно слуша саговорнике; • слуша, разуме и парафразира поруку; • слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања; • примењује основна правописна правила; • писмено одговара на постављена питања; • спаја више реченица у крађу целину; • гласно чита, правилно и са разумевањем; • пронађе информације експлицитно изнете у тексту.

Начин остваривања програма
Наставне методе: дијалошка метода, демонстративна метода, илустративна, истраживачка.
Облици рада: индивидуални, рад у паровима, групни рад, фронтални рад.

Место извођења наставе: учионица, летња учионица, библиотека, парк.

Корелација

Наставни садржаји српског језика у корелацији су са наставним садржајима предмета: ликовна и музичка култура, свет око нас, математика, физичко и здравствено васпитање.

Наставна средства

Наставна средства која ће се користити при реализацији наставних садржаја српског језика су: зидне слике, словарица, цртежи, пројектор, рачунар и CD (уметничко казивање обавезних текстова).

3.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

		МЕСЕЦ											ОСТАЛИ	
ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	УВОД	1										0	1	1
2.	UNIT 1 – HELLO	5										2	3	5
3.	UNIT 2 – MY	3	2									2	3	5
4.	UNIT 3 – MY TOYS		5									2	3	5
5.	REVIEW 1		1									0	1	1
6.	UNIT 4 – MY THINGS		1	4								2	3	5
7.	UNIT 5 – SHAPES AND			3	2							2	3	5
8.	UNIT 6 – MY FARM				4	1						2	3	5
9.	REVIEW 2					1						0	1	1
10.	PROJECT 1					2						0	2	2
11.	MERRY CHRISTMAS				3							0	3	3
12.	UNIT 7 – MY CLOTHES						5					2	3	5

13.	UNIT 8 – MY BODY						1	4				2	3	5
14.	HAPPY EASTER							3				0	3	3
15.	UNIT 9 – MY FAMILY							2	3			2	3	5
16.	REVIEW 3								1			0	1	1
17.	UNIT 10 – MY PARTY								4	1		2	3	5
18.	UNIT 11 – MY									5		2	3	5
19.	PROJECT 2									1		0	1	1
20.	UNIT 12 – MY ROOM										4	2	2	4
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	**24**	**48**	**72**

Р. БР.	**ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ**	**МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**	**СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА**	**ИСХОДИ** **По завршеној теми/области ученици ће бити у стању да у усменој комуникацији:**
1.	**Увод у предмет** Поздрављање и представљање	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	- разумеју једноставне поздраве и реагују на њих; поздраве и отпоздраве користећи најједноставнија језичка средства; - питају и кажу како се зову.
2.	**Hello** **Здраво** Поздрављање и представљање; изражавање упутстава и налога.	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву одговорно учешће у демократском	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	- разумеју и именују бића и предмете који се односе на тему; разумеју једноставне исказе који се односе на поздрављање и представљање; поздрављају, отпоздрављају, размењују информације личне природе (питају и кажу како се зову); разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; формулишу једноставна упутства и налоге; поштују правила учтиве комуникације.

		друштву, естетичка компетенција.		
3.	**My classroom** **Моја учионица** Описивање места; изражавање упутстава и налога; захваљивање.	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.	- препознају и именују предмете из учионице; разумеју једноставан опис места; описују место користећи најједноставнија језичка средства; разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; формулишу једноставна упутства и налоге; разумеју изразе за захваљивање и упућују захвалност; уоче сличности разлике у школском животу у циљној култури и код нас.
4.	**My toys** **Моје играчке** Изражавање припадања; захваљивање.	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.	препознају и именују играчке; разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање; знају да кажу чије је нешто; изразе захвалност; уоче сличности и разлике у начину разоноде у циљној култури и код нас; поштују правила учтиве комуникације.
5.	**Review 1** **Понављање 1** Представљање и поздрављање	Комуникација, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1. 1.1.21. 1.1.22. 3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1.	- разумеју једноставне исказе који се односе на поздрављање и представљање; - поздрављају, отпоздрављају, размењују информације личне природе (питају и кажу како се

	исказивање захвалности.		1.2.4. 1.3.1.	зову); разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; формулишу једноставна упутства и налоге; поштују правила учтиве комуникације.
6.	**My things** **Моје ствари** Описивање предмета; изражавање количина; тражење и давање информација личне природе.	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.	- препознају и именују школски прибор; разумеју једноставне исказе који се односе на количине; - изражавају количине најједноставнијим језичким средствима; разумеју једноставна питања личне природе и реагују на њих; размењују информације личне природе (питају и кажу колико имају година); уоче сличности и разлике у изгледу школског простора у циљној култури и код нас.
7.	**Shapes and colours** **Облици и боје** Описивање предмета; изражавање количина.	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.	- препознају и именују боје и облике; разумеју једноставне описе предмета и исказе који се односе на изражавање количина; - описују предмете и изражавају количине користећи најједноставнија језичка средства; размењују информације које се односе на описе предмета и количине; уоче сличности и разлике у начину забаве вршњака у циљној култури и код нас.разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе Божића у циљној култури и код нас.
8.	**My farm** **Моја фарма**	Комуникација, дигитална компетенција, рад са	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10.	- препознају и именују домаће животиње и појмове који се односе на сеоско домаћинство; разумеју

	Описивање места.	подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.	једноставан опис места; описују место користећи најједноставнија језичка средства; - уоче сличности разлике у начину живота у селу у циљној култури и код нас.
9.	**Review 2** **Понављање 2** Описивање предмета и места; позив и реаговање на позив у заједничкој активности.	Комуникација, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.	- разумеју једноставан опис предмета и места; описују предмете и места користећи најједноставнија језичка средства; - разумеју позив и реагују на њега; упућују позив на заједничку активност; разумеју и поштују правила учтиве комуникације.
10.	**Project 1** **Пројекат 1** Изражавање количина.	Комуникација, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.20. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.	- препознају и именују бројеве до 10; разумеју једноставне исказе који се односе на количине и изражавају количине једноставним језичким средствима.
11.	**Merry Chrsitmas** **Срећан Божић**	Комуникација, компетенција за учење, рад са подацима и	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10.	- разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и

	Честитање	информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и.оријентација ка предузетништву.	1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12.	разлике у начину прославе Божића код нас и у ВБ.
12.	**My clothes** **Моја одећа** Описивање предмета	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12.	- препознају и именују делове одеће; - разумеју једноставан опис предмета; описују предмете користећи најједноставнија језичка средства; уоче сличности разлике у начину одевања у циљној култури и код нас.
13.	**My body** **Моје тело** Описивање живих бића.	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и оријентација ка	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13 1.1.15. 1.120. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12.	- препознају и именују делове тела; разумеју једноставан опис људи; описују себе користећи најједноставнија језичка средства; уоче сличности разлике у начину забаве и учења у циљној култури и код нас.

		предузетништву.		
14.	**Happy Easter** **Срећан Ускрс** Честитање	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	- разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; - уоче сличности и разлике у начину прославе Ускрса код нас и у ВБ.
15.	**My family** **Моја породица** Представљање	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	- препознају и именују чланове породице; представе чланове своје породице; - уоче сличности и разлике у породичним односима у ВБ и код нас.
16.	**Review 3** **Понављање 3** Описивање предмета и места; позив и реаговање на позив у заједничкој	Комуникација, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	- разумеју једноставан опис предмета и места; описују предмете и места користећи најједноставнија језичка средства; - разумеју позив и реагују на њега; упућују позив на заједничку активност; разумеју и поштују правила учтиве комуникације.

	активности.			
17.	**My party** **Моја журка** Изражавање допадања/ недопадања; честитање.	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	- препознају и именују храну и пиће; разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/ недопадања и реагују на њих; траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима; - разумеју једноставно исказане честитке и одговаре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе рођендана у ВБ и код нас.
18.	**My feelings** **Моја осећања** Исказивање потреба и осећања	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	- препознају и именују речи које се односе на тему; разумеју свакодневне исказе у вези са непосредним потребама и осећањима и реагују на њих; изразе основне потребе и осећања кратким и једноставним језичким средствима; - уоче сличности и разлике у породичним односима у ВБ и код нас.
19.	**Project 2** Описивање живих бића	Комуникација, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	- опишу биљку користећи најједноставнија језичка средства; - уоче сличности разлике у начину изучавања предмета у циљној култури и код нас.

		предузетништву.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	
20.	**My room** **Моја соба** Исказивање положаја у простору	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	- препознају и именују речи које се односе на тему; разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих; - траже и пруже кратка и једноставна обавештења о положају у простору.

САДРЖАЈИ
Језичке активности у комуникативним ситуацијама Реаговање на усмени импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); успостављање контакта при сусрету. Садржаји Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you! (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.
Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких и једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних. Садржаји My name's Maria/I'm Maria. What's your name? This is my friend. His name's/name is Marko. Maria, this is Barbara. Barbara, this is Maria. This is Miss Ivona. She's my teacher. That is Mr Jones. He's your teacher. How old are you? I'm seven. He's ten. Who's this/that? It's my father. Is Tom your brother/friend? Yes, he is/No, he isn't. Is Jane your sister/friend? Yes, she is/No, she isn't. Who's in the picture? It's my sister. Her name's Susan.

Личне заменице у функцији субјекта – I, you … Присвојни придеви – my, your… Показне заменице – this, that Глагол to be – the Present Simple Tense Питања са Who /How (old) Основни бројеви (1–10) (Интер)културни садржаји: Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања и представљања у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја.
Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање кратких и једноставних упутстава (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). Садржаји Let’s start. Quiet, please. Listen to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Say hello/goodbye to your friend. Open/Close your books/notebooks. Put down your pencils. Pick up the rubber. Wash your hands. Open the window, please. Come in. Come here/to the board. Give me your book, please. Don’t do that. Listen and say/sing/do/number/match/draw/repeat… Cut out/stick/touch/point to... Colour the door yellow. Count from … to …. My turn now. Hurry up! Quick! Watch out! I understand/I don’t understand. I’m finished. Императив (Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости; дечје песме одговарајућег садржаја.
Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност, уз коришћење најједноставнијих израза. Садржаји Let’s play football/the memory game/go to the park/sing. Come and play with me! Come to my birthday party. Cool! Super! Great! OK. All right. Sorry, I can’t. Императив (Интер)културни садржаји: Прикладно прихватање и одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода.
Језичке активности у комуникативним ситуацијама

Слушање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог одговора на исказану молбу; изражавање и прихватање молби, захвалности и извињења. Садржаји Can I have an apple, please? Yes, here you are. Thank you/Thank you, Maria/Thanks. You're welcome. No, sorry/Not now/No, you can't. Can you help me, please? Can/May I have some water, please? Can/May I go to the toilet/go out/come in? Excuse me, Teacher, …? I can't see. Can you move, please? Sorry, can you repeat that, please? I'm sorry I'm late. It's OK. No problem. Модални глаголи за изражавање молбе – can/may (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.
Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки. Садржаји Happy birthday to you! Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter! Thanks, same to you! (Интер)културни садржаји: Најзначајнији празници и начин обележавања/прославе и честитања; пригодне дечје песме и игре.
Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање краћих једноставних описа живих бића, предмета и места у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених описа живих бића, предмета и места. Садржаји It's a/an… It's short/long/small/big/blue… It's a blue ruler. I can see one red apple and two yellow bananas/three blue and four orange balloons. Here's a crayon. What colour is it? It's blue/The crayon is blue. Глаголи have got, to be за давање описа Правилна множина именица: book – books, apple – apples… Модални глагол can уз глагол see (Интер)културни садржаји: Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.
Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на туђа.

Садржаји I'm thirsty/hungry. Here's a sandwich for you. Do you want some water? Yes, please. No, thank you. Are you happy/sad/hot/cold? The Present Simple Tense (be, want) Модални глагол can за изражавање предлога (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.
Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких текстова у којима се на једноставан начин описује положај у простору; усмено тражење и давање информација о положају у простору. Садржаји Where's my dad? Is he in the bedroom? No, he's in the bathroom. Where's your dog? It's in the garden. Where's my bag? It's on the chair. Where's the toilet? It's here/over there. Прилози и предлози за изражавање положаја и просторних односа – here, there, in, on Питања са Where (Интер)културни садржаји: Култура становања: село, град.
Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реаговање на њих; усмено исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања. Садржаји This is my ball. Is that your bike? I've got a dog. Have you got a pet? He/She's got two brothers. Who's got a/an...? Присвојни придеви my, your… Have got за изражавање припадања/поседовања (Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, кућни љубимци, играчке.
Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања Садржаји Do you like ice cream? Yes, I do/No, I don't. I like apples and oranges. I don't like milk or cheese. Do you like games? The Present Simple Tense глагола like (Интер)културни садржаји: Храна и пиће.

Начин остваривања програма
Настава се остварује применом комуникативно-интерактивног приступа.

Технике/активности
Активности не трају дуже од 15 минута, слушање и реаговање на упутства на страном језику, рад у паровима, малим и великим групама, мануелне активности, вежбе слушања, игре примерене узрасту и дидактичком захтеву, класирање и упоређивање, решавање „проблем-ситуација", „превођење" исказа у гест и геста у исказ.

Презентовање и увежбавање садржаја
Визуелна наставна средства, хорско понављање нових речи, пантомима, дијалошки модели („имитирање"), пројектне активности и драмске активности. Граматичке појаве се посматрају са функционалног аспекта (примењујући елементе граматике који су неопходни за успешно остваривање комуникативне функције).

Корелација
Наставни садржаји енглеског језика у корелацији су наставним предметима: српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас, физичко и здравствено васпитање.

Наставна средства
Наставна средства која ће се користити при реализацији наставних садржаја енглеског језика су: уџбеник, радна свеска и приручници, постери, рачунар, интернет, пројектор, звучник, мултимедијалне презентације, флеш картице и додатни штампани материјал.

3.2.3. МАТЕМАТИКА

Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, стиче основе математичке писмености, развија основе математичке писмености, развија основе апстрактног, критичког и креативног мишљења, позитивне ставове према математици и способност да примени стечена знања и вештине у другим наставним предметима даљем школовању, решавању проблема из свакодневног живота и доношењу одлука.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВР-ЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Геометрија – предмети у простору и односи међу њима	12									1	7	6	**13**
2.	Геометрија – линија и област	8									1	3	6	**9**
3.	Геометрија – класификација предмета према својствима	2	5									3	4	**7**
4.	Природни бројеви до 100		17	18	22	9	15	23	21	19		54	90	**144**
5.	Мерење и мере										7	2	5	**7**
УКУПНО		**22**	**22**	**18**	**22**	**9**	**15**	**23**	**21**	**19**	**9**	**69**	**111**	**180**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
1.	Геометрија – предмети у простору и односи међу њима	- Комуникација - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Дигитална компетенција -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Сарадња -Предузетничка -За одговоран однос према здрављу -За одговоран однос према околини	1.МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, правоугаоник, тачка, дуж); 1.МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни	- одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло; - уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине - именује геометријска тела - уме да сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика. - разликује унутрашњост и спољашњост; - разликује у, на и ван
2.	Геометрија – линија и област	- Комуникација - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Дигитална компетенција -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Сарадња -Предузетничка -За одговоран однос према	1.МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, правоугаоник, тачка, дуж); 1.МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни	- разликује праву, криву, изломљену, отворену и затворену линију; - уочава тачку; -спаја тачке правим и кривим линијама - црта праву линију и дуж помоћу лењира

		здрављу -За одговоран однос према околини		
3.	Геометрија – класификација предмета према својствима	- Комуникација - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Дигитална компетенција -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Сарадња -Предузетничка -За одговоран однос према здрављу -За одговоран однос према околини	1.МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, правоугаоник, тачка, дуж); 1.МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни	- групише предмете и бића са заједничким својствима; - упореди предмете и бића по висини и дужини; - упореди предмете и бића по ширини
4.	Природни бројеви до 100	- Комуникација - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Дигитална компетенција -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Сарадња -Предузетничка -За одговоран однос према	1.МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој; 1.МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве стотине;	- разуме појам скупа и елемента скупа - препознаје скупове са истим бројем елемената; - препознаје скупове са различитим бројем елемената; - пребројава елементе датог скупа; - развија појам броја преко појма скупа; - броји, упоређује бројеве у блоку бројева до 5; -користи знаке плус, минус и једнако; - користи појмове сабирање, сабирак,

		здрављу -За одговоран однос према околини	1.МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз с једном рачунском операцијом; 1.МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве стотине; 1.МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројевни систем; 1.МА.2.1.2. уме да одреди редни број десетице у оквиру прве стотине; 1.МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза; 1.МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми	збир; - користи појмове одузимање, умањеник, умањилац, разлика; - одређује претходнике и следбенике; - усваја појам једноцифреног броја; - чита, записује, упоређује и броји једноцифрене бројеве; - пише и чита бројеве од 0 до 10; - сабира и одузима бројеве од 0 до 10; - усваја појам десетице и јединице; - одређује број десетица и јединица у датим бројевима; - користи бројевну праву приликом приказивања бројева, сабирања и одузимања; - користи редне бројеве; - користи својство замене места сабирака; - користи својство здруживања сабирака; -користи својства сабирања као олакшицу приликом рачунања; - одређује за толико већи број; - одређује за толико мањи број; - одређује непознати број погађањем; - развија појам двоцифреног броја; - усваја појам прве и друге десетице; - разликује парне и непарне бројеве; - сабира и одузима бројеве датог облика; - чита, записује и упоређује десетице

				прве стотине; - сабира и одузима десетице; - чита и записује бројеве прве стотине; - упоређује бројеве прве стотине; - сабира и одузима бројеве до 100 без прелаза преко десетице - уочава правило и одређује следећи члан започетог низа - решава текстуалне задатке с једном операцијом
5.	Мерење и мере	- Комуникација - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Дигитална компетенција -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Сарадња -Предузетничка -За одговоран однос према здрављу -За одговоран однос према околини	1.МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе; 1 МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама; 1 МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама	- мери дужину задатом, нестандардном јединицом мере ; - разликује новчане апоене до 100 динара и упоређује њихову вредност

Начин остваривања програма

Наставне методе: дијалошка метода, демонстративна метода.

Облици рада: индивидуални, рад у паровима, групни рад, фронтални рад.

Место извођења наставе: учионица, летња учионица, ходник, двориште.

Корелација Наставни садржаји математике у корелацији су са наставним садржајима предмета: српски језик, ликовна култура, свет око нас, физичко и здравствено васпитање.

Наставна средства
Наставна средстава која ће се користити при реализацији наставних садржаја математике су: модели геометријских фигура, модели предмета у непосредној околини, слике предмета и бића, разноврстан дидактички материјал, пројектор, рачунар за часове мултимедијалне наставе.

3.2.4. СВЕТ ОКО НАС

Циљ наставе и учења предмета свет око нас јесте да ученик упознаје себе, своје природно и друштвено окружење и развија способности за активан и одговоран живот у њему као и вредности које су усмерене ка изградњи личног и националног идентитета и неговању интеркултуралности.

Глобални план

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ЈА И ДРУГИ	9	9									11	4+1	18
2.	СНАЛАЖЕЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ			7	2							4	4+1	9
3.	РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ				7	4	6	9	8	2		20	13+3	36
4.	ЧОВЕК СТВАРА									5	4	3	2+4	9
УКУПНО		**9**	**9**	**7**	**9**	**4**	**6**	**9**	**8**	**7**	**4**	**40**	**23+9**	**72**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	ЈА И ДРУГИ	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција, компетенција за сарадњу, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини, компетенција за решавање проблема, за сарадњу, естетичка компетенција, компетенција за одговоран однос према здрављу, за рад са подацима.	1ПД. 1. 5. 1, 1ПД. 1. 5. 2, 1ПД. 2. 5. 1, 1ПД. 2. 5. 2, 1ПД. 3. 5. 2, 1ПД. 1. 5. 3, 1ПД.1. 5. 5, 1ПД.1. 5. 4.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - препозна и искаже радост, страх, тугу и бес, уважавајући себе и друге; - правовремено и примерено ситуацији искаже своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет; - препозна и поштује своја и туђа права и обавезе; - уважава различитости својих вршњака и других људи; - придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши; - сарађује са вршњацима у заједничким активностима; - одржава личну хигијену и адекватно се одева ради очувања здравља; - чува своју, школску и имовину других; - примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са тротоаром и без њега и приликом преласка улице.
2.	СНАЛАЖЕЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, за рад са подацима, дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, за сарадњу, естетичка компетенција,	1ПД.1.4.2, 1ПД.1.4.4, 1ПД.1.5.4, 1ПД.2.1.1.	• снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката; • одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.

		компетенција за одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.		
3.	РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, за рад са подацима, дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, за сарадњу, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини, за одговоран однос према здрављу, предузетничка компетенција, естетичка компетенција.	1ПД.1.1.1, 1ПД.1.1.2, 1ПД.1.1.3, 1ПД.2.1.1, 1ПД.1.2.3, 1ПД.1.3.1, 1ПД.1.5.5, 1ПД.2.2.3, 1ПД.1.1.6, 1ПД.2.1.6, 1ПД.2.1.5, 1ПД.1.1.4, 1ПД.2.1.4, 1ПД.2.1.2, 1ПД.1.1.5, 1ПД.1.2.2, 1ПД.2.1.3, 1ПД.1.5.4.	• разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења; • препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера; • препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина; • идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; • уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа; • препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у свом свакодневном животу; • препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у свом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; • штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; • не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу; • учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене; • прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар; • својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења.
	ЧОВЕК СТВАРА	Комуникативна	1ПД.1.1.1,	• посматрањем и опипавањем предмета одреди

4.		компетенција, компетенција за учење, за рад са подацима, дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, за сарадњу, естетичка компетенција, компетенција за одговоран однос према здрављу, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.	1ПД.1.3.5, 1ПД.1.3.4, 1ПД.1.3.6.	својства материјала: тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво-глатко; • разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења.

Начин остваривања програма

Наставне методе: партиципативне методе, решавање проблем- ситуација, кооперативне методе, интерактивне методе, амбијентално учење
Облици рада: индивидуални, рад у паровима, групни рад, фронтални рад.
Место извођења наставе: учионица, летња учионица, оближњи парк, ботаничка башта, зоолошки врт.

Корелација
Наставни садржаји предмета свет око нас у корелацији су са садржајима наставних и изборних предмета предмета: српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, физичко и здравствено васпитање.

3.2.5. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик континуирано развија физичку писменост унапређујући физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБУЧАВАЊЕ	УВЕЖБАВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	НА СВИМ ЧАСОВИМА		
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ													
	1. Ходање и трчање	5	3	1					3	6		7	11	18
	2. Скакања и прескакања	3	1	3	3			1	3	1	1	7	9	16
	3. Бацања и хватања	1	3	2	1	3		2	1			6	7	13
	4. Пузања, вишења, упори и пењања	1	3	1					2	3		5	5	10
	5. Вежбе на тлу				1	4	4	2				6	5	11
	6. Вежбе равнотеже	2			1			4				3	5	8
	7. Вежбе са реквизитима		1	3	1	3		2	2	1	4	7	9	16
	8. Плес и ритмика		1	3	4		2		1		1	6	6	12
	9. Полигони		1		1			1		1		-	4	4
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА 1. Култура вежбања и играња 2. Здравствена култура	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	НА СВИМ ЧАСОВИМА		
УКУПНО		**12**	**13**	**13**	**12**	**10**	**6**	**12**	**12**	**12**	**6**	**47**	**55**	**108**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Физичке	- Компетенција за	ФВ.1.1.1.Изводи покрете у задатом смеру	- примени једноставне двоставне

	Способности	целоживотно учење - естетска компетенција	ФВ.2.1.1.Остварује напредак у развоју моторичких способности у складу са индивидуално постављеним нормама ФВ.2.1.1.Правилно изводи вежбе обликовања са реквизитима ФВ.3.1.1.Примењује научени комплекс јутарње гимнастике уз подршку одраслих	општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - примењује правилну технику дисања приликом вежбања;
2.	Моторичке Вештине	- Компетенција за целоживотно учење - вештина комуникације - решавање проблема - естетска компетенција - вештина сарадње	ФВ.1.2.1.Разликује правилно од неправилног држања тела ФВ.1.2.2.Разликује различите форме природних облика кретања ФВ.1.2.3.Изводи најједноставније гимнастичке елементе ФВ.1.2.4.Усклађује своје кретање са кретањем реквизита у једноставним кретним задацима ФВ.1.2.5.Познаје основна правила у извођењу елементарних и штафетних игара ФВ.2.2.1.Памтомимом и покретом приказује појаве и ситуације из свакодневног искуства ФВ.2.2.2.Влада изабраним умењима из вежби на справама и тлу ФВ.2.2.3.Правилно хода по правој линији ФВ.2.2.4.Изводи различите облике кретања по линији, обрнутој шведској клупи, или ниској греди, суножни окрет у чучњу и успону ФВ.3.2.1.Усклађује једноставне покрете уз музику у игри ФВ.3.2.2.Вешто изводи једноставне форме природних облика кретања	- правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело; - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; - игра дечји и народни плес;
3.	Физичка и Здравствена Култура	- Вештина комуникације - вештина за живот у	ФВ.1.3.1.Током вежбања и игре, пријатељски комуницира и сарађује са вршњацима ФВ.2.3.1.Ни на који начин у игри не угрожава	- користи основну терминологију вежбања; - одговорно се односи према

		демократском друштву - естетска компетенција - вештина сарадње - брига за здравље	оне који се од њега разликују ФВ.2.3.2.Примењује здравствено-хигијенске мере ФВ.3.3.1.Позитивно вреднује успешне потезе и уложени труд свих учесника у игри, уз подстицање свих учесника у игри ФВ.3.3.2.Уочава своје моторичке и друге способности и особине и сличности и разлике међу вршњацима	објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - поштује правила игре; - навија фер и бодри учеснике у игри; - прихвати сопствену победу и пораз; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; - наведе делове свога тела и препозна њихову улогу; - уочи промене у расту код себе и други; - уочи разлику између здравог и болесног стања; - примењује здравствено - хигијенске мере пре, у току и након вежбања; - одржава личну хигијену; - учествује у одржавању простора у коме живи и борави; - схвати значај коришћења воћа у исхрани; - правилно се понаша за столом.

Начин остваривања програма

Наставне методе: метода живе речи, демонстративна метода, илустративна(прикази пригодних садржаја путем слика, скица и видео-технике). Облици рада: индивидуални, групни рад, фронтални рад, рад у паровима, тимски рад. Место извођења наставе: сала, двориште, парк.

Корелација Часови физичког васпитања у корелацији су са садржајима обавезних и изборних предмета: српски језик, математика, свет око нас, музичка култура.

Наставна средства Палице, вијаче, лопте, медицинке, шведске клупе, шведске лествe, чуњеви, обручи, уже, касетофон.

3.2.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ДОБРОДОШЛИЦА ЂАКУ ПРВАКУ	5	2									5	2	7
2.	ЈЕСЕЊА ЧАРОЛИЈА		2	3	1	1						6	1	7
3.	РАСПЕВАНИ СНЕШКО						2	2				3	1	4
4.	ПРОЛЕЋНИ ПЛЕС							3	3	1		5	2	7
5.	ЛЕТЊА РЕГАТА									3	2	4	1	5
6.	ПРАЗНИЧНА ПАНОРАМА				3	1	1		1			6	0	6
УКУПНО		**5**	**4**	**3**	**4**	**2**	**3**	**5**	**4**	**4**	**2**	**29**	**7**	**36**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ
1.	ДОБРОДОШЛИЦА ЂАКУ ПРВАКУ	Дигитална компетенција, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, компетенција за	По завршетку области ученик ће бити у стању да: • искаже своје утиске о делу које је слушао; • поштује договорена правила понашања при слушању музике; • примењује правилан начин певања и договорена правила у групном певању; • разуме значење појмова *глас* и *оглашавање*; • изговара бројалицу у ритму уз покрет;

		одговоран однос према здрављу, компетенција за решавање проблема.	• пева песму по слуху; • ствара звучне ефекте уз песму; • преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад уз помоћ наставника/наставнице (*ликовна култура*); • разликује одабране звукове и тонове; • ствара звучне ефекте; • пева песму *Школско звоно* по слуху; • препозна улогу чула слуха у свом свакодневном функционисању и сазнавању окружења (*СОН*); • изведе кретања уз музичку пратњу (*физичко васпитање*); • поштује правила игре (*физичко васпитање*); • обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима (*српски језик*); • разликује боју различитих певачких гласова; • изговара у ритму уз покрет бројалицу *Семафор*; • пева по слуху песму *Саобраћајац;* • лакше усваја правила безбедног понашања приликом преласка улице (*СОН*); • учтиво учествује у слободном и вођеном разговору; пажљиво и културно слуша саговорнике (*српски језик*); • објасни доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; • препозна поступну и скоковиту мелодију у делу које слуша; • уочи различите тонске висине у песми; • пева по слуху песму *На крај села жута кућа;* • ствара покрете уз музику; • користи материјал и прибор у складу са инструкцијама (*ликовна култура*); • изговара у ритму уз покрет бројалицу *Трка*; • пева по слуху песму *Буквари;* • користи, уз помоћ одраслих, доступне носаче звука; • пева по слуху песму *Рођенданска песма*;

			• ствара ритмичку пратњу за песму помоћу тела; • користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; црта на различитим подлогама и форматима папира (ликовна култура); • препозна музички почетак и крај и понављање мотива у слушаном делу; • изговара у ритму уз покрет бројалице; • пева по слуху песме различитог садржаја и расположења.
2.	ЈЕСЕЊА ЧАРОЛИЈА	Компетенција за решавање проблема, за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција.	По завршетку области ученик ће бити у стању да: • објасни доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; • поштује договорена правила понашања при слушању музике; • направи дечје ритмичке инструменте; • ствара звучне ефекте; • учествује у извођењу једноставних огледа којим испитује начин настајања звука употребом различитих материјала (*СОН*); • активно слуша и разуме садржај прочитане песме, учтиво учествује у вођеном и слободном разговору (*српски језик*); • одабере самостално начин спајања најмање два материјала; преобликује, сâм или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену (*ликовна култура*); • пева по слуху песму *Јеж*; • примењује правилан начин певања и договорена правила у групном певању; • свира по слуху ритмичку пратњу уз песму *Јеж*; • ствара музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама; • повезује ритам са графичким приказом; • учтиво учествује у слободном и вођеном разговору, пажљиво и културно слуша саговорнике, препозна загонетку и разуме њено значење (*српски језик*); • изведе кретања и кратке саставе уз музичку пратњу уз помоћ наставника (*физичко васпитање*);

			• изговара у ритму уз покрет бројалицу *Ен тен тини*; • пева по слуху мелодију бројалице *Ен тен тини;* • повезује почетне тонове песама модела и једноставних наменских песама са бојама; • пева по слуху песму *Иде јесен*; • пева по слуху песму *Берем, берем грожђе*; • разликује боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе; • изговара у ритму уз покрет бројалицу; • пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; • објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; • направи дечје ритмичке инструменте; • ствара покрете уз музику; • пева по слуху песму *Ситна је киша падала*; • свира једноставне аранжмане, ритмичку пратњу уз бројалицу; • према литерарном садржају изабере одговарајући музички садржај; • пева по слуху песму *Јежева успаванка*; • разликује музичка расположења; • искаже своје утиске о делу које је слушао; • повезује музичко дело са њему блиским ситуацијама; • усмено прича према слици и о доживљају (*српски језик*); • идентификује животиње на основу њиховог спољашњег изгледа (*СОН*); • препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу.
3.	РАСПЕВАНИ СНЕШКО	Дигитална компетенција, компетенција за	По завршетку области ученик ће бити у стању да: • пева по слуху песму *Иде зима*; • поштује договорена правила понашања при слушању музике;

		решавање проблема, за сарадњу, естетичка компетенција.	• примењује правилан начин певања (дисање, положај тела, дикција) и договорена правила у групном певању; • искаже своје утиске о делу које је слушао; • разликује музичке изражајне елементе (темпо извођења); • усмено прича према слици и о доживљају (*српски језик*); • пева по слуху песму *Пада снежак*; • разликује певање/свирање, хор / једног певача / групу певача, боју различитих певачких гласова; • изговара у ритму бројалице; • учтиво учествује у вођеном и слободном разговору (*српски језик*); • објасни доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; • пева по слуху песму *Пада снежак*; • разликује одабране звукове; оркестар / једног свирача / групу свирача, боје различитих инструмената.
4.	ПРОЛЕЋНИ ПЛЕС	Дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, за сарадњу, естетичка компетенција.	По завршетку области ученик ће бити у стању да: • пева по слуху песму *Висибаба*; • изговара у ритму уз покрет бројалице; • свира по слуху звучне илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице; • поштује договорена правила понашања при слушању музике; • примењује правилан начин певања (дисање, положај тела, дикција) и договорена правила у групном певању; • искаже своје утиске о делу које је слушао; • препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у делу које слуша; • учтиво учествује у вођеном и слободном разговору (*српски језик*); • уочава разноврсност биљака на основу спољашњег изгледа (*СОН*);

			• пева по слуху песму *Медо и зечићи*; • повезује музичко дело према боји инструмента са карактером дела; • ствара покрете уз музику; • уочава разноврсност животиња на основу спољашњег изгледа (*СОН*); • пева по слуху песму *Зец копа репу*; • објасни особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; • ствара ритмичку пратњу уз песму; • изрази материјалом и техником по избору своје доживљаје и утиске; црта на различитим подлогама и форматима папира (*ликовна култура*; • пева по слуху народну песму *Киша пада*; • пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; • одреди време својих активности помоћу временских одредница, одреди дане у недељи (*СОН*); • разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање, хор / једног певача / групу певача, оркестар / једног свирача / групу свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе; • преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад, црта на различитим подлогама и форматима папира (*ликовна култура*).
5.	ЛЕТЊА РЕГАТА	Дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, комуникативна компетенција.	По завршетку области ученик ће бити у стању да: • пева по слуху песму *Бубамара*; • поштује договорена правила понашања при слушању музике; • примењује правилан начин певања (дисање, положај тела, дикција) и договорена правила у групном певању; • искаже своје утиске о делу које је слушао; • препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у делу које слуша;

			• повезује музичко дело према боји инструмента са карактером дела; • учествује у школским приредбама и манифестацијама; • учтиво учествује у вођеном и слободном разговору, обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима, спаја више реченица у крађу целину (*српски језик*); • изведе кретања и кратке саставе уз музичку пратњу уз помоћ наставника (*физичко васпитање*); • црта на различитим подлогама и форматима папира, изрази материјалом и техником по избору своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања (*ликовна култура*); • пева по слуху песму *Рибар*; • свира по слуху свирачке деонице у музичким играма; • пева по слуху песму *Авантуре малога Ју-Ју*; • пева по слуху уз покрет музичке игре; • објасни особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; • користи самостално, или уз помоћ одраслих, доступне носаче звука; • ствара мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука; • пева по слуху песму *Сунчање*; • обликује једноставне фигуре од меког материјала, изрази материјалом и техником по избору своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања (*ликовна култура*); • разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање, хор / једног певача / групу певача, оркестар / једног свирача / групу свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе; • пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; • пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре;

			• свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; • ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на крађи задати текст.
6.	ПРАЗНИЧНА ПАНОРАМА	Дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција.	По завршетку области ученик ће бити у стању да: • пева по слуху песму *Звончићи*; • поштује договорена правила понашања при слушању музике; • примењује правилан начин певања (дисање, положај тела, дикција) и договорена правила у групном певању; • свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу; • повезује почетне тонове песама модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом; • искаже своје утиске о делу које је слушао; • разликује музичке изражајне елементе (музички карактер); • ствара музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама; • пева по слуху песму *Примили смо вести тазе* уз инструменталну пратњу; • разликује извођачки састав (хор / један певач / група певача), боју различитих певачких гласова и музичке изражајне елементе; • ствара покрете уз музику; • учтиво учествује у вођеном и слободном разговору, обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима (*српски језик*). • изведе кретања и кратке саставе уз музичку пратњу уз помоћ наставника (*физичко* васпитање); • пева по слуху песму *Божић, Божић*, *благи дан*, уз инструменталну пратњу

			наставника; • разликује боју различитих певачких гласова; • повезује музичко дело са њему блиским ситуацијама; • ствара звучне ефекте помоћу властитог тела; • препозна и искаже радост, тугу, препозна и употреби делове тела (труп, руке и ноге) (СОН); • пева по слуху песму *Химна Светом Сави* уз инструменталну пратњу наставника; • користи самостално, или уз помоћ одраслих, доступне носаче звука; • учествује у школским приредбама и манифестацијама; • пева по слуху песму *Мамино коло;* • уочава разноврсност животиња на основу спољашњег изгледа (*СОН*); • пева по слуху песму *Кока и пилићи*; • изговара у ритму уз покрет бројалицу; • свира по слуху звучне илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице; • повезује музичко дело према боји гласа са карактером дела; • пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; • ствара звучне ефекте, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука.

Начин остваривања програма
Наставне методе: дијалошка метода, демонстративна метода, илустративна.
Облици рада: индивидуални, групни рад, фронтални рад.
Место извођења наставе: учионица, летња учионица.
Корелација Наставни садржаји предмета музичка култура у корелацији су са предметима: српски језик, математика, свет око нас, ликовна култура, физичк и здравствено васпитање.
Наставна средства Наставна средства која ће се користити у реализацији садржаја предмета музичка култура су: звучник, рачунар (CD, DVD), пројектор, инструменти, звечке, зидне слике, плакати.

3.2.7. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења ликовне културе је да ученик кроз ликовни рад овлада основама ликовног језика и оспособи се за комуникацију визуелним средствима, да континуирано развија стваралачко мишљење, естетске критеријуме, афинитет и позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа, ради личног развоја и продуктивног учешћа у савременом свету.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ВЕЖБА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Облици: Односи у видном пољу	4	4	4	4							10	6	16
2.	Линије и облици око нас: Обликовање					2	3	5				3	7	10
3.	Споразумевање								4	2		3	3	6
4.	Простор: Ликовна Култура и окружење									2	2	2	2	4
УКУПНО		**4**	**4**	**4**	**4**	**2**	**3**	**5**	**4**	**4**	**2**	**18**	**18**	**36**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ
1.	Облици: Односи у видном пољу	Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Компетенција за учење	**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** – да пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу предмета и објеката и облицима и окружења; – да опише својим речима визуелне карактеристике по којима препознаје облике; – да разуме односе део – целина, велико – мало;

		Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према здрављу Одговорно учешће у демократском друштву	– да разуме односе високо – ниско, широко – уско, дуго – кратко и примени их у раду; – да разуме односе светло – тамно и примени их у раду; – да разликује природне и вештачке изворе светлости и разуме настанак сенке, променљивост њеног облика и величине; – да разликује појмове обојено, необојено и примењује ово својство облика у раду; – да чулима вида и додира разликује карактеристике облика (меко, тврдо, глатко, храпаво) користећи претходно искуство и да уочена својства примени у ликовном раду изражавајући материјалом и техником своје замисли; – да одреди, самостално или у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни; – да разликује кретање и покретљивост, да повеже појмове о врсти кретања бића и предмета и користи та знања у ликовном изражавању; – да разуме илузију величине облика у односу на удаљеност од посматрача и да је примени у свакодневном животу; – да изрази материјалом и техником по избору своје замисли, доживљаје, утиске и опажања.
2.	Линије и облици око нас: Обликовање		**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** – да препозна и употребљава различите врсте линија; – усвоји основне појмове везане за цртање и биће у стању да црта на различитим подлогама и форматима папира користећи материјал и прибор у складу са инструкцијама; – усвоји основне појмове везане за сликање и упознаће изражајна својства боје у односу на материјал и прибор; – да обликује тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком

			и да их спаја правећи нове; – да схвати да од старих и одбачених предмета спајањем, обликовањем и лепљењем може добити нове, који могу имати другачији облик и функцију и поново се употребљавати; – примени стечено знање о линијама (врстама линија) и комбинује линије стварајући облике; – да наслика реалне облике у простору, самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; – да комбинује различите облике и спаја различите материјале у оригиналну тродимензионалну скулптуру.
3.	Споразумевање		**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** – да препозна, објасни и користи различите начине споразумевања; – да протумачи и разуме поруку илустрације; – да препозна стрип и усвоји елементарна знања технике стрипа; – да протумачи визуелну поруку на прави начин и да се служи различитим знаковима у споразумевању; – да препозна елементе народне ношње и поједине традиционалне обичаје; – да објасни шта значи појам споразумевање, као и да примени различите начине споразумевања.
4.	Простор: Ликовна Култура и окружење		**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** – да разуме појам отвореног и затвореног простора и да опише својим речима карактеристике простора; – да разуме појам дизајн и опише изглед предмета користећи знање из ликовне културе и лично искуство, као и да дизајнира неки употребни предмет

			користећи материјал у складу са упутствима; – упознати појмове везане за установе културе, уређење простора у њима и културу понашања и применити то знање у свакодневном животу и ликовном стварању; – да обликује фигуре и користи материјал и прибор у складу са инструкцијама.

Начин остваривања програма
Наставне методе: дијалошка метода, демонстративна метода, илустративна.
Облици рада: индивидуални, рад у паровима, групни рад, фронтални рад.
Место извођења наставе: учионица, летња учионица, парк, галерија, музеји.

Корелација
Садржаји наставе ликовне културе у корелацији су са обавезним и изборним предметима: српски језик, енглески језик, математика, свет око нас, музичка култура, физичко и здравствено васпитање.

Наставна средства
Наставна средства која ће се користити у оквиру предмета ликовна култура су:
материјали разних ликовних техника, предмети свакодневне употребе (играчке, воће, поврће, цвеће, модели геометријских тела, драперије); примерци решења за демонстрацију као што су плакати, рапродукције, зидне слике, снимци, збирке дечјих цртежа, звучник, рачунар...

3.2.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Циљ наставе и учења предмета дигитални свет је развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.

Глобални план

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	4	4	4	4	2						11	7	18
2.	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА						3	5				7	1	8
3.	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА								4	4	2	6	4	10
УКУПНО		**4**	**4**	**4**	**4**	**2**	**3**	**5**	**4**	**4**	**2**	**24**	**12**	**36**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ
1.	**ДИГИТАЛНО ДРУШТВО**	• Компетенција за учење; • Дигитална компетенција; • Естетичка компетенција; • Рад с подацима и информацијама; • Сарадња.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих; – наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова; – упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја; – упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих; – користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника); – упореди дигитални и папирни уџбеник; – упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја; – наведе неке од карактеристика „паметног” дигиталног уређаја; – наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине.
2.	**БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА**	• Компетенција за учење; • Дигитална компетенција; • Одговоран однос према здрављу; • Одговоран однос према околини; • Рад с подацима и информацијама; • Сарадња.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – наведе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; – наведе неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја; – доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; – наброји основне податке о личности; – објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; – именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим,

			злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; – наведе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их.
3.	**АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА**	• Компетенција за учење; • Дигитална компетенција; • Решавање проблема; • Рад с подацима и информацијама; • Естетичка компетенција; • Сарадња.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење; – протумачи симболе познатог/договореног значења и спроведе поступак описан њима; – уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сарадднички); – доведе у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја.

3.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

3.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

област/тема	**садржај**	**тип часа**		
		обрада	**утврђивање**	**укупно**
Људска права	Групни идентитет			12
Демократско друштво	Насилна и ненасилна комуникација			8
Процеси у савременом свету	Школа као безбедно место			10
Грађански активизам	Школа као безбедно место за све			6
УКУПНО				**36**

Р. БР.	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**	**ИСХОДИ**
1.	Људска права	комуникативна компетенција, компетенција за сарадњу, •рад с подацима и информацијама, •естетичка компетенција, •одговоран однос према околини,	– разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе; – успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; – искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; – препозна и уважи осећања и потребе других; – наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима; – прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости;

			– препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; – се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; – наводи примере међусобне повезаности права и одговорности;
2.	Демократско друштво	комуникативна компетенција, компетенција за сарадњу, •рад с подацима и информацијама, •естетичка компетенција, •одговоран однос према околини,	разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа; – саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем; – даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу
3.	Процеси у савременом свету	комуникативна компетенција, компетенција за сарадњу, •рад с подацима и информацијама, •естетичка компетенција, •одговоран однос према околини,	представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; – се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика; – наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; – препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета;
4.	Грађански активизам	комуникативна компетенција, компетенција за сарадњу, •рад с подацима и информацијама, •естетичка компетенција, •одговоран однос према околини,	– сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; – износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; – учествује у изради плана једноставне акције; – са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; – доприноси промоцији акције; – на једноставан начин вреднује изведену акцију

Начин остваривања програма

Због специфичности овог предмета настава се искључиво изводи по радионицама.

Корелација: српски језик, свет око нас, ликовна култура.

3.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ наставе православног катехизиса у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринираној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се излагање хришћанског виђења живота и постојања света обавља у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све ово спроводи се како на информативно – сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктриниране поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима).

Р.бр. нас. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	МЕСЕЦ										Бр. час. по теми	Број часова за			
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI		Обраду	Утврђи-вање	Систе-матиз.	Друге типове часова
1.	Увод	1										1	1			
2.	Заједница као основ живота	4										4	3	1		
3.	Заједница љубави Бога, човека и природе		4	2								6	4	2		
4.	Неизмерна љубав Божја-Христос се роди!			1	5							6	4	1		
5.	Црква – заједница са Богом					1	3	5				9	7	2	1	
6.	Христова љубав према човеку и свету								4			4	3	1		
7.	Наша брига о свету									4	2	6	5		1	
	УКУПНО											**36**	**27**	**7**	**2**	

ТЕМА (наставне јединице)	**ЦИЉ**	**ИСХОДИ** По завршетку теме ученик ће:	**ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА**	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА**
I – УВОД 1. Учимо о нашој вери - уводни час	· упознавање ученика и вероучитеља · упознавање ученика са садржајима предмета и начином рада · мотивисање ученика за похађање часова верске наставе	*Когнитивни аспект*: • да разуме основна сазнања о темама које ће се обрађивати на настави Православног катихизиса *Афективни аспект*: • бити подстакнут да активно учествује на часовима верске наставе	· Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе
II - ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА 2. Моја породица 3. Моја школа и другари 4. Ми смо део Божје породице (Цркве)	• ученицима пружити основ за разумевање човека као бића заједнице • пружити ученицима елементарно знање о Богу као бићу заједнице	*Когнитивни аспект:* • моћи да опише и објасни значење појма заједнице као и његов однос према њему блиским особама (породици) •моћи да препозна да не можемо једни без других • знати да нас љубав повезује са другима • знати да се правилно осени крсним знаком • знати да је Бог Света Тројица (Заједница) • знати да крштењем постајемо чланови Божје породице (Цркве) Афективни аспект: • пожелети да чини добро другима	· приче и слике које приказују породицу · може и прича о „малој породици“ (деца са једним родитељем, или старатељем) · садржаји у вези са животом у школи (нова заједница); односи у заједници, правила понашања · Божја породица (ко су чланови Божје породице;	

		(ближњима) у својој заједници • желети да изражава хришћанску љубав према Богу и ближњима	како се постаје њен члан...)	Настава се реализује кроз следеће облике наставе: · теоријска настава (35 часова) · практична настава (1 час) Место реализације наставе · Теоријска настава се реализује у учионици; · Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе · Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група
III - ЗАЈЕДНИЦА ЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ 5. Послушност 2. 6. Даривање – наша љубав 7. Цео свет на дар 8. Оче наш - зовемо нашег Бога	• пружити основ за разликовање и упоређивање породичних односа и односа који владају у Цркви • пружити основ за упознавање односа који владају између човека и Бога • пружити основ за разумевање да је молитва наш разговор са Богом • омогућити ученицима да увиде да се породични односи и односи у Цркви исказују на конкретан начин • ученицима пружити основ за разумевање да се кроз међусобне односе љубави остварује јединство	*Когнитивни аспект:* • знати да заједница са Богом почива на слободи • знати да је послушност израз љубави •моћи да препозна да је даривање плод љубави • моћи да сазна да је молитва разговор са Богом • моћи да усвоји текст молитве Оче наш • знати да је Бог Отац створио свет из љубави •моћи да препозна да је наш живот Божји дар • знати да Бог жели да живимо у заједници са Њим *Афективни аспект:* • показивати жељу да љубав исказује на конкретан начин • бити мотивисан да љубав према Богу изражава молитвом	· приче које говоре о томе да када некога волимо, онда га и слушамо · како можемо да помогнемо другоме; љубављу чиним добра дела · садржаји који говоре и приказују лепоту створеног света · песмица: „Ал` је леп овај свет“, J.J. Змај · Бог је цео свет створио из љубави	
IV - НЕИЗМЕРНА	· пружити ученицима	*Когнитивни аспект:* •моћи да препозна основне	· Новозаветно сведочанство	

ЉУБАВ БОЖЈА - ХРИСТОС СЕ РОДИ! 9. Бог долази у овај свет . 10. Христос се роди – Божић у мом дому 11. Како је Растко постао Св. Сава 12. Свети Сава, слава у школи и у мојој породици	неопходно знање о доласку Спаситеља у свет · указати ученицима да је послање Сина Божјег дар љубави Бога Оца свет · пружити ученицима елементарно знање о Светоме Сави	догађаје библијске приповести о Христовом рођењу • моћи да препозна и именује главне личности из библијске приче о Христовом рођењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) •моћи да препозна да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави •моћи да усвоји текст (садржај) и мелодију песме (Божић, Божић) • моћи да препозна да је Свети Сава посветио свој живот Богу због љубави према Њему Афективни аспект: По завршетку теме: • код ученика ће се развити жеља да активно учествује у прослави Христовог рођења • код ученика ће се развити жеља да према ближњима подражава пример љубави Светога Саве	о Христовом Рођењу (препричано и прилагођено) · Божићна песма: „Божић, Божић благи дан“ · Свети Сава – остварени син Бога Оца (кроз љубав и заједницу са Богом, свако од нас постаје као Свети Сава) · Химна Светом Сави	располаже. · Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. · Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. · Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко
V - ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ 13. Бог ствара свет 14. Свет је наш дом 15. Прихватимо	• пружити ученицима елементарно знање о стварању света • омогућити ученицима да схвате и доживе Цркву као заједницу сабраног Божјег	*Когнитивни аспект:* •моћи да опише појединости библијске повести о стварању света • моћи да разликује оно што је Бог створио од онога што је човек направио на примерима из непосредног окружења • знати зашто за Бога кажемо да је	· Библијско казивање о стварању света · Живот првих људи-Божја жеља да свет буде Црква · Човек не	

дарове Божје 16. Где је љубав ту је Бог 17. Христова вечера са ученицима 18. Литургија - окупљање Божје породице 19. Пост – стаза љубави	народа • подстицати ученике на лично учешће у животу Цркве	Творац •моћи да објасни, на елементарном нивоу, повезаност људи и природе • уочити да се у Цркви остварује јединство људи и природе са Богом • знати да у заједници са Богом учествујемо слободно – само ако то желимо (пример Светога Саве и његовог слободног избора) • да се упозна са Литургијом као догађајем (заједничком трпезом) на којем се окупља Божја породица Афективни аспект: • код ученика ће се развити жеља да својом послушношћу изражава своју љубав и слободу • ученик ће желети да учествује у Литургији	прихвата Божје дарове непослушност и себичност · Прича:“Где је љубав, ту је Бог“, Л.Н. Толстој · Прва Литургија (Христови ученици); „Православна читанка“, с. Нина Неранџић и Ана Савковић	дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. · У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. · Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе
VI – ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ . 20. Христова љубав према човеку и свету	· указати ученицима на величину Христове љубави према људима и свету · пружити ученицима елементарно знање о Христовом страдању и васкрсењу	*Когнитивни аспект:* • упознати Христово учење као „учење“ о љубави и праштању (на примерима из јеванђељских прича) • препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима • усвојити садржај и мелодију песме „Знаш ли ко те љуби силно“ • бити у могућности да опише	· Јеванђељска прича Милостиви Самарјанин · Песмица: „Знаш ли ко те љуби слилно“ · Новозаветно сведочанство о Христовом	

21. Препознајемо Христову љубав 22. Христос васкрсе!		појединости библијске повести о Христовом Васкрсењу • препознати и именовати главне личности из библијске приче о Христовом Васкрсењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) • препознати да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави • моћи да опише прослављање Васкрса у својој породици • знати обичаје у вези са Васкрсом Афективни аспект: • развијати потребу да делима исказују љубав • развијати жељу да учествује у припремама за прославу овог највећег хришћанског празника	Васкрсењу (препричано и прилагођено) · Прича: „Добро дрво“ Ш. Силверстејн	(процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: · процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; · провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: · усмено испитивање; · писмено испитивање; · посматрање понашања ученика; Оквирни број часова по темама Увод – 1 Заједница као основ живота – 4 Заједница љубави Бога, човека и природе – 5 Неизмерна љубав Божја-Христос се роди! – 6 Црква – заједница са Богом – 8
VII– НАША БРИГА О СВЕТУ 23. Човек домаћин у свету 24. Радост служења 25. Љубав према људима и природи је љубав према Богу 26.Сваки човек је за нас Христос	• омогућити ученицима да у Христу препознају узор љубави према свету и човеку • подстицати ученике да љубав према Богу изражавају кроз љубав према људима и природи • установити обим разумевања и квалитет стечених	*Когнитивни аспект:* •моћи да преприча одабране приче које говоре о Христовој љубави према свету и човеку • на елементарном нивоу моћи да објасни међусобну повезаност свих људи и природе • препознати и именовати поступке људи који су прожети љубављу према природи, људима и Богу • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног	· Разне приче о које говоре о служењу човека човеку · Човекова брига за очување природе, биљака и животиња · Прича Свети Герасим и лав Јордан · Приче и слике о	

27.Научили смо о нашој вери	знања у току школске године из Православног катихизиса	катихизиса 1. разреда основне школе *Афективни аспект:* • развијати жељу да се брине о биљкама и животињама и целокупној природи	кућним љубимцима	Христова љубав према човеку и свету – 4 Наша брига о свету – 6 Евалуација – 1+1

3.4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

3.4.1. СРПСКИ ЈЕЗИК – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ и задаци:
- Саопштавање о доживљајима – индивидуално и по заједничком плану
- Овладавање основним облицима језичког изражавања и даље неговање језичке културе
- Ученик уме да преприча садржину краћих текстова
- Мотивисање, подстицање и усмеравање на читање леткире
- Овладавање техником читања и писања латиницом
- Усвајање технике писања по диктату
- Писање бројева и словима, назива улица, писама, честитки, разгледница

Оспособити ученике за анализирање текста и усменог изражавања као и правилног рецитовања
Идентификација ученика за допунску наставу у септембру– утврђивање знања које је потребно за даљи рад. У допунски рад могу током година да се укључе и ученици који из различитих разлога нису успели да савладају делове градива. Допунски рад за поједине ученике траје док се не овлада одређено градиво.

Глобални план

област/тема	садржај	тип часа			
		обрада	утврђивање	увежбавање	укупно
Граматика	Слог - реч - реченица Главни делови реченице Именице и глаголи Писање назива улица Писање бројева словима Писање писма, честитке, разгледнице Придеви Писање речце ли и речце не Анализа текста			2 2 2 2 2 2 2 2 2	18
Правопис	Писање штампаних слова латинице Читање текстова написаних латиницом Читање и писање латиничним словима Како писати писмени састав Диктат Анализа текста			2 2 2 2 2 2	12
Ортоепија	Увежбавање правилног изговора речи, исказа, реченица, пословица, краћих текстова Интонационо подешавање гласа у изговору појединих реченица (обавештајне, упитне, узвичне и заповедне) или неких њихових делова (реченични акценат) Увежбавање подешавања реда речи према комуникативним потребама у контексту			2 2 2	6
УКУПНО				**36**	**36**

3.4.2. МАТЕМАТИКА – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ и задаци:
- да савладају читање и писање природних бројева
- упознају скуп природних бројева и исте приказу ју тачкама бројевне полуправе
- знају да решавају једноставније једначине
- савладавање таблице множења и дељења,
- решавање једноставних задатака са две опреације
- да самостално набраја месеце у години, да каже колико месец има дана и седмица, колико траје дан и набраја дане у седмици
- да упозна ,нацрта и направи часовник и зна Часове и , минуте
- да препозна облике и да их разликује од тела
- да уочава дуж и црта линије помоћу лењира

Глобални план

област/тема	садржај	тип часа			
		обрада	утврђивање	увежбавање	укупно
Скуп природних бројева	- сабирање и одузимање - множење и дељење			9	9
Мерење и мере	- упоређивање - мерење -јединице мере за дужину - јединице за мерење времена			3	3
Геометријска тела и фигуре	- линије и дужи - цртање геометријских фигура на квадратној мрежи			6	6
Укупно				**18**	**18**

РЕДНИ БРОЈ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ИСХОДИ
1	Скуп природних бројева	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Комуникација	1МА.1.1.3. 1МА.1.1.4. 1МА.1.1.5.	- да савладају читање и писање природних бројева - упознају скуп природних бројева и исте приказују тачкама бројевне полуправе - савладавање таблице множења и дељења,
2.	Мерење и мере	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Комуникација	1МА.1.1.1 1МА. 1.3.1.	- Да самостално набраја месеце у години, да каже колико месец има дана и седмица, колико траје дан и набраја дане у седмици
3.	Геометријска тела и фигуре	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Комуникација	1МА.1.2.1.	- да препозна облике и да их разликује од тела - да уочава дуж и црта линије помоћу лењира

Начин и поступци остваривања програма (дидактичко-методичко упутство)
Облици рада: индивидуални, индивидуализовани
Методе рада: - демонстративна, интерактивна, илустративна, игра
Наставна средства: листићи, рачуналька, жетони

Прилагођавање програма
Начин провере остварености исхода: тестови, листићи, усмена испитивања

3.5. ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Активности/теме
1. Упознавање са планом рада за ову школску годину 2. Кућни ред у школи 3. Избор Одбора одељенске заједнице и њен рад 4. Наше обавезе, наше одговорности 5. У сусрет Дечијој недељи 6. Учешће у активностима Дечије недеље 7. Радионица: Шта ћу да будем кад порастем 8. Упознавање са Конвенцијом дечјих права 9. Правилна исхрана 10. Ругати се не значи шалити се 11. Шта замерам родитељима 12. Агресивно испољавање и вређање других, претње, физички обрачуни, непожељног понашања 13. Учествујемо у прослави Дана школе 14. Путеви преношења болести (капљичне инфекције, болести прљавих руку, храна, инсекти) 15. Породични и други празници 16. Весело одељенско дружење 17. Календар наших рођендана 18. Разговор о првом просветитељу Светом Сави 19. Ведар одељенски састанак и зидне новине 20. Шта да учинимо да нам успех буде бољи 21. Гледали смо, интересује ме... 22. Како разрешити конфликт и помоћи другу када му је тешко 23. Чистоћа је пола здравља 24. Живот у одељењу – однос дечака и девојчица 25. Прихватање личних проблема као изазова за њихово решавање 26. Када бих могао, променио бих... 27. Да ли сам задовољан постигнутим успехом

28. Све што знамо о штетности никотина, алкохола и дроге
29. Кад имаш проблем...
30. Лепо понашање: на улици, у школи, породици, биоскопу...
31. Како да сачувамо свет око себе
32. Лепа реч и гвоздена врата отвара
33. Мој хоби
34. Анализирамо рад и проблеме у нашој одељенској заједници
35. Покажи шта знаш
36. Ведар одељенски састанак

4. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

4.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ДРУГИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Свет око нас	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
Укупно: А		**21**	**756**

Ред. број	**Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ**	**нед.**	**год.**
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36
Укупно: Б		**1**	**36**
Укупно: А+Б		**22**	**792**
Ред. број	**ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА**		
1.	Редовна настава	22	792
2.	Допунска настава	1	36
3.	Настава у природи	7-10 дана годишње	
Ред. број	**ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**	**нед.**	**год.**
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње	

4.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА

4.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	УЧЕЊЕ ДРУГОГ ПИСМА	/	8	13	2	1	8	8	6	/	/	26	20	**46**
2.	КЊИЖЕВНОСТ	9	8	1	9	4	4	7	9	13	5	55	14	**69**
3.	ЈЕЗИК	9	5	4	7	4	3	5	2	1	2	24	18	**42**
4.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	4	1	/	4	/	/	3	4	5	2	3	20	**23**
УКУПНО		**22**	**22**	**18**	**22**	**9**	**15**	**23**	**21**	**19**	**9**	108	72	**180**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	УЧЕЊЕ ДРУГОГ ПИСМА	комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, решавање проблема	1CJ.1.2.1; 1CJ.1.2.2; 1CJ.1.2.5; 1CJ.1.2.6; 1CJ.1.2.8; 1CJ.1.3.1; 1CJ.1.3.2; 1CJ.1.3.5; 1CJ.1.3.10; 1CJ.2.2.1; 1CJ.2.2.2; 1CJ.2.2.3; 1CJ.2.2.7; 1CJ.2.2.8; 1CJ.2.2.9; 1CJ.2.2.10; 1CJ.2.3.2; 1CJ.2.3.9	По завршетку разреда ученик/-ица ће бити у стању да: – влада основном техником читања и писања латиничког текста; – пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном).
2.	КЊИЖЕВНОСТ	комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема	1CJ.1.5.3; 1CJ.1.5.4; 1CJ.2.5.4; 1CJ.2.5.5; 1CJ.3.5.1; 1CJ.3.5.2; 1CJ.3.5.3; 1CJ.2.5.2	По завршетку разреда ученик/-ица ће бити у стању да: – разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст; – одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; – одреди редослед догађаја у тексту; – уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – разликује стих и строфу; – уочи стихове који се римују; – објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитује песму; – изводи драмске текстове; – износи своје мишљење о тексту.
	ЈЕЗИК	комуникативна	1CJ.1.3.3; 1CJ.1.3.4;	По завршетку разреда ученик/-ица ће бити у стању да:

3.		компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, дигитална компетенција, решавање проблема	1CJ.1.3.5; 1CJ.1.3.8	– разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике; – разликује врсте речи у типичним случајевима; – одреди основне граматичке категорије именица и глагола; – разликује реченице по облику и значењу; – поштује и примењује основна правописна правила.
4.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, решавање проблема	1CJ.0.1.1; 1CJ.0.1.2; 1CJ.0.1.3; 1CJ.0.1.4; 1CJ.0.1.5; 1CJ.0.1.6; 1.CJ.0.1.7; 1CJ.0.1.8; 1CJ.1.3.7; 1CJ.1.3.9; 1CJ.2.3.4; 1CJ.2.3.5; 1CJ.2.3.8	По завршетку разреда ученик/-ица ће бити у стању да: – користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање; – правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у крађу целину; – учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; – разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); – изражајно чита ћирилички текст.

4.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе и учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ОСТАЛИ ТИПОВИ ЧАСА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	УВОД	1										0	1	1
2.	STARTER UNIT - HELLO	6										2	4	6
3.	UNIT 1 – WHAT COLOUR IS IT?	2	4									2	4	6
4.	UNIT 2 – WHAT'S THIS?		5	1								2	4	6
5.	UNIT 3 – IS IT A PLANE + TEST			6	2							2	6	8
6.	UNIT 4 – THIS IS MY MUM				6	1						3	4	7
7.	CHRISTMAS				1							1	0	1
8.	UNIT 5 – HE'S HAPPY					3	3					2	4	6
9.	UNIT 6 – THEY'RE BEARS + TEST						3	7				2	8	10
10.	BIRTHDAY							2				1	1	2
11.	UNIT 7 – ARE THEY TEACHERS?								6			2	4	6
12.	UNIT 8 – I'VE GOT A SHIRT								2	4		3	3	6
13.	UNIT 9 – I LIKE PLUMS + TEST									3	4	2	5	7
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	**24**	**48**	**72**

Р. БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученици ће бити у стању да у усменој комуникацији:
1.	**Увод у предмет** Поздрављање и представљање	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	- разумеју једноставне поздраве и реагују на њих; поздраве и отпоздраве користећи најједноставнија језичка средства; - питају и кажу како се зову.
2.	**Hello** **Здраво** Поздрављање и представљање; изражавање упутстава и налога; исказивање хронолошког времена.	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	- разумеју и именују бића и предмете који се односе на тему; разумеју једноставне исказе који се односе на поздрављање и представљање; поздрављају, отпоздрављају, размењују информације личне природе (питају и кажу како се зову); разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; формулишу једноставна упутства и налоге; разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на хронолошко време; - поштују правила учтиве комуникације.
3.	**What colour is it?** **Какве је боје ово?** Описивање предмета; исказивање метеоролошког времена.	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.	- препознају и именују боје; разумеју једноставне описе предмета и места; опишу предмете и места користећи једноставна језичка средства; - разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на метеоролошко време; - разумеју начин разоноде код вршњака у циљној култури.
	What's this? **Шта је ово?**	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10.	- препознају и именују предмете из непосредног окружења;

4.	Описивање предмета.	учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	- разумеју једноставне описе предмета; опишу предмете и места користећи једноставна језичка средства; - уочавају сличности и разлике у школском животу у циљној култури и код нас.
5.	**Is it a palne? + Test** **Да ли је то авион?+Тест** Описивање предмета; исказивање захвалности.	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	- препознају и именују предмете из непосредног окружења; - разумеју једноставне описе предмета; опишу предмете користећи једноставна језичка средства; - искажу и прихвате захвалност на једноставан начин; - поштују основне норме учтиве комуникације у циљној култури; уочавају сличности и разлике у изгледу школског простора у циљној култури и код нас.
6.	**This is my mum** **Ово је моја мама** Представљање других; тражење и давање информација личне природе;	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју једноставне исказе којима не ко представља неког другог; представи другог користећи једноставна језичка средства; разумеју једноставна питања личне природе и реагују на њих; размењују информације личне природе; разумеју једноставне описе места и једноставна обавештења која се односе на положај у простору; опишу места користећи једноставна језичка средства и тражи/пружи једноставна обавештења

	описивање места и положаја у простору; изражавање количина.			о положају у простору; разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на изражавање бројева; - уоче сличности и разлике у породичном животу и култури становања у циљној култури и код нас.
7.	**Christmas** **Божић** Честитање.	Комуникација, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	11.1.1. 1.1.2. 1.2.1. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.22. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25. 2.3.1.	- разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе Божића у циљној култури и код нас.
8.	**He's happy** **Он је срећан** Исказивање потреба, осета и осећања; описивање бића.	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; изразе потребе, осете и осећања кратким, једноставним језичким средствима; - разумеју једноставне описе бића; опишу бића користећи једноставна језичка средства; - поштују правила пристојног понашања на јавном месту.
9.	**They're bears+Test** **Они су медведи+Тест** Описивање	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву,	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју једноставне описе бића и места; опишу бића користећи једноставна језичка средства; - разумеју једноставне исказе који се односе на

	бића; изражавање способности.	естетичка компетенција, одговоран однос према околини, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	2.1.12. 2.1.25.	изражавање способности; траже информацију о туђим способностима и саопште шта они или неко други могу/не могу, умеју/не умеју да ураде; - искажу и прихвате захвалност на једноставан начин; поштују основне норме учтиве комуникације у циљној култури.
10.	**Birthday** **Рођендан** Честитање.	Комуникација, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.2.1. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.22. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25. 2.3.1.	- разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе рођендана у циљној култури и код нас.
11.	**Are they teachers?** **Да ли су они наставници?** Описивање бића и предмета.	Комуникација, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју једноставне описе бића и предмета; опишу бића и предмете користећи једноставна језичка средства; - уоче сличности и разлике у занимањима у циљној култури и код нас.
12.	**I've got a shirt** **Ја имам кошуљу** Изражавање припадања и	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву,	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање/ непришпадање, поседовање/непоседовање; траже и дају једноставне исказе којима се изражава

	поседовања; описивање бића и предмета.	естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	2.1.12. 2.1.25.	припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање; - разумеју једноставне описе бића и предмета; опишу бића и предмете користећи једноставна језичка средства; - уоче сличности разлике у начину одевања у циљној култури и код нас.
13.	**I like plums+Test Волим шљиве+Тест** Изражавање допадања и недопадања	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју једноставне исказе којима се изражава допадање/недопадање; траже и дају једноставне исказе којима се изражава допадање/недопадање; - уоче сличности и разлике у односу према животињама у циљној култури и код нас.

Комуникативна функција	**Језички садржаји**
ПОЗДРАВЉАЊЕ	Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you! (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.
ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	My name's Maria /I'm Maria. What's your name? What's your phone number? It's... This is my friend. His name's/name is Marko. Maria, this is Barbara. Barbara, this is Maria. This is Miss Ivona. She's my teacher. That is Mr Jones. He's a doctor. Who's this/that? It's my father. Is this your family? She's not my sister, she's my friend. Who's in the picture? It's my brother. His name's Milan. How old is he? He's 12. Личне заменице у функцији субјекта – I, you …

	Присвојни придеви – my, your… Показне заменице – this, that Глагол to be – the Present Simple Tense Питања са Who/What/How (old) Основни бројеви (1–20) (Интер)културни садржаји: Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања, представљања и размене основних личних података у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја.
РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА	Let's start/begin. Are you ready? Quiet, please. Listen to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Say hello/goodbye to your friend. Open/Close your books/notebooks. Put down your pencils. Pick up the rubber. Wash your hands. Open the window, please. Come in/over /here/to the board. Give me your book, please. Don't do that. Listen and say/chant/sing/do/number/find /match/draw/paint/repeat… Cut out/stick/point to... Colour the door yellow. Count from … to …. My turn now. Touch your eyes. Move your body. Put on your T-shirt. Take off your shoes. Hurry up! Quick! Watch out! I understand /I don't understand. I'm finished. Императив Присвојни придеви – my, your… (Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости; дечје песме одговарајућег садржаја.
ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	Let's play football /the memory game/go to the park/sing. It's time for lunch/school! Come and play with me! Come to my birthday party. Cool! Super! Great! OK. All right. Sorry, I can't. Императив (Интер)културни садржаји: Прикладно прихватање и одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода
ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	Can /May I have an apple, please? Yes, here you are. Thank you/Thank you, Maria /Thanks. You're welcome. No, sorry/Not now/No, you can't. Can you help me, please? Can/May I have some water, please? Can/May I go to the toilet/go out/come in? Excuse me, Teacher, …? I can't see. Can you move, please? Sorry, can you repeat that, please? I'm sorry I'm late. It's OK. No problem. Модални глаголи за изражавање молбе – can/may (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.

ЧЕСТИТАЊЕ	Happy birthday to you! Here's a present for you! It's New Year's Eve. Happy New Year! It's Christmas Eve. Merry Christmas! It's Valentine's Day! Happy Valentine's Day! Happy Easter! Thanks, same to you! Hurray! (Интер)културни садржаји: Најзначајнији празници и начин обележавања /прославе и честитања; пригодне дечје песме и игре.
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА	What's this/that? It's a/an… Is it a/an…? It's not a pen, it's a pencil. It's not short, it's long. What colour is it? It's grey. The crayon is grey. She's got a small nose and big blue eyes. She's wearing a white dress. I've got two hands and two feet. Has he got four legs? No, he hasn't, he's got two legs. This is my house. It's got big windows. Has it got a garden? There's a park/toyshop/supermarket in my town. There are two playgrounds, too. Глаголи have got, to be за давање описа Егзистенцијално There is/are… Правилна множина именица: leg – legs, arm – arms… Неправилна множина основних именица: foot – feet... The Present Continuous Tense за описивање тренутних радњи. (Интер)културни садржаји: Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.
ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	I'm not thirsty, I'm hungry. Here's a sandwich for you. Do you want some water? Yes, please. I want fruit. No, thank you. I'm so happy/sad! Are you hot/cold? The Present Simple Tense (be, want) (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.
ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	Where's my dad? Is he in the house? No, he's in the garage. Where's your dog? It's in the garden. Where's my bag? It's under the chair/in the wardrobe. Where's the toilet? It's here/over there. Прилози и предлози за изражавање положаја и просторних односа – here, there, in, on, under Питања са Where (Интер)културни садржаји: Култура становања: село, град.
ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	What day is it today? It's Monday. It's cold and rainy today. The Present Simple Tense глагола to be Питања са What (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.

ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА	This is my ball. Is that your bike? I've got a dog. Have you got a pet? He/She's got two brothers. Who's got a /an...? Here's your pen. Присвојни придеви my, your… Have got за изражавање припадања/поседовања (Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, кућни љубимци, играчке.
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА	Do you like orange juice? Yes, I do. /No, I don't. I like fish and chips, but I don't like chicken or rice. Do you like games? I love my family. The Present Simple Tense глагола like/love. (Интер)културни садржаји: Популарна храна и пиће; породица
ИЗРАЖАВАЊЕ СПОСОБНОСТИ	Ican/can't sing. I can draw, but I can't read. Can you swim? Yes, I can. No, I can't. No, but I can run This is my parrot. It can talk. A penguin can't fly. Модални глагол can за изражавање способности. (Интер)културни садржаји: Школске активности, кућни љубимци и свет природе
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА	How many balls? 15 balls. Основни бројеви до 20. Правилна множина именица. Питања са How many. (Интер)културни садржаји: Школско окружење.

Начин остваривања програма
Настава се остварује применом комуникативно-интерактивног приступа.

Технике/активности
Активности не трају дуже од 15 минута, слушање и реаговање на упутства на страном језику, рад у паровима, малим и великим групама, мануелне активности, вежбе слушања, игре примерене узрасту и дидактичком захтеву, класирање и упоређивање, решавање „проблем-ситуација", „превођење" исказа у гест и геста у исказ.

Презентовање и увежбавање садржаја
Визуелна наставна средства, хорско понављање нових речи, пантомима, дијалошки модели („имитирање"), пројектне активности и драмске активности. Читање и писање су необавезне активности у другом разреду. Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (примењујући елементе граматике који су неопходни за успешно остваривање комуникативне функције).

Корелација
Наставни садржаји енглеског језика у корелацији су наставним предметима: српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас, физичко и здравствено васпитање.

Наставна средства
Наставна средства која ће се користити при реализацији наставних садржаја енглеског језика су: уџбеник, радна свеска и приручници, постери, фотографије, цртежи, рачунар, интернет, пројектор, звучник, мултимедијалне презентације, флеш картице и додатни штампани материјал.

Начин праћења напредовања и постигнућа ученика
Формативно оцењивање: 4 пута (посматрање и праћење, усмена провера разговором и одговорима на питања, провера усменим и писменим вежбањима, симулацијама у паровима и групама).
Сумативно оцењивање: 2 контролна задатка, 2 усмена одговора.

4.2.3. МАТЕМАТИКА

Циљ наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИ-ВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Обнављање градива првог разреда	6										0	6	**6**
2.	Бројеви до 100 - први део	16	22	3								17	24	**41**
3.	Геометрија први део			15	1							7	9	**16**
4.	Бројеви до 100 - други део				21	9	15	23	21	6		36	59	**95**
5.	Геометрија други део									6		2	4	**6**
6.	Мерење и мере									6		2	4	**6**
7.	Утврђивање градива другог разреда									1	9	0	10	**10**
УКУПНО		**22**	**22**	**18**	**22**	**9**	**15**	**23**	**21**	**19**	**9**	**64**	**116**	**180**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
1.	Обнављање градива првог разреда	Решавање проблема Рад с подацима и информацијама Комуникација		

2.	Бројеви до 100 - први део	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација	1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и прикаже број на датој полуправој; 1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве стотине; 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом; 1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве стотине; 1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза; 1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције; 1МА:2.1.5. уме да решава задатке са непознатим чиниоцем, дељеником или делиоцем	– одреди десетице најближе датом броју; – усмено сабира и одузима бројеве до 100; – примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; – израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; – реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачун-ске операције и провери тачност решења; – одреди непознати број у једначини са једном аритметичком опера-цијом; – одреди делове (облика) дате величине; – изрази одређену суму новца преко различитих апоена; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; – прикаже мањи број података у таблици и стубичастим дијаграмом; – уочи правило и одреди следећи члан започетог низа
3.	Геометрија први део	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња	1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине (m, cm dm) и њихове односе; 1МА.1.2.3. користи поступак мерења	– разликује дуж, полуправу и праву; – одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски);

		Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација	дужине линије приказане на слици; 1МА.3.2.1. претвара јединице за мерење (m, cm, dm) из већих у мање	– одреди обим геометријске фигуре; – изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; – измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине
4.	Бројеви до 100 - други део	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација	1.МА.1.1.3. уме да множи и дели без остатка у оквиру прве стотине; 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом; 1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве стотине; 1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $1/n$ ($n \leq 10$) и препозна његов графички приказ; 1МА.1.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине (где је $0 < n \leq 10$) 1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције; 1МА:2.1.5. уме да решава задатке са непознатим чиниоцем, дељеником или делиоцем	– користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; – усмено множи и дели у оквиру прве стотине; – израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; – реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачун-ске операције и провери тачност решења; – одреди непознати број у једначини са једном аритметичком опера-цијом; – уочи правило и одреди следећи члан започетог низа
5.	Геометрија други део	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција	1МА.1.2.1. уме да именује геометријске облике у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник и тачка); 1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни	– нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; – уочи подударне фигуре на датом цртежу; – уочи симетричне фигуре;

		Комуникација Естетичка компетенција		– допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву
6.	Мерење и мере	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву	1МА.2.4.2. зна јединице за време (минут и сат) и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама	– чита и запише време са часовника; – користи јединице за време у једноставним ситуацијама
7.	Утврђивање градива другог разреда	Решавање проблема Рад с подацима и информацијама Комуникација Сарадња		

4.2.4. СВЕТ ОКО НАС

Циљ наставе и учења Света око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ДРУГИ И ЈА	9	4									7	4+2	13
2.	КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА		5	7	4							10	5+1	16
3.	КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ВРЕМЕНУ И ПРОСТОРУ				5	4	6	2				11	5+1	17
4.	РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ							7	8	4		12	5+2	19
5.	ЧОВЕК СТВАРА									3	4	3	2+2	7
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	43	29	72

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	ДРУГИ И ЈА	• комуникативна компетенција, • компетенција за учење, • дигитална компетенција,	1ПД. 1. 5. 1, 1ПД. 1. 5. 2, 1ПД. 1. 5. 3, 1ПД. 1. 5. 4, 1ПД. 1. 5. 5. 1ПД. 2. 5. 2,	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • оствари права и обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; • прихвати последице када прекрши правила понашања; • понаша се тако да уважава различитости других људи;

		• компетенција за сарадњу, • компетенција за одговорно учешће у демократском друштву, • компетенција за одговоран однос према здрављу.	1ПД. 2. 5. 3, 1ПД. 3. 5. 1, 1ПД. 3. 5. 2.	• сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима; • идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; • разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота; • повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља; • повеже резултате рада са уложеним трудом; • одржава личну хигијену руку, зуба и чулних органа.
2.	КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	• комуникативна компетенција, • компетенција за учење, • дигитална компетенција, • компетенција за сарадњу, • естетичка компетенција, • компетенција за одговорно учешће у демократском друштву, • компетенција за одговоран однос према околини.	1ПД. 1. 5. 1, 1ПД. 1. 5. 2, 1ПД. 1. 5. 3, 1ПД. 1. 6. 2.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • одреди тип насеља на основу његових карактеристика; • оствари права и обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; • идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; • сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • понаша се тако да уважава различитости других људи; • примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; • именује занимања људи у свом насељу са околином; • пронађе тражени објекат у насељу помоћу адресе / карактеристичних објеката; • разликује облике рељефа у свом насељу и околини; • разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини.
3.	КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА	• комуникативна компетенција, • компетенција за учење,	1ПД. 1. 4. 1, 1ПД. 1. 4. 2, 1ПД. 1. 4. 4, 1ПД. 2. 4. 1.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће;

	У ВРЕМЕНУ	• дигитална компетенција, • компетенција за сарадњу, • за одговорно учешће у демократском друштву.		• понаша се тако да уважава различитости својих вршњака и других људи; • сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • наводи примере различитих облика кретања у окружењу; • измери растојање које тело пређе током свог кретања; • одреди време помоћу часовника и календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмица, месец, година; • забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена; • повеже резултате рада са уложеним трудом; • изведе једноставне огледе пратећи упутства.
4.	РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ	• компетенција за учење, • комуникативна компетенција, • компетенција за сарадњу, • рад с подацима и информацијама, • дигитална компетенција, • естетичка компетенција, • одговоран однос према околини, • одговоран однос према здрављу.	1ПД. 1. 1. 1, 1ПД. 1. 1. 2, 1ПД. 1. 1. 5, 1ПД. 1. 2. 3, 1ПД. 2. 1. 1, 1ПД. 2. 1. 4, 1ПД. 2. 2. 3, 1ПД. 2. 2. 4, 1ПД. 3. 1. 1, 1ПД. 3. 1. 2.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; • сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • препозна примере повезаности живих бића са условима живота; • разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; • изведе једноставне огледе пратећи упутства; • разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла; • повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама; • негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; • наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека; • повеже резултате рада са уложеним трудом; • повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; • безбедно поступа пре и током временских непогода; • штедљиво троши производе које користи у свакодневним

				ситуацијама; • разврста отпад на предвиђена места; • понаша се тако да уважава различитости других људи.
5.	ЧОВЕК СТВАРА	• компетенција за учење, • комуникативна компетенција, • компетенција за сарадњу, • рад с подацима и информацијама, • дигитална компетенција, • естетичка компетенција, • одговоран однос према околини, • предузимљивост и оријентација ка предузетништву	1ПД. 1. 1. 1, 1ПД. 1. 3. 6.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета; • истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала; • именује занимања људи у свом насељу и околини; • повеже резултате рада са уложеним трудом; • штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама; • пронађе нову намену коришћеним предметима; • разврста отпад на предвиђена места.

4.2.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		**МЕСЕЦ**										**ОБРАДА**	**УТВРЂИВАЊЕ**	**СВЕГА**
		IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**			
1.	Облици	10	8	8	6							22	10	**32**
2.	Простор				2	4	6	2				8	6	**14**
3.	Споразумевање							8	6			10	4	**14**
4.	Ликовне игре								2	6	4	4	8	**12**
УКУПНО		10	8	8	8	4	6	10	8	6	4	**44**	**28**	**72**

Р.БР.	**ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ**	**МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**	**ИСХОДИ**
1.	ОБЛИЦИ	Компетенција за учење; естетичка компетенција; одговорно учешће у демократском друштву; одговоран однос према околини; одговоран однос према здрављу; рад са подацима и информацијама; комуникација; сарадња;	**По завршетку теме ученик ће умети да:** – користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; – изрази одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; – користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; – изражава, светлим или тамним бојама, свој доживљај уметничког дела; – идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу; – преобликује, самостално или у сарадњи с другима, материјале и предмете за рециклажу;

		решавање проблема	– упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.
2.	ПРОСТОР	Компетенција за учење; естетичка компетенција; одговорно учешће у демократском друштву; одговоран однос према околини; одговоран однос према здрављу; рад са подацима и информацијама; комуникација; сарадња; решавање проблема	**По завршетку теме ученик ће умети да:** – користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; – изрази одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; – користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; – изражава, светлим или тамним бојама, свој доживљај уметничког дела; – упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела. – повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте; – пружи основне информације о одабраном музеју; – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити
3.	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Компетенција за учење; естетичка компетенција; одговорно учешће у демократском друштву; одговоран однос према околини; одговоран однос према здрављу; рад са подацима и информацијама; комуникација; сарадња; решавање проблема	**По завршетку теме ученик ће умети да:** – користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; – изрази одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; – користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; – упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела. – идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу; – преобликује, самостално или у сарадњи с другима, материјале и предмете за рециклажу;

4.	ЛИКОВНЕ ИГРЕ	Компетенција за учење; естетичка компетенција; одговорно учешће у демократском друштву; одговоран однос према околини; одговоран однос према здрављу; рад са подацима и информацијама; комуникација; сарадња; решавање проблема.	**По завршетку теме ученик ће умети да:** – користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; – изрази одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу; – тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу; – упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела.

4.2.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Увод у свет музике	1										0	1	1
2.	Поново у школи	4	3									6	1	7
3.	Распевани кишобрани		2	2								3	1	4
4.	Звуци кристалне дворане			2	2							3	1	4
5.	Распевана фарма					1	3	4	2			9	1	10
6.	На путу до дуге								1	3	2	4	2	6
7.	Празнични воз				2	1		1				3	1	4
УКУПНО		5	5	4	4	2	3	5	3	3	2	**28**	**8**	**36**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ
1.	Увод у свет музике	Рад са подацима и информацијама, дигитална, вештина комуникације,	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - објасни својим речима утиске о слушаном делу - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.

		вештина сарадње, естетичка.	
2.	Поново у школи	Естетичка, вештина сарадње, еколошка, дигитална, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, вештина комуникације.	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; - издвоји основне музичке изражајне елементе; - изговара бројалице у ритму, уз покрет; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука; - повезује ритам са графичким приказом; - препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; - деонице у музичким играма;
3.	Распевани кишобрани	Дигитална, естетичка, еколошка, вештина сарадње, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, вештина комуникације.	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима; - издвоји основне музичке изражајне елементе; - осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; - направи дечје ритмичке инструменте; - разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; - повезује ритам са графичким приказом; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; - објасни својим речима утиске о слушаном делу; - према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички

			садржај; - деонице у музичким играма; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.
4.	Звуци кристалне дворане	Дигитална, решавање проблема, естетичка, вештина сарадње.	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - објасни својим речима утиске о слушаном делу; - издвоји основне музичке изражајне елементе; - препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; - повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - свира по слуху ритмичку пратњу уз песму; - објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; - свира ритмичку пратњу уз бројалице и песме; - повезује ритам са графичким приказом; - према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.
5.	Распевана фарма	Рад са подацима и информацијама, дигитална, решавање проблема, естетичка, вештина сарадње.	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона; - повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; - повезује почетне тонове песаме и једноставних са бојама; - повезује ритам са графичким приказом; - осмисли одговор на музичко питање; - свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне

			аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; - изводи уз покрет музичке игре; - изводи уз покрет традиционалне игре; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; - учествује у школским приредбама и манифестацијама.
6.	На путу до дуге	Решавање проблема, естетичка, вештина сарадње, дигитална, еколошка.	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - објасни својим речима утиске о слушаном делу; - препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; - повезује почетне тонове песаме и једноставних са бојама; - повезује тонове једноставних наменских песама са бојама; - повезује ритам са графичким приказом; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - направи дечје ритмичке инструменте; - објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; - изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; - осмисли покрете уз музику; - осмисли ритмичку пратњу за песму помоћу различитих извора звука; - направи дечје ритмичке инструменте; - свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма.
7.	Празнични воз	Дигитална, решавање проблема, вештина комуникације, естетичка,	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;

		вештина сарадње, рад са подацима и информацијама, еколошка, предузетничка, вештина за живот у демократском друштву.	- учествује у школским приредбама и манифестацијама; - осмисли покрете уз музику; - осмисли једноставну мелодију; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - повезује музичко дело са њему блиским ситуацијама; - повезује ритам са графичким приказом; - искаже своје утиске о делу које слуша; - објасни својим речима утиске о слушаном делу; - препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; - осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; - користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука; - учествује у школским приредбама и манифестацијама.

4.2.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Глобални план

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБУЧАВАЊЕ	УВЕЖБАВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	НА СВИМ ЧАСОВИМА		
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ													
	1. Ходање и трчање	4	2					1	3	5		5	10	15
	2. Скакања и прескакања	3	4	5	1				2	2	2	9	10	19
	3. Бацања и хватања	1	1	2	1	3		4			1	5	8	13
	4. Пузања, вишења, упори и пењања	1	2	2					2	3		4	6	10
	5. Вежбе на тлу				1	7	2	2				5	7	12
	6. Вежбе равнотеже	3					1	5	2			6	5	11
	7. Вежбе са реквизитима		2		2	1	1			1	3	4	6	10
	8. Плес и ритмика		3	3	6		2					6	8	14
	9. Полигони		1		1			1		1		-	4	4
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА 1. Култура вежбања и играња 2. Здравствена култура	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	НА СВИМ ЧАСОВИМА		
УКУПНО		**12**	**15**	**12**	**12**	**11**	**6**	**13**	**9**	**12**	**6**	**44**	**64**	**108**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	- КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ - ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА - БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ	ФВ.1.1.1.Разуме значај правилног држања тела за здравље ФВ.1.1.2.Разликује правилно од неправилног држања тела ФВ.1.1.3.Остварује напредак у развоју моторичких способности у складу са индивидуално постављеним нормама ФВ.2.1.1.Правилно изводи једноставније вежбе обликовања, са и без реквизита ФВ.3.1.1.Примењује самостално научени комплекс јутарње гимнастике	- примени једноставне двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно дише током вежбања; - разликује правилно од неправилног држања тела; - успостави правилно држање тела;
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	- КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ - ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ - РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА - ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА - ВЕШТИНА САРАДЊЕ	ФВ.1.2.1.Унапређује моторичке способности ФВ.1.2.2.Усклађује своје кретање са кретањем пара ФВ.1.2.3.Познаје правила елементарних и штафетних игара ФВ.1.2.4.Прави разлику по карактеристикама елементарних и штафетних игара ФВ.2.2.1.Вешто изводи разноврсне форме природних облика кретања ФВ.2.2.2.Изводи гимнастичке покрете предвиђене за други разред ФВ.2.2.3.Поседује позитивно искуство успешности кроз овладавање правила елементарних и штафетних игара ФВ.3.2.1.Спретно учествује у	- правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; - изведе дечји и народни плес;

			елементарним и штафетним играма ФВ.3.2.2.Покретом изражава своје емоције и искуства, покрет усклађује са музиком ФВ.3.2.3.Вешто изводи сложеније форме природних облика кретања	
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	- ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ - ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ - ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА - ВЕШТИНА САРАДЊЕ - БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ	ФВ.1.3.1.Познаје основна начела безбедности у сали, на игралишту и учионици ФВ.1.3.2.Уочава своје моторичке и друге способности и особине и сличности и разлике међу вршњацима ФВ.2.3.1.Познаје неспортско понашање ФВ.2.3.2.Упознаје и прихвата себе и друге кроз игру ФВ.2.3.3.Примењује здравствено-хигијенске мере ФВ.3.3.1.Упознаје и прихвата своје способности, особине и ограничења значајна за учешће у игри ФВ.3.3.1.Позитивно вреднује успешне потезе и уложени труд свих учесника у игри, уз подстицање свих учесника у игри	- користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; – поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - поштује правила игре; - навија и бодри учеснике у игри на начин који никога не вређа; - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; - уочава улогу делова тела у вежбању; - уочи промене у расту код себе и други; – препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан; - примењује здравствено - хигијенске мере пре, у току и након вежбања; - одржава личну хигијену; - учествује у одржавању простора у коме живи и борави;

				- наведе врсте намирница у исхрани; - препознаје везу вежбања и уноса воде; – повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује успех у вежбању;

4.2.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

Глобални план

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		**МЕСЕЦ**										**ОБРАДА**	**УТВРЂИВАЊЕ**	**СВЕГА**
		IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**			
1.	Дигитално друштво	4	4	4	4	2	1					13	6	19
2.	Безбедно коришћење дигиталних уређаја						2	5				3	4	7
3.	Алгоритамски начин размишљања								4	4	2	5	5	10
УКУПНО		**4**	**4**	**4**	**4**	**2**	**3**	**5**	**4**	**4**	**2**	**21**	**15**	**36**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ Изучавањем предмета развијају се:	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:
1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	**Компетенција за целоживотно учење** - Ученик уме да планира време за учење и да организује процес учења и управља њим. - Ефикасно користи различите стратегије учења, прилагођава их природи градива и циљевима учења. - Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе. **Рад с подацима и информацијама** - Разликује јавне и приватне податке, упознат је са основним правилима чувања приватности података. **Дигитална компетенција** - Приликом решавања проблема бира одговарајућа ИКТ средства. **Решавање проблема** - Ученик проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације. - Ученик упоређује различита могућа решења проблемске ситуације сходно релевантним критеријумима, објашњава шта су предности и слабе стране различитих решења. - Ученик припрема примену изабраног решења, прати његову примену усклађујући се са новим сазнањима које стиче током примене датог решења и успева да реши проблемску ситуацију. - Ученик вреднује примену датог решења,	- упореди начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; - користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника); - самостално користи дигиталне уџбенике за учење; - креира, чува и поново уређује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију; - својим речима објасни појам покретне слике; - креира елементе покретне слике; - креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици; - својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет; - наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја;
2.	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА		- објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; - разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; - реагује на одговарајући начин ако дође у додир

		идентификује његове добре и слабе стране и формулише препоруке за наредно искуство са истим или сличним проблемским ситуацијама. **Сарадња** - Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева. - Активно слуша и поставља релевантна питања поштујући саговорнике и сараднике, а дискусију заснива на аргументима. - Конструктивно доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима и при томе поштује друге као равноправне чланове групе. - Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран, истрајан и креативан начин. - Учествује у критичком, аргументованом и конструктивном преиспитивању рада групе и доприноси унапређењу рада групе. **Естетичка компетенција** - Анализира и критички вреднује дигитални производ у контексту естетике и корисничког доживљаја. **Предузимљивост и предузетничка компетенција** - Исказује и заступа своје идеје, утиче на друге кроз развој вештине јавног говора, преговарања и решавања конфликата.	са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; - наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; - организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја; - предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину;
3.	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА		- својим речима објасни појам алгоритам; - анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски; - креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику; - анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који начин тај програм ради; - уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сарадници); - креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног уређаја.

4.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

4.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Глобални план

област/тема	**садржај**	**тип часа**			
		Обрада	**утврђивање**		**укупно**
Људска права	Групни идентитет				12
Демократско друштво	Насилна и ненасилна комуникација				8
Процеси у савременом свету	Школа као безбедно место				10
Грађански активизам	Школа као безбедно место за све				6
УКУПНО					36

РЕДНИ БРОЈ	**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**	**ИСХОДИ**
1.	Људска права	комуникативна компетенција, компетенција за сарадњу, •рад с подацима и информацијама, •естетичка компетенција, •одговоран однос према околини,	– разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе; – успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; – искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; – препозна и уважи осећања и потребе других; – наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима; – прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости;

			– препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; – се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; – наводи примере међусобне повезаности права и одговорности;
2.	Демократско друштво	комуникативна компетенција, компетенција за сарадњу, •рад с подацима и информацијама, •естетичка компетенција, •одговоран однос према околини,	разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа; – саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем; – даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу
3.	Процеси у савременом свету	комуникативна компетенција, компетенција за сарадњу, •рад с подацима и информацијама, •естетичка компетенција, •одговоран однос према околини,	представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; – се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика; – наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; – препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета;
4.	Грађански активизам	комуникативна компетенција, компетенција за сарадњу, •рад с подацима и информацијама, •естетичка компетенција, •одговоран однос према околини,	– сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; – износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; – учествује у изради плана једноставне акције; – са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; – доприноси промоцији акције; – на једноставан начин вреднује изведену акцију

САДРЖАЈИ

ЉУДСКА ПРАВА
Ја и други у различитим групама
Групни идентитет
Ко смо ми - сличности и разлике?
Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...).
Од чега зависи функционисање и напредак групе:
комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост. Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи.
Осећања
Изражавање сопствених осећања.
Осећања других, како их препознајемо и уважавамо.
Веза осећања са мислима и понашањима.
Потребе и права
Моје потребе и потребе других.
Осећања, потребе, вредности и начин њиховог остваривања. Веза са правима.
Права детета
Конвенција о дечјим правима.
Различити смо, али су нам права иста.
Људска права важе свуда и за сваког.
Кршење и заштита права
Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења права деце у одељењу и школи.
Знам како и коме да се обратим за помоћ.
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО
Школа као заједница
Школа као заједница
Вредности школе као заједнице - равноправност, одговорност, солидарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење.
Правила у школи и њихова функција.
Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као заједнице.
Односи у заједници
Како радим сам, а како у групи?
Шта у школи радимо заједно?

У чему смо добри? У чему бисмо могли бити бољи?
Како комуницирамо у групи? Насилна и ненасилна комуникација.
Сукоби
Узроци сукоба и шта са њима. Сукоб из угла оног другог. Посредовање у сукобу. Конструктивно решавање сукоба.
ПРОЦЕСИУ САВРЕМЕНОМ СВЕТУ
Безбедност ученика у школи
Ученици имају право на заштиту и безбедност.
Правилник школе о безбедности ученика.- износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи;
- учествује у изради плана једноставне акције;
- са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију;
- доприноси промоцији акције;
- на једноставан начин вреднује изведену акцију.
Школа као безбедно место
Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ван школе - на излету и на настави у природи.
Безбедност ученика је одговорност свих - запослених у школи, ученика, родитеља, институција ван школе.
Безбедно и небезбедно понашање на интернету.
Одговорна употреба мобилног телефона.
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ
Школа као безбедно место за све
Како учинити школу безбедним местом за све - планирање и извођење једноставне акције.
Кораци у планирању и извођењу акције.
Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити.
Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације.
Извођење и документовање акције - видео-снимци фотографије, текстови и сл.
Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу.
Вредновање акције - чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.
Кључни појмови садржаја: група, школа као заједница, безбедност у школи.

4.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ наставе Православног катихизиса (Веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном, тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Р.бр. нас. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	МЕСЕЦ										Бр. час. по теми	Број часова за			
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI		Обраду	Утврђи-вање	Систе-матиз.	Друге типове часова
1.	Увод	1										1	1			
2.	Моје место у Цркви	4	3									7	5	2		
3.	Литургијске службе		1	3	2							6	5	1		
4.	Живот у Цркви-Лепота празника				3	1	3					7	4	2	1	
5.	Трпеза Господња							5				5	4	1		
6.	Света Литургија-прослава Васкрсења								4	1		5	4		1	
7.	Икона-прозор у вечност									3	2	5	4	1		
	УКУПНО											36	27	7	2	

ТЕМА (наставне јединице)	**ЦИЉ**	**ИСХОДИ** По завршетку теме ученик ће:	**ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА**	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА**
I – УВОД 1. Ми смо Црква – уводни час	• упознавање ученика са садржајима и начином рада • мотивисање ученика за похађање часова верске наставе	*Когнитивни аспект:* моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. *Афективни аспект:* · желети да активно учествује на часовима верске наставе	· Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином
II – МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ 2.Крштењем постајемо чланови Цркве 3. Црква – заједница 4. Храм – место окупљања заједнице 5. Литургија – догађај Цркве	• омогућити ученицима разумевање Крштења као уласка у Божју породицу • омогућити ученицима да разликују појмове: Црква, храм, Литургија · указати ученицима да је учешће у	*Когнитивни аспект:* • знати да се Крштењем постаје члан Цркве • знати да је Црква заједница потпуно другачија од свих знати да је Црква заједница са Богом • разликовати значења појмова Црква (заједница) и храм (место на којем се сабирамо) • на елементарном нивоу моћи да опише зашто се подижу храмови • моћи да уочи да је Литургија догађај Цркве • знати да у Литургији учесвује само	· Икона Христовог Крштења · Библијска прича о Ноју – Нојева барка – брод спасења · Народна приповетка „Седам прутова“ · Слике различитих православних храмова (спољашњи и	

6.Заједница радости	Литургији засновано на слободи	онај ко је крштен и ко то жели Афективни аспект: • желети да посети храм и боље упозна основна обележја православних храмова	унутрашњи изглед) · Новозаветно сведочанство о Свадби царевог сина (препричано и прилагођено)	вредновања њиховог рада. Врсте наставе Настава се реализује кроз следеће облике наставе: · теоријска настава (35 часова) · практична настава (1 час) Место реализације наставе · Теоријска настава се реализује у учионици; · Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе · Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из
III – ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ 7. Народ Божји, различите службе 8. Литургијске службе: Епископ, свештеник и ђакон 9. Многе службе, једна Црква 10.Епископ – слика Христова на Литургији 11.Ко су монаси?	• ученицима пружити основно знање о литургијским службама • омогућити ученицима да уоче да Црква не може да постоји без свих служби • омогућити ученицима да уоче да свако у Цркви има своју службу	*Когнитивни аспект:* • препознати и именовати основне службе које постоје на Литургији • знати да свако у Цркви има своју службу уочити међусобну повезаност службе у Цркви уочити од колико је значаја за неку заједницу окупљање свих њених чланова • уочити да је и он сам важан и посебан у животу Цркве моћи да објасни службу Епископа у Цркви моћи да увиди сличност службе Епископа са првосвештеником Христом • уочити да Епископ предводи молитву Цркве моћи да објасни ко су монаси и шта су манастири *Афективни аспект:* ученик ће бити подстакнут да	· Садржаји који се односе на разне службе људи у свету · Прича „Отац управља бродом“ Садржаји који се односе на службе у цркви(примери светитеља и њихових служби (епископи: Св. Сава, Св. Никола...;Св. ава Јустин; Св.СерафимСаровски; Св. архиђакон Стефан, Св.ђакон Авакум;народ: Св. Петка, Св. Димитрије, Св.Ђорђе) Разне илустрације	

		размишља о својој служби у Цркви	епископа, свештеника, ђакона · Слике са Литургије · Слике монаха, монахиња; · Прича: „Велики монаси најсличнији анђелима“ · Манастири – извори љубави и светлости · Слике манастира	подручја Православног катихизиса, група располаже. · Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. · Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. · Имаући у виду захтеве
IV – ЖИВОТ У ЦРКВИ – ЛЕПОТА ПРАЗНИКА 12. Пресвета Богородица – мајка Христова 13.Божић – Христос се роди! 14. Богојављење – Христос је Син Божји 15. Свети Сава и Свети Симеон	• ученицима пружити основно знање о великим празницима Цркве • указати ученицима да се празници прослављају литургијски – на заједничкој молитви • ученицима пружити основно знање о важности личности Пресвете Богородице	*Когнитивни аспект:* • уочити разлог нашег великог поштовања према Богородици • знати да је Богородица много волела Бога и желела да му служи и да много воли нас очити да Богородицу сматрамо светијом од свих светих · знати молитву *Богородице Дјево* · усвојити текст и мелодију песме „Витлејеме славни граде“ знати да се приликом Крштења Христовог, Бог открива као Света Тројица знати да је Свети Сава наш први Архиепископ знати ко је подигао манастир Хиландар *Афективни аспект:*	· Пресвета Богородица – Ваведење и Благовести · Богородичини празници · Молитва „Богородице Дјево“ · Рођење Христово Прича „ Мали Данило сведок Христовог рођења“ · Божићна песма: „Витлејеме славни граде“ · Крштење Христово · Казивање о Светом	

		· пожелети да радо учествује у прослављању празника · пожелети да стваралачки (кроз песму, молитву, цртеж), искаже своју љубав и поштовање према Богородици	Сави и Светом Симеону Песме Св. Владике Николаја: Брижни син (о Св. Сави и Св. Симеону) и Хиландар	наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. · У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. · Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности
V – ТРПЕЗА ГОСПОДЊА 16. Литургија наш дар Богу 17. Литургијски предмети 18. Причешће - храна за живот вечни 19. Слава у мојој породици	· пружити ученицима неопходно знање да у Литургији свет приносимо Богу • омогућити ученицима основ за разумевање да се кроз Причешће остварује наша заједница са Богом • ученицима пружити основно знање о предметима који се користе на Литургији • упознати ученике са основним елементима славе и њеном везом са Литургијом	*Когнитивни аспект:* •моћи да увиди и каже зашто приносимо дарове природе Богу • уочити да су дарови које приносимо Богу, свет у малом • моћи на елементарном нивоу да препозна и именује литургијске предмете уочити да је заједничка трпеза израз љубави • знати да је Литургија заједничка трпеза око које се окупљају чланови Цркве •моћи да уочи разлику између Светог Причешћа и друге хране • уочити сличности елемената Литургије и славе *Афективни аспект:* • код ученика ће се развити жеља да учествује у Литургији	·Прича о Литургијским даровима: вину и хлебу ·Слике литургијских предмета:Путир, кашичица, дискос, звездица, кадионица... ·Слике славе	

VI – СВЕТА ЛИТУРГИЈА – ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА 20. Христос је са нама у Литургији 21. Причешће у мом животу 22.Празнујемо Васкрсење Христово 23. Христово Васкрсење – наше васкрсење	• пружити ученицима основ за разумевање Литургије као догађаја остварења наше заједнице са Богом • побољшати знање о догађајима везаним за Васкрсење Христово	*Когнитивни аспект:* • препознати значај празновања Васкрса • проширити своја знања о Христовом Васкрсењу уочити да је Христово Васкрсење изузетан догађај у који је укључена читава природа • знати да је Христос увек са нама *Афективни аспект:* • исказати свој доживљај Христовог Васкрсења кроз самостални креативни израз	Причешће, храна љубави – прича из књиге «Мали анђео», Невена Витошевић „Корица хлеба“ (Из житија Св. Онуфрија) „ Божије старање“(о томе како је у сиромашном манастиру аве Теодосија понестало хлеба и вина, а ава се уздао у Божју помоћ. И Бог се постарао да монаси добију све што је потребно за причешће)	кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: · процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; · провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: · усмено испитивање; · писмено испитивање; · посматрање понашања
VII ИКОНА - ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ 24.Православни храм 25. Икона - прозор у Царство Божје	· омогућити ученицима да упознају који су основни делови храма • приближити ученицима појам Царства Божјег · указати на иконе као на посебну	*Когнитивни аспект:* • знати да наброји основне делове храма • уочити да је унутрашњост храмова уређена за служење Литургије • знати да објасни ко су светитељи • испричати ко су и шта су све чинили светитељи које славимо • уочити да постоје светитељи и у данашње	·основни делови храма ·иконе Господа, Богородице, празника, светитеља ·прилагођена и препричана житија светих	

26. Буди и ти иконописац 27. Царство Божје у светима	пројаву Царства Небеског • приближити ученицима појам светих	време • сазнати о неким светитељима новијег доба *Афективни аспект:* ити подстакнут на поштовање и правилан однос према храму и иконама бити подстакнут да воли природу и друге људе • бити подстакнут да у свим људима види пријатеље Божје		ученика; Оквирни број часова по темама Увод – 1 Моје место у Цркви – 6 Литургијске службе – 6 Живот у Цркви – лепота празника – 6 Трпеза Господња – 5 Света Литургија – прослава Васкрсења – 5 Икона – прозор у вечност - 5 · Евалуација – 1+1

4.4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВА

4.4.1. СРПСКИ ЈЕЗИК – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ и задаци:
- Саопштавање о доживљајима – индивидуално и по заједничком плану
- Овладавање основним облицима језичког изражавања и даље неговање језичке културе
- Ученик уме да преприча садржину краћих текстова
- Мотивисање, подстицање и усмеравање на читање леткире
- Овладавање техником читања и писања латиницом
- Усвајање технике писања по диктату
- Писање бројева и словима, назива улица, писама, честитки, разгледница

Оспособити ученике за анализирање текста и усменог изражавања као и правилног рецитовања
Идентификација ученика за допунску наставу у септембру– утврђивање знања које је потребно за даљи рад. У допунски рад могу током година да се укључе и ученици који из различитих разлога нису успели да савладају делове градива. Допунски рад за поједине ученике траје док се не овлада одређено градиво.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈ	ТИП ЧАСА			
		ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	УВЕЖБАВАЊЕ	УКУПНО
Граматика	Слог - реч - реченица			1	
	Главни делови реченице			1	
	Именице и глаголи			1	
	Писање назива улица			1	
	Писање бројева словима			1	
	Писање писма, честитке, разгледнице			1	9
	Придеви			1	
	Писање речце ли и речце не			1	
	Анализа текста			1	

Правопис	Писање штампаних слова латинице Читање текстова написаних латиницом Читање и писање латиничним словима Како писати писмени састав Диктат Анализа текста			1 1 1 1 1 1	6
Ортоепија	Увежбавање правилног изговора речи, исказа, реченица, пословица, краћих текстова Интонационо подешавање гласа у изговору појединих реченица (обавештајне, упитне, узвичне и заповедне) или неких њихових делова (реченични акценат) Увежбавање подешавања реда речи према комуникативним потребама у контексту			1 1 1	3
УКУПНО				18	18

РЕДНИ БРОЈ	**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**	**СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА**	**ИСХОДИ**
1.	Граматика	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, дигитална компетенција, решавање проблема	1СЈ. 1. 3. 3; 1СЈ. 1. 3. 4; 1СЈ. 1. 3. 5; 1СЈ. 1. 3. 8.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике; -разликује врсте речи у типичним случајевима; одреди основне -граматичке категорије именица и глагола; -разликује реченице по облику и значењу;
2.	Правопис	Комуникативна компетенција, компетенција за учење,	1СЈ. 0. 1. 1; 1СЈ. 0. 1. 2; 1СЈ. 0. 1. 3; 1СЈ. 0. 1. 4;	-влада основном техником читања и писања латиничког текста;

		компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, решавање проблема	1CJ. 0. 1. 5; 1CJ. 0. 1. 6; 1CJ. 0. 1. 7; 1CJ. 0. 1. 8; 1CJ. 1. 3. 7; 1CJ. 1. 3. 9;	-поштује и примењује основна правописна правила;
3.	Ортоепија	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу,		

Облици рада: - индивидуални, - индивидуализовани,
Наставна средства: рад помоћу наставних листића
Методе: вербалне, текстуалне, рад на тексту
Начин провере остварености исхода
Проверавамо напредовање и констатујемо који су ученици употпунили знање (које треба ослободити), а који да наставе и зашто.
Провера тестовима, индивидуализованим задацима.

4.4.2. МАТЕМАТИКА – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ и задаци:
- да савладају читање и писање природних бројева
- упознају скуп природних бројева и исте приказу ју тачкама бројевне полуправе
- знају да речавају једноставније једначине
- савладавање таблице множења и дељења,
- решавање једноставних задатака са две опреације
- да самостално набраја месеце у години, да каже колико месец има дана и седмица, колико траје дан и набраја дане у седмици
- да упозна ,нацрта и направи часовник и зна Часове и , минуте
- да препозна облике и да их разликује од тела
- да уочава дуж и црта линије помоћу лењира

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈ	ТИП ЧАСА			
		ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	УВЕЖБАВАЊЕ	УКУПНО
Скуп природних бројева	- сабирање и одузимање - множење и дељење			9	9
Мерење и мере	- упоређивање - мерење -јединице мере за дужину - јединице за мерење времена			3	3
Геометријска тела и фигуре	- линије и дужи - цртање геометријских фигура на квадратној мрежи			6	6
Укупно				18	18

РЕДНИ БРОЈ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ИСХОДИ
1	Скуп природних бројева	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Комуникација	1МА.1.1.3. 1МА.1.1.4. 1МА.1.1.5.	- да савладају читање и писање природних бројева - упознају скуп природних бројева и исте приказују тачкама бројевне полуправе - савладавање таблице множења и дељења,
2.	Мерење и мере	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Комуникација	1МА.1.1.1 1МА. 1.3.1.	- Да самостално набраја месеце у години, да каже колико месец има дана и седмица, колико траје дан и набраја дане у седмици
3.	Геометријска тела и фигуре	Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Комуникација	1МА.1.2.1.	- да препозна облике и да их разликује од тела - да уочава дуж и црта линије помоћу лењира

Облици рада: индивидуални, индивидуализовани Методе рада: - демонстративна, интерактивна, илустративна, игра
Наставна средства: листићи, рачунаљка, жетони **Начин провере остварености исхода:** тестови, листићи, усмена испитивања

4.5. ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ

Време реализације	Активности/теме	Начин реализације:	Носиоци реализације
-септембар 5 часова	1. Упознавање са планом рада за текућу школску годину 2. Кућни ред у школи 3. Задужења у нашој учпионици 4. Наше обавезе, наше одговорности 5. У сусрет Дечијој недељи	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици
-октобар 5 часова	6. Учешће у активностима Дечије недеље 7. Радионица: Шта ћу да будем кад порастем 8. Упознавање са Конвенцијом дечјих права 9. Правилна исхрана 10. Ругати се не значи шалити се	-разговор -дискусија -едукативна радионица	-одељењски старешина -ученици - Дечији савез -стручни сарадник
-новембар 4 часа	11. Шта замерам родитељима 12. Агресивно испољавање и вређање других, претње, физички обрачуни, непожељног понашања 13. Путеви преношења болести (капљичне инфекције, болести прљавих руку, храна, инсекти) 14. Календар наших рођендана	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици -сарадници Завода за јавно здравље
-децембар 3 часа	15. Породични и други празници 16. Весело одељенско дружење 17. У сусрет Новој години	-разговор -дискусија -едукативна радионица	-одељењски старешина -ученици -стручни сарадник

-јануар 3 часа	18. Разговор о првом просветитељу Светом Сави 19. Ведар одељенски састанак и зидне новине 20. Шта да учинимо да нам успех буде бољи	-разговор	-одељењски старешина -ученици
-фебруар 4 часа	21. Гледали смо, интересује ме... 22. Како разрешити конфликт и помоћи другу када му је тешко 23. Чистоћа је пола здравља 24. Живот у одељењу – однос дечака и девојчица	-разговор -дискусија	-ученици -одељенски старшина
-март 4 часа	25. Прихватање личних проблема као изазова за њихово решавање 26. Када бих могао, променио бих... 27. Да ли сам задовољан постигнутим успехом 28. Пролећно сређивање и украшавање учионице	-едукативна радионица -разговор -дискусија	-одељењски старешина -стручни сарадник - ученици
-април 2 часа	29. Кад имаш проблем... 30. Лепо понашање: на улици, у школи, породици, биоскопу...	-разговор -дискусија -едукативна радионица	-ученици -одељенски старешина -стручни сарадник
-мај 4 часа	31. Како да сачувамо свет око себе 32. Лепа реч и гвоздена врата отвара 33. Мој хоби 34. Анализирамо рад и проблеме у нашој одељенској заједници	-дискусија -разговор	- ученици -одељенски старешина
-јун 2 часа	35. Покажи шта знаш 36. Активности током летњег распуста	-разговор	-ученици -одељенски старешина

5. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

5.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	**А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ**	**ТРЕЋИ РАЗРЕД**	
		нед.	**год.**
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Природа и друштво	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
Укупно: А		**21**	**756**
Ред. број	**Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ**		
1	Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36

Укупно : Б		1	36
Укупно: А+Б		**22**	**792**
Ред. број	**ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА**		
1	Редовна настава	22	792
2	Допунска настава	1	36
3	Додатна настава	1	36
4	Настава у природи	7-10 дана годишње	
Ред. број	**ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**		
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње	

5.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА

5.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1. КЊИЖЕВНОСТ	4	6	9	6	7	9	10	12	8	9	47	33	**80**
2. ЈЕЗИК	14	11	9	7	2	5	6	1	2	3	18	42	**60**
3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	4	5	2	4	0	4	7	6	6	2	5	35	**40**
УКУПНО	**22**	**22**	**20**	**17**	**9**	**18**	**23**	**19**	**16**	**14**	**70**	**110**	**180**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ по завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
1.	КЊИЖЕВНОСТ	Комуникативна компетенција,	**КЊИЖЕВНОСТ**	− чита са разумевањем различите текстове; − опише свој доживљај

		компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема	**Основни ниво** 1СЈ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме; 1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну); 1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту; 1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту. **Средњи ниво** 1СЈ.2.5.1. разликује лирску од епске песме; 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине – пословице, загонетке, брзалице); 1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми; 1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; 1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту); 1СЈ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога; 1СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту. **Напредни ниво** 1СЈ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст; 1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу	прочитаних књижевних дела; − изнесе своје мишљење о тексту − именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); − разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; −разуме идеје књижевног дела; − уочи основне одлике народне бајке; − разликује народну од ауторске бајке; − представи главне особине јунака; − уочи основне одлике народне епске песме; − уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; − разликује опис од приповедања у књижевном делу; − покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; − уочи хумор у књижевном делу − чита са разумевањем различите текстове; − опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; − изнесе своје мишљење о тексту; −

			догађајима у тексту; 1СЈ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст.	разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; - одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; − именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); − разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; − разуме идеје књижевног дела; − уочи основне одлике народне бајке; − разликује народну од ауторске бајке; − представи главне особине јунака; − уочи основне одлике народне епске песме; − уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; − разликује опис од приповедања у књижевном делу; − покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту;
2.	ЈЕЗИК	Комуникативна компетенција,	**ГРАМАТИКА**	– разликује врсте (и подврсте)

		компетенција за учење, компетенција за сарадњу, дигитална компетенција, решавање проблема	**Основни ниво** 1СЈ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије промењљивих речи (род и број заједничких именица); 1СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне). **Средњи ниво** 1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве); 1СЈ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу; 1СЈ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго; 1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне); 1СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику.	речи у типичним случајевима; − одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; − примењује основна правописна правила

			Напредни ниво 1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе). **ЛЕКСИКОЛОГИЈА** **Основни ниво** 1СЈ.1.4.4. препознаје антонимију; 1СЈ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.). **Средњи ниво** 1СЈ.2.4.8. препознаје синонимију; 1СЈ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава. **Напредни ниво** 1СЈ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени.	
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Комуникативна компетенција, компетенција за	**ГОВОРНА КУЛТУРА** **Основни ниво**	− чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; − изражајно рецитује песму и

		учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, решавање проблема	1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике; 1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања; 1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења” или „скандирања”; 1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља; 1СЈ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације; 1СЈ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање; 1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју; 1СЈ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став. **ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ** **Основни ниво** 1СЈ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице; 1СЈ.1.3.2. уме да се потпише; 1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим	чита прозни текст; − изводи драмске текстове; − јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; − споји више реченица у краћу и дужу целину; − препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; − извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; − варира језички израз; − попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; − разликује формални од неформалног говора (комуникације); − учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша

			интерпункцијским знаком; 1СЈ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе; 1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре; 1СЈ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме; 1СЈ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи); 1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава; 1СЈ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.); 1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије). **Средњи ниво** 1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу); 1СЈ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин,-ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при	саговорника.

			набрајању; 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...); 1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима; 1СЈ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној); 1СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст; 1СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст; 1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање); 1СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке); 1СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење); 1СЈ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира. **Напредни ниво** 1СЈ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене; 1СЈ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи	

			и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса; 1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста; 1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст; 1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст); 1CJ.3.3.6. издваја пасусе. **ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ** **Основни ниво** 1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличког и латиничког текста; 1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.); 1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту; 1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник); 1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста; 1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста; 18 1CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста;	

			1СЈ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли мусе допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате. **Средњи ниво** 1СЈ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије; 1СЈ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле); 1СЈ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту; 1СЈ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. пронађи део/детаљ који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму); 1СЈ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену; 1СЈ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту; 1СЈ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим	

			особинама, осећањима, намерама и сл.); 1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/ не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова; 1СЈ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни; 1СЈ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације. **Напредни ниво** 1СЈ.3.2.1. изводи закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста; 1СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ); 1СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста и мишљења учесника у догађају); 1СЈ.3.2.4. изводи закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст; 1СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм); 1СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у	

			односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.); 1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста).	

План оцењивања:

У 3. разреду ученик се оцењује бројчаном оценом на скали од 1(недовољан) до 5 (одличан).
Елементи оцењивања из српског језика су: усвојеност наставних садржаја, примена знања, активност ученика.
Ученици се оцењују усмено, писмено и на основу активности на часу.
Усмено одговарање се формира на основу одговора:
Оцена 5- ученик влада претходно обрађеним градивом и примењује научено;
Примењује правила у математици, успешно решава задатке на свим нивоима и сарадник је у свим групама;
Оцена 4- ученик функционално усваја појмове, анализира, класификује, повезује; сналази се у различитим облицима рада;
Оцена 3- ученик разуме појмове и чињенице, успоставља везе, може самостално да објасни и наведе математичке појмове и термине.
Задатке обавља делимично, уз помоћ наставника.
Оцена 2- ученик влада основним појмовима, уз помоћ подршке учитеља је активан на часу;
оцена 1 - ученик не познаје основне појмове, не показује жељу за напредовањем, домаће задатке не израђује на време и није активан на часу.
Писмене провере знања: скала изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:
86% - 100% - одличан 5, 70% -85% - врло добар 4, 50% - 69% - добар 3, 30% - 49% - довољан 2, испод 30% - недовољан 1.
(скала може да варира до 10% , у зависности од постигнућа ученика).
Ученици раде један школски писмени задатак, који се оцењују бројчано оценама на скали од 1 до 5.

Начин остваривања програма

Наставне методе: дијалошка метода, илустративна метода, демонстративна, истраживачка, решавање проблем-ситуација, кооперативне методе
Облици рада: Фронтални, групни, индивидуалан, рад у паровима
Место извођења наставе: учионица, кабинет за мултимедијалну наставу, летња учионица, библиотека, парк

Корелација
Наставни садржаји српског језика у корелацији су са наставним предметима: свет око нас, ликовна култура, музичка култура, математика, физичко и здравствено васпитање, грађанско васпитање. Корелација наставних садржаја међу предметима биће планирана месечним планом.

Наставна средства
Наставна средства која ће се користити при реализацији наставних садржаја српског језика: слике, илустрације, CD плејер, рачунар, пројектор, дечје књиге и часописи и уџбеници.

5.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену, а од трећег разреда и писану комуникацију, и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ОСТАЛИ ТИПОВИ ЧАСОВА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	STARTER UNIT	2										0,5	1,5	2
2.	UNIT 1 - WHAT'S THIS?	4										1,5	2,5	4
3.	UNIT 2 - PLAYTIME	3	1									1,5	2,5	4
4.	UNIT 3 - THIS IS MY NOSE		4									1,5	2,5	4
5.	REVIEW 1 + TEST 1		2									0	2	2
6.	UNIT 4 - HE'S A HERO		2	2								1,5	2,5	4
7.	UNIT 5 - WHERE'S THE BALL?			4								1,5	2,5	4
8.	UNIT 6 - BILLY'S TEDDY			1	3							1,5	2,5	4
9.	REVIEW 2 + TEST 2				2							0	2	2
10.	CHRISTMAS				1							0	1	1
11.	UNIT 7 - ARE THESE HIS TROUSERS?				3	1						1,5	2,5	4
12.	UNIT 8 - WHERE'S GRANDMA?					3	1					1,5	2,5	4

13.	UNIT 9 - LUNCHTIME						4					1,5	2,5	4
14.	REVIEW 3 + TEST 3						1	1				0	2	2
15.	UNIT 10 - A NEW FRIEND							4				1,5	2,5	4
16.	EASTER							1				0	1	1
17.	UNIT 11 - I LIKE MONKEYS							3	1			1,5	2,5	4
18.	UNIT 12 - DINNERTIME								4			1,5	2,5	4
19.	REVIEW 4 + TEST 4								2			0	2	2
20.	UNIT 13 - TIDY UP								1	3		1,5	2,5	4
21.	UNIT 14 - ACTION BOY CAN RUN									4		1,5	2,5	4
22.	UNIT 15 - LET'S PLAY BALL										4	1,5	2,5	4
УКУПНО:		**9**	**9**	**7**	**9**	**4**	**6**	**9**	**8**	**7**	**4**	**24**	**48**	**72**

Р. БР.	**ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ**	**МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**	**СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА**	**ИСХОДИ** **По завршеној теми/области ученици ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији:**
1.	**STARTER UNIT**	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	-разумеју краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе; -поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставна језичка средства; -поставе и одговоре на једноставна питања личне природе;

		демократском друштву.	2.3.2.	-у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; -изразе хронолошко време; - уоче сличности и разлике у животу у школама у ВБ и код нас; -поштују правила учтиве комуникације.
2.	**UNIT 1 - WHAT'S THIS?**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.23 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.6. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.	- разумеју једноставне описе предмета; - опишу предмете користећи једноставна језичка средства; - разумеју и реагују на једноставне налоге; - формулишу једноставне налоге; - разумеју и формулишу једноставне исказе о метеоролошком времену; - разумеју сличности и разлике између живота и рада у школама у ВБ и код нас.
3.	**UNIT 2 - PLAYTIME**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву,	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.6. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.	- поставе и одговоре на једноставна питања личне природе; - саопште информације о себи и другима користећи једноставна језичка средства; - разумеју једноставне описе предмета; - опишу предмете користећи једноставна језичка средства; -разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на поседовање и допадање; -питају и саопште чије је нешто, шта им се допада;

		одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.		- разумеју и опишу популарне игре и начин разоноде вршњака у ВБ у кући.
4.	**UNIT 3 - THIS IS MY NOSE**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу и околини.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.6. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.	- разумеју једноставан опис људи; - опишу људе једноставним језичким средствима; - разумеју и формулишу једноставне савете; - разумеју и реагују на упутства и налоге; - дају упутства и налоге; - разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на количину/број нечега; - размене једноставне исказе приликом упознавања и представљања; - поштују правила учтиве комуникације.
5.	**REVIEW 1 + TEST 1**	Комуникација, сарадња, учење.	1.1.2. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.22.	- разумеју и формулишу једноставне исказе о познатим темама; - поставе и одговоре на једноставна питања личне природе и питања о познатим темама; - препознају гласове и повежу их са одговарајућим словима.
6.	**UNIT 4 - HE'S**	Комуникација и сарадња, дигитална	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8.	- разумеју једноставна питања личне природе и одговоре на њих;

	A HERO	компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.3.2.	- разумеју једноставне исказе који се односе на представљање других и тражење/давање информација о њима; - формулишу једноставне исказе којима представљају чланове породице; - разумеју породичне односе у ВБ; - уоче сличности и разлике у униформама типичним за одређена занимања у ВБ и код нас.
7.	**UNIT 5 - WHERE'S THE BALL?**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.3.2.	- разумеју једноставна обавештења о простору и реагују на њих; - траже и пруже кратка и једноставна обавештења о томе где се неко или нешто налази; - опишу непосредни простор у којем се крећу једноставним језичким средствима; - разумеју и изразе своја осећања једноставним језичким средствима; - разумеју једноставне исказе о способностима у садашњости и реагују на њих; - формулишу једноставне исказе о способностима у садашњости; - разумеју и на матерњем језику опишу популарне игре и начин разоноде вршњака у ВБ у парку.
8.	**UNIT 6 - BILLY'S TEDDY**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.	- разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање и реагује на њих; - формулишу једноставне исказе који се односе припадање / неприпадање;

		подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.2.	- разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на тражење и давање дозвола; - разумеју, формулишу и реагују на једноставне налоге; - упоређују и уочавају сличности и разлике у именовању сродства у ВБ и код нас ширем смислу.
9.	**REVIEW 2 + TEST 2**	Комуникација, сарадња, учење.	1.1.2. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2.	- разумеју и формулишу једноставне исказе/неколико једноставних исказа у низу о просторним односима, припадању и неприпадању; - дају и траже основне информације о другима (чланови породице - где су и чиме се баве); - разумеју, траже и дају основне исказе који се односе на припадањ/неприпадање; - препознају гласове и повежу их са одговарајућим словима.
10.	**CHRISTMAS**	Комуникација, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.2. 1.1.4. 1.1.9. 1.1.19. 1.3.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.3.1.	- разумеју једноставно исказане честитке и одговарају на њих; - упуте једноставне честитке; - уоче сличности и разлике у начину прославе Божића у ВБ и код нас, певају Божићне песме и играју традиционалне Божићне игре
11.	**UNIT 7 - ARE THESE HIS**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.	- разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање и реагује на њих; -траже и дају једноставне исказе којима се изражава

	TROUSERS?	подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4.	припадање; - разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих; - траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима; - разумеју једноставан опис предмета; - опишу предмете једноставним језичким средствима; - уоче и на матерњем језику опишу сличности и разлике у култури одевања у ВБ и код нас.
12.	**UNIT 8 - WHERE'S GRANDMA?**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1.	- разумеју једноставна обавештења о простору и оријентацији у простору и реагују на њих; - траже и пруже кратка и једноставна обавештења о оријентацији у простору; - разумеју једносатван опис места; - опишу место и непосредни простор у којем се крећу користећи једноставна језичка средства; -уоче сличности и разлике у култури становања у ВБ и код нас; - уоче сличности и разлике у именовању сродства.
13.	**UNIT 9 - LUNCHTIME**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15.	- разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагују на њих; - формулишу једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;

		информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу и околини.	1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1.	- разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на количину (број) нечега; - поштују правила учтиве комуникације са вршњацима; - разумеју начин исхране у школама у ВБ.
14.	**REVIEW 3 + TEST 3**	Комуникација, сарадња, учење.	1.1.2. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2.	- разумеју и формулишу једноставне исказе исказа у низу о стамбеном простору, храни, одећи и поседовању/непоседовању; - разумеју једноставан опис који се односи на свакодневни живот – становање; - разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на поседовање/непоседовање; - препознају и гласове и повежу их са одговарајућим словима.
15.	**UNIT 10 - A NEW FRIEND**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2.	- разумеју једноставан опис бића и предмета; - опишу жива бића и предмете једноставним језичким средствима; - уоче и примене начин писања неформалних писама.

		предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.2.	
16.	**EASTER**	Комуникација, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.2. 1.1.4. 1.1.9. 1.1.19. 1.3.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.3.1.	- разумеју једноставно исказане честитке и одговарају на њих; - упуте једноставне честитке; - уоче сличности и разлике у начину прославе Ускрса у ВБ и код нас, певају Ускршње песме и играју традиционалне Ускршње игре.
17.	**UNIT 11 - I LIKE MONKEYS**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према околини.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.9. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.2.	- разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагују на њих; - траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима; - разумеју једноставан опис живих бића; -опишу жива бића једноставним језичким средствима; - разумеју и реагују на позив; - упуте позив на заједничку активност; - разумеју правила понашања на јавном месту (зоолошки врт); - користе емотиконе.

18.	**UNIT 12 - DINNERTIME**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.2.	- разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање допадања/ недопадања и реагују на њих; - формулишу једноставне предлоге, савете и упозорења; - разумеју правила понашање на јавним местима (кафић); - користе емотиконе.
19.	**REVIEW 4 + TEST 4**	Комуникација, сарадња, учење.	1.1.2. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2.	- разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на допадање/ недопадање и опис предмета; - разумеју једноставан текст којим се описују жива бића; - разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на поседовање/ непоседовање и опис живих бића и предмета; - препознају гласове и повежу их са одговарајућим словима.
20.	**UNIT 13 - TIDY UP**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама,	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18.	- разумеју једноставан опис простора и просторних односа; - опишу простор и просторне односе једноставним језичким средствима; - траже и пруже кратка обавештења о оријентацији у

		компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	простору; - разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на количину/број; - разумеју сличности и разлике у култури становања у ВБ и код нас.
21.	**UNIT 14 - ACTION BOY CAN RUN**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	-разумеју и фромулишу једноставне исказе који се односе на способности; - разумеју једноставан опис бића; - опишу бића користећи једноставна језичка средства; - разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање хронолошког времена; - поштују правила учтиве комуникације са вршњацима и одраслима.
22.	**UNIT 15 - LET'S PLAY BALL**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење,	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23.	- разумеју позив на заједничку активност и реагују на њега; - формулишу позив на заједничку активност користећи једноставна језичка средства; - разумеју једноставне савете, предлоге и упозорења и реагује на њих; - формулишу једноставне савете, предлоге и упозорења;

		предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	- разумеју и фромулишу једноставне исказе који се односе на изражавање тренутних радњи; - разумеју и опишу начин забаве у слободно време (плажа, пикник и сл.).

Комуникативна функција	**Језички садржаји**
ПОЗДРАВЉАЊЕ	Hi/Hello, how are you today? I'm fine, thank you, and you? I'm very well, thanks./Not great. Good morning/afternoon/evening/night. Goodbye./Bye. See you later/tomorrow/on Monday. Have a nice day/weekend/holiday! Thanks, same to you! Личне заменице – I, you … Глагол to be – the Present Simple Tense Императив (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.
ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	Hi, I'm Andrija. Hello, I'm Alex. How old are you? I'm (nine). I'm in Year 3. Where are you from? I'm from Serbia. How do you spell your name? It's A-N-D-R-I-J-A. Have you got any brothers or sisters? Yes, I have/I've got one sister. No, I'm an only child. How many aunts/uncles have you got? This is my cousin/sister Vanja. Nice to meet you. Nice to meet you, too. What's your/his/her/their address? It's 12, Zvezdarskih jelki Street, Belgrade. What's your/his/her/their phone number? It's oh/zero-six-four-double five/five-five... I'm 10 today. How old is your mum/dad? She/He's 32. Where are your parents today?Are they at work? No, they're at home. Are your friends at school now? Yes, they are. This is my friend Ana. She's/She is in my class. That's Tea's dog. Its name is Spot. This is our teacher, Mr/Miss/Mrs Jones. That is Mr Turner. He's/He is a policeman. Who are those children? They're our neighbours. What are their names? Pavle and Milica. Who's the boy in the picture? It's my Brazilian pen pal, Bruno. Tell me about your family/country. Write soon!

	Личне заменице – I, you… Присвојни придеви – my, your… Показне заменице – this/that, these/those Have got/Have за изражавање поседовања Питања са Who/What/Where/How (old/many) Предлози за изражавање места – from, in… Саксонски генитив са именицама у једнини Употреба чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом Императив Основни бројеви (0–100) Алфабет (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; конвенције у писању личних заменица; конвенције у саопштавању телефонских бројева и адреса; употреба титула уз презимена (Mr, Mrs, Miss); разлике између српске азбуке и енглеског алфабета; конвенције у писању разгледница и писама.
РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА	Listen, point and repeat. Listen again. Match the words with the things/people in the picture. Order the lines. Ask and answer questions about the photo on page 38. Spell your name. Ask your friend to spell his/her name. Write/Circle the letters/numbers. Write/Say true or false. Complete the sentences/dialogue. Complete the table with ticks and crosses. Read the story. Read and check. Think of a place/person. Come and help! Wait and see! Watch out! Hurry up! Close/Open the door/a window, please! Smile! It’s my/your/Oliver’s turn! Императив Присвојни придеви – my, your… Алфабет Бројеви 0–100 (Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости.
ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У	Can we meet on Saturday and play football? I’m sorry, I’ve got a music class on Saturday, but we can meet on Sunday. Really? Sunday is ok for me too! Great! See you at the park!

ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	It's hot today. Let's go to the beach! Sorry, but I can't swim! I'm very tired. Let's go home! Come and meet my friends! Listen to the music! Модални глагол can за изражавање предлога и способости Императив (Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода.
ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	Can you spell that again, please?/Can you write it on the board, please? Can/May I read the story? Of course you can. Can/May I sit here, please? No, it's Nina's seat. Can/May I borrow your dictionary? Yes, here you are. Thank you/Thanks. You're welcome. Thanks for your help. Модални глаголи за изражавање молбе – can/may Саксонски генитив са именицама у једнини (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.
ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА, РОЂЕНДАНА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА	Welcome to my birthday party! Happy birthday to you! Thanks! How many candles are there on your birthday cake? Happy New Year!/Merry Christmas!/Happy Valentine's Day!/Happy Easter! Thanks, same to you! Let's have a party. Let's celebrate! What do you do on New Year's Day? We open our presents and watch films about Santa Claus and his reindeer. At Easter we decorate Easter eggs. Children dress up for Halloween. Look at the fireworks! Императив The Present Simple Tense за описивање уобичајених радњи (само као опција, рецептивно) Питања са What/How many (Интер)културни садржаји: Најзначајнији празници и догађаји и начини обележавања/прославе.
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА	Who's this? It's Johnny Depp, my favourite actor. He's American. That's a photo of my family. Look, they're all smiling. How many teeth has your baby brother got? What colour are his eyes? I've/I have got two hands. She's/She has got black hair. He's/He has got big ears. She's/She is tall and slim. My dad's new car is fast and cool. What are these? They're my new felt tip pens. Belgrade is the capital of

	Serbia. Our city is old, but very nice. There are a lot of beautiful mountains and lakes in my country. What's the capital of England? London buses are red, but its taxis are black. Where are you in this photo? I'm in Sydney, it's a big city in Australia. There are a lot of strange animals and funny birds. Глаголи have got, to be за давање описа Показне заменице – this/that, these/those Егзистенцијално There is/are… Питања са Who/What/Where/How many... Правилна множина именица: pen – pens, bus – buses, city – cities… Неправилна множина основних именица: tooth – teeth... Употреба чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом. (Интер)културни садржаји: Познате личности из области спорта, глуме, музике...; престонице земаља енглеског говорног подручја; препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.
ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	She's tired/bored. She wants to go home. Is he hungry/thirsty? Does he want a sandwich/a glass of orange juice? They're not cold, they're hot! Are you OK? Is he happy? No, he's sad. His dog is lost. The Present Simple Tense (be, want) (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.
ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	They're at the cinema/museum. Where's your brother? He's in bed. Where's my English dictionary? It's here on my desk. Where are my trainers? They are over there, under the bed. Where's the Statue of Liberty? It's in New York. The London Eye is next to the River Thames. Прилози и предлози за изражавање положаја и просторних односа: here, there, in, on, at, next to, under... Питања са Where Употреба и изостављање одређеног члана у изразима at the park/beach/cinema/museum, at home/school/work, in bed... (Интер)културни садржаји: препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.
ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	What time is it? It's twelve (o'clock). It's a quarter to/past twelve. It's half past twelve. What day is it today? It's Wednesday. It's a nice, sunny day. Is it snowy? No, but it's rainy and windy today. I've got a

	basketball game at a quarter to four/on Saturday. Питања са What/When Предлози за изражавање времена: at, on, to, past... (Интер)културни садржаји: радна недеља и викенд.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА	It's Alex's guitar. Is that Anna's bag? These are not their jackets. Sophie's mum and dad have got/have a big house. My friend hasn't got/doesn't have any brothers or sisters. Have you got/Do you have a bike? Присвојни придеви my, your… Показне заменице – this/that, these/those Have got/Have за изражавање припадања/поседовања Саксонски генитив са именицама у једнини (Интер)културни садржаји: породица, пријатељи, однос према својој и туђој имовини.
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА	Does he like music? Yes, he loves it./No, he doesn't. Who's your favourite tennis player? What's your favourite hobby? It's an amazing poster! Those computer games are fantastic! The Present Simple Tense глагола be/like/love Питања са Who/What (Интер)културни садржаји: интересовања, хобији
ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ	My brother can play football, but he can't act. How many languages can your dad speak? Can you play the guitar? I can't ride a bike. We are late for our school bus. Look! She's/She is wearing a dress. Is he wearing jeans? Yes, he is. No, he isn't. What are you doing? I'm/I am eating a biscuit. What are they doing? They are not/aren't playing, they're watching TV. Модални глагол can за изражавање способности The Present Continuous Tense за изражавање тренутних радњи Питања са What/Where/When/How many... (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи - наставне и ваннаставне активности.
ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА И КОЛИЧИНЕ	How many children are there in your class? There are 11 boys and 14 girls. How many classes have we got today? We've got four classes.

	Her granny is 65. Правилна множина именица: boy-boys, girl-girls, class-classes… Неправилна множина основних именица: child-children... Питања са How much/many Основни бројеви 0–100 (Интер)културни садржаји: Конвенције у писању двоцифрених бројева. Новчане валуте у земљама енглеског говорног подручја и њихове ознаке.

Начин остваривања програма

Настава се остварује применом комуникативно-интерактивног приступа.

Технике/активности

Активности не трају дуже од 15 минута, слушање и реаговање на упутства на страном језику, рад у паровима, малим и великим групама, мануелне активности, вежбе слушања, игре примерене узрасту и дидактичком захтеву, класирање и упоређивање, решавање „проблем-ситуација", „превођење" исказа у гест и геста у исказ.

Презентовање и увежбавање садржаја

Визуелна наставна средства, хорско понављање нових речи, пантомима, дијалошки модели („имитирање"), пројектне активности и драмске активности. Вежбање гласног читања текстова дијалошког карактера, а за увежбавање писања користе се фонетско-ортографске игре, писање појединачних речи, вежбе допуњавања текста. Граматичке појаве се посматрају са функционалног аспекта (примењујући елементе граматике који су неопходни за успешно остваривање комуникативне функције).

Корелација

Углавном наставни предмети у млађим разредима међусобно корелирају. Корелација наставних садржаја међу предметима биће планирана месечним планом.

Наставна средства уџбеник, радна свеска и приручници, постери, фотографије, цртежи, рачунар, интернет, пројектор, звучник, мултимедијалне презентације, флеш картице и додатни штампани материјал.

Начин праћења напредовања и постигнућа ученика

Формативно оцењивање: 2 пута (посматрање и праћење, усмена провера разговором и одговорима на питања, провера усменим и писменим вежбањима, симулацијама у паровима и групама, читањем одговора).

Сумативно оцењивање: 2 диктата (познат текст), 2 контролна задатка, 2 усмена одговора.

5.2.3. МАТЕМАТИКА

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Понављање градива другог разреда	6											6	**6**
2.	Бројеви до хиљаду (први део)	16	22	20	7							26	39	**65**
3.	Геометрија (први део): праве и углови				10							4	6	**10**
4.	Бројеви до хиљаду (други део)					9	18	23	2			21	31	**52**
5.	Мерење и мере								14			5	9	**14**
6.	Геометрија (други део): геометријске фигуре								3	16		8	11	**19**
7.	Бројеви до хиљаду (трећи део): разломци										6	2	4	**6**
8.	Утврђивање градива трећег разреда										8		8	**8**
УКУПНО		22	22	20	17	9	18	23	19	16	14			**180**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Понављање градива другог разреда	– Решавање проблема – Рад са подацима и информацијама – Комуникација		
2.	Бројеви до хиљаду (први део)	– Компетенција за учење – Комуникација – Решавање проблема – Сарадња – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Естетска компетенција	Основни: 1.1.1; 1.1.2; 1.1.4; 1.1.5; 1.4.4. Средњи: 2.1.1; 2.1.2; 2.1.3; 2.1.4; 2.1.5. Напредни: 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.1.4; 3.1.5.	Ученик зна -прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и .-прикаже их на бројевној правој -одреди десетице и стотине најближе датом броју -изврши рачунске операције сабирања и одузимања, писмено и усмено (до 1000) -процени вредност израза са једном рачунском операцијом -израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције -реши једначину са једном рачунском операцијом -одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем -реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину -уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа -чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм) -прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1000)

3.	Геометрија (први део): праве и углови	– Компетенција за учење – Комуникација – Решавање проблема – Сарадња – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Естетска компетенција	Основни: 1.2.1. Средњи: 2.2.1 Напредни: /	Ученик зна да: -црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат -именује елементе угла -разликује врсте углова
4.	Бројеви до хиљаду (други део)	– Компетенција за учење – Комуникација – Решавање проблема – Сарадња – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Естетска компетенција	Основни: 1.1.3; 1.1.4; 1.1.5. Средњи: 2.1.4, 2.1.5. Напредни: 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.1.4.	Ученик зна да: -подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и -провери резултат изврши четири основне рачунске операције - писмено и усмено (до 1000) реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину
5.	Мерење и мере	– Компетенција за учење – Комуникација – Решавање проблема – Сарадња – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Естетска компетенција	Основни: 1.2.2; 1.2.3; 1.2.4; 1.4.2; 1.4.3; 1.4.4. Средњи: 2.2.2; 2.4.2; 2.4.3; 2.4.4. Напредни: 3.4.2; 3.4.3.	Ученик зна да: -резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом -чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена -упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време) -измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом) -примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама

6.	Геометрија (други део): геометријске фигуре	– Компетенција за учење – Комуникација – Решавање проблема – Сарадња – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Естетска компетенција	Основни: 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3; 1.2.4. Средњи: 2.2.2; 2.2.4; 2.2.5. Напредни: 3.2.1; 3.2.2; 3.2.4.	Ученик зна да: -именује елементе правоугаоника, квадрата, троугла и круга - разликује врсте троуглова -опише особине правоугаоника и квадрата -одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца -конструише троугао и круг -преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства -користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање
7.	Бројеви до хиљаду (трећи део): разломци	– Компетенција за учење – Комуникација – Решавање проблема – Сарадња – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Естетска компетенција	Основни: 1.3.1; 1.3.2. Средњи: 2.3.1; 2.3.2. Напредни: 3.3.1; 3.3.2.	Ученик зна да: -уочи делове целине и запише разломке облика $\frac{m}{n}\ (m \leq n \leq 10)$ -упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким имениоцима
8.	Утврђивање градива трећег разреда	– Решавање проблема – Рад са подацима и информацијама – Комуникација		

План оцењивања:

У 3 .разреду ученик се оцењује бројчаном оценом на скали од 1(недовољан) до 5 (одличан).
Елементи оцењивања из српског језика су: усвојеност наставних садржаја, примена знања, активност ученика.

Ученици се оцењују усмено, писмено и на основу активности на часу.

Усмено одговарање се формира на основу одговора:

Оцена 5- ученик влада претходно обрађеним градивом и примењује научено;

Примењује правила у математици, успешно решава задатке на свим нивоима и сарадник је у свим групама;

Оцена 4 - ученик функционално усваја појмове, анализира, класификује, повезује; сналази се у различитим облицима рада;

Оцена 3 - ученик разуме појмове и чињенице, успоставља везе, може самостално да објасни и наведе математичке појмове и термине.

Задатке обавља делимично,уз помоћ наставника.

Оцена 2 - ученик влада основним појмовима, уз помоћ подршке учитеља је активан на часу;

оцена 1 - ученик не познаје основне појмове,

не показује жељу за напредовањем, домаће задатке не израђује на време и није активан на часу.

Писмене провере знања: скала изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:

86% - 100% - одличан 5, 70% -85% - врло добар 4, 50% - 69% - добар 3, 30% - 49% - добољан 2, испод 30% - недовољан 1.

(скала може да варира до 10% , у зависности од постигнућа ученика).

Начин остваривања програма

Наставне методе: дијалошка метода, илустративна, демонстративна, истраживачка, решавање проблем- ситуацила, кооперативне методе

Облици рада: Фронталан, групни, индивидуалан, рад у паровима

Место извођења наставе:учионица, кабинет за мултимедијалну наставу, летња учионица, двориште

Корелација

Наставни садржаји предмета математике у корелацији су са наставним предметима: српски језик, свет око нас, ликовна култура, музичка култура, физичко васпитање, .Корелација наставних садржаја међу предметима биће планирана месечним планом.

Наставна средства

Наставна средства која ће се користити при реализацији наставних садржаја српског језика: слике, илустрације, CD плејер, рачунар, пројектор и горе наведени уџбеници.

5.2.4. ПРИРОДА И ДРУШТВО

Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ПРИРОДА И ДРУШТВО МОГА КРАЈА	9	6	-	-	-	-	-	-	-	-	10	3 + 2	**15**
2.	УСЛОВИ ЗА ЖИВОТ У МОМ КРАЈУ	-	2	9	7	-	-	-	-	-	-	13	4+1	**18**
3.	ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	-	-	-		3	7	6	-	-	-	11	4+1	**16**
4.	КРЕТАЊЕ	-	-	-	-	-	-	4	7	1	-	8	3+1	**12**
5.	МАТЕРИЈАЛИ	-	-	-	-	-	-	-	-	6	5	6	3+2	**11**
УКУПНО		9	8	9	7	3	7	10	7	7	5	48	24	**72**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	ПРИРОДА И ДРУШТВО МОГА КРАЈА	• комуникативна компетенција, • компетенција за учење, • дигитална	1ПД.1.6.1 , 1ПД.1.6.2, 1ПД.2.6.1, 1ПД.2.6.2, 1ПД.2.6.3, 1ПД.1.5.1, 1ПД.1.5.2, 1ПД.1.5.3, 1ПД.2.1.1.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: идентификује облике рељефа у свом крају; идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају;

		компетенција, • компетенција за сарадњу, • за одговорно учешће у демократском друштву, • естетичка компетенција	1ПД.2.5.1, 1ПД.2.5.2, 1ПД.2.5.3. 1ПД.3.1.1, 1ПД.3.5.1, 1ПД.3.5.2.	примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живе; представи резултате истраживања; повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи; примени правила безбедног понашања у саобраћају; повеже резултате рада са уложеним трудом.
2.	УСЛОВИ ЗА ЖИВОТ У МОМ КРАЈУ	• комуникативна компетенција, • компетенција за учење, • дигитална компетенција, • компетенција за сарадњу, за одговорно учешће у демократском друштву, • одговоран однос према околини, • одговоран однос према здрављу	1ПД.1.1.1, 1ПД.1.3.1, 1ПД.2.3.1, 1ПД.2.3.2, 1ПД.3.3.1, 1ПД.1.1.2, 1ПД.1.1.6, 1ПД.1.2.3, 1ПД.2.1.1, 1ПД.2.1.3, 1ПД.2.1.5, 1ПД.2.1.6, 1ПД.2.2.3, 1ПД.3.1.1, 1ПД.1.5.4, 1ПД.1.5.5, 1ПД.2.2.4.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; очита вредност температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницима помоћу ланца исхране; илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; примени поступке (мере) заштите од заразних болести; сарађује са другима у групи на заједничким активностима; представи резултате истраживања; повеже резултате рада са уложеним трудом.
4.	КРЕТАЊЕ	• комуникативна компетенција, • компетенција за учење,	1ПД.1.4.1. 1ПД.2.4.1. 1ПД.2.4.1. 1ПД.1.5.4.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; разликује природне и вештачке изворе светлости;

		• дигитална компетенција, • компетенција за сарадњу, • за одговорно учешће у демократском друштву, • одговоран однос према околини, • одговоран однос према здрављу	1ПД.1.5.5.	повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора; изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком; представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др.); сарађује са другима на заједничким активностима.
5.	МАТЕРИЈАЛИ	• компетенција за учење, • дигитална компетенција, • естетичка компетенција, • рад са подацима и информацијама, • одговоран однос према околини	1ПД.1.3.4, 1ПД.1.3.5, 1ПД.1.3.6, 1ПД.2.3.3, 1ПД.2.3.4, 1ПД.2.3.5, 1ПД.2.3.6, 1ПД.3.3.2.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: разликује повратне и неповратне промене материјала; уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност; боја; густина; одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; објасни како рециклажа помаже очувању природе; изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком; повеже резултате рада са уложеним трудом; представи резултате истраживања.

План оцењивања:

У трећем разреду ученик се оцењује бројчаном оценом на скали од 1(недовољан) до 5 (одличан).

Елементи оцењивања из предмета природа и друштво су: усвојеност наставних садржаја, примена знања, активност ученика.

Ученици се оцењују усмено, писмено и на основу активности на часу и домаћих задатака.

Писмене провере знања: скала изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:

(скала може да варира до 10%, у зависности од постигнућа ученика).

Оцена на усменом одговарању се формира на основу ученикoвог одговора углавном на пет постављених питања.
-Оцена одличан (5) – ученик савладава градиво из природе и друштва, влада претходно пређеним градивом и примењује научено. Активно учествује на часу током обраде новог градива, износи своје мишљење, самостално изводи закључке. Ученик уме да примени научено градиво кроз разне активности, способан је да се сналази у простору и времену. Показује иницијативу током наставе, понаша се другарски, помаже другим ученицима и пријатељски се односи према другарима, редовно израђује домаће задатке и показује иницијативу и креативност у решавању задатака. Може успешно да ради у различитим групама и врстама задатака.
-Оцена врло добар (4) - ученик је способан да функционално усвоји појмове, анализира, класификује, повезује, примени те изведе закључак. Сналази се у различитим облицима рада.
-Оцена добар (3) – ученик разуме појмове и чињенице, успоставља везе, може самостално да објасни и наведе појмове и термине из предмета Природа и друштво. Задатке обавља делимично уз помоћ учитеља.
-Оцена довољан (2) – ученик влада основним појмовима може уз помоћ наставника да објасни њихове везе и значај, уз наставникову подршку је активан на часовима.
-Оцена недовољан (1) – ученик нема основно познавање појмова, нити показује жељу да напредује. Домаће задатке не израђује на време и није активан на часу.
Ученик, у току полугодишта, добија и оцену за активност на часу и израду домаћих задатака.

Начин остваривања програма

Наставне методе: дијалошка метода, илустративна, демонстративна, истраживачка, решавање проблем- ситуација, кооперативне методе, амбијентално учење, интерактивне методе

Облици рада: Фронтални, групни, индивидуалан, рад у паровима

Место извођења наставе: учионица, кабинет за мултимедијалну наставу, летња учионица, двориште, парк, музеј

Корелација

Наставни садржаји предмета природа и друштво у корелацији су са наставним предметима: српски језик, ликовна култура, музичка култура, физичко васпитање, грађанско васпитање. Корелација наставних садржаја међу предметима биће планирана месечним планом.

Наставна средства

Наставна средства која ће се користити при реализацији наставних садржаја предмета природа и друштво: слике, илустрације, CD плејер, рачунар, дечје енциклопедије, пројектор и уџбеници.

5.2.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1. МАТЕРИЈАЛИ	8	8	8	4							21	7	**28**
2. КОМПОЗИЦИЈА				2	6	8	8				16	6	**24**
3. СПОРАЗУМЕВАЊЕ							2	6	4		4	8	**12**
4. ПРОСТОР									4	4	6	2	**8**
УКУПНО											5	9	**14**

БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ
1.	МАТЕРИЈАЛИ	сарадња, компетенција за учење, комуникација, естетичка, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација ка предузетништву	–поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; –повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; –преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију;	-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности -1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове; -1.2.1.описује свој рад и радове других; - 2.2.2.образлаже свој рад и радове других
2.	КОМПОЗИЦИЈА	сарадња, компетенција за учење, комуникација, естетичка, решавање	–укаже на сличностии разлике које опажа у уметничким делима и традицији	

		проблема, рад са подацима и информацијама	различитих народа; –изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;	3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности; уметности; - 1.2.1.описује свој рад и радове других; - 2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт; -3.1.2.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на адекватан начин реализовати своју (одабрану) идеју
3.	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Сарадња, компетенција за учење, комуникација, естетичка, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, дигитална, одговорно учешће у демократском друштву	–изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; –користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; –протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;	
4.	ПРОСТОР	Сарадња, компетенција за учење, комуникација, естетичка, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву	–распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; –разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; –учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; –разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.	

План оцењивања:
Ученици 4. разреда се из предмета Ликовне културе оцењују на следећи начин:
1. Оцена урађених радова на дату тему;

2. Оцена за израду паноа, декорисање и припремање новогодишњих честитки, украшавање и припремање паноа у холу школе, помоћ у изради сценографија;
3. Уколико ученик нема развијен таленат узима се у обзир и активност на часу, редовно доношење прибора и однос према предмету.
4. Учешће на ликовним конкурсима се увек награђује највишом оценом.
Сваки рад (цртеж, слика и тд.) оцењује се једном оценом у коју улази:
1) оствареност циљева, општих и посебних, односно исхода; да ли је урађен предвиђени задатак – 50% оцене;
2) заинтересованост и посвећеност (труд и ангажованост на сваком часу) – 30% оцене;
3) маштовитост и оригиналност – 10% оцене – важно је да сваки ученик прикаже идеју на свој начин. Прецртавање од других, са табле и примера, на овом часу није пожељно и неће бити добро прихваћено;
4) напредовање у односу на претходни период – 10% оцене.
Оцењивање се врши према броју бодова, а на основу постављених општих критеријума за оцењивање.
Оцена за ангажовање на часу може да се добије на сваком часу за учествовање у полемикама око уметничких питања, креативне идеје и добре одговоре. Процењују се разумевање суштине ликовне проблематике, вештине изражавања и саопштавања. Ове оцене могу значајно
да поправе стање при закључивању оцене на полугодишту и крају школске године.

5.2.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Зналци музикалци	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	**2**
2.	Ухвати ритам	3	4	2	-	-	-	-	-	-	-	8	1	**9**
3.	Музикалне степенице	-	-	2	3	2	4	1	-	-	-	11	1	**12**
4.	На крилима песме	-	-	-	-	-	-	4	4	-	-	7	1	**8**
5.	Србијо, наша најлепша песмо	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	3	1	**4**
6.	Музички бонтон	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	**1**
УКУПНО		5	4	4	3	2	4	5	4	2	3	29	7	**36**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Зналци музикалци	Естетичка; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенције за учење;	1.1.2.опише основне карактеристике музичких инструмената и	опише своја осећања у вези са слушањем музике; примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; изговара бројалице у ритму, уз покрет; пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; наведе особине тона; свира по слуху ритмичку и мелодијску пратњу своје омиљене

		Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема.	састава; 1.2.1.на основу слушања музичких примера да именује музичке изражајне елементе; 1.2.2. на основу слушања музичких примера да именује извођачки састав; 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра; 1.1.2.опише основне карактеристике народног стваралаштва. Музичке, опажајне и сазнајне активности ученика. Илустрација доживљаја музике 1.1.1. препозна основне елементе	песме; осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; коментарише своје и туђе извођење музике.
2.	Ухвати ритам	Естетичка; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у друштву; Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини.		опише своја осећања у вези са слушањем музике; изговара бројалице у ритму, уз покрет; пева по слуху песме различитог садржаја и карактера; наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; комуницира са другима кроз извођење музичких игара; примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; изговара текст песме у ритму, уз покрет; препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; коментарише своје и туђе извођење музике; повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементим; развој активног слушања и ритмичке меморије уз помоћ музичке приче.
3.	Музикалне степенице			опише своја осећања у вези са слушањем музике; примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; пева по слуху песме различитог карактера и расположења; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; коментарише своје и туђе извођење музике; наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе;

			музичке писмености. 1.3.1.пева једноставне дечије, народне или популарне композиције; 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту; 1.4.3.изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима. Извођење пулса, ритма Свирање једноставне мелодијске пратње 1.4.2 осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела	повезује почетне тонове песаме – модела са тонском висином; свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара; осмисли музички одговор на музичко питање.
4.	На крилима песме	Естетичка; Сарадња; Комуникација Дигитална компетенција; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у друштву.		опише своја осећања у вези са слушањем музике; примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; пева по слуху песме различитог карактера и расположења; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; коментарише своје и туђе извођење музике; осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; учествује у школским приредбама и манифестацијама. комуницира са другима кроз извођење музичких игара; препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима.
5.	Србијо, наша најлепша песмо	Естетичка; Сарадња; Компетенције за учење; Решавање проблема.		опише своја осећања у вези са слушањем музике; примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; пева по слуху песме различитог карактера и расположења; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;

			1.4.4.ствара пратеће ритмичке деонице на направљеним музичким инструме -	коментарише своје и туђе извођење музике; комуницира са другима кроз извођење традиционалних игара уз покрет; повезује почетне тонове једноставних наменских песама са тонском висином; свира из нотног текста мелодијску пратњу.
6.	Музички бонтон	Естетичка; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенције за учење; Комуникација; Одговорно учешће у друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама.		поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају;

План оцењивања:

Ученици 4. разреда се из предмета Музичке културе оцењују на следећи начин:

Ученик мора да има најмање 2 оцене. Следеће категорије се оцењују посебно, а све заједно чине закључну оцену.

Оцењивање ученика на часовима музичке културе спроводи се усменим путем и практично кроз свирање и певање.

За оцену одличан (5) – ученик поседује знања која зна да примењује у пракси, зна логички да закључује и повезује градиво са животомоко нас, зна основе музичке писмености (у зависности од разреда у којем се налази), уме самостално или у пару да свира и/или самостално и у групи да пева тражене песмице поштујући елементе музике које зна, зна текстове тражених песмица, уме да

свира наОрфовим ритмичким инструментима, уме да изнесе своје мишљење о слушаном делу, уме да препозна звук и изглед инструмената који се обрађују у току одређеног разреда, активан је на часовима, има жељу да научи и напредује.

За оцену врло добар (4) – ученик поседује знања која зна да примењује у пракси, уз малу помоћ наставника може да повезује градиво са животом око нас, зна основе музичке писмености (у зависности од разреда у којем се налази) али не зна да их употреби правилно и повезано, уме самостално да свира и самостално или у групи да пева тражене песмице поштујући углавном све елементе музике које зна, зна текстове тражених песмица, уме да свира на одређеним Орфовим ритмичким инструментима, уз малу помоћ наставника уме да изнесе своје мишљење о слушаном делу, уме да препозна звук и изглед инструмената који се обрађују у току одређеног разреда, активан је на часовима, има жељу да научи и напредује.

За оцену добар (3) – уз наставникову помоћ може да повезује знања која има, зна минималне основе музичке писмености (у зависности од разреда у којем се налази) али не зна да их употреби правилно и повезано, уме да свира мелодију без ритма уз наставникову помоћ, делимично зна текст обрађених песмица, уме да свира само на појединим Орфовим ритмичким инструментима али уз наставникову помоћ, уз помоћ наставника уме да изнесе своје мишљење о слушаном делу, уз наставникову помоћ може да препозна звук и изглед инструмената који се обрађују у току одређеног разреда, често изостаје жеља за радом и напретком.

За оцену довољан (2) – има минимална знања из градива које се обрађује, делимично зна текст обрађених песмица, уме да свира само на појединим Орфовим ритмичким инструментима али уз наставникову помоћ, уз помоћ наставника уме да изнесе своје мишљење о слушаном делу, изостаје жеља за радом и напретком.

Оцена недовољан (1) – Нема основног знања градива, не уме да свира ни на ритмичким ни на мелодијским инструментима, не зна да отпева ниједну песму која је обрађена на часу, изостаје активности на часу, нема жељу за радом и напретком.

Оцењивање није искључиво везано за оцену музичких способности већ и у функцији награде за интересовање, активност и љубав према музици. Сваки ученик се приликом оцењивања извођења музике оцењује спрам својих могућности али и спрам личног залагања, труда, рада и активности на часу. На часу се индиректно оцењује и вреднује доношење прибора за рад, понашање и дисциплина ученика на часу, помоћ осталим ученицима приликом израде неког задатка, активност и труд.

5.2.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ОБЛАСТ/ТЕМА	**МЕСЕЦ**										**ОБУЧАВАЊЕ**	**УВЕЖБАВАЊЕ**	**СВЕГА**
	IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**			
1. ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	НА СВИМ ЧАСОВИМА		
Батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности									2	4	6	6	
2. МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ													
1. Атлетика	7	3	3		3		1	7	6		11	19	30
2. Спортска гимнастика	2		4	5	3	3	7	3	1		14	14	28
3. Основе тимских, спортских и елементарних игара	5	6	2	2	3		3			3	9	15	24
4. Плес и ритмика		3	1	6		2	1	2		1	8	8	16
5. Полигони		1		1			1			1		4	4
3. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	НА СВИМ ЧАСОВИМА		
1. Култура вежбања и играња													
2. Здравствена култура													
УКУПНО	**14**	**13**	**10**	**14**	**9**	**5**	**13**	**12**	**9**	**9**	**42**	**66**	**108**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	- КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ - ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА	ФВ.1.1.1.Изводи покрете у задатом смеру ФВ.2.1.1.Остварује напредак у развоју моторичких способности у складу са индивидуално постављеним нормама ФВ.2.1.1.Правилно изводи вежбе обликовања са реквизитима ФВ.3.1.1.Примењује научени комплекс јутарње гимнастике уз подршку одраслих	- примени једноставне опште припремне вежбе (вежбе обликовања); - примењује правилну технику дисања приликом вежбања;
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	- КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ - ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ - РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА - ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА - ВЕШТИНА САРАДЊЕ	ФВ.1.2.1.Разликује правилно од неправилног држања тела ФВ.1.2.2.Разликује различите форме природних облика кретања ФВ.1.2.3.Изводи најједноставније гимнастичке елементе ФВ.1.2.4.Усклађује своје кретање са кретањем реквизита у једноставним кретним задацима ФВ.1.2.5.Познаје основна правила у извођењу елементарних и штафетних игара ФВ.2.2.1.Памтомимом и покретом приказује појаве и ситуације из свакодневног искуства ФВ.2.2.2.Влада изабраним умењима из вежби на справама и тлу ФВ.2.2.3.Правилно хода по правој линији ФВ.2.2.4.Изводи различите облике кретања по линији, обрнутој шведској клупи, или ниској греди, суножни окрет у чучњу и успону ФВ.3.2.1.Усклађује једноставне покрете уз музику у игри ФВ.3.2.2.Вешто изводи	- правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело; - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; - игра дечји и народни плес;

			једноставне форме природних облика кретања	
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	- ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ - ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ - ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА - ВЕШТИНА САРАДЊЕ - БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ	ФВ.1.3.1.Током вежбања и игре, пријатељски комуницира и сарађује са вршњацима ФВ.2.3.1.Ни на који начин у игри не угрожава оне који се од њега разликују ФВ.2.3.2.Примењује здравствено-хигијенске мере ФВ.3.3.1.Позитивно вреднује успешне потезе и уложени труд свих учесника у игри, уз подстицање свих учесника у игри ФВ.3.3.2.Уочава своје моторичке и друге способности и особине и сличности и разлике међу вршњацима	- користи основну терминологију вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - поштује правила игре; - навија фер и бодри учеснике у игри; - прихвати сопствену победу и пораз; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; - наведе делове свога тела и препозна њихову улогу; - уочи промене у расту код себе и други; - уочи разлику између здравог и болесног стања; - примењује здравствено - хигијенске мере пре, у току и након вежбања; - одржава личну хигијену; - учествује у одржавању простора у коме живи и борави; - схвати значај коришћења воћа у исхрани; - правилно се понаша за столом.

Начин остваривања програма

Наставне методе: метода живе речи, демонстративна,практично вежбање

Облици рада: Фронталан, групни, индивидуалан, рад у паровима, тимски рад

Место извођења наставе: сала за физичко, двориште, парк

Корелација Наставни садржаји предмета физичко васпитање у корелацији су са наставним предметима:српски језик, музичка култура, чувари природе, грађанско васпитање.Корелација наставних садржаја међу предметима биће планирана месечним планом.

Наставна средства Наставна средства која ће се користити при реализацији наставних садржаја предмета физичко васпитање:реквизити (лопте, вијаче, чуњеви), разне справе (рипстол, греда, клупе, дохватно вратило, шипке), ЦД плејер.

План оцењивања:

Ученици 3. разреда се из предмета Физичко и здравствено васпитање оцењују на следећи начин:

- Активност и однос ученика према физичком васпитању
- Приказ једног од усвојених комплекса вежби обликовања – достигнут ниво постигнућа моторичих знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике).

Приликом оцењивања узима се у обзир способност ученика, степен спретности и умешности.

Оцену одличан (5) добија ученик који је:

- радом у току школске године побољшао своје моторичке способности и чији резултати знатно превазилазе стандарде доба ученика;
- који у стицању и примени моторичких умења и навика знатно превазилази постављене захтеве по обиму и квалитету и који има веома активан однос према физичком васпитању.

Оцену врлодобар (4) добија ученик који:

- радом у току школске године побољшава своје моторичке способности и чији резултати превазилазе стандарде доба;
- који у стицању и примени моторичких умења и навика превазилази постављене захтеве по обиму и квалитету и који има активан однос према физичком васпитању.

Оцену добар (3) добија ученик који је:

- радом побољшао у току школске године моторичке способности у границама стандарда, чија су моторичка умења у границама минималних образовних захтева и чији је однос према физичком васпитању задовољавајући.

Оцену довољан (2) добија ученик који:

- у току године није побољшао своје моторичке способности, чија су моторичка умења испод утврђених стандарда и који не показује минимум интересовања за физичко васпитање.

Оцену недовољан (1) у принципу не би требало да добије ни један ученик.

-Ученик чије су моторичке способности опале, и који не испуњава очекиване стандарде, као и који не показују ни минимум интересовања за одржавање својих моторичких и функционалних способности, а који је здрав, упућује се на корективно-педагошки рад.

5.2.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	4	4	5	4	1	2	-	-	-	-	13	7	**20**
2.	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	3	2	**5**
3.	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	-	-	-	-	-	-	1	3	4	3	4	7	**11**
УКУПНО		4	4	5	4	1	3	5	3	4	3	**20**	**16**	**36**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕИ изучавањем предмета развијају се:	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	СТАНДАРДИ
1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	**Компетенција за целоживотно учење** Ослањајући се на претходна знања и искуства ученик уме да планира време за учење и да организује процес учења и управља њим. Ефикасно користи различите стратегије учења, прилагођава их природи градива и циљевима учења.	унесе текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста; селектује и измени (обрише, дода) текст; именује, сачува и поново отвори текстуалну датотеку; допише текст на слику коришћењем	1.4.2. Манипулише документима; 1.4.3.уме да

		Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе самостално или у групи. **Рад с подацима и информацијама** Анализира и критички приступа садржајима на интернету. Дигиталне садржаје пронађене на интернету користи на етички начин. Бира информације које објављује јер њима гради свој дигитални углед. **Дигитална компетенција** Приликом решавања проблема бира одговарајућа ИКТ средства. За приступ потребним дигиталним садржајима ефикасно користи прегледаче и претраживаче интернета. Бира начин комуникације путем интернета која највише одговара контексту у коме се комуникација дешава. **Решавање проблема** Ученик проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације. Ученик упоређује различита могућа решења проблемске ситуације сходно релевантним критеријумима, објашњава шта су предности и слабе стране различитих решења. Ученик припрема примену изабраног решења, прати његову примену усклађујући се са новим сазнањима које стиче током примене датог решења и успева да реши проблемску ситуацију. Ученик вреднује примену датог решења,	едитора за текст у програму за обраду слике; именује, сачува и поново отвори графичку датотеку; објасни својим речима сврху коришћења прегледача и претраживача за приступ садржајима светске мреже; осмисли кључне речи на основу којих ће на интернету тражити потребне дигиталне садржаје; објасни својим речима на који начин се формирају резултати претраге интернета; објасни својим речима због чега треба критички прићи садржајима који се налазе на интернету; објасни својим речима због чега је неопходно да дигиталне садржаје пронађене на интернету користимо на етички начин; наведе примере дигитализације у свакодневном животу током којих се стиче утисак да се дигитални уређај понаша интелигентно;	користи апликације за обраду текста, креира визуелне репрезентације података (табеле, дијаграме) и умеђеслике у документ 1.4.5. Користи интернет запретрагу и комуникацију;
2.	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА		објасни шта је дигитални углед и како се он изграђује; одабира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом (самостално или сарадници);	

		идентификује његове добре и слабе стране и формулише препоруке за наредно искуство са истим или сличним проблемским ситуацијама. **Сарадња** Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду пара/групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева.	препозна дигитално насиље и реагује на одговарајући начин; направи лични план коришћења дигиталних уређаја уз помоћ наставника; означи начин комуникације путем интернета који највише одговара контексту у коме се комуникација дешава;	
3.	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	Активно слуша и поставља релевантна питања поштујући саговорнике и сараднике, а дискусију заснива на аргументима. Конструктивно доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима и при томе поштује друге као равноправне чланове групе. Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран, истрајан и креативан начин. Учествује у критичком, аргументованом и конструктивном преиспитивању рада групе и доприноси унапређењу рада групе. **Одговоран однос према здрављу** Ученик анализира и критички вреднује дигиталне садржаје у вези са прилагођености његовом узрасту и могућности штетних садржаја по његово здравље. **Естетичка компетенција** Анализира и критички вреднује дигитални производ у контексту естетике и корисничког доживљаја. Предузимљивост и предузетничка компетенција	решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева понављање (програмски циклус); утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма/програма који садржи понављање; уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму/програму који садржи понављање; решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева гранање; наведе неке од оператора поређења (мање, веће и једнако) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања (тачно, нетачно); наведе аритметичке операторе (+, -, * и /) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања; примени блокове оператора поређења при креирању програма у визуелном	

		Исказује и заступа своје идеје, утиче на друге кроз развој вештине јавног говора, преговарања и решавања конфликата.	програмском језику, који садрже гранање;	

План оцењивања:

Ученици у току једног полугодишта добијају минимум 2 оцене. Оцена, рангирана од 1 до 5, може бити дата у виду усменог излагања и из практичног рада на рачунару. Оцењује се активност на часу и израда домаћих задатака(истраживачки задаци на задату тему, послати на мејл).

5.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

5.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Редни број	Назив теме	Број час. по теми обрада	Остали видови
1.	Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима	2	2
2.	Уважавање различитости и особености, уочавање и превазилажење стереотипа везаних за пол, узраст, изглед, понашање и порекло	5	4
3.	Пријатељство и моралне дилеме у вези са тим, развијање појма пријатељства и моралног расуђивања (крађа, лаж)	3	2
4.	Појединац и заједница, правила која регулишу живот у заједници, права и одговорности, договарање	5	4
5.	Заштита ода насиља, ненасилно решавање сукоба	2	1
6.	Развијање еколошке свести, брига о животињама и биљкама	2	1
7.	Евалуација	2	1
Укупан број часова: 36		21	15

План оцењивања: Успех ученика из изборног програма оцењује се описно и то: истиче се, добар и задовољава. Када је недељни фонд један час, ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту.

5.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ наставе Православног катихизиса (Веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном, тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Р.бр. нас. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	МЕСЕЦ										Бр. час. по теми	Број часова за			
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI		Обраду	Утврђи-вање	Систе-матиз.	Друге типове часова
1.	Увод	1										1	1			
2.	Бог ствара свет и човека	3	4									7	5	2		
3.	Бог нас воли		1	3	4							8	5	3		
4.	Заједница Бога и света кроз човека					2	3	1				6	4	1	1	
5.	Литургија-преображени свет							3	4	1		8	5	3		
6.	Човек и природа									4	2	6	4	1	1	
	УКУПНО											**36**	**24**	**10**	**2**	

ТЕМА (наставне јединице)	**ЦИЉ**	**ИСХОДИ** По завршетку теме ученик ће:	**ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА**	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА**
I – УВОД 1. Свет је створен за тебе, чувај га! – уводни час	· Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; · Мотивисање ученика за похађање верске наставе	*Когнитивни аспект:* · моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. разреда основне школе; · моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. *Афективни аспект:* ·ученик ће бити мотивисан да активно учествује на часовима верске наставе	· Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма
II – БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА 2. Свето Писмо нам сведочи о настанку света 3. Света некада уопште није било (1. и 2. дан стварања)	· пружити ученицима основна знања о учењу Цркве о стварању света; · омогућити ученицима да разумеју да Бог ствара природу и човека, јер жели да их воли и да буде са њима заједно; · Пружити ученицима	*Когнитивни аспект:* · препознати неке елементе библијске повести о стварању света; · моћи да препозна и именује иконе на којима су представљени дани стварања света, на основу библијске повести; · моћи да увиди да је свет скуп конкретних врста живих бића	· Појам Светога Писма као књиге откривења · Стварање невидљивог света духовних сила - анђела · Библијско казивање о стварању света по данима · Стварање човека · Песма	

4. Све је биље створено и Сунцем обасјано (3. и 4. дан стварања) 5. Све врви од живота (5. и 6. дан стварања) 6. Створен сам да личим на Бога	могућност да разумеју да је човек у природној вези са свим оним што је Бог претходно створио, али да се разликује од свих створених бића; · Објаснити ученицима да је човек икона Божја (сличан Богу) зато што је створен као слободна личност и једини позван да буде домаћин света; · Омогућити ученицима да увиде разлику између Бога и створене природе.	која су уједињена, једна другима потребна и да она чине велику заједницу љубави – Цркву; · моћи да објасни да је свет створен љубављу Божјом; · моћи да разуме да се права слобода изражава као љубав према другим људима, природи и Богу; · уочити да је човек сличан Богу. Афективни аспект: · бити подстакнут да развија љубав према ближњима, природи и Богу; · развијати жељу и свест о важности бриге према ближњима и природи.	„Молитва“ Бранко Радичевић(песник се диви Божјем стварању и моли благослов...) · Прича „Паче“ А. Солжењицин	рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе Настава се реализује кроз следеће облике наставе: · теоријска настава (34 часова) · практична настава (2часа) Место реализације наставе · Теоријска настава се реализује у учионици; · Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе · Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима,
III – БОГ НАС ВОЛИ 7. Бог ствара свет из љубави 8. Бог, људи и природа 9. Свет не може без Бога 10. Бог се брине	• Омогућити ученику да увиди да је Бог створио свет из љубави; • Омогућити ученику да увиди да се Бог брине о свету; • Омогућити ученику да разуме да је Бог из	*Когнитивни аспект:* • знати да је Бог створио свет из љубави и да објасни како зна да Бог воли свет; • препознати да Бог брине о свету и да наведе примере Божјег старања о свету; • увидети кроз своје креативне способности да је човек сличан	· Прича „Шишарка“ или прича „Себични џин“ О. Вајлд (са правим крајем, кад се појављује Христос...) · Прича Св. Владике Николаја о томе	

о свету 11. Божићни весници	бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет.	Богу; • увидети да Бог жели да свет постоји вечно; • увидети да су Бог, људи и природа различити, али да нису потпуно раздељени; • увидети различитост која постоји између Бога и створеног света; • знати да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет; • упознати улогу анђела као сарадника Божјих у старању о свету; • уочити да је свет смртан ван заједнице са Богом; • упознати сдржај молитве Анђелу чувару; • усвојити текст и мелодију песме „Анђели певају“. Афективни аспект: • бити подстакнут да развија свест о томе да је важан зато што га воли Бог и његови ближњи ; • бити подстакнут да се труди	како је Господ са Богородицом избавио пастира Давида из невоље (кад је заспао у пећини а змија му легла на груди...)А кад је одрастао Цар Давид је описао Богородицу и Христа у псалму · „Љубавна песма“, М. Данојлић (о маслачку и облачку) · Јављање анђела Богородици; · Јављање анђела Јосифу; · Сусрет Богородице и Јелисавете; · Јављање анђела пастирима; · Јављање анђела мудрацима; · Анђео јавља Јосифу да склони породицу у	али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. · Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. · Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у

		да воли све људе (чак и оне од којих је веома различит).	Египат; · Молитва Анђелу чувару; · Песма: „Анђели певају“.	складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. · Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. · У остваривању савремене наставе наставе наставник
IV – ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА 12. Човек домаћин и свештеник у свету 13. Свети Сава 14. Свети Сава брине о нама 15. Радост служења	• Пружити ученицима основ за разумевање да се лични однос са Богом остварује кроз служење Богу и ближњима; • Пружити ученицима основ за разумевање да природи и човеку вечно постојање дарује Бог; • Омогућити ученику да увиди да су светитељи најбољи пример односа човека са Богом; • Пружити ученицима основна знања о о Светоме Сави као нашем примеру служења.	*Когнитивни аспект:* • уочити да је човек посредник између Бога и природе и да Бог са природом разговара преко човека; • проширити своје знање о служењу Светога Саве Богу и нашем народу; • уочити да нема љубави без служења ближњима; • упознати библијску повест о Христовом служењу Апостолима. Афективни аспект: • бити подстакнут да љубав препознаје као служење; • знати да кроз чињење дела љубави према ближњима, постаје сличан Христу и светитељима Божјим.	· Прича „ Три дрвета“(Ова прича је и Божићна и Васкршња) · Подизање задужбина – најзначајније задужбине Светога Саве и Светог Симеона Мироточивог · Јеванђељско казивање о Христовом служењу – прање ногу апостолима и Тајна вечера · Прича: Доброчинство – најлепши начин да постојиш, из књиге «Мали анђео», Н. Витошевић.	
V – ЛИТУРГИЈА ПРЕОБРАЖЕНИ	• Ученицима пружити основ за разумевање	*Когнитивни аспект:* • препознати да је Литургија	· Твар у Литургији – хлеб и вино	

СВЕТ 16. Наши дарови благодарности (опис н.ј. - твар у Литургији) 17. Литургија - преображај света 18. Литургија – молитва за спасење човека и света 19. Васкресење Лазарево 20. Васкрсење Христово	да хлеб и вино – наши дарови -представљају свет у малом; • Ученицима пружити основ за разумевање разлога приношења Богу хлеба и вина на Литургији; • Пружити основ за разумевање да се на Литургији молимо за спасење целога света; • Омогућити ученицима да увиде да се на Литургији остварује спасење човека и света; • Ученицима пружити основ за разумевање да нас Христос толико воли да је дао свој живот за нас и да је васкрсао да победи смрт за нас.	захвалност Богу; • уочити да се захвалност Богу показује кроз наше дарове; • уочити да наши дарови хлеб и вино представљају свет у малом; • увидити везу Литургије и спасења човека и света; • проширити своја знања о празнику Васкрсења; • увидити шта за створену прируду значи Христово Васкрсење; • усвојити текст и мелодију песме „*Људи ликујте“* *Афективни аспект:* · бити подстакнут да учествује на Литургији како би показао Богу да жели да буде у заједници са Њим; • бити подстакнут да у себи развија осећај захвалности према Богу и својим ближњима.	· Песма“Како настаје хлеб“ Лидија Поповић · Твар у Литургији – тамјан, уље, восак, вода, врба, бадњак, јаје, жито, грожђе... · Прича о удовичиној лепти · Велика Јектенија · Прича „Мудри чобанин“ Патријарх српски Иринеј Гавриловић(прича о причешћу) · Библијско казивање о васкрсењу Лазара ·Казивање о женама мироносицама на Христовом гробу ((„Зашто тражите живога међу мртвима“) · Васкршња прича „ И жовотиње“ Зинаида Хипијус	је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. · Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: · процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних
VI – ЧОВЕК И ПРИРОДА 21. Све чека на	• Ученицима пружити неопходно знање да разумеју да је	*Когнитивни аспект:* • препознати личну одговорност за творевину;	Поучне приче: ·„Свети Власије благосиља	

љубав човека 22. Чувамо дарове Божије љубави 23. Стварање света у православној иконографији 24. Икона света створеног за мене	човек одговоран за очување природе; • Омогућити ученицима да увиде на које све начине људи данас уништавају природу, тј. да увиде да загађење природе потиче од човека; • Омогућити ученицима да разумеју да је човек позван од Бога да брине о природи; • Упознати ученике са примерима изражавања љубави према природи; • Развијати код ученика скромност; • Установити обим и квалитет знања стечених у току школске године из Православног катихизиса.	• увидити да се загађењем наше околине, загађује цео свет; • увидити да се на православним иконама стварања света и човека, приказује зависност природе од човека; • препознати представе које приказују догађаје везане за стварање света; • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса трећег разреда основне школе. *Афективни аспект:* • бити подстакнут на очување природе и своје животне средине; • бити подстакнут да гледа на природу као на Божју творевину; · Ученици ће бити подстакнути да уреде школски простор изабраним радовима везаним за стварање и очување света	животиње“ ·„Игуман и медвед“ ·„Необична лађа“ (Свети Елије и крокодил) ·„Свети Серафим и медвед“ · Песма „ Радуј се“ М. Одаловић · Израда иконе Израда стрипа	евалуационих листића; · провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: · усмено испитивање; · писмено испитивање; · посматрање понашања ученика; Оквирни број часова по темама Увод – 1 Бог ствара свет и човека – 7 Бог нас воли – 7 Заједница Бога и света кроз човека– 6 Литургија – преображени свет – 7 Човек и природа - 6 · Евалуација – 1+1

5.4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

5.4.1. ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК

Бр. часа	Месец	Наставна област / садржај	Циљ и задаци
1	Септембар	Обнављање знања из претходног разреда	Утврђивање основних знања из језика и књижевности
2	Септембар	Врсте речи – именице	Препознавање и правилна употреба именица
3	Октобар	Глаголи	Уочавање глагола и разликовање времена радње
4	Октобар	Придеви	Препознавање придева и повезивање са именицама
5	Октобар	Реченица – врсте реченица	Разликовање обавештајних, упитних и узвичних реченица
6	Новембар	Субјекат и предикат	Уочавање главних реченичних чланова
7	Новембар	Правопис – велико слово	Примена правила о писању великог слова
8	Децембар	Правопис – речца ли и не	Правилно писање речце ли и не
9	Јануар	Читање и разумевање прочитаног	Развијање способности разумевања текста
10	Фебруар	Препричавање	Самостално усмено и писмено препричавање
11	Фебруар	Причање према слици и низу слика	Развијање говорног изражавања
12	Март	Описивање лика и предмета	Развијање способности описивања
13	Март	Правописни знаци	Правилна употреба тачке, зареза, упитника и узвичника

14	Април	Књижевни текст – лик, догађај, место и време	Разумевање основних елемената књижевног дела
15	Април	Песма – стих и строфа	Уочавање основних елемената песме
16	Мај	Језичке вежбе – реч, реченица, текст	Повезивање и примена стечених знања
17	Мај	Правописне и граматичке вежбе	Утврђивање и примена граматичких и правописних правила
18	Јун	Систематизација градива	Провера и утврђивање усвојених знања

5.4.2. ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

Бр.часа	**Месец**	**Наставна област / садржај**	**Циљ и задаци**
1	Септембар	Бројеви до 1 000 – обнављање	Утврђивање читања, писања и упоређивања бројева
2	Септембар	Сабирање и одузимање до 1 000	Увежбавање рачунских поступака
3	Октобар	Множење – таблица множења	Утврђивање таблице множења
4	Октобар	Дељење	Разумевање и увежбавање дељења
5	Октобар	Текстуални задаци	Разумевање текста задатка и избор рачунске операције
6	Новембар	Множење и дељење бројева	Примена рачунских операција у задацима
7	Новембар	Редослед рачунских операција	Правилно решавање сложенијих израза
8	Децембар	Јединице за мерење дужине	Претварање и примена јединица

9	Јануар	Мерење времена	Читање времена и решавање задатака
10	Фебруар	Геометријске фигуре	Препознавање и именовање геометријских фигура
11	Фебруар	Обим геометријских фигура	Разумевање и израчунавање обима
12	Март	Разломци	Разумевање основног појма разломка
13	Март	Бројевни изрази	Рачунање и примена правила
14	Април	Текстуални задаци са више операција	Развијање логичког мишљења
15	Април	Множење и дељење – утврђивање	Отклањање тешкоћа у рачунању
16	Мај	Мере – дужина, маса, запремина	Примена мера у свакодневним ситуацијама
17	Мај	Задаци различитог типа	Самостална примена знања
18	Јун	Систематизација градива	Провера и утврђивање знања

5.4.3. ДОДАТНА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК

Бр. часа	**Месец**	**Наставна област / садржај**	**Циљ и задаци**
1	Септембар	Језичке игре и креативно изражавање	Развијање интересовања за језик
2	Септембар	Речи истог и супротног значења	Проширивање речника
3	Октобар	Богатство речника – синоними и антоними	Развијање језичке прецизности
4	Октобар	Сложенији граматички задаци	Примена знања о врстама речи

5	Октобар	Реченица и њени чланови	Дубље разумевање структуре реченице
6	Новембар	Правописне занимљивости	Развијање правописне сигурности
7	Новембар	Рад на књижевном тексту	Анализа ликова и догађаја
8	Децембар	Креативно писање	Самостално стварање краћег књижевног текста
9	Јануар	Загонетке, пословице и питалице	Развијање језичког и логичког мишљења
10	Фебруар	Басна и њене особине	Уочавање поруке и особина ликова
11	Фебруар	Описивање – креативни задаци	Развијање стилског изражавања
12	Март	Песма – изражајна средства	Уочавање лепоте и изражајности језика
13	Март	Читалачка радионица	Развијање читалачких компетенција
14	Април	Стваралачко препричавање	Развијање маште и самосталног изражавања
15	Април	Језичке мозгалице	Развијање логичког и језичког мишљења
16	Мај	Литерарни конкурс – припрема рада	Самостално стваралачко изражавање
17	Мај	Говорна вежба и јавни наступ	Развијање културе говора и сигурности
18	Јун	Завршна систематизација	Повезивање и проширивање стечених знања

5.4.4. ДОДАТНА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

Бр. часа	Месец	Наставна област / садржај	Циљ и задаци
1	Септембар	Математичке мозгалице	Развијање логичког мишљења
2	Септембар	Бројевни низови	Уочавање правилности и законитости
3	Октобар	Сложенији задаци сабирања и одузимања	Развијање прецизности и брзине
4	Октобар	Множење и дељење – проблемски задаци	Примена знања у новим ситуацијама
5	Октобар	Математичке загонетке	Развијање закључивања
6	Новембар	Задаци са више рачунских операција	Развијање систематичности
7	Новембар	Логички задаци	Развијање способности закључивања
8	Децембар	Геометријске мозгалице	Развијање просторне представе
9	Јануар	Мере и проблемски задаци	Примена математичких знања у свакодневици
10	Фебруар	Разломци – проблемски задаци	Проширивање разумевања разломака
11	Фебруар	Геометријски задаци	Примена знања о фигурама и обиму
12	Март	Математичке једначине са непознатим бројем	Развијање логичког закључивања
13	Март	Комбинаторни задаци	Развијање стратегија решавања
14	Април	Текстуални задаци вишег нивоа	Самостално планирање поступка решавања

15	Април	Математички ребуси	Повезивање логике и математичког мишљења
16	Мај	Припрема за математичка такмичења	Развијање способности решавања нестандардних задатака
17	Мај	Такмичарски задаци	Примена знања у сложеним ситуацијама
18	Јун	Систематизација и математичке игре	Утврђивање и проширивање знања

УКУПАН ФОНД

Облик наставе	**Српски језик**	**Математика**	**Укупно**
Допунска	18	18	36
Додатна	18	18	36

5.5. ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Бр.	Месец	Тема часа
1	Септембар	Поново смо заједно – ми смо сада трећаци
2	Септембар	Наша одељењска заједница – правила понашања, права и обавезе
3	Септембар	Одговоран однос према школским обавезама и школској имовини
4	Септембар	Безбедан пут од куће до школе – правила понашања у саобраћају
5	Октобар	Дечја недеља – права детета и одговорности које имамо
6	Октобар	Другарство, пријатељство и међусобно уважавање
7	Октобар	Како решавамо неспоразуме и сукобе
8	Октобар	Препознајемо и спречавамо насиље, злостављање и дискриминацију
9	Новембар	Како да успешно учим
10	Новембар	Организација времена за учење, игру и одмор
11	Новембар	Одговорност, истрајност и радне навике
12	Новембар	Помажемо једни другима – сарадња и узајамна подршка
13	Децембар	Култура комуникације – лепа реч и лепо понашање
14	Децембар	Препознајем и изражавам своја осећања

15	Децембар	Сви смо различити, а једнако вредни
16	Децембар	Шта смо постигли у првом полугодишту
17	Јануар	Анализа успеха, владања и односа у одељењу
18	Јануар	Постављамо циљеве за друго полугодиште
19	Фебруар	Безбедно коришћење интернета и дигиталних уређаја
20	Фебруар	Лични подаци и безбедна комуникација на интернету
21	Фебруар	Чувамо своје здравље– хигијена, сан, одмори кретање
22	Фебруар	Правилна исхрана и здраве животне навике
23	Март	Емпатија– препознајемо потребе и осећања других
24	Март	Тимски рад– заједно можемо више
25	Март	Извини, молим те, хвала– како поправљамо нарушене односе
26	Март	Чувамо природу и животну средину
27	Април	Како поступамо у ванредним и опасним ситуацијама
28	Април	Моја безбедност – коме се обраћам када ми је потребна помоћ
29	Април	Заједнички доносимо одлуке – учешће ученика у животу одељења
30	Мај	Како да кажем „не“– вршњачки притисак и самостално доношење одлука
31	Мај	Толеранција и поштовање различитости

32	Мај	Правила безбедног и културног понашања на излету и настави у природи
33	Мај	Културно понашање у школи и на јавним местима
34	Јун	Шта смо научили једни о другима – наше одељење као тим
35	Јун	Моје јаке стране и мој напредак током трећег разреда
36	Јун	Спремамо се за четврти разред – безбедно и лепо проведимо распуст

6. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

6.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Природа и друштво	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
Укупно: А		**21**	**756**
Ред. број	**Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ**		

1	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36
Укупно: Б		**1**	**36**
Укупно: А+Б		**22**	**792**
Ред. број	**ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**		
1	Редовна настава	22	792
2	Допунска настава	1	36
3	Додатна настава	1	36
4	Настава у природи	7-10 дана годишње	
Ред. број	**ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**		
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36
3.	екскурзија	1-3дан годишње	

6.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА

6.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИ-ВАЊЕ	ПРОВЕРА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	КЊИЖЕВНОСТ	8	8	10	11	5	8	13	10	14	3	54	34	2	**90**
2.	ЈЕЗИК: ГРАМАТИКА, ПРАВОПИС	9	10	5	7	2	6	0	4	0	2	16	23	6	**45**
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	5	4	3	4	2	1	10	7	5	4	12	30	3	**45**
УКУПНО		**22**	**22**	**18**	**22**	**9**	**15**	**23**	**21**	**19**	**9**	**82**	**87**	**11**	**180**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	КЊИЖЕВНОСТ	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција	**КЊИЖЕВНОСТ** **Основни ниво** 1СЈ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме;	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – чита са разумевањем различите врсте текстова;

		за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема	1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну); 1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту; 1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту. **Средњи ниво** 1СЈ.2.5.1. разликује лирску од епске песме; 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине – пословице, загонетке, брзалице); 1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми; 1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; 1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту); 1СЈ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога; 1СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту. **Напредни ниво** 1СЈ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст; 1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту; 1СЈ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком	– укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове; – разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује позитивне и негативне особине ликова; – уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам); – тумачи идеје књижевног дела; – препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; – уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу; – разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу; – уочи основни тон књижевног

			тексту, аргументује их позивајући се на текст.	текста (ведар, тужан, шаљив); – уочи супротстављеност лица у драмском тексту; – усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела;
2.	ЈЕЗИК: ГРАМАТИКА, ПРАВОПИС	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, дигитална компетенција, решавање проблема	**ГРАМАТИКА** **Основни ниво** 1СЈ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица); 1СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне). **Средњи ниво** 1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве); 1СЈ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу; 1СЈ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго; 1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – разликује речи које мењају облик (именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику; – одреди основне реченичне чланове; – разликује врсту речи од службе речи у реченици; – поштује и примени основна правописна правила; – правилно пише сва три модела управног говора;

			комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне); 1СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику. **Напредни ниво** 1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе). **ЛЕКСИКОЛОГИЈА** **Основни ниво** 1СЈ.1.4.4. препознаје антонимију; 1СЈ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.). **Средњи ниво** 1СЈ.2.4.8. препознаје синонимију; 1СЈ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава. **Напредни ниво** 1СЈ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени.	
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција	**ГОВОРНА КУЛТУРА** **Основни ниво** 1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – преприча текст из различитих улога/перспектива;

		за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, решавање проблема	саговорнике; 1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања; 1CJ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења” или „скандирања”; 1CJ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља; 1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације; 1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање; 1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју; 1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став. **ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ** **Основни ниво** 1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице; 1CJ.1.3.2. уме да се потпише; 1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком; 1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе; 1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре; 1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме;	– чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитује песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове; – употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; – употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика; – препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији; – напише разгледницу, честитку, приватно писмо; – прилагоди језички израз комуникативној ситуацији формалној и неформалној; – повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак;

			1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи); 1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава; 1CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.); 1CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије). **Средњи ниво** 1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу); 1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин,-ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању; 1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...); 1CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима; 1CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној); 1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст;	– правилно структурира текст; – учествује у предлагању садржаја и начина рада.

			1СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст; 1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање); 1СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке); 1СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење); 1СЈ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира. **Напредни ниво** 1СЈ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене; 1СЈ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса; 1СЈ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста; 1СЈ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст; 1СЈ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст); 1СЈ.3.3.6. издваја пасусе. **ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ** **Основни ниво** 1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличког и латиничког текста; 1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези	

			са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.); 1СЈ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту; 1СЈ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник); 1СЈ.1.2.5. одређује основну тему текста; 1СЈ.1.2.6. разуме дословно значење текста; 18 1СЈ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста; 1СЈ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли мусе допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате. **Средњи ниво** 1СЈ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије; 1СЈ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима,	

			пољима табеле); 1СЈ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту; 1СЈ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детаљ који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму); 1СЈ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену; 1СЈ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту; 1СЈ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.); 1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/ не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова; 1СЈ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни; 1СЈ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације. **Напредни ниво** 1СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста; 1СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ);	

			1СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста и мишљења учесника у догађају); 1СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст; 1СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм); 1СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.); 1СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста).	

Начин остваривања програма

Наставне методе: дијалошка метода, илустративна метода, демонстративна, истраживачка, решавање проблема, ситуација, кооперативне методе

Облици рада: Фронтални, групни, индивидуалан, рад у паровима

Место извођења наставе: учионица, кабинет за мултимедијалну наставу, летња учионица, библиотека, парк

Корелација

Наставни садржаји српског језика у корелацији су са наставним предметима: природа и друштво, ликовна култура, музичка култура, , математика, физичко васпитање, грађанско васпитање.

Корелација наставних садржаја међу предметима биће планирана месечним планом.

Наставна средства
Наставна средства која ће се користити при реализацији наставних садржаја српског језика: слике, илустрације, CD плејер, звучна читанка, рачунар, диктафон, флип-чарт табла, дечје књиге и часописи и горе наведени уџбеници.

План оцењивања:
Учитељ континуирано проверава и вреднује компетенције (знања, вештине, ставове) ученика .
У 4.разреду ученик се оцењује бројчаном оценом на скали од 1(недовољан) до 5 (одличан).
Елементи оцењивања из српског језика су: усвојеност наставних садржаја, примена знања, активност ученика.
Ученици се оцењују усмено, писмено и на основу активности на часу.
Усмено испитивање: читање и анализа књижевних дела, граматика и правопис - активност на часу.
Писмене провере знања: скала изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:
86% - 100% - одличан 5
70% -85% - врло добар 4
50% - 69% - добар 3
30% - 49% - довољан 2
испод 30% - недовољан 1.
(скала може да варира до 10% , у зависности од постигнућа ученика).
Ученик ради два школска писмена задатка током школске године и који су у форми састава и који се оцењују бројчано, оценама на скали од 1 до 5.
Ученици добијају и оцену на лектири, коју радимо неколико пута годишње. Рад на лектири може бити организован као групни рад, али и појединачно.
Домаћи задаци (радна свеска, истраживачки задаци) такође се оцењују, по једна бројчана оцена, у сваком полугодишту.

6.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе и учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ОСТАЛИ ТИПОВИ ЧАСА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	WELCOME BACK	2										0,5	1,5	2
2.	UNIT 1 – OUR NEW THINGS	4										1,5	2,5	4
3.	UNIT 2 – THEY'RE HAPPY NOW	3	1									1,5	2,5	4
4.	UNIT 3 – I CAN RIDE A BIKE		4									1,5	2,5	4
5.	REVIEW + TEST 1		2									0	2	2
6.	UNIT 4 – HAVE YOU GOT A MILKSHAKE?		2	2								1,5	2,5	4
7.	UNIT 5 – WE'VE GOT ENGLISH			4								1,5	2,5	4
8.	UNIT 6 – LET'S PLAY AFTER SCHOOL			1	4							2	3	5
9.	REVIEW + TEST 2				2							0	2	2
10.	UNIT 7 – LET'S BUY PRESENTS				3	2						2	3	5
11.	UNIT 8 – WHAT'S THE TIME?					2	2					1,5	2,5	4
12.	UNIT 9 - WHERE DOES SHE WORK?						4	1				2	3	5
13.	REVIEW + TEST 3							2				0	2	2

14.	UNIT 10 - IT'S HOT TODAY							5				2	3	5
15.	UNIT 11 - WHAT ARE YOU WEARING?							1	3			1,5	2,5	4
16.	UNIT 12 - YOU'RE SLEEPING								5			1,5	3,5	5
17.	REVIEW + TEST 4									2		0	2	2
18.	UNIT 13 - LOOK AT THE ANIMALS									5		2	3	5
19.	INTECULTURAL AWARNESS										2	1,5	0,5	2
20.	REVISION										2	0	0	2
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	**24**	**48**	**72**

Р. БР.	**ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ**	**МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**	**СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА**	**ИСХОДИ** **По завршеној теми/области ученици ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији:**
1.	**Welcome back!** Добродошли назад! Поздрављање и представљање; изражавање количина.	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.120. 2.3.2.	- поздраве и отпоздраве, примењујући једноставнија језичка средства; представе себе и другог; - разумеју једноставнија питања личне природе и одговоре на њих; постављају једноставнија питања личне природе; у неколико једноставнијих везаних исказа саопшти информације личне природе о себи и другима водећи рачуна о приватности и поверљивости; - разумеју, питају и саопште колико нечега има.
2.	**Our new things** **Наше нове**	Комуникација и сарадња, дигитална	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9.	- разумеу једноставније описе предмета и места; - опишу бића, предмете и места у неколико везаних

	ствари Описивање места и предмета; изражавање количина.	компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.	једноставнијих исказа; разумеју, питају и саопште колико нечега има; - уочавају сличности и разлике у школском животу вршњака између ВБ и своје земље.
3.	**They’re happy now!** **Они су срећни сада!** Исказивање потреба, осета и осећања.	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.	-разумеју свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагују на њих; - изразе основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју и поштују правила учтиве комуникације.
4.	**I can ride a bike!** **Умем да возим**	Комуникација и сарадња, дигитална	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују способности у садашњости;

	бицикло! Описивање способности у садашњости; исказивање положаја у простору.	компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу и околини.	1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.	- размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опишу радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на положај у простору; - разумеју и објасне сличности и разлике у начину разоноде између вршњака у циљној култури и код нас.
5.	**Review & Test 1 Ревизија и тест 1** Комуникативне функције из тема 1, 2 и 3.	Комуникација, сарадња, учење.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26.	Исходи из тема 1, 2 и 3
6.	**Have you got a milkshake? Да ли имате милкшејк?** Изражавање	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама,	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	- разумеју једноставније исказе којима се изражава поседовање / непоседовање и реагује на њих; - траже и дају једноставнија обавештења која се односе на поседовање / непоседовање; - разумеју, питају и саопште колико нечега има;

	поседовања; изражавање количина	компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.	- поштују правила учтиве комуникације приликом куповине.
7.	**We've got English! Имамо енглески!** Описивање распореда часова и места	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.	- разумеју једноставније описе места; - опишу места у неколико везаних једноставнијих исказа; - разумеју и саопште распоред часова; - разумеју и објасне сличности и разлике између школских предмета који се изучавају у ВБ и код нас.
8.	**Let's play after school! Хајде да се играмо после**	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20.	- разумеју позив на заједничку активност и реагују на одговарајући начин; упуте позив на заједничку активност; - разумеју кратке и једноставније молбе и реагују на

	школе! Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности; исказивање молбе, захвалности и извињења; описивање уобичајнеих радњи у садашњости.	информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.	њих уз одговарајуће образложење; упуте кратке и једноставније молбе; искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; - разумеју једноставније текстове у којима се описују уобичајене радње у садашњости; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; опишу уобичајене радње у садашњости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и објасне сличности и разлике у породичним односима у циљној култури и код нас.
9.	**Review & Test 2** **Ревизија и тест 2** Комуникативне функције из тема 6, 7 и 8.	Комуникација, сарадња, учење.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.	Исходи из тема 6, 7 и 8
10.	**Let's buy presents?** **Хајде да купимо**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13.	- разумеју једноставније исказе за изражавање допадања / недопадања и реагују на њих; - изражавају допадање / недопадање уз

	поклоне! Изражавање допадања и недопадања и захвалности	подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.	најједноставније образложење; - изразе захвалност на једноставан начин; - разумеју и објасне сличности и разлике између рођенданских поклона у циљној култури и код нас.
11.	**What's the time? Колико има сати?** Исказивање хронолошког времена; описивање уобичајених радњи у садашњости.	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	- разумеју и саопште једноставније исказе који се односе на хронолошко време; - разумеју једноставније текстове у којима се описују уобичајене радње у садашњости које се догађају у одређено време; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; опишу уобичајене радње у садашњости које се догађају у одређено време; - разумеју и објасне сличности и разлике у свакодневним активностима током радног дана у циљној култури и код нас.

12.	**Where does she work?** **Где она ради?** Описивање радњи у садашњости које се сматрају сталним	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују радње у садашњости које се сматрају сталним; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; опишу радње у садашњости које се сматрају аталним; - разумеју и објасне сличности и разлике у занимањима у циљној култури и код нас.
13.	**Review & Test 3** **Ревизија и тест 3** Комуникативне функције из тема 10, 11 и 12	Комуникација, сарадња, учење.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Исходи из тема 10, 11 и 12
14.	**It’s hot today!** **Данас је вруће!** Описивање метеоролошког	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20.	- разумеју и саопште једноставније исказе који се односе на метеоролошко време; - разумеју једноставне предлоге и реагују на њих; упуте јендоставне предлоге;

	времена; исказивање једноставних предлога.	информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу и околини.	1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	- разумеју и објасне метеоролошке симболе.
15.	**What are you wearing?** **Шта имаш на себи?** Описивање људи; исказивање хронолошког времена.	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	- разумеју и саопште једноставније исказе који се односе на хронолошко време; - разумеју једноставније описе људи; - опишу људе у неколико везаних једноставнијих исказа; - објасне сличности и разлике у одевању између вршњака у циљној култури и код нас.

16.	**You're sleeping! Ти спаваш!** Опиисвање тренутних радњи у садашњости	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују тренутне радње у садашњости; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; опишу тренутне радње у садашњости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и објасне сличности и разлике у породичним слављима у циљној култури и код нас.
17.	**Review & Test 4 Ревизија и тест 4** Комуникативне функције из тема 14, 15 и 16	Комуникација, сарадња, учење.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Исходи из тема 14, 15 и 16
18.	**Unit 13 – Look at all the animals! (Погледај све те животиње!)**	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20.	- разумеју једноставније описе бића и предмета; - опишу бића и предмете у неколико везаних једноставнијих исказа; - разумеју једноставнија упутства и налоге и реагују

	Описивање бића и предмета; разумевање и исказивање једонставних упутстава и налога; исказивање припадања.	информацијама, компетенција за учење, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према околини.	1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	на њих; саопште једноставнија упутства и налоге; - разумеју и фромилишу једноставне искзе који се односе на припадање; - објасне сличности и разлике у изгледу сеоског домаћинства у циљној култури и код нас.
19.	**Intercultural awareness Интеркултура** Описивање традиционалних догађаја (празника) и легенди (личности).	Комуникација и сарадња, компетенција а за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	- разуме и објасни смисао и начин прославе празника под називом *Дан палачинки*; - разуме једноставан текст о Робину Худу; - објасни ко је био Робин Худ и по чему је познат; - пронађу, упореде и наведу сличности и разлике између Робина Худа неке историјске личности / легенде у својој култури.
20.	**Revision Понављање** Комуникативне функције из тема 18 и 19	Комуникација, сарадња, учење.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2.	Исходи из тема 18 и 19.

			1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	

Комуникативна функција	**Језички садржаји**
ПОЗДРАВЉАЊЕ	Hi/Hello (everyone/guys)! Nice to see you again! Nice to see you too! How are you today? I'm fine, thank you, and you? I'm very well, thanks./Not great./I'm OK. Good morning/afternoon/evening/night. Goodbye./Bye. See you (all) in 5 minutes/soon/later/tomorrow/on Monday/next week/in September/next year! Have a nice day/weekend/trip/holiday! Thanks, same to you! Welcome to our school/town/city! Личне заменице: I, you… Глагол to be – the Present Simple Tense. Императив. Предлози са прилошким одредбама за време: on, in... (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.
ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	Which/What school do you go to? I go to (school's name) Primary School. What's the name of your school? What year/grade are you in? I'm in year 4/the fourth grade. Which class are you in? I'm in class 41 /4a, and you? Who are they? What are their names? She's Dunja and he's Mateja. They are not in year four/the fourth grade. They're in year three/the third grade. This is our head teacher, Mrs Parsons. Who's that? It's Miss Herbert, she's a P.E. teacher. Who's your class teacher? Who's the class monitor? Who's absent? Everybody's present.

	Meet my new friend Dorian. He's from Greece. His father's Greek, but his mum's Serbian. He lives on an island. Where does your friend live? She's Montenegrian. She lives in the mountains. Do you live in a flat or a house? Peter's family are from the USA. His mum works in a restaurant. Where does his dad work? These are my aunt Slađana and her husband Zoran. They've got twin daughters. Those are my uncle Miodrag and his wife Ana. How many children have they got? They've got three sons. What are your cousins' names? How old are they? It's Marija's eleventh birthday today./She's 11 today. When's your birthday? It's in May/on 5th May/May 5th. Who's the winner of the competition? Who's the world skateboarding champion? Who are the characters in the story? Who are they? The boys'/girls'/children's names are... Tell me about your family/friends. Личне заменице: I, you… Присвојни придеви: my, your… Показне заменице: this/that, these/those. Have got за изражавање поседовања. The Present Simple Tense. Питања са Who/What/Which/Where/When/How (old/many). Правилна множина именица: daughter-daughters, son-sons… Неправилна множина основних именица: child – children... Предлози са прилошким одредбама за место: from, in, on… Предлози са прилошким одредбама за време: in, on... Саксонски генитив са именицама у једнини/множини. Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом, са редним бројевима, као и са основним географским појмовима. Императив. Основни бројеви 0–100. Редни бројеви 1–30. (Интер)културни садржаји:

	Устаљена правила учтивости; употреба титула уз презимена (Mr, Mrs, Miss); конвенције у писању/изговору датума; разлике између британске и америчке варијанте енглеског језика у изговору, лексичком фонду и правопису.
РАЗУМЕВАЊЕ, ТРАЖЕЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИЈИХ УПУТСТАВА, НАЛОГА И УПОЗОРЕЊА	Hurry up! We're late for school! Stand up! Sit down! Sit up straight! Take out your books/notebooks! Put them down/away! Get quiet, everyone! Which page? Turn to page 20./Page 20, everyone! Whose turn is it? It's Stefan and Filip's turn! Listen to the question! Listen and tick or cross. Put up your hand when you finish! Complete the sentence/dialogue/description. Describe your room/house. Make a project about your town. Let's take some photos of the new lab for our school website. E-mail the photos to the ICT teacher. Put the forks on the left side and knives and spoons on the right side of the plate. How many forks/knives/spoons? Place the teaspoon on the saucer. Put the candle inside the pupkin! What's next? Look at my school report card! It's all 5s/As! Look at the shooting star! Make a wish! Don't sit down! Don't talk in class! Don't open the window – it's cold in here! Don't touch that – it's hot! Watch out! The floor is wet. Take off your shoes! Put on your trainers! Be quick! Let's practise! Just a second/moment/minute, please! Ready, steady, go! Time to eat, everyone! Ask the dinner/cleaning ladies. Come in! Come back! No way! Go away! Stop it! Leave me alone! Move over! Make way! Stop! We can't cross the road here! The traffic light is red! Say hello/goodbye! Say "Cheese"! Wave goodbye! Anyone else? Is that all? That's all for today! Императив. Питања са What/Which/Whose/How many/much...

	Правилна множина именица: book-books, notebook-notebooks... Множина именица које се завршавају на -y, -o, f/fe: photo-photos, knife-knives... Саксонски генитив са именицама у једнини/множини. Употреба чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом. Бројеви 0–100. (Интер)културни садржаји: Поштовање основних правила учтивости.
ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	Look! There's a game on the playing field/in the playground! Come on, let's go and watch! Sorry, I can't, I don't have/haven't got time. Let's play hide and seek! I hate hide and seek, let's go swimming! How about rollerblading/riding bikes? Let's do eeny-meeny-miny-moe to decide! OK then! Are you coming to the swimming pool with us? No, I'm not, I've got a cold. Can you join our team and play with us? Great! I love handball! Welcome to the team! Come with us!/Sorry, I can't play handball. I don't know the rules. Let's buy a present for Luka. What/How about a CD? That's a good/great idea! Let's make/write birthday/Mother's Day/New Year/Christmas cards! Императив Модални глагол can за изражавање предлога и способности. Have got. The Present Simple Tense. The Present Continuous Tense. What/How about. Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом, као и са називима игара/хобија/спортова. (Интер)културни садржаји: Прикладно позивање и прихватање/одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода.
ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	Can/May I have a whiteboard marker/pen, please? Yes, here you are/here it is. Thank you/Thanks. You're welcome. Can I sharpen my pencil? Of course you can.

	Excuse me, teacher, can you repeat the last sentence, please? Can you spell that for me, please? Can/May I insert the disc? Can/May we sit down here? No, they are Nikola's and Ema's seats. Can I have my ball back? Sorry, it's those boys' ball. Can I touch the animals? No, you can't, it's dangerous. Can you pass the salt, please? Can I have a slice of bread? Thanks a lot. Thank you for your help/everything. I'm sorry I'm late. Can you help me with these boxes, please? Oh sorry, I'm in a hurry. I'm late for my piano class. Модални глаголи за изражавање молбе: can/may. Саксонски генитив са именицама у једнини/множини. (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.
ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА	Best wishes for the New Year. I wish you a merry Christmas and many gifts from Santa Claus. Dear Family, I love you so much and that's why I'm sending this card. Happy Easter to you and your family. Hope you have a wonderful day! Happy Mother's Day! Happy Women's Day! Happy Saint Sava's Day! Happy teachers' Day! Happy April Fools' Day! Happy Halloween! Happy Holiday! We wish you a great school year! We wish you good teachers and new friends! Правилна множина именица: teacher-teachers… Неправилна множина основних именица: woman-women... Саксонски генитив са именицама у једнини/множини. (Интер)културни садржаји: Најзначајнији празници и догађаји и начини обележавања/прославе.
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА	I'm small but strong! My friends are brave and clever. Maša's polite. She's an intelligent girl. That boy isn't nice. Our teacher is kind but strict. This homework is easy. Those exercises are hard. Easy peasy! It's a piece of cake!

	It's a lie! It's true! That's fair/unfair! Which is your bag, Sam? The blue bag, Sir/Mr Wilson. Which girl is Sophie? She's wearing large earrings and sunglasses. What's the weather like? It's hot and sunny/cold and windy today. It's raining cats and dogs! On my birthday I usually have a party with my friends from school. How do you celebrate your birthday? On Women's Day we usually give flowers or small presents to our mums, aunts and grannies. We celebrate Saint Sava's Day in our school. It's on 27th January. I'm in the school play this year! April Fools' Day is a special day for jokes and tricks. In fact, it's only half a day because April Fools' Day finishes at midday. No more jokes after lunchtime, please! Every year at New Year we have a party. On Easter Sunday we always have a basket of eggs on the table and we eat special food. Do you eat special food on Easter Sunday in your country? On Halloween children in Britain and America often dress up as witches or ghosts and play 'trick or treat'. Halloween games are fun. What a great pumpkin lantern! Weekdays aren't fun! My home is a typical Serbian house. There's a living room, a kitchen, two bedrooms, a bathroom, an attic, and a small garden in front of the house. It's got lots of windows, so it's very light! The attic is spooky. There aren't any windows, so it's very dark. What's your home like? James Bond is a famous British spy. He's clever and good-looking. Prince Marko is a Serbian national hero. There are a lot of poems abot him. The colours of the Serbian flag are red, blue and white. What are the colours of your country's flag? How many stars are there on the American flag? There are 50 stars. London stands/lies on the Thames River. Belgrade stands/lies on the Sava and the Danube Rivers. Tell me about your town/country. Глаголи have got, to be за давање описа. Показне заменице: this/that, these/those. Егзистенцијално There is/are. Питања са Who/What/Which/Where/How many... Правилна множина именица и неправилна множина основних именица. Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су

	одређени контекстом, као и са основним географским појмовима, са редним бројевима и са називима празника. Редни бројеви 1–30. (Интер)културни садржаји: Познате личности из области спорта, глуме, музике, књижевности, националне историје; престонице и препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.
ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	What's the matter? Are you OK/alright? Is everything OK/alright...? I'm feeling/I feel bad. Here, have a glass of water/an orange! I'm feeling/I feel crazy. Don't be silly! I'm angry with you. I'm sorry about that! I'm so happy/glad for you! Bravo! Well done! Thanks. Oh, I love you so much! I'm sorry for your loss. Do you need a hug? Nina's unhappy. She misses her cat. I'm sorry for her cat. We're worried. We're having an English test today. Good luck! Aleksa's upset. He doesn't know the answer. Bad luck! Don't worry! We are always excited on holidays. I don't care! It doesn't matter! The Present Simple Tense. The Present Continuous Tense. Императив. (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.
ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	Our school is opposite the park. Where's your classroom? It's on the ground/first/second floor. It's between the language lab and the music room. The school canteen is downstairs, next to the gym. It's the third door on the left/right. The library is upstairs. There's a garden in front of/behind my house. Where are my new CDs? They are on the bookshelves/on the top/bottom shelf.

	The cat's hiding under the bed. Where's Zoja? She's at Una and Tea's house. Excuse me, I'm looking for the cinema./Where's the cinema? Go straight on/past the shops. Turn left/right at the cafe. It's on the left/right. Where are the famous monuments in your city/town? Madame Tussauds is a famous wax museum in London. Where are the famous museums in your country? Предлози, прилози и прилошки изрази за изражавање положаја и просторних односа: in, on, at, next to, under, in front of, behind, between, opposite, here, there, downstairs, upstairs, (on the) left/right, straight on/past... Питања са Where. Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом, са редним бројевима, као и са основним географским појмовима. Редни бројеви 1–30. (Интер)културни садржаји: Препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.
ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	What's the date today? It's 3rd March. When's your School Day? It's on 15th November. What time is it now? It's 10.05. It's time for my Maths class. When does the fifth class start/finish? It starts/finishes at half past 12. What time does the ice rink open? What time does it close? On school days I get up at 6.50. We have breakfast between 7 and 7.30. My school day starts at 8 o'clock in the morning and finishes at half past 1. There is a break between 9.30 and 10. What time does your school start/finish? What time do you have breaks? In the afternoon I go to my volleyball practice. I train for an hour. I meet my friends at the weekend. We go on holiday in summer. There are two terms in the school year in my country. The first term starts in September and finishes in January. The second term starts in February and finishes in June. When does spring/summer/autumn/winter start? It's usually warm and rainy in spring. Winters in Canada are very cold and snowy. On 31st October people around the world celebrate Halloween. When are your favourite

	celebrations/festivals? In Australia Easter isn't in spring – it's in autumn! Питања са What/When/What time. Предлози за изражавање времена: at, on, to, past, between... Употреба/изостављање чланова у изразима in the. morning/afternoon/evening, at the weekend/at weekends, have breakfast/lunch/dinner, by bus/car/bike, go on holiday и сл., као и са редним бројевима, месецима, годишњим добима и називима празника. Редни бројеви 1–30. (Интер)културни садржаји: Конвенције у писању/изговору датума; конвенције у саопштавању времена; радна недеља и викенд.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА	I haven't got/don't have my homework today. Has anyone got/Does anyone have wet wipes? Who's got a paper tissue? What have you got for lunch? Whose are these jackets? They are Adrijan's and Petar's/my friends' jackets. Присвојни придеви: my, your… Показне заменице: this/that, these/those. Have got за изражавање припадања/поседовања. The Present Simple Tense глагола be/have. Саксонски генитив са именицама у једнини/множини. (Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, однос према својој и туђој имовини.
ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА И ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА	What's your favourite book? It's "Charlie and the Chocolate Factory" by Roald Dahl, British writer. Why do you like it? It's fun and interesting. Dodgeball is my favourite P.E. game. Why? Because it's exciting. What's your favourite P.E. activity? My brother's crazy about water sports! He thinks/says they're cool. What about you? Do you like dancing? Yes, I love it./No, I hate it. What do you like doing at the weekend? How do you like the new game? It's boring/fantastic. I love doughnuts. They are yummy! This pizza's delicious/disgusting. Chips are my favourite food! I don't like Halloween. Tricks are scary. I love national celebrations. They are fun!

	The Present Simple Tense глагола be/like/love/hate. Питања са Who/What/Which/How. Употреба/изостављање чланова са називима игара/хобија/спортова/ празника. (Интер)културни садржаји: Конвенције у писању знакова навода; разлике између британске и америчке варијанте енглеског језика у изговору, лексичком фонду и правопису; интересовања, хобији.
ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ	What are your friends doing now/at the moment? Lazar's helping Magdalena with her homework. Maksim's talking on his mobile phone. Teodora's looking for her eraser. What are you looking for/at? Why's Vanja crying? I don't know. Why are they smiling? You're joking! I'm having fun with my friends! I can do a lot of things. I can talk about my family. I can write, but I can't spell! I can say hello and goodbye in German. Who/What can you see? Can you hear something? I don't walk to school, I go by bus. My friend Anastasija goes by car. I listen to music on the bus. We usually have soup, salad, potatoes and some meat for lunch. What does your family have for breakfast/lunch/dinner? In the UK children start school at the age of 5, but in my country they start school at the age of 7. The Queen of England lives in Buckingham Palace. Where does the American President live? He lives in the White House. The Present Continuous Tense за изражавање тренутних радњи. The Present Simple Tense за описивање уобичајених радњи. Модални глагол can за изражавање способности. Питања са What/Where/When/How many... Употреба/изостављање чланова и у изразима at the moment, at the weekend/at weekends, go/walk to school, start/finish school, have fun, by bus/car/bike и сл. (Интер)културни садржаји: Породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; обичаји и начин живљења људи у земљама енглеског говорног подручја.
ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА,	This is our first day at school.

КОЛИЧИНЕ И ЦЕНА	Tuesday is the second day of the week. November is the eleventh month of the year. We live in the twenty-first century. Z is the twenty-sixth letter of the English alphabet. How many subjects have you got at school? We've got nine subjects. What about you? How many teeth have you got? I've got 24 teeth, and you? How tall are you? I'm 1 metre 50 cm tall. How old is your little brother? He's 2 and a half years old. Can I have 2 kilos of strawberries/a litre of yoghurt, please? Excuse me, how much are these bread rolls? They are 50 pence/cents/dinars each. How much is this dictionary? It's 15 pounds/euros. Правилна множина именица: subject-subjects, dinar-dinars... Неправилна множина основних именица: tooth-teeth... Множина основних именица које се завршa вају на -y, -o, f/fe: strawberry-strawberries, kilo-kilos, tomato-tomatoes... Питања са How much/many/old/tall... Основни бројеви 0–100. Редни бројеви 1–30. Употреба одређеног члана са редним бројевима. (Интер)културни садржаји: Конвенције у писању двоцифрених бројева. Новчане валуте у земљама енглеског говорног подручја и њихове ознаке.

Начин остваривања програма

Настава се остварује применом комуникативно-интерактивног приступа.

Технике/активности

Активности не трају дуже од 15 минута, слушање и реаговање на упутства на страном језику, рад у паровима, малим и великим групама, мануелне активности, вежбе слушања, игре примерене узрасту и дидактичком захтеву, класирање и упоређивање, решавање „проблем-ситуација", „превођење" исказа у гест и геста у исказ.

Презентовање и увежбавање садржаја

Визуелна наставна средства, хорско понављање нових речи, пантомима, дијалошки модели („имитирање"), пројектне активности и драмске активности. Вежбање гласног читања текстова дијалошког карактера, а за увежбавање писања користе се фонетско-ортографске игре, писање појединачних речи, вежбе допуњавања текста. Граматичке појаве се посматрају са функционалног аспекта (примењујући елементе граматике који су неопходни за успешно остваривање комуникативне функције). За ученике који у редовној настави теже савладавају делове програма, организује се допунска настава.

Корелација

Углавном наставни предмети у млађим разредима међусобно корелирају. Корелација наставних садржаја међу предметима биће планирана месечним планом.

Наставна средства: уџбеник, радна свеска и приручници, постери, фотографије, цртежи, рачунар, интернет, пројектор, звучник, мултимедијалне презентације, флеш картице и додатни штампани материјал.

Начин праћења напредовања и постигнућа ученика

Формативно оцењивање: 2 пута (посматрање и праћење, усмена провера разговором и одговорима на питања, провера усменим и писменим вежбањима, симулацијама у паровима и групама, читањем одговора).
Сумативно оцењивање: 2 диктата (познат текст), 2 контролна задатка, 2 усмена одговора.

6.2.3. МАТЕМАТИКА

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	провера	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	Обнављање градива трећег разреда	7	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	6	1	7
2.	Бројеви	15	19	18	9	9	5	21	2	17	7	43	75	4	122
3.	Геометрија	/	/	/	/	/	10	2	/	/	/	4	7	1	12
4.	Мерење и мере	/	/	/	10	/	/	/	16	1	/	9	16	2	27
5.	Писмени задаци	/	3	/	3	/	/	/	3	1	2	/	8	4	12
УКУПНО		22	22	18	22	9	15	23	21	19	9	56	112	12	180

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:
1.	Обнављање градива трећег разреда	– Решавање проблема – Рад са подацима и информацијама – Комуникација		- да именује и запише цифре; – упоређује бројеве; – именује и запише најмањи и највећи троцифрени број; – уочи правило и настави бројевни низ; – пише бројеве као збир стотина, десетица и јединица; – одреди и запише најближу стотину задатом броју;

				– одреди и запише претходник и следбеник задатог броја; разликује појмове: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика; сабира и одузима до 1 000; множи и дели до 1 000; одређује непознати број; решава текстуалне задатке;
2.	БРОЈЕВИ	- Комуникација - Компентенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Дигитална компентенција -Естетичка компентенција -Сарадња	Основни: 1.1.1; 1.1.2; 1.1.3; 1.1.4; 1.1.5; 1.3.1; 1.3.2. Средњи: 2.1.1; 2.1.2; 2.1.3; 2.1.4; 2.1.5.; 2.3.1; 2.3.2. Напредни: 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.1.4; 3.1.5. ; 3.3.1; 3.3.2.	– прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; – одреди месну вредност цифре; – изврши четири основне рачунске операције у скупу N0; – састави израз, израчуна вредност бројевног израза и примени својства рачунских операција; – реши једначине и неједначине и провери тачност решења; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју; – прочита и запише разломке облика (m, n ≤ 10); – упореди разломке облика са једнаким бројиоцима или имениоцима; – сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима; – запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; – сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; – чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима; – формира низ на основу упутства; – реши задатак применом различитих начина представљања проблема;

3.	ГЕОМЕТРИЈА	- Комуникација - Компентенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Дигитална компентенција -Естетичка компентенција -Сарадња	Основни: 1.2.2; 1.2.3; 1.2.4. Средњи: 2.2.1; 2.2.2; 2.2.3; 2.2.5; 2.2.6.	-именује елементе и опише особине квадра и коцке; – црта мреже и прави моделе квадра и коцке; – препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;;
4.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	- Комуникација - Компентенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Дигитална компентенција -Естетичка компентенција -Сарадња	Основни: 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3; 1.2.4 Средњи: 2.2.1; 2.2.2.; 2.2.3; 2.2.4.; 2.2.5.; 2.2.6. Напредни: 3.2.1; 3.2.2; 3.2.3.; 3.2.5; 3.4.2.	– прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; – израчуна површину квадрата и правоугаоника; – израчуна површину и запремину квадра и коцке; – реши проблемске задатке у контексту мерења.
5.	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ	- Комуникација - Компентенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Дигитална компентенција -Естетичка компентенција -Сарадња		

План оцењивања:
У 4.разреду ученик се оцењује бројчаном оценом на скали од 1(недовољан) до 5 (одличан).
Елементи оцењивања из математике су: усвојеност наставних садржаја, примена знања, активност ученика.
Ученици се оцењују усмено, писмено и на основу активности на часу.
Усмено одговарање се формира на основу одговора: оцена 5- ученик влада претходно обрађеним градивом и примењује научено;
Примењује правила у математици, успешно решава задатке на свим нивоима и сарадник је у свим групама;
Оцена 4- ученик функционално усваја појмове, анализира, класификује, повезује; сналази се у различитим облицима рада;
Оцена 3- ученик разуме појмове и чињенице, успоставља везе, може самостално да објасни и наведе математичке појмове и термине.
Задатке обавља делимично, уз помоћ наставника.
Оцена 2- ученик влада основним појмовима, уз помоћ подршке учитеља је активан на часу; оцена 1 - ученик не познаје основне појмове, не показује жељу за напредовањем, домаће задатке не израђује на време и није активан на часу.
Писмене провере знања: скала изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:
86% - 100% - одличан 5, 70% -85% - врло добар 4, 50% - 69% - добар 3, 30% - 49% - довољан 2, испод 30% - недовољан 1.
(скала може да варира до 10% , у зависности од постигнућа ученика).
Ученици раде четири школска писмена задатка, који се оцењују бројчано оценама на скали од 1 до 5.

Начин остваривања програма

Наставне методе: дијалошка метода, илустративна, демонстративна, истраживачка, решавање проблем-ситуација, кооперативне методе
Облици рада: Фронтални, групни, индивидуалан, рад у паровима
Место извођења наставе: учионица, кабинет за мултимедијалну наставу, летња учионица, двориште

Корелација

Наставни садржаји предмета математике у корелацији су са наставним предметима: српски језик, свет око нас, ликовна култура, музичка култура, чувари природе, физичко васпитање, од играчке до рачунара. Корелација наставних садржаја међу предметима биће планирана месечним планом.
Наставна средства: слике, илустрације, CD плејер, рачунар, флип-чарт табла и горе наведени уџбеници.

6.2.4. ПРИРОДА И ДРУШТВО

Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	МОЈА ДОМОВИНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА	9	8	7	4							17	11	28
2.	ЧОВЕК – ДЕО ПРИРОДЕ И ДЕО ДРУШТВА				5							3	2	5
3.	ПРОШЛОСТ СРБИЈЕ					4	6	10	5			14	11	25
4.	ТАЈНЕ МАТЕРИЈАЛА								3	8	3	10	4	14
УКУПНО		**9**	**8**	**7**	**9**	**4**	**6**	**10**	**8**	**8**	**3**	**44**	**28**	**72**

Р.БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	МОЈА ДОМОВИНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА	• комуникативна компетенција, • компетенција за учење, • дигитална	1ПД.1.1.6. 1ПД.1.6.1. 1ПД.1.6.2. 1ПД.1.6.3. 1ПД.2.6.1. 1ПД.2.6.2.	- одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије; - одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије;

		компетенција, • компетенција за сарадњу, • за одговорно учешће у демократском друштву, • естетичка компетенција • рад са подацима и информацијама	1ПД.2.6.3. 1ПД.3.1.1. 1ПД.1.2.1. 1ПД.1.2.2. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.2.1. 1ПД.2.2.2. 1ПД.2.2.3. 1ПД.2.2.4. 1ПД.1.5.2. 1ПД.1.5.3. 1ПД.2.5.2. 1ПД.2.5.3. 1ПД.3.5.1. 1ПД.3.5.2.	- повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи; - уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије; - представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету; - у дискусији даје предност коришћењулокалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса; - представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.); - пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); - повеже резултате рада са уложеним трудом; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.
2.	ЧОВЕК – ДЕО ПРИРОДЕ И ДЕО ДРУШТВА	• комуникативна компетенција • компетенција за учење • дигитална	1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2. 1ПД.1.5.4.	- повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; - планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; - затражи помоћ уколико се суочи са

		компетенција • компетенција за сарадњу • компетенција за одговоран однос према околини • компетенција за одговорно учешће у демократском друштву	1ПД.1.5.5. 1ПД.2.1.2. 1ПД.2.1.4. 1ПД.2.5.1. 1ПД.3.1.2. 1ПД.3.5.1.	непримереним садржајима у дигиталном окружењу; - представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.); - пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); - повеже резултате рада са уложеним трудом; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима.
3.	ПРОШЛОСТ СРБИЈЕ	• комуникативна компетенција • компетенција за учење • дигитална компетенција • компетенција за сарадњу • компетенција за одговорно учешће у демократском друштву • естетичка компетенција • рад са подацима и информацијама	1ПД.1.6.4. 1ПД.1.6.5. 1ПД.1.6.6. 1ПД.2.6.4. 1ПД.2.6.5. 1ПД.2.6.6. 1ПД.2.6.7. 1ПД.3.6.1.	- прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности; - опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација; - представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.); - пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); - повеже резултате рада са уложеним трудом; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима.
4.	ТАЈНЕ МАТЕРИЈАЛА	• комуникативна компетенција, • компетенција за	1ПД.1.3.2. 1ПД.1.3.3. 1ПД.1.3.4.	- идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаравњем;

		учење, • дигитална компетенција, • компетенција за сарадњу, • одговоран однос према околини, • решавање проблема • естетичка компетенција	1ПД.1.3.5. 1ПД.2.3.3. 1ПД.2.3.4. 1ПД.3.3.2.	- испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола; - наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије; – наведе примере употребе магнета у свакодневном животу; - наведе примере превенције и заштите од пожара; - представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.); - повеже резултате рада са уложеним трудом; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима.

План оцењивања:

У 4.разреду ученик се оцењује бројчаном оценом на скали од 1(недовољан) до 5 (одличан).

Елементи оцењивања из предмета природа и друштво су: усвојеност наставних садржаја, примена знања, активност ученика.

Ученици се оцењују усмено, писмено и на основу активности на часу и домаћих задатака.

Писмене провере знања: скала изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:

86% - 100% - одличан 5, 70% -85% - врло добар 4, 50% - 69% - добар 3, 30% - 49% - довољан 2, испод 30% - недовољан 1.

(скала може да варира до 10% , у зависности од постигнућа ученика).

Оцена на **усменом одговарању** се формира на основу ученикових одговора углавном на пет постављених питања.

-Оцена **одличан (5)** – ученик савладава градиво из природе и друштва, влада претходно прећеним градивом и примењује научено. Активно учествује на часу током обраде новог градива, износи своје мишљење, самостално изводи закључке. Ученик уме да примени научено градиво кроз разне активности, способан је да се сналази у простору и времену. Показује иницијативу током наставе, понаша се другарски, помаже другим ученицима и пријатељски се односи према другарима, редовно израђује домаће задатке и показује иницијативу и креативност у решавању задатака. Може успешно да ради у различитим групама и врстама задатака.

-Оцена **врло добар (4)** - ученик је способан да функционално усвоји појмове, анализира, класификује, повезује, примени те изведе закључак. Сналази се у различитим облицима рада.

-Оцена **добар (3)** – ученик разуме појмове и чињенице, успоставља везе, може самостално да објасни и наведе појмове и термине из предмета Природа и друштво. Задатке обавља делимично уз помоћ учитеља.

-Оцена **довољан (2)** – ученик влада основним појмовима може уз помоћ наставника да објасни њихове везе и значај, уз наставникову подршку је активан на часовима.
-Оцена **недовољан (1)** – ученик нема основно познавање појмова, нити показује жељу да напредује. Домаће задатке не израђује на време и није активан на часу.
Ученик,у току полугодишта, добија и оцену за активност на часу и израду домаћих задатака.

Начин остваривања програма

Наставне методе: дијалошка метода, илустративна, демонстративна, истраживачка, решавање проблем-ситуација, кооперативне методе, амбијентално учење, интерактивне методе
Облици рада: Фронтални, групни, индивидуалан, рад у паровима
Место извођења наставе: учионица, кабинет за мултимедијалну наставу, летња учионица, двориште, парк, музеј

Корелација

Наставни садржаји предмета природа и друштво у корелацији су са наставним предметима: српски језик, ликовна култура, музичка култура, физичко васпитање, грађанско васпитање.
Корелација наставних садржаја међу предметима биће планирана месечним планом.

Наставна средства

Наставна средства која ће се користити при реализацији наставних садржаја предмета природа и друштво:
слике, илустрације, пројектор, рачунар, дечје енциклопедије, флип-чарт табла и горе наведени уџбеници.

6.2.5. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ОБЛАСТ/ТЕМА		МЕСЕЦ										ОБУЧАВАЊЕ	УВЕЖБАВАЊЕ	СВЕГА
		IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**			
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ 2. Батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	x	x	x	x	x	x	x	x	x 2	x 4	НА СВИМ ЧАСОВИМА 6 6		
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ													
	1. Атлетика	7	2	3		2		3	7	3	1	9	19	28
	2. Спортска гимнастика	1		3	7	2	3	8	3	1		13	15	28
	3. Основе тимских, спортских и елементарних игара	5	6	2	5	1			3	3	3	13	15	28
	4. Плес и ритмика		4	2		4	2	2				6	8	14
	5. Полигони		1		1			1			1		4	4
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА 1. Култура вежбања и играња 2. Здравствена култура	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	НА СВИМ ЧАСОВИМА		
УКУПНО		**13**	**13**	**10**	**13**	**9**	**5**	**14**	**13**	**9**	**9**	**41**	**67**	**108**

Р.БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	- КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ - ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА - БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ	ФВ.1.1.1.Унапређује моторичке способности ФВ.1.1.2.Правилно изводи једноставније вежбе обликовања, са и без реквизита ФВ.1.1.3.Разуме значај правилног држања тела за здравље ФВ.2.1.1.Примењује самостално научени комплекс јутарње гимнастике ФВ.2.1.1.Правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела ФВ.3.1.1. Зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију и функцију појединих вежби у комплексу.	- примени општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - прати промене у сопственој тежини и висини; - самостално коригује неправилно држање; - правилно држи тело; - сагледа резултате физичких способности;
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	- КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ - ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ - РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА - ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦ	ФВ.1.2.1.Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат ФВ.1.2.2.Зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока ФВ.1.2.3.Зна правилно да скаче увис пркорачном варијантом технике ФВ.1.2.4.Правилно изводи вежбе на тлу ФВ.1.2.5. Ученик/ученица правилно баца лоптицу и вортекс и мери дужину хица. ФВ.1.2.6.Правилно изводи вежбе на греди и шведској клупи ФВ.1.2.7.Познаје правила спортских и	- правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - правилно подиже, носи и спушта терет; - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; - изведе дечји и народни плес; - правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;

		ИЈА - ВЕШТИНА САРАДЊЕ	елементарних игара ФВ.2.2.1. Зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ. ФВ.2.2.2.Правилно изводи прескоке ФВ.2.2.3.Правилно изводи упоре и висове ФВ.2.2.4.Правилно изводи основне ритмичке вежбе са лоптом, вијачом и обручем ФВ.2.2.5.Правилно изводи плес и народно кола предвиђена за четврти разред ФВ.2.2.6.Игра Мини - рукомет, "Футсал"- мали фудбал, кошарку, одбојку и Јаџент, примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других ФВ.3.2.1.Игра Мини - рукомет, "Футсал"- мали фудбал, кошарку, одбојку и Јаџент, примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других	
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	- ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ - ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ - ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА	ФВ.1.3.1.Зна основне појмове везане за физичко вежбање ФВ.1.3.2.Познаје основна начела безбедности у сали, на игралишту и учионици ФВ.1.3.3.Примењује здравствено-хигијенске мере ФВ.1.3.4.Зна основна правила Мини - рукомета, "Футсала", кошарке, одбојке и Јаџента ФВ.2.3.1.Зна утицај физичког вежбања ФВ.2.3.2. Испољава заинтересованост за физичко вежбање ФВ.2.3.3.Позитивно вреднује успешне потезе и	- користи терминологију вежбања; - поштује правила понашања на вежбалиштима; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - поштује и примени правила игре; - навија и бодри учеснике у игри на начин који никога не вређа; - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;

		- ВЕШТИНА САРАДЊЕ - БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ	уложени труд свих учесника у игри, уз подстицање свих учесника у игри ФВ.3.3.1. Испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу ФВ.3.3.2. Доказује се кроз физичко вежбање ФВ.3.3.3. испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака Физичког и здравственог васпитања	- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; - препозна здравствено стање када не треба да вежба; - примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и у другим ситуацијама; - уредно одржава простор у коме живи и борави; - увиди значај правилне исхране за вежбање; - повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; - препозна лепоту покрета и кретања; - користи научена вежбања у рекреацији породице; - правилно реагује у случају повреде у школи; - вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању; - учествује у предлагању садржаја и начина рада.

План оцењивања:

Ученици 4. разреда се из предмета **Физичко и здравствено васпитање** оцењују на следећи начин:

- Активност и однос ученика према физичком васпитању
- Приказ једног од усвојених комплекса вежби обликовања – достигнут ниво постигнућа моторичих знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике).

Приликом оцењивања узима се у обзир способност ученика, степен спретности и умешности.

Оцену **одличан (5)** добија ученик који је:

- радом у току школске године побољшао своје моторичке способности и чији резултати знатно превазилазе стандарде доба ученика;
- који у стицању и примени моторичких умења и навика знатно превазилази постављене захтеве по обиму и квалитету и који има *веома активан* однос према физичком васпитању.

Оцену **врлодобар (4)** добија ученик који:
- радом у току школске године *побољшава* своје моторичке способности и чији резултати *превазилазе* стандарде доба;
- који у стицању и примени моторичких умења и навика *превазилази* постављене захтеве по обиму и квалитету и који има *активан* однос према физичком васпитању.

Оцену **добар (3)** добија ученик који је:
- радом *побољшао* у току школске године моторичке способности *у границама стандарда*, чија су моторичка умења *у границама* минималних образовних захтева и чији је однос према физичком васпитању *задовољавајући*.

Оцену **довољан (2)** добија ученик који:
- у току године није побољшао своје моторичке способности, чија су моторичка умења испод утврђених стандарда и који не показује минимум интересовања за физичко васпитање.

Оцену **недовољан (1)** у принципу не би требало да добије ни један ученик.
-Ученик чије су моторичке способности опале, и који не испуњава очекиване стандарде, као и који не показују *ни минимум интересовања* за одржавање својих моторичких и функционалних способности, а који је здрав, упућује се на корективно-педагошки рад.

Начин остваривања програма

Наставне методе:метода живе речи, демонстративна,практично вежбање
Облици рада: Фронталан, групни, индивидуалан, рад у паровима, тимски рад
Место извођења наставе:сала за физичко, двориште, парк

Корелација

Наставни садржаји предмета физичко васпитање у корелацији су са наставним предметима: српски језик, музичка култура, грађанско васпитање.
Корелација наставних садржаја међу предметима биће планирана месечним планом.

Наставна средства

Наставна средства која ће се користити при реализацији наставних садржаја предмета физичко васпитање: реквизити (лопте, вијаче, чуњеви), разне справе (рипстол, греда, клупе, дохватно вратило, шипке), ЦД плејер.

6.2.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Ритмички сат	4	4	4	3							10	5	15
2.	Музиколовци				1	2	3	2				6	2	8
3.	Музикомотиватор							3	4	1		6	2	8
4.	Музика ти увек треба									3	2	3	2	5
УКУПНО		4	4	4	4	2	3	5	4	4	2	**25**	**11**	**36**

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ
1. Ритмички сат	– рад са подацима и информацијама, – дигитална, – вештина комуникације, – вештина сарадње, – естетичка.	– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: – осмисли музички одговор на музичко питање; – опише своја осећања у вези са слушањем музике; – препознаје народну и уметничку музику; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности; – уочи контраст и понављање у музичком делу; – пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – примени изражајне музичке елементе;

		– осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу.
2. Музиколовци	– естетичка, – вештина сарадње, – еколошка, – дигитална, – рад са подацима и информацијама, – решавање проблема, – вештина комуникације.	– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: – осмисли једноставну мелодију на крађи задати текст; – изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају; – опише своја осећања у вези са слушањем музике; – препознаје народну и уметничку музику; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности; – уочи контраст и понављање у музичком делу; – пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – примени изражајне музичке елементе; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу.
3. Музикомотиватор	– дигитална, – естетичка, – еколошка, – вештина сарадње, – рад са подацима и информацијама, – решавање проблема, – вештина комуникације.	– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: – осмисли једноставну мелодију на крађи задати текст; – изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају; – опише улогу музике у медијима; – опише своја осећања у вези са слушањем музике; – препознаје народну и уметничку музику; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности; – уочи контраст и понављање у музичком делу; – пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – примени изражајне музичке елементе; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу.
4. Музика ти увек треба	– дигитална, – решавање проблема, – естетичка, – вештина сарадње.	– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације; – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – опише улогу музике у медијима;

		– опише своја осећања у вези са слушањем музике; – препознаје народну и уметничку музику; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности; – уочи контраст и понављање у музичком делу; – пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – примени изражајне музичке елементе; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу.

План оцењивања:

Ученици 4. разреда се из предмета **Музичке културе** оцењују на следећи начин:

Ученик мора да има најмање 2 оцене. Следеће категорије се оцењују посебно, а све заједно чине закључну оцену.

Оцењивање ученика на часовима музичке културе спроводи се усменим путем и практично кроз свирање и певање.

За оцену **одличан (5)** – ученик поседује знања која зна да примењује у пракси, зна логички да закључује и повезује градиво са животом око нас, зна основе музичке писмености (у зависности од разреда у којем се налази), уме самостално или у пару да свира и/или самостално и у групи да пева тражене песмице поштујући елементе музике које зна, зна текстове тражених песмица, уме да свира на Орфовим ритмичким инструментима, уме да изнесе своје мишљење о слушаном делу, уме да препозна звук и изглед инструмената који се обрађују у току одређеног разреда, активан је на часовима, има жељу да научи и напредује.

За оцену **врло добар (4)** – ученик поседује знања која зна да примењује у пракси, уз малу помоћ наставника може да повезује градиво са животом око нас, зна основе музичке писмености (у зависности од разреда у којем се налази) али не зна да их употреби правилно и повезано, уме самостално да свира и самостално или у групи да пева тражене песмице поштујући углавном све елементе музике које зна, зна текстове тражених песмица, уме да свира на одређеним Орфовим ритмичким инструментима, уз малу помоћ наставника уме да изнесе своје мишљење о слушаном делу, уме да препозна звук и изглед инструмената који се обрађују у току одређеног разреда, активан је на часовима, има жељу да научи и напредује.

За оцену **добар (3)** – уз наставникову помоћ може да повезује знања која има, зна минималне основе музичке писмености (у зависности од разреда у којем се налази) али не зна да их употреби правилно и повезано, уме да свира мелодију без ритма уз наставникову помоћ, делимично зна текст обрађених песмица, уме да свира само на појединим Орфовим ритмичким инструментима али уз наставникову помоћ, уз помоћ наставника уме да изнесе своје мишљење о слушаном делу, уз наставникову помоћ може да препозна звук и изглед инструмената који се обрађују у току одређеног разреда, често изостаје жеља за радом и напретком.

За оцену **довољан (2)** – има минимална знања из градива које се обрађује, делимично зна текст обрађених песмица, уме да свира само на појединим Орфовим ритмичким инструментима али уз наставникову помоћ, уз помоћ наставника уме да изнесе своје мишљење о слушаном делу, изостаје жеља за радом и напретком.

Оцена **недовољан (1)** – Нема основног знања градива, не уме да свира ни на ритмичким ни на мелодијским инструментима, не зна да отпева ниједну песму која је обрађена на часу, изостаје активности на часу, нема жељу за радом и напретком. Оцењивање није искључиво везано за оцену музичких способности већ и у функцији награде за интересовање, активност и љубав према музици. Сваки ученик се приликом оцењивања извођења музике оцењује спрам својих могућности али и спрам личног залагања, труда, рада и активности на часу. На часу се индиректно оцењује и вреднује доношење прибора за рад, понашање и дисциплина ученика на часу, помоћ осталим ученицима приликом израде неког задатка, активност и труд.

6.2.7. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	КОМПОЗИЦИЈА	9	9	7	9	4	6	6				28	22	50
2.	СПОРАЗУМЕВАЊЕ							3	1			2	2	4
3.	СЦЕНА								7	3		6	4	10
4.	НАСЛЕЂЕ									4	4	6	2	8
УКУПНО		**9**	**9**	**7**	**9**	**4**	**6**	**9**	**8**	**7**	**4**	**42**	**30**	**72**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ
1.	**КОМПОЗИЦИЈА**	компетенција за учење, комуникација, естетичка, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора; – изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама; – користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду; – примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији; – користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за

			стваралачки рад;
2.	**СПОРАЗУМЕВАЊЕ**		По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела
3.	**НАСЛЕЂЕ**		По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја;
4.	**СЦЕНА**		По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити.

План оцењивања:

Ученици 4. разреда се из предмета **Ликовне културе** оцењују на следећи начин:

1. Оцена урађених радова на дату тему;
2. Оцена за израду паноа, декорисање и припремање новогодишњих честитки, украшавање и припремање паноа у холу школе, помоћ у изради сценографија;
3. Уколико ученик нема развијен таленат узима се у обзир и активност на часу, редовно доношење прибора и однос према предмету.
4. Учешће на ликовним конкурсима се увек награђује највишом оценом.

Сваки рад (цртеж, слика и тд.) оцењује се једном оценом у коју улази:

1) оствареност **циљева**, општих и посебних, односно **исхода;** да ли је **урађен предвиђени задатак** – **50% оцене;**
2) заинтересованост и посвећеност (**труд и ангажованост на сваком часу**) – **30% оцене;**
3) **маштовитост** и оригиналност **– 10% оцене** – важно је да сваки ученик прикаже идеју на свој начин. Прецртавање од других, са табле и примера, на овом часу није пожељно и неће бити добро прихваћено;
4) напредовање у односу на претходни период – **10% оцене.**

Оцењивање се врши према броју бодова, а на основу постављених општих критеријума за оцењивање.

Оцена за ангажовање на часу може да се добије на сваком часу за учествовање у полемикама око уметничких питања, креативне идеје и добре одговоре. Процењују се разумевање суштине ликовне проблематике, вештине изражавања и саопштавања. Ове оцене могу значајно да поправе стање при закључивању оцене на полугодишту и крају школске године.

6.2.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ

ЦИЉ: Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	5	4	3	4	1						9	8	17
2.	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА					1	3	2				2	4	6
3.	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА							3	4	4	2	8	5	13
УКУПНО		5	4	3	4	2	3	5	4	4	2	**19**	**17**	**36**

Р. бр.	ОБЛАСТ/ ТЕМА	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ Изучавањем предмета развијају се:
1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	• промени величину и боју текста, подебља га, искоси и подвуче у програму за обраду текста; • исече, копира и налепи	• Селектовање и основно форматирање текста (величина и боја слова, подебљавање,	Компетенција за целоживотно учење – Ученик уме да планира време за учење и да организује процес учења и управља њим. – Ефикасно користи различите стратегије

		исечени/копирани текст на одговарајуће место у програму за обраду текста; • уметне слику у текст, дода јој оквир и позиционира је на жељени начин у односу на текст у програму за обраду текста; • активно учествује у наставном пројекту чији продукт представља граматички коректан текстуални документ намењен познатој публици који садржи слике са текстуалним објашњењима и информације које су пронађене на интернету; • активно учествује у наставном пројекту којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета; • сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; • вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности из свог задужења; • утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање;	искошавање и подвлачење текста). • Селектовање, копирање/исецање и лепљење текста. • Уметање слике у текст, додавање оквира, позиционирање слике у односу на текст. • Креирање и уређивање текстова за познату публику. • Пројектни задатак који подразумева: – претраживање интернета (пробрани елементи напредне претраге); – израду или прилагођавање графике у складу са темом; – креирање текстуалног документа који садржи слике.	учења, прилагођава их природи градива и циљевима учења. – Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе. Рад с подацима и информацијама – Разликује јавне и приватне податке, упознат је са основним правилима чувања приватности података. Дигитална компетенција – Приликом решавања проблема бира одговарајућа ИКТ средства. Решавање проблема – Ученик проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације. – Ученик упоређује различита могућа решења проблемске ситуације сходно релевантним критеријумима, објашњава шта су предности и слабе стране различитих решења. – Ученик припрема примену изабраног решења, прати његову примену усклађујући се са новим сазнањима које стиче током примене датог решења и успева да реши проблемску ситуацију. – Ученик вреднује примену датог решења, идентификује његове добре
2.	БЕЗБЕДНО	• – уочи и исправи грешку у	• Припрема и	

	КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	једноставном алгоритму који садржи понављање и гранање;	организација школског догађаја за ученике млађих разреда којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета. • Креира текстуална документа који садрже слике примењујући научене технике рада са текстом и сликама. • Презентује пројектне идеје.	и слабе стране и формулише препоруке за наредно искуство са истим или сличним проблемским ситуацијама. Сарадња – Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева. – Активно слуша и поставља релевантна питања поштујући саговорнике и сараднике, а дискусију заснива на аргументима. – Конструктивно доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима и при томе поштује друге као равноправне чланове групе. – Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран, истрајан и креативан начин. – Учествује у критичком, аргументованом и конструктивном преиспитивању рада групе и доприноси унапређењу рада групе. Естетичка компетенција – Анализира и критички вреднује дигитални производ у контексту естетике и корисничког доживљаја. Предузимљивост и предузетничка компетенција
3.	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	• креира програм у визуелном програмском језику на основу датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање; • примени блокове аритметичких оператора при креирању програма у визуелном програмском језику; • предвиди садржај променљиве на основу интеракције корисника са програмом (нпр. блок Питај и чекај и блок Одговор) у датом једноставном програму; • креира програм у коме остварује	• Променљиве. • Израда програма који садрже гранање, понављање и променљиве.	

		интеракцију са корисником, користећи променљиве уз помоћ наставника.		– Исказује и заступа своје идеје, утиче на друге кроз развој вештине јавног говора, преговарања и решавања конфликата.

Активности ученика: разговарање, договарање, сарадња, слушање, цртање, представљање, аргументовање
Активности наставника: планирање, припремање, излагање, показивање, објашњавање, указивање, подстицање, усмеравање, праћење, евалуација.
Кључни појмови садржаја: уређивање текста, пројектни задатак, дигитални материјали, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику.

План оцењивања:

Ученици у току једног полуодишта добијају минимум 2 оцене. Оцена, рангирана од 1 до 5, може бити дата у виду усменог излагања и из практичног рада,на рачунару. Оцењује се активност на часу и израда домаћих задатака(истраживачки задаци на задату тему, послати на маил).

6.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

6.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
- разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини; - се понаша у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса; - образложи важност информисања о стању животне средине и начинима њене заштите; - аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура; - наведе елементе традиције и културе свог народа и покаже интересовање и поштовање за друге културе и традиције; - образложи значај подршке избеглицама и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу; - наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање	**ЉУДСКА ПРАВА** **Ја и други на планети Земљи**	**Планета Земља припада свима који на њој живе** Узајамни утицај природе и човека. Потребе појединца и опште добро - задовољавање људских потреба без угрожавања будућих генерација. Одговоран однос према свету у коме живимо - *Мисли глобално делуј локално*. **Право на здраву животну средину** Трећа генерација људских права. Вредности на којима почива - право на живот у здравој животној средини; право на одржив економски развој; право на рационално коришћење природних и енергетских ресурса; право на спречавање свих облика загађивања животне средине; право на доступност информација о стању животне средине.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО **Култура и традиција**	**Култура и традиција** Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе. **Културни идентитет** Неговање традиције и културе сопственог народа и

различитих култура; - дискутује о томе како непознавање других култура утиче на настанак стереотипа, предрасуда и дискриминације; - препознаје примере прекомерне потрошње; - препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих; - критички разматра појаву бацања хране и расипања воде; - процењује важне чињенице о производима које купује читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета; - испољи заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; - учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.		поштовање традиције и културе других. **Мултикултуралност и интеркултуралност** Живот поред људи других култура или заједнички живот са њима. **Избеглице и мигранти** Невољно кретање људи из једне у другу културну заједницу. Непознавање других култура као основ за развој стереотипа, предрасуда и дискриминације. Уклопити се у нову средину, а сачувати свој културни идентитет. **Сусретање култура** Сусретање и прожимање различитих култура без губљења културног идентитета.
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ **Прекомерна потрошња**	**Потрошачко друштво** Стварне потребе и прекомерна потрошња. Неравнотежа - гладни и жедни у свету у којем се храна баца а вода расипа. Амбалажа важнија од садржаја - гомилање отпада. Притисак произвођача - нови модели новог модела. Деца - омиљена циљна група произвођача. **Медији и потрошачка култура** Поруке медија у подстицању потрошње. Деца у рекламама. **Права потрошача**

		Информације од значаја за потрошаче. Однос цене и квалитета производа. Права и одговорност потрошача. Заштита потрошачких права.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ **Еколошка акција**	**Планирање и извођење еколошке акције** Одређивање циља и израда плана акције. Извођење и документовање акције. Промоција акције на нивоу школе. Вредновање акције.

План оцењивања:

Успех ученика из изборног програма оцењује се описно и то: истиче се, добар и задовољава. Када је недељни фонд један час, ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту.

6.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ наставе Православног катихизиса (Веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном, тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Р.бр. нас. теме	**НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ**	**МЕСЕЦ**										**Бр. час. по теми**	**Број часова за**			
		IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**		**Обраду**	**Утврђи-вање**	**Систе-матиз.**	**Друге типове часова**
1.	Увод	1										1	1			
2.	Црква је наш избор	3	4	2								9	6	3		
3.	Христос нас зове			3	4	1						8	6	1	1	
4.	Диван је Бог у светима својима						4	3				7	5	2		
5.	Значај врлинског живота							1	3	2		6	5	1		
6.	Са нама је Бог									3	2	5	3	1	1	
	УКУПНО											36	26	8	2	

ТЕМА (наставне јединице)	**ЦИЉ**	**ИСХОДИ** По завршетку теме ученик ће:	**ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА**	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА**
I – УВОД 1. Дружимо са Богом и светима – уводни час	• упознавање ученика са садржајима и начином рада • ученик ће бити мотивисан да похађа часове верске наставе	*Когнитивни аспект*: • стећи основне информације о темама које ће се обрађивати у настави Православног катихизиса током четвртог разреда • уочити какво је његово предзнање из градива обрађеног у претходном разреду школовања *Афективни аспект*: • желети да активно учествује на часовима верске наставе	· Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе
II – ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР 2. Заједница је основ живота 3. Црква је наш избор 4. Црква је заједница са Светом Тројицом 5. Црква је циљ стварања света 6. Свет изван	• Пружити ученицима неопходно знање да постојање света има свој циљ –да постане Црква; • Развијање свести ученика да је све створено да постоји у заједници са Богом; • Указати ученицима на значење речи Црква; **• Развијање свести ученика да смо у**	*Когнитивни аспект:* • уочити важност постојања заједнице • уочити разлику између Цркве и сваке друге заједнице; • уочити да је Црква слободна заједница у којој учествују само они који то желе; • знати да се они који су у заједници са Христом називају хришћани и да је Црква њихова заједница; • знати да се заједница Бога,	·Прича“Недостајати “(за заједницу као основ живота) Т. Телехтон ·Песма Св. Владике Николаја „Заједничарење са небом “ ·Одабрани одељци из књиге „Из Ја-града у Ти град“ ·Одломак из песме“Зимска идила“	

заједнице са Богом 7. Свет у заједници са Богом	**Цркви позвани на живот у заједници.**	људи и природе зове Црква; • уочити да изван Цркве свет не може постојати вечно. Афективни аспект: • бити подстакнут да активно учествује у животу Цркве • бити подстакнут да препознаје живот као дар Божји; • бити подстакнут да препознаје Живот Вечни као Божји дар.	Војислава Илића“	Настава се реализује кроз следеће облике наставе: · теоријска настава (32 часова) · практична настава (2часа) Место реализације наставе · Теоријска настава се реализује у учионици; · Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе · Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. · Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима
III – ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ 8. Христос позива Апостоле 9. Вера основ заједнице 10. Апостоли позивају свет 11.Човек само срцем јасно види 12. Христос нас зове 13. Божић	• Омогућити ученицима да уоче да Христос зове све људе у заједницу са Њим; • Указати ученицима на значај вере за остварење заједнице са Богом; • Омогућити ученицима да се упознају са новозаветним сведочанством о Христу и Апостолима.	*Когнитивни аспект:* • уочити да нас Христос позива у лични однос - заједницу љубави; • увидети да су апостоли људи који су слични нама; • уочити да је вера основ заједнице са Богом; • увидети да су Апостоли позивали људе у заједницу љубави са Христом; • разумети значај Христовог оваплоћења (рађања); · Усвојити текст и мелодију песме „Звезда се засја“ *Афективни аспект:* • бити подстакнут да доживети Христа као Личност	· Прилагођена и препричана новозаветна прича о Христовом позиву Апостола · Новозаветна прича о ап. Петру када тоне · О делима Апостола · «Мали принц», А. С. Егзипери - одломци · Песма «Звезда се засја»	

		која нам иде у сусрет.		савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. · Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. · Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима
IV – ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМА 14. Светитељи - сведоци љубави Божје 15. Свети Сава - путеводитељ у живот вечни 16. Успињање ка Христу (опис н.ј – прича о Закхеју) 17. Свети Симеон Богопримац - сусрет са Христом 18. Литургијско путовање заједнице свих светих	• Омогућити ученицима да уоче да су светитељи наши путеводитељи ка Царству Божјем; • Омогућити ученицима да уоче значај жеље за остваривање заједнице са Богом; • Указати ученицима да је Литургија заједница свих светих са Богом	*Когнитивни аспект:* • поступно изграђивати свест о томе ко су светитељи; • увидети да су сви позвани да буду светиетљи; • уочити важност светитеља као наших узора за остваривање личног јединства са Богом; • знати какву важност Савине речи и дела имају за нас данас; • уочити да је за остваривање јединства са Богом потребна искрена жеља; • знати да је Литургија начин на који сви остварујемо заједницу са Богом; • препознати да у нашу заједницу са Богом уводимо све оне (и све оно) што волимо. Афективни аспект: • бити подстакнут да следује светитељима Божјим и да буде добар човек; • бити подстакнут да препознаје љубав као највећу врлину.	· Прилагођена и препричана нека житија светих · Приче из живота Светога Саве · Приповест о Светом Сави, његовим делима и духовним подвизима . Указати на неке од најважнијих поука из књига које је Свети Сава написао (Житије Св. Симеона, Законоправило, Хиландарски типик, Студенички типик,) · Одломак из књиге Михајла Пупина „ Са пашњака до научењака“ (одломак у коме се говори о нашој вери и Светоме Сави) · Прича о Закхеју – препричана и прилагођена · Празник Сретење Господње · Св. Владика Николај одломак из „Небеске Литургије“	

V – ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА 19. На путу светости 20. Усавршавању нема краја 21. Пут ка Вечности 22. Хришћанске врлине 23. Врлинослов – свети нас уче	• Омогућити ученицима да схвате грех као промашај циља; • Пружити ученицима могућност да разумеју да је самољубље извор греха; • Омогућити ученицима да уоче шта су врлине; • Указати ученицима да врлине представљају прихватање Божје воље; • Пружити ученицима могућност да примете да они управљају својом вољом и праве личне изборе	*Когнитивни аспект:* • увидети да се грех јавља као последица одсуства истинске љубави; • уочити да је грех наш погрешан избор; • увидети шта је самољубље и по чему се оно разликује од љубави; • увидети да без врлина нема љубави; • уочити да је само врлинама могуће остварити однос љубави са Богом и људима; • упознати најважније хришћанске врлине; • увидети да врлине нису човеку дате, већ да се за њих треба трудити; •увидети да се и врлине усавршавају. Афективни аспект: • бити подстакнут да следује светитељима Божјим; • бити подстакнут да се труди да у себи развија хришћанске врлине.	· Грех као промашај циља · Последице пада у грех · Обрада одабраних поглавља из књиге «Из Ти-града у Небески град» · Поуке светих: Григорије С. Петров ; · Васкршња прича дарови доброг мудраца Христу Спаситељу „Четврти мудрац“; · Свети Спиридон (прича о смирењу); · Свети Василије Острошки - (прича „Свечев лијек“); · Поуке владике Николаја · Св. Јустин Ћелијски („Срна у изгубљеном рају“ одломак из казивања белих срна)	и мотивацији ученика. · У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. · Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: · процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; · провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;
VI - СА НАМА ЈЕ БОГ 24.Васкрсење и	· Пружити ученицима могућност да разумеју да је Црква икона	*Когнитивни аспект:* • уочити да служењем Литургије постајемо учесници	· Педесетница – рођендан Цркве; · Молитва Царе	

Педесетница 25. Црква је икона Царства Божијег 26. Црквена уметност - одсјај Царства Божијег	Царства Божијег и да смо са Богом у најприснијој заједници на Светој Литургији; • Омогућити ученицима да уоче разлику између иконе и неке друге уметничке слике или фотографије; • Омогућити ученицима да изграде свест о томе да иконе сведоче будуће Царство Божије у садашњем веку; • Установити обим и квалитет знања стечених у току школске године из Православног катихизиса.	Царства Божијег и сједињујемо се са Богом; · упознати садржај молитве «Царе небески»; • увидети да сам изглед православног храма изображава јединство Неба и земље. *Афективни аспект:* • код ученика ће се развијати жеља за очувањем природе; · бити подстакнут да уреди школски простор најуспешнијим радовима; • бити подстакнут да и наредне године похађа часове Православног катихизиса; • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса четвртог разреда основне школе.	небески; · Кроз одломке из јеванђелских текстова, допуњене фотографијама фресака, приказати домострој спасења.	Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: · усмено испитивање; · писмено испитивање; · посматрање понашања ученика; Оквирни број часова по темама Увод – 1 Црква је наш избор – 7 Христос нас све зове – 7 Диван је Бог у светима својима – 7 Значај врлинског живота – 7 Са нама је Бог - 4 Евалуација – 1+2

План оцењивања:
Успех ученика из изборног програма оцењује се описно и то: истиче се, добар и задовољава. Када је недељни фонд један час, ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту.

6.4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

6.4.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Циљ допунске наставе: Даљи рад на оспособљавању ученика да се служе матерњим језиком, да овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета.

ОБЛАСТ/ТЕМА/		МЕСЕЦ										СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	
1.	КЊИЖЕВНОСТ	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-	4
2.	ЈЕЗИК (граматика, правопис, ортоепија)	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	8
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	-	1	1	-	-	1	1	-	1	1	6
УКУПНО		2	2	3	2	1	2	2	1	2	1	18

6.4.2. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ

Циљ допунске наставе : Да ученик, овладавајући основним математичким знањима и вештинама развије основе математичког знања и развије позитивне ставове према математици.

Ред. број	Назив теме	МЕСЕЦ										СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	
1	Природни бројеви до 100	2	2	2	-	1	2	-	-	1	2	12
2	Геометрија	-	-	-	2	-	-	-	1	1	-	4
3	Мерење и мере	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
УКУПНО		2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	18

6.4.3. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Циљ допунске наставе: Благовремено уочавање свих недостатака у знању ученика и предузимање мере допунског објашњавања, кориговања грешака и увежбавања како би сви ученици постигли задовољавајући успех и остварили програмом дефинисане резултате учења.

Садржаји програма	**Активности**	**Циљеви и задаци**	**Бр. часова**
Читање, слушање и разумевање прочитаног	Правилно читање и писање речи, слушање, одговарање на питања у вези са текстом, разговор	Оспособљавање ученика за коришћење све четири вештине страног језика: писање, читање, разумевање текста и конверзација. Оспособљавање ученика, за употребу граматичких форми и лексичких структура, помоћ у правилном читању, разумевању текста и писању.	18
Знање о језику	Правилно формирање реченица користећи граматичка правила. Граматика се усваја путем језичких активности читања и слушања уз примену у писању и говору.		18
Укупно			36

7. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИРАЊА

7.1. МАТЕМАТИЧКА СЕКЦИЈА

Циљ математичке секције у другом разреду основне школе јесте развијање логичког и критичког мишљења кроз игру и нестандардне задатке, чиме се код ученика буди љубав према математици и продубљују знања стечена на редовној настави. Секција је намењена деци која показују посебну склоност ка решавању проблема и логичким питалицама.
Задаци математичке секције:
Задаци секције су подељени на образовне, функционалне и васпитне циљеве:
Образовни задаци

- Проширивање знања о бројевима прве стотине кроз специфичне и сложеније структуре проблема.
- Упознавање са триковима за брже сабирање, одузимање, множење и дељење.
- Савладавање нестандардних текстуалних задатака који захтевају више корака при решавању.
- Препознавање геометријских облика и просторних односа кроз напредније цртање и комбинаторику облика.

Функционални задаци

- Развијање логичког мишљења, комбинаторних способности, пажње и концентрације.
- Подстицање дивергентног мишљења, односно проналажења више различитих начина за решавање истог проблема.
- Оспособљавање за самостално анализирање података у задацима (шта је познато, а шта непознато).
- Вежбање математичког изражавања и правилног коришћења симбола и терминологије. [1]

Васпитни задаци

- Популаризација математике како би деца схватила да она није баук већ забавна наука.
- Јачање самопоуздања код ученика при суочавању са тежим проблемима.
- Развијање упорности, систематичности и прецизности у раду.
- Подстицање тимског духа кроз групни рад, квизове и математичке игре.

Годишњи фонд часова је 36, односно један час недељно.

Садржаји програма	Број часова	активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		ученика	наставника		
УВОД	1	-прати -слуша -записује	-презентује начин рада и потребан материјал	-фронтални	Очекивања наставника и ученика
СКУПОВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА СКУПОВИМА	3	-уочава -именује -повезује -уређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни	Ученици треба да знају појам скупа , основне операције са скуповима и примену скупова у проблемским задацима
БРОЈЕВНИ ИЗРАЗИ	5	-открива релације и изражава их -упоређује -уочава	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални -групни	Израчунавање вредности бројевних израза
РЕШАВАЊЕ ЈЕДНАЧИНА (са природним,целим, рационалним бројевима)	5	-уочава -закључује -проверава	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални -групни	Решавање једначина у различитим скуповима бројева
ПРОБЛЕМСКИ ЗАДАЦИ	4	-уочава -именује -разликује -упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални -групни	Увежбавање постављања и решавања једначина и неједначина у проблемским задацима

РЕШАВАЊЕ ЛОГИЧКИХ ЗАДАТАКА	4	-уочава -именује -открива релације -упоређује -закључује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални - индивидуални -групни	Увежбавање решавања логичких задатака
ИЗРАЧУНАВАЊЕ ОБИМА РАВНИХ ФИГУРА	4	-уочавање -разликује -упоређује -проверава	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални - индивидуални -групни	Израчунавање обима троугла, четвороугла, многоугла
РЕШАВАЊЕ ЗАДАТАКА СА РАНИЈИХ ТАКМИЧЕЊА	5	-открива релације -закључује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални - индивидуални -групни	Увид у задатке са ранијих такмичења
ИСТОРИЈА МАТЕМАТИКЕ	2	-открива релације -закључује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални - индивидуални -групни	Увид у историју математике
ЗНАМЕНИТИ МАТЕМАТИЧАРИ	3	-открива релације -закључује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални - индивидуални -групни	Упознавање живота и рада неких знаменитих математичара

7.2. ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

Циљеви и задаци:

•развијање способности ученика за опажање облика, величина, боја, светла и положаја облика у природи;
•оспособљавање ученика за коришћење техника и средстава ликовно-визуелног изражавања;
•развијање способности за препознавање традиционалне, модерне и савремене уметности;
•развијање радних навика и подстицање одговорног односа према обавезама;
•социјализација кроз рад и дружење;
•формирање морално-вољних квалитета личности.

Редни број	САДРЖАЈ РАДА	Месец	Број часова
1.	формирање секције Јесен- цртање Јесен-техника шаблон(отискивање) Јесењи рамови	Септембар	4
2.	Шта ме чини срећним-пано за Дечију недељу Поруке пријатељства Киша-техника зграфито Како видим себе Шара и шарање-орнамент	Октобар	5
3.	Оригами Уочавамо односе у простору Слике од макарона-колажирање Слике од макарона-уређивање паноа	Новембар	4
4.	Вајање-пластелин Зимска идила (сликање) Пахуље и украси од папира, оригами Украшавање паноа и прављење честитки	Децембар	4

5.	Свети Сава- портрети(колаж) Доживљаји са распуста	Јануар	2
6.	Слике од крпица и дугмића Бакарне плочице- тема љубав Животиње од колаж папира Правимо огрлице од тестенине	Фебруар	4
7.	Правимо честитке за 8.март Дечија права-цртеж и поруке Пано- цвеће од различитих материјала Пролеће свуда око нас	Март	4
8.	Пролећно дрво-комбиноване технике Цртамо, режемо, лепимо Пролећни венчићи Пролећни венчићи-завршавање и пано	Април	4
9.	Гваш- цвеће Сликање на фолији-поклопац од павлаке Оригами- слободан избор ученика Вишеслојне слике-пејзаж	Мај	3
10.	Рециклирање(робот, музички инструменти) утисци о раду ликовне секције	Јун	1
Укупно			**36**

8. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. бр.	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
9.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34

13.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	102
УКУПНО: А		**25**	**900**	**26**	**936**	**28**	**1008**	**28**	**952**
Ред. бр.	**Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ**								
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање[1]	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Други страни језик[2]	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: Б		**3**	**108**	**3**	**108**	**3**	**108**	**3**	**102**
УКУПНО: А+Б		**28**	**1008**	**29**	**1044**	**31**	**1116**	**31**	**1054**

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни предмети

Ред. бр.	**ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА**	**ПЕТИ РАЗРЕД**		**ШЕСТИ РАЗРЕД**		**СЕДМИ РАЗРЕД**		**ОСМИ РАЗРЕД**	
		нед.	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**
1.	Редовна настава	28	1008	29	1044	31	1116	31	1054
2.	Слободне наставне активности[3]	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

Ред. бр.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности[4]	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3дана годишње	

[1]Ученик бира један од понуђених изборних програма:

[2] Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса а то су руски језик и италијански језик

[3] Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

[4] Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

9. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

9.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. бр.	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	недељно	годишње
1.	Српски језик и књижевност	5	180
2.	Страни језик	2	72
3.	Ликовна култура	2	72
4.	Музичка култура	2	72
5.	Историја	1	36
6.	Географија	1	36
7.	Физика	-	-
8.	Математика	4	144
9.	Биологија	2	72
10.	Хемија	-	-
11.	Техника и технологија	2	72
12.	Информатика и рачунарство	1	36

13.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
УКУПНО: А		**25**	**900**
Ред. бр.	**Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ**		
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање[1]	1	36
2.	Други страни језик[2]	2	72
УКУПНО: Б		**3**	**108**
УКУПНО: А+Б		**28**	**1008**
Ред. бр.	**ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА**		
1.	Редовна настава	28	1008
2.	Слободне наставне активности[3]	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36
Ред. бр.	**ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА**		
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности[4]	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

9.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА

9.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљ учења *Српског језика и књижевности* је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Редни број теме	**Називи наставних области**	**Број часова**		
		Обрада	**Остали типови часа**	**Укупно**
1.	Књижевност	49	19	68
2.	Граматика	37	35	72
3.	Језичка култура	5	35	40
УКУПНО		91	89	180

Редни бр. и назив наставне теме	Исходи (Ученик ће бити у стању да...)	Међупредметне компетенције	Стандарди
1. МУДРОСТ ПРЕ СВЕГА	– разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину; – разликује промењиве речи од непромењивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова;	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција	CJ.1.1.5. CJ.1.1.7. CJ.1.2.1. CJ.1.2.8. CJ.1.3.4. CJ.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.5. CJ.1.4.7. CJ.2.2.5. CJ.2.4.2. CJ. 3.2.5 CJ. 3.3.4. CJ.3.4.7.

2. ФАНТАСТИКА И АВАНТУРА	– разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину; – разликује промењиве речи од непромењивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом; – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова;	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција	CJ.1.1.5. CJ.1.1.7. CJ.1.2.1. CJ.1.2.8. CJ.1.3.4. CJ.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.5. CJ.1.4.7. CJ.2.2.5. CJ.2.3.3. CJ.2.3.7. CJ.2.4.2. CJ. 3.2.5 CJ. 3.3.4. CJ.3.4.7.

3. ПОРОДИЦА	– разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.); – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину; – разликује променљиве речи од непроменљивих;	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција	СЈ.1.1.5. СЈ.1.1.7. СЈ.1.2.1. СЈ.1.2.8. СЈ.1.3.4. СЈ.1.4.2. СЈ.1.4.3. СЈ.1.4.5. СЈ.1.4.7. СЈ.2.2.5. СЈ.2.3.3. СЈ.2.3.7. СЈ.2.4.2. СЈ. 3.2.5 СЈ. 3.3.4. СЈ.3.4.7.

	– разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова;		
4. ХРАБРО СРЦЕ	– разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца – разликује облике казивања – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.) – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела – одреди тему и главне и споредне мотиве – анализира узрочно-последично низање мотива – илуструје особине ликова примерима из текста – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција	СЈ.1.1.5. СЈ.1.1.7. СЈ.1.2.1. СЈ.1.2.8. СЈ.1.3.4. СЈ.1.4.2. СЈ.1.4.3. СЈ.1.4.5. СЈ.1.4.7. СЈ.2.2.5. СЈ.2.3.3. СЈ.2.3.7. СЈ.2.4.2. СЈ.2.4.5. СЈ. 3.2.5 СЈ. 3.3.4. СЈ.3.4.7.

	– илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину; – разликује промењиве речи од непромењивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова;		
5. ДЕТИЊСТВО	– разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) ; – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.); – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција Одговорно учешће у демократском друштву	CJ.1.1.5. CJ.1.1.7. CJ.1.2.1. CJ.1.2.8. CJ.1.3.4. CJ.1.3.10. CJ.1.4.1. CJ.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.5. CJ.1.4.7. CJ.2.2.5. CJ.2.3.3. CJ.2.3.7. CJ.2.3.8. CJ.2.4.2. CJ.2.4.5. CJ.3.1.4. CJ. 3.2.5 CJ. 3.3.4. CJ.3.3.6.

	књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину; – разликује промењиве речи од непромењивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом; – употребљава глаголске облике у складу са нормом; – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова;		CJ.3.4.4. CJ.3.4.7.
6. ДЕСЕТИЦА	– чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) ; – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике;	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција	CJ.1.1.5. CJ.1.1.7. CJ.1.2.1. CJ.1.2.8. CJ.1.3.4. CJ.1.3.10. CJ.1.4.1. CJ.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.5. CJ.1.4.7. CJ.2.2.5. CJ.2.3.3. CJ.2.3.7. CJ.2.3.8.

	– одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.); – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину; – разликује промењљиве речи од непромењљивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом; – употребљава глаголске облике у складу са нормом; – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима); – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова		CJ.2.4.2. CJ.2.4.5. CJ.3.1.4. CJ. 3.2.5 CJ. 3.3.4. CJ.3.3.6. CJ.3.4.4. CJ.3.4.7.
7. МОСТОВИ	– чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција	CJ.1.1.5. CJ.1.1.7. CJ.1.2.1. CJ.1.2.8. CJ.1.3.4. CJ.1.3.10. CJ.1.4.1. CJ.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.5.

	(чин, сцена, појава); – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.); – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину; – разликује промењљиве речи од непромењљивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом; – употребљава глаголске облике у складу са нормом; – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима); – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова;		CJ.1.4.7. CJ.2.2.5. CJ.2.3.3. CJ.2.3.7. CJ.2.3.8. CJ.2.4.2. CJ.2.4.5. CJ.3.1.4. CJ. 3.2.5 CJ. 3.3.4. CJ.3.3.6. CJ.3.4.4. CJ.3.4.7.
8. ПУСТОЛОВИНЕ	– чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Рад са подацима и	CJ.1.1.5. CJ.1.1.7. CJ.1.2.1. CJ.1.2.8. CJ.1.3.4.

	књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.); – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину; – разликује промењиве речи од непромењивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом; – употребљава глаголске облике у складу са нормом; – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима); – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова;	информацијама Естетичка компетенција Дигитална компетенција	CJ.1.3.10. CJ.1.4.1. CJ.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.5. CJ.1.4.7. CJ.2.2.5. CJ.2.3.3. CJ.2.3.7. CJ.2.3.8. CJ.2.4.2. CJ.2.4.5. CJ.3.1.4. CJ. 3.2.5 CJ. 3.3.4. CJ.3.3.6. CJ.3.4.4. CJ.3.4.7.

9. ПЕСМО МОЈА	– чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.); – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину; – разликује промењљиве речи од непромењљивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – разликује основне функције и значења падежа;	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција Дигитална компетенција	СЈ.1.1.5. СЈ.1.1.7. СЈ.1.2.1. СЈ.1.2.8. СЈ.1.3.4. СЈ.1.3.10. СЈ.1.4.1. СЈ.1.4.2. СЈ.1.4.3. СЈ.1.4.5. СЈ.1.4.7. СЈ.2.2.5. СЈ.2.3.3. СЈ.2.3.7. СЈ.2.3.8. СЈ.2.4.2. СЈ.2.4.5. СЈ.3.1.4. СЈ. 3.2.5 СЈ. 3.3.4. СЈ.3.3.6. СЈ.3.4.4. СЈ.3.4.7.

	– употребљава падежне облике у складу са нормом; – употребљава глаголске облике у складу са нормом; – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима); – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова.		

ОБЛАСТ/ ТЕМА	**САДРЖАЈИ**
КЊИЖЕВНОСТ	**ЛИРИКА** **Лектира** 1. Народна песма: *Вила зида град* 2. Народне лирске песме о раду(избор); народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: *Певам дању, певам ноћу* 4. Милица Стојадиновић Српкиња: *Певам песму* 5. Душан Васиљев: *Домовина*/ Алекса Шантић: *Моја отаџбина* 6. Војислав Илић: *Зимско јутро* 7. Милован Данојлић: *Шљива* / Десанка Максимовић: *Сребрне плесачице* 8. Пеђа Трајковић: *Кад књиге буду у моди* **Књижевни термини и појмови** Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре: епитет, ономатопеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне.
	ЕПИКА **Лектира** 1. Народна песма: *Свети Саво* 2. Народна песма: *Женидба Душанова*(одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића)

	3. Ерo с онога свијета *4. Дјевојка цара надмудрила* 5. Милован Глишић: *Прва бразда* 6. Стеван Сремац: *Чича Јордан* (одломак) 7. Бранко Ћопић: *Поход на Мјесец* 8. Иво Андрић: *Мостови* 9. Данило Киш: *Дечак и пас* 10. Горан Петровић: *Месец над тепсијом* (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања" и крај приче који чине одељци „Можеш сматрати да си задобио венац славе" и „Мрави су вукли велике трошице тишине") 11. Антон Павлович Чехов: *Шала*
	Књижевни термини и појмови Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу. Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља. Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац. **ДРАМА** **Лектира** 1. Бранислав Нушић: *Кирија* 2. Душан Радовић:*Капетан Џон Пиплфокс* 3. Љубиша Ђокић: *Биберче* **Књижевни термини и појмови** Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте:једночинка, радио-драма. **НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ**

	(бирати до 2 дела) 1. Вук Ст. Караџић: *Моба и прело* (одломак из дела *Живот и обичаји народа српскога*) 2. Доситеј Обрадовић: *О љубави према науци* 3. М. Петровић Алас:*У царству гусара* (одломци) 4. Милутин Миланковић: *Успомене, доживљаји, сазнања* (одломак) 5. Избор из енциклопедија и часописа за децу **ДОМАЋА ЛЕКТИРА**: 1. *Епске народне песме* (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг) 2. *Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче* (избор)*;* кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) 3. Бранислав Нушић: *Хајдуци* 4. Данијел Дефо: *Робинсон Крусо* (одломак о изградњи склоништа) 5. Марк Твен: *Доживљаји Хаклберија Фина / Краљевић и просјак / Доживљаји Тома Сојера* 6. Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: *Зеленбабини дарови* (одломци)) 7. Игор Коларов: *Аги и Ема* 8. Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) **Допунски избор лектире** (бирати до 3 дела) 1. Јован Јовановић Змај: *Песмо моја* (из *Ђулића*) 2. Стеван Раичковић: *Велико двориште* (избор) / *Мале бајке* (избор) 3. Иван Цанкар: *Десетица* 4. Љубивоје Ршумовић:*Ујдурме и зврчке из античке Грчке* (избор) / Густав Шваб: *Приче из старине* 5. Џон Р. Р. Толкин: *Хобит* (одломци) 6. Никол Лезије: *Тајна жутог балона* 7. Корнелија Функе: *Господар лопова(одломак)* 8. Вида Огњеновић: *Путовање у путопис* (одломак) 9. Владислава Војновић: *Приче из главе* (избор, осим приче *Позориште*) 10. Дејан Алексић: *Музика тражи уши* (избор) / *Кога се тиче како живе приче* (избор) 11. Јован Стерија Поповић: *Лажа и паралажа* (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: *Сирано де*

		Бержерак (одломак о путу на Месец) Дело завичајног аутора по избору.
ЈЕЗИК	**Граматика (морфологија, синтакса)**	Промењљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непромењљиви), глаголи; непромењљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози. Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске). Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место). Придеви – значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева. Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу. Заменице – личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица *себе, се*. Бројеви – врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на *-ица*) и редни бројеви. Глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур I. Предикатска реченица – предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину);апозиција.
	Правопис	Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева. Заменица *Ви* из поштовања. Одрична речца *не* уз именице, придеве и глаголе; речца *нај* у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви. Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).
	Ортоепија	Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви).

		Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица. Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		Препричавање, причање, описивање – уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл) Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице – њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције. Осам домаћих писмених задатака. Четири школска писмена задатка.

Планирање наставе и учења

Наставни програм орјентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника јесте да дати програм прилагоди, имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Од наставника се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час дефинише на три нивоа.

Начин остваривања програма

Наставне методе: Вербално-текстуална, илустративно-демонстративна, проблемско решавање ситуације
Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у паровима…
Наставна средства: уџбеници, маркери, табла; зидне слике. тестови и вежбе за проверу знања.
Место извођења наставе: кабинет
Корелација Историја, страни језици, ликовна култура, физика, географија, драмске уметности и филм.
Критеријуми вредновања контролних задатака:
Контролни задаци (најављени, дужи од 15 минута) садрже питања из читања и разумевања прочитаног, књижевности, граматике и правописа. Структура задатака: 50% су задаци основног нивоа, 35% су задаци средњег и 15% напредног нивоа.
0 – 30% недовољан (1)
31 – 55% довољан (2)
56 – 70% добар (3)
71 – 85% врло добар (4)
86 – 100% одличан (5)

9.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ / ТЕМА / ЈЕДИНИЦА		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ОСТАЛИ ТИПОВИ ЧАСА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Module 1 Facts	9	3									2	10	12
2.	Module 2 Things and people		6	4								3	7	10
3.	Testing The first written test			2								0	2	2
4.	Module 3 Daily life			1	9	2						3	9	12
5.	Module 4 Inside and outside					2	6	3				4	7	11
6.	Module 5 Today and tomorrow							6	5			4	7	11
7.	Testing The second written test								2			0	2	2
8.	Module 6 Looking back								1	7	4	5	7	12
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	**21**	**51**	**72**

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне фунцкије)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају:
1. Module 1 Facts Поздрављање и	– разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања и хобије,	– речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје:*Hi! My name's Jack. I live in Exeter. I'm interested in computers*

представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту. Изражавање интересовања, исказивање просторних односа; описивање карактеристика предмета. Изрицање дозволе, исказивање хронолошког времена	допадање и недопадање; -разумеју, траже и дају једноставна обавештења о хронолошком времену у ширем контексту; – разумеју једноставнија питања која се односе на просторне односе и одговоре на њих; опишу просторне односе једноставним, везаним исказима; – разумеју једноставнији опис предмета и опишу њихове карактериситке користећи једноставна језичка средства; – разумеју краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; – поздрављају и отпоздрављају, представљају себе и другог користећи једноставна језичка средства; -разумеју и поштују правила учтиве комуникације; -познају основне чињенице о земљама циљне културе;	*and I like animals. What about you ? What nationality are you? What's your name? How old are you? How do you spell your name? What's the date today? Are you good at sport? What's the capital of England? Can you help me, please?...* – Present Simple – *to be*: *Joe is the leader of the band. Lee and Joe are friends. Are you ready? They aren't English...* – Possessive adjective: *Her nme is Sadie. His name is Joe. This is our dog Sam...* – The alphabet -Punctuation – Prepositions of place and time: *in, on, at – I live in Exeter. We live at number 18. See you on Sunday. My birthday is on 3rd January. Ottava is in Canada. Please, come at eight o'clock.* _ Numbers and dates: *Say the next number in the series...When is your birthday?* -Modal can for permission: *Can I use your ruler, please?* -писање писма, кратке поруке: *A letter to Sadie. A message in a bottle* – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама: *Life and culture – The UK*
2. Module 2 Things and people Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места. Изражавање припадања и поседовања	– разумеју једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; – описују карактеристике живих бића, предмета, појава и места користећи једноставнија језичка средства; – разумеју и формулишу једноставне изразе који се односе на поседовање и припадност _ разумеју и описују сличности и разлике у културама наше земље и земљама циљне културе _ разумеју једноставне исказе који се односе на	– речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје: *Family members; What's it like? My favourite things; Parts of the body; How you feel; I've got a headache/cold.* – *Have got* affirmative, negative, questions and short answers: *I've got an umbrella. Have you got any tissues? He has got a friendly face. She hasn't got straight hair.Has he got glasses? Yes, he has..* – Adjectives: *He's tall. He's a nice person. She's got long, brown hair.* -Possessive adjectives: *Sadie and her brother. Joe and Sadie*

	интересовања, размењују једноставне исказе у вези са туђим интересовањима, саопштавају шта њих или неког другог занима	*and their parents.* -Saxon genitive: *Lisa is Sadie's best friend. I like Joe's bike. The students' books are on the table.* -some/any: *Andy's got some crisps. Has he got any sandwiches? He hasn't got any peanuts.* -this/these; that/those: *This is my aunt and these are my cousins. That's my uncle. Those are my parents* – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама: *Life and culture - London*
3. Testing The first written test	– исходи из Modula 1 и 2 – комбиновано.	– лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у Modulima 1 и 2; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.
4.Module 3 Daily life Описивање догађаја у садашњости; исказивање интересовања, допадања и недопадања. Описивање и поређење карактеристика живих бића, предмета, појава и места. Исказивање времена на сату	– разумеју једноставне текстове којима се описују сталне, уобичајене радње у садашњости; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; опишу сталне и уобичајене активности у неколико везаних исказа; – разумеју једноставне исказе који се односе на интересовања, допадање или недопадање и реагују на њих; размене једноставне исказе у вези са туђим интересовањима, мишљењима и ставовима; саопште шта њих или неког другог занима односно шта они или неко други мисле и осећају; – разумеју и описују сличности и разлике у начину живота у земљама циљне културе и код нас; – разумеју и описују разлике у карактеристикама	– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: What do you do after school? Talk about your daily routine: What do you have for breakfast? I usually have toast and orange juice. You're always hungry! I like salad. I never eat yoghurt. What's for lunch? Does Joe write a lot of emails? No, he doesn't .Do you like heights? Yes, I do. – The Present Simple Tense – all forms + adverbs of frequency: I live in a flat. Joe reads horror stories. I don't eat meat. Joe doesn't like vegetables .Do you watch sport on TV? Where does he live? Bears often eat fish. He usually does his homework on time … – Prepositions of time: In the morning, On Sunday, At lunchtime… -Telling the time: What's the time? It's half past ten. – Expressions with have: I have a shower at 7.30. – Comparatives: Jasmin is older than Kitty. Kitty's life is more exciting than Jasmin's. I get up later than my sister.

	живих бића, предмета, појава и места	– кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама:Life and culture – My name is Dion; Schools
5. Module 4 Inside and outside Изрицање дозволе, забране, правила понашања и обавеза. Описивање бића, предмета и места; исказивање просторних односа и величина; описивање догађаја и способности у садашњости.Разумевање и давање савета	– разумеју и реагују на најједноставније забране, своје и туђе обавезе; – размењују једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и слично), као и на своје и туђе обавезе; – представљају правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; – разумеју једноставна питања која се односе на просторне односе и одговоре на њих; опишу просторне односе једноставним, везаним исказима; -саставе списак за куповину; – упоређују и уочавају сличности и разлике у култури становања циљне културе и код нас. -разумеју једноставне савете и реагују на њих, упуте једноставне савете	– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: Homes; Things in a room; Places in a town; Is/Are there…? (for places and food) – Can for ability: Can they ride a horse? No, they can't. Birds can fly but bears can't fly. – Can for permissions: Can I sit here, please? --Can +see/hear: I can hear the traffic outside. I can see shops and houses opposite my flat. – Must/mustn't for obligation and orders: You must tidy your room. You mustn't go to bed late. – Countable and uncountable nouns: There is some water but there isn't any juice. There are some vegetables but there aren't any apples. – Imperative: Close your eyes! Don't be silly! -Prepositions of place: The bed is next to the window. There are some posters on the wall. There is a chair under the table. The lamp is behind the clock… – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама: Life and culture – Homes in the UK; My neighbourhood; Extra reading – Stephen Hawking
6. Module 5 Today and tomorrow Описивање догађаја у садашњости; описивање предмета, појава и места; исказивање жеља,	– разумеју једноставнији опис догађаја у садашњости; размењују и формулишу једноставне исказе који се односе на догађаје у садашњости; – разумеју једноставне описе предмета (делови одеће), појава (спортски догађаји), места (музеј); траже и дају једноставна обавештења о	– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: And it's a goal! What's happening? I'm dreaming: I'm playing football in the World Cup! What are you wearing? What are you going to do? "Good intentions" week; Things will be very different; What will the weather be like tomorrow? (A weather forecast)… – Present continuous: We're having an English lesson now.

планова, намера... Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)	предметима, појавама и местима у датој комуникативној ситуацији; – разумеју једноставне исказе који се односе на планове, намере и предвиђања будућности; размењују и формулишу једноставне исказе који се односе на планове, намере и предвиђање будућности у датој комуникативној ситуацији; – разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту (временске зоне) као и о метеоролошким приликама – уочавају сличности и разлике у стиловима живота у земљама циљне културе и код нас.	Look! It's raining. What are you doing? Is he dreaming? He's not doing his test. – Present continuous or present simple: Lisa's wearing a red hat today. She always wears that hat at football matches. – Object pronouns: I can't find Lisa. Can you see her? I need my dictionary. Where is it? Don't stand in front of me. I can't see. – Going to + verb for future plans and intentions: Jack's going to cook dinner. Is he going to make pasta? No, he isn't. – Will/won't + verb to talk about future facts: Will our lives be the same in 2050?The population will be bigger. The climate won't be the same. – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама:Life and culture – Sports fans; Life and culture – An exchange visit; My clothes
7. Testing The second written test	Исходи из Модула 3, 4 и 5 – комбиновано Ученици могу да процене постигнућа у односу на поменуте теме	Лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 3, 4 и 5; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.
8. Module 6 Looking back Описивање догађаја и способности у прошлости; описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места. Изражавање интересовања,	– разумеју једноставнији опис карактеристика/способности особа из прошлости; – упореде и опишу карактеристике/способности познатих особа користећи једноставнија језичка средства; – разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји, појаве и места; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; – разумеју и реагују на изражавање мишљења, интересовања, допадања/недопадања,	–речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: Who were they? What happened? She worked in Africa. What did you like? They didn't say hello! I went to America. What have you done? – Past Simple – was/were: Pablo Picasso was a painter. He wasn't Italian. Was he Spanish? Yes, he was. The Beatles were English pop stars. They weren't from London. Were they from Liverpool? Yes, they were. – Past Simple Tense – regular and irregular verbs: I started school when I was seven. Did your lessons finish at 2? No, they didn't. I didn't like Maths. John left England when he was 12.

допадања/недопадања; изражавање мишљења, слагања/неслагања	слагања/неслагања – траже и дају једноставније информације о догађајима из прошлости које се односе на лично искуство и опште чињенице; – познају значајнија особе и догађаје из неких земаља циљне културе.	Did he go to Australia? No, he didn't. He went to America. – Present Perfect Tense: I have studied a lot of English grammar. We've done some tests. What have you done this year? – Wh-questions: What did you like at school? Where did you live? When did you see that film? Who went with You? – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама: Who were they?; Life and culture – From North to South; I went to America in 1620. Quiy: The UK and the USA; My life line.

Начин остваривања програма

Настава се остварује применом комуникативно-интерактивног приступа.
Наставне методе: монолошка, дијалошка, демонстративна
Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у паровима, рад у групи
Место извођења наставе: кабинет

Технике/активности

Активности не трају дуже од 15 минута, слушање и реаговање на упутства на страном језику, рад у паровима, малим и великим групама, мануелне активности, вежбе слушања, игре примерене узрасту и дидактичком захтеву, класирање и упоређивање, решавање „проблем-ситуација", „превођење" исказа у гест и геста у исказ. Разумевање писаног језика подразумева: уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности, одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор, извршавање прочитаних упутстава и наредби. Писмено изражавање подразумева: проналажење недостајуће речи, повезивање краћег текста и реченица са сликама, попуњавање формулара, писање честитки и разгледница, писање краћих текстова. Граматичке појаве се посматрају са функционалног аспекта. Укључују се оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Граматика се усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење). За ученике који у редовној настави теже савладавају делове програма, организује се допунска настава.

Корелација са другим предметима

Наставни садржаји за пети разред су у корелацији са садржајима географије, биологије, историје, српског и немачког језика, ликовне културе и у већој или мањој мери свих осталих наставних предмета.

Наставна средства: уџбеник, радна свеска и приручници, постери, фотографије, рачунар, интернет, пројектор, звучник, мултимедијалне презентације и додатни штампани материјал.

Начин праћења напредовања и постигнућа ученика

Оцењивање ученика од петог до осмог разреда је бројчано и врши се:
1) Писаним путем,
2) Усменим путем,
3) Праћењем активности на часу и кроз израду домаћих задатака и пројектних активности (формативна оцена).

Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.

Ученици 5. – 8. разреда имају 1 писмени задатак по полугодишту и најмање 1 писану проверу уз претходну најаву садржаја програма наставе и учења који ће се писмено проверавати. Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страни школе. Распоред може да се мења на предлог наставника, уз сагласност одељењског већа.

Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се обављати без претходне најаве и евидентирају се у педагошкој документацији ради праћења постигнућа ученика.

Писане провере постигнућа се оцењују на основу скале која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:

81% – 100% оцена одличан (5)
61% – 80% оцена врло добар (4)
41% – 60% оцена добар (3)
21% – 40% оцена довољан (2)
0% – 20% оцена недовољан (1)

Скала може да варира у односу на постигнућа ученика, али не више од 5%.

9.2.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ учења *Ликовне културе* је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИ-ВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ЛИНИЈА	8	8	4								12	8	20
2.	ОБЛИК			4	8	4	6	8				22	8	30
3.	РИТАМ							2	8	6		12	4	16
4.	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ									2	4	2	4	6
УКУПНО		8	8	8	8	4	6	10	8	8	4	**28**	**24**	**72**

Р. БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
1.	ЛИНИЈА	Естетичка, Компетенција за учење, Комуникација, Сарадња,	ЛК.1.1.1, ЛК.1.1.2, ЛК.1.1.3, ЛК.1.2.3, ЛК.1.3.1,	**Ученик ће бити у стању да:** • препозна и опише линије које уочава у природи и окружењу; • да црта различитим материјалима и на различитим подлогама и да користи материјал и	Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика. Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал.

		Решавање проблема, Дигитална, Одговорно учешће у демократском друштву,	ЛК.1.3.2, ЛК.1.3.3, ЛК.1.3.4, ЛК.2.1.1, ЛК.2.1.2, ЛК.2.2.1, ЛК.2.2.2, ЛК.2.3.1, ЛК.3.1.1, ЛК.3.1.2, ЛК.3.2.1, ЛК.3.2.2, ЛК.3.2.3, ЛК.3.2.4, ЛК.3.3.1, ЛК.3.3.2, ЛК.3.3.3, ЛК.3.3.4	прибор у складу са упутствима; • повлачи различите линије и црта или слика уз употребу неког једноставног апликативног програма за цртање; • гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора и материјала; • користи одабране садржаје за стварање оригиналних цртежа. • уочава и распознаје карактер линија у природи и свету који нас окружује, као и у уметничким делима; • гради линије различитих вредности и разматра у групи изражајна својства линија и њихову примену; • искаже своје мишљење о значају културног наслеђа;	Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање...Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом; Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања. Поступци грађења цртежа додавањем и одузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји. Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија. Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...). Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, рекламних порука... **Уметничко наслеђе** – значај наслеђа првих цивилизација.
2.	ОБЛИК	Естетичка, Компетенција за учење, Комуникација,		**Ученик ће бити у стању да:** • препозна и пореди облике из природе и окружења према задатим критеријумима. • препозна и пореди облике из	Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици.

		Сарадња, Решавање проблема, Дигитална, Одговорно учешће у демократском друштву, Рад с подацима и информацијама		природе и окружења према задатим критеријумима. • препозна примере светлосних објеката у околини и у уметничким делима и да му они буду подстицај за стваралачки рад. • уочи и препозна карактеристике облика и користи их као подстицај за ликовно обликовање. • уочи и препозна карактеристике облика и користи их као подстицај за ликовно обликовање. • примени знања о облицима и њиховом кретању у обликовању кинетичке скулптуре одабраним материјалом и поступком. • обликује дводимензионалне и тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком и да их уклопи у одређени ентеријер стварајући естетску и функционалну целину. • разуме значај естетског обликовања грађевина у складу са њиховом наменом и да то знање примени у естетској процени и стваралачком раду. • комбинује облике и линије и да • њиховим ритмичним	Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика. Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде, карактеристично кретање бића и машина). Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика. Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстрактних облика на основу једне, две и три информације...). Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора светлом. Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање материјала и предмета за рециклажу.

				понављањем створи оригиналан орнамет за одређену намену. • разуме и објасни важност дизајна и да објасни ко дизајнира одређени производ, као и да разликује кич од естетске вредности. • разликује одређене карактеристике дизајна предмета и преобликовањем створи нову употребну целину. • искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно.	Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...). Орнамент и орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту. **Уметничко наслеђе** – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србије.
3.	РИТАМ	Естетичка, Компетенција за учење, Комуникација, Сарадња, Решавање проблема, Дигитална, Одговорно учешће у демократском друштву, Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција		**Ученик ће бити у стању да:** • опише ритам који уочава и пореди утиске које на њега остављају различити ритмови. • уочи правилан и неправилан ритам и примени ове појмове у ликовном раду. • самостално или у сарадњи са другима користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма. • гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером. • опипа ритам који уочава у другим врстама уметности и да му то буде подстицај за стварање. • повезује врсте ритма које је	Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине. Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор. Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...). Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала. Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције

				упознао (визуелни, музички, ритам покрета) са ликовним стваралаштвом. • разуме значај преисторијског наслеђа • и искаже мишљење о томе зашто људи стварају уметност.	ритма – понављање боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања. Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу. Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес.... **Уметничко наслеђе** – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.
4.	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Естетичка, Компетенција за учење, Комуникација, Сарадња, Решавање проблема, Дигитална, Одговорно учешће у демократском друштву, Рад с		**Ученик ће бити у стању да:** • разуме и разликује различите методе преношења информација и изрази поруку визуелном комуникацијом. • разуме и разликује различите методе преношења информација и изрази поруку визуелном комуникацијом. • разуме и објасни зашто је наслеђе културе важно и да развија навику за очување визуелног идентитета свог и других народа.	Различите врсте комуникације од праисторије до данас. Невербална комуникација – читање информација. израз лица и карактеристичан положај тела. Читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање. **Уметничко наслеђе** – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.

		подацима и информацијама Дигитална компетенција			

Начин остваривања програма
Наставне методе: Демонстративна, дијалошка, истраживачка
Облици рада: Индивидуални, фронтални, групни
Место извођења наставе: Кабинет
Корелација са предметима: математика, историја, музичко, физичко

9.2.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ учења *Музичке културе* је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Човек и музика	3	1									2	2	4
2.	Певањем и свирањем упознајемо музику	5	2	8	6	3	4	4	3	3	2	33	7	39
3.	Човек преисторије у антике		3					3				4	2	6
4.	Музички инструменти		1									1		1
5.	Слушањем упознајемо нова дела и композиторе		2		2		4	1	5	5	2	16	5	21
УКУПНО		8	9	8	8	3	8	8	8	8	4	**56**	**16**	**72**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Шта је музика?	- За учење; - за сарадњу; - естетичка.	1.1.1., 1.1.2., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4., 1.3.1., 2.1.1., 2.1.3, 2.2.1	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности од музике која се користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.
2.	Певањем и свирањем	- За решавање проблема;	1.1.1., 1.1.2., 1.2.1.,	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - препозна и отпева државну химну Србије и друге химне;

	упознајемо музику	- за сарадњу; - естетичка.	1.2.2., 1.3.1., 1.3.2., 2.1.1., 2.1.2., 2.2.1., 2.2.2, 3.1.1, 3.1.3	- пева и свира самостално и у групи; - ритмички чита и тактира нотни текст; - изговара бројалице према ритмичким захтевима, самостално и у групи; - примењује правилну технику певања; - кроз свирање и покрет развија координацију и моторику; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - вербализује свој доживљај музике; - користи могућности ИКТ-а у извођењу и слушању музике.
3.	Човек преисторије и антике	- За учење; - за решавање проблема; - естетичка.	1.1.1., 1.1.2., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.4.1, 1.4.2., 1.4.3., 2.1.1., 2.2.1., 2.2.2., 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.2.1., 3.2.2., 3.4.2.	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - наведе начине и средства музичког изражавања у преисторији; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека преисторије.
4.	Музички инструменти	- За учење; - естетичка; - дигитална.	1.1.1., 1.1.2., 1.2.1., 1.2.2., 1.3.2., 1.4.1., 1.4.2., 1.4.3., 1.4.4., 2.1.1., 2.2.1., 2.2.2., 3.1.1., 3.1.3., 3.1.4., 3.2.1., 3.2.2. 3.3.1., 3.4.1., 3.4.2., 3.4.3.	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике Орфовог инструментаријума; - опише основне карактеристике удараљки са одређеном и удараљки са неодређеном висином тона; - користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима.
5.	Слушањем упознајемо нова дела и композиторе	-За учење; - естетичка; - дигитална.	1.1.1., 1.1.2., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4., 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.2.1., 2.2.2., 3.1.1.,	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: - се изражава покретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности утичу на тело и осећања;

			3.1.2., 3.1.3., 3.1.4., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.3.	- уочава домаћу фолклорну традицију и њену стилизацију; - анализира слушано дело у односу на извођачки сасатав и инструменте; - користи могућности ИКТ-а за слушање музике.

9.2.5. ИСТОРИЈА

Циљ учења *Историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ/ СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	УВОД У ИСТОРИЈУ	3										2	1	3
2.	ПРАИСТОРИЈА	1	1									1	1	2
3.	СТАРИ ИСТОК		3	3								3	2+1	6
4.	СТАРА ГРЧКА И ХЕЛЕНИЗАМ			1	4	2	3	2				6	5+1	12
5.	СТАРИ РИМ							3	4	4	2	7	5+1	13
УКУПНО		4	4	4	4	2	3	5	4	4	2	**19**	**14+3**	**36**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
1.	УВОД У ИСТОРИЈУ	- Компетенција за целоживотно учење; - Вештина комуникације; - Рад с подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Вештина сарадње;	ИС.1.1.1.ИС.1.1.2. ИС.1.1.3.ИС.1.1.4. ИС.1.1.8.ИС.1.1.10. ИС.1.2.1.ИС.1.2.3. ИС.2.1.4.ИС.2.2.1. ИС.2.2.2.ИС.3.1.1. ИС.3.1.4.ИС.3.1.5. ИС.3.2.1.ИС.3.2.2.	– разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); – лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; – разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; – именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; – разврста историјске изворе према њиховој основној

		- Естетска компетенција; - Вештине за живот у демократском друштву.		подели; – повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека).
2.	ПРАИСТОРИЈА	- Компетенција за целоживотно учење; - Вештина комуникације; - Рад с подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Вештина сарадње; - Естетска компетенција; - Вештине за живот у демократском друштву.	ИС. 1.1.1.ИС.1.1.3. ИС.1.1.6.ИС.1.1.9. ИС.1.2.2.ИС.1.2.3. ИС.1.2.4.ИС.1.2.5. ИС.1.2.6.ИС.2.1.2. ИС.2.2.2.ИС.3.1.5. ИС.3.2.1.ИС.3.2.2. ИС.3.2.3.ИС.3.2.4.	– наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; – разликује основне одлике каменог и металног доба.
3.	СТАРИ ИСТОК	- Компетенција за целоживотно учење; - Вештина комуникације; - Рад с подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Вештина сарадње; - Естетска компетенција; - Вештине за живот у	ИС.1.1.4.ИС.1.1.5. ИС.1.1.8.ИС.1.1.9. ИС.1.1.10.ИС.1.2.2. ИС.1.2.3.ИС.1.2.4. ИС.1.2.7.ИС.1.2.8. ИС.2.1.3.ИС.2.1.4. ИС.2.1.6.ИС.2.2.2. ИС.2.2.3.ИС.2.2.4. ИС.3.1.1.ИС.3.1.2. ИС.3.1.3.ИС.3.1.6. ИС.3.2.1.ИС.3.2.2. ИС.3.2.3.ИС.3.2.5.	– лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; – користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока; – одреди место припадника друштвене групе на графич ком приказу хијерархије заједнице; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку; – наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока;

		демократском друштву.		– идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока; – разликује врсте писама цивилизација Старог истока; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; – изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; – прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом.
4.	СТАРА ГРЧКА И ХЕЛЕНИЗАМ	- Компетенција за целоживотно учење; - Вештина комуникације; - Рад с подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Вештина сарадње; - Естетска компетенција; - Вештине за живот у демократском друштву.	ИС.1.1.4.ИС.1.1.5. ИС.1.1.8.ИС.1.1.9. ИС.1.1.10.ИС.1.2.2. ИС.1.2.3.ИС.1.2.4. ИС.1.2.7.ИС.1.2.8. ИС.2.1.3.ИС.2.1.4. ИС.2.1.6.ИС.2.2.2. ИС.2.2.3.ИС.2.2.4. ИС.3.1.1.ИС.3.1.2. ИС.3.1.3.ИС.3.1.6. ИС.3.2.1.ИС.3.2.2. ИС.3.2.3.ИС.3.2.5.	– опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; – приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; – пореди начин живота припадника различитих рушт вених слојева у античкој Грчкој; – идентификује узроке и последице Грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; – истражи основна обележја и значај религије старих Грка; – разликује легенде и митове од историјских чињеница;

				– наведе значај и последице освајања Александра Великог; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; – израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; – користи основне историјске појмове.
5.	СТАРИ РИМ	- Компетенција за целоживотно учење; - Вештина комуникације; - Рад с подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Вештина сарадње; - Естетска компетенција; - Вештине за живот у демократском друштву.	ИС.1.1.4.ИС.1.1.5. ИС.1.1.8.ИС.1.1.9. ИС.1.1.10.ИС.1.2.2. ИС.1.2.3.ИС.1.2.4. ИС.1.2.7.ИС.1.2.8. ИС.2.1.3.ИС.2.1.4. ИС.2.1.6.ИС.2.2.2. ИС.2.2.3.ИС.2.2.4. ИС.3.1.1.ИС.3.1.2. ИС.3.1.3.ИС.3.1.6. ИС.3.2.1.ИС.3.2.2. ИС.3.2.3.ИС.3.2.5.	– лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; – наведе основне разлике између античке римске републике и царства; – разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; – истражи основна обележја и значај религије античког Рима; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму; – наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства; – лоцира на карти најважније римске локалитете на ериторији Србије; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.

Начин остваривања програма
- постепеним увођењем ученика у наставни предмет
- кроз активне методе рада и укључивањем ученика у наставни процес
- читањем и анализом историјских извора
- објашњавањем нових појмова
- инсистирањем на разумевању и прихватању античког друштва и културе, као и њиховом значају за развој будућих култура
-присуствовањем одговарајућим семинсрима, организовањем мултимедијалних часова
-приликом посета, на излетима и екскурзији

Корелација са осталим наставним предметима
- остваривати корелацију са свим сродним наставним предметима (географија, српски језик, ликовна и музичка култура, верска настава, грађанско васпитање и свакодневни живот у прошлости)
- корелацију остваривати консултацијом са предметним наставницима, заједничком обрадом истих садржаја, заједничким радом кроз слободне активности ученика, организовањем заједничких посета и излета, а посебно кроз заједничке тематске часове додатне наставе
- конкретизацију корелација испланирати кроз месечне планове (редовне и додатне наставе) и планове слободних активности, излета и посета

Наставна средства
- историјске карте (зидне, из атласа, уџбеника и друге литературе)
- илустрације (слике, шеме, графикони)
- документарни и играни видео и дигитални материјали
- музејски експонати
- културно-историјски споменици (обилазак споменика)
- презентације

Ученик се оцењује на основу:
- усмене провере постигнућа,
- писмене провере постигнућа и
- практичног рада.

9.2.6. ГЕОГРАФИЈА

Циљ учења *Географије* је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Редни број теме	Назив наставне теме	Бројчасова			
		Обрада	Утврђивање	Остали типови часа	Укупно
1.	ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	1			1
2.	ВАСИОНА	2	2		4
3.	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	19	12		31
3.1	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА - ОБЛИК ЗЕМЉЕ И СТРУКТУРА ЊЕНЕ ПОВРШИНЕ	3	2		5
3.3	ПЛАНЕТА ЗЕМЉЕ УНУТРАШЊА ГРАЂА И РЕЉЕФ	6	4		10
3.4	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА ВАЗДУШНИ ОМОТАЧ	4	3		7
3.5	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА ВОДЕ НА ЗЕМЉИ	4	2		6
3.6	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА БИЉНИ И ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ	2	1		3
УКУПНО		**22**	**14**		**36**

	Област/тема	Стандарди	Исходи постигнућа По завршеној теми ученик ће бити у могућности да:
I	**Човек и географија**	ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и	− повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; – повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно- техничким прогресом;

		препознаје њихове основне одлике	– на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; – разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на Земљи.
II	**Васиона**	ГЕ.1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред ГЕ.1.2.2. описује облике Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања	− разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; – објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; – разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; – одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене.
III	**Планета Земља**	ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике ГЕ.2.2.1. описује небеска тела и њихова кретања ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у	− помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; – помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; – примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач; – разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; – повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; – разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; – повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; – одређује стране света на основу привидног кретања Сунца; – повеже нагнутост Земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; – повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева; – разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; – разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); – разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; – помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоче (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); – разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији; – наведе поступке које ће предузети за време земљотреса; – опише процес вулканске ерупције и њене последице;

		Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери) ГЕ.3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање	– разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; – помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена; – описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; – разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже,унутрашња топлота Земље) – наводи спољашње силе Земље (вода и ветар); – помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; – наведе спољашње силе Земље; – разликује ерозивне и акумулативне процесе; – наведе примере деловања човека на промене у рељефу (бране, насипи, копови); – опише структуру атмосфере; – наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); – разликује појам времена од појма климе;

9.2.7. МАТЕМАТИКА

Циљ учења *Математике* је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Полугодиште	**Обрада (О)**	**Утврђивање (У)**	**Провера (П)**	**Писмени (ПЗ)**	**Свега**
Прво	29	23	8	4	64
Друго	30	37	7	6	80
УКУПНО	**59**	**60**	**15**	**10**	**144**

Прво полугодиште

Ред. бр.	**Наставна тема**	**О**	**У**	**П**	**ПЗ**	**Укупно**
1.	Природни бројеви и дељивост (1. део)	13	9	3	1	26
2.	Основни појмови геометрије	8	6	1	1	16
3.	Природни бројеви и дељивост (2. део)	3	3	–	–	6
4.	Разломци (1. део)	5	5	2	–	12
	Школски писмени задатак I	–	–	1	1	2
	Школски писмени задатак II	–	–	1	1	2
	Свега у првом полугодишту	**29**	**23**	**8**	**4**	**64**

Друго полугодиште

Ред. бр.	**Наставна тема**	**О**	**У**	**П**	**ПЗ**	**Укупно**
4.	Разломци (1. део – наставак)	3	3	–	1	7
5.	Угао	7	9	–	1	17
6.	Разломци (2. део)	12	14	1	1	28

7.	Осна симетрија	5	6	1	1	13
8.	Разломци (3. део)	3	5	3	–	11
	Школски писмени задатак III	–	–	1	1	2
	Школски писмени задатак IV	–	–	1	1	2
	Свега у другом полугодишту	**30**	**37**	**7**	**6**	**80**

О – обрада новог градива; У – утврђивање и понављање; П – провера знања (контролни задаци); ПЗ – писмени задаци.

Редни број	**Област/ тема**	**Број часова обраде**	**Број часова утврђивања**	**Исходи**	**Садржаји**
1	Природни бројеви и дељивост (први део)	8	9	− израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); − реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); − примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; − изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; − правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу;	Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу N_0. Дељење са остатком у скупу N_0 (једнакост $a = bq + r$, $0 \leq r < b$). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика.
2	Основни појмови геометрије	7	10	− анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; − опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг;	Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност. Мерење дужине и једнакост дужи. Кружница и круг. Кружница и права.

				− нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; − упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; − преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом, − правилно користи геометријски прибор	Преношење и надовезивање дужи. Централна симетрија. Вектор и транслација.
3	Природни бројеви и дељивост (други део)	8	9	− разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; − одреди и примени НЗС и НЗД;	Прости и сложени бројеви. Ератостеново сито. Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.
4	Разломци (први део)	7	10	− прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други; − одреди месну вредност цифре у запису децималног броја, − заокругли број и процени грешку заокругљивања;	Појам разломка облика a/b ($a,\ b \in N$). Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака. Децимални запис разломка и превођење у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упоређивање бројева у децималном запису. Заокругљивање бројева.
5	Угао	7	10	− идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; − нацрта праву нормалну на дату праву користећи	Угао, централни угао; једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). Упоредни углови; врсте углова.

				геометријски прибор; − измери дати угао и нацрта угао задате мере; − упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно, − реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова);	Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. Углови на трансверзали. Транслација и углови.
6	Разломци (други део)	14	20	− израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину; − реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;	Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака.
7	Осна симетрија	5	8	− идентификује односиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; − симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; − конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства; − конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој прави.	Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.
8	Разломци (трЕћи део)	2	2	− одреди проценат дате величине; − примени размеру у једноставним реалним ситуацијама; − примени аритметичку средину датих бројева; − сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер	Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.
Укупно часова		**58**	**78**	**136**	

Корелација са другим предметима: Информатика и рачунарство, Техника и технологија, Српски језик и књижевност, Матерњи језик, Географија.

9.2.8. БИОЛОГИЈА

Циљ учења *Биологије* је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Редни број теме	Назив наставне теме	Број часова		
		Обрада	Остали типови часа	Укупно
1.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	16	18	34
2.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	5	6	11
3.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	3	4	7
4.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	4	8	12
5.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	4	4	8
	УКУПНО	32	40	72

Редни бр. и назив наставне теме	Исходи (Ученик ће бити у стању да...)	Међупредметне компетенције	САДРЖАЈИ
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	▪ наведе предмет проучавања биологије, као и њен значај; ▪ направи разлику између живе и неживе природе; ▪ идентификује ћелију као основну јединицу грађе и функције живих бића; ▪ прикаже цртежом основне делове ћелије; ▪ упореди грађу једноћелијских и вишећелијских организама; ▪ наведе особине живих бића; ▪ групише жива бића на основу	компетенција за учење дигитална компетенција комуникација рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња и естетичка компетенција	Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса.

	њихових заједничких особина; ▪ изводи једноставне огледе; ▪ изводи закључке на основу огледа; ▪ користи лупу.		Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост – кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	▪ наведе прилагођености спољашње грађе живих бића у односу на факторе животне средине; ▪ именује факторе животне средине који утичу на раст и развој живих бића, као и на њихове прилагођености; ▪ прикупи податке о прилагођености врста које живе на копну, у води и ваздуху; ▪ прикаже цртежом анализиране врсте и означи уочене прилагођености.	компетенција за учење дигитална компетенција одговоран однос према околини; комуникација рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња и естетичка компетенција	Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота.
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	▪ разликује особине живих бића које се наслеђују од оних које настају под утицајем срединских фактора; ▪ повезује варијабилност јединки унутар врсте са наследним материјалом и срединским факторима; ▪ прикупља податке о варијабилности јединки и графички	компетенција за учење дигитална компетенција одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу комуникација рад са подацима и информацијама	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполног размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.

	их представља; ▪ изводи закључке на основу прикупљених података; ▪ идентификује варијабилност као услов за еволутивне промене.	решавање проблема сарадња и естетичка компетенција	
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	▪ доведе у везу активности човека са штетним променама у спољашњој средини; ▪ разликује одговоран и неодговоран однос човека према спољашњој средини; ▪ предлаже активности које имају за циљ заштиту биљног и животињског света; ▪ прикупља податке о угроженим врстама ▪ користи ИКТ опрему; ▪ наведе значај биљака и животиња за човека.	компетенција за учење дигитална компетенција одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу комуникација рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња и естетичка компетенција	Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину.. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не.
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	▪ наведе значај правилне исхране за здравље човек; ▪ наведе штетне последице пушења и узимања психоактивних супстанци; ▪ наведе значај физичке активности и сна за здравље човека; ▪ доведе у везу промене настале у пубертету са дејством хормона; ▪ развије одговоран однос према здрављу.	компетенција за учење дигитална компетенција одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу комуникација рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња и естетичка компетенција	Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).

Бројчана оцена утврђује се на основу остварености исхода, самосталности и ангажовања ученика. У току једног полугодишта ученик ће бити оцењен најмање 4 пута и то:

- две оцена са најављене писмене провере дуже од 15 минута
- најмање две оцене на усменој провери постигнућа

најмање једну оцену на основу формативног оцењивања

Скала вредновања постигнућа :

0% - 30% = недовољан (1)
31% - 50% = довољан (2)
51% - 70% = добар (3)
71% - 85% = врло добар (4)
86% - 100% = одличан (5)

9.2.9. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ учења *Технике и технологије* је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање; – разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју; – наводи занимања у области технике и технологије; – процењује сопствена интересовања у области технике и технологије; – организује радно окружење у кабинету; – правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу; – процени како би изгледао живот људи без саобраћаја; – класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени; – наводи професије у подручју рада саобраћај; – направи везу између савременог саобраћаја и	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (6)**	Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења. Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије. Правила понашања и рада у кабинету. Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.
	САОБРАЋАЈ (14)	Улога, значај и историјски развој саобраћаја. Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. Професије у подручју рада саобраћај. Употреба информационих техологија у савременом саобраћају Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања. Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон. Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. Заштитна опрема потребна за безбедно управљање

коришћења информационих технологија; – разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила; – правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају; – користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима; – аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник; – повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика; – одговорно се понаша као путник у возилу; – показује поштовање према другим учесницима у саобраћају; – анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла; – самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет; – правилно чита технички цртеж; – преноси податке између ИКТ уређаја; – примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару; – користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима; – користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима; – преузима одговорност за рад;		бициклом и дечијим возилима.
	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (16)	Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар). Формати цртежа (А3, А4). Размера. Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка линија; пуна танка линија извучена слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија). Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троугаоника). Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност). Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање). Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, smartphone, дигитални фотоапарат). Апликација за дигиталну обраду слике. Операције подешавања осветљености и контраста слике. Промена величине/резолуције слике, издвајање дела слике. Креирање документа у програму за обраду текста. Форматирање текста, уметање слике и графике. Интернет претрага и приступ online ресурсима.
	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА (20)	Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали. Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине). Врсте, својства и примена природних материјала. Технологија прераде и обраде дрвета. Технологија прераде и обраде коже. Текстилна технологија. Технологија производње папира. Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже

– представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер; – повезује својства природних материјала са применом; – објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже; – сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета; – правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега); – направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом; – самостално израђује једноставан модел; – самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе; – одабира материјале и алате за израду предмета/модела; – мери и обележава предмет/модел; – ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате; – користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења; – самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ; – показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;		и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање). Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.
	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ (16)	Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата. Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа. Тимски рад и подела задужења у тиму.

– планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова; – активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима; – пружи помоћ у раду другим ученицима; – процењује остварен резултат и развија предлог унапређења.		
УКУПНО ЧАСОВА	**72**	

С обзиром да је настава *Технике и технологије* теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика.

9.2.10. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ учења *Информатике и рачунарства* је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу; – правилно користи ИКТ уређаје; – именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја; – прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса; – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања; – креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички); – креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички); – примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа; – креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички); – сачува и организује податке; – разликује основне типове датотека; – реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; – доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине; – разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на Интернету;	**ИКТ (9)**	Предмет изучавања информатике и рачунарства. ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. Подешавање радног окружења. Организација података. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијом. Рад са презентацијама.
	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (5)	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.
	РАЧУНАРСТВО (16)	Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, „ако...онда” Увод у алгоритме аритметике: писмено

– реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем Интернета; – приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај; – информацијама на интернету приступи критички; – спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету; – разуме значај ауторских права; – препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем; – рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на Интернету; – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; – схвати математичко-логички смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, израза „ако...онда”; – зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски; – наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема; – креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу; – сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби; – користи математичке операторе за израчунавања; – објасни сценарио и алгоритам пројекта; – анализира и дискутује програм; – проналази и отклања грешке у програму; – сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака;		сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам. Увод у тему програмирања. Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање. Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом. Програм – категорије, блокови наредби, инструкције. Програмске структуре (линијска, циклична, разграната).
	ПРОЈЕКТНА НАСТАВА (6)	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. Представљање резултата пројектног задатка.

– одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта; – наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен; – поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника.		
УКУПНО ЧСОВА	**36**	

С обзиром да је настава *Информатике и рачунарства* теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика.

Настава се реализује у рачунарском кабинету/дигиталној учионици.

9.2.11. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења *Физичког и здравственог васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Фонд: 72 часа редовне наставе + 54 часа обавезних физичких активности ученика. Укупно 126 часова.

Ред. бр.	Наставна област / тема	Наставне јединице / садржаји	Часови
1	Увод, процена и адаптација	Упознавање са правилима рада; безбедност; иницијално праћење; основна мерења; навике вежбања	6
2	Физичке способности	Вежбе снаге, брзине, координације, гипкости, равнотеже и издржљивости; полигон	10
3	Атлетика	Трчања; ниски и високи старт; штафетна трчања; скок у даљ; бацање/хватање; основи технике	12
4	Гимнастика	Колутови; ставови; упори; прескоци; вежбе на справама; полигон; основне везе	12
5	Спортска игра – одбојка	Основни став; одбијање прстима и подлактицама; сервис; кретање; једноставна игра	10
6	Спортска игра – кошарка	Вођење; додавање; хватање; шут; двокорак; основна правила; игра	8
7	Плес и ритмика	Основни кораци; ритам; једноставне кореографске целине; народне игре	6
8	Спортска игра – фудбал	Вођење и додавање лопте; пријем; шут; кретање; основна правила	6
9	Здравствено васпитање	Значај кретања; хигијена; исхрана; хидратација; одмор; безбедност; прва помоћ; понашање у природи	2

Обавезне физичке активности ученика реализују се у складу са организационим могућностима школе. Оне треба да допуне редовну наставу, а не да буду механичко понављање редовних часова.

Ред. бр.	Наставна област / тема	Наставне јединице / садржаји	Часови
1	Секција / спортска игра	Одбојка, кошарка, фудбал или друга активност у складу са интересовањима ученика	18
2	Развој физичких способности	Полигони, штафете, кружни тренинг, игре на отвореном	12
3	Школски спорт и такмичења	Одељењска и међуодељењска такмичења; фер-плеј; суђење	8

4	Активности у природи	Шетња, оријентација, игре у природи, активности на чистом ваздуху	8
5	Фитнес и здравље	Основе самосталног вежбања, мобилност, правилно држање, релаксација	8

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**ОБЛАСТ/ТЕМА**		**САДРЖАЈИ**
– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби; – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама; – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак; – комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу; – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама; – одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри; – процени сопствене могућности за	**ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ**		**Обавезни садржаји** Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	**Атлетика**	**Обавезни садржаји** Техника истрајног трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Техника спринтерског трчања. Техника високог и ниског старта. Скок увис (прекорачна техника). Бацање лоптице (до 200 г). **Препоручени садржаји** Техника штафетног трчања. Скок удаљ. Бацања кугле 2 kg. Бацање „вортекс-а”. Тробој.
		Спортска гимнастика	**Обавезни садржаји** Вежбе на тлу. Прескоци и скокови.

вежбање у гимнастици; – користи елементе технике у игри; – примењује основна правила рукомета у игри; – учествује на унутародељенским такмичењима; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – игра народно коло; – изведе кретања у различитом ритму; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – контролише и одржава тело у води; – преплива 25m слободном техником; – скочи у воду на ноге; – поштује правила понашања у и око водене средине; – објасни својим речима сврху и значај вежбања; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама; – примени мере безбедности током вежбања;			Вежбе у упору. Вежбе у вису. Ниска греда. Гимнастички полигон. **Препоручени садржаји** Вежбе на тлу (напредне варијанте). Висока греда. Трамболина. Прескок. Коњ са хватаљкама. Вежбе у упору (сложенији састав). Вежбе у вису (сложенији састав).
		Основе тимских и спортских игара	**Обавезни садржаји** **Рукомет/минирукомет:** Основни елементи технике и правила; – вођење лопте, – хватања и додавања лопте, – шутирања на гол, – финтирање, – принципи индувидуалне одбране – основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон. **Препоручени садржаји** Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – хватања котрљајућих лопти, – дриблинг, – шутирања на гол, – финтирање, – основни принципи колективне одбране.
		Плес и ритимика	**Обавезни садржаји**

– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама; – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин; – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекративних активности; – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом”; – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама; – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту; – направи план дневних активности; – наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље; – разликује здраве и нездраве начине исхране; – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника;			Покрети уз ритам и уз музичку пратњу. Ритмичка вежба без реквизита. Скокови кроз вијачу. Народно коло „Моравац”. Народно коло из краја у којем се школа налази. Основни кораци друшвених плесова. **Препоручени садржаји** Вежбе са обручем. Вежбе са лоптом. Сложенији скокови кроз вијачу.
		Пливање	**Обавезни садржаји** Предвежбе у обучавању пливања. Игре у води. Самопомоћ у води. **Препоручени садржаји** Плива једном техником. Роњење у дужину.
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад)	**Физичко вежбање и спорт**	Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању. Основна правила. Рукомета/минирукомета и Малог фудбала. Понашање према осталим субјекатима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању. Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање. Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање

– примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – препозна врсту повреде; – правилно реагује у случају повреде; – чува животну средину током вежбања.			конфликтних ситуација). Писани и електорнски извори информација из области физчког васпитања и спорта. Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...). Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела). Планирање дневних активности.
		Здравствено васпитање	Физичка активност, вежбање и здравље. Основни принципи вежбања и врсте физичке активности. Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања. Лична и колективна хигијена пре и после вежбања. Утицај правилне исхране на здравље и развој људи. Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања.

Међупредметно повезивање
Биологија – грађа и функције организма, здравље, исхрана, раст и развој.
Физика – кретање, сила, равнотежа, механика у спорту.
Информатика и рачунарство – дигитално праћење активности, обрада података и безбедно коришћење технологије.
Музичка култура – ритам, темпо, музика и кретање.
Географија – оријентација и активности у природи.
Грађанско васпитање – сарадња, толеранција, правила, фер-плеј и ненасилна комуникација.

9.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

9.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења програма *Грађанског васпитања* је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – аргументује потребу посебне заштите права детета; – на примеру препозна уграђеност права детета у основним документима која уређују рад школе; – наведе чиниоце који утичу на остваривање дечијих права; – препозна ситуације кршења дечијих права у свакодневном животу и на примерима историјских догађаја;	**ЉУДСКА ПРАВА**	**Потребе и права** Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правила рада у учионици, доношење групних правила. **Права детета у документима о заштити права** Посебност права детета и људска права. Конвенција о правима детета. Врсте права. Показатељи остварености и кршења дечијих права . Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу.
– искаже свој став о значају поштовања правила у функционисању заједнице; – учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; – понаша се у складу са правилима и дужностима у школи;	**ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО**	**Права и функционисање заједнице** Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања.

– наведе начине демократског одлучивања; – објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; – реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ;		**Одговорности и обавезе у заједници** Одговорност деце. Одговорности одраслих (родитеља, наставника). **Кршење и заштита права** Понашање ученика у ситуацијама кршења права детета. Коме се могу обратити за помоћ.
– прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; – у медијима и књигама које чита проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама као и примере поштовања различитости; – наведе врсте насиља; – анализира сукоб из различитих углова учесника и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу; – аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба; – учествује у идентификацији проблема у вези са оствареношћу права детета у својој школи; – учествује у осмишљавању акције, процењивању њене изводљивости и предвиђању могућих ефекат; – учествује у извођењу акције, прикупљању и обради података о изабраном проблему користећи различите изворе и технике; – презентује, образлаже и аргументује изабрану акцију и добијене резултате; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин.	**ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ**	**Наши идентитети** Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција. **Сукоби и насиље** Сукоби и начини решавања сукоба. Предности конструктивног решавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	**Планирање и извођење акција у школи у корист права детета** Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова.

9.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ наставе Православног катихизиса (Веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном, тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Р.бр. нас. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	МЕСЕЦ										Бр. час. по теми	Број часова за			
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI		Обраду	Утврђи-вање	Систе-матиз.	Друге типове часова
1.	Увод	1										1	1			
2.	Религија и култура старог света	3	1									4	2	2		
3.	Откривење- свет Библије		3	1								4	2	2		
4.	Стварање света и човека Старозаветна историја			4	2							6	4	2		

5.	спасења				2	2	3	1				8	5	2	1	
6.	Закон Божји							4				4	3	1		
7.	Месијанска нада								2	4	3	9	6	2	1	
	УКУПНО											**36**	**23**	**11**	**2**	

ТЕМА (наставне јединице)	**ЦИЉ**	**ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:**	**ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА**	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА**
I – УВОД **1. Упознавање садржаја програма и начина рада**	· Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; · Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	· моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; · моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања.	· Упознавање са садржајем програма и начином рада · Прелиминарна систематизација	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном

II - РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА **2. Религија и култура старог света** **3. Човек тражи Бога**	· Упознати ученике са основним елементима религије и културе старог века. · Упознати ученике са паганским митовима и легендама о вечном животу. · Припремити ученике за сусрет са Откровењем Истинитог Бога.	· моћи да именује неке политеистичке религије. · моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века	Религија и култура старог света Човекова жеђ за Богом и вечним животом · Митови и легенде	животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. **Врсте наставе** Настава се реализује кроз следеће облике наставе: · **теоријска настава (35 часова)** · **практична настава (1 час)** **Место реализације наставе** · Теоријска **настава се реализује у учионици**; · Практична настава се **реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;** **Дидактичко методичка упутства за реализацију**
III - ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ **4. Божје Откровење** **5. Свето Писмо (настанак, подела)**	·Развити код ученика свест о Богу као личности која се открива човеку ·Упознати ученике са појмовима Светог Предања и Светог Писма ·Објаснити ученицима узрок и начин настанка Библије	· моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава; · моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; · моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка · моћи да разликује Стари и Нови Завет · бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи;	· Божије Откровење · Свето Писмо (настанак, подела)	

IV - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА **6. Стварање света** **7. Стварање човека** **8. Прародитељски грех** **9. Човек изван рајског врта**	·Пружити ученицима знање да Бог из љубави ствара свет да би му дао вечно постојање; · Оспособити ученике за разумевање посебности улоге човека у свету, као споне између Бога и света. · Објаснити ученицима повест о првородном греху и његовим последицама; · Указати ученицима на начин на који се Бог стара о свету и човеку од Адама до Ноја; · Пробудити у ученицима осећај одговорности за свет који их окружује.	· моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије · моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле · моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан · бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; · моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; · моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; · моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом · бити подстакнут на послушност као израз љубави према Богу;	· Шестоднев · Стварање човека „по икони и подобију“ · Прародитељски грех · Човек изван рајског врта (Каин и Авељ, Ноје, Вавилонска кула)	**<u>наставе</u>** · Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. · Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати

V - СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА **10. Аврам и Божји позив** **11. Исак и његови синови** **12. Праведни Јосиф** **13. Мојсије** **14. Пасха**	· Упознати ученике са старозаветним личностима и догађајима · Указати ученицима на везу између старозаветних личности и Христа · Указати ученицима на повезаност Пасхе и Христа · Указати ученицима на етичку вредност старозаветних списа · Развијање свести ученика о старању Божјем за свет кроз Библијску историју; · Пружити ученицима знање о старозаветним мотивима у иконографији.	· моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести · моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији.	Аврам и Божији позив · Исак и његови синови · Праведни Јосиф · Мојсије · Пасха	нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. · Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. · Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима,
VI - ЗАКОН БОЖЈИ **15. На гори Синају** **16. Десет Божјх заповести**	· Објаснити ученицима околности у којима је Бог дао Закон преко Мојсија; · Пружити	моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести;	Добијање Божијих заповести на гори Синају · Садржај Десет Божјих заповести Смисао Декалога као припреме за	

17.Закон Божји као педагог за Христа	ученицима основно знање о томе да се кроз заповести Божје остварује заједница између Бога и људи; · Пружити ученицима основ за разумевање да су Десет Божјих заповести водич и припрема за Христове заповести љубави	· моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; · бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу.	Христа	способностима и мотивацији ученика. · У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. · Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: · процењивањем реакције
VII - МЕСИЈАНСКА НАДА **18. „Земља меда и млека”** **19. Цар Давид** **20. Соломон и јерусалимски храм** **21. Псалми Давидови** **22. Старозаветни пророци** **23. Месијанска нада**	· Упознати ученике са појмом „обећане земље“ и њеним значајем за „изабрани народ Божији“ · Објаснити ученицима значај старозаветне Скиније и Храма · Указати ученицима на улогу старозаветних царева и пророка · Указати ученицима	моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана · моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију · моћи да наведе неке од старозаветних пророка моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак	· Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...) · Цар Давид · Соломон и јерусалимски храм · Псалми Давидови · Старозаветни пророци · Месијанска нада	

	на лепоту Давидових псалама · Објаснити ученицима појам Месије · Предочити ученицима специфичности библијског текста и омогућити им да доживе његову сликовитост	Месије · увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига		ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; · провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: · усмено испитивање; · писмено испитивање; · посматрање понашања ученика; Оквирни број часова по темама Увод – 1 Религија и култура старог света – 3 Откривење – Свет Библије – 4 Стварање света и човека – 7 Старозаветна историја спасења – 7 Закон Божији – 4 Месијанска нада – 8 Евалуација – 1+1

9.3.3. НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ / ТЕМА / ЈЕДИНИЦА		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ОСТАЛИ ТИПОВИ ЧАСА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Lektion 1 Guter Start	7										3	4	7
2.	Lektion 2 Mein Freund, du und ich	2	5									2	5	7
3.	Lektion 3 Meine Stadt		4	2								3	3	6
4.	Lektion 4 Meine Familie			5	8							6	7	13
5.	Stationenlernen				1							0	1	1
6.	Lektion 5 Schule und Schulsachen					4	4					3	5	8
7.	Lektion 6 Meine Hobbys						2	4				3	3	6
8.	Lektion 7 Was isst du gern?							5	6			4	7	11
9.	Lektion 8 Hurra, die Schule!								2	7		3	6	9
10.	Fertigkeitstraining										4	0	4	4
УКУПНО		**9**	**9**	**7**	**9**	**4**	**6**	**9**	**8**	**7**	**4**	**26**	**45**	**72**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:	**ОБЛАСТ/ ТЕМА** **Комуникативне функције**	**САДРЖАЈИ**
– поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства;	**Поздрављање**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично) и иницирање упознавања; успостављања контакта (нпр. при сусрету, на разгледници, у имејлу, СМС-у). **Садржаји** *Guten Morgen / Guten Tag / Guten Abend / Hallo!* *Gute Nacht / Auf Wiedersehen / Auf Wiederschauen/ Tschüs!* *Bis dann. Bis später.* *Wie geht`s? Wie geht es Ihnen?* *Danke, gut. Und dir? / Und Ihnen? / Und selbst/selber?* **(Интер)културни садржаји:** формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости, име и презиме, надимци.
– представи себе и другог; – разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих;	**Представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и и тражење основних информација о другима**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Иницирање упознавања, посредовање у упознавању и представљање других особа, присутних и одсутних, усмено и писано; слушање и читањекратких и једноставних текстова којим се неко представља; попуњавање формулара основним личним подацима (пријава на курс, претплата на дечји часопис, налепница за пртљаг, чланска карта и слично). **Садржаји** *Mein Name ist Petra Novak. Ich heiße Petra (Novak). Ich bin Petra (Novak).* *Wie heißt du? Wie heißen Sie? Wie heißt ihr? Wer ist das?* *Das ist Markus. Das ist meine Lehrerin, Frau Simin. /Freut mich.* *Meine Eltern heißen Zorica und Drago.* *Woher kommst du? Woher kommt ihr? Woher kommen Sie?* *Ich komme aus Serbien.*

		Ich wohne in Smederevo. Wo wohnst du? *Wie ist deine Adresse/Telefonnummer?* Презент слабих глагола и најфреквентнијих јаких глагола (*schlafen, fahren, essen, lesen, geben, nehmen, sprechen*). Употреба одређеног, неодређеног, негационог, присвојног члана у номинативу и акузативу. Употреба нултог члана. Употреба упитних заменица и прилога (*wer, was; wo, wie, wann*). Употреба показне заменице *das*. Исказна и упитна реченица – положај глагола/ред речи. **(Интер)културни садржаји:** формално и неформално представљање, именовање сродства, име и презиме, земље немачког говорног подручја.
– разуме упутства и налоге и реагује на њих;	**Разумевање и давање једноставних упутстава и налога**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање налога и упутстава и реаговање на њих (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). **Садржаји** *Komm her! Kommt an die Tafel!* *Setz dich! Setzt euch!* *Mach(t) das Buch auf/zu!* *Lies/Lest vor! Hör(t) zu! Sing(t) mit! Sprich/Sprecht nach! Hör/Hört zu!* *Steh(t) auf! Pass(t) auf!* *Gib dein Buch an Petra!* *Gebt mir eure Hausaufgaben!* *Kannst du mir dein Heft geben? Kann ich dein Heft bekommen?* Императив – потврдни и одрични облици 2. лица једнине и множине. Употреба негационе партикуле *nicht*. Императив глагола са наглашеним префиксом. (рецептивно) Модални глаголи у љубазно формулисаним молбама, упутствима и предлозима.(рецептивно) Ред речи у реченицама са императивом.

		(Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости, песме.
– разуме једноставна и пажљиво исказана правила понашања (сугестије, препоруке, забране) и реагује на њих, уз визуелну подршку (знакови, симболи и слично) и без ње;	**Исказивање правила понашања**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање једноставних исказа у вези са правилима понашања. **Садржаји** *Kann ich mich hier hinsetzen? Leider nicht, es sit besetzt.* *Hier darf man nicht sprechen. Du musst dein Handy ausschalten. Die Teire darf man nicht füttern.* Неодређена заменица *man* у номинативу и акузативу. Презент модалних глаголи у формулисаним молбама, упутствима и предлозима.(рецептивно) Ред речи у реченицама са императивом. **(Интер)културни садржаји:** понашање на јавним местима, значење симбола.
– разуме позив и реагује на њега; – упути позив на заједничку активност;	**Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих, усмено или писано (позив на рођендан, журку, на игру, у биоскоп...); упућивање и прихватање /одбијање позива на заједничку активност, усмено или писано, користећи најједноставније изразе молби, захвалности, извињења. **Садржаји** *Spielen wir Fußball/Tischtennis/* *Monopoly? Komm, wir spielen Schach!* *Wir spielen Basketball. Spielst du mit?* *Möchtest du zu meiner Party kommen?* *Komm zu mir! Gehen wir ins Kino?* *Ja, gerne. /Leider kann ich nicht. Ich muss lernen. /Nien, ich habe keine Lust.* Употреба глагола кретања са акузативом. Употреба предлога (*an, in, auf*). **(Интер)културни садржаји:** прикладно прихватање и одбијање позива, рођендани, прослава рођендана, игре.
– разуме кратке и једноставне молбе и захтеве и реагује на	**Исказивање молбе, захтева и**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или

њих; – упути кратке и једноставне молбе и захтеве; – искаже и прихвати захвалност на једноставан начин;	**захвалности**	обавештење; давање једноставног, усменог и писаног одговора на исказану молбу или захтев; изражавање и прихватање захвалности у усменом и писаном облику. **Садржаји** *Kann ich dir/Ihnen helfen?/ Ich habe eine Bitte.* *Möchtest du eine Orange? Kannst du mir bitte eine Orange geben? Ich möchte eine Tasse Tee.Kannst du mir ein Stück Torte geben?Danke. Vielen Dank. Ich danke dir. / Bitte. Nichts zu danken./Gern geschehen.* Употреба неодређеног члана у номинативу и акузативу. Употреба модалних глагола у презенту. **(Интер)културни садржаји:** правила учтиве комуникације.
– разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих; – упути једноставне честитке;	**Честитање**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан или неки други значајан догађај; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање кратких пригодних честитки у усменом и писаном облику. **Садржаји** *Alles Gute zum Geburtstag! Liebe Lina, zum Geburtstag Viel Glück ...* *Ich gratuiere dir/Ihnen zum Jubileum. Frohe Weihnachten/Ostern.* Употреба личних заменица у номинативу, дативу и акузативу. **(Интер)културни садржаји:** најзначајнији празници и начин обележавања / прославе.
– разуме једноставан опис живих бића, предмета, места и појава; – опише жива бића, предмете и места и појаве једноставним језичким средствима;	**Описивање живих бића, предмета, места и појава**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање краћих једноставних описа живих бића, предмета, места и појава у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених и писаних описа живих бића, предмета, места и појава. **Садржаји** *Meine Schwester ist groß und schlank.* *Wie sind deine Augen?Blau oder grün* *Ihr Hund ist 2 Jahre alt, klein und schwarz. Er frisst gern Kekse.*

		Das ist mein Zimmer. Es ist klein aber schön. Es gefällt mir sehr. *Anna ist meine beste Freundin. Sie ist nett und freundlich. Sie hilft mir gern.* *Ich wohne in Bonn. Bonn ist eine schöne Stadt am Rhein.* Употреба придева и прилога као именског дела предиката уз глагол *sein*. Присвојни детерминативи у номинативу, дативу и акузативу. Ред речи у исказној упитној реченици. Предлози уз глаголе мировања. **(Интер)културни садржаји:**култура становања, однос према живој и неживој природи.
– разуме једноставне исказе о уобичајеним и тренутним активностима и способностима и реагује на њих; – опише и планира уобичајене и тренутне активности кратким једноставним језичким средствима; – опише шта уме/не уме да (у)ради;	**Описивање уобичајених и тренутних активности, планова и способности**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање описа у вези са уобичајеним и тренутним активно-стима, плановима и спсособностима у породичној и школској средини; састављање порука и спискова у вези са уобичајеним и тренутним активностима, плановима и способностима. **Садржаји** *Was machst du jetzt/heute Nachmittag?* *Ich mache meine Hausaufgaben.* *Ich wohne ganz oben im Haus/im fünften Stock.* *Hast du eine Wohnung oder ein Haus? Wann gehst du schlafen? Hast du freitags immer Deutsch.* *Ich gehe dreimal der Woche zum Training.* Употреба прилога за време и место (*donnerstags/da, dort, hier*) . Ред речи у исказној, упитној и узвичној реченици. **(Интер)културни садржаји:** радно време, разонода, живот породице.
– разуме свакодневне исказе у вези с непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази основне потребе, осете и осећања кратким и	**Исказивање потреба, осета и осећања**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање потреба и осета и предлагање решења у вези с њима; усмено и писано исказивање својих осећања и (емпатично) реаговање на туђа. **Садржаји** *Ich bin durstig. Ich habe Hunger. Mir ist kalt/heiß. Ich bin müde/tautrig/froh.*

једноставним језичким средствима;		*Möchtest du schlafen? Etwas Wasser trinken? Möchtest du ein Käsebrot?* Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу. **(Интер)културни садржаји:** мимика и гестикулација; употреба емотикона.
– разуме једноставна обавештења о простору и оријентацији у простору и реагује на њих; – тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о оријентацији у простору; – опише непосредни простор у којем се креће;	**Исказивање просторних односа и величина**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање краћих текстова у којима се на једноставан начин описују просторни односи и оријентација у простору; усмено и писано тражење и давање информација о сналажењу / оријентацији у простору; усмено и писано описивање просторних односа у приватном и јавном простору (соба, стан, кућа, учионица, школа, музеј, биоскоп). **Садржаји** *Wo ist dein Sportzeug? Wo liegt die Schweiz auf der Landkarte? Wo ist die Bank?* *Ich bin vor /neben / hinter der Garage. Meine Mutter ist auf dem Markt/ im Supermarkt / bei ihrer Frisörin. Die Bäckerei ist neben der Schule. Meine Stadt ist in Nordserbien.* *Enschuldigung, wie kommen ich zum Theater? – Gehen Sie nur geradeaus, etwa 50m.* Употреба датива и акузатива уз глаголе мировања и кретања у простору. Прилози за место: *geradeaus, links, rechts.* **(Интер)културни садржаји:** јавни простор, култура становања.
– разуме једноставна обавештења о хронолошком/метеоролошком времену и реагује на њих; – тражи и даје кратка и једноставна обавештења о хронолошком /метеоролошком времену;	**Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање кратких текстова који се односе на тачно време, дан, месец или део дана (разглас/план вожње на аутобуској/железничког станици, аеродрому; биоскопски програм, договор за неку активност) или на метеоролошко време (тренутне или уобичајене временске прилике); усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности или метеоролошким приликама. **Садржаји** *Wie spät ist es? Es ist Viertel nach neun. Es ist einundzwanzig Uhr fünfzehn. Wann beginnt die Schule? Am ersten September. Am Donnerstag. Um 8 Uhr.* *Wie ist das Wetter? Es regnet/scheit.* *Die Sonne scheint. Es ist kalt/warm/heiß.* Употреба фраза за званично и незванично исказивање сатнице. Употреба предлога (am, um, nach, vor).

		Безлични глаголи (рецептивно). **(Интер)културнисадржаји:** клима, разговор о времену, географске дестинације.
– разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; – тражи и да једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;	**Изражавање припадања/ неприпадања и поседовања/ непоседовања**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање краћих текстова с једноставним исказима за изражавање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања и реаговање на њих; усмено и писано, исказивање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања. **Садржаји** *Ist das deine Katze? Nein, das ist Marias Katze. Mein Hund ist nicht da.* *Das ist das Haus von meinen Eltern.* *Mimi ist die Katze von Barbara. Hast du einen Kugelschreiber? Ich brauche einen Regenschirm. – Hier ist mein Kugelschreiber.* Употреба присвојних чланова. Изражавање припадности предлогом von + датив. **(Интер)културни садржаји:** породица и пријатељи, однос према животињама, кућни љубимци.
– разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања, слагања/неслагањаи реагује на њих; – тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима;	**Изражавање допадања/ недопадања**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање краћих текстова с једноставним исказима за изражавање допадања / недопадања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање слагања / неслагања, допадања / недопадања. **Садржаји** *Ich mag Rockmusik. Ich liebe meine Familie und meine Freunde.* *Ich schwimme gern.* *Mein Lieblingssport ist Volleyball. Skifahren finde ich doof.* *Wie findest du die neue Mathelehrerin? Ich finde sie nett.* Презент модалног глагола *mögen* Сложенице – род и грађење: (рецептивно). Глагол *finden* за изражавање допадања/недопадања. **(Интер)културни садржаји:** уметност (књижевност за младе, стрип, филм, музика...), храна, спорт.
– разуме једноставне изразе који се односе на количину	**Изражавање количине и**	**Језичке активности у комуникативним ситуацијама** Слушање и читање једноставних исказа које садрже информације у вези са количином

(број особа, животиња и предмета количина приликом куповине и сл.) и реагује на њих; – тражи и пружи основне информације у вези са количинама и бројевима; – изрази присуство и одсуство некога или нечега;	**бројева**	и бројевима (новчани износ, узраст, време, број телефона и слично); усмено и писано коришћење једноставних исказа са бројевима до 100. **Садржаји** *Wie viele Menschen stehen da? Wieviel Butter brauchst du für den Kuchen? 200 Gramm. Gibt es etwas Butter im Kühlschrank?Nein, wir brauchen Butter.* *Ich kaufe vier Flaschen Öl, eine Packung Salz, einen Becher Joghurt, zwei Schachteln Pralinen.* *Was kostet das? Das macht 15,50 Euro. Meine Einkaufsliste: zwei Kilo Äpfel, drei Liter Milch, ein Pfund Kaffee.* Употреба језичких средстава квантификације. Употреба лексике којом се именује амбалажа. Исказивање количине и цене. Бројеви до 100. **(Интер)културни садржаји:** друштвено окружење, путовања.

Начин остваривања програма
Наставне методе: монолошка, дијалошка,демонстративна
Облици рада: фронтални, индивидуални,рад у паровима, рад у групи
Место извођења наставе: кабинет
Корелација са другим предметима
Наставни садржаји за пети разред су у корелацији са садржајима географије, биологије, историје, српског и немачког језика, ликовне културе и у већој или мањој мери свих осталих наставних предмета.
Оцењивање ученика од петог до осмог разреда је бројчано и врши се:
1) Писаним путем,
2) Усменим путем,
3) Праћењем активности на часу и кроз израду домаћих задатака и пројектних активности (формативна оцена).
Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.
Ученици 5. – 8. разреда имају 1 писмени задатак по полугодишту и најмање 1 писану проверу уз претходну најаву садржаја програма наставе и учења који ће се писмено проверавати. Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страни школе. Распоред може да се мења на предлог наставника, уз сагласност одељењског већа.

Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се обављати без претходне најаве и евидентирају се у педагошкој документацији ради праћења постигнућа ученика.

Писане провере постигнућа се оцењују на основу скале која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:

81% – 100% оцена одличан (5)
61% – 80% оцена врло добар (4)
41% – 60% оцена добар (3)
21% – 40% оцена довољан (2)
0% – 20% оцена недовољан (1)

Скала може да варира у односу на постигнућа ученика, али не више од 5%.

9.4. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

9.4.1. СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Циљ слободне наставне активности „Свакодневни живот у прошлости“ јесте да ученици упознају начин живота људи у различитим историјским периодима, њихове обичаје, навике, начин становања, исхране, одевања, школовања, рада и забаве.
Кроз истраживање, разговор, анализу историјских извора, израду паноа, презентација и других ученичких радова, ученици развијају интересовање за прошлост, историјско мишљење, истраживачке способности и свест о значају очувања културне баштине.
Ученици треба да:

- упознају свакодневни живот људи у различитим историјским епохама;
- уочавају сличности и разлике између живота људи некада и данас;
- упознају живот деце у прошлости;
- сазнају како су изгледали домови, насеља и школе у прошлости;
- упознају старе занате, алате и предмете који су се користили у домаћинству;
- истражују исхрану и начин одевања у прошлости;
- упознају традиционалне празнике, обичаје и игре;
- развијају способност коришћења различитих историјских извора;
- развијају сарадњу, креативност и способност представљања резултата рада;
- развијају позитиван однос према културном и историјском наслеђу.

Исходи
На крају програма ученик ће бити у стању да:

- опише поједине аспекте свакодневног живота људи у прошлости;
- препозна и користи различите врсте историјских извора;
- разликује начин живота људи у различитим историјским периодима;
- упореди живот људи у прошлости са животом данас;
- објасни значај појединих предмета, обичаја и традиција;
- прикупи и систематизује податке из доступних извора;
- представи резултате свог истраживања усмено, писмено или путем визуелног материјала;
- сарађује са другим ученицима у заједничким активностима;
- покаже одговоран однос према културном и историјском наслеђу.

9.5. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

9.5.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Циљеви и задаци	У зависности од уочених пропуста због објективних и субјективних сметњи, а да би се постигли позитивни резултати код једног броја ученика, овом креативном виду рада посвећује се посебна пажња. Допунски рад се у појединим областима одвија у току године према утврђеном распореду, у мањим групама или индивидуално, јер једино таква организациона форма може дати резултате.Допунска настава организује се као помоћ ученицима који заостају у редовном наставном процесу из следећих субјективних и објективних разлога: • дужег одсуства због болести • преласка из друге школе, односно средине • субјективних сметњи: болести, развода родитеља… • неуједначеног психофизичког развоја • лоших социјалних услова		
Назив области	**Број часова**	**НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ**	
Језик	**1.**	Појам променљивости речи; променљиве и непроменљиве врсте речи	
	2.	Именице (подела према значењу, граматичке категорије)	
	3.	Промена именица по падежима (деклинација)	
	4.	Независни падежи: номинатив и вокатив	
	5.	Генитив	
	6.	Датив	
	7.	Акузатив	
	8.	Инструментал	

	9.	Локатив	
	10.	Падежи, значење и употреба; најчешће падежне грешке	
	11.	Појам реченице и реченични чланови	
	12.	Субјекат	
	13.	Предикат (именски и глаголски)	
	13.	Правопис: Писање великог слова у називима институција и организација	
	14.	Објекат (прави и неправи)	
	15.	Прилошке одредбе	
	16.	Атрибут	
	17.	Апозиција	
	18.	Придеви (подела према значењу; граматичке категорије)	
	19	Поређење придева	
	20.	Личне заменице; лична заменица за свако лице СЕБЕ, СЕ	
	21.	Бројеви (подела према значењу; граматичке категорије)	
	22.	Глаголи (подела према значењу; граматичке категорије)	
	23.	Глаголски вид; глаголски род	
	24.	Инфинитив и инфинитивна основа	
	25.	Презент и презентска основа	
	26.	Презент помоћних глагола	

КЊИЖЕВНОСТ	**27.**	Епске народне песме о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг	
	28.	Народне лирске песме	
	29.	Књижевни родови и врсте	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	**30.**	Разговор о омиљеној књизи	
	31.	Портретисање	
	32.	Писање приватног писма	
	33.	Нарација (приповедање), описивање; дијалог и монолог	
	34.	Писање службеног писма	
	36.	Анализа протеклог допунског рада	
Укупан број часова: **36**			

9.5.2. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Циљеви и задаци	На часовима додатне наставе ученици се оспособљавају за правилну рецепцију књижевног текста и развијају говорну и писану културу. Централно место у овој настави заузима настава језика (граматика, правопис,стилистика). Ученици самостално уочавају језичке појаве, анализирају појаве на другим примерима, сами изводе правила и потврђују своје закључке новим примерима. У реализацији ових часова они уочавају најчешће језичке замке, савлађују теже језичке проблеме и тако се уче језичком мајсторству. Ученици се оспособљавају за правилно уочавање облика казивања и за уочавање стилскихизражајних средстава, а исто тако, кроз лексичко-семантичке и правописне вежбе, богате свој језички израз. Знатан број ових часова посвећен је припреми ученика за такмичење из српскогјезика. У склопу ове припреме, они убрзаним темпом прелазе све области предвиђене за свој разред и решавају тестове који су рађени по узору на тестове ранијих такмичења. Узависности од постигнутих резултата, ученици се квалификују за даља такмичења (школско, општинско, градско и републичко – само за 7. и 8. разред).Примарна карактеристика додатне наставе јесте систематски рад на развијању језичке културе ученика.

Наставна област	**Број часова**	**НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ**	
Језик	**1.**	Уводни час – представљање садржаја рада на часовима додатне наставе	
	2.	Обнављање садржаја из граматике и правописа из четвртог разреда	
	3.	Значење и употреба падежа	
	4.	Врсте речи; непроменљива врста речи	
	5.	Врсте речи; променљива врста речи	
	6.	Служба (функција) речи у реченици	
	7.	Припрема за Школско текмичење из језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	8.	Припрема за Школско текмичење из језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	9.	Индивидуална припрема одабраних ученика за такмичење	
	10.	Индивидуална припрема одабраних ученика за такмичење	
	11.	Анализа теста са такмичења	
	12.	Припрема ученика који су остварили пласман на Општинско такмичење из српског језика и језичке културе	
	13.	Припрема ученика који су остварили пласман на Општинско такмичење из српског језика и језичке културе	
	14.	Анализа тестова са такмичења	
	15.	Обнављање и ширење знања о падежима	
	16.	Глаголски облици: Рад на одабраном књижевном тексту	
	17.	Припрема ученика који су остварили пласман на Градско такмичење из српског	

		језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	18.	Припрема ученика који су остварили пласман на Градско такмичење из српског језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	19.	Анализа теста са Градског такмичења	
	20.	Правопис: неке језичке недоумице	
Књижевност	**21.**	Најзанимљивији књижевни лик по ибору ученика	
	22.	Тумачење књижевног дела по избору ученика	
	23.	Особености стиха и строфе	
	24.	Приказ прочитане књиге ван школског програма	
	25.	Језичкостилска анализа поетских текстова	
Језичка култура	**26**	Креативно писање	
	27.	Тумачење књижевног дела по избору ученика	
	28.	Изражајно читање и казивање. Реченична интонација	
	29.	Стилске вежбе	
	30.	Портретисање	
	31.	Описивање спољашњег и унутрашњег простора (екстеријер и ентеријер)	
	32.	Увежбавање брзог читања у себи с провером разумевања прочитаног непознатог текста	
	33.	Стилске фигуре	
	34.	Коришћење и врсте речника	

	35.	Ученик у улози наставника	
	36.	Анализа протеклог додатног рада; информације о активностима у седмом разреду	
Укупан број часова: **36**			

9.5.3. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржаји програма	**Активности**	**Циљеви и задаци**	**Бр. часова**
Читање, слушање и разумевање прочитаног	Правилно читање и писање речи, слушање, одговарање на питања у вези са текстом, разговор	Оспособљавање ученика за коришћење све четири вештине страног језика: писање, читање, разумевање текста и конверзација. Оспособљавање ученика, за употребу граматичких форми и лексичких структура, помоћ у правилном читању, разумевању текста и писању.	18
Знање о језику	Правилно формирање реченица употребом глаголских облика (Present Simple and Continuous, Past Simple, Present Perfect, Future Simple and Past Continuous Tense)		18
Укупно			36

9.5.4. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржаји програма	**Активности**	**Циљеви и задаци**	**Бр. часова**
Језик и култура изражавања	Читање новинских текстова, слушање говорних емисија, писање есеја, прича, писама, мејлова, прављење презентација	Оспособљавање ученика за самостално писано и усмено изражавању кроз писање есеја и усмену презентацију у вези са одређеном темом.	18

Знање о језику	Овладавање граматичким и правописним правилима; Припрема за такмичење	Оспособљавање ученика за проширења знања у домену граматичких и лексичких структура.	18
Укупно			36

9.5.5. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

1. Уводни час – упознавање са програмом допунске наставе
2. Основне особине живих бића
3. Ћелија као основна јединица живота
4. Биљна и животињска ћелија – понављање
5. Органи, органски системи и организам
6. Порекло живота – основни појмови
7. Разноврсност животиња – бескичмењаци
8. Разноврсност животиња – кичмењаци
9. Основне групе сисара
10. Прилагођеност животиња условима живота
11. Јединство грађе и функције организма
12. Исхрана као услов живота
13. Дисање код живих организама
14. Кретање организама
15. Размножавање живих бића
16. Раст и развој организама
17. Систематизација теме „Јединство грађе и функције“
18. Наследне особине
19. Основни појмови генетике

20. Наслеђивање особина код човека
21. Променљивост живих бића
22. Основе еволуције
23. Докази еволуције
24. Систематизација теме „Наслеђивање и еволуција“
25. Појам екосистема
26. Жива и нежива природа
27. Ланци исхране
28. Мреже исхране
29. Кружење материје у природи
30. Заштита животне средине
31. Човек и здравље – правилна исхрана
32. Лична хигијена
33. Превенција болести
34. Здрави стилови живота
35. Завршна систематизација и анализа постигнућа

9.5.6. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

1. Уводни час – план и организација додатне наставе
2. Порекло живота – научне теорије
3. Еволуција живог света
4. Филогенетско стабло животиња
5. Биодиверзитет Србије
6. Угрожене врсте животиња
7. Ендемске врсте Србије
8. Значај очувања биодиверзитета
9. Истраживање животних заједница

10. Практичан рад – микроскопирање препарата
11. Савремена истраживања у биологији
12. Ћелијске органеле и њихове функције
13. Повезаност грађе и функције органа
14. Хомеостаза организма
15. Биолошки процеси у организму
16. Генетски материјал – ДНК
17. Хромозоми и гени
18. Менделови закони наслеђивања
19. Наследне болести човека
20. Генетика и савремена медицина
21. Природна селекција
22. Чарлс Дарвин и теорија еволуције
23. Докази еволуције живог света
24. Еволуција човека
25. Еколошки фактори
26. Биогеохемијски циклуси
27. Екосистеми Србије
28. Климатске промене и њихов утицај на живи свет
29. Одрживи развој
30. Заштита природе у Републици Србији
31 Савремени начин живота и здравље
32. Болести зависности и превенција
33. Репродуктивно здравље
34. Израда и презентација ученичких истраживачких радова
35. Завршна систематизација, анализа и евалуација рада

9.5.7. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ

Циљ:
Продубљавање одређених историјских тема и оспособљавање надарених ученика да самостално разумеју историјске процесе и улоге истакнутих личности у развоју људског друштва.
Задаци:
- оспособљавање ученика да самостално користе историјску литературу за проширивање својих знања;
- развијање критичког односа према историјској литератури;
- упознавање националних историјских прекретница (политичких, економских, друштвених и културних) код народа у нашем окружењу.

Начин остваривања програма
- планирањем интердисциплинарних тема
- увођењем и мотивацијом ученика за одређене теме
- дискусијом, појашњавањем и прецизирањем одређених ситуација
- кооперативним радом наставника са ученицима у малим групама и тимовима
- кроз тематске целине уз слободу динамике реализације
- комбинацијом коришћења различитих наставних метода, а посебно активних где и ученици учествују у реализацији програма
- фокусирањем пажње питањима и причом на одређене догађаје и личности које су обележиле овај период
- комбинацијом различитих метода рада
-организовањем и учешћем на такмичењима
-посетама споменицима, музејима и изложбама
Корелација са осталим наставним предметима: географија, верска настава, српски језик, грађанско васпитање.

9.5.8. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Циљ наставе и учења географије на допунско настави је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

ТЕМА **модул/област**	**ЦИЉЕВИ**		**ИСХОДИ** Ученик ће бити у стању да:
Допунска настава	- Објашњавање јединице која је ученицима изузетно тешка или нејасна - Објашњавање нејасних појмова и процеса		- Самостално решава вежбања и јача самопоуздање; - Објасни појмове, елементе у оквиру физичке географије
Облик рада	**Методе рада**	**Време реализације**	**Наставна средства**
• индивидуални • групни	• дијалошка • рад на тексту, немој карти	- Током школске године	• Уџбеник • Географкси атлас • Нема карта

10. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

10.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност _____језик[1]	4	144
2.	Српски као нематерњи језик [2]	3	108
3.	Страни језик	2	72
4.	Ликовна култура	1	36
5.	Музичка култура	1	36
6.	Историја	2	72
7.	Географија	2	72
8.	Физика	2	72
9.	Математика	4	144
10.	Биологија	2	72
11.	Хемија	-	-
12.	Техника и технологија	2	72
13.	Информатика и рачунарство	1	36
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54[3]
УКУПНО: А		**25-28***	**954-1062***
Ред. број	**Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ**		
1	Верска настава/ Грађанско васпитање[4]	1	36
2.	Други страни језик[5]	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе [6]	2	72

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*
УКУПНО: А + Б		28-31*	1062-1170*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО– ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Редовна настава	28-31*	1062-1170*
2.	Слободне наставне активности[7]	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36
Ред. број	**ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**	**ШЕСТИ РАЗРЕД**	
		нед.	**год.**
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности[8]	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
3 Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.
4 Ученик бира један од понуђених изборних програма.
5 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.
6 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм, али није у обавези.
7 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.
8 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.
** Број часова за ученике припаднике националних мањина*

10.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА

10.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљ учења *Српског језика и књижевности* је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Редни број теме	**Називи наставних области**	**Број часова**		
		Обрада	**Остали типови часа**	**Укупно**
1.	Књижевност	42	13	55
2.	Граматика	25	29	54
3.	Језичка култура	2	33	35
УКУПНО		69	75	144
СВЕГА ЧАСОВА		69	75	144

Редни бр. и назив наставне теме	Исходи (Ученик ће бити у стању да...)	Међупредметне компетенције	Стандарди
1. СВЕТ ДЕТИЊСТВА	– чита са разумевањем књижевно дело и коментарише га; – парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив, радња, време и место радње; – разликује облике казивања; – разликује хумористички и дитирампски тон од елегичног; – разликује појам песника и појам лирског субјекта; – одређује стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком тексту, служећи се аргументима из текста; – препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; – разликује и гради аугментативе и деминутиве; – употребљава различите облике усменог и писаног изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; – говори јасно, поштујући стандардну језичку норму;	Компетенција за учење Комуникација Естетичка компетенција Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	1.1.4. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.8. 1.3.5. 1.4.1. 1.4.2. 1.4.3. 1.4.5. 1.4.6. 1.4.7. 2.3.3. 2.4.7. 3.4.3.
3. СВЕТЛОСТ РОДОЉУБЉА	– повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – разликује врсте гласовних промена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); – уочи звучне и визуелне елементе песничке слике;	Компетенција за учење Комуникација Естетичка компетенција Сарадња	1.3.1. 1.4.1. 1.4.2. 1.4.3. 1.4.5. 1.4.6. 1.4.7.

	– уважава националне вредности и негује културно-историјску баштину; – разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; – уочава хумор у књижевном делу; – разликује дуге и кратке акценте у изговореним речима; – говори стихове јасно, поштујући стандардну језичку норму; – доследно примењује правописну норму; – употребљава различите облике усменог и писменог изражавања;		2.2.5. 2.4.8. 3.2.5. 3.4.4. 3.4.5.
4. О ЈУНАКУ И ЊЕГОВОМ КОЊУ	– повеже усвојене граматичке појмове са новим наставним садржајима; – разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; – разликује врсте гласовних промена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив, радња, време и место радње; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста; – уважава националне вредности и негује културно-историјску баштину; – разликује ауторску приповетку од романа; – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив, радња, време и место радње; – разликује облике казивања;	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Решавање проблема	1.3.1. 1.3.4. 1.4.1. 1.4.2. 1.4.3. 1.4.4. 1.4.5. 1.4.6. 2.2.5. 2.3.2. 2.4.2. 3.3.2. 3.4.3.
5. О ЧУДЕСНИМ СВЕТОВИМА	– чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно- популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; – разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; – уочава хумор у књижевном делу; – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив, радња, време и место радње;	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Решавање проблема Комуникација Естетичка	1.1.5. 1.1.6. 1.2.2. 1.3.4. 1.3.12. 1.4.1. 1.4.6. 2.2.2.

	– разликује облике казивања; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком тексту, служећи се аргументима из текста; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује културно-историјску баштину; – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст; – повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; – доследно примењује правописну норму; – употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; – саставља обавештење, вест и кратак извештај;	компетенција	2.3.3. 2.4.2. 3.3.4.
6. ЉУДИ, ЗЕМЉА, ЖИВОТ	– чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; – разликује ауторску приповетку од романа; – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив, радња, време и место радње; – разликује облике казивања; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди;	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Решавање проблема Комуникација Естетичка компетенција Сарадња	1.3.4. 1.3.8. 1.4.1. 1.4.3. 1.4.6. 2.2.5. 2.3.3. 2.3.6. 2.4.1. 2.4.5. 3.2.5.

	– анализира поступке ликова у књижевноуметничком тексту, служећи се аргументима из текста; – разликује реченице по комуникативној функцији; – разликује комуникативну од предикатске реченице; – уочи број комуникативних и предикатских реченица у тексту; – разликује реченице по комуникативној функцији; – говори јасно, поштујући стандардну језичку норму; – доследно примењује правописну норму; – употребљава различите облике усменог и писменог изражавања;		3.3.4. 3.4.3.
7. МОЈ СВЕТ	– чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно- популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; – разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; – уочава хумор у књижевном делу; – повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; – употребљава различите облике усменог и писаног изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; – доследно примењује правописну норму; – говори јасно, поштујући стандардну језичку норму;	Компетенција за учење Комуникација Естетичка компетенција Сарадња	1.3.4. 1.3.8. 1.3.10. 1.4.1. 1.4.3. 1.4.6. 1.4.7. 2.2.5. 2.3.3. 2.3.6. 2.4.1. 2.4.5. 3.2.5. 3.3.4. 3.4.3. 3.4.5.
8. О ДРУГАРСТВУ	– повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; – разликује реченице по комуникативној функцији; – чита са разумевањем;	Компетенција за учење Комуникација Естетичка компетенција Сарадња	1.3.4. 1.3.8. 1.3.10. 1.4.1. 1.4.3. 1.4.6.

	– парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив, радња, време и место радње; – разликује облике казивања; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком тексту, служећи се аргументима из текста; – доследно примењује правописну норму; – користи *Правопис* (школско издање); – употребљава различите облике усменог и писменог изражавања; – препричава различите типове текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање;		1.4.7. 2.2.5. 2.3.3. 2.3.6. 2.4.1. 2.4.5. 3.2.5. 3.3.4. 3.4.3. 3.4.5.
9. НА КРИЛИМА КЊИГА	– парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив, радња, време и место радње; – разликује облике казивања; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком тексту, служећи се аргументима из текста; – препричава различите типове текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање.	Комуникација Естетичка компетенција Сарадња	1.3.4. 1.3.8. 1.3.10. 1.4.1. 1.4.3. 1.4.6. 1.4.7. 2.2.5. 2.3.3. 2.3.6. 2.4.1. 2.4.5. 3.2.5. 3.3.4. 3.4.3. 3.4.5.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
КЊИЖЕВНОСТ	**ЛИРИКА** **Лектира** 9. Обредне лирске народне песме (избор) 10. Ђура Јакшић: *Вече* 11. Јован Дучић: *Село* 12. Мирослав Антић: *Плава звезда* 13. Вељко Петровић: *Ратар* / Алекса Шантић: *О, класје моје* 14. Десанка Максимовић: *Грачаница* / Војислав Илић: *Свети Сава* 15. Стеван Раичковић: *Хвала сунцу, земљи, трави* 16. Милован Данојлић: *Овај дечак зове се Пепо Крста* 17. Сергеј Јесењин: *Песма о керуши* **Књижевни термини и појмови** Врста строфе према броју стихова у лирској песми: дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац). Одлике лирске поезије: нагласак речи и ритам; рима – парна, укрштена, обгрљена; улога риме у обликовању стиха. Стилске фигуре: контраст, хипербола. Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме, дитирамб, елегија; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне). **ЕПИКА** **Лектира** 12. Народна песма: *Смрт Мајке Југовића* 13. Народна песма: *Марко Краљевић укида свадбарину* 14. Петар Кочић: *Јаблан* 15. Исидора Секулић: *Буре* (одломак)/Бранко Ћопић: *Чудесна справа* 16. Иво Андрић: *Аска и вук* 17. Антон Павлович Чехов: *Ванька*/Итало Калвино: *Шума на ауто-путу* (из збирке прича *Марковалдо или годишња доба у граду*) 18. Светлана Велмар Јанковић: *Сирото ждребе* (из *Књиге за Марка)*

	Књижевни термини и појмови Основна тема и кључни мотиви. Облици казивања: нарација (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог. Фабула/радња, редослед догађаја. Врсте епских дела: приповетка, роман. Културно-историјско предање (нпр. *Смрт Марка Краљевића*) **ДРАМА** **Лектира** 6. Коста Трифковић: *Избирачица* (одломак) 7. Миодраг Станисављевић: *И ми трку за коња имамо* (одломак) 8. Бранислав Нушић: *Аналфабета* (одломак) **Књижевни термини и појмови** Драмске врсте: комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмске радње (заплет и расплет). **НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ** (бирати 2 дела) 1. Вук Караџић: Живот и обичаји народа српскога: *Божић* (одломак); *Ђурђевдан* (одломак); *Додоле, прпоруше и чарошце* (одломци) 2. Владимир Хулпах: *Легенде о европским градовима* (избор) 3. Никола Тесла: *Моји изуми* (поглавље по избору) 4. Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар: *Енциклопедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца* (избор) 5. Гроздана Олујић: *Били су деца као и ти* (избор)
	ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Епске народне песме о Косовском бoју (избор) 2. Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор) 3. Бранислав Нушић: *Аутобиографија* 4.Анђела Нанети: *Мој дека је био трешња* 5. Весна Алексић: *Каљави коњ* (*Прича о богињи Лади – Звездана вода; Прича о богу Сварогу – Небески ковач* и *Прича о богу Стрибору – Сеченско светло*) 6. Бранко Ћопић: *Орлови рано лете*

		7. Ференц Молнар: *Дечаци Павлове улице* **Допунски избор лектире** (бирати 3 дела) 1. Добрица Ерић: *Месечеви миљеници (песме о свицима)* (избор) 2. Бранислав Петровић: избор из антологија песама за децу (*Морава, Влашићи, Дунав, Говор дрвећа, Грађење куће, Па шта, па шта* и друге) 3. Владимир Стојиљковић: *Писмописац* (*Писмо Бранку Ћопићу)* 4. Владимир Андрић: *Пустолов* 5. Тиодор Росић: *Приче старог чаробњака* (једна прича по избору) 6. Борислав Пекић: *Сентиментална повест Британског царства* („Велика повеља слободе у земљи без устава” – одломци) 7. Вилијем Саројан: *Зовем се Арам* 8. Хенрик Сјенкијевич: *Кроз пустињу и прашуму* 9. Џејмс Крис: *Тим Талир или Продати смех* 10. Џек Лондон: *Зов дивљине*/*Бели очњак* 11. Реј Бредбери: *Маслачково вино* (избор) 12. Ивана Брлић Мажуранић: *Приче из давнина* (избор) 13. Владислава Војновић: *Приче из главе* (прича *Позориште* – одломци) 14. Јасминка Петровић: *Ово је најстрашнији дан у мом животу* 15. Александар Поповић: *Снежана и седам патуљака,* драмска бајка
ЈЕЗИК	**Граматика**	Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима. Настанак гласова и говорни органи; подела гласова: самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти); Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела речи на слогове; слоготворно *р***.** Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано *а***;** промена *л* у *о*; палатализација; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. Заменице: неличне именичке заменице (односно-упитне, неодређене, опште, одричне); придевске заменице: присвојне (с нагласком на употребу заменице *свој*, показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне).

		Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат глагола *бити*); плусквамперфекат. Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.
	Правопис	Писање имена васионских тела. Растављање речи на крају реда (основна правила). Правописна решења у вези са гласовним променама. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице *Ваш* великим почетним словом. Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика.
	Ортоепија	Правилан изговор гласова *ч, ћ, џ, ч, р.* Дуги и кратки акценти.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		Текстови у функцији унапређивања језичке културе. Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка). Говорне вежбе на унапред одређену тему. Учтиве форме обраћања. Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористицима). Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту. Богаћење речника: *лексичко-семантичке вежбе* (нпр. избегавање сувишних речи и туђица; фигуративна значења речи; проналажење изостављених реченичних делова); *стилске вежбе*: (нпр. текст као подстицај за сликовито казивање; ситуациони предложак за тражење погодног израза). Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене верзије састава).

Планирање наставе и учења

Наставни програм орјентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника јесте да дати програм прилагоди, имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне

средине у којој се школа налази. Од наставника се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час дефинише на три нивоа.

Начин остваривања програма
Наставне методе: Вербално-текстуална, илустративно-демонстративна, проблемско решавање ситуације
Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у паровима…
Наставна средства: уџбеници, маркери, табла; зидне слике. тестови и вежбе за проверу знања.
Место извођења наставе: кабинет

Корелација
Историја, страни језици, ликовна култура, физика, географија, драмске уметности и филм.

Критеријуми вредновања контролних задатака:
Контролни задаци (најављени, дужи од 15 минута) садрже питања из читања и разумевања прочитаног, књижевности, граматике и правописа.
Структура задатака:
50% су задаци основног нивоа, 35% су задаци средњег и 15% напредног нивоа.
0 – 30% недовољан (1)
31 – 55% довољан (2)
56 – 70% добар (3)
71 – 85% врло добар (4)
86 – 100% одличан (5)

10.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	My life	9	3									3	9	12
2.	In the past		6	6								3	9	12
3.	Out and about			1	9	2						3	9	12
4.	It's different					2	6	4				4	8	12
5.	A healthy future							5	7			3	9	12
6.	Our world								1	7	4	5	7	12
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	**21**	**51**	**72**

Р. БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик је у стању да у усменој и писменој комуникацији:
1.	**MY LIFE** Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање; реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање	– Компетенција за целоживотно учење; – вештина комуникације; – рад са подацима и информацијама. – вештина	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18.	– разуме једноставне текстове који се односе на поздрављање, представљање и давање и тражење информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства;

	комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима. Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности. Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на изражавање допадања/недопадања; усмено и писано изражавање допадања/недопадања.	комуникације ; – дигитална компетенција; – вештина сарадње; – вештина за живот у демократском друштву; – еколошка компетенција.	1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	– размени једноставне информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење.
2.	**IN THE PAST** Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са доживљајима, догађајима/активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање доживљаја, догађаја/активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.	– Компетенција за целоживотно учење; – вештина комуникације ; – рад са подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – вештина сарадње; – вештина за живот у демократском друштву; – еколошка	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6.	– разуме једноставније текстове у којима се описују доживљаји, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о доживљајима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа доживљај, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл; – процене постигнућа везана за теме 1 и 2;

		компетенција.	2.1.8. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1 2.3.6 2.3.7. 2.3.8	– примењују стечена знања и вештине кроз проверу лексике и језичких структура које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1 и 2, вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику; – систематизују и класификују градиво.
3.	**OUT AND ABOUT** Слушање и читње једноставних текстова и описа у вези са смером кретањаи специфичним просторним односима Усмено и писмено размењивање информација у вези сасмером кретања и и просторним односима и описивање истих Слушање и читање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са доживљајима, догађајима/активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање доживљаја, догађаја/активности и способности у прошлости. Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сл.) с визуелном подршком и без	– Компетенција за целоживотно учење; – вештина комуникације; – рад са подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – вештина сарадње; – вештина за живот у демократском друштву; – естетска компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију и положај предмета и бића у простору и правац кретања – затражи и разумеобавештења о оријентацији; – опише правац кретања и просторне односе једноставним везаним исказима; – разуме једноставније текстове у којима се описују доживљаји, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о доживљајима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа доживљај, догађај из прошлости; – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;

	ње; усмено и писано давање упутстава.		2.2.4. 2.3.1 2.3.6 2.3.8.	– процене постигнућа везана за обрађиване теме; – примењују стечена знања и вештине кроз проверу лексике и језичких структура које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама, вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику; – систематизују и класификују градиво.
4.	**IT'S DIFFERENT** Слушање и читање – једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/поређење бића, предмета, Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима. Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сл.) с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.	– Компетенција за целоживотно учење; – вештина комуникације; – рад са подацима и информацијама; – вештина сарадње; – вештина за живот у демократском друштву; – естетска компетенција	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	– прича о сличностима и разликама; – упореди неку ствар са остатком групе; – опише неке скорије догађаје; – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; – разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/она или неко други планира; – напише разгледницу са одмора;

				– пита и одговори на питања о неком искуству; – каже шта је неко урадио и када; – прича о нечијем поседовању; – систематизују и класификују градиво; – процене постигнућа везана за теме; – примењују стечена знања и вештине кроз проверу лексике и језичких структура које се односе на теме и наведене комуникативне функције, и које су се радиле у темама, вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.
5.	**A HEALTHY FUTURE** Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима. Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и	– Компетенција за целоживотно учење; – вештина комуникације; – рад са подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – вештина сарадње; – вештина за живот у демократском друштву; – брига за здравље; – еколошка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24.	– причају о догађајима у будућности; – у учтивој комуникацији се понуде да помогну иураде нешто; – разговарају о будућим договорима; – причају о различитим типовима живота и животним стиловима; – понуде другим људима храну или пиће; – пише о свом начину живота – разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – систематизују и класификују градиво.

	изражавање слагања и неслагања		2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.6. 3.1.2 3.1.4	
6.	**OUR WORLD** Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза. Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/поређење бића, предмета, појава и места.	–Компетенција за целоживотно учење; – вештина комуникације; – рад са подацима и информацијама; –дигитална компетенција; – вештина сарадње; – вештина за живот у демократском друштву; – еколошка компетенција – естетска компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.6. 3.1.2 3.1.4 3.1.11	– разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе; – саопшти правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; – разуме једноставније текстове који се односе на окружење, предмете, појаве, бића; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; – прича о животној средини користећи једноставну лексику; – пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – процене постигнућа везана за обрађиване теме; – примењују се стечена знања и вештине кроз проверу лексике и језичких структура које се односе на теме и наведене комуникативне функције, и које су се радиле у темама, вештине слушања, говора,

				читања и писања, као и знања о језику; – систематизују и класификују градиво.

Комуникативна функција	**Језички садржаји**
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	*What's your first/last name/surname?* *Jack, this is Andrew. He's the new boy in our class. Hi Andrew. Nice to meet you. I'm glad to meet you too. What's your nickname? It's Andy. Where do you live? I live in Sunny Street. How do you go to school? I walk there/take the bus…* *What does your father do? He's a science teacher. Have you got/Do you have any brothers or sisters? No, I'm an only child, but my mum's got two sisters, Sophia and Lily. Aunt Lily is the eldest. She says I am her favourite nephew.* *This is my cousin, Bob. Where does he come from? He lives in Brisbane now, but he was born in London. Where were you born? When did you move there? We moved there when I was four.* *Where were you living when you started school?* *Who do you usually go out with? How long have you known Susan? For one year. Since last year.* *The Present Simple Tense* за изражавање сталних и уобичајених радњи. *The Past Simple Tense* глагола *to be* и осталих глагола (правилних и неправилних). *The Past Continuous Tense.* *The Present Perfect Tense* учесталијих глагола (правилних и неправилних). Питања са *Who/What/Where/When/Why…* Питања са препозиционим глаголима. Употреба и изостављање чланова при ближем одређивању лица, у фиксним изразима *(go to school/by car/on foot...),* са основним географским појмовима (називима улица, градова, држава...) **(Интер)културни садржаји**: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе; већи градови у земљама циљне културе.
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	*What does Emma look like? She looks gorgeous. She's the prettiest girl in our class.* *What's he like? He's smart and hard-working.* *Noah doesn't care about anyone. He's is selfish. My friend is sporty and good-looking, but he is very shy.* *Her clothes are cool!* *Samuel is as tall as his brother/not as(so) tall as his father.* *This laptop is less expensive than that one. It's the least expensive laptop in the shop.*

	Jacob's room is usually tidy, but Michael's is often untidy/messy. You can find his clothes everywhere. *Why is he exhausted? Because the trip was exhausting.* *The party was really exciting. Everybody was excited.* *She looks really unhappy.* *How does he swim? He swims well.* *We worked hard. He was running fast.* *It is raining heavily.* *Are they listening carefully?* *Ten minutes from here is the biggest wheel of its kind in the world – the London Eye.* *The buildings are amazing /fantastic.* *That's the cafe where my sister works.* *Is that the message which/that Tom sent?* *There's somebody/nobody/no one in the street.* *There was nothing strange in his voice. Everything was OK.* *This chair's uncomfortable. That's impossible!* *The Present Simple Tense* и *The Present Continuous Tense* за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости, *The Past Simple Tense* и *The Past Continuous Tense* за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости. Поређење придева по једнакости *as…as, not so/as…as.* Поређење придева са *less* и *the least.* Придеви са наставцима *–ed* и *–ing.* Творба и употреба прилога за начин *(beautifully, quickly, happily, well, badly, fast, hard...)* Употреба одређеног члана уз суперлатив придева. Употреба/изостављање одређеног члана уз називе места. (споменици, музеји, улице, паркови…). Релативне заменице *who, which, that, whose, where...* Неодређене заменице *(somebody, something, anybody, anything, nobody, no one, nothing, everything…).* Питања са *What…like, How, Why…* Негативни префикси *un-, im-...* **(Интер)културни садржаји**: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)

ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	*I'm going to the swimming pool. Would you like to come? Yes, please. I like swimming.* *Would you like a cup of tea? No, thank you/thanks.* *What are you doing next weekend? Do you want to come to my party? Yes, I'd love to. When is it? At 7.30 on Saturday.* *Do you fancy/How about a game of tennis this afternoon? Sorry. I can't. I've got a dance class.* *Shall we go to the sports centre today? Good idea. See you there at 6.00 pm. That's no good for me. What about 5.30?* *Yes, sure. How about trying my new computer game this morning? I'm afraid I can't. I'm looking after my little sister.* *Why don't we go to the park?* *Let's get out of here. That sounds good. The music is too loud.* *We could/ may/might stay here and watch DVDs. That's boring.* *If it is cold, put on your jacket. If you hurry, you won't miss the bus.* *If you don't feel well, you should see a doctor.* *I've got the flu. You must stay in bed and drink lots of hot drinks.* *If you don't stay up late, you won't feel tired.* *You shouldn't eat too much chocolate.* *Don't give your real name on the Internet.* *The Present Continuous Tense* за унапред договорене радње. Заповедни начин. Изрази: *How about…? What about…? Why don't we…? Would you like…? Do you want…? Shall we…? Let's...* Модални глаголи за изражавање предлога – *can/could/may/might.* Модални глаголи *should* за давање савета. Први кондиционал. **(Интер)културни садржаји**: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.
ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	*Can/Could you help me with these bags, please? They're too heavy.* *Could I have a glass of water, please?* *Could I see your exercise book, please? Yes, just a minute. Oh, no. I can't find it.* *May I see your tickets, please? Here you are, sir. Thank you.* *Will you open the door for me? Sure.* *I'm so sorry for… It's all my fault. Sorry, it was an accident. I didn't mean to (break your skateboard). That's all right/OK. Never mind. It doesn't matter.*

	Thank you for (your help). Thank you from the bottom of my heart. That's very kind of you. *That means a lot to me. Don't mention it. It's nothing. You're welcome.* *Well done. Congratulations! Happy (festival).* *When does the train for Glasgow leave? It leaves at 7.38. School starts at 8.45.* *Which book do you want? The red one. Can I try on those trousers, please? Which ones? The blue ones.* Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – *can/could/may.* *Would you like…?* *Will* за изражавање молби. *The Present Simple Tense* за изражавање утврђених програма, реда вожње, распореда и сл. Заменице *one, ones.* **(Интер)културни садржаји:** правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.
РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	*Read the explanation and circle the correct words.* *State your problem and describe how you feel about it.* *Use the expressions below.* *Make a project about an important city in your town. Make a map and label the important places.* *To end the call, tap the „end call" button (typically a red button on the left side of your cell phone) or close your phone.* *Do not touch the adapter with wet hands.* Заповедни начин. **(Интер)културни садржаји:** правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	*She rarely takes the bus to school.* *They usually play games in their free time.* *Does James play any musical instruments? Yes, he does. No, he doesn't.* *How many languages do you speak? What time do you usually wake up on school days?* *My sister doesn't eat fish.* *Water freezes at zero degrees Celsius. If /When you heat ice, it melts. What are you looking for? I am looking for my glasses. I can't find them.* *Shhh! I am trying to concentrate. What are you thinking about? Who are you talking to?* *Sorry, she can't come to the phone right now. She's having a shower. She is studying French in Paris.* *We are very busy these days. We are decorating the school hall. Look! It's raining. It doesn't usually rain here in summer. Does it rain a lot in your hometown?*

	We normally grow vegetables, but this year we aren't growing any. *I can't see anybody/anyone.* *How long has he played the guitar? For five years./Since last summer.* *The Present Simple Tense* за изражавање сталних и уобичајених радњи. *The Present Continuous Tense* за изражавање тренутних и привремених радњи. Разлике у употреби глаголских облика *The Present Simple Tense* и *The Present Continuous Tense.* *The Present Perfect Simple Tense* за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају. Нулти кондиционал. Питања са препозиционим глаголима. Модални глагол *can* за изражавање способности. **(Интер)културни садржаји**: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	*When did Columbus discover America? Who invented the telephone? People lived in caves a long time ago.* *We saw a good film last week.* *She used to wear glasses.* *Did he use to drink tea every morning? No, he didn't. What did you do when you heard the noise? First, I called the police.* *What were you doing when you heard the noise? I was watching TV.* *At ten o'clock yesterday morning, I was cycling to school. I fell off my bike and hurt my knee. I couldn't stand up. Was there anyone to help? No, there wasn't.* *I was walking down the lane when I saw a beautiful lady.* *She was wearing a red dress and a big red hat.* *While I was sleeping, my brother was helping our father in the garden.* *She was sleeping when we came in.* *As soon as I saw them, I started to run.* *They have finished their project. They finished it yesterday.* *Who did you get the letter from?* *Have you ever been to London? Yes, I have. I was there last year./ No, I haven't. I have never been to London.* *He has just arrived.* *I've already learnt to use that program.*

	Have they arrived yet? *They haven't finished their dinner yet.* *The Past Simple Tense* правилних и неправилних глагола, све употребе. *The Past Continuous Tense,* све употребе *Used to.* Контрастирање употребе и значења глаголских облика *The Past Simple Tense* и *The Past Continuous Tense.* *The Present Perfect Simple Tense* за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са *ever, never, just, already, yet…* Контрастирање употребе и значења глаголских облика *The Past Simple Tense* и *The Present Perfect Simple Tense.* Модални глагол *could* за изражавање способности у прошлости *Linking words and phrases (first, then, next, as soon as, after that, finally...).* Питања са *Who/What/Where/When/Why…* Питања са препозиционим глаголима. **(Интер)културни садржаји**: историсјки догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости
ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	*When I grow up, I would like/I'm going to be a web designer. What about you? I really want to be a programmer.* *I can't find my keys anywhere. I'll/I will help you look for them. I'll take it, please. I'll leave it, thanks.* *I promise I won't be late.* *I believe he will be a great pianist. I don't think he will make it.* *It will be rainy tomorrow.* *Why are you putting on your coat? I'm going to take my dog for a walk.* *It's my birthday next Saturday. I'm going to have a big party.* *Look at those cars! They're going to crash!* *What are you doing tonight? We're playing football with friends.* *Would like* + именица/инфинитив глагола. *Stative verbs (want, promise, believe, think...)* *The Future Simple Tense* за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања. *Going to* за изражавање планова, намера и предвиђања на основу чулних опажања. *The Present Continuous Tense* за изражавање унапред договорених/испланираних радњи. **(Интер)културни садржаји**: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.

ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	*I'd like to try bungee jumping. I'm interested in swimming. What sports are you interested in?* *My hobby is collecting badges. What's your hobby?* *I'm starving. Shall I make a sandwich for you? Yes, please. I'm thirsty. Would you like some lemonade?* *What's wrong/the matter? I'm tired of/sick of/fed up with/bored with playing this game.* *Are you tired? I'm exhausted.* *I'm cold/hot. I don't feel well. I feel sick. Why don't you go to bed? I'm nervous / frightened /upset /scared… Don't worry. Everything will be all right/just fine. It's going to be all right.* *Are you happy with your new friends? Oh, yes. I am so glad/happy to hear that.* *I've got/ I have a terrible headache. Take a painkiller.* *My ear hurts. I'm sorry to hear that.* *Oh dear! My finger is bleeding. Why don't you put a plaster on it? I've sprained my ankle. Put some ice on it.* *I'm in trouble. I don't know what to do.* *Stative verbs (be, want, hurt, have, feel, know…)* Заповедни начин. *Why don't we/you* + инфинитивна основа глагола. *Would like* + именица/инфинитив глагола. Употреба придевско-предлошких израза *tired of / sick of / fed up with / bored with.* *The Present Perfect Simple Tense* **(Интер)културни садржаји**: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	*Excuse me. How do I get to…? What's the best way to…? Could you tell me the way to…? Go straight on until you get to (a bridge). Cross (the bridge). Turn back. Go back. Turn left/right into… Take the first/second turning on the right/left. Go along… It's on the left/right. It's opposite/behind/between/in front of/near/next to/at the corner/just around the corner…* Заповедни начин. Предлози за изражавање положаја и просторних односа – *in front of, behind, between, opposite...* **(Интер)културни садржаји**: јавни простор; типичан изглед места.
ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА	*Don't throw litter around. Save energy. Turn off lights when not in use.* *You can/can't sit here. The seat is/isn't free.* *Can I use your mobile phone? Sure.* *You mustn't use calculators during the exam.*

ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	*Students must turn off their phones in the classroom.* *Do you have to wear a uniform at your school?* *John can't come because he has to work.* *I must get up early tomorrow morning.* *I don't have to take my dog for a walk every day/tomorrow.* *My parents let me go out at weekends.* *They won't let us feed the animals.* *Our head teacher made us clean our classroom last Friday.* *John couldn't come because he had to work.* *He didn't have to come early yesterday.* *You should slow down, you shouldn't run down the corridor.* Заповедни начин. Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе – *can/can't, must/mustn't, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, shoud/shouldn't.* *Let/Make* + инфинитивна основа глагола. **(Интер)културни садржаји**: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	*Is this your dog? No, it's Steve's dog. Whose house is this? It's Jane and Sally's house.* *They're Jane's and Sally's bags. These are the children's toys. That's my parents' car.* *This is my blanket. This blanket is mine.* *This isn't your card. It's hers.* *I've got/I have a ruler. Have you got/Do you have a pen? Sally hasn't got /doesn't have an umbrella.* Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) – *my friend's/ friends'/ children's books.* Присвојне заменице *mine, yours…* Питања са *Whose.* **(Интер)културни садржаји**: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	*I love working with people. I don't like skiing. I'm bad at it. What do/don't you like doing?* *Peter hates watching horror films. He enjoys playing video games. I can't/couldn't stand the heat.* *My favourite sport is tennis. What's your favourite sport?* *What are your hobbies and interests?*

	Fifteen out of thirty people like tennis – eight boys and seven girls. Придевско-предлошке фразе – *interested in, good/bad at, crazy about…* Глаголи *like/love/hate/enjoy/can't stand* + глаголска именица Питања са *What, Who, Why …* **(Интер)културни садржаји**: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм.
ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	*Tea is better than coffee. Of course. That's true. You are right.* *The food was great! I disagree/don't agree with you. It was awful.* *I think we should help him. Yes, I agree with you. He always helps his friends.* *I enjoy skiing. Me too.* *I don't think he will win the race. Well, I do. No chance! I don't believe it! That's right! That's wrong!* *Stative verbs (think, like, agree, believe…)* Питања са *What, Why, How …* **(Интер)културни садржаји**: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА И ЦЕНА	*How many people are there (in the park)? There are two men/women and three children (in the park).* *How much fruit do we have? There isn't much fruit in the bowl. There aren't many books on the shelves.* *A lot of/Lots of people went to the match.* *A lot of/Lots of snow falls in winter.* *There were loads of apples on the table.* *There is a little lemonade in the bottle. There are a few apples. How much is this? It's € 2,365 (two thousand, three hundred and sixty-five euros). That's £ 245 (two hundred and forty-five pounds)/ $300 (three hundred dollars).* *In my school, 60% of children eat junk food.* Основни бројеви преко 1000. Правилна множина именица. Множина именица које се завршавају на -y, -f/fe: *strawberries, shelves, knives...* Множина именица које се завршавају на –o: *kilos, potatoes…* Синкретизам једнине и множине: *sheep, fish...* Најчешћи облици неправилне множине *(men, women, children, people, feet, teeth, mice....).* Бројиве и небројиве именице – pounds, money... Квантификатори – *much, many, a lot of, lots of, loads of, a few, a little.* Питања са *How much/many.*

	(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура.

Начин остваривања програма

Настава се остварује применом комуникативно-интерактивног приступа.
Наставне методе: монолошка, дијалошка, демонстративна
Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у паровима, рад у групи
Место извођења наставе: кабинет

Технике/активности

Активности не трају дуже од 15 минута, слушање и реаговање на упутства на страном језику, рад у паровима, малим и великим групама, мануелне активности, вежбе слушања, игре примерене узрасту и дидактичком захтеву, класирање и упоређивање, решавање „проблем-ситуација", „превођење" исказа у гест и геста у исказ. Разумевање писаног језика подразумева: уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности, одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор, извршавање прочитаних упутстава и наредби. Писмено изражавање подразумева: проналажење недостајуће речи, повезивање краћег текста и реченица са сликама, попуњавање формулара, писање честитки и разгледница, писање краћих текстова. Граматичке појаве се посматрају са функционалног аспекта. Укључују се оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Граматика се усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење). За ученике који у редовној настави теже савладавају делове програма, организује се допунска настава.

Корелација са другим предметима

Наставни садржаји за пети разред су у корелацији са садржајима географије, биологије, историје, српског и немачког језика, ликовне културе и у већој или мањој мери свих осталих наставних предмета.

Наставна средства: уџбеник, радна свеска и приручници, постери, фотографије, рачунар, интернет, пројектор, звучник, мултимедијалне презентације и додатни штампани материјал.

Начин праћења напредовања и постигнућа ученика

Оцењивање ученика од петог до осмог разреда је бројчано и врши се:
1) Писаним путем,
2) Усменим путем,
3) Праћењем активности на часу и кроз израду домаћих задатака и пројектних активности (формативна оцена).

Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.

Ученици 5. – 8. разреда имају 1 писмени задатак по полугодишту и најмање 1 писану проверу уз претходну најаву садржаја програма наставе и учења који ће се писмено проверавати. Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страни школе. Распоред може да се мења на предлог наставника, уз сагласност одељењског већа.

Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се обављати без претходне најаве и евидентирају се у педагошкој документацији ради праћења постигнућа ученика.

Писане провере постигнућа се оцењују на основу скале која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:

81% – 100% оцена одличан (5)
61% – 80% оцена врло добар (4)
41% – 60% оцена добар (3)
21% – 40% оцена довољан (2)
0% – 20% оцена недовољан (1)

Скала може да варира у односу на постигнућа ученика, али не више од 5%.

10.2.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ВЕЖБА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Боја	4	4	4	4	1						14	3	17
2.	Простор					1	2					3	0	3
3.	Текстура						1	5	1			6	1	7
4.	Комуникација								3	1		3	1	4
5.	Уобразиља									3	2	3	2	5
УКУПНО		4	4	4	4	2	3	5	4	4	2	29	7	36

Р. БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ
1.	Боја	- естетичка, - компетенција за учење, - рад са подацима и информацијама, - комуникација, - сарадња, - решавање проблема - дигитална компетенција - одговорно учешће у демократском друштву, - одговоран однос према здрављу,	Пигментне боје (хроматске и ахроматске боје; основне и изведене боје). Дејство боја (утисак који боја оставља на посматрача; топле и хладне боје; комплементарне боје).	**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** - користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; користи изражајна својства боја у ликовном раду; - познаје различите сликарске материјале и технике; - користи изражајна својства комплементарних боја у ликовном раду; - разматра сам и са другима шта и како је

		- одговоран однос према околини	Светлост и боја (светлост као услов за опажање боје, разлике у опажању боја; валер; градација и контраст). Примена боја (технике и средства: акварел, темпера, мозаик, витраж, апликативни програми...; изражајна својства боја у керамици, скулптури, графици, таписерији, дизајну одеће и обуће, индустријском дизајну...; примена у свакодневном животу ученика). Уметничко наслеђе (музеји и експонати).	учио и где та знања може применити; - изражава своје замисли одабраном ликовном техником; - примени стечена знања и доживљена искуства на новим задацима; - истражује односе ликовних елемената; - разуме улогу боја у свакодневном животу и њихово деловање на човека; - експериментише и користи ликовна својства различитих тонова боја; - разуме утицај светлости на изглед предмета; - изражава своје замисли одабраном ликовном техником; - опише естетски доживљај простора и дизајна употребних предмета; - повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј.
2.	Простор	- естетичка, - компетенција за учење, - рад са подацима и информацијама, - комуникација, - сарадња, - решавање проблема - дигитална компетенција - одговорно учешће у демократском друштву, - одговоран однос према здрављу, - одговоран однос према околини	Амбијент (елементи који чине амбијент – дизајн ентеријера, атмосфера, корисници; утицај амбијента на расположење, активност и учење; обликовање школског простора; поставка изложбе).	**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** - описује естетски доживљај простора; - обликује простор у коме живи користећи стечена знања из дизајна; - обликује самостално, или у сарадњи с другима употребне предмете; - постави изложбу радова; - користи информације за стваралачки рад;

3.	Текстура	- естетичка, - компетенција за учење, - рад са подацима и информацијама, - комуникација, - сарадња, - решавање проблема	Текстура (врсте текстура – тактилна и визуелна; текстуре у природи и уметничким делима, материјали и текстура, облик и текстура, линија и текстура, ритам и текстура). Уметничко наслеђе (грађевине, скулптуре и паркови).	**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** - уочава и разликује површине и текстуре; - описује тактилни доживљај; - уочава различите текстуре у делима природе и човека; - користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; - прави разноврсне текстуре на различитим подлогама или облицима; - прави разноврсне текстуре линијама материјалом по избору или у апликативном програму; - користи изражајна средства боје у изради текстуре; - прави различите текстуре на тродимензионалном облику; - користи усвојене информације у стварању ликовног дела; разматра са другима шта је учио и како то да представи визуелном поруком;
4.	Комуникација	- естетичка, - компетенција за учење, - рад са подацима и информацијама, - комуникација, - сарадња, - решавање проблема	Комуникативна улога уметности (теме, мотиви и поруке у визуелним уметностима; улога уметности у свакодневном животу). Уметничко наслеђе (уметност некад и сад).	**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** - разуме садржај визуелних порука и улогу визуелне комуникације у свакодневном животу ликовном техником; разликује врсте визуелних порука и њихове намене. - перцепира поруке које се преносе визуелним путем; кодира и декодира визуелне информације.

				- идентификује теме у одабраним уметничким делима и уочава циљеве једноставних визуелних порука. - уочава веб дизајн у окружењу и тумачи; развија перцепцију за поруке које се преносе визуелним путем; - изражава својезамисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; - разликује врсте визуелних порука и њихове намене.
5.	Уобразиља	- естетичка, - компетенција за учење, - рад са подацима и информацијама, - комуникација, - сарадња, - решавање проблема - дигитална компетенција - одговорно учешће у демократском друштву, - одговоран однос према здрављу, - одговоран однос према околини	Стваралачка уобразиља (стварност и машта, значај маште; разноврсне информације као подстицај за стварање – снови, бајке, митови, легенде...). Уметничко наслеђе (необична уметничка остварења).	**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** - идентификује теме у одабраним уметничким делима и разуме значај маште и способности имагинације. - изрази своје замисли одабраном ликовном техником**.**

10.2.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ учења Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Човек и музика	1										1	0	1
2.	Певањем и свирањем упознајемо музику	4	4	2	4	2	1	4	3	4	1	23	6	29
3.	Музика средњег века и ренесансе			1	1		1	1				4	0	4
4.	Музички инструменти								2			2	0	2
УКУПНО		5	4	3	5	2	2	5	5	4	1	**30**	**6**	**36**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Човек и музика	за учење, за решавање проблема, за сарадњу	**Знање и разумевање** 1.1.1 Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености. 1.1.2 Ученик уме да опише основне елементе музичке писмености. **Слушање музике** 1.2.1. Ученик именује музичке	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: – препозна музику старих епоха као инспирацију у савременој музици; – препозна и отпева химне; – користи могућности ИКТ-а у извођењу и слушању музике.

			изражајне елементе. **Музичко извођење** 1.3.1. Ученик пева једноставне дечје, народне или популарне композиције. 2.1.2. Ученик уме да анализира повезаност структуре и драматургије одређеног музичког жанра.	
2.	Певањем и свирањем упознајемо музику	за учење, за решавање проблема, за сарадњу, естетичка, за одговоран однос према здрављу, за комуникацију, дигитална	**Знање и разумевање** 1.1.1. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености. 1.1.2. Ученик уме да опише основне елементе музичке писмености. 2.1.1. Ученик уме да анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената с музичком изражајношћу. 2.1.3. Ученик уме да анализира повезаност облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота. 3.1.1. Ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела. 3.1.2. Ученик разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора. 3.1.3. Ученик критички и аргументовано	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: – издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима; – објасни како је музика повезана с другим уметностима и областима ван уметности (религија, технологија записивања и штампања нота, извођачке и техничке могућности инструмената); – изводи музичке примере користећи глас, самостално и у групи; – изводи музичке примере користећи глас, покрет, традиционалне или ритмичке инструменте, самостално и у групи; – примењује правилну технику певања; – примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; – развија координацију и моторику кроз свирање и покрет;

			образлаже свој суд. 3.1.4. Ученик уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту. **Слушање музике** 1.2.1. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује музичке изражајне елементе. 1.2.2. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује извођачки састав. 1.2.3. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује музичке саставе. 1.2.4. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује српски музички фолклор. 2.2.1. Ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената. 2.2.2. Ученик уме да препозна структуру одређеног жанра. 3.2.2. Ученик уме да анализира и открије везу опажених карактеристика са жанровским историјско-стилским контекстом звучног примера. 3.2.3. Ученик уме да анализира и открије	– изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – идентификује репрезентативне музичке примере; – коментарише слушано дело – извођачки састав и инструменте; – повеже различите видове музичког изражавања с друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима; – објасни како је музика повезана с другим уметностима и областима ван уметности (религија); – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и

			везу опажених карактеристика с контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора. **Музичко извођење** 1.3.1. Ученик пева једноставне дечје, народне или популарне композиције. 1.3.2. Ученик изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту. 3.3.1. Ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима. **Музичко стваралаштво** 1.4.2. Ученик уме да осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела. 1.4.3. Ученик уме да изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима. 1.4.4. Ученик учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст. 3.4.1. Ученик осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте. 3.4.2. Ученик импровизује и/или компонује мање музичке целине у оквиру	стваралаштво; – коментарише слушано дело – динамичке елементе; – коментарише слушано дело –темпо; – критички просуђује, анализира и аргументовано доноси мишљење о музичком делу; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – критички сагледава лош утицај прегласне музике на здравље; – понаша се у складу с правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; – учествује у школским приредбама и манифестацијама;

			различитих жанрова и стилова. 3.4.3. Ученик уме да осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.	
3.	Музика средњег века и ренесансе	за учење, естетичка, дигитална	**Слушање музике** 1.2.1. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује музичке изражајне елементе. 1.2.2. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује извођачки састав. 1.2.3. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује музичке саставе. 1.2.4. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује српски музички фолклор. 2.2.1. Ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената. 2.2.2. Ученик уме да препозна структуру одређеног жанра. 3.2.1. Ученик уме да анализира и открије везу опажених карактеристика са структуралном и драматуршком димензијом звучног примера. 3.2.2. Ученик уме да анализира и открије	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период средњег века; – наведе начине и средства музичког изражавања у средњем веку у Европи и Србији; – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике музике средњег века; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века; – објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; – искаже своје мишљење о значају и улози музике у средњем веку у Европи и Србији; – наведе начине и средства музичког изражавања у ренесанси; – објасни како је друштвени развој утицао на начине и облике музичког изражавања у

			везу опажених карактеристика са жанровским историјско-стилским контекстом звучног примера. 3.2.3. Ученик уме да анализира и открије везу опажених карактеристика са контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора.	ренесанси; – искаже своје мишљење о значају и улози музике у ренесанси.
4.	Музички инструменти	за учење, естетичка, дигитална	**Слушање музике** 1.2.2. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује извођачки састав. 1.2.3. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује музичке жанрове. 2.2.1. Ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената. 3.2.1. Ученик уме да анализира и открије везу опажених карактеристика са структуралном и драматуршком димензијом звучног примера. 3.2.2. Ученик уме да анализира и открије везу опажених карактеристика са жанровским историјско-стилским контекстом звучног примера.	На **крају часа** ученик ће бити у стању да: – класификује инструменте по начину настанка звука; – опише основне карактеристике инструмената с диркама; – опише основне карактеристике клавира и чембала; – користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација).

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ	ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
Химне Државна химна Химна Светом Сави Химна школе **Народне песме и игре** Ансамбл Ренесанс: избор (*Скомрашка игра, Ситан бибер*) **Човек и музика** **Средњи век:** Византијско певање Дивна Љубојевић: *Тебе појем* *Грегоријански корал* Кир Стефан Србин: *Ниња сили* Кир Стефан Србин: *Ниње сили*, Д. П. Аксентијевић Никола Србин: *Херувимска песма*, глас други, Д. П. Аксентијевић *Осмогласник: Бог Господ*, глас четврти; *Алилуја,* глас шести; Д. П. Аксентијевић Исаија Србин: *Agios o teos (Свети Боже)* Исаија Србин, *Алилуја* *Божићни тропар Рождество твоје* *Тропар Светом Сави* Адам де ла Ал: *Игра о Робену и Мариони* **Ренесанса:** В. Бирд, *The Bells*. FVB I/69. Роберт Хил, чембало П. Пасеро, Мадригал *Il est bel et bon, commere, mon mari*. Непознати аутор, *Greensleeves* О. ди Ласо, *Ехо* М. Преториус, *Кокошји* плес (Ballet des coqs) Ђ. П. да Палестрина, *Миса папе* Марчела (Кирие), *Миса Бревис (Глориа)* К. Жанекен, *Певање птица* **Композиције инспирисане музиком средњег века и ренесансе**	**Химне** Државна химна Химна Светом Сави Химна школе **Човек и музика:** А. де ла Ал: *Игра Робина и Марион* Д. Љубојевић: Црквена химна *Статије, Божићни тропар* Ђакон Петар Којић: *Молитва Господња Оче наш*, Ј. Преторијус: Канон *Живела музика* В. Ђорђевић: Канон *Сви петлићи лепо поје* **Елементи музичке писмености:** *Такт 6/8*: Б. Трудић: *На студенцу;* М. Ђурђевић: *Анђели певају.* *Пунктирани ритам:*В. А. Моцарт: *Гле, игре ли красне*; К. Станковић: *Сећаш ли се оног сата;* Ђорђевић/Милосављевић: *Примили смо вести тазе.* *Шеснаестине:* Б. Станчић: *Вејавица вејала* *Синкопа*: Д. Краљић: *Чамац на Тиси* *Лествица Ге-дур:*А. Моцарт: *Мала ноћна музика, I став;* Р. Роџерс: *Рунолист;* Дечја песма из Италије: *Сад зиме више нема* ; *Ја посејах лубенице* (двоглас). *Лествица де-мол:Источниче живоносни; Тавна ноћи; Све птичице запјевале; Расти, расти мој зелени боре; Небо је тако ведро;* Ђ. Б.

Ера, *Амено* Никло Винсент и хор Црвене армије, *Амено* К. Орф, *Кармина Бурана (O Fortuna; Veni, veni, venias)* **Музички инструменти** **Оргуље:** Ј. С. Бах, Токата и Фуга де-мол **Чембало:** Ј. С. Бах, Добро темперовани клавир, Прелудијум и фуга Це-дур Ј. Пахелбел: *Канон* (верзија на чембалу) **Клавир:** Д. Деспић, *Музички речник* В. Миланковић, *Кончертино на српске теме* О. Месијан, *Petites esquisses d'oiseaux* (композиције инспирисане звуцима птица) Ф. Лашини, Клавирске композиције инспирисане звуцима природе Е. Сати, *Gymnopédie No.1* (клавир) Ф. Лист, *Мађарска рапсодија бр. 5* М. Мусоргски, *Стари замак* К. Дебиси, *Дечји кутак, Арабеска бр.1* Н. Паганини, *Ла кампанела* Л. ван Бетовен, *За Елизу* **Хармоника:** В. А. Моцарт, *Турски марш (Соната за клавир а-мол),* аранжман за хармонику, гитару и контрабас (Золтан Орос трио) Љ. Павковић, *Народна песма и народно оро* (хармоника), у извођењу Љубише Павковића Ј. Дербенко, *Рок Токата* **Челеста:** П. И. Чајковски, *Игра шећерне виле* **Елементи музичке писмености** *6/8 такт:* Градска песма: *Бледи месец загрлио* Н. Грбић: *Ово је Србија*	Перголези: *Где је онај цветак жути* ; Ж. Ф. Рамо: *Тамбурин* ; *Заспо Јанко* (двоглас); *Растко* (двоглас), аранжман Предраг Миодраг. *Лествица Еф-дур:Шкрипи ђерам;* Л. ван Бетовен: *Ода радости;* Ј. С. Бах: *Ах што волим;* С. Ст. Мокрањац: *Ал је леп овај свет.*

Ге-дур: В. А. Моцарт: *Мала ноћна музика, I став* Ђ. Верди: *Корачница* (из опере *Аида*), С. Ст. Мокрањац: *Џанум насред села, Осма руковет де-мол:* С. Ст. Мокрањац: *Текла вода текелија, Трећа руковет Канон*	

10.2.5. ИСТОРИЈА

Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Епоха средњег и новог века	6										4	2	6
2.	Стварање Европе	3	9	5								9	8	17
3.	Врхунац Европе у средњем веку			2	9	4	6	7				16	12	28
4.	Нова Европа и почетак модерног доба							2	8	7	4	10	11	21
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	**39**	**33**	**72**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	**Епоха средњег и новог века**	Компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, рад са подацима и информацијама,	ИС.1.1.1, ИС.1.1.2, ИС.1.1.4, ИС.1.1.5, ИС.1.1.6, ИС.1.1.9, ИС.1.2.3, ИС.1.2.5, ИС.2.1.2, ИС.2.1.4, ИС.2.1.6, ИС.2.2.1, ИС.2.2.2, ИС.3.1.4, ИС.3.2.1, ИС.3.2.4,	– пореди историјске појаве; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности;

		решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	ИС.3.2.5	– разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини;
2.	**Стварање Европе**	Компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	ИС.1.1.1, ИС.1.1.2, ИС.1.1.4, ИС.1.1.5, ИС.1.1.6, ИС.1.1.9, ИС.1.1.10, ИС.1.2.3, ИС.1.2.4, ИС.1.2.5, ИС.2.1.2, ИС.2.1.4, ИС.2.1.6, ИС.2.2.1, ИС.2.2.2, ИС.2.2.3, ИС.3.1.2, ИС.3.1.3, ИС.3.1.4, ИС.3.2.1, ИС.3.2.4, ИС.3.2.5	– образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – пореди историјске појаве; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени,

				културни); – идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава);
3.	**Врхунац Европе у средњем веку**	Компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	ИС.1.1.1, ИС.1.1.2, ИС.1.1.4, ИС.1.1.5, ИС.1.1.6, ИС.1.1.9, ИС.1.1.10, ИС.1.2.3, ИС.1.2.4, ИС.1.2.5, ИС.2.1.2, ИС.2.1.4, ИС.2.1.6, ИС.2.2.1, ИС.2.2.2, ИС.2.2.3, ИС.3.1.2, ИС.3.1.3, ИС.3.1.4, ИС.3.2.1, ИС.3.2.4, ИС.3.2.5, ИС.3.2.6, ИС.3.2.7	– пореди историјске појаве; – наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву; – образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;

				– повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања. – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања – разликује споменике различитих епоха, са посебним осврtом на оне у локалној средини; – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку; – образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века; – идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – разликује споменике различитих епоха, са посебним осврtом на оне у локалној средини;
4.	**Нова Европа и**	Компетенција за учење, одговорно	ИС.1.1.1, ИС.1.1.2, ИС.1.1.4, ИС.1.1.5,	– образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века;

	почетак модерног доба	учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	ИС.1.1.6, ИС.1.1.9, ИС.1.1.10, ИС.1.2.3, ИС.1.2.4, ИС.1.2.5, ИС.2.1.2, ИС.2.1.4, ИС.2.1.6, ИС.2.2.1, ИС.2.2.2, ИС.2.2.3, ИС.3.1.2, ИС.3.1.3, ИС.3.1.4, ИС.3.2.1, ИС.3.2.4, ИС.3.2.5, ИС.3.2.6, ИС.3.2.7	– идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – пореди историјске појаве; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; – разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву; – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања – разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века;

				– пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини.

10.2.6. ГЕОГРАФИЈА

Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Редни бр. теме	Назив наставне теме	Број часова		
		Обрада	Остали типови часа	Укупно
1.	Друштво и географија	2	1	3
2.	Географска карта	6	4	10
3.	Становништво	6	4	10
4.	Насеља	5	4	9
5.	Привреда	6	5	11
6.	Држава и интеграциони процеси	7	7	14
7.	Географија Европе	8	7	15
УКУПНО		**40**	**32**	**72**

Редни број и назив наставне теме	Исходи (Ученик ће бити у стању да...)	Међупредметне компетенције	Стандарди
1. ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	▪ успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса.	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација	ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.1.1. ГЕ 2.2.2.
2. ГЕОГРАФСКА КАРТА	▪ одређује математичко-географски положај на Земљи; ▪ анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; ▪ оријентише се у простору користећи компас,	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ рад са подацима и информацијама, ▪ решавање проблема, ▪ естетска компетенција,	ГЕ.1.1.1. ГЕ.1.1.2. ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.2.2.

	географску карту и сателитске навигационе системе; ▪ ФСК.	▪ дигитална компетенција	ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.1.1.
3. СТАНОВНИШТВО	▪ доводи у везу размештај светског становништва с природним карактеристикама простора; ▪ анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света; ▪ анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ рад с подацима и информацијама, ▪ сарадња, ▪ одговорно учешће у демократском друштву	ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.2.3.1. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1.
4. НАСЕЉА	▪ анализира географски положај насеља; ▪ објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету; ▪ доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима.	▪ комуникација, ▪ компетенција за учење, ▪ дигитална компетенција, ▪ рад с подацима и информацијама	ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.1.3.1. ГЕ.2.3.1 ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1.
5. ПРИВРЕДА	▪ помоћу географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; ▪ доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; ▪ вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету.	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ еколошка компетенција, ▪ дигитална компетенција	ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.3. ГЕ.3.1.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.3.3.2.
6. ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	▪ објасни политичко-географску структуру државе; ▪ представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света.	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ рад са подацима и информацијама, ▪ дигитална компетенција, ▪ сарадња, ▪ одговорно учешће у демократском	ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.1.1.

		друштву	ГЕ.2.3.2.
7. ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	▪ објасни како се издвајају географске регије; ▪ илуструје помоћу карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ сарадња, ▪ одговорно учешће у демократском друштву	ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.1.1. ГЕ.1.4.2. ГЕ.3.2.2. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.4.2.

10.2.7. ФИЗИКА

Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

редни број теме	назив наставне теме	број часова		
		обрада	остали типови часова	укупно
1.	Увод	2	1	3
2.	Кретање	5	9	14
3.	Сила	6	8	14
4.	Мерење	5	10	15
5.	Маса и густина	5	9	14
6.	Притисак	5	7	12
УКУПНО		**28**	**44**	**72**

НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ/ ТЕМЕ	САДРЖАЈИ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
Увод у физику	Физика као природна наука. Физика и математика. Физика и техника. Физика и медицина. Методе истраживања у физици (посматрање, мерење, оглед...). Огледи који илуструју различите физичке појаве (из свакодневног живота). *Демонстрациони огледи:* - Како савити млаз воде?	Програмски садржаји на основу исхода се могу реализовати: 1. излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе; 2. решавањем квалитативних и квантитативних проблема као и проблем ситуација;	- разликује врсте кретања према облику путање и према промени брзине и одређује средњу брзину; - објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (прмена брзине, правца и

	- Мехури од сапунице имају облик сфере, зашто? - Када настаје електрично пражњење? - Направи дугу. - Опишимо лик предмета у равном и сферном огледалу. Улога мерења у физици и у свакодневном животу (мерење времена, дужине, површине и запремине...).	3. лабораторијским вежбама: 4. коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (домаћи задаци, пројекти, допунска настава, додатни рад...); 5. системским праћењем рада сваког ученика. Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини, неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса. Имајући у виду да сваки од наведених облика наставе има своје специфичности у процесу остваривања, то су и методска упутства прилагођена овим специфичностима. ***Методска упутсва за предавања*** Како из сваку тематску целину иду демонстрациони огледи, ученици ће спонтано пратити ток посматране појаве, а на наставнику је да наведе ученика да својим речима, на основу сопственог расуђивања, опише појаву коју посматра. После тога, наставник, користећи прецизни језик физике, дефинише нове појмове (величине) и речима формулише закон појаве. Када се	смера кретања, деформација тела) и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање); - разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела; - повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите проблемске задатке (проблем ситуације); - демонстрира утицај трења и отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу; - демонстрира појаву инерције тела, деформације тела под дејством силе, узајамно деловање наелектрисаних тела, деформације тела под
Кретање	Кретање у свакодневном животу. Релативност кретања. Појмови и величине којима се описује кретање (путања, пут, време, брзина, правац и смер кретања). Векторски карактер брзине. Подела кретања према облику путање и брзини тела. Зависност пређеног пута и брзине од времена код равномерног праволинијског кретања. Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина. *Демонстрациони огледи:* - Кретање куглице по Галилејевом жљебу. - Кретање мехура вездуха (или куглице) кроз вертикално постављену дугу провидну цев са течношћу. ***Лабораторијска вежба*** 1. Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром (или куглицом).	
Сила	Узајмано деловање два тела у непосредном додиру и последице таквог деловања: покретања, заустављање и промена брзине тела, деформација тела (истезање, сабијање, савијање), трење при	

	кретању тела по хоризонталној подлози и отпор при кретању тела кроз воду и ваздух. Узајамно деловање два тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно). Сила као мера узајамног деловања два тела, правац и смер деловања. Векторски карактер силе. Слагање сила истог правца. Процена интензитета силе демонстрационим динамометром. Сила Земљине теже. Тежина тела као последица деловања силе Земљине теже. *Демонстрациони огледи.* - Истезање и сабијање еластичне опруге. Трење при клизању и котрљању. Слободно падање. - Привлачење и одбијање наелектрисаних тела. - Привлачење и одбијање магнета.	прође кроз све етапе у излагању садржаја теме (оглед, ученикова опис појаве, дефинисање појмова и формулисање закона), прелази се, ако је могуће, на презентовање закона у математичкој форми. ***Методска упутства за решавање рачунских задатака*** При решавању квантитативних (рачунских) задатака из физике, у задатку прво треба на прави начин сагледати физичке садржаје, па тек после тога прећи на математичко формулисање и израчунавање. Наиме, решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатка, математичко израчунавање и дискусија резултата. У првој етапи уочавају се физичке појаве на које се односи задатак, а затим се набрајају и речима исказују закони по којима се појаве одвијају. У другој етапи се, на основу математичке форме закона, израчунава вредност тражене величине. У трећој етапи тражи се физичко тумачење добијеног резултата. У циљу развијања природно – научне писмености наставник треба да инсистира на	дејством силе, узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета, притисак чврстих тела и течности; - разликује преношење силе притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...); - познаје примену хидростатичког притиска (принцип рада водопада, фонтане); - изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега); - процењује вредност најмањег подеока код
Мерење	Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, коло, мега). Међународни систем мера. Мерила и мерни инструменти (опсег и тачност). Директно и индиректно мерење. Појам средње вредности мерене величне и грешке мерења при директним мерењима. *Демонстрациони огледи.* - Мерење дужине (метарска трака, лењир), запремине (мензура) и времена (часовник, хронометар). - Приказивање неких мерних инструмената (вага, термометри, електрични инструменти). ***Лабораторијске вежбе*** 1. Мерење димензије тела лењиром са		

	милиметарском поделом. 2. Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре. 3. Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге. 4. Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равној подлози.	систематском коришћењу јединица мере физичких величина SI (међународни систем јединица). ***Методска упутства уа извођење лабораторијских вежби*** Лабораторијске вежбе чине саставни део редовне наставе и организују се на следећи начин: ученици сваког одељења деле се у две групе, тако да свака група има свој термин за лабораторијску вежбу. Опрема за сваку лабораторијску вежбу умножена је у више комплета, тако да на једној вежби (радном месту) може да ради два до три ученика. Час експерименталних вежби састоји се из: уводног дела, мерења и записивања података добијених мерењима, анализе и дискусије добијених резултата, извођење закључака. У уводном делу часа наставник: - обнавља делове градива који су обрађени на часовима предавања, а односе се на дату вежбу (дефиниција величине која се одређује и метод који се користи да би се величина одредила), - обраћа пажњу на чињеницу да свако мерење прати одговарајућа	мерних инструмената (односно тачност мерења); - мери тежину, дужину, време, запремину и масу и на основу мерених вредности одређује густину и притисак; - одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења; - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чвстих тела и течности...).
Маса и густина	Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике). Маса тела на основу појма о инертности и о узајманом деловању тела. Маса и тежина као различити појмови. Мерење масе тела вагом. Густина тела. Средња густина тела. Одређивање густине чврстих тела. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. *Демонстрациони огледи.* - Илустровање инертности тела. - Судари двеју кугли (а) исте величине, истог материјала, (б) различите величине, истог материјала, (в) исте величине, различитог материјала. - Мерење масе вагом. - Течности различитих густина у истом суду – „течни сендвич“ - Суво грожђе у газираној води. - Мандарина са кором и без коре у води. ***Лабораторијске вежбе*** 1. Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика. 2. Одређивање густине течности мерењем њене		

	масе и запремине. 3. Калибрисање еластичне опруге мерењем тежине тела динамометрдом.	грешка и указује на њене могуће изворе, - упознаје ученике с мерним инструментима и обучава их да пажљиво рукују лабораторијским инвентаром, - указује ученицима на мере предострожности, којих се морају придржавати ради сопствене сигурности. Док ученици врше мерења, наставник активно прати њихов рад, дискретно их надгледа и, кад затреба, објашњава им и помаже. При уношењу резултата мерења у ђачку свеску, процену грешке треба вршити само за директно мерене величине (дужину, време...), а не и за величине које се посредно одређују (нпр. притисак чврстог тела). Процену грешке посредно одређене величине наставних може да изводи у оквиру додатне наставе. ***Методска упутсва за друге облике рада*** При одабиру домаћих задатака наставник треба да води рачуна о нивоу сложености задатака, али и о њиховој мотивационој функцији. С обзиром да кроз израду домаћег	
Притисак	Притисак чврстих тела. Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови. Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри. Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон о његова примена. *Демонстрациони огледи.* - Зависност притиска чврстих тела од величине додирне површине и од тежине тела. - Стаклена цев са покретним дном за демонстрацију хидростатичког притиска. - Преношење притиска кроз течност (стаклена цев са мембраном, Херонова боца, спојени судови). - Хидраулична преса (нпр. два медицнска инјекциона шприца различитих попречних пресека спојена силиконским цревом). - Огледи који илуструју разлику притисака ваздуха (како се ваздух може „видети“, како свећа може да гори под водом). - Огледи који илуструју деловање атмосферског притиска. ***Лабораторијска вежба*** 1. Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде		

		задатка ученици проверавају степен разумевања усвојеног садржаја, коректност урађеног домаћег задатка треба да буде проверена на наредном часу.	

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА	Наставник је дужан да континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидно проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа, предавања, решавања квантитативних, квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката...
МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	учење, комуникација, сарадња, одговоран однос према здрављу, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, одговоран однос спрема здрављу
КОРЕЛАЦИЈА	математика, техника и технологија

10.2.8. МАТЕМАТИКА

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Ред. бр.	**Наставна тема**	**Обрада**	**Утврђивање**	**Укупно**
1.	Цели бројеви	9	11	20
2.	Рационални бројеви	23	28	51
3.	Троугао	13	16	29
4.	Четвороугао	8	12	20
5.	Површина троугла и четвороугла	4	8	12
А	Обнављање градива из претходног разреда	–	4	4
Б	Припрема, израда и исправка писмених задатака	–	8	8
	УКУПНО	**57**	**87**	**144**

Напомена: у оквиру обнављања планирани су иницијални тест и анализа његових резултата.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе и рационалне бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису); – одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног броја;	**ЦЕЛИ БРОЈЕВИ**	Скуп целих бројева (Z). Супротан број. Апсолутна вредност целог броја. Приказ целих бројева на бројевној правој. Упоређивање целих бројева. Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства. Изрази са целим бројевима.
– израчуна вредност једноставнијег бројевног израза	**РАЦИОНАЛНИ**	Први део

и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; – примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; – прикаже податке и зависност између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); – тумачи податке приказане табелом и графички; – класификује троуглове односно четвороуглове на основу њихових својстава; – конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; – уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; – утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; – конструише троугао, паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови троуглова и четвороуглова и дијагонала четвороугла); – примени својства троуглова и четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима; – сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; – одреди центар описане и уписане кружнице троугла; – примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима;	**БРОЈЕВИ**	Скуп рационалних бројева. Супротан број. Апсолутна вредност рационалног броја. Приказ рационалних бројева на бројевној правој. Упоређивање рационалних бројева. Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази са рационалним бројевима. Једначине и неједначине: $ax + b = c$; $ax + b \leq c$; $ax + b < c$; $ax + b \geq c$; $ax + b > c$ ($a, b, c \in Q$, $a \neq 0$). Други део Координатни систем. Приказ података у координатном систему. Приказ зависности међу величинама. Размере, пропорције и проценти. Директна пропорционалност. Обрнута пропорционалност.
	ТРОУГАО	Први део Појам троугла. Обим троугла. Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Висина троугла. Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према угловима. Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла. Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°) Други део Основне конструкције троуглова. Појам подударности и ставови подударности. Централна симетрија и подударност. Осна симетрија и подударност. Центар описане и уписане кружнице троугла.
	ЧЕТВОРОУГАО	Четвороугао. Углови четвороугла. Збир углова четвороугла. Паралелограм. Особине паралелограма. Услови да четвороугао

– израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост.		буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкција паралелограма. Сабирање и одузимање вектора. Множење вектора бројем. Трапез. Особине трапеза. Средња линија троугла и трапеза. Конструкције трапеза. Делтоид.
	ПОВРШИНА ЧЕТВОРОУГЛА И ТРОУГЛА	Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма, троугла, трапеза. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама.

10.2.10. БИОЛОГИЈА

Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Редни број теме	Назив наставне теме	Број часова		
		Обрада	Остали типови часа	Укупно
1.	Јединство грађе и функције као основа живота	15	21	36
2.	Живот у екосистему	8	8	16
3.	Наслеђивање и еволуција	3	3	6
4.	Порекло и разноврсност живота	3	3	6
5.	Човек и здравље	4	4	8
УКУПНО		**33**	**39**	**72**

Редни бр. и назив наставне теме	Исходи (Ученик ће бити у стању да...)	Међупредметне компетенције	САДРЖАЈИ
1. Јединство грађе и функције као основа живота	▪ упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; ▪ повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; ▪ одреди положај органа човека и њихову улогу; ▪ цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; ▪ користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и	– Компетенција за учење – Сарадња – Дигитална компетнција – Естетичка компетенција – Комуникација	Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци,

	самостално израђених препарата; ▪ користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. ▪ табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; ▪ разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.		размножавање. Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса. Откриће ћелије и микроскопа. Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти). Разлика између бактеријске, биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези
2. Живот у екосистему	▪ направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; ▪ размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима; ▪ илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином;	– Компетенција за учење – Сарадња – Естетичка компетенција – Решавање проблема – Рад са подацима – Одговоран однос према околини	Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране. Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. Антропогени фактор и облици загађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита.
3. Наслеђивање и еволуција	▪ истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; ▪ идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији; ▪ повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом;	– Компетенција за учење – Решавање проблема – Сарадња – Комуникација – Рад са подацима	Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала. Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). Индивидуална варијабилност. Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.

4. Порекло и разноврсност живота	▪ групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; ▪ одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама	– Компетенција за учење – Сарадња – Комуникација – Рад са подацима	„Дрво живота” (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). Организми без једра. Организми са једром. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота”.
5. Човек и здравље	▪ прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања; ▪ одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција; ▪ доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; ▪ збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна; ▪ повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне	– Сарадња – Компетенција за учење – Дигитална компетенција – Одговоран однос према здрављу – Комуникација	Путеви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. Последице болести зависности – алкохолизам.

Програм Биологије за шести разред је део спиралног програма Биологије за основну школу и оријентисан је на достизање исхода. Спирални програм подразумева да у сваком разреду из сваке области ученик усваја мању количину информација, до којих долази самостално уз подршку наставника. У сваком наредном разреду количина информација – знања се по мало повећава, при чему се ново знање повезује са знањем и искуством стеченим у претходном разреду, уз постепено појачавање захтева. На тај начин се знање постепено проширује и продубљује, односно гради.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи Биологију и друге предмете. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у пет области предмета: **Јединство грађе и функције као основа живота, Живот у екосистему, Наслеђивање и еволуција, Порекло и разноврсност живота и Човек и здравље.** (Исходи за шесту област – **Посматрање, мерење и експеримент у биологији** – распоређени су у претходних пет, сходно планираним активностима.)
Достизање исхода води развоју предметних, свих кључних, општих међупредметних компетенција и остваривању образовних стандарда. Исходи не прописују структуру, садржаје и организацију наставе, као ни критеријуме и начин вредновања ученичких постигнућа. За израду исхода коришћена је ревидирана Блумова таксономија. Исходи су формулисани на нивоу примене као минимуму.
Важна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода је да је настава усмерена на учење у школи. Ученик треба да учи:
– смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из Биологије и других предмета;
– проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
– дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
– критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
– кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника

Бројчана оцена утврђује се на основу остварености исхода, самосталности и ангажовања ученика. У току једног полугодишта ученик ће бити оцењен најмање 4 пута и то:
- две оцена са најављене писмене провере дуже од 15 минута
- најмање две оцене на усменој провери постигнућа
- најмање једну оцену на основу формативног оцењивања

10.2.11. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења; – анализира карактеристике савремене културе становања; – класификује кућне инсталације на основу њихове намене; – класификује врсте саобраћајних објеката према намени; – повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају; – повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе;	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (6)**	Значај и развој грађевинарства. Просторно и урбанистичко планирање. Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за индивидуално и колективно становање, распоред просторија, уређење стамбеног простора. Кућне инсталације.
– демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације; – скицира просторни изглед грађевинског објекта; – чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола; – користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања;	**САОБРАЋАЈ (8)**	Саобраћајни системи. Саобраћајни објекти. Управљање саобраћајном сигнализацијом. Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају.
– самостално креира дигиталну презентацију и представља је; – класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; – повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину;	**ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (18)**	Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству. Техничко цртање помоћу рачунара. Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација
– повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних	**РЕСУРСИ И**	Подела, врсте и карактеристике

радова; – реализује активност која указује на важност рециклаже; – образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије; – правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора; – повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије; – повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране; – описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране; – изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду; – самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образлажи избор; – самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ; – креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста; – припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује; – израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду; – учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела; – одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова.	**ПРОИЗВОДЊА (20)**	грађевинских материјала. Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди. Организација рада у грађевинарству и пољопривреди. Обновљиви извора енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије. Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије
	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ (20)	Израда техничке документације. Израда макете/модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије. Представљање идеје, поступка израде и решења производа. Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова. Представљање производа и креирање дигиталне презентације.
УКУПНО ЧАСОВА	**72**	

С обзиром да је настава Технике и технологије теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика.

10.2.12. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА**
– правилно користи ИКТ уређаје; – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама; – креира и обрађује дигиталну слику; – самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа; – уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје; – чува и организује податке локално и у облаку; – одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу; – разликује основне интернет сервисе; – примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи; – приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права; – објасни поступак заштите дигиталног	**ИКТ (10)**	Дигитални уређаји и кориснички програми. Управљање дигиталним документима. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе односно учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријске основе у кратким цртама, кроз упутства за реализацију задатака, објашњења основних појмова, концепата, стратегија у циљу развијања поступности, препознавања и установљавања личних стратегија учења код ученика ● практичан рад у групама или индивидуално, индивидуализација је неопходна код конкретног задатка за проверу остварености исхода Подела одељења на групе Настава се реализује у групама (оквирно 15 ученика у групи). Годишњи фонд часова је 36.
	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (4)	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу. Интернет сервиси. Правила безбедног рада на Интернету.	

производа/садржаја одговарајућом CC лиценцом;		Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података и ауторских права.	Место реализације наставе Часови се реализују у кабинету за информатику – дигиталној учионици Препоруке за реализацију наставе – На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе односно учења, планом рада и начинима оцењивања.
– објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника; – креира једноставан програм у текстуалном програмском језику; – користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима; – објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље); – користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности; – разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме); – проналази и отклања грешке у програму; – сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака; – користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње; – креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате; – вреднује процес и резултате пројектних активности.	**РАЧУНАРСТВО (15)**	Основе изабраног програмског језика. Основне аритметичке операције. Уграђене функције. Ниске (стрингови). Структуре података. Гранање. Понављање. Основни алгоритми.	– Сложеност задатака треба да прати развојне карактеристике узраста и предзнања са којим долазе у шести разред. – за примере из свакодневног живота изабрати проблеме који симулирају ситуације и проблеме из предмета које изучавају у школи или реалних ситуација из живота – Инсистирати на прецизности у анализи, провери исправности и нагласити значај исправљања грешака приликом израде задатка. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода у стицању знања (40%–50%) ● праћење развоја вештина при изради практичног рада ученика и активност на часу (30–40%) ● пројектни задатак (20–30%) Оквирни број часова по темама изражен у % ● Рачунарство 50%
	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК (6)	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.	

УКУПНО ЧАСОВА	**36**		● ИКТ + Дигитална писменост 50%

С обзиром да је настава Информатике и рачунарства теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика.

10.2.13. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Фонд: 72 часа редовне наставе + 54 часа обавезних физичких активности ученика. Укупно 126 часова.

Ред. бр.	Наставна област / тема	Наставне јединице / садржаји	Часови	Период
1	Увод, праћење и тестирање	Мерење и праћење; безбедност; самопроцена; индивидуални циљеви	6	септембар
2	Физичке способности	Снага, брзина, издржљивост, гипкост, координација; кружни рад; полигони	10	септембар–октобар
3	Атлетика	Спринт; издржљиво трчање; штафете; скок у даљ; бацачке дисциплине	12	октобар–новембар
4	Гимнастика	Колутови и ставови; прескоци; вежбе на справама; повезивање елемената	10	новембар–децембар
5	Одбојка	Одбијање прстима/подлактицама; сервис; пријем; кретање; игра 3:3 и 4:4	10	јануар–фебруар
6	Кошарка	Вођење, додавање, шут, двокорак; одбрана; основна тактика; игра	8	фебруар–март
7	Плес и ритмика	Ритмичке структуре; народне и друштвене игре; кореографија	6	март–април
8	Фудбал	Контрола лопте; додавање; пријем; шут; кретање без лопте; игра	6	април–мај
9	Здравствено васпитање	Здрав стил живота; исхрана; хигијена; превенција повреда; прва помоћ; заштита животне средине	4	током године

Обавезне физичке активности ученика реализују се у складу са организационим могућностима школе. Оне треба да допуне редовну наставу, а не да буду механичко понављање редовних часова.

Ред. бр.	Наставна област / тема	Наставне јединице / садржаји	Часови	Период	Напомена
1	Секција / спортска игра	Одбојка, кошарка, фудбал или друга активност у складу са интересовањима ученика	18		
2	Развој физичких способности	Полигони, штафете, кружни тренинг, игре на отвореном	12		
3	Школски спорт и такмичења	Одељењска и међуодељењска такмичења; фер-плеј; суђење	8		
4	Активности у природи	Шетња, оријентација, игре у природи, активности на чистом ваздуху	8		
5	Фитнес и здравље	Основе самосталног вежбања, мобилност, правилно држање, релаксација	8		

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
– примени комплексе простих и општеприпремних вежби у већем обиму и интензитету у самосталном вежбању; – користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама; – упоређује резултате тестирања са вредностима за свој узраст; – примени досегнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; – разликује атлетске дисциплине;	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		Основни садржаји Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	Атлетика	Обавезни садржаји Техника штафетног трчања.

– развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – схвати вредност спортске гимнастике за сопствени развој; – изведе елементе кошаркашке технике; – примени основна правила кошарке; – користи елементе кошарке у игри; – примени основне елементе тактике у одбрани и нападу; – учествује на унутар одељенским такмичењима; – изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – контролише покрете и одржава тело у води; – преплива 25 m техником краула и леђног краула; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на главу; – поштује правила понашања у води, и око водене средине;	СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ		Скок удаљ. Бацања кугле 2 kg. Истрајно трчање – припрема за крос. Скок увис (опкорачна техника). Бацање „вортекс-а”. Проширени садржаји Тробој.
		Спортска гимнастика	Основни садржаји Вежбе на тлу. Прескоци и скокови. Вежбе у упору. Вежбе у вису. Греда. Гимнастички полигон. Проширени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте). Висока греда. Трамболина. Прескок. Коњ са хватаљкама. Вежбе у упору (сложенији састав). Вежбе у вису (сложенији састав).
		Основе тимских и спортских игара	Основи садржаји Кошарка: Основни елементи технике и правила: – кретање у основном ставу у одбрани,

– објасни својим речима значај примењених вежби; – процени ниво сопствене дневне физичке активности; – препозна начине за побољшање својих физичких способности; – препозна могуће последице недовољне физичке активности; – правилно се понаша на вежбалиштима као и на спортским манифестацијама; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин; – пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; – вреднује спортове без обзира на лично			– контрола лопте у месту и кретању, – вођење лопте, – дриблинг, – хватања и додавања лопте, – шутирања, – принципи индивидуалне одбране, – откривање и покривање (сарадња играча), – основна правила кошарке. Проширени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – дриблинг (сложеније варијанте), – финтирање. Основни принципи колективне одбране и напада.
		Плес и ритмика	Основи садржаји Вежбе са вијачом. Народно коло „Моравац“. Народно коло из краја у којем се школа налази. Проширени садржаји Састав са обручем. Састав са лоптом. Кратки састав са вијачом. Енглески валцер.
		Пливање	Основни садржаји Предвежбе у обучавању технике пливања. Техника краула. Техника пливања леђног краула.

интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – процени лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; – подстиче породицу на потребу примене редовне физичке активности; – повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; – примени препоручени дневни ритам рада, исхране и одмора; – користи здраве намирнице у исхрани; – користи само препоручене додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује након повреда; – чува животну средину током вежбања; – препозна последице конзумирања дувана.			Одржавање на води ради самопомоћи. Проширени садржаји Роњење у дужину 5-10 m.
		Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Физичко вежбање и спорт	Основни садржаји Основна правила вежбања. Основна правила Кошарке и правила Рукомета. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Уредно постављање и склањање справа и реквизита

			неопходних за вежбање. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. „Ферплеј" (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација). Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Развој физичких способности у функцији сналажења у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...). Повезаност физичког вежбања и естетике. Значај вежбања у породици. Планирање вежбања у оквиру дневних активности.
		Здравствено васпитање	Основни садржаји Значај физичке активности за здравље. Поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања. Последице неодржавања хигијене – хигијена пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа у исхрани . Последице неправилне исхране и прекомерног уношења енергетских напитака. Поступци ученика након повреда (тражење помоћи). Вежбање и играње у различитим временским условима (упутства за игру и вежбање на отвореном простору). Чување околине на отвореним просторима изабраним

			за вежбање. Последице конзумирања дувана.

Методичка упутства

Програм реализовати као континуитет претходно стечених знања, умења, ставова и навика.

Примењивати диференцирани приступ и олакшане/проширене садржаје у складу са индивидуалним разликама.

Организациони облици су часови, секције, Недеља школског спорта, активности у природи, такмичења и корективно-педагошки рад.

Континуирано развијати физичке способности, правилно држање тела, самостално вежбање и здравствену културу.

Праћење усмерити на индивидуално напредовање и оствареност исхода.

10.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

10.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– образложи везу права и одговорности на примеру; – наведе примере за групу права *слобода да* и *заштита од*; – аргументује значај инклузивног образовања, права и потребе за образовањем свих ученика; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – идентификује показатеље кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе; – сврсисходно користи кључне појмове савременог демократског друштва: демократија, грађанин, власт; – образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру; – разликује стварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и	**ЉУДСКА ПРАВА**	**Права и одговорности** Моја и твоја права – наша су права. Права и одговорности. Посебна група права: *слобода да* и припадајуће одговорности. Посебна група права: *заштита од* и припадајуће одговорности. Право на очување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности. Право на квалитетно образовање и једнаке могућности за све и припадајуће одговорности. Инклузивно образовање – квалитетно образовање за све.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	**Демократско друштво и партиципација грађана** Демократско друштво – појам, карактеристике. Грађанин. Дете као грађанин. Процедуре којима се регулише живот у заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура. Власт.

декоративне; – позитивно користи интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција; – образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца; – примени 7 правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука; – препознаје ситуације дигиталног насиља и зна како да реагује и коме да се обрати за помоћ; – учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања; – учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака; – презентује спроведено истраживање и добијене резултате; – процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; – проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.		Нивои и гране власти. Лествица партиципације ученика у школи: манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба, стварна партиципација. Партиципација ученика на нивоу одељења и школе.
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	**Употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона** Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона. Шта је дозвољено, а шта није на интернету. Утицаја друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца. Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона. Дигитално насиље и веза са Конвенцијом о правима детета. Карактеристике и последице дигиталног насиља. Седам правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука. Реаговање у ситуацијама дигиталног насиља. Одговорности ученика и школе.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	**Планирање и извођење истраживања о понашању ученика у школи и њиховим ставовима о употреби/злоупотреби интернета и мобилних телефона**. Шта су ставови, на чему се заснивају и каква је њихова веза са понашањем. Избор теме, узорка и инструмента истраживања. Спровођење истраживања. Обрада података. Тумачење резултата. Припрема и презентација добијених резултата. Евалуација истраживања.

10.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ наставе Православног катихизиса (Веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном, тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Р.бр. нас. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	МЕСЕЦ										Бр. час. по теми	Број часова за			
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI		Обраду	Утврђи-вање	Систе-матиз.	Друге типове часова
1.	Увод	1										1	1			
2.	Припрема света за долазак Сина Божјег	3	1									4	3	1		
3.	Увод у Нови Завет		3	2								5	3	1	1	
4.	Богочовек- Исус Христос			2	5	1	3	5	2			18	12	6		
5.	Црква Духа Светога								1	4	3	8	5	2	1	
	УКУПНО											**36**	**24**	**10**	**2**	

ТЕМА (наставне јединице)	**ЦИЉ**	**ИСХОДИ** По завршетку теме ученик ће:	**ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА**	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА**
I – УВОД **1. Упознавање садржаја програма и начина рада**	· Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; · Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања.	· моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе; · моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	· Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. **Врсте наставе** Настава се реализује кроз следеће облике наставе: · **теоријска настава (35 часова)** · **практична настава**
II - ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖЈЕГ **2. Историјске околности пред долазак Христов** **3.Јеврејско ишчекивање Месије** **4. Свети Јован Претеча**	· Упознати ученике са културно-историјским приликама у Палестини пред Христово рођење; · Указати ученицима на старозаветна пророштва везана за долазак Спаситеља – Месије; · Објаснити ученицима улогу и значај Светог Јована Претече;	· моћи да каже да су Јевреји пред долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе · моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава · моћи да преприча живот Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и каже да је он припремао народ за долазак Христа	· Историјске околности пред долазак Христов · Старозаветна пророштва о доласку Месије · Свети Јован Претеча	

	· Развити свест код ученика о значају покајања и врлинског живота;	· моћи да доживи врлински живот и покајање као припрему за сусрет са Христом;		**(1 час)** **Место реализације наставе** · Теоријска **настава се реализује у учионици**; · Практична настава се **реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;** **Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе** · Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. · Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно
III - УВОД У НОВИ ЗАВЕТ **5. Нови Завет је испуњење Старог Завета** **6. Новозаветни списи** **7. Јеванђелисти**	· Упознати ученике са настанком новозаветних књига; · Објаснити ученицима кључне новозаветне појмове; · Пружити ученицима основ за разумевање смисла новозаветних догађаја; · Подстаћи ученике да самостално читају Свето Писмо.	· моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима. · моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка; · моћи да пронађе одређени библијски одељак; · моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; · моћи да именује Јеванђелисте и препозна њихове иконографске симболе; · бити подстакнут на читање Светог Писма.	· Нови Завет је испуњење Старог Завета Новозаветни списи (настанак, подела,функција, аутори...) · Јеванђелисти	
IV - БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС **8. Пресвета Богородица – Благовести** **9. Богородичини**	· Пружити ученицима основно знање о личности Пресвете Богородице; · Објаснити ученицима хришћанско поимање слободе;	· моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења“; · моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; · моћи да препозна	· Пресвета Богородица – Благовести · Богородичини празници · Рођење Христово · Христос је Богочовек	

празници **10. Рођење Христово** **11. Христос је Богочовек** **12. Крштење Христово** **13. Христова чуда** **14. Новозаветне заповести и Беседа на гори** 15. Христос – „пут, истина и живот" 16. Лазарева Субота и Цвети 17. Тајна Вечера – прва Литургија 18. Страдање Христово 19. Васкрсење Христово	· Пружити ученицима основно знање о јеванђељским казивањима о Господу Исусу Христу; · Објаснити ученицима разлог оваплоћења Сина Божијег; · Подстаћи ученике да у описима Христових чуда увиде љубав Божију · Кроз Христове заповести о љубави и тумачење појединих одељака из Беседе на гори указати ученицима на значај љубави према Богу и ближњима. · Подстаћи ученике да живе по Јеванђељу; · Указати ученицима на повезаност Тајне Вечере и Свете Литургије; · Представити ученицма догађаје Страдања и Васкрсења Христовог	Богородичино прихватање воље Божије као израз слободе; · моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога · моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима; · моћи да преприча библијски опис Рођења Христовог; · моћи да препозна да је Христос дошао на свет да сједини Бога и човека · моћи да преприча библијски опис Христовог Крштења, поста и кушања; · моћи да препозна да су Христова чуда израз Његове љубави према људима; · моћи да увиди разлику између старозаветног закона и новозаветних заповести о љубави; · бити подстакнут да прихвати Христа за свој животни узор; · моћи да преприча догађаје	· Крштење Христово · Христова чуда · Новозаветне заповести и Беседа на гори Христос – Онај који је наш „пут, истина и живот" · Лазарева Субота и Цвети · Тајна Вечера – прва Литургија · Страдање Христово · Васкрсење Христово	и формативно, а мање на сазнајно и информативно. · Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. · Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. · У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких

	као кључне за спасење света и човека.	Васкрсења Лазаревог и Уласка у Јерусалим; · моћи да увиди контрадикторност између очекивања јеврејског народа спрам Христове личности; · моћи да хронолошки наведе догађаје Страсне седмице; · моћи да преприча библијски опис Тајне Вечере и у приносу хлеба и вина препозна Свету Литургију; · моћи да преприча библијски опис Христовог Страдања и Васкрсења · моћи да кроз тумачење тропара Христовог Васкрсења препозна да је Христос победио смрт и омогућио свима васкрсење из мртвих;		активности у наставном процесу. · Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. **Евалуација наставе** Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: · процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; · провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; **Оцењивање** Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: · усмено испитивање; · писмено испитивање;
V - ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА **20. Вазнесење и Педесетница** **21. Црква у Јерусалиму**	· Објаснити ученицима значај догађаја Вазнесења и Педесетнице; · Упознати ученике са мисионарском делатношћу светих апостола; · Упознати ученике са	· моћи да преприча догађаје Вазнесења и Педесетнице; · моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква Христова; · моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота;	· Вазнесење и Педесетница · Заједница у Јерусалиму, према извештају из Дела апосолских · Мисионарско дело светог апостола	

22. Павле – апостол незнабожаца **23. Прогони хришћана** **24. Свети цар Константин и крштење царства**	особеностима сведочења вере у раној Цркви; · Указати ученицима на узроке гоњења хришћана; · Подстаћи ученике на толеранцију према припадницима других вероисповести.	· моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучeништва; · моћи да објасни значај доношења Миланског едикта; · моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења;	Павла · Гоњења Цркве · Свети цар Константин и крштење царства	· посматрање понашања ученика; **Оквирни број часова по темама** Увод – **1** Припрема света за долазак Сина Божијег – **5** Увод у Нови Завет – **5** Богочовек Исус Христос – **16** Црква Духа Светога – **7** Евалуација – **1+1**

10.3.3. НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Freizeitaktivitäten	8										5	3	8
2.	Winterferien / Sommerferien	1	5									3	3	6
3.	Alles Gute zum Geburtstag		4	7								4	7	11
4.	Körperteile / Weihnachten				8							4	4	8
5.	Gesund leben				1	4	2					4	3	7
6.	Wie war es in der Schule?						4					3	1	4
7.	Wo ist denn hier ...?							9				3	6	9
8.	Hast du Lust ins Kino zu gehen?								8	3		5	6	11

9.	Ordnung muss sein!									4	4	3	5	8
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	**34**	**38**	**72**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Freizeitaktivitäten	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Сарадња	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.26. 2.1.27. 2.1.28. 2.1.29. 2.1.30. 2.1.31. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.3.2.	Ученик ће бити у стању да: - именује спортове / хобије - наведе којим активностима уме / не уме да се бави - каже шта уме, мора или жели - изрази шта му је потребно - изрази коме шта припада
2.	Winterferien / Sommerferien	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Сарадња Естетичка компетенција		Ученик ће бити у стању да: - каже куда иде на одмор -каже којим активностима се бави током одмора - опише какво је време - каже колико дуго трају одређене активности
3.	Alles Gute zum Geburtstag	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Сарадња Естетичка		Ученик ће бити у стању да: - каже када је коме рођендан - позове некога на рођенданску забаву -опише рођенданску забаву - честита некоме рођендан - каже некоме шта да уради (императив) - изрази шта је потребно да се уради ради неког

		компетенција		циља
4.	Körperteile / Weihnachten	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Сарадња Здравље	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.	Ученик ће бити у стању да: - именује делове тела - именује неке болести и називе лекова - пита некога како се осећа и да једноставно опише своје здравствено стање
5.	Gesund leben	Компетенција за учење Комуникација Одговоран однос према околини Решавање проблема Сарадња Здравље	1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.26. 2.1.27. 2.1.28. 2.1.29. 2.1.30. 2.1.31. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.	Ученик ће бити у стању да: - именује здраве животне намирнице - разуме рецепт за неко јело - напише једноставан рецепт за неко јело - нешто препоручи - изрази да се нешто сме / не сме - пита за разлог и наведе разлог
6.	Wie war es in der Schule?	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима	3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.3.2.	Ученик ће бити у стању да: - изрази шта му се дешавало у прошлости - пита када се нешто десило и одговори на питање
7.	Wo ist denn hier ...?	Компетенција за учење Комуникација Одговоран однос према околини	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23.	Ученик ће бити у стању да: - пита за правац и да се оријентише у граду - именује одређене локације у граду - опише шта се дешава у пешачкој зони - каже где шта може да се купи у граду

		Рад са подацима Сарадња	1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.	
8.	Hast du Lust ins Kino zu gehen?	Компетенција за учење Комуникација Одговоран однос према околини Предузетништво Сарадња	1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.26. 2.1.27. 2.1.28. 2.1.29. 2.1.30. 2.1.31.	Ученик ће бити у стању да: - каже куда треба да иде да би предузео разне активности - пита за пут и објасни пут - предложи излазак
9.	Ordnung muss sein!	Компетенција за учење Комуникација Естетичка компетенција Предузетништво Решавање проблема Сарадња	2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.3.2.	Ученик ће бити у стању да: - именује намештај и предмете у стану - опише где шта стоји у стану - разуме опис нечије собе - опише своју собу

Комуникативна функција	**Језички садржаји**
Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима	*Hallo. Ich bin Anna. Und du? Wie heißt du?* *Er heißt Andreas. Mein Name ist Andera Zilinski. Freut mich. Wie alt bist du? Ich bin 12. Woher kommst du? Ich komme ausSerbien. Wo wohnt deine Tante? Meine Tante wohnt in Wien. Franz ist mein Schulfreund. Wir gehen in die sechste Klasse. Wann bist du geboren? Am .....(s)ten .....Wie ist deine Telefonnummer?* *Wie geht`s?Wie geht es Ihnen? Gut, danke. Und dir? Und Ihnen?Na ja, es geht. Schlecht. Auf Wiedersehen. Gute Nacht. Tschüs. Bis bald!* Презент слабих глагола и најфреквентнијих јаких глагола. Употреба одређеног, неодређеног, негационог, присвојног члана у номинативу и акузативу. Употреба нултог члана.

	Употреба упитних заменица и прилога (*wer, was; wo, wie, wann, woher*). Употреба показне заменице *das*. Исказна и упитна реченица – положај глагола/ред речи. Основни бројеви до 1000. **(Интер)културни садржаји:** устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа *(Herr Becker, Frau Bauer)*; имена и надимци; начин писања адресе.
Описивање бића, појава и места	*Meine Fruendin ist groß und schlank.* *Wie sind deine Haare? Blond oder braun?* *Ihr Hund ist 2 Jahre alt, klein und schwarz. Er frisst gern Kekse.* *Anna ist meine beste Freundin. Sie ist nett und freundlich. Sie sieht sehr schön aus.* *Das ist unsere Wohnung. Sie ist neu und groß. Ich finde sie sehr schön.* *Wir wohnen in der Stadt.* *Meine Großeltern leben auf dem Lande. Die Natur ist wunderschön. Ich fühle mich wohl in ihrem Haus.* Презент најучесталијих глагола с префиксом. Употреба придева и прилога као именског дела предиката уз глагол *sein*. Присвојни чланови/детерминативи у номинативу, дативу и акузативу. Ред речи у исказној и упитној реченици. Употреба предлога с дативом уз глаголе мировања. **(Интер)културни садржаји:** најважније географске карактеристике земаља немачког говорног подручја; биљни и животињски свет.
Позив на реаговање и позив на учешће у заједничкој активности	*Gehen wir ins Kino/ Theater/ zum Sportplatz? Warum nicht? Das ist eine gute Idee. Komm, wir basteln ein Spielzeug! Mach mit! Ja, gern./ Leider kann ich nicht. Ich habe keine Zeit./Nein, tut mir leid. Ich muss lernen.* *Gehen wir zu Peter?Wann treffen wir uns dann morgen? Um sechs an der Bushaltestelle.* *Möchtest du mitkommen?* *Wollen wir ihm etwas mitbringen? Ja, vielleicht eine Schokolade.* Заповедни начин фреквентних глагола. Модални глаголи (*können, wollen, möchten*). Употреба предлога са акузативом (уз глаголе кретања). Употреба предлога с дативом и акузативом – (*an, in, auf, zu*). **(Интер)културни садржаји:** разонода; прикладно позивање и прихватање/одбијање позива.

Изражавање молби, захтева, обавештења извињења и захвалности	*Entschuldigung, können Sie das Fenster aufmachen? Danke. Ich danke Ihnen/Bitte.* *Darf ich Sie etwas fragen? Wo ist der Markt?Tut mir leid, das ich weiß auch nicht.* *Kannst du mir ein Glas Wasser geben?* *Danke. Vielen Dank. Ich danke dir./Nichts zu danken. Gern geschehen.* *Hallo. Hier ist Sandra, kann ich Birgit sprechen?Tut mir leid, aber sie ist nicht zu Hause.* Употреба неодређеног члана у номинативу, дативу и акузативу. Употреба модалних глагола у презенту. **(Интер)културни садржаји:** правила учтиве комуникације, дружење и пријатељски односи.
Разумевање и давање упутстава	*Lies den Text und antworte auf die Fragen. Ergänze die Sätze. Schreib deinem Freund/deiner Freundin eine E-Mail/ eine SMS./Du sollst die rote Taste drücken./Kartoffeln schälen/Nudeln kochen.* Заповедни начин. Употреба модалних глагола у презенту. Инфинитив у функцији заповести. **(Интер)културни садржаји:** традиционалне/омиљене врсте јела; игре.
Упућивање честитки и изражавање захвалности	*Herzlichen Glückwunsch! Alles Gute zu/ zum/ zur.....!* *Zum Geburtstag viel Glück! Ich gratuliere dir zu .... Frohe Weihnachten/Ostern.* *Tut mir leid. Schade. Mehr Glück nächstes Mal.* Употреба личних заменица у номинативу, дативу и акузативу. Узвичне реченице. **(Интер)културни садржаји:** значајни празници и догађаји и начин обележавања; честитање.
Описивање догађаја и радње у садашњости	*Ich lebe in einer Großstadt. Meine Wohnung ist im Erdgeschoss/ im zweiten Stock.* *Was machst du am Wochenende? Ich räume mein Zimmer auf, lerne und am Nachmittag gehe ich aus. Sieht dein Vater gern fern?* *Was trainierst du? Wann gehst du zum Training? Mittwochs und freitags.* Садашње време (слаби и јаки глаголи, глаголи с префиксом, модални глаголи). Употреба прилога за време и место (*donnerstags/da, dort, hier*). Ред речи у исказној, упитној и узвичној реченици. Редни бројеви. **(Интер)културни садржаји:** породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.

Описивање догађаја и радње у прошлости	*Ich war gestern bei Maria. Am Montag hatten wir kein Deutsch, unsere Lehrerin war krank.* *Was hast du gefrühstückt? Ich habe Butterbrot gegessen und Tee getrunken.* *Meine Großeltern hatten viele Tiere auf dem Bauernhof.* *Mozart ist in Salzburg geboren. Er war Pianist und Komponist. Er hatte eine Schwester. Er war sehr berümt.* Прошло време. Претерит помоћних глагола *sein/haben*. Перфект најфреквентнијих слабих и јаких глагола. Прилози и прилошки изрази за време: *gestern, vorgestern, vor drei Tagen, letztes Jahr, im Jahr 1746...* **(Интер)културни садржаји:** живот некад и сад.
Исказивање планова и намера	*Am Samstag gehen wir ins Museum. Wir treffen uns um 10 Uhr vor dem Museum. Kommst du mit? Gerne.* *Ich möchte am Sonntag eine Grillparty machen./Um wieviel Uhr sollen wir kommen?* *Kannst du mir morgen beim Umzug helfen?/Leider kann ich nicht. Ich muss zu meinen Großeltern gehen. Mein Opa hat Geburtstag.* Употреба садашњег времена за будућу радњу. Предлози. Прилози за време (*heute, morgen, bald...*). Модални глаголи. **(Интер)културни садржаји:** свакодневни живот, обавезе и разонода; породични и пријатељски односи.
Исказивање жеља, потреба, осета и осећања	*Mir ist kalt/heiß. Ich habe (keinen) Hunger/Durst. Ich bin müde/traurig/froh.* *Ich habe Angst. Ich fühle mich (nicht) wohl. Mein Kopf tut weh. Ich habe Kopfschmerzen./Tut mir leid, nimm dann eine Tablette ein./ Geh ins Bett/ Du sollst zum Arzt gehen.* *Das macht mir großen Spaß! Das finde ich toll!* Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу. Заповедни начин (друго лице једнине и множине). Прилози за начин (*viel, gern, schlecht, super, toll*). **(Интер)културни садржаји:** мимика и гестикулација; употреба емотикона; емпатија.
Исказивање просторних односа и величина	*Enschuldigung, wie komme ich zur Bibliothek?/Gehen sie geradeaus und dann die erste Straße links. Gibt es hier eine Apotheke? Ja, sie ist gleich neben der Post/ hinter dem Hotel. Novi Sad ist etwa 80km von Belgrad entfernt.* *Wo liegt der Bodensee? In der Schweiz?Warst du schon am Bodensee? Der See ist 60km lang und 14km breit.* Употреба датива и акузатива уз глаголе мировања и кретања.

	Прилози за правац и место: *geradeaus, links, rechts.* Заповедни начин. Предлози за изражавање положаја и просторних односа (*in, an, auf, hinter, unter, vor, neben, zwischen...* **(Интер)културни садржаји:** јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; локалне мерне јединице; природа.
Исказивање времена	Употреба садашњег времена за изражавање будућности. Прилози за време (heute, *manchmal, immer, nie...*). Повратни глаголи. **(Интер)културни садржаји:** климатски услови у *земљама немачког говорног подручја;* типично радно време.
Изражавање припадања и поседовања	*Ist das dein Bruder?Nein, mein Bruder ist viel größer. Wessen Auto ist das? Das ist das Auto von unserer Nachbarin. Wem gehört diese Tasche? Das ist Marias Tasche.* *Ich brauche einen Kugelschreiber./Nimm meinen.* *Ich habe einen Hund und keine Katze.* Употреба присвојних чланова у номинативу, дативу и акузативу. Изражавање припадности предлогом *von* + датив. Употреба глагола *gehören.* Употреба одређеног и неодређеног члана. Негација. **(Интер)културни садржаји:** породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.
Изражавање интересовања, допадања и недопадања	*Was machst du gern/nicht gern? Ich spiele gern Klavier. Früh aufstehen mag ich nicht. Isst du gern Erdbeeren? Ja, sie sind so lecker.* *Gehst du gern einkaufen? Nein, das finde ich langweilig. Wie findest du unsere neue Deutschlehrerin?/Sie ist nett und hübsch. Mein Lieblingsschauspieler ist ein Italiener. Was isst du lieber – Äpfel oder Birnen? Basketball spiele ich am liebsten.* Презент модалног глагола *mögen.* Сложенице – род и грађење: (рецептивно). Глаголи *finden u gefallen* за изражавање допадања/недопадања. Компарација придева *gut, gern u viel.* **(Интер)културни садржаји:** интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност

	(књижевност за младе, стрип, музика, филм).
Изражавање количине, бројева и цена	*Wie viele Häuser siehst du auf dem Bild? Da sind 10 Häuser, nicht wahr! Wieviel Butter brauchst du für den Kuchen? 200 Gramm.* *Gibt es etwas Butter im Kühlschrank? Ja, wir brauchen keine Butter.* *Haben Sie Äpfel? Ja, wieviel brauchen Sie? Zwei Kilo. Und was kostet ein Kilo? 2,20 Euro.* *Haben Sie diesen Rock in Größe 36?* *Dieser Rock kostet 12 Euro, das ist nicht teuer.* *Wie viele Schüler haben eine Eins in Mathe bekommen? Nur 5 von 25 Schülern in der Klasse. Also nur ein Fünftel, das ist nicht gut.* Употреба језичких средстава квантификације. Исказивање количине и цене. Основни бројеви до 1000. **(Интер)културни садржаји:** друштвено окружење; валута, читање цена, намирнице и производи специфични за циљну културу.

10.4. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

10.4.1. ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ

Циљ учења слободне наставне активности *Животне вештине* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме различите животне ситуације и изазове, повећа капацитет да на одговоран начин брине о себи, другима и околини и понаша се у складу са културом безбедности.

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	**ИСХОДИ** **На крају програма ученик ће бити у стању да:**	**ТЕМЕ и** **кључни појмови садржаја програма**
Одговоран однос према здрављу Компетенција за целоживотно учење Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација Одговоран однос према околини	– на одговоран начин брине о себи и околини и помаже другима у невољи; – проналази релевантне и поуздане изворе информација од значаја за сналажење у свакодневним и ванредним животним ситуацијама; – критички промишља и доноси одлуке уважавајући контекст ситуације, процену последица и најбољи интерес за себе, друге и околину; – јасно изрази сопствене мисли и осећања, са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин; – сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин; – организује своје свакодневне активности на продуктиван начин; – препозна опасности и адекватно реагује; – разликује ризично од превентивног и безбедног поступања пре, током и након елементарне непогоде; – тумачи знакове опасности, посебно ЕОР и поступа у складу са упутствима надлежних служби;	**ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА УЧЕЊЕ, РАД И ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ** Вештине критичког мишљења, решавања проблема, доношења одлука. Организационе вештине и вештине управљања временом. Социо-емоционалне вештине: сарадња, комуникација, асертивност, решавање сукоба, препознавање сопствених и туђих емоција, превазилажење стреса. **ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА ИЗГРАДЊУ КУЛТУРЕ БЕЗБЕДНОСТИ** Култура безбедности и надлежности за смањење ризика од катастрофа. Климатске промене и заштита животне средине у контексту културе безбедности. Општа безбедност: безбедност у саобраћају; знаци опасности и упозорења (зрачење,

	– процени сопствене могућности и ограничења у решавању проблема и потражи одговарајућу помоћ кад процени да ситуација превазилази његове могућности; – повезује информације од релевантних институција са потенцијалним ризицима и правилним реаговањем у кризним ситуацијама; – образложи значај солидарности са људима у невољи; – аргументује значај културе безбедности и пружања прве помоћи;	биолошка опасност, ЕОС – експлозивни остаци рата, запаљиво, хемијски производи). План комуникације и евакуације у случају несреће. Елементарне непогоде: пожари, земљотреси, поплаве, екстремни метеоролошки услови. Безбедност на води. Прва помоћ.
	– искаже афирмативни став о људима који су активисти Црвеног крста; – наведе које надлежан за одређене ванредне ситуације и симулира позив хитним службама; – доведе у везу заштиту животне средине са климатским променама и културом безбедности; – разликује безбедно, небезбедно и ризично понашање у саобраћају и примењује мере заштите приликом вожње различитим превозним средствима; – наброји правила којих се треба придржавати у комуникацији током несреће, наведе садржај торбе за случај несреће, поступа према плану евакуације и комуникације; – наброји и објасни мере за ублажавање и смањења ризика од земљотреса, пожара, поплава и екстремних метеоролошких услова; – разликује безбедна од небезбедних купалишта, објасни улогу спасиоца, поступа у складу са правилима понашања на купалиштима и демонстрира поступак самопомоћи у случају грча мишића у води; – наведе принципе и демонстрира пружање прве помоћи на изабраном примеру.	

10.5. ПРОГАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

10.5.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Циљеви и задаци			У зависности од уочених пропуста због објективних и субјективних сметњи, а да би се постигли позитивни резултати код једног броја ученика, овом креативном виду рада посвећује се посебна пажња. Допунски рад се у појединим областима одвија у току године према утврђеном распореду, у мањим групама или индивидуално, јер једино таква организациона форма може дати резултате.Допунска настава организује се као помоћ ученицима који заостају у редовном наставном процесу из следећих субјективних и објективних разлога: • дужег одсуства због болести • преласка из друге школе, односно средине • субјективних сметњи: болести, развода родитеља… • неуједначеног психофизичког развоја • лоших социјалних услова	
	Назив области	Број часова	НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ	
I	1. ЈЕЗИК	1.	Просте, сложене и изведене речи	
		2.	Суфикси; Извођење	
		3.	Слагање; Просто срастање и срастање са спојним вокалом	
		4.	Префиксација	
		5.	Подела гласова на самогласнике и сугласнике	
		6.	Подела сугласника по звучности и по месту изговора	
		7.	Непостојано А и прелазак Лу О	
		8	Палатализација и сибиларизација	
		9.	Једначење сугласника по звучности	
		10.	Јотовање	
		11.	Једначење сугласника по месту изговора	

		12.	Губљење сугласника, једначење (асимилација) и сажимање сугласника	
		13.	Гласовне промене и одступања од њих	
		14.	Правопис: Писање имена васионских тела; правописна правила везана за различите гласовне промене	
		15.	Заменице (именичке личне заменице, лична заменица за свако лице СЕБЕ, СЕ, придевске заменице)	
		16.	Присвојне и показне заменице; употреба повратне заменице СВОЈ	
		17.	Упитно-односне заменице; неодређене , опште и одричне заменице	
		18.	Глаголски облици: инфинитив, радни глаголски придев, презент, перфекат, футур	
		19.	Грађење и значење аориста	
		20.	Грађење и значење имперфекта	
		21.	Грађење и значње плусквамперфекта	
		22.	Грађење речи	
		23.	Грађење речи	
		24.	Префиксалне творенице	
		25.	Изведене речи	
		26.	Комуникативна и предикатска реченица	
		27.	Комуникативна и предикатска реченица	
II	КЊИЖЕВНОСТ	28.	Епске народне песме о Косовском бој у	
		29.	Епске народне песме о Марку Краљевићу, анализа песме по избору (композиција, карактеризација лика)	
		30.	Књижевни родови и врсте	
III	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	31.	Облици казивања	
		32.	Описивање унутрашњег и спољашњег простора	
		33.	Писање извештаја	
		34.	Хронолошко и ретроспективно приповедање	
		35.	Писање службеног писма	
		36.	Анализа протеклог допунског рада	
Укупан број часова: 36				

10.5.2. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Циљеви и задаци			На часовима додатне наставе ученици се оспособљавају заправилну рецепцију књижевног текста и развијају говорну и писану културу. Централно место у овој настави заузиманаставај језика (граматика, правопис,стилистика). Ученици самостално уочавају језичке појаве, анализирају појаве на другим примерима, сами изводе правила и потврђују своје закључке новим примерима. У реализацији ових часова они уочавају најчешће језичке замке, савлађују тежејезичке проблеме и тако се уче језичком мајсторству. Ученици се оспособљавају за правилно уочавање обликака зивања и за уочавање стилских изражајних средстава, а исто тако, кроз лексичко-семантичке и правописневежбе, богате свој језички израз. Знатан број ових часова посвећен је припреми ученика за такмичење из српског језика. У склопу ове припреме, они убрзаним темпом прелазе свеобласти предвиђене за свој разред и решавају тестове који су рађени по узору на тестове ранијих такмичења.У зависности од постигнутих резултата, ученици с еквалификују за даља такмичења (школско, општинско, градско и републичко – самоза 7. и 8. разред).Примарна карактеристика додатне наставе је стесистематски рад на развијању језичке културе ученика.	
	Наставна област	Број часова	НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ	
I	1. ЈЕЗИК	1.	Уводни час – представљање садржаја рада на часовима додатне наставе	
		2.	Творба речи: Специфичности и недоумице	
		3.	Творба речи: Специфичности и недоумице	
		4.	Гласовне промене (алтернације) и одступања од њих	
		5.	Гласовне промене (алтернације) и одступања од њих	
		6.	Разликовање именичких и придевских заменица и њихова граматичка функција	
		7.	Припрема за Школско текмичење из језика и језичке културе (рад на тестовима)	
		8.	Припрема за Школско текмичење из језика и језичке културе (рад на тестовима)	
		9.	Индивидуална припрема одабраних ученика за такмичење	
		10.	Индивидуална припрема одабраних ученика за такмичење	
		11.	Анализа теста са такмичења	
		12.	Припрема ученика који су остварили пласман на Општинско такмичење из српског језика и	

			језичке културе	
		13.	Припрема ученика који су остварили пласман на Општинско такмичење из српског језика и језичке културе	
		14.	Анализа тестова са такмичења	
		15.	Обнављање и ширење знања о падежима	
		16.	Глаголски облици: Рад на одабраном књижевном тексту	
		17.	Припрема ученика који су остварили пласман на Градско такмичење из српског језика и језичке културе (рад на тестовима)	
		18.	Припрема ученика који су остварили пласман на Градско такмичење из српског језика и језичке културе (рад на тестовима)	
		19.	Анализа теста са Градског такмичења	
		20.	Правопис: неке језичке недоумице	
II	Књижевност	21.	Хронолошко и ретроспективно приповедање	
		22.	Хумористично, иронично и сатирично у комедији	
		23.	Особености стиха и строфе	
		24.	Приказ прочитане књиге ван школског програма	
		25.	Језичкостилска анализа поетских текстова	
III	Језичка култура	26.	Креативно писање	
		27.	Употреба туђица, за и против	
		28.	Изражајно читање и казивање. Реченична интонација	
		29.	Описивање динамичких и статичних појава у природи	
		30.	Портретисање	
		31.	Стваралачко препричавање текста са променом гледишта	
		32	Дебата о одабраном проблему или појави	
		33.	Увежбавање брзог читања у себи с провером разумевања прочитаног непознатог текста	
		34.	Коришћење и врсте речника	
		35.	Ученик у улози наставника	
		36.	Анализа протеклог додатног рада; информације о активностима у седмом разреду	
Укупан број часова: 36				

10.5.3. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржаји програма	Активности	Циљеви и задаци	Бр. часова
Читање, слушање и разумевање прочитаног	Правилно читање и писање речи, слушање, одговарање на питања у вези са текстом, разговор	Оспособљавање ученика за коришћење све четири вештине страног језика: писање, читање, разумевање текста и конверзација. Оспособљавање ученика, за употребу граматичких форми и лексичких структура, помоћ у правилном читању, разумевању текста и писању.	18
Знање о језику	Правилно формирање реченица употребом глаголских облика (Present Simple and Continuous, Past Simple, Present Perfect, Future Simple and Past Continuous Tense)		18
Укупно			36

10.5.4. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржаји програма	Активности	Циљеви и задаци	Бр. часова
Језик и култура изражавања	Читање новинских текстова, слушање говорних емисија, писање есеја, прича, писама, мејлова, прављење презентација	Оспособљавање ученика за самостално писано и усмено изражавању кроз писање есеја и усмену презентацију у вези са одређеном темом. Оспособљавање ученика за проширења знања у домену граматичких и лексичких структура.	18
Знање о језику	Овладавање граматичким и правописним правилима; Припрема за такмичење		18
Укупно			36

10.5.5. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

1. Уводни час – упознавање са програмом допунске наставе
2. Основне особине живих бића
3. Ћелија као основна јединица живота
4. Биљна и животињска ћелија – понављање
5. Органи, органски системи и организам
6. Порекло живота – основни појмови
7. Разноврсност животиња – бескичмењаци
8. Разноврсност животиња – кичмењаци
9. Основне групе сисара
10. Прилагођеност животиња условима живота
11. Јединство грађе и функције организма
12. Исхрана као услов живота
13. Дисање код живих организама
14. Кретање организама
15. Размножавање живих бића
16. Раст и развој организама
17. Систематизација теме „Јединство грађе и функције“
18. Наследне особине
19. Основни појмови генетике
20. Наслеђивање особина код човека
21. Променљивост живих бића
22. Основе еволуције
23. Докази еволуције
24. Систематизација теме „Наслеђивање и еволуција“
25. Појам екосистема
26. Жива и нежива природа
27. Ланци исхране
28. Мреже исхране

29. Кружење материје у природи
30. Заштита животне средине
31. Човек и здравље – правилна исхрана
32. Лична хигијена
33. Превенција болести
34. Здрави стилови живота
35. Завршна систематизација и анализа постигнућа

10.5.6. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

1. Уводни час – план и организација додатне наставе
2. Порекло живота – научне теорије
3. Еволуција живог света
4. Филогенетско стабло животиња
5. Биодиверзитет Србије
6. Угрожене врсте животиња
7. Ендемске врсте Србије
8. Значај очувања биодиверзитета
9. Истраживање животних заједница
10. Практичан рад – микроскопирање препарата
11. Савремена истраживања у биологији
12. Ћелијске органеле и њихове функције
13. Повезаност грађе и функције органа
14. Хомеостаза организма
15. Биолошки процеси у организму
16. Генетски материјал – ДНК
17. Хромозоми и гени
18. Менделови закони наслеђивања
19. Наследне болести човека
20. Генетика и савремена медицина

21. Природна селекција
22. Чарлс Дарвин и теорија еволуције
23. Докази еволуције живог света
24. Еволуција човека
25. Еколошки фактори
26. Биогеохемијски циклуси
27. Екосистеми Србије
28. Климатске промене и њихов утицај на живи свет
29. Одрживи развој
30. Заштита природе у Републици Србији
31 Савремени начин живота и здравље
32. Болести зависности и превенција
33. Репродуктивно здравље
34. Израда и презентација ученичких истраживачких радова
35. Завршна систематизација, анализа и евалуација рада

10.5.7. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

План рада допунске наставе из географије за шести разред основне школе усмерен је на утврђивање градива, отклањање нејасноћа и лакше савладавање појмова из опште и друштвене географије.
Циљеви допунске наставе

- Пружање подршке ученицима који спорије усвајају наставне садржаје.
- Допуњавање знања ученицима који су изостајали са часова.
- Вежбање практичних вештина (читање карата, сналажење у пространству).

Структура и садржај плана рада по темама

- Тема 1: Географска карта
  - Појам размере, меридијана и паралела.
  - Вежбање сналажења на географијској карти и оријентација.
- Тема 2: Становништво и насеља
  - Густина насељености, природни прираст и миграције.
  - Разликовање сеоских и градских насеља према изгледу и функцији.

- Тема 3: Привреда
  - Подела привреде (примарни, секундарни и терцијарни сектор).
  - Утицај човека на животну средину.
- Тема 4: Држава и интеграциони процеси
  - Појам државе, границе и симболи.
  - Основне карактеристике међународних организација.
- Тема 5: Регионална географија – Географија Европе
  - Положај, границе и природно-географске карактеристике Европе.
  - Утврђивање најважнијих објеката на карти Европе (реке, планине, мора).

Исходи које ученик треба да оствари након допунске наставе из географије за шести разред:

- Користи географску карту: Сналази се на карти, разуме размеру и проналази задате појмове.
- Именује делове Земље: Препознаје океане, континенте и главне рељефне облике на карти Европе.
- Разуме становништво: Објашњава основне појмове попут густине насељености, природног прираштаја и миграција.
- Разликује насеља: Препознаје основне разлике између села и града.
- Препознаје привредне делатности: Разликује секторе привреде (нпр. пољопривреда, индустрија, туризам).
- Европа: Препознаје основне појмове ветане за Европу и проналази их на карти.

Начин остваривања

- Облици рада: Индивидуални рад и рад у мањим групама.
- Методе: Дијалошка метода, рад са географским картама, графички прикази и израда лакших задатака.

10.5.8. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ

садржај програма	**број часова**	**активности у васпитно – образовном раду**	**основни облици извођења програма**	**циљеви и задаци садржаја програма**
кретање	3	ученик треба да посматра кретање тела, уз помоћ наставика изведе закључак, уради просте задатке и дискутује решења	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да стекне представу, препозна величине које карактеришу кретање, зна шта је брзина и која је њена мерна јединица
сила	2	ученик треба да посматра различита деловања између тела и уз помоћ	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да на основу узајманог деловања тела схвати силу као меру узајамног

		наставника дође до закључка		деловања, која се мери динамометром и зна њеу мерну јединицу
мерење	2	ученик посматра разна мерила и инструменте, уз помоћ наставника мери неке физичке величине, записује и изводи закључак	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да научи мерење физичких величина (дужине, времена и запремина), зна уређаје за њихово мерење и њихове мерне јединице
маса и густина	3	ученик посматра уз помоћ наставника, уочава, врши мерење, записује, закључује и решава једноставне задатке	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да добије представу о маси, зна ирећај за мерење масе и њене мерне јединице, уме да израчуна густину и зна мерну јединицу густине
притисак	2	ученик посматра, уз помоћ наставника наводи примере за притисак, решава једноставне задатке	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да зна да израчуна притисак и да зна његову мерну јединицу, зна Паскалов закон, зна шта је атмосферски и хидростатички притисак

10.5.9. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ

садржај програма	**број часова**	**активности у васпитно – образовном раду**	**основни облици извођења програма**	**циљеви и задаци садржаја програма**
кретање	5	ученик самостално и спонтано посматра кретање, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о кретању и величинама које карактеришу кретање да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских)
сил	3	ученик самостално и спонтано посматра различита деловања између тела, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке и врши	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о узајамном деловању између дела и сили као мери узајамног деловања да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака и решио проблеме у вези са истезањем еластичне

		калибрисање еластичне опруге		опруге, односно са калибрисањем опруге
мерење	4	ученик самостално и спонтано посматра различита меила и инструменте, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, врши разна мерења, записује резултате, врши анализу и дискутује	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена снања о мерењу различитих физичких величина различитим мерним инструментима, записује резултате мерења, изводи закључке и долази до решења сложених задатака
маса и густина	2	ученик самостално и спонтано врши мерење масе и тежине, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске заддатке, запосује резултате, врши анализу и дискутује	- индивидулани рад - групини рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечна снања о маси физичких тела, инертности и густини, изводи огледе, записује резултате мерења, дискутује, изводи закључке и долази до решења сложених задатака
притисак	4	ученик самостално и спонтано врши посматрање различитих примера притиска тела, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, записује резултате, врши анализу и дискутује	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	учеик повезује и примењује стечена знања о различитим примерима притиска тела (притисак чвстих тела, хидростатички притисак и атмосферски притсак), изводи огледе, записује резултате мерења, дискутује, изводи закључке и долази до решења сложених задатака

11. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

11.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност језик[1]	4	144
2.	Српски као нематерњи језик[2]	3	108
3.	Страни језик	2	72
4.	Ликовна култура	1	36
5.	Музичка култура	1	36
6.	Историја	2	72
7.	Географија	2	72
8.	Физика	2	72
9.	Математика	4	144
10.	Биологија	2	72
11.	Хемија	2	72
12.	Техника и технологија	2	72
13.	Информатика и рачунарство	1	36
14.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
У К У П Н О: А		28–31*	1008–1116*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ		
1	Верска настава/Грађанско васпитање[3]	1	36
2.	Други страни језик[4]	2	72

3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе[5]	2	72
4.	Српски као страни језик[6]	2	72
У К У П Н О: Б		3–5*	108–180*
У К У П Н О: А + Б		31–34*	1116–1224*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни предмети и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Редовна настава	31–34*	1116–1224*
2.	Слободне наставне активности[7]	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности[8]	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Ученик бира један од понуђених изборних предмета.

4 Ученик у петом разреду бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

5 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај предмет, али није у обавези.

6 Ученик који је страни држављанин може да изабере овај предмет али није у обавези. Програм наставе и учења Српског као страног језика остварује се у складу са Правилником о програму наставе и учења за предмет Српски као страни језик („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/19).

7 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

8 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

11.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА

11.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Редни број теме	Називи наставних области	Број часова		
		Обрада	Остали типови часа	Укупно
1.	Књижевност	41	13	54
2.	Граматика	27	24	51
3.	Језичка култура	13	26	39
УКУПНО		**81**	**63**	**144**

Редни бр. и назив наставне теме	Исходи (Ученик ће бити у стању да...)	Међупредметне компетенције	Стандарди
1. У свету папирних бродова	▪ користи књижевне термине и појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; ▪ истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; ▪ чита с разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом; ▪ разликује народну књижевност од ауторске књижевности; уочава одлике књижевних родова и основних књижевних врста; ▪ идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; ▪ тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; ▪ разликује песму у прози; ▪ уочи композицију књижевног дела; ▪ разликује сиже и фабулу; ▪ анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; ▪ локализује књижевно дело из обавезног школског програма; ▪ одреди непроменљиве врсте речи у типичним случајевима; ▪ разликује футур други и императив; ▪ говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму;	компетенција за учење сарадња решавање проблема комуникација естетичка компетенција	CJ.1.3.4. CJ.1.3.10. CJ.1.4.1. CJ.1.4.2. CJ.1.4.6. CJ.2.3.3. CJ.2.3.8. CJ.3.4.6. CJ.3.4.7. CJ.3.4.8.
2. Златне лествице знања	▪ користи књижевне термине и појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; ▪ истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; ▪ чита с разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом; ▪ критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образлаже свој став; ▪ тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке	вештина сарадње комуникација решавање проблема	CJ.1.3.10. CJ.1.4.1. CJ.1.4.6. CJ.1.4.7. CJ.2.3.8. CJ.2.4.2. CJ.2.4.4. CJ.2.4.6. CJ.3.4.6.

	слике у одабраном лирском тексту; ▪ разликује аутобиографију; ▪ разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског писца или лирског субјекта ▪ разликује основне одлике стиха и строфе; ▪ уочи опкорачење; ▪ локализује књижевно дело из обавезног школског програма; ▪ препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; ▪ разликује императив; ▪ разликује глаголске прилоге и глаголски придев трпни; ▪ доследно примењује правописну норму у писању глаголских облика; ▪ састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа;	естетичка компетенција компетенција за учење одговорно учешће у демократском друштву	CJ.3.4.7. CJ.3.4.8.
3. Колевка за сва времена	▪ користи књижевне термине и појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; ▪ истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; ▪ чита с разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом; ▪ идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; ▪ тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; ▪ разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског писца или лирског субјекта; ▪ локализује књижевно дело из обавезног школског програма; ▪ разликује основне одлике стиха и строфе; ▪ уочи цезуру; ▪ уочи рефрен; ▪ разликује путопис и дневник; ▪ уочи метафору; ▪ разликује граматички и логички субјекат;	вештина сарадње комуникација решавање проблема естетичка компетенција компетенција за учење	Cj.1.1.8. CJ.1.3.8. CJ.1.4.1. CJ.1.4.3. CJ.1.4.6. CJ.2.3.6. CJ.2.4.4. CJ.2.4.5. CJ.2.4.6. CJ.3.4.4. CJ.3.4.5. CJ.3.4.6. CJ.3.4.7.

	▪ препозна сложен глаголски предикат; ▪ састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; ▪ пронађе потребне информације у нелинеарном тексту;		
4. Ја ти добра не дам ниједнога	▪ користи књижевне термине и појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; ▪ истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; ▪ чита с разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом; ▪ идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; ▪ разликује народну књижевност од ауторске књижевности; ▪ препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; ▪ размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевноуметничких текстова; ▪ препозна градацију и алегорију; ▪ разликује синтагме по значењу; ▪ уочи делове именичке синтагме; ▪ састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа;	вештина сарадње комуникација решавање проблема компетенција за учење одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција	CJ.1.3.6. CJ.1.4.1. Cj.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.6. Cj.2.3.5. CJ.2.4.5. CJ.2.4.6. Cj.3.3.5. CJ.3.4.4. CJ.3.4.5. CJ.3.4.6. CJ.3.4.7.
5. У сусрет Светом Сави	▪ користи књижевне термине и појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; ▪ истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; ▪ чита с разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом; ▪ идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; ▪ разликује народну књижевност од ауторске књижевности, одлике књижевних родова и основних књижевних врста;	вештина сарадње комуникација решавање проблема	Cj.1.1.4. CJ.1.3.6. CJ.1.4.1. Cj.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.6. Cj.2.3.5. CJ.2.4.5. CJ.2.4.6.

	▪ упореди позоришну представу и драмски текст; ▪ препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; ▪ препозна житије као књижевну врсту; ▪ препозна легенде и предања; ▪ разликује конгруентне категорије у којима се слажу придев са именицом и предикат са именицом; ▪ примени основна правила конгруенције у реченици; ▪ састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; ▪ напише једноставнији аргументован текст позивајући се на чињенице; ▪ доследно примени правописну норму; ▪ препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу;	компетенција за учење естетичка компетенција	Cj.3.3.5. CJ.3.4.4. CJ.3.4.5. CJ.3.4.6. CJ.3.4.7.
6. Поруке прошлости	▪ користи књижевне термине и појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; ▪ истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; ▪ чита с разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом; ▪ идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; ▪ разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског писца или лирског субјекта; ▪ разликује народну књижевност од ауторске књижевности, одлике књижевних родова и основних књижевних врста; ▪ препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; ▪ разликује облике казивања; ▪ препознаје драму у ужем смислу и драмску ситуацију; ▪ разликује хумористички тон од ироничног и сатиричног тона у књижевном делу; ▪ препознаје кратке народне умотворине; ▪ доводи у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста; ▪ разликује етапе драмске радње;	вештина сарадње комуникација решавање проблема компетенција за учење естетичка компетенција	Cj.1.2.8. CJ.1.3.14. CJ.1.4.1. Cj.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.6. Cj.2.3.5. Cj.2.4.2. CJ.2.4.5. CJ.2.4.6. CJ.3.3.5. CJ.3.4.4. CJ.3.4.5. CJ.3.4.6. CJ.3.4.7.

	▪ препозна сатиричну песму; ▪ препозна афоризам; ▪ препозна мисаону песму; ▪ уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; ▪ препозна асонанцу и алитерацију; ▪ препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама; ▪ препозна изричну реченицу; ▪ састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; ▪ употреби скраћенице поштујући правописну норму;		
7. Слике природе	▪ користи књижевне термине и појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; ▪ истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; ▪ чита с разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом; ▪ идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; ▪ разликује слободан и везани стих; ▪ разликује главни и споредне мотиве и њихову функцију у композицији лирске песме; ▪ препозна мисаону песму; ▪ састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; ▪ разликује књижевноуметнички стил од публицистичког функционалног стила; ▪ разликује технички и сугестивни опис и користи их у изражавању; ▪ идентификује врсте зависних реченица: месне, временске, поредбене, узрочне, условне, намерне, последичне, допусне;	вештина сарадње комуникација решавање проблема компетенција за учење естетичка компетенција	CJ.1.4.1. Cj.1.4.2. CJ.2.1.2. CJ.2.1.3. CJ.1.4.3. CJ.1.4.6. Cj.2.3.5. Cj.2.4.2. CJ.2.4.5. CJ.2.4.6. CJ.3.3.5. CJ.3.4.4. CJ.3.4.5. CJ.3.4.6. CJ.3.4.7.
8. Слике из маште	▪ користи књижевне термине и појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита;	вештина сарадње	

	▪ истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; ▪ чита с разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом; ▪ идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; ▪ искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и зависном реченицом; ▪ разликује ретроспективно и хронолошко приповедање; ▪ разликује динамичке и статичке мотиве; ▪ разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат; ▪ доследно примени правописну норму; ▪ састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа.	комуникација решавање проблема компетенција за учење естетичка компетенција	

ОБЛАСТ/ ТЕМА	**САДРЖАЈИ**
КЊИЖЕВНОСТ	**ЛЕКТИРА** **ЛИРИКА** 1. Јован Дучић: *Подне* 2. Милан Ракић: *Божур* 3. Владислав Петковић Дис: *Међу својима* 4. Милутин Бојић: *Плава гробница* 5. Десанка Максимовић: *Крвава бајка* 6. Стеван Раичковић: *После кише* 7. Јован Јовановић Змај*: Јутутунска јухахаха* 8. Рабиндранат Тагоре: *Папирни бродови* 9. Вислава Шимборска: *Облаци* **ЕПИКА** 1. Народна бајка (једна по избору): *Међедовић / Чудотворни прстен / Златоруни ован* 2. Стефан Митров Љубиша: *Кањош Мацедоновић* (одломак) 3. Радоје Домановић: *Вођа* (одломак)

	4. Петар Кочић: *Кроз међаву* 5. Иво Андрић: *Јелена, жена које нема* (одломак) 6. Данило Киш: *Прича о печуркама / Еолска харфа* 7. Алфонс Доде: *Последњи час* / Владимир Набоков: *Лош дан* 8. *Дневник Ане Франк* (одломак) 9. Ефраим Кишон: *Код куће је најгоре* (једна прича по избору) 10. Афоризми (Душан Радовић и други) **ДРАМА** 1. Бранислав Нушић: *Власт* (одломак) 2. Вида Огњеновић: *Кањош Мацедоновић* (одломак о сусрету Кањоша и Фурлана)
	НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ **Обавезна дела** 1. Михајло Пупин: *Са пашњака до научењака* (одломак) 2. Јелена Димитријевић: *Седам мора и три океана* (одломак) / Милош Црњански: *Наша небеса* („Крф, плава гробница” – одломак) **Једно дело по избору** 1. Јован Цвијић: Охридско језеро (одломак) / Пеђа Милосављевић: *Потера за пејзажима* 2. Светлана Велмар Јанковић: *Српски Београд деспота Стефана (Капија Балкана)* 3. Уметнички и научнопопуларни текстови о природним лепотама и културноисторијским споменицима завичаја 4. Избор из енциклопедија и часописа за децу **ДОМАЋА ЛЕКТИРА** 1. Епске народне песме покосовског тематског круга (*Смрт војводе Приједе, Диоба Јакшића* и песма по избору) *2.* Епске народне песме о хајдуцима и ускоцима (*Мали Радојица, Стари Вујадин, Старина Новак и кнез Богосав; Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана)* 3. *Свети Сава у књижевности:* – одломак из *Житија Светог Симеона* (о опроштају оца од сина); – избор из народних прича и предања (на пример *Свети Сава и ђаво*, легенде о Светом Сави); – избор из ауторске поезије о Св. Сави (на пример Матија Бећковић: *Прича о Светом Сави*) 4. Мирослав Антић: *Плави чуперак* и *Шашава књига* (избор) 5. Антоан де Сент Егзипери: *Мали Принц;* Момо Капор: *Мали Принц*

	6. Јован Стерија Поповић: *Покондирена тиква* 7. Душан Ковачевић: *Свемирски змај* 8. Дејан Алексић: *Ципела на крају света* / Игор Коларов: *Дванаесто море* **ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ** (бирати 3 дела) 1. Милорад Павић: *Руски хрт* (одломак) 2. Тургењев: *Шума и степа* 3. Антон Павлович Чехов: *Чиновникова смрт* 4. Јанко Веселиновић*: Хајдук Станко* (одломак из првог дела романа) 5. Гордана Малетић: *Катарке Београда* (прича *Зебња* и друге) 6. Урош Петровић: *Загонетне приче* 7. Александар Манић: *У свитање света* 8. Јасминка Петровић: *Лето кад сам научила да летим* 9. Градимир Стојковић: *Хајдук у Београду* 10. Корнелија Функе*: Срце од мастила* 11. Душица Лукић: *Земља је у кварy* (избор) 12. Гордана Брајовић*:* из збирке песама *Индија, Индија (Пролази слон пун мириса, Пролази слон пун Хималаја)* 13. Душан Поп Ђурђев: *Лет лионског Икара* **КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ** Опкорачење. Рефрен. Цезура. Везани и слободни стих. ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма. Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација). Функција мотива у композицији лирске песме. Песма у прози. Фабула и сиже. Статички и динамички мотиви. Композиција. Епизода. Идејни слој књижевног текста. Хумор, ирониja и сатира. Врсте карактеризације књижевног лика.

		Унутрашњи монолог. Хронолошко и ретроспективно приповедање. Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари. Афоризам. Пословице, изреке; питалице; загонетке. Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу.
ЈЕЗИК	**Граматика**	Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог садашњи и гл. прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне. Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици. Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме. Логички субјекат. Сложени глаголски предикат. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. Појам комуникативне и предикатске реченице. Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни). Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене). Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом. Конгруенција – основни појмови.
	Правопис	Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). Писање скраћеница, правописних знакова.
	Ортоепија	Дугоузлазни и дугосилазни акценат.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Књижевноуметнички и публицистички текстови. Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.). Текст заснован на аргументима. Технички и сугестивни опис. Репортажа.

	Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова. Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго. Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор). Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; запета у зависносложеним реченицама; глаголски облици; електронске поруке. Језичке вежбе: допуњавање текста различитим облицима променљивих речи; допуњавање текста непроменљивим речима; обележавање комуникативне реченице у тексту; исказивање реченичног члана на више начина (реч, синтагма, предлошко-падежна конструкција, реченица); фразеологизми (разумевање и употреба) и друге. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.

Планирање наставе и учења

Наставни програм орјентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника јесте да дати програм прилагоди, имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Од наставника се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час дефинише на три нивоа.

Начин остваривања програма

Наставне методе: Вербално-текстуална, илустративно-демонстративна, проблемско решавање ситуације
Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у паровима…
Наставна средства: уџбеници, маркери, табла; зидне слике. тестови и вежбе за проверу знања.
Место извођења наставе: кабинет

Корелација

Историја, страни језици, ликовна култура, физика, географија, драмске уметности и филм.

Критеријуми вредновања контролних задатака:

Контролни задаци (најављени, дужи од 15 минута) садрже питања из читања и разумевања прочитаног, књижевности, граматике и правописа.
Структура задатака:
50% су задаци основног нивоа, 35% су задаци средњег и 15% напредног нивоа.
0 – 30% недовољан (1)
31 – 55% довољан (2)

56 – 70% добар (3)
71 – 85% врло добар (4)
86 – 100% одличан (5)

11.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Module 1 PRESENT AND PAST	9	3									6	2	12
2.	Module 2 DESCRIPTIONS		6	3								6	2	9
3.	TESTING			3									1	3
4.	Module 3 THE FUTURE			1	9	2						6	2	12
5.	Module 4 YOUR WORLD					2	6	3				6	1	11
6.	Module 5 THE WAY IT'S DONE							6	4			6	2	10
7.	TESTING								3				1	3
8.	Module 6 THE WAY WE LIVE								1	7	4	6	1	12
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	**24**	**48**	**72**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	**Module 1 - PRESENT AND PAST** Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање, упознавање и представљање; реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима; државе и националности; читање и разумевање текстова о догађајима из прошлости; описивање радњи из прошлости; упоређивање различитих начина живота, утврђивање и проширивање знања о садашњим и прошлим временима	Компетенција за целоживотно учење; Вештина комуникације; Рад са подацима и информацијама. Решавање проблема Вештина сарадње Вештина за живот у демократском друштву	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Разумеју једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; Поздрављају и отпоздрављају, представљају себе и другог користећи једноставнија језичка средства; Размењују једноставније информације личне природе; мају да у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима. Именују називе држава и повезане националности. Разумеју текстове који се односе на догађаје из прошлости. Користећи једноставне изразе умеју да опишу догађаје из садашњости и прошлости. Разумеју и упоређују различите начине живота. Умеју да употребе садашња и прошла времена у контексту.
2.	**Module 2 - DESCRIPTIONS** Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење живих бића, предмета, појава,	Компетенција за целоживотно учење Вештина комуникације Еколошка компетенција	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18.	Разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања. Умеју да опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и

	местâ, из искуственог света и фикционалног спектра. Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/недопадање; усмено и писано изражавање допадања/ недопадања. Упућивање предлога и одговори на предлоге и сугестије; Читање и разумевање текстова о школовању у другим државама; Описивање неког занимљивог места у својој држави.	Решавање проблема Вештина сарадње Естетска компетенција Вештина за живот у демократском друштву	1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14 2.1.15. 2.1.20. 2.1.23 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	збивања користећи једноставнија језичка средства. Разумеју једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагују на њих. Могу да изразе допадање и недопадање уз једноставније образложење. Разумеју и могу да одговоре на предлог или сугестију, и да упуте исту. Читају и разумеју текстове о начину школовања у другим државама. Могу да усмено и писмено опишу једноставним изразима неко занимљиво место у својој држави.
3.	**TESTING** **Први писмени задатак**	Вештина комуникације Компетенција за целоживотно учење Решавање проблема	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Ученици могу да: – процене постигнућа везана за теме 1 и 2; – примењују стечена знања и вештине кроз проверу лексике и језичких структура које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1 и 2, вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику; – систематизују и класификују градиво.
4.	**Module 3 - THE FUTURE** Слушање и читање једноставнијих	Компетенција за целоживотно учење	1.1.1. 1.1.2 1.1.3 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7.	Разумеју једноставније исказе који се односе на планове и намере и реагују на

	текстова у којима се изражавају планови и намере; постављање питања у вези са плановима и намерама у будућности; усмено и писано саопштавање планова о будућности; Предвиђања и шпекулације о дешавањима у будућем времену; Именовање спортске одеће; Комуникација у ресторанима и у куповини, љубазни захтеви; Читање и разумевање прочитаног интервјуа и научног чланка.	Вештина комуникације Решавање проблема Вештина сарадње Вештина за живот у демократском друштву	1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.17. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	њих. Размењују једноставније информације које се односе на планове и намере у будућности. Умеју да се писмено и усмено изразе и саопште своје планове у вези будућности. Разумеју и могу да користе једноставне изразе којима се шпекулише о будућности, да изразе шта је више или мање вероватно. Умеју да именују делове спортске одеће. Разумеју и умеју да репродукују свакодневну комуникацију у ресторанима и при обављању куповине. Читају и разумеју различите врсте текстова – интервју и научни чланак; Умеју да интервјуишу саговорника користећи једноставна језичка средства.
5.	**Module 4 - YOUR WORLD** Слушање и читање описа онога што волимо/не волимо; о нечијим слабостима, манама и врлинама; Описивање и изражавање допадања и недопадања, својих јаких и слабих страна; Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава,	Вештина комуникације Компетенција за целоживотно учење Естетска компетенција Дигитална компетенција Вештина сарадње Вештина за живот у демократском друштву	1.1.1. 1.1.2 1.1.3 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.11. 2.1.12.	Разумеју једноставније описе на тему онога што волимо/ не волимо; и о нечијим врлинама и манама уз одговарајуће образложење. Разумеју једноставније текстове у којима се описују допадања и недопадања, јаке и слабе стране неке особе. Читају и разумеју текстове који описују искуства, догађаје и способности у прошлости. Умеју да изразе своја искуства у вези са активностима, способностима и особеностима у прошлости.

	активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности; Читање и разумевање чланка о кампањи и биографије неке личности; Писање о некој личности или групи.		2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4. 2.3.6. 2.3.7. 2.3.8.	Размењују појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости. Описују у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости. Умеју да опишу неку личност и напишу кратку биографију.
6.	**Module 5 - THE WAY IT'S DONE** Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже правила и изражавају обавезе; описивање правила која ученици морају да поштују; Усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; уговарање заједничке активности; Прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање разлога прихватања или одбијања; Давање савета; пружање информација о људима и стварима; Усвајање и проширивање вокабулара о повредама и болестима; Слушање и читање описа од чега је нешто; Усмено и писано размењивање исказа у	Компетенција за целоживотно учење Вештина комуникације Брига за здравље Естетска компетенција Вештина сарадње Решавање проблема Предузетничка компетенција Вештина за живот у демократском друштву	1.1.1. 1.1.2 1.1.3 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.17. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.	Разумеју једноставније текстове који се односе на обавезе и правила и умеју да опишу правила која они поштују. Умеју да уз једноставније изразе преговарају и договоре се око неког предлога. Исказују прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора. образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање разлога прихватања или одбијања. Размењују појединачне информације о људима или стварима. Користе изразе за давање савета. Описују у неколико краћих, везаних исказа искуства о болестима и повредама. Разумеју и умеју да опишу од чега је нешто и сл. Могу да усмено и писано размене исказе у вези са обичајима у нашој држави и саопште корисне фразе за посетиоце наше

	вези са обичајима у нашој држави и корисних фраза за посетиоце наше државе; Усмено и писано описивање филма.			државе. Могу да једноставним језичким изразима опишу филм који им се допада, усмено или писмено.
7.	**TESTING** **Други писмени задатак**	Вештина комуникације Компетенција за целоживотно учење Решавање проблема	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Ученици могу да: – процене постигнућа везана за претходне теме; – примењују стечена знања и вештине кроз проверу лексике и језичких структура које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику; – систематизују и класификују градиво.
8.	**Module 6 - THE WAY WE LIVE** Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа; Исказивање молби и захтева; распитивање о тачности и начини	Компетенција за целоживотно учење Вештина комуникације Рад са подацима и информацијама Вештина сарадње Естетска компетенција Дигитална компетенција предузетничка	1.1.1. 1.1.2 1.1.3 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6.	Читају и разумеју једноставне текстове у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагују на њих. Умеју да изразе жеље, интересовања, потребе и осећања једноставнијим језичким средствима. Могу да предложе решења у вези са осећањима и потребама, усмено и писано искажу своја осећања и реаговање на туђа. Познају начине исказивања молби и захтева; распитивања о тачности и начине постизања договора.

	постизања договора; Разговори о међуљудским односима и везама; Описивање догађаја из прошлости који су дефинитивно завршени; разговарање о замишљеним ситуацијама; Разлике у варијантама речника британског и америчког енглеског језика; Читање и разумевање приче са интернета и одломака из енциклопедија; Писање есеја о својој држави.	компетенција Вештина за живот у демократском друштву	2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.2. 2.3.4. 2.3.6. 2.3.7. 2.3.8.	Једноставним изразима умеју да разговарају о међуљудским односима и везама. Могу да опишу догађаје из прошлости који су дефинитивно завршени и да разговарају о замишљеним ситуацијама. Уочавају и препознају разлике у варијантама речника британског и америчког енглеског језика. Читају и разумеј приче са интернета и одломке из енциклопедија. Могу да напишу кратак есеј о својој држави.

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	*Hi Sophie, how are you/ have you been? Fine!/ Pretty good!/Great!/ Never been better!/Not bad!/As usual./A little busy actually!/I've been busy studying, how about you?/Thanks for asking, and you?* *It was nice meeting you. It was nice/a pleasure meeting you as well/too./You as well/too./I hope to see you again./I look forward to meeting/seeing you again. Say hello/hi to your family.* *Is Dorian your first name? No, it's my middle name. My first name is David. What's your first/middle/last name/family name/surname?* *I was named after my great-grandfather, who was Russian. Who were you named after? My godparents chose this name for me.* *I grew up/was raised in Serbia, but my parents moved to Australia when I was ten. My paternal grandparents are still alive, but my maternal grandparents died when I was a child.* *These are my classmates, Vasilije and Neda; we've been friends for years. We belong to the the Drama Club, and we meet once a week/every Thursday afternoon. Which school club do you belong to?* *Who's that girl on the right/left – the one in the leather jacket and plain T-shirt? The picture was taken a few years ago, but it must be Elena, a girl from my class. She plays the guitar in the school orchestra. What instrument do you play?*

	Luka and I go to the same school, but we aren't in the same class. We get on/along very well, although we don't always agree about everything. He doesn't live in my street; however, he lives very close to me, just round the corner. Who do you get on/along (well) in your class/school/family? *Phillip's quite brainy, and he's really good with computers, but he's been really bad-tempered since his parents got divorced. Who has he lived with since then?* *The Present Simple Tense* за изражавање сталних и уобичајених радњи *The Past Simple Tense* глагола *to be* и осталих глагола (правилних и неправилних) *The Past Continuous Tense* *The Present Perfect Tense* учесталијих глагола (правилних и неправилних) Питања са *Who/What/Which/Where/When/Why…* Питања са препозиционим глаголима Употреба и изостављање чланова при ближем одређивању лица, у фиксним изразима *(go to school/by car/on foot...)*, са основним географским појмовима (називима улица, градова, држава...) Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (*must, can't, may*...) Пасивни облик глагола у простим временима (*Present Simple, Past Simple, Future Simple*) **(Интер)културни садржаји**: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе. Већи градови у земљама циљне културе.
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	*What's he/she like? He's smart and confident, but he's slightly irresponsible at times. What does he/she look like? She's of medium height/build and she's got medium length straight/wavy/curly hair. She usually wears sporty clothes – she must love sports!* *My sister's too young to take the driving test. My brother isn't tall enough to play basketball.* *Fast food is unhealthy, isn't it? These potatoes are too salty, aren't they?* *Our results look great compared to theirs. We can't be worse than them.* *The lamp is broken! The news is fascinating/unbelievable.* *What an enormous fish! What a lovely drawing! What lovely weather! How interesting/boring!* *You can see/There's a church in the middle/in the background/in front of the picture.* *I didn't enjoy the amusement park – it was too scary!* *It was -10 degrees on the mountain – it was freezing cold and snowy.* *It rained/ snowed more heavily than last night.* *What's the title of the book/film?It's a novel/film entitled...*

	Serbia is situated at the crossroads of Central and Southeast Europe. Belgrade is located at the confluence of the Danube and Sava Rivers. *The United Kingdom consists of four countries: England, Wales, Scotland and Northern Ireland.* *The UK national anthem is called "God Save the Queen", while the US national anthem is called "The Star Spangled Banner". What's Serbian national anthem called? It's "God of Justice".* *What is/are the most endangered animal species in the world?* *What is/are the most popular teen TV series in your country?* *In Serbian tradition godparents are usually given the responsibility for naming a newborn child.* *The Present Simple Tense* и *The Present Continuous Tense* за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости, *The Past Simple Tense* и *The Past Continuous Tense* за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости Поређење прилога Придеви са наставцима *–ed* и *–ing* *Too (adjective) to... / (not) enough (adjective) to...* Творба и употреба прилога за начин *(beautifully, quickly, happily, well, badly, fast, hard...)* Употреба одређеног члана код поређења придева/прилога Употреба/изостављање одређеног члана са основним географским појмовима (називима градова, држава, река...) Релативне заменице *who, which, that, whose, where...* Неодређене заменице *(somebody, something, anybody, anything, nobody, no one, nothing, everything…).* Питања са *What…like, How, Why…* Негативни префикси *un-, im-, ir-...* Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (*must, can't, may...*) Пасивни облик глагола у простим временима (*Present Simple, Past Simple, Future Simple*) *What (a/an) + adjective + noun* *Question tags* **(Интер)културни садржаји**: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)
ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА,	*Have a slice of bread!* *Help yourself/yourselves to the sandwiches!* *Less/More, please!*

УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	*He should cut down on sweets, shouldn't he?* *If you experience any form of bullying, you should immediately report it to the teachers.* *What should/shall I do if my Facebook account gets hacked?* *Are we meeting Pavle and Dorotea in front of the cinema?* *Let's go sightseeing, shall we?* *We'll play in the garden if the weather gets better, won't we?* *I'm on the team, aren't I?* *I'll keep my fingers crossed for you!* *Why don't we download some music from the Internet?* *Let me show you.* *It's lesson/break/quiz time!* *The game is over!* *They asked me to join their team.* *The doctor told me to stay in bed and drink plenty of fluids.* *She advised us to take a bus downtown/not to drink the water.* *Should* за давање савета Изрази: *How about…? What about…? Why don't we…? Would you like…? Do you want…? Shall we…? Let's...* Модални глаголи за изражавање предлога – *can/could/may/might* Заповедни начин *The Present Continuous Tense* за унапред договорене радње *Question tags* Индиректни предлози и савети Први кондиционал Повратне заменице **(Интер)културни садржаји**: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.
ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА,	*Can I have my magazine back?* *Can/Could we have some advice/information about the trip?* *Could you speak a bit more slowly/speak up, please?* *Mother told the children to stop arguing/fighting.*

ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	*The flight attendant told the passangers to fasten their seat belts.* *The librarian asked us not to make noise in the library.* *Will you leave me alone, please? He asked me to leave him alone.* *She promised/refused to let me use her laptop/dictionary.* *I'm sorry for your loss!/I'm sorry to hear that! Thank you for your sympathy/kindness!* *He thanked me for my help/support.* *Sorry for being late. Thanks for coming. Thank you in advance!* *I´ll put it down so that I don´t make the same mistake again!* Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – *can/could/may/will* Индиректне наредбе и молбе *Gerund/Infinitive* **(Интер)културни садржаји:** правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.
РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	*If you want to help the charity, email... or call...* *If you want to recycle, sort out/separate different materials and put them in recycling containers.* *You can set up your account in just a few steps.* *Once you have finished, you can save your work and share the link.* *Make sure you check your essay for spelling mistakes before you hand it in!* *Make/ Do a class survey on their reading habits/ media preferences. Compare/ Present the results.* *The form must be completed in ink.* *Write your name and address in block capitals.* *Fill in the blanks.* *Don't let go of the handlebar on that bike!* *Keep your dog on a leash!* *Hold on! Hold the line!* *When a challenge is given don't step back. Step up!* Први кондиционал Заповедни начин Пасивни облик модалних глагола **(Интер)културни садржаји:** правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.
ОПИСИВАЊЕ	*How long does it take you to get to school?It takes me half an hour if I go by bus, but this week Dad's driving me to*

РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	*school, so it's taking me only half the time.* *Who's the teacher telling off?* *What are the police looking for?* *She's getting dressed for the party, isn't she? The children are dressed up for the celebration, aren't they?* *My parents have been married since 2002.* *Can you do a handstand/ a cartwheel/ a forward/backward roll/ a split/ a bridge?* *We've been able to use the application for over a year now.* *Teenagers don't watch TV as often as they used to.* *My neighbours have got a very big house with a swimming pool – they must be rich!* *Pavle can't be on holiday – I've just seen him!* *In Serbian tradition, if you hiccup, someone is talking about you.* *Plants die if they don't get enough water.* *The novel/film is based on an oral folk story/a historic fact.* *The Present Simple Tense* за изражавање сталних и уобичајених радњи *The Present Continuous Tense* за изражавање тренутних и привремених радњи. Разлике у употреби глаголских облика *The Present Simple Tense* и *The Present Continuous Tense* *The Present Perfect Simple Tense* за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају Нулти кондиционал Питања са препозиционим глаголима *Can* за изражавање способности у садашњости Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (*must, can't, may*...) Пасивни облик глагола у простим временима (*Present Simple*) *Question tags* **(Интер)културни садржаји**: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	*It was very nice/kind of Nadja to help me with my homework.* *Nicholas did very well in his test – better than in the previous one!* *Lara was born in Canada, but her family moved to the USA two years ago. Which US state did they move to?* *Have you ever read this book? No, but I'd like to.* *Has Marco finished his exams yet?*

	She has already had supper, hasn't she? *It's been ages since we last met, hasn't it?* *Everybody enjoyed themselves, didn't they?* *We've won! They've lost!* *Have the police been able to find the criminals who robbed the bank?* *When we looked up we could see the stars.* *I broke my glasses so I couldn't see the board at school.* *It was raining when I left home this morning.* *While we were watching TV, I fell asleep.* *Who were you talking to when I saw you at the party?* *What was Isaac Newton doing when he discovered the law of gravity? He was sitting in his garden when an apple fell on his head.* *I didn't use to like animals, but I do now.* *What kind of TV programmes did you use to watch when you were a child?* *Robin Hood used to take from the rich and give to the poor.* *The Indians didn't use to hunt with guns, they used to hunt with bows and arrows.* *The plane was late so we had to wait for ages.* *It was very warm so we didn't have to wear jumpers.* *Did you have to study hard for your maths test?* *I was given a lot of useful advice/information about the project.* *How many people were killed in the hurricane/flood/earthquake?* *How many homes were destroyed by the hurricane/flood/earthquake?* *What was the deadliest hurricane/flood/earthquake?* *America was discoverd in 1492. When was George Washington elected the first president of the United States?* *Peter I reigned as the last King of Serbia and as the first King of the Serbs, Croats and Slovenes. When was he proclaimed King of Serbia?* *Queen Elizabeth II has ruled Britain since 1952, when her father, King George VI, died. When was she crowned?* *"The Bridge on the Drina"was written by Ivo Andrić. Who was "Oliver Twist" written by?* *The Past Simple Tense* правилних и неправилних глагола, све употребе *The Past Continuous Tense*, све употребе Контрастирање употребе и значења глаголских облика *The Past Simple Tense* и *The Past Continuous Tense*

	The Present Perfect Simple Tense за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са *ever, never, just, already, yet…* Контрастирање употребе и значења глаголских облика *The Past Simple Tense* и *The Present Perfect Simple Tense* *Used to* *Could* и *was/were able to* за изражавање способности у прошлости Питања са *Who/What/Which/Where/When/Why…* Питања са препозиционим глаголима Пасивни облик глагола у простим временима *(Past Simple*) *Question tags* **(Интер)културни садржаји**: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости.
ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	*I'm going to the dentist's/doctor's tomorrow morning.* *Anja is spending the weekend at her grandparents'.* *My auntie Sara is getting married next month.* *My mum's flying to Rome this afternoon. What time does her plane leave?* *The project will/could/may/might be finished by the end of the month.* *Will you be able to hand in your project in time?* *I hope the rain will stop soon!* *Look at the bright sky – it's going to be a lovely day today!* *The car's going to hit the child! We're going to miss the train!* *Mina's going to take the final exam at the end of term – I'm sure she'll pass it.* *I'll let you know as soon as I get the results!* *Let's cross that bridge when we come to it!* *The teacher will get angry if we don't finish our homework, won't he?* *If Nenad doesn't do any revision for his exam, he will get bad marks and fail it.* *I haven't heard from my cousins for ages – I'll text them to check if they're OK.* *What will happen if we don't stop polluting our planet?* *In Serbian tradition, if your left palm is itching, you will get money, but if it's the right one then you will give money.* *The Present Continuous Tense* за изражавање унапред договорених/испланираних радњи *The Present Simple Tense* за изражавање будућих радњи које су део утврђених распореда/програма *The Future Simple Tense* за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу

	знања, искуства и веровања Модални глаголи за изражавање вероватноће: *could/may/might* *Going to* за изражавање планова, намера и предвиђања на основу чулних опажања Временске зависне реченице за изражавање будућности и одговарајући везници (*when, after, before, as soon as*...) *Stative verbs (promise, believe, think, hope...)* Пасивни облик глагола у простим временима (*Future Simple*) *Question tags* *Will be able to* за изражавање способности у будућности **(Интер)културни садржаји**: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.
ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	*What's wrong/the matter with you? My knee/ankle hurts! / I've got a sore throat and a runny nose. That must be the flu.* *You need some medicine. Get well/better soon!* *What do you want to talk about?* *She's been very lonely since her best friend moved house last year.* *Why's Sara angry with me? She might be jealous of you!* *He's disappointed with his test results.* *I'm (very) happy for you/about visiting my aunt in Dublin.* *My heart sank/ I was over the moon when I heard the news.* *My parents were very proud of me when I won the first prize.* *The cake smells/tastes delicious. Can I taste your pie?* *Teenagers aren't interested in reading the news.* *The children are not hungry enough to eat a whole pizza.* *I'm too tired to go out tonight.* *Stative verbs (be, want, need, have, hurt, feel, smell, taste…)* *Why don't we/you* + инфинитивна основа глагола. *Would like* + именица/инфинитив глагола. Употреба придевско-предлошких израза *tireд of / sick of / fed up with / bored with / disappointed with/by / happy for/about / angry with / proud of / interested in...* *The Present Simple / Past Simple / Presen Perfect Simple Tense* Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (*must, can't, may*...)

	Пасивни облик глагола у простим временима (*Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple*) Заповедни начин Gerund/Infinitive *too (adjective) to/(not) enough (adjective) to* **(Интер)културни садржаји**: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	*Could you tell me the way to a nearby/the nearest station?* *The city hall is closer to/nearer the city centre than the cathedral.* *The Modern Art Museum is the farthest from the centre.* *They built their home in a forest on a mountain, among pine trees.* *We put up our tent on a campsite by the lake, and we slept under the stars.* *They went sledging down the steep hills.* *We often go for long walks along the river bank.* *You mustn't go across this road here.* *The children were running past/through/around the park.* *The plane was flying high above the clouds.* *I placed the speakers right against the wall.* *Can you wait outside/inside?* *The cat jumped onto/off the roof/over the wall and into the garden.* *Yuri Gagarin was the first human being to travel into space.* *How can I find these places on the map?* *Canada is north of, and Mexico is south of the United States.* *The UK is bordered to the south by the English Channel, which separates it from continental Europe, to the east by the North Sea* *and to the west by the Irish Sea and the Atlantic Ocean.* *Tara Mountain is located in western Serbia, while the Djerdap Gorge is situated in eastern Serbia.* *It's on the tip of my tongue!* *I wrote off the top of my head.* Предлози за изражавање положаја и просторних односа: *in front of, behind, between, opposite, along, above, against...* Предлози са глаголима кретања: onto, into...

	Предлошки изрази са именицама за означавање страна света: *north of, south of, to the south, to the west...* Придеви изведени од именица за означавање страна света: western, eastern... Компаратив и суперлатив придева Заповедни начин Пасивни облик глагола у простим временима (*Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple*) Употреба/изостављање одређеног члана са основним географским појмовима (називима градова, држава, река, планина, мора, океана...) **(Интер)културни садржаји**: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика; идиоматска/метафоричка употреба предлошких израза.
ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	*The head teacher ordered us not to use our mobile phones in class.* *They must be put away before the beginning of class. What are the rules about using cell phones in your school?* *The local council warned the people not to pollute the river.* *My parents told me not to leave the house without their permission.* *The animals mustn't be disturbed. Don't let the children feed them!* *The teams cannot have more than 11 players on the field during a match.* *The new Spiderman film is rated 12. This means we're allowed to watch it.* *We're not allowed to talk during the performance.* *Don't go near Ljubica. She's got chicken pox.* Look out! There's a car coming! Watch out! *The floor/staircase/pavement is slippery.* *Be careful. You could burn yourself.* *Take care in the sun. You may/might get sunburnt.* *Keep off the grass!* *No entry!* *We should say good-bye now!* Заповедни начин Модални глаголи и глаголски облици за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе: *can/can't, must/mustn't, should/shouldn't, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, (not to) be allowed to* Модални глаголи за изражавање вероватноће: *could/may/might*

	Let/Make + инфинитивна основа глагола Индиректне наредбе и молбе Пасивни облик глагола у комбинацији са модалним глаголима **(Интер)културни садржаји**: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	*That's your parents' car, isn't it?* *These are my sunglasses, aren't they?* *Is that Lazar's phone? I'm not sure, it could be Sanja's.* *This can't be my book, it must be yours; I left mine at home.* Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) – *my friend's/ friends'/ children's books* Присвојне заменице *mine, yours…* Питања са *Whose* Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (*must, can't, may*...) *Question tags* **(Интер)културни садржаји**: однос према својој и туђој имовини.
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	*My most/least favourite outdoor/indoor acivity is...* *Masha enjoys outdoor swimming, doesn't she?* *She can't be keen on skiing, she doesn't like winter sports.* *My sister prefers vanilla to chocolate ice-cream / traditional shopping to online shopping / downloading music to buying CDs.* *Which one do you prefer?* *It's not my cup of tea!* Придевско-предлошке фразе – *interested in, good/bad at, crazy about, keen on…* Глаголи *like/love/hate/enjoy/prefer/can't stand* + глаголска именица Питања са *What, Who, Why, Which…* Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (*must, can't, may*...) *Question tags* **(Интер)културни садржаји**: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт.
ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	*I don't think that mobile phones should be banned in schools. / In my opinion, students should be allowed to use cell phones in school for safety reasons. What do you think? What's your opinion?*

	Who do you think will win/lose the match? *What do you mean by that?* *They must/can't be rich/poor/famous...* *I agree/disagree with you on that!* *Stative verbs (think, like, agree, believe, mean…)* Питања са *What, Why, How…* Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (*must, can't, may*...) Пасивни облик глагола у простим временима (*Present Simple, Past Simple, Future Simple*) Пасивни облик модалних глагола **(Интер)културни садржаји**: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	*What's the population of Belgrade? It's nearly 1.7 million people. It lies 116.75 metres above sea level.* *The Dead Sea is the world's lowest point of land at 423 metres below sea level.* *What's the height of the world's tallest building? It's a skyscraper in Dubai that reaches 829.8 m.* *My mum works on the 15th floor of a 29-storey building.* *What's the length of the world's longest river? It's the Nile in Africa, and it's 6,853 km (4,258 miles) long.* *What's the weight of the world's heaviest animal? It's the blue whale, and it weighs about 200 tonnes.* *What are the length, width and depth of the pool? It's 6 metres long, 4 metres wide and 2 metres deep. What's its size? Its area is 24 square metres.* *What's the size of the image? It's 29.6 KB.* *How much do these apples weigh? They're almost two and a half kilos/five and a half pounds.* *We need only 2 loaves of bread for the party.* *That's a bargain!* *This costs a lot!* *They gave us a lot of useful advice/information.* *I heard some amazing news this morning.* *How much homework did you have last night?* *We've got fewer subjects/ less homework this year.* *Neda got full marks in her test – ten out of ten!* Основни бројеви преко 1000 Небројиве именице: *information, advice, news, homework...*

	Грађење именица за изражавање димензија: *high-height, long-length, deep-depth, wide-width...* **(Интер)културни садржаји**: друштвено окружење; валуте циљних култура; правописне конвенције при раздвајању хиљада, као и целих од децималних бројева; конвенције у изговору децималних бројева; метрички и неметрички систем мерних јединица.

Начин остваривања програма

Настава се остварује применом комуникативно-интерактивног приступа.

Наставне методе: монолошка, дијалошка, демонстративна
Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у паровима, рад у групи
Место извођења наставе: кабинет

Технике/активности

Активности не трају дуже од 15 минута, слушање и реаговање на упутства на страном језику, рад у паровима, малим и великим групама, мануелне активности, вежбе слушања, игре примерене узрасту и дидактичком захтеву, класирање и упоређивање, решавање „проблем-ситуација", „превођење" исказа у гест и геста у исказ. Разумевање писаног језика подразумева: уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности, одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор, извршавање прочитаних упутстава и наредби. Писмено изражавање подразумева: проналажење недостајуће речи, повезивање краћег текста и реченица са сликама, попуњавање формулара, писање честитки и разгледница, писање краћих текстова. Граматичке појаве се посматрају са функционалног аспекта. Укључују се оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Граматика се усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење). За ученике који у редовној настави теже савладавају делове програма, организује се допунска настава.

Корелација са другим предметима

Наставни садржаји за пети разред су у корелацији са садржајима географије, биологије, историје, српског и немачког језика, ликовне културе и у већој или мањој мери свих осталих наставних предмета.

Наставна средства: уџбеник, радна свеска и приручници, постери, фотографије, рачунар, интернет, пројектор, звучник, мултимедијалне презентације и додатни штампани материјал.

Начин праћења напредовања и постигнућа ученика

Оцењивање ученика од петог до осмог разреда је бројчано и врши се:
1) Писаним путем,

2) Усменим путем,
3) Праћењем активности на часу и кроз израду домаћих задатака и пројектних активности (формативна оцена).
Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.
Ученици 5. – 8. разреда имају 1 писмени задатак по полугодишту и најмање 1 писану проверу уз претходну најаву садржаја програма наставе и учења који ће се писмено проверавати. Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страни школе. Распоред може да се мења на предлог наставника, уз сагласност одељењског већа.
Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се обављати без претходне најаве и евидентирају се у педагошкој документацији ради праћења постигнућа ученика.
Писане провере постигнућа се оцењују на основу скале која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:
81% – 100% оцена одличан (5)
61% – 80% оцена врло добар (4)
41% – 60% оцена добар (3)
21% – 40% оцена довољан (2)
0% – 20% оцена недовољан (1)
Скала може да варира у односу на постигнућа ученика, али не више од 5%.

11.2.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА	4	4	4	4	2	2					7	13	20
2.	КОМУНИКАЦИЈА						1	5	4	1		7	4	11
3.	УМЕТНОСТ ОКО НАС									3	2	2	3	5
УКУПНО		4	4	4	4	2	3	5	4	4	2	16	20	36

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ
1.	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА	Решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка, одговоран однос према околини и комуникација	Композиција. Боје и емоције, стилизација облика. Композиција линија, композиција боја, композиција облика. Равнотежа, контраст, понављање и степеновање облика, варијације. Орнамент и арабеска. Пропорције. Пропорције главе и тела. Перспектива. Колористичка, ваздушна, линеарна перспектива.	– користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију; – обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад;
2.	КОМУНИКАЦИЈА	Рад с подацима и	Теме. Историјска, религијска и	– разговара о одабраним идејама,

		информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација	митолошка тема. Оригинал, копија и плагијат. Дигитална фотографија. Кадар, селфи и аутопортрет. Анимација. Процес креирања, стори борд. Сцена. Обједињавање покрета, игре и звука. Презентације.	темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; – уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије; – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију;
3.	УМЕТНОСТ ОКО НАС	Рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Уметност и технологија. Уметничка занимања и продукти. Савремена технологија и уметност. Уметност око нас. Уметничка рециклажа, уметнички пројекти, хуманитарне акције... Наслеђе.	– прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације; – представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно; – предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе; – разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима.

11.2.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Човек и музика	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
2.	Певањем и свирањем упознајемо музику	2	2	2	4	1	1	1	1	1	2	15	2	17
3.	Барок, класицизам, развој српске црквене музике	1	2	2	-	2	1	1	-	1	-	7	3	10
4.	Музички инструменти	-	-	-	-	-	-	3	3	1	-	6	1	7
УКУПНО		5	4	4	4	3	2	5	4	3	2	**28**	**8**	**36**

Р. БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Човек и музика	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење;	**Знање и разумевање:** **У области *Знање и разумевање* ученик уме да:** Основни ниво 1.1.1 . препозна основне елементе музичке писмености; 1.1.2 . опише основне карактеристике музичких састава. Напредни ниво **У области *Знање и разумевање* ученик:** 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд;	· објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота;

		Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини.	3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). **Слушање музике:** Основни ниво **У области *Слушање музике* ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује:** 1.2.1. музичке изражајне елементе; 1.2.2.извођачки састав. Средњи ниво **У области *Слушање музике* ученик уме да:** 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре). Напредни ниво **У области *Слушање музике* ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:** 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера.	извођачке и техничке могућности инструмената; · изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; · примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; · критички просуђује утицај музике на здравље; · користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.
2.	Певањем и свирањем упознајем о музику	Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Дигитална	**Знање и разумевање:** Основни ниво **У области *Знање и разумевање* ученик уме да:** 1.1.1 . препозна основне елементе музичке писмености; 1.1.2 . опише основне карактеристике музичких жанрова и народног	· изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у

		компетенција; Сарадња; Комуникација; предузимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву;	стваралаштва. Средњи ниво **У области *Знање и разумевање* ученик уме да анализира повезаност:** 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са са живахним карактером); 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота. Напредни ниво **У области *Знање и разумевање* ученик:** 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела; 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора; 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд; 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). **Слушање музике:** Основни ниво **У области *Слушање музике* ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује:** 1.2.1. музичке изражајне елементе; 1.2.2.извођачки састав; 1.2.4. српски музички фолклор. Средњи ниво **У области *Слушање музике* ученик уме да:** 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана	групи; · примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; · критички просуђује утицај музике на здравље; · користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; · комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; · учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; · изрази доживљај музике језиком других уметности

			мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре); 2.2.2.препозна структуру одређеног дела. Напредни ниво **У области *Слушање музике* ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:** 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера; 3.2.2. жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера; 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора. **Музичко извођење:** Основни ниво **У области *Музичко извођење* ученик уме да:** 1.3.1. пева једноставне дечије, народне, уметничке или популарне композиције; 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне, уметничке или популарне композиције на бар једном инструменту. Напредни ниво **У области *Музичко извођење* ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:** 3.3.1. изведе разноврстан музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима. **Музичко стваралаштво:** Основни ниво **У области *Музичко стваралаштво* ученик уме да:** 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст. Напредни ниво **У области *Музичко стваралаштво* ученик уме да:**	(плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); · учествује у школским приредбама и манифестацијама; · понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; · користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.

			3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте; 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова; 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.	
3.	Барок, класицизам, развој српске црквене музике	Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Предузимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема;	**Знање и разумевање:** Основни ниво **У области *Знање и разумевање* ученик уме да:** 1.1.2 . опише основне карактеристике историјско-стилских периода. Средњи ниво **У области *Знање и разумевање* ученик уме да анализира повезаност:** 2.1.2 структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми); 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота. Напредни ниво **У области *Знање и разумевање* ученик:** 3.1.1. упознаје функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела; 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора; 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд; 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). **Слушање музике:** Основни ниво	· повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; · наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; · уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; · препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог

			У области *Слушање музике* ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује: 1.2.1. музичке изражајне елементе; 1.2.2. извођачки састав; 1.2.3. музичке жанрове. Средњи ниво **У области *Слушање музике* ученик уме да:** 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре); 2.2.2.препозна структуру одређеног дела. Напредни ниво **У области *Слушање музике* ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:** 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера; 3.2.2. жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера; 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора/српске црквене музике. **Музичко извођење:** Основни ниво **У области *Музичко извођење* ученик уме да:** 1.3.1. пева једноставне дечије, народне, уметничке или популарне композиције; 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне, уметничке или популарне композиције на бар једном инструменту. Напредни ниво **У области *Музичко извођење* ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:**	музичког стила; · разликује музичке форме барока и класицизма; · идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; · идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба; · изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; · примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;

			3.3.1. изведе разноврстан музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.	
4.	Музички инструменти	Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Предуимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема;	**Знање и разумевање:** Основни ниво **У области *Знање и разумевање* ученик уме да:** 1.1.2 . опише основне карактеристике музичких инструмената и састава. Средњи ниво **У области *Знање и разумевање* ученик уме да анализира повезаност:** 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са са живахним карактером); 2.1.3. облика српског црквеног/народног музицирања са специфичним контекстом духовног/народног живота. Напредни ниво **У области *Знање и разумевање* ученик:** 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела; 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд; 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). **Слушање музике:** Основни ниво **У области *Слушање музике* ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује:** 1.2.1. музичке изражајне елементе; 1.2.2.извођачки састав;	· препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; · опише начин добијања тона код жичаних инструмената; · препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; · објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; · користи могућности ИКТ-а за

			1.2.3. музичке жанрове; 1.2.4. српски музички фолклор. Средњи ниво **У области *Слушање музике* ученик уме да:** 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре); 2.2.2.препозна структуру одређеног дела. Напредни ниво **У области *Слушање музике* ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:** 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера; 3.2.2. жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера; 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора.	самостално истраживање, извођење и стваралаштво.

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ	**ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ**
Химне	**Химне**
Државна химна	Државна химна
Химна Светом Сави	Химна Светом Сави
Химна школе	Химна школе
Народне песме и игре	***Човек и музика:***
Сјајна месечина мила нане (Бела Паланка)	Марк Антоан Шарпантје, *Те Деум*
Горанине, Ћафанине	Волфганг Амадеус Моцарт, *Мала ноћна музика*
Ваљевска подвала	Лудвиг ван Бетовен, *Ода радости, IX симфонија*
Уродиле жуте крушке	***Елементи музичке писмености:***
Човек и музика	Народна песма из *Србије, Дуње ранке*
Барок	

Марк Антоан Шарпантје, Те Деум	Харолд Арлен, *Изнад дуге*
Георг Фридрих Хендл, Алелуја, ораторијум Месија	Волфганг Амадеус Моцарт, *Чежња за пролећем*
Жан Жозеф Муре, Рондо из Симфоније фанфара	Александар Јорговић, *Циц.*
Јохан Себастијан Бах, Бранденбуршки концерт бр. 3, финале	Георг Фридрих Хендл, канон *Игра коло весело*
Јохан Себастијан Бах, Токата и фуга, де-мол	Јохан Себастијан Бах, *Радост и весеља сласт*, из кантате *О селу*
Јохан Себастијан Бах, Токата, Це-дур	Јозеф Хајдн, *Јесење лишће* из 3. става ораторијума *Годишња доба*
Јохан Себастијан Бах, Ваздух	Волфганг Амадеус Моцарт, *Арија Папагена* из опере *Чаробна фрула*
Антонио Вивалди, Четири годишња доба (избор)	Лудвиг ван Бетовен, *Птич'ја туга*
Антонио Вивалди, Арија Agitata da due venti	Лудвиг ван Бетовен, *Ода радости*, тема из IV става *Симфоније бр. 9*
Георг Фридрих Хендл: Арија Lascia ch'io pianga, опера Риналдо	**Народне песме и игре**
Георг Фридрих Хендл: Музика за ватромет	*Чије је оно девојче (Ђурђеле)*
Јохан Пахелбел, Канон у Де-дуру	*Вита јела до неба*
Класицизам	*Врбо, врбице*
Волфганг Амадеус Моцарт, Мала ноћна музика	*Дум дага дум*
Волфганг Амадеус Моцарт, Турски марш	*Фатише коло врањске девојке*
Волфганг Амадеус Моцарт, Lacrimosa из Реквијема	*Ој, голубе, мој голубе*
Волфганг Амадеус Моцарт, Клавирски концерт бр. 21 Елвира Мадиган, 2. став	*‚Ајде Јано, коло да играмо*
Лудвиг ван Бетовен, За Елизу	*Море, изгрејала, нане, сјајна месечина*
Лудвиг ван Бетовен, Месечева соната, 1. став	*Жубор вода жуборила*
Лудвиг ван Бетовен, V симфонија, 1. став	*Пуче пушка*
Лудвиг ван Бетовен, IX симфонија, 4. став, финале	*Играле се делије*
Франц Јозеф Хајдн, Симфонија изненађења	*Чај горо, лане моје, причувај ми овце*
Волфганг Амадеус Моцарт, Арија краљице ноћи, опера Чаробна фрула	*Ти момо, ти девојко*
Композиције инспирисане музиком барока и класицизма и савремене обраде	Руска народна песма, *Каљинка*
Томазо Албинони, Адађо, ге-мол	**Старограде песме**
Тони Британ, Химна Лиге шампиона	*Диван је кићени Срем*
Јохан Себастијан Бах, Токата и фуга, де-мол, изводи Ванеса Ме	*Ој, јесенске дуге ноћи*
Музички инструменти	
Гудачки	
Антонио Вивалди, Четири годишња доба (избор)	
Антоњин Дворжак, „Амерички квартет" оп. 96, бр.12, Еф-дур	

Антоњин Дворжак, Багателе за гудачки трио и хармонијум, 5. став Бенџамин Бритн, Simple Symphony for String Quartet Op. 4 Хауард Шор, Господар прстенова (The Shire) Стив Јаблонски, тема из филма Трансформери: The Score – Arrival To Earth **Виолина**: Јохан Себастијан Бах: Партита бр.3, Гавота, BWV 1006 Јохан Себастијан Бах: Партита, Е-дур, Прелудијум, BWV 1006 Ђузепе Тартини, Ђавољи трилер, 3. став Франц Шуберт, Пчела Феликс Менделсон, Виолински концерт, е-мол, оп. 64, 3. став Николо Паганини, Ла кампанела, 3. став Џон Вилијамс, тема из филма Шиндлерова листа **Виола**: Јохан Кристиан Бах, Концерт за виолу, це-мол Јоханес Брамс, Соната за , еф-мол, оп. 120, бр. 1 Ребека Кларк, Соната за виолу, Импетуозо **Виолончело**: Јохан Себастијан Бах, Свита за виолончело бр.1, Прелудијум Лудвиг ван Бетовен, V симфонија, 2. став Енио Мориконе, тема из филма Габриелова обоа, изводи Јо Јо Ма **Контрабас**: Камиј Сен Санс, Слон Јохан Баптист Ванхал, Концерт за контрабас, Де-дур **Трзалачки** **Харфа**: Георг Фридрих Хендл, Концерт за харфу и оркестар Михаил Глинка, Варијације на Моцартову тему Мануел де Фаља, Шпански плес Вера Миланковић, Ноктурно **Гитара**: Франциско Тарега, Сећање на Алхамбру	*Пред Сенкином кућом* *Не лудуј лело, чуће те село* *Ти једина* **Духовне песме** *Везак је везла Дјева Марија* *Божићу, наша радости* Стеван Стојановић Мокрањац, *Тебе појем* *Тропар за Божић* *Тропар Светом Сави* *Помози нам вишњи Боже* Корнелије Станковић, *Многаја љета* Песме из балканских ратова и Првог светског рата *Креће се лађа француска* *Тамо далеко* **Канони** Михаел Преторијус, *Живела музика* Михаел Преторијус *Освану дан* Георг Фридрих Хендл, *Игра коло весело* (канон) Јозеф Хајдн, *Интервали* Лудвиг ван Бетовен, *Скала*

Јохан Себастијан Бах, Бранденбуршки концерт бр. 3, Алегро, изводи Чет Еткинс Ерик Клептон, Лејла, инструментал Волфганг Амадеус Моцарт, Турски марш, изводи Ингвие Малмстен **Тамбура**: Јаника Балаж и Тамбурашки оркестар, Осам тамбураша Тамбураши, Вратиће се роде Народна песма, Саградићу шајку, изводе Звонко Богдан и Тамбурашки оркестар Јанике Балажа **Мандолина**: Енио Мориконе и Нино Рота, Тема љубави из филма Кум Лудвиг ван Бетовен, Сонатина за мандолину и фортепиано, Це-дур **Лаута**: Јохан Себастијан Бах, Токата и фуга де-мол, изводи Ванеса Ме Јохан Георг Конради, Свита за лауту Душан Богдановић, Псалм, Пасакаља и Ричеркар, на тему старе босанске песме, изводи Един Карамазов **Цитра**: Антонио Вивалди, Концерт за лауту, Де-дур Роналд Бинге, Елизабетанска серенада **Балалајка**: Руска традиционална песма, Каљинка Морис Жар, Ларина тема из филма Ларина песма	

Критеријум оцењивања из предмета музичка култура

Постигнућа ученика у оквиру предмета музичка култура се вреднују:

Сумативно - кроз савладавање музичких вештина и усмене провере наученог садржаја

Формативно - праћењем активности односно ангажовања ученика на сваком часу, кроз поседовање и коришћење уџбеника, музичког диска, учествовања на такмичењима и конкурсима, односа ученика према раду

Оценом се изражава: степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета ангажовање ученика у настави и ваннаставним активностима, напредовање у односу на претходни период, препорука за даље напредовање ученика.

Бројчане оцене су: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).

Одличан (5): ученик остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама самостално и на креативан начин савладава музичке вештине и критички разматра сложене садржинске целине анализира композиције на више различитих начина, вреднује и образлаже своја запажања самостално извршава сложене задатке поштујући процедуру, захтеве безбедности и очувања околине континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.

Врло добар (4) ученик остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа висок степен ангажовања повезује садржаје музичких задатака и концепте из различитих области са ситуацијама из живота уме да анализира композицију, изврши избор одговарајуће процедуре и поступака у анализи самостално извршава сложене задатке поштујући процедуру, захтеве безбедности и очувања околине континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.

Добар (3): ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа средњи степен ангажовања ученика, организује и тумачи задатке уз мању помоћ наставника, уме да формулише своје поступке у решавању задатка, процене и одлуке и објасни начин како је дошао до решења анализира угледајући се на модел (уз демонстрацију); самостално извршава задатке поштујући процедуру, захтеве безбедности и очувања околине повремено показује заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за напредовање реализује уз повремено праћење.

Довољан (2): ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа низак степен ангажовања слабо познаје и разуме кључне појмове и информације и анализира композиције уз велику помоћ наставника делимично је усвојио је одговарајућу терминологију закључује директно на основу поређења са конкретним примером примењује одговарајуће поступке и процедуре у решавању једноставних проблемских ситуација у познатом контексту уз велику помоћ наставника извршава једноставне задатке минимално поштујући процедуру, захтеве безбедности и очувања околине ретко показује заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за напредовање реализује уз стално праћење.

Недовољан (1) ученик који не остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и ни уз помоћ наставника не испуњавања захтеве који су утврђени на основном нивоу постигнућа нема ангажовања не познаје и не разуме кључне појмове и

информације и не препознаје их чак ни уз помоћ наставника није усвојио одговарајућу терминологију не уме да формулише поступке у решавању једноставних задатака чак ни на основу поређења не примењује одговарајуће поступке и процедуре у решавању једноставних проблемских ситуација у познатом контексту не извршава најједноставније задатке нити минимално поштује процедуру не поштује захтеве безбедности и очувања околине, не жели да покуша да реализује минимално чак ни уз подршку наставника, не показује заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за напредовање не реализује.

11.2.5. ИСТОРИЈА

Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ/СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	3										2	1	3
2.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине XIX века)	6	9	7	2							12	12	24
3.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА				7	4	6	9	5			16	15	31
4.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И								3	7	4	7	7	14

	НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА													
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	**37**	**35**	**72**

Р. БР.	**ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ**	**МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**	**СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА**	**ИСХОДИ**
1.	Основи проучавања прошлости	- Компетенција за целоживотно учење - Вештина комуникације - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Вештина сарадње - Вештине за живот у демократском друштву	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.8. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.8. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.2.1. ИС.3.2.5.	На **крају наставне теме** ученик ће бити у стању да: – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – раздваја битно од небитног у историјској нарацији; препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва.
2.	Европа, свет, српска држава и народ на почетку	- Компетенција за целоживотно учење - Вештина комуникације	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6.	На **крају наставне теме** ученик ће бити у стању да: – доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са

	индустријског доба (до средине xix века)	- Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Вештина сарадње - Вештине за живот у демократском друштву - Брига за здравље - Еколошка компетенција - Естетска компетенција	ИС.1.1.7. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.5.	регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; – уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; – препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); – анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; – уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; – пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни);

				– пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – употреби податке из графикона и табела у елементарном истраживању; – презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; – упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; – раздваја битно од небитног у историјској нарацији; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.
3.	Европа, свет, српска држава и народ у другој половини хіх века	- Компетенција за целоживотно учење - Вештина комуникације - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.7. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3.	На **крају наставне теме** ученик ће бити у стању да: – доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;

		- Вештина сарадње - Вештине за живот у демократском друштву - Брига за здравље - Еколошка компетенција - Естетска компетенција	ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.5.	– наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; – уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; – препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – раздваја битно од небитног у историјској нарацији; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.
4.	Европа, свет, српска држава и народ на почетку XX века	- Компетенција за целоживотно учење - Вештина комуникације - Рад с подацима и	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8.	– доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог

		информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Вештина сарадње - Вештине за живот у демократском друштву	ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.2. ИС.1.2.4. ИС. 1.2.6. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.4. ИС.3.2.5.	века и савремене српске државе; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; – уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; – препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; – уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; – пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – употреби податке из графикона и табела у елементарном

				истраживању; – презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; – упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; – раздваја битно од небитног у историјској нарацији; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; – идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.

Начин остваривања програма

- кроз тематске целине уз слободу динамике реализације
- кроз вежбање логичког закључивања и схватања узрочно-последичних беза
- комбинацијом коришћења различитих наставних метода, а посебно активних где и ученици учествују у реализацији програма
- фокусирањем пажње питањима и причом на одређене догађаје и личности које су обележиле овај период
- коришћењем савремених наставних средстава и прављењем презентација о догађајима и личностима које су обележиле овај период
- објашњавањем повезаности и условљености биолошких, географских, економских и културних услова живота човека кроз простор и време

-прецизним питањима као позивом за размишљање и трагањем за одговором “Како је уистину било”
-укључивањем ученика у васпитно-образовни процес
-развијањем језичке и говорне културе
- присуствовањем одговарајућим семинарима
-организовањем мултимедијалних часова
-приликом посета излета и екскурзије

Корелација са осталим наставним предметима

- остваривати корелацију са свим сродним наставним предметима (географија, српски језик, ликовна и музичка култура, верска настава, грађанско васпитање и свакодневни живот у прошлости)

- корелацију остваривати консултацијом са предметним наставницима, заједничком обрадом истих садржаја, заједничким радом кроз слободне активности ученика, организовањем заједничких посета и излета, а посебно кроз заједничке тематске часове додатне наставе
- конкретизацију корелација испланирати кроз месечне планове (редовне и додатне наставе) и планове слободних активности, излета и посета

Наставна средства

-историјске карте (зидне, из атласа, уџбеника и друге литературе)
-илустрације (слике, дијапозитиви, шеме, графикони)
-документарни и играни видео и дигитални материјали
-музејски експонати
-културно-историјски споменици (обилазак споменика)

11.2.6. ГЕОГРАФИЈА

Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Редни бр. теме	Назив наставне теме	Број часова		
		Обрада	Остали типови часа	Укупно
1.	Регионална географија	1	0	1
2.	Географске регије Европе	15	8	23
3.	Азија	10	7	17
4.	Африка	5	5	10
5.	Северна Америка	4	3	7
6.	Јужна Америка	3	3	6
7.	Аустралија и Океанија	4	2	6
8.	Поларне области	1	1	2
УКУПНО		40	32	72

Редни број и назив наставне теме	Исходи (Ученик ће бити у стању да...)	Међупредметне компетенције	Стандарди
1. РЕГИОНАЛНА географија	▪ дефинише појам регије и наведе критеријуме за регионализацију; ▪ разликује хомогену и функционалну регију.	▪ компетенција за учење, комуникација, ▪ рад са подацима и информацијама, ▪ решавање проблема, ▪ естетичка компетенција	ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.4.3.
2. ГЕОГРАФСКЕ РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ	▪ на географској карти света одреди географски положај Европе према другим континентима и великим воденим површинама; ▪ успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса; ▪ објасни како се издвајају географске регије Европе и покаже на карти; ▪ примењује општа географска (физичка и друштвена) знања у оквиру регија Европе; ▪ показује, одређује и анализира географски положај одређених регија Европе и појединачних држава; ▪ наведе основне природно-географске и друштвено-економске одлике сваке појединачне регије европског континента и појединачних држава; ▪ илуструје помоћу карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору сваке појединачне регије Европе и у оквиру држава на простору датих регија; ▪ користи више доступних извора информација као што су: географска карта, уџбеник, интернет.	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ сарадња, ▪ рад са подацима и информацијама, ▪ решавање проблема, ▪ естетска компетенција, ▪ дигитална компетенција	ГЕ.1.1.3. Г.Е.1.3.1. Г.Е.1.3.2. Г.Е.1.4.2. ГЕ.2.1.1. Г.Е.2.1.2. ГЕ.2.1.3. Г.Е.2.1.4. Г.Е.2.3.1. Г.Е.2.4.2. Г.Е.3.1.1. Г.Е.3.3.1. Г.Е.3.3.2. Г.Е.3.4.2.
3. АЗИЈА	▪ зна порекло назива Азије, њено простирање; ▪ на географској карти света одреди географски положај Азије,	▪ компетенција за целоживотно учење,	ГЕ.1.1.3. Г.Е.1.3.1.

	положај према другим континентима и великим воденим површинама; ▪ опише облике разуђености обала Азије и именује их и уочи на карти; уочава на географској карти Азије најкрупније облике рељефа и именује планине, висоравни, низије, пустиње, --депресије, платформе; ▪ повезује кретање литосферних плоча са настанком рељефних целина, са појавама вулкана и земљотреса у Ватреном појасу Пацифика; ▪ анализира климатске дијаграме, одреди типове климе и њихов просторни распоред у Азији; ▪ препозна климатске чиниоце који утичу на климу Азије; ▪ уочи на географској карти веће реке и повеже их са сливовима којима припадају; ▪ препозна већа језера Азије и објасни њихов постанак и значај , као и значај за живот и привреду људи који живе на њиховим обалама; ▪ објасни и упореди међузависност климе, биљног света и типова тла у Азији; издвоји специфичне вегетацијске зоне и заштићене биљне и животињске врсте за азијски континент; ▪ покаже на карти просторни распоред становништва и објасни утицај природних услова на различиту густину насељености; ▪ одреди главне смерове миграција становништва Азије кроз различите временске периоде; ▪ опише биолошку, националну, верску и језичку структуру становништва Азије и њених регија; ▪ разуме позитивне и негативне последице урбанизације; ▪ именује главна природна богатства и енергетске изворе као предуслове за привредни развој регија и држава Азије; ▪ наброји типичне пољопривредне културе и упореди одлике пољопривредне производње ▪ одлике пољопривредне производње	▪ комуникација, ▪ рад с подацима и информацијама, ▪ сарадња, ▪ сарадња ▪ одговорно учешће у демократском друштву	Г.Е.1.3.2. Г.Е.1.4.2. ГЕ.2.1.1. Г.Е.2.1.2. ГЕ.2.1.3. Г.Е.2.1.4. Г.Е.2.3.1. Г.Е.2.4.2. Г.Е.3.1.1. Г.Е.3.3.1. Г.Е.3.3.2. Г.Е.3.4.3.
	одлике пољопривредне производње у регијама и појединим државама Азије; ▪ процени важност нафте и природног гаса за привреду земаља које		

	врше експлоатацију; ▪ повеже узроке честих ратова, међународних санкција и политичке нестабилности, као и загађеност воде, земљишта и ваздуха са експлоатацијом нафте; ▪ издвоји поједине азијске регије и државе код којих постоји велика разлика у привредној развијености; ▪ именује главне регионалне целине азијског континента и њихов просторни размештај; наведе основне природно-географске и друштвено-економске одлике сваке појединачне регије Азије и држава у оквиру тих регија.		
4. АФРИКА	▪ зна порекло назива Африке и њено простирање; ▪ уме на географској карти света да одреди географски положај Африке према другим континентима и великим воденим површинама; ▪ именује облике разуђености афричког континента и уочи их на географској карти; ▪ уочи и именује на географској карти Африке најкрупније облике рељефа; ▪ именује зонални распоред климатских типова и чиниоце који их условљавају; ▪ препозна велике разлике у количини падавина које примају поједини делови Африке и последице тих разлика; уочи на географској карти Африке већа језера, реке и сливове река; ▪ -разликује хидрографске режиме афричких река у односу на природно-географске одлике регија кроз које теку; ▪ именује и објасни појмове (вади, катаракте, оазе, шотови…) и да их покаже на географској карти Африке; ▪ уочи одређене природне зоне и симетрични распоред биљних и животињских врста афричког континента, као и њихову хоризонталну распрострањеност и значај; ▪ користи више доступних извора у прикупљању информација о просторном распореду становништва Африке и о природним и друштвеним	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ рад с подацима и информацијама, ▪ сарадња, ▪ сарадња ▪ одговорно учешће у демократском друштву	ГЕ.1.1.3. Г.Е.1.3.1. Г.Е.1.3.2. Г.Е.1.4.2. ГЕ.2.1.1. Г.Е.2.1.2. ГЕ.2.1.3. Г.Е.2.1.4. Г.Е.2.3.1. Г.Е.2.4.2. Г.Е.3.1.1. Г.Е.3.3.1. Г.Е.3.3.2. Г.Е.3.4.3.

	условима који их одређују; ▪ опише биолошку, верску, националну и језичку структуру становништва Африке; ▪ објасни појам „демографска експлозија“ и разлоге дешавања ▪ објасни колонијализам и последице које је оставио на поједине регије и државе Африке;		
	▪ именује природно богатство, енергетске изворе и подручја богата рудама на афричком континенту, као и услове за привредни развој; ▪ разликује пољопривредне културе у Африци намењене исхрани локалног становништва (батат, кафа, какаовац…)и извозу; ▪ именује главне регионалне целине афричког континента и њихов просторни размештај; ▪ наведе основне природно-географске и друштвено-економске одлике сваке појединачне регије афричког континента као и специфичних држава унутар тих регија.		
5. СЕВЕРНА АМЕРИКА	▪ зна порекло назива Америка, површину простирање и поделу Америке на Северну, Средњу и Јужну Америку; ▪ -на географској карти света одреди положај Северне Америке према другим континентима и великим воденим површинама; ▪ препозна главне смерове миграција и правце насељавања америчког континента кроз историју, као и њихов значај; зна основне географске податке о Северној Америци и облицима разуђености њене обале, да именује: острва, полуострва, заливе, мореузе, мора; ▪ именује најкрупније облике рељефа и пронађе на карти планине, висоравни, низије, котлине; анализира клима-дијаграме и објасни основне климатске типове на америчком континенту као и чиниоце који их одређују; ▪ разликује вегетациону зоналност северноамеричког континента и карактеристичне биљне и животињске врсте на њему; ▪ уочи на географској карти Северне Америке језера и веће реке и разврста их према сливовима;	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ рад с подацима и информацијама, ▪ сарадња, ▪ сарадња ▪ одговорно учешће у демократском друштву	ГЕ.1.1.3. Г.Е.1.3.1. Г.Е.1.3.2. Г.Е.1.4.2. ГЕ.2.1.1. Г.Е.2.1.2. ГЕ.2.1.3. Г.Е.2.1.4. Г.Е.2.3.1. Г.Е.2.4.2. Г.Е.3.1.1. Г.Е.3.3.1. Г.Е.3.3.2. Г.Е.3.4.3.

	▪ објасни просторни размештај становништва Северне Америке и његову структуру; ▪ покаже веће градове на тлу Северне Америке и именује три мегалополиса: Босваш, Чипитс, Сан-Сан; ▪ зна како је извршена политичка подела Северне Америке и како су и када настале САД и Канада; ▪ објасни како је Северна Америка данас привредно економски водећа регија света;		
	▪ именује главна природна богатства (руде, енергетске изворе) као предуслов за привредни развој; ▪ -зна да издвоји и на карти покаже специјализоване просторе за гајење одређених пољопривредних култура (појасеви: кукурузни, пшенични, памучни и пиринчани); ▪ објасни претпоставке привредне развијености САД и Канаде и њихов привредни и политички значај у свету; ▪ -да на географској карти света одреди географски положај Средње Америке и поделу на мање регионалне целине; ▪ објасни процес настанка континенталног и острвског дела Средње Америке и њену припадност Ватреном појасу Пацифика; ▪ -именује острва у Карипском мору и издвоји острвске групе – Велики и Мали Антили и Бахамска острва; ▪ анализира хоризонталну и вертикалну климатску и вегетациону зоналност Средње Америке и факторе који утичу на њих; ▪ разуме измешаност становништва Средње Америке као последицу колонијалне прошлости и њихово порекло; ▪ -објашњава како слаба економска развијеност и пренасељеност подстичу миграције (најчешћи правац миграната ка развијеним државама Средње Америке и САД); ▪ уочава на географској карти највеће државе на континенталном и острвском делу; ▪ одређује размештај рудног и енергетског богатства Средње Америке	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ рад са подацима и информацијама, ▪ дигитална компетенција, ▪ сарадња, ▪ одговорно учешће у демократском друштву	

	као и степен привредне развијености; ▪ на да је главна пољопривредна грана земљорадња која је екстензивна, а да је интензивна само плантажна производња кафе, банана и шећерне трске; ▪ -зна да објасни привредну повезаност Мексика и осталих земаља Средње Америке са САД; ▪ -наводи туризам као значајан извор прихода за Мексико и за острвске земље Средње ▪ представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света.		
	▪ зна да објасни привредну повезаност Мексика и осталих земаља Средње Америке са САД; ▪ наводи туризам као значајан извор прихода за Мексико и за острвске земље Средње Америке.		
6.ЈУЖНА АМЕРИКА	▪ зна основне географске податке о Јужној Америци и одликама географског положаја према другим континентима и великим воденим површинама; ▪ уочи на географској карти Јужне Америке облике рељефа и именује планине, висоравни, низије, вулкане; ▪ објашњава основне климатске и вегетацијске зоне на јужноамеричком континенту као и чиниоце који их одређују; ▪ повезује утицај количине падавина на формирање и густину речне мреже; ▪ именује веће реке, њихове притоке, језера и водопаде на географској карти; ▪ препознаје просторни размештај становништва, његово порекло и структуру; ▪ именује државе Јужне Америке и уочава на географској карти највећу државу и њен просторни размештај; ▪ зна да наведе главна природна богатства – руде, енергетске изворе и одреди степен искоришћености;	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ рад с подацима и информацијама, ▪ сарадња, ▪ сарадња ▪ одговорно учешће у демократском друштву	ГЕ.1.1.3. Г.Е.1.3.1. Г.Е.1.3.2. Г.Е.1.4.2. ГЕ.2.1.1. Г.Е.2.1.2. ГЕ.2.1.3. Г.Е.2.1.4. Г.Е.2.3.1. Г.Е.2.4.2. Г.Е.3.1.1. Г.Е.3.3.1. Г.Е.3.3.2. Г.Е.3.4.3.

	▪ разуме значај плантажне производње култура кафе, банана, шећерне трске и дувана, који су у власништву, за домаћу радну снагу.		
7.АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	▪ одреди на географској карти света положај Аустралије и Океаније према другим континентима и океанским басенима; ▪ анализира облике разуђености обала и именује три острвске групе у оквиру Океаније; ▪ именује веће рељефне целине и највеће пустиње Аустралије; ▪ објасни климатске и хидролошке карактеристике Аустралије и чиниоце који их одређују; препознаје специфичности биљног и животињског света Аустралије; ▪ објасни како је текло откривање и насељавање Аустралије и Океаније, као и структуру и просторни размештај становништва; ▪ именује главна природна богатства и гране привреде као и степен привредне развијености Аустралије и Океаније.	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ рад с подацима и информацијама, ▪ сарадња, ▪ решавање проблема, ▪ одговорно учешће у демократском друштву	ГЕ.1.1.3. Г.Е.1.3.1. Г.Е.1.3.2. Г.Е.1.4.2. ГЕ.2.1.1. Г.Е.2.1.2. ГЕ.2.1.3. Г.Е.2.1.4. Г.Е.2.3.1. Г.Е.2.4.2. Г.Е.3.1.1. Г.Е.3.3.1. Г.Е.3.3.2. Г.Е.3.4.2. Г.Е.3.4.3.
8.ПОЛАРНА ОБЛАСТ	▪ уочава поларне области и упоређује их у односу на географски положај, климу, биљни и животињски свет.	▪ компетенција за целоживотно учење, ▪ комуникација, ▪ рад с подацима и информацијама, ▪ сарадња, ▪ решавање проблема, ▪ одговорно учешће у демократском друштву	ГЕ.1.1.3. Г.Е.1.4.2. ГЕ.2.1.1. Г.Е.2.1.2. ГЕ.2.1.3. Г.Е.2.1.4. Г.Е.2.4.2. Г.Е.3.1.1. Г.Е.3.3.1. Г.Е.3.3.2. Г.Е.3.4.3.

План оцењивања

Према Правилнику о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању из предмета Географија, ученик се оцењује најмање четири пута у полугодишту. Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем, односно оцена је описна и бројчана. Она је јавна и саопштава се ученику одмах по добијању, са образложење. Образложење оцене садржи препоруку које активности ученик треба да предузме у даљем раду.
Формативно оцењивање подразумева: редовно праћење и процену напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа, односно ангажовања ученика на сваком часу, мотивисаности, редовно доношење прибора за рад, израду домаћих задатака, израду задатака на самом часу. Води се у педагошкој свесци наставника и у дневнику, а из овога проистиче и оцена за рад на часу. Формативно оцењивање садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика и ангажовања у оквиру предмета као и препоруке за даље напредовање.
Сумативно оцењивање јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. У сумативно оцењивање спадају: писмени и контролни задаци, активност на часу, усмено одговарање. Писмене провере постигнућа ученика у трајању дуже од 15 минута се најављују и планирају и оцена се уписује у дневник. Писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја, односно остварености операционализованих исхода. Та оцена се не уписују у дневник, евидентира се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа ученика на крају програмске целине и узима се у обзир приликом утврђивања закључне оцене ученика.
Усмена провера постигнућа ученика се обавља путем непосредног одговарања на часу, уз поштовање критеријума за оцењивање.
Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.
Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.
На почетку школске године врши се иницијално процењивање. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика. Оцена из активности на часу изводи се на основу кратких тестова или усмених одговора који се односе на садржаје са истог или претходног часа. Елементи оцењивања ученичких постигнућа су: усвојеност садржаја, примена знања, активност и рад ученика на часу, израда презентација, паноа и учешће у пројектима.
Ученик се оцењује на основу:
- усмене провере постигнућа,
- писмене провере постигнућа и
- практичног рада.
За писмене провере постигнућа бројчана оцена изводи се на основу скале изражене у процентима, у складу са препорукама за оцењивање:

100-85%- одличан (5)
84-65%- врло добар (4)
64-45%- добар (3)
44-21%- довољан (2)
20-0- недовољан (1)

Провера постигнућа ученика путем практичног рада се може урадити путем реферата / попуњавања немих карата, израде ПП презентација, пројеката, паноа. Оцењивање се примењује и ако ученик оствари пласман на такмичењима рачунајући од општинског и то оценом 5 (одличан).

Ученик се оцењује бројчано на основу остварености исхода, самосталности и ангажовања ученика:

1) ученик који је у потпуности усвојио основна, проширена и продубљена знања, умења и вештине, уочава битно, логички повезује чињенице и појмове, самостално закључује, критички расуђује, самостално проналази одговарајуће појмове на, добија оцену одличан (5);

2) ученик који је у потпуности усвојио основна знања, умења и вештине и више од половине проширених и продубљених знања, уочава битно, логички повезује чињенице и појмове, уз малу помоћ наставника долази до закључка, критички расуђује, добија оцену врло добар (4);

3) ученик који је у целини усвојио основна знања, умења и вештине и половину проширених знања, умења и вештина, према програму предмета; уз помоћ наставника схвата значење научених садржаја, објашњења и повезује их, уз помоћ наставника уочава битно, добија оцену добар (3);

4) ученик који је усвојио основна знања, умења и вештине, према програму предмета, ученик испољава потешкоће у анализи чињеница, података, њиховом уопштавању и закључивању, има тешкоћа у усменом и писменом изражавању, не сналази се у новим ситуацијама, уз велику помоћ наставника даје делимичне одговоре, добија оцену довољан (2);

5) ученик који ни уз помоћ наставника није савладао основно знање, умење и вештине; не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање, добија оцену недовољан (1).

Закључна оцена се изводи на основу аритметичке средине свих уписаних оцена у току школске године. Уколико ученик није задовољан предложеном закључном оценом на полугодишту или крају школске године, ради полугодишњи односно годишњи тест у зависности да ли је у питању крај првог полугодишта или крај школске године. Добијена оцена се уписује у дневник и поново се на основу аритметичке средине свих уписаних оцена утврђује закључна оцена.

11.2.7. ФИЗИКА

Циљ учења Физике јесте да ученици стекну базичну језичку и научну писменост, оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, образложе своје мишљење у оквиру дискусије, упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу, развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих образовних стандарда.

редни број теме	назив наставне теме	број часова		
		обрада	остали типови часова	укупно
1.	Сила и кретање	8	17	25
2.	Кретање под дејством силе теже. Силе трења	4	8	12
3.	Равнотежа тела	5	7	12
4.	Механички рад, енергија и снага	5	8	13
5.	Топлотне појаве	4	6	10
УКУПНО		26	46	72

НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ/ ТЕМЕ	САДРЖАЈИ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
Сила и кретање	Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. Динамичко мерење силе. Међусобно деловање два тела – силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон. Примери. Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања.	Програмски садржаји на основу исхода се могу реализовати: 1. излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе; 2. решавањаем квалитативних и квантитативних проблема као и проблем – ситуација; 3. лабораторијским вежбама; 4. домаћим задацима;	- разликује скаларне и векторске физичке величине; - користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и

	Тренутна и средња брзина тела. Зависност брзине и пута од времена при равноемрно променљивом праволинијском кретању. Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања. *Демонстрациони огледи:* - Илустровање инерције тела помоћу папира и тега - Кретање куглице низ Галилејев жљеб - Кретање тела под дејством сталне силе - Мерење силе динамометром - Илустровање закона акције и реакције помоћу динамометра и колица, колица са опругом и других огледа (реактивно кретање балона и пластичне боце) ***Лабораторијске вежбе*** 1. Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ жљеб 2. Провера Другог Њутновог закона помоћу покретног тела (колица) или помоћу Атвудове машине	5. коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (пројекти, допунска настава, додатни рад...); 6. систематским праћењем рада сваког ученика. Да би се циљеви ии задаци наставе физике остварили у целини, неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса. Имајући у виду да сваки од наведених облика наставе има своје специфичности у процесу остваривања, то су и методска упутства прилагођена овим специфичностима. ***Методска упутства за предавања*** Како уз сваку тематску целину иду демонстрациони огледи, ученици ће спонтано пратити ток посматране појаве, а на наставнику је да наведе ученика да својим речима, на основу сопственог расуђивања, опише појаву коју посматра. После тога наставник, користећи прецизни језик физике, дефинише нове појмове (величине) и речима формулише законе. Када се прође кроз све етапе у излагању садржаја теме (оглед, ученикова опис појаве, дефинисање појмова и формулисање закона), прелази се, ако је могуће, на презентовање закона у математичкој форми. ***Методска упутства за решавање***	графички; - анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијског кретања са сталним убрзањем; - примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења; - покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање; - демонстрира појаве: инерција тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења и сила акције и реакције на примерима из окружења; - самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи
Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења	Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејев оглед. Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и хитац наниже. Силе трења и силе отпора средине (трење мировања, клизања и котрљања). Утицај ових сила на кретање тела. *Демонстрациони огледи*:		

	- Слободно падање тела различитих облика и маса (Њутнова цев, слободан пад везаних новчића...) - Падање тела у разним срединама - Бестежинско стање тела (огледи са динамометром, с два тега и папиром између њих, са пластичном чашом која има отвор на дну и напуњена је водом) - Трење на столу, косој подлози и сл. - Мерење силе трења помоћу динамометра ***Лабораторијске вежбе*** 1. Одређивање убрзања тела које слободно пада 2. Одређивање коефицијента трења клизања	***рачунских задатака*** При решавању већине квантитативних (рачунских) задатака из физике, у задатку прво треба на прави начин сагледати физичке садржаје, па тек после тога прећи на математичко формулисање и израчунавање. Наиме, резашање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатка, математичко израчунавање и дискусија резултата. У првој етапи уочавају се физичке појаве на које се односи задатак, а затим се набрајају и речима исказују закони по којима се појаве одвијају. У другој етапи се, на основу математичке форме закона, израчунава вредност тражене величине. У трећој етапи тражи се физичко тумачење добијеног резултата. У циљу развијања природно – научне писмености наставник треба да инсистира на систематском коришћењу јединица мере физичких величина SI (међународни систем јединица). ***Методска упутсва за извођење лабораторијских вежби*** Лабораторијске вежбе чине саставни део редовне наставе и организују се на следећи начин: ученици сваког одељења деле се у две групе, тако да свака група има свој термин за лабораторијску вежбу. Опрема за лабораторијске вежбе умножена је у више комплета, тако да на једној вежби	податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента; - покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења; - наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу; - прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води; - повеже појмове механички рад, енергија и снага и израчуна рад силе теже и рад силе трења; - разликује кинетичку и потенцијалну
Равнотежа тела	Деловање две силе на тело, појам резултујуће силе кроз различите примере слагања сила. Разлагање сила. Појам и врсте равнотежа тела. Полуга, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена. Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његива примена. Пливање и тоњење тела. *Демонстрациони огледи*: - Врсте равнотеже помоћу лењира или штапа - Равнотежа полуге - Услови пливања тела (тегови и стаклена посуда на води, Картезијански гњурац, суво грожђе у минералној води, свеже јаје у води и воденом раствору соли, мандарина са кором и без коре у води, пливање коцке леда на води...) ***Лабораторисјка вежба*** 1. Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона		

Механички рад и енергија. Снага	Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења. Квалитативно увођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела. Веза између примене механичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије. Снага. Коефицијент корисног дејства. *Демонстрациони огледи:* - Илустровање рада утрошеног на савладавање силе трења при клизању тела по различитим подлогама, уз коришћење динамометра - Коришћење потенцијалне енергије воде или енергије надуваног балона за вршење механичког рада - Примери механичке енергије тела. Закон о одржању механичке енергије (Галилејев жљеб; математичко клатно; тег са опругом) ***Лабораторијске вежбе*** 1. Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама 2. Провера закона одржања механичке енергије помоћу колица	(радном месту) може да ради три до четири ученика. Час експерименталних вежби састоји се из: уводног дела, мерења и записивања података добијених мерењима, анализе и дискусије добијених резултата, извођења закључака. У уводном делу часа наставник: - обнавља делове градива који су обрађени на часовима предавања, а односе се на дату вежбу (дефиниција величине која се одређује и метод који се користи да би се величина одредила) - обраћа пажњу на чињеницу да свако мерење прати одговарајућа грешка и указује на њене могуће изворе - упознаје ученике с мерним инструметнима и обучава их да пажљеиво рукују лабораторијским инвентаром - указује ученицима на мере предострожности, којих се морају придржавати ради сопствене сигурности. Док ученици врше мерења, наставник активно прати њихов рад, дискретно их надгледа и, кад затреба, објашњава им и помаже. При уношењу резултата мерења у ђачку свеску, процену грешке треба вршити само за директно мерене величине, а не и за величине које се посредно одређују. Процену грешке посредно одређене величине наставник може да изводи у оквиру додатне наставе.	енергију тела и повеже њихове примене са извршеним радом; - демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења; - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања); - разликује појмове температуре и количина топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго; - анализира промене стања тела (димензија, запремине и агрегатног стања)
Топлотне појаве	Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање. Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре. Унутрашња енергија и температура. Количина топлоте. Специфични топлотни		

	капацитет. Топлотна равнотежа. Агрегатна стања супстанције. *Демонстрациони огледи*: - Дифузија и Брауново кретање - Ширење чврстих тела, течности и гасова (надовани балон на стакленој посуди – флаши и две посуде са хладном и топлом водом, Гравесандов прстен, издужење жице, капилара) ***Лабораторијска вежба*** 1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже	***Методска упутства за друге облике рада*** При одабиру домаћих задатака наставник треба да води рачуна о нивоу сложености задатака, али и о њиховој мотивационој функцији. С обзиром на то да кроз израду домаћег задатка ученици проверавају степен разумевања усвојеног садржаја, коректност урађеног задатог домаћег задатка треба да буде проверена на наредном часу.	приликом грејања или хлађења; - наведе методе добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА	Наставник је дужан да континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидно проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа, предавања, решавањеа квантитативних и квалитативних задатака, лабораторијских вежби и пројеката...
МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	сарадња, комуникација, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, дигитална компетенција, естетичка компетенција
КОРЕЛАЦИЈА	математика, техника и технологија

11.2.8. МАТЕМАТИКА

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Рб. теме	Време реализације	Назив теме	Број часова			
			Обрада	Утврђивање	Провера	Укупно
1.	септембар - октобар (5- 6 седмица)	Реални бројеви	13	9	1	23
2.	октобар - новембар (5 седмица)	Питагорина теорема	7	12	1	20
3.	новембар - децембар, јануар (5 – 6 седмица)	Цели алгебарски изрази – први део	8	13	1	22
4.	фебруар, март (5 седмица)	Многоугао	9	11	1	21
5.	март - април (6 седмица)	Цели алгебарски изрази – други део	9	13	1	23
6.	мај - јун (4-5 седмица)	Круг	6	12	/	18
7.	јун (1 седмица)	Обрада података	2	3	/	5
8.	током године	Писмени задаци		4	4	8
9.	на почетку и на крају школске године	Обнављање градива, иницијални тест		3	1	4
		Укупно	**54**	**80**	**10**	**144**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; – одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; – на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; – одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; – нацрта график функције $y = kx$, $k \in R\setminus\{0\}$; – примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама; – примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; – трансформише збир, разлику и производ полинома; – примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; – растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); – примени трансформације полинома на решавање једначина; – примени својства страница, углова и дијагонала многоугла;	**РЕАЛНИ БРОЈЕВИ**	Квадрат рационалног броја. Решавање једначине $x^2 = a$, $a \geq 0$; постојање ирационалних бројева (на пример решења једначине $x^2 = 2$). Реални бројеви и бројевна права. Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2} = \lvert a \rvert$. Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. Основна својства операција с реалним бројевима. Функција директне пропорционалности $y = kx$, $k \in R\setminus\{0\}$. Продужена пропорција.
	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме. Конструкције тачака на бројевној правој које одговарају бројевима $\sqrt{2}, \sqrt{3}, \sqrt{5}$, итд. Растојање између две тачке у координатном систему.
	ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	Први део Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац цео број; операције са степенима; степен производа, количника и степена. Други део Алгебарски изрази. Полиноми и операције (мономи, сређени облик, трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома). Квадрат бинома и разлика квадрата. Растављање полинома на чиниоце коришћењем дистрибутивног закона, формуле за квадрат бинома и разлику квадрата. Примене.

– израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост; – конструише ортоцентар и тежиште троугла; – примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима; – примени својства централног и периферијског угла у кругу; – израчуна обим и површину круга и његових делова; – преслика дати геометријски објекат ротацијом; – одређује средњу вредност, медијану и мод.	**МНОГОУГАО**	Појам многоугла. Врсте многоуглова. Збир углова многоугла. Број дијагонала многоугла. Правилни многоуглови (појам, својства, конструкције). Обим и површина многоугла. Тежишна дуж троугла. Ортоцентар и тежиште троугла. Сложеније примене ставова подударности.
	КРУГ	Централни и периферијски угао у кругу. Обим круга, број π. Дужина кружног лука. Површина круга, кружног исечка и кружног прстена. Ротација.
	ОБРАДА ПОДАТАКА	Средња вредност, медијана и мод.

11.2.9. БИОЛОГИЈА

Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, разуме значај биолошке разноврсности и потребу за одрживим развојем и развије одговоран однос према себи и природи.

Редни број теме	**Назив наставне теме**	**Број часова**					
		Обрада	**Утврђивање**	**комбиновани**	**Вежбање**	**систематизација**	**Укупно**
1.	Наслеђивање и еволуција	4	1	1	1	1	8
2.	Јединство грађе и функције као основа живота	13	9	2	2	/	26
I полугодиште		**17**	**10**	**3**	**3**	**1**	**34**
2.	Јединство грађе и функције као основа живота	1	1			1	

3.	Порекло и разноврсност живог света	2	1	/	/	1	4
4.	Живот у екосистему	5	4	/	4	1	14
5.	Човек и здравље	8	5	1	1	2	17
II полугодиште		**16**	**11**	**1**	**5**	**5**	**38**
УКУПНО		**33**	**21**	**4**	**8**	**6**	**72**

Редни бр. и назив наставне теме	**Исходи (Ученик ће бити у стању да...)**	**Међупредметне компетенције**	**Стандарди**
1. Наслеђивање и еволуција	▪ прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; ▪ упореди бесполно и полно размножавање; ▪ идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији; ▪ одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији; ▪ шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу	Вештина сарадње, комуникација, решавање проблема, компетенција за учење, дигитална компетенција, рад с подацима и информацијама	БИ.1.3.1 БИ.1.3.2 БИ.1.3.3 БИ.1.3.4 БИ.1.3.5 БИ.1.3.6 БИ.2.3.1 БИ.2.3.3 БИ.3.3.1 БИ.3.3.1 БИ.3.3.3 БИ.3.3.4
2. Јединство грађе и функције као основа живота	▪ одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; ▪ упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; ▪ користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињскихткива;	Вештина сарадње, комуникација, решавање проблема, естетска компетенција, рад с подацима и информацијама,	БИ.1.2.1 БИ.1.2.3. БИ.1.2.4. БИ.1.2.5. БИ.1.2.6. БИ.2.2.2. БИ.2.2.3 БИ.3.2.1.

			БИ.3.2.6.
3. Порекло и разноврсност живог света	▪ разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева; ▪ повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила;	Вештина сарадње, комуникација, решавање проблема,	БИ.1.1.1 БИ.1.1.4 БИ.2.1.2. БИ.2.1.3. БИ.3.1.4.
4. Живот у екосистему	▪ идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; ▪ илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; ▪ упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; ▪ повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају; ▪ анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; ▪ идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; ▪ предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима;	Одговоран однос према околини, вештина сарадње, комуникација, решавање проблема, компетенција за учење, дигитална компетенција.	БИ.1.4.1. БИ.1.4.2. БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.2.4.1. БИ.2.4.2. БИ.2.4.5. БИ.2.4.6. БИ.2.4.7. БИ.3.4.1. БИ.3.4.4.
5. Човек и здравље	▪ анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; ▪ идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); ▪ планира време за рад, одмор и рекреацију; ▪ доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; ▪ аргументује предности вакцинације; ▪ примени поступке збрињавања лакших облика крварења; ▪ расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости.	Одговоран однос према здрављу, вештина сарадње, комуникација, решавање проблема, компетенција за учење, дигитална компетенција,	БИ.1.5.2. БИ.1.5.4. БИ.1.5.7. БИ.1.5.12. БИ.1.5.13. БИ.2.5.2. БИ.2.5.3. БИ.2.5.5. БИ.3.5.1. БИ.3.5.2. БИ.3.5.3. БИ.3.5.4.

			БИ.3.5.5.

Програм Биологије за седми разред је део спиралног програма Биологије за основну школу и оријентисан је на достизање исхода.
Спирални програм подразумева да у сваком разреду из сваке области ученик усваја мању количину информација, до којих долази самостално уз подршку наставника. У сваком наредном разреду количина информација – знања се по мало повећава, при чему се ново знање повезује са знањем и искуством стеченим у претходним разредима и знањем стеченим неформалним образовањем, уз постепено подизање захтева. На тај начин се знања постепено проширују и продубљују, односно граде.
Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију и друге предмете. Исходи се односе на пет области предмета: **наслеђивање и еволуција, јединство грађе и функције као основа живота, порекло и разноврсност живота, живот у екосистему и човек и здравље.** (Исходи за шесту област – **посматрање, мерење и експеримент у биологији** – распоређени су у претходних пет, сходно планираним активностима.)
Достизање исхода води развоју предметних, свих кључних и општих међупредметних компетенција и остваривању образовних стандарда. Исходи не прописују структуру, садржаје и организацију наставе, као ни критеријуме и начин вредновања ученичких постигнућа. За израду исхода коришћена је Блумова таксономија. Исходи су формулисани на нивоу примене као минимуму.
Важна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода је да је настава усмерена на учење у школи. Ученик треба да учи:
– смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета;
– проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
– дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
– критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
– кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

11.2.10. ХЕМИЈА

Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Ред.бр. теме	**Тема**	**Бр. часова**
1.	Хемија у свету око нас	4
2.	Хемијска лабораторија	10
3.	Атоми – најмање честице хемијских елемената	12
4.	Атоми, молекули и јони изграђују супстанце	18
5.	Хомогене и хетерогене смеше	7
6.	Хемијске реакције и израчунавања	10
7.	Водоник и кисеоник и њихова једињења. Соли	11
Укупно		72

ИСХОДИ По завршеној теми учеик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**	**Образовни стандарди**	**Начин провере остварености исхода и стандарда**
– идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја;	Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас	- Хемија и њен значај - Супстанце - Врсте супстанци, материја	ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.3, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.12, ХЕ.1.5.1, ХЕ.1.6.1, ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.8.	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања,

– правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци; – повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; – објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу;				решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе
	Хемијска лабораторија	- Хемијска лабораторија и експеримент - Рад у хемијској лабораторији - Основне лабораторијске технике рада - Физичка и хемијска својства супстанци - Мерење масе, запремине и температуре супстанце - Физичке и хемијске промене супстанци	ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.3, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.9, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.12, ХЕ.1.2.10, ХЕ.1.5.1, ХЕ.1.6.1, ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.1, ХЕ.2.1.5, ХЕ.2.1.7, ХЕ.2.6.1, ХЕ.2.6.2, ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.8, ХЕ.3.6.1, ХЕ.3.6.2, ХЕ.3.6.3, ХЕ.3.6.4. ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.8.	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе
	Атоми и хемијски елементи	- Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи - Грађа атома елемената - Грађа омотача атома елемента	ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.8; ХЕ.2.1.2; ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.4.	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања,

– објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; – разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша; – представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; – повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента; – разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула; – разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци; – објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење		- Периодни систем елемената - Врсте хемијских елемената		решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе
	Молекули елемената и једињења, јони и јонска једињења	- Атоми, молекули и јони - Ковалентна веза - Супстанце са ковалентном везом - Јонска веза - Супстанце са јонском везом - Врсте хемијских формула - Валенца	ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.3, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.11; ХЕ.2.1.1, ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.4; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.3, ХЕ.3.1.4, ХЕ.3.1.7.	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе
	Хомогене и хетерогене смеше	- Смеше: хомогене и хетерогене - Раствори - Растварање и растворљивост - Квантитативни састав смеше - Ваздух и вода - Раздвајање састојака смеше	ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.7, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.9, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.11, ХЕ.1.1.12, ХЕ.1.2.10, ХЕ.1.6.1; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.3, ХЕ.2.1.5, ХЕ.2.1.6, ХЕ.2.1.9, ХЕ.2.1.10; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.3, ХЕ.3.1.4, ХЕ.3.1.5, ХЕ.3.1.7,	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање,

растворљивости супстанце; – изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; – напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење; – квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса; – опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; – разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења; – индикаторима испита и на pH скали процени киселост раствора; – тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних			XE.3.1.8.	контролне вежбе
	Хемијске реакције и израчунавања	- Релативна атомска маса и релативна молекулска маса - Количина супстанце.Моларна маса - Хемијске реакције - Закон о одржању масе. Хемијске једначине - Закон сталних односа маса - Израчунавање на основу хемијских реакција	XE.1.1.5, XE.1.1.6, XE.1.1.8; XE.2.1.2, XE.2.1.4, XE.2.2.2; XE.3.1.4.	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе
			XE.1.1.1, XE.1.1.2, XE.1.1.4, XE.1.1.5, XE.1.1.6, XE.1.1.7, XE.1.1.8, XE.1.1.10, XE.1.1.12, XE.1.6.1, XE.1.6.2; XE.2.1.8, XE.2.1.9, XE.2.1.10, XE.2.6.1, XE.2.6.2, XE.2.6.3.; XE.3.1.1, XE.3.1.2, XE.3.1.3, XE.3.1.5, XE.3.1.9, XE.3.6.1, XE.3.6.2,	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање,

производа.			ХЕ.3.6.3, ХЕ.3.6.4.	контролне вежбе
	Водоник и кисеоник, и њихова једињења; Соли	- Водоник и кисеоник - Оксиди - Хидроксиди (базе) и киселине - Соли - Мера киселости раствора - pH вредност	ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.7, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.2.1, ХЕ.1.2.2, ХЕ.1.2.3, ХЕ.1.2.4, ХЕ.1.2.5, ХЕ.1.2.6, ХЕ.1.2.7, ХЕ.1.2.8; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.4, ХЕ.2.2.1, ХЕ.2.2.3, ХЕ.2.2.4; ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.8, ХЕ.3.2.1, ХЕ.3.2.2, ХЕ.3.2.3, ХЕ.3.2.4, ХЕ.3.2.5, ХЕ.3.2.6.	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета:	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња 11)дигиталне компетенције

Начин остваривања програма:
- методе рада: Монолошка, дијалошка, индивидуална. дијалошко демонстративна, лабораторијско експериментална, текстуална,
- облик рада: фронтални, индивидуални , групни рад

Корелација наставе хемије са осталим предметима: физика, биологија, математика, географија, техника и технологија, информатика и рачунарство.

Критеријуми оцењивања

Оцењивање се обавља уз уважавање ученикових способности, степена спретности и умешности.

Ученик са изузетним способностима, који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу остварености циљева и прописаних стандарда постигнућа, као и на основу ангажовања.

Ученик који има тешкоће у учењу услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога и коме је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, оцењује се на основу остварености циљева и стандарда постигнућа према плану индивидуализације или у току савладавања индивидуалног образовног плана.

Ученик у току једног полугодишта треба да буде оцењен најмање четири пута.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмених провера знања – контролних вежби
- усменог испитивања
- активности на часу
- домаћих задатака
- семинарских радова
- допетнаестоминутних провера
- пројеката, есеја, презентација
- учешћа у дебати и дискусији
- учешћа на општинском, окружном или републичком такмичењу
- радне свеске из хемије (садржај свеске, уредност, тачност датих одговора)
- практичног рада (лабораторијска вежба)

Писмене провере знања, осим допетнаестоминутних провера, се најављују ученицима и одржавају према унапред утврђеном распореду.

Број контролних вежби у току школске године зависи од недељног фонда часова наставног предмета (две или три контролне вежбе у полугодишту).

Допетнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене. Резултати допетнаестоминутних провера се уписују у педагошку свеску, а за извођење оцене су неопходне најмање две такве провере (изводи се утврђивањем аритметичке средине оцена) или усмено одговарање након допетнаестоминутне провере знања, узимајући у обзир и ангажовање ученика на часу.

За писмене провере бројчана оцена ученичких знања доноси се на основу скале изражене у процентима, у складу са препорукама за оцењивање:

постигнуће на петнаестоминутном тесту	**оцена**
100 % - 90 %	5
89 % - 80 %	4
79 % - 70 %	3
69 % - 60 %	2
59 % - 0 %	1
постигнуће на контролном задатку	**оцена**
100 % - 85 %	5
84 % - 70 %	4
69 % - 55 %	3
54 % - 40 %	2
39 % - 0 %	1

Усмено оцењивање се обавља путем непосредног одговарања, уз поштовање критеријума за оцењивање или кроз прикупљање више одговора на комплекснија питања или задатке или путем реферата и пројекта, уколико за дати разред и дату школску годину буду планирани.

Закључна оцена не може бити мања од аритметичке средине оцена.

Опис потребних знања и вештина за добијање оцене из хемије:

1. ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања, добија оцену *одличан (5)*
2. ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања, добија оцену *врло добар (4)*
3. ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени

индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика, добија оцену *добар (3)*

4. ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и ангажовање ученика, добија оцену *довољан (2)*

ученик који не остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и ни уз помоћ наставника не испуњавања захтеве који су утврђени на основном нивоу постигнућа, добија оцену *недовољан (1)*.

11.2.11. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; – повеже ергономију са здрављем и конфором људи при употреби техничких средстава; – анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; – истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; – повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем; – разликује врсте транспортних машина; – повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; – провери техничку исправност бицикла; – демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда; – самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; – користи CAD технологију за креирање техничке	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (6)**	Појам, улога и развој машина и механизама. Потрошња енергије у домаћинству и могућности уштеде. Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи. Зависност очувања животне средине од технологије. Професије (занимања) у области производних техника и технологија.
	САОБРАЋАЈ (6)	Машине спољашњег и унутрашњег транспорта. Подсистеми код возила друмског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони). Исправан бицикл/мопед као битан предуслов безбедног учешћа у саобраћају.
	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (18)	Специфичности техничких цртежа у машинству. Ортогонално и просторно приказивање предмета. Коришћење функција и алата програма за CAD. Употреба 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета. Основне компоненте ИКТ уређаја. Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерфејса.

документације; – образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета; – управља моделима користећи рачунар; – објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; – објасни улогу и значај вештачке интелигенције и примену у свакодневном животу; – аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; – идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; – користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; – врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; – објасни улогу одређених елемената машина и механизама на једноставном примеру; – образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса; – објасни основе конструкције робота; – класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом; – самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; – изради производ у складу са принципима		Вештачка интелигенција – појмови; примери технологија управљаних вештачком интелигенцијом.
	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА (20)	Рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине. Материјали у машинству (пластика, метали, легуре и др.). Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава (мерила). Технологија обраде материјала у машинству (обрада материјала са и без скидања струготине, савремене технологије обраде). Елементи машина и механизама (елементи за везу, елементи за пренос снаге и кретања, специјални елементи). Производне машине: врсте, принцип рада, појединачна и серијска производња. Појам, врсте, намена и конструкција робота (механика, погон и управљање). Погонске машине – мотори (хидраулични, пнеуматски, топлотни). Моделовање погонских машина и/или школског мини робота.
	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ (22)	Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка. Самосталан/тимски рад на пројекту. Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација. Реализација пројекта – израда модела коришћењем алата и машина у складу са принципима безбедности на раду.

безбедности на раду; – тимски представи идеју, поступак израде и производ; – креира рекламу за израђен производ; – врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; – процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).		Представљање идеје, поступака израде и производа. Процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума. Употреба електронске кореспонденције са циљем унапређења производа. Одређивање оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела. Креирање рекламе за израђен производ.
УКУПНО ЧАСОВА	**72**	

С обзиром да је настава Технике и технологије теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења.

У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др.).

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је да наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу. На тај начин ученици ће бити подстакнути да промишљају о квалитету свог рада и начинима како га унапредити. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

11.2.12. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; – користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; – објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; – креира растерску слику у изабраном програму; – креира векторску слику у изабраном програму;	**ИКТ (10)**	Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа. Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика). Рад у програму за растерску графику. Рад у програму за векторску графику. Израда гиф анимација. Коришћење алата за снимање екрана.
– користи алате за уређивање и трансформацију слике; – креира гиф анимацију; – креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана; – разликује појмове URL, DNS, IP адреса; – објасни појмове хипервеза и хипертекст; – креира, форматира и шаље електронску пошту;	**ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (4)**	URL, DNS, IP адреса. Хипервеза и хипертекст. Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште. Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта). Рад на дељеним документима (текстуалним документима / презентацијама /упитницима...) у облаку.
– обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; – препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити;	**РАЧУНАРСТВО (14)**	Рад са изабраним текстуалним програмским језиком у области 2Д графике. Основне карактеристике изабране графичке библиотеке. Методе за исцртавање основних геометријских облика. Подешавање боја и положаја објеката.

– сарадници креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа;		Примена петљи и случајно генерисаних вредности на исцртавање геометријских облика.
– подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији; – уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; – употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; – планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; – проналази и отклања грешке у програму; – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка: – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.	**ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК (8)**	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатака.
УКУПНО ЧАСОВА	**36**	

11.2.13. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Фонд: 108 часова редовне наставе.

Ред. бр.	Наставна област / тема	Наставне јединице / садржаји	Часови	Период
1	Увод, мерење и индивидуални развој	Иницијално праћење; физичке способности; постављање личних циљева; безбедност	8	септембар
2	Атлетика	Спринт; средње/дуге деонице; штафете; скокови; бацања; усавршавање технике	16	септембар–октобар
3	Гимнастика	Сложенији елементи; вежбе на справама; колутови; прескоци; састави	14	новембар–децембар
4	Одбојка	Горњи и доњи сервис; пријем; дизање; напад; блок; кретање; тактика; игра	18	јануар–фебруар
5	Кошарка	Техника у кретању; шут; двокорак; индивидуална и групна тактика; одбрана; игра	14	март
6	Фудбал	Техника; тактика; позиционирање; игра; правила; фер-плеј	12	март–април
7	Плес и ритмика	Кореографија; народне и друштвене игре; ритмичко кретање	6	април
8	Физичке способности – систематизација	Кружни тренинг; издржљивост; снага; брзина; мобилност; полигони	12	април–мај
9	Здравствено васпитање	Физичка активност и здравље; исхрана; сан; хигијена; превенција повреда; прва помоћ; ризична понашања	8	током године

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**ОБЛАСТ/ТЕМА**		**САДРЖАЈИ**
– примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у самосталном вежбању; – сврсисходно користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања уз помоћ наставника са вредностима за свој узраст;	**ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ**		**Основни садржаји** Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој гипкости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
– примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој моторичких способности; – изведе елементе одбојкашке технике; – примени основна правила одбојке; – користи елементе технике у игри; – примени основне тактичке елементе спротских игара; – учествује на такмичењима између одељења; – изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне	**МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ**	**Атлетика**	**Основни садржаји** Техника спринтерског трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Техника штафетног трчања Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис. Бацање „вортекс-а”. **Проширени садржаји** Скок увис (леђна техника). Тробој.
		Спортска гимнастика	**Основни садржаји:** Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Трамполина Вратило Двовисински разбој

традиције других култура; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – преплива 25 m техником краула, леђног краула и прсном техником; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу; – рони у дужину у складу са својим могућностима; – поштује правила понашања у води, и око водене средине; – уочи ризичне ситуације у води и око ње;			Паралелни разбој Кругови Коњ са хватаљкама Греда. **Проширени садржаји:** На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби.
– вреднује утицај примењених вежби на организам; – процени ниво сопствене дневне физичке активности; – користи различите вежбе за побољшање својих физичких способности; – процени последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин;		**Основе тимских и спортских игара**	**Одбојка:** Основни елементи технике, тактике и правила игре. **Футсал:** Игра уз примену правила. **Рукомет:** Игра уз примену правила. **Кошарка:** Сложенији елементи технике, тактике и правила игре. **Активност по избору.**
		Плес и ритимика	**Основни садржаји** Вежбе са вијачом. Вежбе са обручем. Вежбе са лоптом. Народно коло „Моравац”. Народно коло из краја у којем се школа налази. Енглески валцер. **Проширени садржаји** Састав са обручем.

– пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекративних активности; – прихвати победу и пораз; – уважи различите спортове без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – повеже значај вежбања за одређене професије; – вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; – подстиче породицу на редовно вежбање; – повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; – коригује дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; – користи здраве намирнице у исхрани; – разликује корисне и штетне додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – препозна последице конзумирања дувана, алкохола и штетних енергетских напитака; – води рачуна о репродуктивним огранима приликом вежбања.			Састав са лоптом. Састав са вијачом. Основни кораци rock n roll.
		Пливање и ватерполо	**Основни садржаји** **Пливање** Техника краула. Техника прсног пливања. Одржавање на води на разне начине и самопомоћ. Роњење у дужину до 10 m. Пливање 25 m одабраном техником на време. **Проширени садржаји** Мешовито пливање (две технике). **Ватерполо** Пливање са лоптом. Хватање и додавање. Шут на гол. **Проширени садржаји** **Пливање** Мешовито пливање. Игре у води. **Ватерполо** Основни елементи тактике и игра.
		Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	**Физичко вежбање и спорт**	**Основни садржаји** Основна подела вежби. Функција скелетно-мишићног система. Основна правила одбојке. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе).

			Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. Навијање, победа, пораз решавање спорних ситуација. Писани и електронски извори информација из области физчког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај вежбања за одбрамбено-безбедносне потребе. Повезаност физичког вежбања и естетике. Породица и вежбање Планирање вежбања.
		Здравствено васпитање	**Основни садржаји** Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина). Вежбање у различитим временским условима. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола. Додаци исхрани – суплементи. Вежбање и менструални циклус. Значај заштите репродуктивних органа приликом вежбања.

Организациони облици рада

Концепција Физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству наставних и ваннаставних организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода и стандарда овог васпитно-образовног подручја.

А. Часови физичког и здравственог васпитања.
Б. Секције.
В. Недеља школског спорта.
Г. Активности у природи (кросеви, зимовање, летовање – камповање...).
Д. Школска и ваншколска такмичења.
Ђ. Корективно-педагошки рад.

Методичка упутства

Циљ и исходи остварују се кроз јединство наставе, ваннаставних и ваншколских активности.
Настава је усмерена на индивидуалне разлике; користити олакшане или проширене садржаје.
Где је неопходно, програмске садржаје реализовати према полу.
Посебно неговати безбедност, фер-плеј, одговорно понашање према објектима и реквизитима и здравствену културу.
Систематски пратити физички развој и моторичке способности ученика.

Међупредметно повезивање

Биологија – грађа и функције организма, здравље, исхрана, раст и развој.
Физика – кретање, сила, равнотежа, механика у спорту.
Информатика и рачунарство – дигитално праћење активности, обрада података и безбедно коришћење технологије.
Музичка култура – ритам, темпо, музика и кретање.
Географија – оријентација и активности у природи.
Грађанско васпитање – сарадња, толеранција, правила, фер-плеј и ненасилна комуникација.

11.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

11.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– наведе и опише основне карактеристике људских права; – својим речима опише везу између права појединца и општег добра; – дискутује о односу права и правде и о сукобу права; – образложи личну одговорност у заштити свог здравља; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – образложи сврху постојања политичких странака; – аргументује потребу ограничења и контролу власти; – наведе кораке од предлагања до усвајања закона; – образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине; – препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска; – препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се; – учествује у организацији, реализацији и евалуацији	**ЉУДСКА ПРАВА**	Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, неотуђивост, недељивост. Опште добро. Права појединца и опште добро. Сукоб појединачних права и општег добра. Права и правда. Социјална правда.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	Политичке странке у вишепартијском систему – владајуће и опозиционе. Народна скупштина – сврха и надлежности. Народни посланици, посланичке групе. Процедуре у раду Народне скупштине. Скупштинске дебате. Предлагање и доношење закона.
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	Припадност групи. Групни идентитет као део идентитета младих. Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца. Вршњачки притисак. Конформизам.

симулације Народне скупштине; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.		Приватност – обим и границе. Понашање људи у маси и угроженост права појединца.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	**Симулација Народне скупштине** Одређивање улога и процедура у скупштини. Формирање посланичких група. Избор председника скупштине. Формулисање предлога закона. Скупштинска дебата. Гласање. Евалуација симулације.

Начин остваривања програма

Наставне методе: демонстративна, асоцијативна, илустративна, дијалошка, расправа, дискусија, дебата, аргументовање, анализа случаја, поређење и покретање иницијативе...
Облици рада: фронтални, групни, радионичарски, седење у кругу
Место извођења наставе: кабинет
Корелација са историјом и Ђачким парламентом.

11.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ наставе Православног катихизиса (Веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном, тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Р.бр. нас. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	МЕСЕЦ										Бр. час. по теми	Број часова за			
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI		Обраду	Утврђи-вање	Систе-матиз.	Друге типове часова
1.	Увод	1										1	1			
2.	Богопознање	3	4									7	4	3		
3.	Символ Вере			5	2							7	4	2	1	
4.	Светотајински живот Цркве				2	2	4	4				12	8	4		
5.	Српска Црква кроз векове								2	4	3	9	5	3	1	
	УКУПНО											**36**	**22**	**12**	**2**	

ТЕМА (наставне јединице)	**ЦИЉ**	**ИСХОДИ** По завршетку теме ученик ће:	**ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА**	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА**
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	· Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили	· моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 7. разреда основне школе; · моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном	· Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве

	ученици у претходном разреду школовања	разреду школовања.		лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе Настава се реализује кроз следеће облике наставе: · теоријска настава (34 часова) · практична настава (2часа) Место реализације наставе · Теоријска настава се реализује у учионици; · Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе · Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим
II – БОГОПОЗНАЊЕ 2. Процес сазнавања 3. Личносно познање 4. Познање Бога 5. Бог је један, али није сам	· Подстаћи ученике да преиспитају свој однос према знању и учењу; Кроз очигледне примере и експерименте објаснити ученицма три начина сазнавања: објективно, субјективно и личносно и границе њихове примене (наука, уметност, теологија); · Указати ученицима на повезаност љубави и знања у црквеном искуству; · Објаснити ученицима да нам Христос открива Бога као Свету Тројицу; · Развити код ученика свест о љубави као темељу заједнице.	· моћи да уочи да су знање и учење важни у његовом животу; · моћи да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнавања · моћи да кроз примере из личног искуства уочи да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће; · моћи да повезује личносно познање са нашим познањем Бога; · моћи да препозна да нам Христос открива Бога као љубавну заједницу три личности; · моћи да вреднује своје понашање на основу љубави коју исказује према својим ближњима; · бити подстакнут на одговорније обликовање заједничког живота са другима.	· Процес сазнавања као дело целе личности: чула, разум, слободна воља, искуство · Личносно познање, упознавање кроз љубав · Познање Бога · Бог је један, али није сам (Бог је заједница три личности: Отац, Син и Свети Дух)	

III - СИМВОЛ ВЕРЕ 6. Сабори као израз јединства Цркве 7. Васељенски сабори 8. Символ вере 9. Богочовек Христос	Указати ученицима на Саборе као израз јединства Цркве; · Објаснити појмове јереси и догмата; · Пружити ученицима основно знање о историјском контексту настанка Символа вере; Пружити ученицима основ за разумевање основне истине о Тајни Богочовека Христа; · Развијање свести ученика о значају и месту Символа вере у Крштењу и Литургији;	· моћи да уочи да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју; · бити подстакнут да своје проблеме и несугласице са другима решава кроз разговор и заједништво; · знати да је Символ вере установљен на Васељенским саборима; · умети да интерпретира Символ вере; · знати да се Символ вере изговара на Крштењу и Литургији; · моћи да уочи да појам Богочовека описује Христа као истинитог Бога и истинитог Човека;	· Сабори као израз јединства Цркве · Васељенски сабори · Символ вере · Христос је истинити Бог и истинити Човек	предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. · Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. · Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. · Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима
IV - СВЕТОТАЈИНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ 10. Светотајински живот Цркве 11. Света Литургија – светајна Цркве 12. Свете Тајне	Пружити ученицима основ за разумевање да се кроз учешће у Светим Тајнама Цркве наш живот и сви његови елементи узводе у личносни однос са Богом; Пружити ученицима	· моћи да увиди да Црква Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак, Црквена брига за болесне у	· Светотајински живот Цркве Света Литургија као светајна Цркве · Свете Тајне Крштења и Миропомазања · Света Тајна Исповести· Света	

крштења и миропомазања 13. Света Тајна исповести 14. Света Тајна брака 15. Монашка заједница 16. Света Тајна рукоположења 17. Молитвословља Цркве	основ за разумевање смисла и значаја Светих Тајни; · Развијање свести ученика о неопходности личног учествовања у светотајинском животу Цркве.	јелеосвећењу...) · моћи да увиди да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве; · знати да је Причешће врхунац светотајинског живота · моћи да препозна Крштење и Миропомазање као Тајне уласка у Цркву; · бити подстакнут да на покајање гледа као на промену начина живота; · моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу; · моћи да разликује и именује службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон и народ); · моћи да препозна своју службу у Цркви; · моћи да у молитвословљима уочи важност природних елемената (воде, грожђа, жита, светлости...) · бити подстакнут на учествовање у светотајинском животу	Тајна брака (слика Христа и Цркве) · Монашка заједница (искорак ка животу будућег века) · Света Тајна Рукоположења Молитвословља Цркве	извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. · У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. · Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: · процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем

		Цркве;		анкетних евалуационих листића; · провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: · усмено испитивање; · писмено испитивање; · посматрање понашања ученика; Оквирни број часова по темама Увод – 1 Богопознање – 5 Символ Вере – 6 Светотајински живот Цркве – 11 Српска Црква кроз векове – 11 Евалуација – 1+1
V - СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ 18. Света браћа Кирило и Методије 19. Свети Сава 20. Срби светитељи 21. Крсна слава и обичаји 22. Српска црквена баштина	Објаснити ученицима значај мисионарске и просветитељске делатности Свете браће и Светог Саве; Указати ученицима кроз примере српских светитеља на значај стицања хришћанских врлина; Указати ученицима на историјски пут Српске Цркве кроз житија изабраних светитеља; Подстаћи ученике да развију доживљај Крсне славе као молитвеног прослављања Бога и светитеља; · Развити код ученика свест о важности неговања традиције и обичаја (Крсна слава, литије, храмовне и градске славе); Пружити ученицима могућност да сагледају улогу СПЦ у развоју	· моћи да препозна да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности просветитеља равноапостолних Кирила и Методија; · моћи да објасни просветитељску улогу и значај Светога Саве за српски народ; · бити подстакнут да доживи српске светитеље као учитеље хришћанских врлина; · моћи да препозна неговање српских православних обичаја као начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља · моћи да препозна евхаристијску симболику у елементима Крсне Славе; · бити подстакнут да прослављање Крсне славе везује за Литургију · бити подстакнут да доживи, вреднује и негује богатство и	· Света браћа Кирило и Методије · Свети Сава Срби светитељи (вероучитељ ће на више часова описати живот и подвиге неколико светитеља Српске Цркве по избору: - Света лоза Немањића - Св. цар Лазар - Св. Василије Острошки - Св. Николај Жички и Охридски - Св. Петар Цетињски - Св. Вукашин из Клепаца) · Крсна слава и обичаји (литије, храмовне и градске славе...) Српска црквена баштина	

	српске културе и идентитета.	лепоту српске културне баштине.		

11.3.3. НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ учења Другог страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Wohin in den Urlaub?	9										5	4	9
2.	Erinnerungen		8									4	4	8
3.	Es ist passiert!		1	7	2							4	6	10
4.	Einkäufe und Geschäfte				7	1						5	3	8
5.	Zu wenig Freizeit					3	6					5	4	9
6.	Deutschland, Land mit Superlativen							9				5	4	9
7.	Meine erste Liebe								8	2		4	6	10
8.	Familienkonflikte									5	4	4	5	9
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7	4	**36**	**36**	**72**

Р. БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Wohin in den Urlaub?	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ. 1.1.4.;ДСТ.1.1.8. ДСТ.1.1.10. ;ДСТ.1.1.23.;ДС Т.1.1.24.;	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • прави разлику између датива и акузатива • примени предлоге са дативом и акузативом у реченици

			ДСТ.1.2.2. ;ДСТ.1.2.3.;ДСТ. 2.1.6.;ДСТ.2.1.10. ; ДСТ.2.1.16.;ДСТ.2.1.22. ;ДС Т.2.1.29.;ДСТ.2.2.3.; ДСТ.2.3.1.;ДСТ.3.1.2.; ДСТ.3.1.3.;ДСТ.3.1.18.	• постави питање о месту мировања и правцу кретања • препозна падежне разлике • употреби глагол "wissen" у реченици • састави зависну реченицу са везником "dass" • издвоји битне информације • разуме одслушани интервју • састави краћи текст о путовању
2.	Erinnerun gen	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња, дигитална компетенција	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ. 1.1.4.;ДСТ.1.1.8. ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.21.;ДС Т.1.1.23. ; ДСТ.1.1.24.;ДСТ.1.2.3. ;ДС Т.1.3.1. ; ДСТ.2.1.1.;ДСТ.2.1.3.;ДСТ. 2.1.4.; ДСТ.2.1.16.;ДСТ.2.1.17.;ДС Т.2.1.20.; ДСТ.2.1.27.;ДСТ.2.1.29.;ДС Т.2.1.30.; ДСТ.2.2.2.;ДСТ.2.2.3.;ДСТ. 2.3.4. ;ДСТ.2.3.5. ДСТ.3.1.2.;ДСТ.3.1.8. ;ДСТ. 3.1.9. ; ДСТ.3.1.13.	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • каже нешто о свом првом школском дану • разликује обичаје у Немачкој и Србији • употреби помоћне и модалне глаголе у претериту у писању и разговору • повеже свој исказ узрочним реченицама • користи предлоге у вези са годинама • одговори на разна питања у вези са одмором
3.	Es ist passiert!	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ. 1.1.4.;ДСТ.1.1.8. ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.21.;ДС Т.1.1.23. ; ДСТ.1.1.24.;ДСТ.1.2.4. ;ДС Т.2.1.3.;	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • разуме употребу и грађење перфекта • разуме догађај испричан у прошлом времену • разликује правилне од неправилних глагола • употреби прилоге за време • употреби компаратив придева у реченици

			ДСТ.2.1.6.;ДСТ.2.1.16. ;ДСТ.2.1.29.; ДСТ.2.1.30.;ДСТ.2.2.3.; ДСТ.3.1.6. ;ДСТ.3.1.17. ;ДСТ.3.1.18.; ДСТ.3.1.21.;ДСТ.3.2.2.;ДСТ.3.2.3.;	• опише ситуацију састављајући реченицу у перфекту
4.	Einkäufe und Geschäfte	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8. ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.15. ;ДСТ.1.1.18. ; ДСТ.1.3.1. ;ДСТ.2.1.5. ;ДСТ.2.1.16.; ДСТ.2.1.21.;ДСТ.2.1.23.;ДСТ.2.2.2.; ДСТ.2.2.3.;ДСТ.3.1.1.;ДСТ.3.1.14.; ДСТ.3.1.21.	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • наведе разне животне намирнице и места где се оне купују • састави реченицу користећи датив одређеног члана • љубазно затражи нешто користећи фразу *Ich hätte / möchte gern* • препозна присвојни генитив и да га употреби у реченици • води кратке дијалоге о учесталости неке радње • разуме непознати текст у вези са куповином за и против у тржном центру • издвоји кључне информације у вези са текстом • води кратке разговоре о томе коме шта поклања користећи личне заменице у дативу • каже како се прослављa Божић и Ускрс у Немачкој и у Србији; • направи презентацију на задату тему • напише одговор на имејл вршњака • анализира своје познавање појмова на немачком језику • разуме прочитани и одслушани текст
5.	Zu wenig Freizeit	Комуникативна компетенција,	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • опише фотографију

		компетенција за учење, сарадња, дигитална компетенција	ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.19. ;ДСТ.1.1.23. ; ДСТ.1.1.24.;ДСТ.1.3.4.;ДСТ.2.1.4.; ДСТ.2.1.13.;ДСТ.2.1.17.;ДСТ.2.2.3.; ДСТ.2.3.7. ;ДСТ.3.1.3. ;ДСТ.3.1.22.; ДСТ.3.2.4. ;	• прошири своја сазнања о о животу и делу браће Грим • разуме телевизијски програм • повеже називе емисија • напише нешто о свом и туђем мишљењу у вези са гледањем телевизије • препозна сложеницу и одреди род исте • каже колико је сати • састави реченице користећи глаголе са раздвојивим префиксом; • правилно употреби футур у реченици • направи разлику при састављању реченица у различитим временима • на основу писма напише савет за решавање проблема
6.	Deutschland,Land mit Superlativen	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња, дигитална компетенција	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8. ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.21.;ДСТ.1.1.23.; ДСТ.1.1.24.;ДСТ.2.1.3.;ДСТ.2.1.16.; ДСТ.2.1.17;ДСТ.2.1.29.;ДСТ.2.1.30.; ДСТ.2.2.2.;ДСТ.2.2.3;ДСТ.2.3.7.; ДСТ.3.1.18. ;ДСТ.3.2.3.;	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • води кратке разговоре о познатим личностима • изрази своје мишљење о томе какве су биле познате личности • наведе/прочита годину рођења и смрти • разуме непознат текст о градовима Немачке • разуме суперлатив придева • примени стечено знање из опште културе на конкретном примеру • разуме и у реченици примени присвојни члан у различитим падежима • препозна и правилно употреби суперлатив
7.	Meine erste Liebe	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.; ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.15.;ДСТ.1.1.16.;ДСТ.1.1.19. ДСТ.1.1.21.;ДСТ.1.2.2.;ДСТ	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • одговори на лична питања • функционално користи негације *kein* и *nicht* • правилно примењује личне заменице у дативу и

			.1.2.3.;ДСТ.2.1.1. ; ДСТ.2.1.2.;ДСТ.2.1.3.;ДСТ. 2.1.10. ; ДСТ.2.1.17. ; ДСТ.2.1.31; ДСТ.2.2.1.; ДСТ.2.2.2.;ДСТ.3.1.1. ;ДСТ. 3.1.8.	акузативу • пребаци питања у индиректни говор • уме да примени одговарајући падеж уз предлоге • оријентише у граду • уговори место састанка • се договори за излазак • објасни другом лицу пут до одређене тачке у граду • даје савете вршњаку како да се понаша на првом састанку • разуме одслушане интервјуе и решава задатак на основу информација које је чуо
8.	Familienk onflikte	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ. 1.1.4.;ДСТ.1.1.8. ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.17. ;ДС Т.1.1.18. ; ДСТ.1.1.20.;ДСТ.1.2.3.; ДС Т.2.1.1.; ДСТ.2.1.4.;ДСТ.2.1.5.;ДСТ. 2.1.12.; ДСТ.2.1.16. ;ДСТ.2.1.17.; Д СТ.2.1.24.; ДСТ.2.1.27.;ДСТ.2.2.3. ; ДСТ.2.3.1.; ДСТ.3.1.3.;ДСТ. 3.1.9. ;ДСТ.3.1.18. ; ДСТ.3.1.23. ;ДСТ.3.2.1.;ДС Т.3.2.2.;ДСТ.3.3.2.	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • разуме одслушане интервјуе о односима између родитеља и деце • разуме принцип фраза са глаголом и предлогом • примени одговарајући глагол са предлогом у реченици • напише краћи састав • да одговори на питања о свом односу са родитељима и напише текст у форми писма • протумачи и прокоментарише статистику • разуме употребу заменичких прилога • правилно употреби глаголе са предлозима који захтевају датив или акузатив • исприча причу на основу илустрација и кључних појмова • употреби придеве настале од имена градова • осмисли причу користећи се језичким и граматичким искуствима

Комуникативна функција	**Језички садржаји**
Поздрављање и представљање себе и других и тражење/ давање основних информација о себи и другима	*Wie ist dein/Ihr Name/Vorname/Nachname? Das ist Herr/Frau...* *Ich möchte dir/Ihnen meine Mutter vorstellen. Darf ich ..... vorstellen? Das ist Robert, der neue Schüler in unserer Klasse. – Willkommen.* *Wo wohnst du? Ich wohne in der Goethestraße 34. Ist das ein Einfamilienhaus oder ein Mehrfamilienhaus? – Eigentlich ein Reihenhaus.* *Was ist deine Mutter von Beruf? Sie ist Ärztin.* *Hast du Geschwister? – Ja, einen älteren Bruder. Er heißt Martin und ist verheiratet/ studiert Geografie/ wohnt in Wien.* Презент јаких и слабих, помоћних и модалних глагола Упитне реченице Личне заменице Присвојни придеви Бројеви (основни и редни) **(Интер)културни садржаји:** устаљена правила учтиве комуникације; имена, презимена и надимци; родбина и родбинске везе; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; већи градови у земљама циљне културе.
Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања	*Freiburg ist eine wunderschöne Stadt in Baden-Württemberg. Es liegt an der Grenze zu Frankreich. Freiburg ist eine Studentenstadt, weil dort sehr viele Studenten aus der ganzen Welt studieren.* *Wie sieht deine Schwester aus? Sie ist ein hübsches Mädchen mit grünen Augen und roten, lockigen Haaren. Sie sieht wie eine Irin aus.* *Elefanten sind die größten Tiere der Welt. Die können mehrere Tonnen wiegen, obwohl sie nur Pflanzen fressen.* Описни придеви. Поређење придева. Придевска деклинација – основни облици слабе и мешовите деклинације (уз конкретне именице). Презент **(Интер)културни садржаји:** особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)
Изношење предлога и савета, упућивање позива	*Möchtest du mit mir morgen ins Konzert gehen? Es beginnt um 20 Uhr. Ich weiß, dass du diese Sängerin magst. Komm zu mir und bring deine CDs mit.*

за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих	*Du solltest mehr Obst und Gemüse essen, wenn du fit bleiben möchtest. Sport ist wichtig.* *Ich gehe morgen einkaufen. Kommst du mit ? – Ja, gerne./ Einverstanden./ Abgemacht. Leider kann ich nicht. Ich muss meiner Mutter helfen.* *Kommst du nicht mit? – Doch, das habe ich dir schon gesagt.* Питање се негацијом и афирмативан одговор *Doch*. Императив. Облик *sollte* за давање савета и препорука. Презент. **(Интер)културни садржаји:** прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.
Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, честитања и захвалности	*Guten Tag, kann ich Ihnen helfen ? – Ja, ich suche ein T-Shirt aus Baumwolle in Größe XL./* *Enschuldigung, wann fährt der ICE nach Hamburg ab? Um 23.45 von Gleis 5. – Danke schön. Wie komme ich zum Gleis 5? – Gehen Sie drüben und dann noch etwa 50 Meter geradeaus, da ist der Gles 5.* *Liebe Fahrgäste, wir machen eine Pause an der Tankstelle, steigen Sie bitte in 15 Minuten wieder in den Bus ein.* *Ich habe gehört, dass du an der Deutscholympiade den ersten Preis gewonnen hast. Ich gratuliere dir zum Erfolg. – Danke schön. Ich bedanke mich.* Упитне реченице. Прилози за место. Предлози за правац. Основни бројеви **(Интер)културни садржаји:** правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.
Разумевање и давање упутстава	*Lest den Text und macht dann die Übung 3!* *Während der Klassenarbeit darf man kein Wörterbuch benutzen. Wähle die richtige Antwort aus und kreuze sie an.* *Du sollst alle Geräte vor der Reise ausschalten.* *Glasmüll kommt hier rein, in den Glascontainer. In Deutschland trennt man den Müll.* Императив. Презент. **(Интер)културни садржаји:** правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.
Описивање радњи у садашњости	*Ich trainiere Basketball seit 5 Jahren. Ich gehe zum Training jeden Abend von 20 bis 22 Uhr.* *Ich sehe jeden Morgen fern und zwar nur den Wetterbericht.* *Maria schwimmt gern, deshalb geht sie freitags ins Schwimmbad.* *Er fastet mittwochs und freitags.* Предлози за време

	Прилози за време. Презент. **(Интер)културни садржаји:** породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.
Описивање радњи у прошлости	*Wie hast du deine Ferien verbracht? Wohin bist du gereist?* *Als ich klein war, hatte ich Angst vor Hunden, aber vor zwei Monaten habe ich einen Hund zum Geburtstag bekommen.* *Habt ihr eure Hausaufgaben gemacht?* *Ich wollte mit Sophie telefonieren, aber niemand hat auf meinen Anruf geantwortet.* Перфект. Претерит помоћних и модалних глагола. Временске реченице са везником *als/wenn* Прилози за време. **(Интер)културни садржаји:** историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости.
Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања)	*Was möchtest du werden?* *Heute Nachmittag gehe ich mit Anna aus.* *Nächste Woche werde ich nach Berlin fahren.* *Am Sonntag werde ich 15. Dann organisiere/mache ich eine Partiy.* Презент Футур Упитне реченице **(Интер)културни садржаји:** правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом
Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања	*Ich habe starke Halsschmerzen. – Schade. Tut mir leid.* *Bist du müde? – Ja, ich muss jetzt ins Bett gehen.* *Meine Schwester interessiert sich für Musik/ hat Interesse an Musik.* *Sei/Seid vorsichtig.* *Das macht mir Spaß.* Императив. Презент. **(Интер)културни садржаји:** мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и

	рекреација.
Исказивање просторних односа и упутстава за оријентацију у простору	*Ich bin bei Marcus.* *Peter wohnt direkt gegenüber meinem Haus.* *Wenn du zu mir kommen willst, musst du die U-Bahn nehmen. Die U-Bahn Station heßt „Tiergarten" und ist nicht weit von meinem Haus (entfernt). Von da aus gehst du nur geradeaus, nach der Ampel die dritte Straße links.* *Wo ist sie? – Ich denke, sie ist in der Apotheke. – In welcher ? – In der Apotheke zwischen der Post und dem Museum.* Упитне реченице. Употреба придева и предлога који описују просторне односе. Презент. **(Интер)културни садржаји:** јавни простор; типичан изглед места.
Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза	*Ist der Platz hier frei? – Ja, nehmen Sie Platz, bitte./ Ja, setz dich bitte hin.* *Diese Strasse ist gesperrt. Sie müssen einen Umweg machen.* *Darf ich denn meinen Koffer bis zur Abreise an der Rezeption stehen/liegen lassen?* *In der Klinik muss man das Handy ausmachen.* *Wenn du in die Kirche gehst, musst du eine lange Hose anziehen.* Упитне реченице Презент модалних глагола Императив **(Интер)културни садржаји:** понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.
Изражавање припадања и поседовања	*Unsere Nachbarn leben in der Schweiz.* *Wir haben viele Poster in unserem Klassenzimmer.* *Susis Hund ist ein Rottweiler.* *Wessen Regenschirm ist das, deiner oder von deiner Mutter?* Присвојни детерминативи. Присвојни придеви. Конструкције за изражавање припадања *(*ein *Freund von mir*). **(Интер)културни садржаји:** породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.
Изражавање допадања и недопадања	*Was ist deine Lieblingsfreizeitbeschäftigung? Was machst du in deiner Freizeit am liebsten?* *Was trinkst du lieber, Apfelsaft oder Orangensaft? – Orangensaft trinke ich am liebsten.*

	London gefällt mir nicht, weil es zu viele Menschen auf den Straßen gibt. Ich finde das Leben in Wien sehr sicher. *Ich verbringe meinen Urlaub am liebsten am Meer, denn ich mag Wasser und Schwimmen.* Компарација придева. Деклинација именица. **(Интер)културни садржаји:** уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм.
Изражавање мишљења	*Ich denke, wir müssen ihm helfen. – Du hast recht. Natürlich. Selbstverständlich.* *Meiner Meinung nach ist diese Reise zu teuer. Bist du auch dieser Meinung? Denkst du auch so? Was denkst du darüber? Was hältst du davon? Bist du damit einverstanden? – Ich denke/meine, ...* Презент. Глаголи с предложном допуном (најфреквентнији за ову комуникативну функцију) Зависно-сложене реченице (*dass, ob, w-?, weil*) **(Интер)културни садржаји:** поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.
Изражавање количине, бројева и цена	*Wieviele Schüler sind in deiner Klasse? Es gibt 12 Schülerinnen und 15 Schüler.* *Diese Jacke kostet jetzt 45 Euro, aber ihr Preis war 98,50 Euro. Jetzt ist sie stark reduziert, mehr als 50%.* *Er wohnt im dritten Stock. Sein Gebäude hat 12 Stockwerke.* *Columbus hat 1492 Amerika entdeckt.* *Mein Vater ist 1978 geboren und ich 2009.* *Für diese Torte brauche ich 5 Eier und 250 Gramm Butter.* Основни бројеви преко 1.000. Редни бројеви до 100. Изражавање година до 2000 и касније. Употреба члана. **(Интер)културни садржаји:** друштвено окружење; валуте циљних култура.

Корелација са другим предметима:
Српски језик, енглески језик, биологија
Начин остваривања програма
Наставне методе: Дијалошка, илустративна, интерактивна
Облици рада: Фронтални, у паровима, групни
Место извођења наставе: Кабинет

11.4. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

11.4.1. МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ

Циљ учења слободне наставне активности *Медијска писменост* је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности разумевања, деконструкције и креирања медијских садржаја, које ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијацентричном окружењу.

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	**ИСХОДИ** **На крају програма ученик ће бити у стању да:**	**ТЕМЕ и кључни појмови садржаја**
Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	– идентификује/процени комуникацијски процес у односу медији – публика (корисници); – разликује традиционалне и нове медије поредећи начине пласирања порука; – упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама медија; – опише и анализира своје медијске навике; – разликује медијске садржаје од стварности, идентификујући их као конструкте стварности; – деконструише једноставније примере медијских порука; – одговорно креира једноставније медијске садржаје. – критички вреднује оглашавање у различитим медијским садржајима и препознаје профит као основни циљ; – наводи примере манипулације у медијским садржајима којима се подстичу куповина и	**ПОЈАМ И ФУНКЦИЈЕ МЕДИЈА** И Медији и публика (корисници). Традиционални медији (штампа, радио, телевизија, филм) и нови медији (интернет). Улога и место медија у савременом друштву. Медијске навике (*Мој медијски дан*). **ДЕКОНСТРУКЦИЈА И КОНСТРУКЦИЈА МЕДИЈСКЕ ПОРУКЕ** Медијски садржаји као конструкти стварности. Деконструкција и конструкција медијских порука. **ОГЛАШАВАЊЕ** Комерцијални медијски садржаји у различитим медијима (рекламе, скривене поруке намењене пласирању одређених идеја, садржаја и животних стилова). Профит као циљ оглашавања.

	потрошња, одређена осећања, вредности и ставови потрошача. – разликује функције и могућности мобилних дигиталних платформи; – идентификује недостатке и предности мобилног телефона као уређаја за комуницирање, информисање и забаву; – препознаје сврху и начин функционисања претраживача „на мрежи” и агрегатора садржаја; – вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и непоуздане; – препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама.	тицај медијских садржаја на осећања, вредности и понашање публике – куповину и потрошњу. **МЕДИЈСКИ САДРЖАЈИ НА МОБИЛНИМ ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА И ПРЕТРАЖИВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТУ** Комуникација у дигиталном окружењу. Поузданост и веродостојност информација на интернету. Претраживачи „на мрежи” и агрегатори садржаја. Вредновање и селекција доступних информација. Персонализована претрага на Гуглу. Анализа апликација на мобилном телефону. Зависност од мобилних телефона.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа не може се заснивати на класичним индивидуалним усменим и писаним проверама. Уместо тога, наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како прикупљају податке, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, документују итд. Постигнућа ученика се, дакле, прате и вреднују формативно: током целог процеса.

Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретација, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни. За неке садржаје прикладни су и други начини провере напредовања као што су нпр. квизови или улазни и излазни тестови како би се утврдили ефекти рада на нивоу знања, вештина, ставова. Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.* Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

11.5. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

11.5.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Циљеви и задаци		У зависности од уочених пропуста због објективних и субјективних сметњи, а да би се постигли позитивни резултати код једног броја ученика, овом креативном виду рада посвећује се посебна пажња. Допунски рад се у појединим областима одвија у току године према утврђеном распореду, у мањим групама или индивидуално, јер једино таква организациона форма може дати резултате.Допунска настава организује се као помоћ ученицима који заостају у редовном наставном процесу из следећих субјективних и објективних разлога: • дужег одсуства због болести • преласка из друге школе, односно средине • субјективних сметњи: болести, развода родитеља… • неуједначеног психофизичког развоја • лоших социјалних услова	
Назив области	**Број часова**	**НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ**	
1 ЈЕЗИК	**1.**	Реченични чланови	
	2.	Реченични чланови	
	3.	Врста речи - промењиве	
	4.	Врста речи - непромењиве	
	5.	Везници	
	6.	Узвици	
	7.	Речце	
	8.	Појам независне реченице	
	9.	Појам зависне реченице	
	10.	Глаголски облици: инфинитив, радни глаголски придев, презент, перфекат, футур	
	11.	Потенцијал	

	12.	Глаголски прилог садашњи	
	13.	Глаголски прилог прошли	
	14.	Глаголски прилог трпни	
	15.	Глаголски облици – подела(времена и начини)	
	16.	Глаголски облици – прости и сложени	
	17.	Зависне реченице	
	18.	Зависне реченице	
	19.	Именичка синтагма	
	20.	Придевска синтагма	
	21.	Прилошка синтагма	
	22.	Глаголска синтагма	
	23.	Одређивање синтагми у тексту	
	24	Одређивање синтагми у тексту	
	25.	Врсте реченица према комуникативној функцији	
	26.	Одређивање зависних реченица	
	27.	Комуникативна и предикатска реченица	
2 КЊИЖЕВНОСТ	**28.**	Епске народне песме покосовског циклуса	
	29.	Епске народне песме хајдучког и ускочког циклуса	
	30.	Књижевни родови и врсте	
3 ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	**31.**	Разговор о позоришној представи по избору	
	32.	Писање извештаја	
	33.	Писање репортаже	
	34.	Хронолошко и ретроспективно приповедање	
	35.	Писање скраћеница	
	36.	Анализа протеклог допунског рада	
Укупан број часова: 36			

11.5.2. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Циљеви и задаци		На часовима додатне наставе ученици се оспособљавају за правилну рецепцију књижевног текста и развијају говорну и писану културу. Централно место у овој настави заузима настава језика (граматика, правопис,стилистика). Ученици самостално уочавају језичке појаве, анализирају појаве на другим примерима, сами изводе правила и потврђују своје закључке новим примерима. У реализацији ових часова они уочавају најчешће језичке замке, савлађују теже језичке проблеме и тако се уче језичком мајсторству. Ученици се оспособљавају за правилно уочавање облика казивања и за уочавање стилскихизражајних средстава, а исто тако, кроз лексичко-семантичке и правописне вежбе, богате свој језички израз. Знатан број ових часова посвећен је припреми ученика за такмичење из српскогјезика. У склопу ове припреме, они убрзаним темпом прелазе све области предвиђене за свој разред и решавају тестове који су рађени по узору на тестове ранијих такмичења. Узависности од постигнутих резултата, ученици се квалификују за даља такмичења (школско, општинско, градско и републичко – само за 7. и 8. разред).Примарна карактеристика додатне наставе јесте систематски рад на развијању језичке културе ученика.	
Наставна област	**Број часова**	**НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ**	
1 ЈЕЗИК	**1.**	Уводни час – представљање садржаја радана часовима додатне наставе	
	2.	Врста речи: Специфичности и недоумице	
	3.	Врста речи: Специфичности и недоумице	
	4.	Одређивање независних и зависних реченица у зависносложеним	
	5.	Одређивање независних и зависних реченица у зависносложеним	
	6.	Реченични чланови исказани различитим синтаксички јединицама	
	7.	Припрема за Школско такмичење из језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	8.	Припрема за Школско такмичење из језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	9.	Индивидуална припрема одабраних ученика за такмичење	
	10.	Индивидуална припрема одабраних ученика за такмичење	
	11.	Анализа теста са такмичења	
	12.	Припрема ученика који су остварили пласман на Општинско такмичење из српског језика	

		и језичке културе	
	13.	Припрема ученика који су остварили пласман на Општинско такмичење из српског језика и језичке културе	
	14.	Анализа тестова са такмичења	
	15.	Обнављање и ширење знања о падежима	
	16.	Глаголски облици: Рад на одабраном књижевном тексту	
	17.	Припрема ученика који су остварили пласман на Градско такмичење из српског језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	18.	Припрема ученика који су остварили пласман на Градско такмичење из српског језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	19.	Анализа теста са Градског такмичења	
	20.	Правопис: неке језичке недоумице	
2 Књижевност	**21.**	Хронолошко и ретроспективно приповедање	
	22.	Динамични и статични мотиви	
	23.	Опкорачење у поезији	
	24.	Приказ прочитане књиге ван школског програма	
	25.	Одлике афоризама	
3Језичка култура	**26.**	Креативно писање	
	27.	Писање скраћеница	
	28.	Изражајно читање и казивање. Реченична интонација	
	29.	Фразеологизми	
	30.	Интерпункција у зависносложеним реченицама	
	31.	Хронолошко и ретроспективно препричавање текста	
	32.	Дискусија о одабраном проблему или појави	
	33.	Увежбавање брзог читања у себи с провером разумевања прочитаног непознатог текста	
	34.	Коришћење и врсте речника	
	35.	Интерпретација дела по избору	
	36.	Анализа протеклог додатног рада; информације о активностима у осмом разреду	

Укупан број часова: **36**	

11.5.3. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржаји програма	**Активности**	**Циљеви и задаци**	**Бр. часова**
Читање, слушање и разумевање прочитаног	Правилно читање и писање речи, слушање, одговарање на питања у вези са текстом, разговор	Оспособљавање ученика за коришћење све четири вештине страног језика: писање, читање, разумевање текста и конверзација. Оспособљавање ученика, за употребу граматичких форми и лексичких структура, помоћ у правилном читању, разумевању текста и писању.	18
Знање о језику	Правилно формирање глаголских облика (Present Simple and Continuous, Past Simple, Present Perfect, Future Simple and Past Continuous Tense), пасивне реченице, првог и другог типа условних реченица		18
Укупно			36

11.5.4. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржаји програма	**Активности**	**Циљеви и задаци**	**Бр. часова**
Језик и култура изражавања	Читање новинских текстова, слушање говорних емисија, писање есеја, прича, писама, мејлова, прављење презентација	Оспособљавање ученика за самостално писано и усмено изражавању кроз писање есеја и усмену презентацију у вези са одређеном темом. Оспособљавање ученика за проширења знања у домену граматичких и лексичких структура.	18
Знање о језику	Овладавање граматичким и правописним правилима; Припрема за такмичење		18
Укупно			36

11.5.5. ДОПУНСКА НАСТАВА ОЗ БИОЛОГИЈЕ

1. Уводни час – упознавање са програмом допунске наставе
2. Основне особине живих бића
3. Ћелија као основна јединица живота
4. Биљна и животињска ћелија – понављање
5. Органи, органски системи и организам
6. Порекло живота – основни појмови
7. Разноврсност животиња – бескичмењаци
8. Разноврсност животиња – кичмењаци
9. Основне групе сисара
10. Прилагођеност животиња условима живота
11. Јединство грађе и функције организма
12. Исхрана као услов живота
13. Дисање код живих организама
14. Кретање организама
15. Размножавање живих бића
16. Раст и развој организама
17. Систематизација теме „Јединство грађе и функције“
18. Наследне особине
19. Основни појмови генетике
20. Наслеђивање особина код човека
21. Променљивост живих бића
22. Основе еволуције
23. Докази еволуције
24. Систематизација теме „Наслеђивање и еволуција“
25. Појам екосистема

26. Жива и нежива природа
27. Ланци исхране
28. Мреже исхране
29. Кружење материје у природи
30. Заштита животне средине
31. Човек и здравље – правилна исхрана
32. Лична хигијена
33. Превенција болести
34. Здрави стилови живота
35. Завршна систематизација и анализа постигнућа

11.5.6. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

1. Уводни час – план и организација додатне наставе
2. Порекло живота – научне теорије
3. Еволуција живог света
4. Филогенетско стабло животиња
5. Биодиверзитет Србије
6. Угрожене врсте животиња
7. Ендемске врсте Србије
8. Значај очувања биодиверзитета
9. Истраживање животних заједница
10. Практичан рад – микроскопирање препарата
11. Савремена истраживања у биологији
12. Ћелијске органеле и њихове функције
13. Повезаност грађе и функције органа
14. Хомеостаза организма
15. Биолошки процеси у организму
16. Генетски материјал – ДНК
17. Хромозоми и гени

18. Менделови закони наслеђивања
19. Наследне болести човека
20. Генетика и савремена медицина
21. Природна селекција
22. Чарлс Дарвин и теорија еволуције
23. Докази еволуције живог света
24. Еволуција човека
25. Еколошки фактори
26. Биогеохемијски циклуси
27. Екосистеми Србије
28. Климатске промене и њихов утицај на живи свет
29. Одрживи развој
30. Заштита природе у Републици Србији
31 Савремени начин живота и здравље
32. Болести зависности и превенција
33. Репродуктивно здравље
34. Израда и презентација ученичких истраживачких радова
35. Завршна систематизација, анализа и евалуација рада

11.5.7. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Циљ додатне наставе географије у седмом разреду је да ученицима пружи знања и објашњења о географским појавама, објектима и процесима у целом свету ослањајући се на претходно стечена знања и умења ученика. Настава географије омогућава тумачење и разумевање сложених природно- географских и друштвено-географских промена и процеса у свету.

ТЕМА **модул/област**	**ЦИЉЕВИ**	**ИСХОДИ** Ученик ће бити у стању да:
Додатна настава	- Омогућава рад са даровитим ученицима кроз додатна вежбања и задатке ; - Омогућава даровитим ученицима проширивање	- Самостално користи географску карту као извор географских информација у процесу стицања нових знања и

	знања о основним економско-географским одликама света;		истраживања у свакодневном животу ; - Одржава константну мотивацију и жељу за учењем - Јача вољу за самосталним истраживањем;
Облик рада	**Методе рада**	**Време реализације**	**Наставна средства**
• индивидуални • групни	• дијалошка • рад на тексту, немој карти	- Током школске године	• Уџбеник • Географкси атлас • Нема карта

ТЕМА /област	**ЦИЉЕВИ**	**ИСХОДИ**
Европа	- Усвајање граница и положаја Европе оквиру света; - Стицање знања о географским одликама Европе	Ученик: - Одређује положај Европе; - Стиче знања о географским одликама Европе
Азија	- Усвајање географског положаја, граница и величине и географских одлика Азије;	Ученик: - Одређује, повезује и схвата значај географског положаја Азије у свету; - Одређује положај места и тачака на географској карти; - Стиче знања о географским одликама Азије
Африка	- Стицање знања о природно-географским и друштвено-географским одликама Африке	Ученик: - Одређује, повезује и схвата значај географског положаја Африке у свету; - Одређује положај места и тачака на географској карти; - Стиче знања о географским одликама Африке
Северна Америка	- Стицање знања о природно-географским и друштвено-	Ученик: - Одређује, повезује и схвата значај географског положаја Северне Америке у свету;

	географским одликама Северне Америке	- Одређује положај места и тачака на географској карти; - Стиче знања о географским одликама Северне Америке
Јужна Америка	- Стицање знања о природно-географским и друштвено-географским одликама Јужне Америке	Ученик: - Одређује, повезује и схвата значај географског положаја Јужне Америке у свету; - Одређује положај места и тачака на географској карти; - Стиче знања о географским одликама Јужне Америке
Аустралија и Океанија	- Стицање знања о природно-географским и друштвено-географским одликама Аустралије и Океаније	Ученик: - Одређује, повезује и схвата значај географског положаја Аустралије и Океаније у свету; - Одређује положај места и тачака на географској карти; - Стиче знања о географским одликама Аустралије и Океаније
Поларне области	- Стицање знања о природно-географским и друштвено-географским одликама Арктика и Антарктика	Ученик: - Одређује, повезује и схвата значај географског положаја Арктика и Антарктика у свету; - Одређује положај места и тачака на географској карти; - Стиче знања о географским одликама Арктика и Антарктика

11.5.8. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ

садржај програма	**број часова**	**активности у васпитно – образовном раду**	**основни облици извођења програма**	**циљеви и задаци садржаја програма**
равномерно променљиво праволинијско кретање	2	ученици посматрају, уз помоћ наставника наводе примере, закључују, учествују у анализи и решавању једноставнијих	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да разликује врсте кретања, мери и рачуна брзину и убрзање и да зна њихове мерне јединице

		задатака		
Њутнови закони механике	2	ученици посматрају, питају, уз помоћ настаника записују, закључују, вреше анализу оглреа и рачунских задатака	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да научи други и трећи Њутнов закон механике и да изврши динамичко мерење силе
кретање тела под дејством силе теже	2	ученици треба да прате, уз помоћ наставника расужују, уочавају разлике и решавају једноставне проблеме	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да упозна слободан пад, хитац навише, хитац наниже, силу трења, силу отпора средине и разуме бестежинско стање тела
равнотежа	2	ученици треба да посматрају, питају, уз помоћ наставника уочавају, наводе примере, решавају једностане задатке	- индивидуални рад - фронатлни рад	ученик треба да научи да сложи и разложи векторске величине, да зна када је тело у равнотежи, да објасни силу потиска и Архимедов закон
механички рад, снага и енергија	2	ученици посматрају, уз помоћ наставника уочавају, наводе примере и закључују и решавају једноставне задатке	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да зна када се врши механички рад и да је једнак промени енергије, зна како се рачуна снага, ко има кинетичку а ко потенцијалну енергију, ии да зна мерне јединице рада , снаге и енергије
топлотне појаве	2	ученици посматрају, питају, уз помоћ наставника уочавају, повезују, записују и закључују	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да зна да се укупна енергија тела састоји од кинетичке и потенцијалне енергије молекула унутар тела, да зна како се одређује количина топлите и која је њена мерна јединица

11.5.9. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ

садржај програма	**број часова**	**активности у васпитно – образовном раду**	**основни облици извођења програма**	**циљеви и задаци садржаја програма**

кретање и сила	3	ученик самостално и спонтано решава проблеме креања, открива примену Њутновог закона динамике, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатка из равномерено променљивок кретања (рачунске и графичке)	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о равномерно променљивом кретању и Њутновим законима да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве и природи
кретање тела под дејством силе теже и сила трења	3	ученик самостално и спонтано посматра различите облике кретања под дејством силе теже и силе трења, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, речава сложене рачунске задатке и изводи огледе	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о кретању тела под дејством силе теже и силе трења да би избео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи
равнотежа тела	4	ученик самостално и спонтано посматра различите облике слагања и разлагања сила и полугу, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литератури и интернет о примени полуге и мерењу масе тела вагом, решава сложене рачунске задатке везане за равнотежу тела, полугу и стрму раван	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о слагању и разлагању сила, равнотежи тела и примени полуге како би извео закључке и дошао до решења сложенихз задатака (графичких и рачунских)
рад, снага и енергија	4	ученик самостално и спотано посматра различите облике механичког рада, претварање једног облика енергије у други, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, изводи огледе и утврђује законитости	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о раду, снази и енергији да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи

топлотне појаве	4	ученик самостално и спонтано посматра топлотне појаве, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава проблеме везане за топлотне појаве и Архимедов закон, изводи огледе и утврђује законитости	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о преношењу топлоте с једног тела на друго, термичком ширењу тела, потиску и Архимедовом закону да би извео закључје и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи

11.5.10. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ХЕМИЈЕ

Циљ	Општи циљ наставе хемије јесте : - развијање функционалне хемијске писмености - развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања - развијање логичног и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу - развијање радозналости, потребе за сазнањем, својствима супстанци у окружењу - развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији. Циљ допунске наставе је да ученик, уз додатну помоћ наставника, стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм наставе и учења у седмом разреду.	
Начин остваривања програма (методе и облици рад)	-индивидуални рад, -фронтални рад, -дијалошка метода, -илустративно демонстративна метода	
Вредновање рада	Писмена и усмена провера знања	
Редни број	Назив теме	Ориентациони број часова
1.	Хемија у свету око нас и хемијска лабораторија	1
2.	Атоми, молекули и јони	3
3.	Хомогене и хетерогене смеше	2
4.	Хемијске реакције и израчунавања	2
5.	Водоник и кисеоник и њихова једињења	1

11.5.11. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ХЕМИЈЕ

Циљ	Општи циљ наставе хемије јесте : - развијање функционалне хемијске писмености - развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања - развијање логичног и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу - развијање радозналости, потребе за сазнањем, својствима супстанци у окружењу - развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији. Додатни рад обухвата садржаје, који се надовезују на програм редовне наставе, али се односе на сложеније хемијске појаве или на појаве за које су ученици показали посебан интерес. Додатни рад обухвата припрему за такмичење и/или активности у складу саутврђеним интересовањима ученика	
Начин остваривања програма (методе и облици рад)	-индивидуални рад, -групни рад, -рад у пару, -дијалошка метода, -илустративно демонстративна метода -практични рад, - решавање рачунских задатака	
Вредновање рада – начин коришћења резултата вредновања	Писмена и усмена провера знања	
Редни број	Назив теме	Оријентациони број часова
1.	Хемија у свету око нас и хемијска лабораторија	1
2.	Атоми, молекули и јони	3
3.	Хомогене и хетерогене смеше	2
4.	Хемијске реакције и израчунавања	2
5.	Водоник и кисеоник и њихова једињења	1

11.5.12. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА

Допунска настава се организује за ученике који у редовној настави не могу постићи задовољавајући резултат или за ученике који због дужег одсуствовања у редовној настави не стижу да попуне празнине. Циљ је да се надокнаде губици у знању.

План допунске наставе:

- Urlaub und Reisen (3 часа)
- Präpositionen mit Dativ und Akkusativ (3 часа)
- Das Verb *wissen* – (1 час)
- Reflexive Verben – (2 часа)
- Konjution *dass* - (3 часа)
- Präteritum von Modalverben – (3 часа)
- Präteritum von sein und haben – (2 часа)
- Perfekt pravilnih glagola – (3 часа)
- Perfekt nepravilnih glagola – (4 часа)
- Personalpronomen im Dativ – (3 часа)
- Personalpronomen im Akkusativ – (3 часа)
- Verben mit Präpositionen – (4 часа)

10.5.13. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА

Додатна настава се организује за ученика који на редовној настави показују изразито занимање за немачки језик, који поседују могућности које се могу још више развити интензивним радом, тј. За напредне ученике. Обрађују се теме за које ученици показују интерес. Теме ће се обрадити на начин који најбоље одговара ученицима, а уклапа се у њихове реалне могућности. Одржава се један час недељно,ученици се често на додатној настави припремају за такмичења, али учествовање на такмичењима није једини циљ додатне наставе.

Теме на додатној настави:

- Urlaub und Reisen (3 часа)
- Konjuktion *dass* (2 часа)
- Preterit modalnih glagola i glagola sein i haben (3 часа)
- Perfekt pravilnih glagola (3 часа)
- Perfekt nepravilnih glagola (3 часа)
- Einkäufe und Geschäfte (3 часа)– konverzacija u raznim objektima
- Zu wenig Freizeit (3 часа)
- Deutschland, Land mit Superlativen (4 часа)

- Meine erste Liebe (3 часа)
- Familienkonflikte (3 часа)
- Vorbereitung auf die Wettbewerb (4 часа)

12. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

12.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност _____језик[1]	4	136
2.	Српски као нематерњи језик[2]	2	68
3.	Страни језик	2	68
4.	Ликовна култура	1	34
5.	Музичка култура	1	34
6.	Историја	2	68
7.	Географија	2	68
8.	Физика	2	68
9.	Математика	4	136
10.	Биологија	2	68
11.	Хемија	2	68
12.	Техника и технологија	2	68
13.	Информатика и рачунарство	1	34
14.	Физичко и здравствено васпитање	3	102
У К У П Н О: А		28–30*	952–1020*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ		
1	Верска настава/Грађанско васпитање[3]	1	34
2.	Други страни језик[4]	2	68

3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе[5]	2	68
4.	Српски као страни језик[6]	2	68
У К У П Н О: Б		3–5*	102–170*
У К У П Н О: А + Б		31–33*	1054–1122*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни предмети и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Редовна настава	31–33*	1054–1122*
2.	Слободне наставне активности[7]	1	34
3.	Допунска настава	1	34
4.	Додатна настава	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	34
2.	Ваннаставне активности[8]	1	34
3.	Екскурзија	До 3 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
3 Ученик бира један од понуђених изборних предмета.
4 Ученик у петом разреду бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.
5 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај предмет, али није у обавези.
6 Ученик који је страни држављанин може да изабере овај предмет али није у обавези. Програм наставе и учења Српског као страног језика остварује се у складу са Правилником о програму наставе и учења за предмет Српски као страни језик („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/19).

7 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.
8 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.
* Број часова за ученике припаднике националних мањина

12.2. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА

12.2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљеви учења предмета *Српски језик и књижевност* јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

	Називи наставних области	**Број часова**		
		Обрада	**Остали типови часа**	**Укупно**
1.	Књижевност	44	8	52
2.	Граматика	15	35	50
3.	Језичка култура	5	29	34
УКУПНО		**64**	**72**	**136**

Редни бр. и назив наставне теме	**Исходи (Ученик ће бити у стању да...)**	**Међупредметне компетенције**	**Стандарди**

1. Слово о језику	– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – објасни настанак и развој српског књижевног језика; – разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; – сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – доследно примени правописну норму;	компетенција за учење решавање проблема сарадња рад са подацима и информацијама комуникација естетичка компетенција	CJ. 1.1.5. CJ. 1.1.7. CJ. 1.3.15. CJ. 1.3.17. CJ. 1.4.2. CJ. 1.4.4. CJ. 1.4.5.. CJ. 1.4.6. CJ. 2.2.4. CJ.2.2.5. CJ.2.4.2. CJ. 2.4.3. CJ. 2.4.5. CJ. 3.2.5 CJ. 3.4.3.
2. Вуковим стопама	– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – објасни настанак и развој српског књижевног језика; – разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; – именује дијалекте српског језика;	компетенција за учење решавање проблема сарадња рад са подацима и информацијама комуникација естетичка компетенција	CJ. 1.3.16. CJ. 1.3.17. CJ. 1.3.18. CJ. 1.3.19. CJ. 1.4.2. CJ. 1.4.3. CJ. 1.4.4. CJ. 2.1.7. CJ. 2.3.9. CJ. 2.4.4. CJ. 2.4.5. CJ. 3.2.5. CJ. 3.4.3. CJ. 3.4.4.

	– разуме постојеће језичке прилике у Србији; – користи речник, енциклопедију и лексикон; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – доследно примени правописну норму;		
3. Трагање за идеалима	– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; – примени основна правила о распореду акцената; – разуме значење застарелих речи и неологизама; – препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију;	компетенција за учење решавање проблема рад са подацима и информацијама комуникација одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција	CJ. 1.3.5. CJ. 1.3.12. CJ. 1.3.13. CJ. 1.3.14. CJ. 2.3.1. CJ. 2.3.4. CJ. 2.4.5. CJ. 2.4.6. CJ. 3.2.3. CJ. 3.4.6. CJ. 3.4.7.
4. Портрети	– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или	компетенција за учење решавање проблема сарадња рад са подацима и информацијама комуникација	CJ. 1.3.1. CJ. 1.3.4. CJ. 1.3.9. CJ. 1.3.10. CJ. 2.2.5. CJ. 2.3.1. CJ. 2.3.2. CJ. 2.3.3. CJ. 2.3.7.

	лирског субјекта; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – примени основна правила о распореду акцената; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – доследно примени правописну норму;	одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција	CJ. 2.3.8. CJ. 2.4.1. CJ. 2.4.2. CJ. 2.4.6. CJ. 2.4.7. CJ. 2.4.8. CJ. 3.1.4. CJ. 3.3.4.
5. Сеобе	– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – напише приказ, расправу и краћи есеј; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – доследно примени правописну норму;	компетенција за учење решавање проблема сарадња рад са подацима и информацијама комуникација естетичка компетенција	CJ. 1.1.4. CJ. 1.1.7. CJ. 1.2.6. CJ. 1.3.1. CJ. 1.3.4. CJ. 1.3.9. CJ. 1.3.10. CJ. 1.3.11. CJ. 2.1.3 CJ. 2.3.2. CJ. 2.3.3. CJ. 2.3.7. CJ. 2.3.8. CJ. 3.3.2. CJ. 3.3.4. CJ. 3.3.6. CJ. 3.4.6. CJ. 3.4.7.

6. Обичаји	– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – доследно примени правописну норму;	компетенција за учење решавање проблема сарадња рад са подацима и информацијама комуникација	CJ. 1.3.6. CJ. 1.3.8. CJ. 2.3.6. CJ. 2.4.2. CJ. 2.4.5. CJ. 3.3.5. CJ. 3.4.2. C. 3.4.3. CJ. 3.4.4.
7. У ратном вихору	– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – напише приказ, расправу и краћи есеј;	компетенција за учење решавање проблема сарадња рад са подацима и информацијама комуникација одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција	CJ. 1.2.2. CJ. 1.2.5. CJ. 1.3.8. CJ. 1.3.15. CJ. 2.3.5. CJ. 2.4.1. CJ. 2.4.2. CJ. 2.4.6. CJ. 2.4.7. CJ. 3.3.5. CJ. 3.4.3. CJ. 3.4.4. CJ. 3.4.5.

	– пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – доследно примени правописну норму;		
8. Глас љубави	– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – уочи манипулацију у пропагандним текстовима; – повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – доследно примени правописну норму;	компетенција за учење решавање проблема рад са подацима и информацијама комуникација естетичка компетенција	CJ. 1.1.2. CJ. 1.1.7. CJ. 1.3.14. CJ. 1.4.5. CJ. 2.1 12. CJ. 2.1.6. CJ.2.2.5. CJ. 2.4.1. CJ. 2.4.2. CJ. 3.1.4. CJ. 3.2.5. CJ. 3.3.8. CJ. 3.4.2. CJ. 3.4.3. CJ. 3.4.5.
9. Магија читања	– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације;	компетенција за учење решавање проблема рад са подацима и информацијама комуникација одговорно учешће у	CJ. 1.1.2. CJ. 1.1.8. CJ. 1.2.5. CJ. 1.3.1. CJ. 1.3.2. CJ. 1.3.5. CJ. 1.3.6. CJ. 1.3.7. CJ. 1.3.8. CJ. 1.3.9.

	– разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања. – објасни настанак и развој српског књижевног језика; – разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; – сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; – именује дијалекте српског језика; – разуме постојеће језичке прилике у Србији; – издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију. – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – доследно примени правописну норму.	демократском друштву естетичка компетенција	CJ. 1.3.10. CJ. 2.1.17. CJ. 2.3.1. CJ. 2.3.10. CJ. 2.3.11. CJ. 3.2.5. CJ. 3.3.4. CJ. 3.3.5. CJ. 3.4.1. CJ. 3.4.4. CJ. 3.4.8.

ОБЛАСТ/ТЕМА	**САДРЖАЈИ**
КЊИЖЕВНОСТ	**Л Е К Т И Р А** **ЛИРИКА** 1. Ђура Јакшић: „Отаџбина” 2. Јован Јовановић Змај: „Светли гробови” 3. Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” (избор) 4. Десанка Максимовић: „Пролетња песма” / „Опомена” 5. Момчило Настасијевић: „Труба” 6. Иван В. Лалић: „Ветар” 7. Марина Цветајева: „Месечев сјај” **ЕПСКО-ЛИРСКЕ ВРСТЕ** 1. Бранко Радичевић: *Ђачки растанак* (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”) 2. Народна епско-лирска песма: *Женидба Милића Барјактара*

	ЕПИКА 1. Вук Стефановић Караџић: *О народним певачима* 2. Вук Стефановић Караџић: *Житије Ајдук Вељка Петровића* (одломак) 3. Доситеј Обрадовић: *Живот и прикључења* (одломак) 4. Прота Матеја Ненадовић: *Мемоари* (одломак) 5. Петар Петровић Његош: *Горски вијенац* (одломак „Бадње вече”) 6. Симо Матавуљ: „Пилипенда” 7. Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити” 8. Милош Црњански: *Сеобе* (одломак) / *Роман о Лондону* („Пролеће је стигло у Лондон”) 9. Бранимир Ћосић: *Покошено поље* (одломак из прве књиге „Читава једна младост”) 10. Дино Буцати: „Колумбар” 11. Херман Хесе: „Магија књиге” / Нил Гејмен: „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења” / Милорад Павић: *Роман као држава* (избор одломака из огледа: „Кратка историја читања”, „Последњих сто читалаца”, „Нова генерација електронске књиге”, „Скакутаво читање или повратак фусноте”, „Романи без речи”) **ДРАМА** 1. Данило Киш: *Ноћ и магла* 2. Петар Кочић: *Јазавац пред судом* (одломак) 3. Жан Батист Поклен Молијер: *Грађанин племић* (одломак) **НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ** 1. Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима” 2. Милутин Миланковић: *Кроз васиону и векове* (одломак) 3. Хилда Дајч: *Писма* − одломак, (обавезна напомена о власнику права: ©Јеврејски историјски музеј) 4. Споменка Крајчевић: *Кругом двојке* (избор одломака: „Унутрашња пруга”: „Станица пристаниште” – „Почетак и крај”, „Одлазак”; „Станица Калемегдан” – „Гозбе”, „Теорија”; „Станица Браће Барух” – „Извесност”, „Тајна”; „Станица Вуков споменик” – „Простор”, „Булеварска бајка”) 5. Герман Титов: „25 сати у свемиру” Са наведеног списка, обавезан је избор два дела за обраду.
	ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије: „Почетак буне против дахија”; „Бој на Мишару”, „Бој на Чокешини”...)

	2. Љубавне народне лирске песме („Српска дјевојка”, „Љубавни растанак”...); обичајне народне лирске песме (избор) 3. Избор из савремене српске поезије (нпр. Васко Попа: „Очију твојих да није”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”, Војислав Карановић: „О читању поезије”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвеће”...) 4. Иво Андрић: *Деца* („Деца”, „Књига” и „Панорама”) 5. Бранислав Нушић: *Сумњиво лице* 6. Клод Кампањ: *Због ом мојих петнаест година* 7. Давид Албахари, *Мамац* **ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ** (бирати 3–6 дела) 1. Милош Црњански: „Ја, ти и сви савремени парови” 2. Оскар Давичо: „Србија” / „Детињство” (избор) 3. Бранко Ћопић: *Мала моја из Босанске Крупе* 4. Станислав Винавер: *Ратни другови* („Аритон”) 5. Народна приповетка: *Усуд* 6. Вук Стефановић Караџић: *Српски рјечник* (избор, нпр. „Отмица”...); 7. Растко Петровић: *Африка* (одломци) 8. Радослав Братић: *Мајсторова рука* (одломак) 9. Милорад Павић: *Хазарски речник*, одреднице о Ћирилу и Методију (одломци) 10. Душан Ковачевић: *Ко то тамо пева* 11. Гроздана Олујић: *Гласам за љубав* 12. Џон Селинџер: *Ловац у житу* 13. Ричард Бах: *Галеб Џонатан Ливингстон* 14. Кајо Ритер: *Дечко који није био из Ливерпула* 15. Џон Бојн: *Дечак у пругастој пицами* 16. Сју Таузенд: *Дневник Адријана Мола.* **КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ** Стилска средства: анафора и епифора, апострофа. Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска).

		Епско-лирске врсте: поема, балада. Драмски спев. Мемоари. Биографија.
ЈЕЗИК	**Граматика**	Језик Словена у прапостојбини; сеобе Словена и стварање словенских језика. Мисија Ћирила и Методија. Почетак писмености код Срба. Старословенски језик и писма (глагољица и ћирилица). Развој српског књижевног језика: српскословенски, рускословенски, славеносрпски језик. Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа. Књижевни језик код Срба од Вука до данас (основни подаци). Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика. Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки). Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик. Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци). Језик – основне особине говорног и писаног језика. Грађење речи: – основни модели: извођење, слагање, префиксација; – просте речи и творенице (изведенице, сложенице, префиксалне творенице); – састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс. Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе. Фонетика: подела гласова и гласовне промене. Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије. Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање реченичних чланова.
	Правопис	Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци.
	Ортоепија	Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Текстови писани различитим функционалним стиловима: публицистички стил (репортажа, интервју);

	административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина). Лексикологија: – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија. Пропагандни текстови (рекламе и слично). Расправа и есеј на задату тему. Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.). Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара. Правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама. Језичке вежбе: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; тражење грешака у тексту и исправљање. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.

12.2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Module 1 People and places	9	3									3	9	12
2.	Module 2 Fact or Fiction		6	3								4	5	9
3.	TESTING			3								0	3	3
4.	Module 3 Changes			1	9							3	7	10
5.	Module 4 Talking points					4	6	1				5	6	11
6.	Module 5 New horizons							8	1			4	5	9
7.	TESTING								3			0	3	3
8.	Module 6 Just imagine								4	7		3	8	11
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7		**22**	**46**	**68**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	**Module 1 – People and places** Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање, упознавање и представљање; реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима; државе и националности; читање и разумевање текстова о	– Компетенција за целоживотно учење; – Вештина комуникације; – Рад са подацима и информацијама. – Решавање проблема – Вештина сарадње – Вештина за живот у демократском	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.20. 2.1.24.	Разумеју једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе. Поздрављају и отпоздрављају, представљају себе и другог користећи једноставнија језичка средства. Размењују једноставније информације личне природе. Умеју да у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима. Именују називе држава и повезане националности. Разумеју текстове који се односе на догађаје из прошлости и садашњости.

	догађајима из прошлости; описивање радњи из прошлости; упоређивање различитих начина живота, утврђивање и проширивање знања о садашњим и прошлим временима	друштву	2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Користећи једноставне изразе умеју да опишу догађаје из садашњости и прошлости. Разумеју и упоређују различите начине живота. Умеју да употребе садашња и прошла времена у контексту. Умеју да опишу и неку личност биографски и да пишу о себи и пријатељствима у свом животу.
2.	**Module 2 – Fact or Fiction** Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/поређење живих бића, предмета, појава, местâ, из искуственог света и фикционалног спектра; слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/недопадање; усмено и писано изражавање допадања/ недопадања; упућивање предлога и одговори на предлоге и сугестије; читање и разумевање текстова о разноврсним темама; писање чланка за школски магазин	– Компетенција за целоживотно учење – Вештина комуникације – Еколошка компетенција – Решавање проблема – Вештина сарадње – Естетска компетенција – Вештина за живот у демократском друштву	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14 2.1.15. 2.1.20. 2.1.23 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања. Умеју да опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства. Разумеју једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагују на њих. Могу да изразе допадање и недопадање уз једноставније образложење. Разумеју и могу да одговоре на предлог или сугестију, и да упуте исту. Читају и разумеју текстове о разноврсним темама. Могу да усмено и писмено опишу једноставним изразима своја мишљења на разноврсне теме, Умеју да напишу једноставан чланак за школски магазин.
3.	**TESTING** **Први писмени задатак**	– Вештина комуникације	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7.	Ученици могу да: – процене постигнућа везана за теме 1 и 2;

		– Компетенција за целоживотно учење – Решавање проблема	1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	– примењују стечена знања и вештине кроз проверу лексике и језичких структура које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1 и 2, вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику; – систематизују и класификују градиво.
4.	**Module 3 – Changes** Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се изражавају разни догађаји; постављање питања у вези са стварима које су се догађале; усмено и писано саопштавање вести и догађаја; предвиђања и шпекулације о последицама; именовање хране у ресторанима; комуникација у ресторанима и у куповини, љубазни захтеви; читање и разумевање прочитаног чланка; описивање и поређење, описивање омиљеног поседа; описивање неког личног искуства	– Компетенција за целоживотно учење – Вештина комуникације – Решавање проблема – Вештина сарадње – Вештина за живот у демократском друштву	1.1.1. 1.1.2 1.1.3 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.17. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26.	Разумеју једноставније исказе који се односе на догађаје и реагују на њих. Размењују једноставније информације које се односе на догађаје до сада. Умеју да се писмено и усмено изразе и саопште своје реакције. Разумеју и могу да користе једноставне изразе којима се шпекулише о последицама, да изразе шта је више или мање важно у некој вести или чланку. Умеју да изразе шта јесу или нису радили до сада. Разумеју и умеју да репродукују свакодневну комуникацију у ресторанима и при обављању куповине. Читају и разумеју различите врсте текстова. Умеју да напишу једноставно е-писмо обавештења и опишу неко своје искуство

			2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	користећи једноставна језичка средства.
5.	**Module 4 – Talking points** Слушање и читање описа посебних прилика, онога што волимо/не волимо; о нечијим слабостима, манама и врлинама; реаговање на оно што други људи кажу; давање савета; описивање и изражавање допадања и недопадања, својих јаких и слабих страна; слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са намерама, догађајима, активностима, способностима и особеностима; усмено и писано описивање планова, намера, будућности, активности и способности; читање и разумевање текстова о хипотетичкој ситуацији; писање позива и одговора на позив	– Вештина комуникације – Компетенција за целоживотно учење – Естетска компетенција – Дигитална компетенција – Вештина сарадње – Вештина за живот у демократском друштву	1.1.1. 1.1.2 1.1.3 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4. 2.3.6. 2.3.7. 2.3.8.	Разумеју једноставније описе на тему онога што волимо/не волимо; и о нечијим врлинама и манама уз одговарајуће образложење. Разумеју једноставније текстове у којима се описују допадања и недопадања, јаке и слабе стране неке особе. Читају и разумеју текстове који описују планове, намере, шпекулације о будућности. Умеју да изразе своја мишљења у вези са активностима, способностима и особеностима неке личности. Размењују појединачне информације и/или неколико информација у низу о саветима, мишљењима, шпекулацијама о будућности. Описују у неколико краћих, везаних исказа о хипотетичкој ситуацији. Умеју да напишу позив на неку активност и одговор на позив.
6.	**Module 5 – New horizons** Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже описе путовања и транспортних средстава; описивање онога што је урађено или дато да се уради;	– Компетенција за целоживотно учење – Вештина комуникације – Брига за здравље – Естетска	1.1.1. 1.1.2 1.1.3 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20.	Разумеју једноставније текстове који се односе на путовања и умеју да опишу путовања. Умеју да уз једноставније изразе преговарају и договоре се око неког предлога. Исказују прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег

	усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; уговарање заједничке активности; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање разлога прихватања или одбијања; давање савета; пружање информација о људима и стварима; усвајање и проширивање вокабулара о путовањима; слушање и читање описа о путовању; усмено и писано размењивање исказа у вези са тинејџерима код нас; усмено и писано описивање живота наших тинејџера	компетенција – Вештина сарадње – Решавање проблема – Предузетничка компетенција – Вештина за живот у демократском друштву	1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.17. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.	оправдања/ изговора. Образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање разлога прихватања или одбијања. Размењују појединачне информације о људима или стварима. Користе изразе за описивање да је нешто урађено или мора да се уради. Описују у неколико краћих, везаних исказа искуства о путовањима. Разумеју и умеју да опишу од чега је нешто и сл. Могу да усмено и писано размене исказе у вези са тинејџерима у нашој држави. Могу да једноставним језичким изразима опишу какав је живот тинејџера код нас, усмено или писмено.
7.	**TESTING** **Други писмени задатак**	– Вештина комуникације – Компетенција за целоживотно учење – Решавање проблема	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1.	Ученици могу да: – процене постигнућа везана за претходне теме; – примењују стечена знања и вештине кроз проверу лексике и језичких структура које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се

			1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	радиле у претходним темама, вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику; – систематизују и класификују градиво.
8.	**Module 6 – Just imagine** Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа; исказивање молби и захтева; распитивање о тачности и начини постизања договора; разговори о међуљудским односима и везама; описивање догађаја из прошлости који су завршени пре других догађаја у прошлости; разговарање о замишљеним ситуацијама у прошлости; читање и разумевање прича са интернета и	– Компетенција за целоживотно учење – Вештина комуникације – Рад са подацима и информацијама – Вештина сарадње – Естетска компетенција – Дигитална компетенција предузетничка компетенција – Вештина за живот у демократском друштву	1.1.1. 1.1.2 1.1.3 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.2. 2.3.4. 2.3.6. 2.3.7. 2.3.8.	Читају и разумеју једноставне текстове у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагују на њих. Умеју да изразе жеље, интересовања, потребе и осећања једноставнијим језичким средствима. Могу да предложе решења у вези са осећањима и потребама, усмено и писано искажу своја осећања и реаговање на туђа. Познају начине исказивања молби и захтева; распитивања о тачности и начине постизања договора. Једноставним изразима умеју да разговарају о међуљудским односима и везама. Могу да опишу догађаје из прошлости који су завршени пре других догађаја и да разговарају о замишљеним ситуацијама у прошлости. Читају и разумеју различите приче са интернета и одломке текстова из енциклопедија. Могу да опишу шта су други људи рекли и умеју да напишу кратку причу и одговор некоме.

	одломака из енциклопедија; описивање шта су људи рекли; писање кратке приче и одговора некоме.			

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	*How are you/have you been/are you doing? I'm/I've been/I'm doing fine, and you? It's been long time. / Long time no see! Yes, it's been a while.* *I was born and raised/brought up in Kruševac, a town in Serbia. Where did you grow up? I live in a nuclear/an immediate family. Who do you live with?* *We live in a suburb/in the suburbs/on the outskirts of the town. We share the house with another family. We've lived there since I was born. What part of town do you live in?* *I've got a twin/half/step brother. Have you got any siblings? The man over there is Alex's and my stepdad.* *Is Luka your relative? Yes, he's my second cousin. / He's my close/distant relative. / No, we're not related. He's just a friend of mine. What country was he born in? What/Which school did he go to? Have you got any family in an English speaking country?* *Is your step brother the same age as you? No, he's twice/half as old as me. He doesn't go to school, he goes to kindergarten.* *The boy in the photo is our schoolmate/teammate/roommate and our mutual friend. He's my namesake. Our name is pronounced... , but it is spelled.... My mum's the only person who calls me by my first name, and it usually means I'm in trouble! Do your friends call you by your first name or your nickname?* *Dunja's my soulmate; we are inseperable.* *Who's your role model? My dad's my main role model, I have always looked up to/admired him. Who has been the most important and most influential person in your life?* *Mark Twain was a pen name of the American writer whose real name was Samuel Clemens. What other names did Samuel Clemens write under?* *What was Agatha Christie famous for? She was famous for her detective stories.* *What films did Daniel Radcliffe play in? He played the title character in the Harry Potter film series.* *It's been nice meeting you/talking to you.*

	Have a good life! *Farewell, my friends!* *The Present Simple Tense* и *The Present Continuous Tense* за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости *The Past Simple Tense* и *The Past Continuous Tense* за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости *The Present Perfect Simple Tense* за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају Питања са *Who/What/Which/Where/When/Why/How…* Питања са препозиционим глаголима Пасивни облик глагола у простим временима (*Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple*) Саксонски и нормански генитив *Twice/three times.../half as (adjective) as* Префикси *over-, under-, un-, in-, im-, ir-, il-, dis-...* **(Интер)културни садржаји**: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе; важније личности из света књижевности, музике, филма и спорта.
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	*My aunt's an average looking young woman. She's in her early/middle/late 20s.* *My uncle has grown a beard/moustache; now he looks twice as old as her.* *My parents are middle-aged. My mum's a bit overweight, but my dad's really skinny/underweight.* *My grandparents are elderly, but still young at heart/in spirit. How adventurous are your family?* *My sister doesn't look anything like me. Who do you look like in your family?/Who do you resemble most? I resemble my mother, while my brother looks more like my father.* *I was oversensitive about my looks/to criticism as a child. What were you like as a child?* *What did the man look like? He looked/seemed/appeared annoyed. He also sounded strange/upset. How interesting!* *Jason was wearing a hoodie and sports trousers/pants at the party. Sophia was wearing a circular/semicircular/rectangular/triangular/heart-shaped pendant made of silver/gold.* *This steak is undercooked/overcooked. It tastes/smells horrible! What does your steak taste/smell like?* *Novi Sad is a major city in Serbia. What's its high/main street?* *New York City is nicknamed the Big Apple. Has your city/town got a nickname? By what name was your hometown previously known?* *The 50 stars on the American flag represent the 50 states, while the 13 stripes represent the thirteen British colonies that declared independence from Great Britain and became the first states in the U.S. The UK flag is called the Union*

	Jack, or Union Flag. *The Serbian coat of arms consists of two main national symbols: a white double-headed eagle and a shield with a cross.* *Statehood Day is a national holiday in Serbia. It's celebrated on 15th February to commemorate the outbreak of the First Serbian Uprising against Ottoman rule in 1804. On the same day in 1835, during the rule of Miloš Obrenović, the first modern Serbian constitution was adopted, known as Sretenje Constitution.* *Armistice Day is celebrateed in memory of the day when the armistice was signed between the Allies of World War I and Germany on the 11th of November, 1918.* *Saint Sava is considered the patron saint of education and all the schools in Serbia. He's also the patron saint of our school.* *Professor Moriarty is Sherlock Holmes's mortal enemy.* *My sister loves video games with immortal characters – so-called immortality games.* *The series was voted the best teenage series of all times.* *My score is twice as good/bad as yours.* *Dragana ran half as fast as Relja.* *You can't compare these two things - that's mixing apples and oranges!* *It's water under the bridge!* *The Present Simple Tense* и *The Present Continuous Tense* за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости *The Present Perfect Simple Tense* за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и радњи које су почеле у прошлости и још увек трају *The Past Simple Tense* и *The Past Continuous Tense* за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости *Stative verbs (look, seem, appear, sound, taste, smell...)* Пасивни облик глагола у простим временима (*Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple*) Питања са *Who...look like, What…look/taste/smell like, How (adjective)...* Префикси *over-, under-, un-, in-, im-, ir-, il-, dis-...* *Twice/three times... as (adjective/adverb) as* **(Интер)културни садржаји**: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике, национална обележја и сл.); метафоричка употреба језика/идиоми.
ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И	*There aren't enough computers for everybody; why don't we take turns to work on them? Fine, let's do that!* *Let's go out for ice cream - my treat this time! Well, I'm trying to cut down on sweets, how/what about having some fruit*

САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	*salad instead? Why don't we split the bill?* *Let's start over, shall we? What do you mean? Can/Could you share a link to an example?* *Shall I ask him to join us? I think he would love that! He'd better not be late this time!* *Shall we meet at my place? Okay, what time?* *Is this time next week ok with you? That sounds good to me./That would be great!* *Would you like/Do you want me to help you with your English assignment? No thank you, I can manage.* *You should/ought to/had better leave or you'll miss your bus. Thank you but don't worry, I'll hurry up now.* *You shouldn't/had better not stick your nose in other people's business. It's impolite!* *Pets shouldn't be abandoned by their owners. It's irresponsible!* *The doctor advised me to have regular meals and a balanced diet in order to stay healthy. She also recommended taking up a sport instead of dieting.* *My parents told me not to put off doing things I have to do, because I could regret later.* *If I were you I would stop being late for school. You might get expelled.* *What would you do if you were in my place/shoes?* *Let's not split hairs about it!* *Should/Ought to/Had better* за давање савета Изрази: *How/What about…? Why don't we…? Would you like…? Do you want…? Shall we…? Let's...* *Stative verbs (think, mean, sound...)* Модални глаголи за изражавање предлога и вероватноће - *can/could/may/might...* Пасивни облик модалних глагола Заповедни начин *Gerund/Infinitive* Индиректни предлози и савети Први и други кондиционал Негативни префикси *un-, im-, ir-, il-...* **(Интер)културни садржаји**: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на њих; метафоричка употреба језика/идиоми.
ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА,	*Can/Could/May I retake the listening text? I've misheard some questions.* *Can/Could/Will you rewrite the essay? You've misspelled/misspelt some words.* *Excuse me teacher, can you draw/pull/close the curtains? Ok, you put the light on. Can you now draw/pull/open them?*

ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	*Ok, let's have some sunlight in!* *Could/Would you come to my place tonight if you had time? Your place, sixish!* *Please don't tattle on me to my mother/teacher. / Don't be such a tattletale!* *Promise not to tell anyone! I promise!* *Stop showing off! Nobody likes a show-off!* *Stop arguing, will you? Can I tell my side if you let me talk?* *Stop beating around the bush and tell me what the problem is!* *She told me to stop making fuss about nothing!* *My mum asked/warned us to stop giggling.* *The head teacher promised to look into the matter.* *I'm sorry I overslept/overreacted. It's ok, make sure you don't do that again!* *Sorry to disturb/interrupt!* *Sorry, it wasn't on purpose. I'm truly sorry.* *Thanks for letting me stay/for waiting for me!* *Thank you, you've been very kind.* *Many thanks in advance! I (really) appreciate that/your help.* *Tell your parents I said thank you. Say hi for me!* *Pretty please!* *Happy anniversary!* *Better luck next time! Fingers crossed!* *Congrats on your exams!* Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – *can/could/may/will* Заповедни начин Први и други кондиционал Индиректне наредбе и молбе *Gerund/Infinitive* Префикси *over-, mis-, over-, re...* **(Интер)културни садржаји:** правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.
РАЗУМЕВАЊЕ, ДАВАЊЕ И	*Choose a person in the classroom, but keep the name secret. Note down as much information about the person as you can. What shall we do next? Take turns to ask questions, and try to guess your partner's person!*

ТРАЖЕЊЕ УПУТСТАВА	*Find out about an eco-project in your country. Produce a leaflet explaining where it is and what happens there.* *What can I use this application for?* *Click on the photos if you want to find out more.* *If you want to make an appointment/need further information call our office at 555-333.* *I think I've been overcharged for my mobile phone bill. What shall/should I do first? Dial these numbers to speak to customer service...* *Read the exercise in silence/silently.* *Time's up! Put down your pens and hand in your tests.* *Sit tight! Sit up straight! Straighten your back! Behave yourself!* *Turn sideways! Why/What for? Move over to make room for some more students.* *Look me in the eye! Speak when spoken to! Don't speak/talk out of turn! Speak your mind!* *Don't blame me, it's not my fault!* *Don't wait for me! I might be long!* *Don't peek! It's none of your business!* *Don't touch the stove until is gets cool.* *Hold this for me!* *He told me to hold on to his arm.* *Tell me who the book belongs to.* *The P.E. teacher told/instructed us to pass the ball to each other/one another.* *Mind your step!* *Beware of the dog!* *Caution: wet floor!* *Danger: strong current!* *Don't limit your challenges – challenge your limits!* *Let go of bad memories and be happy!* Заповедни начин Модални глаголи *shall/should* за тражење упутстава Модални глаголи за изражавање вероватноће: *might/may/could* Пасивни облик глагола у комбинацији са модалним глаголима Први и други кондиционал Индиректне наредбе и молбе

	Префикси *over-, un-, im-, ir-, il-...* **(Интер)културни садржаји:** понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	*It's getting dark/late/cold/hotter...* *She's getting hungry/tired/better/worse...* *The weather is getting worse by the minute.* *What's bothering/puzzling you? I can't solve this problem.* *Who are you doing that for? I'm doing this for my classmate Milica.* *Where's Jacob? He's at a sleepover. / He's sleeping/spending the night at a friend's. He often sleeps over at Filip's house. How often do you sleep over at your friends' place?* *Who does the new teacher remind you of? He reminds me of my Australian uncle.* *This reminds me, have you applied for the competition yet?* *This is the first time I've used a crib sheet.* *Can I trust you with something?* *Anyone can use the application, can't they?* *The class teacher tells us to always report the absent students.* *I don't know what they are arguing about/who they are laughing at.* *My teacher says that the English drink the most tea in the world.* *My mum asks me who the message is from.* *My friend wants to know which team you support / whether/if you support Red Star or Partisan.* *Danilo asks how long I have kept my diary/blog.* *Jelena complains that she keeps forgetting her parents' birthdays!* *Do you know who I met yesterday?* *What does UNICEF/the abbreviation stand for?* *What happens if students misbehave in class in your school? Do they get punished for their misbehaviour?* *I would/could help you if I had time now. What would you do if you were rich?* *The Harry Potter film series is based on Joanna Rowling's novels. Which book is the play based on?* *The story/novel is set in the 19th century.* *In my country a lot of children live in a single-parent family or in a family with a step-parent and step brothers and sisters.* *Some city people live in a high rise, but most people live in detached or semi-detached houses.*

	International Mother Language Day is held on 21 February to promote awareness of linguistic and cultural diversity. *How's Labour Day celebrated in your country?* *There are approximately 1000 giant pandas remaining in the world.* *It is estimated that/According to the statistics, 2 million alligators live in the state of Florida.* *The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи* *The Present Simple Tense за изражавање сталних и уобичајених радњи* *Stative verbs (taste, smell, remind...)* *The Present Perfect Simple Tense за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају и у изразима This is the first/second/third time...* *Други кондиционал* *Can за изражавање способности у садашњости* *Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (must/can't/might/may/could)* *Пасивни облик глагола у простим временима (Present Simple, Present Perfect Simple)* *Индиректне наредбе и молбе* *Индиректне изјаве и питања са уводним глаголом у садашњем времену* *Gerund/Infinitive* *Питања са препозиционим глаголима* *Get + adjective* (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји; метафоричка употреба језика/идиоми.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	*I went to the park with some friends of mine yesterday afternoon.* *We had a two months' holiday. What did you do on your holiday/spring/term break? We were having the time of our life!* *Why didn't you tell me about that? I didn't want you to know!* *My friend turned pale/jumped for joy when she heard the news.* *Who forgot their phone?* *When did the centre reopen?* *What was the first concert you went to?Who were you there with?* *My friends threw me a going away/goodbye/farewell party before I moved away/left the town/country. They saw me off at the airport.*

	My dad couldn't afford to go to university, but I can now. *Anastasija was able to answer all of her questions correctly, but I answered mine incorrectly.* *I misheard you. I was mistaken. She misunderstood my message.* *Something's just crossed my mind. I've changed my mind. Have you made up your mind yet?* *I've lost my train of thoughts. / My mind's gone blank.* *Have you read/heard today's/yesterday's news?* *Have you passed to the next round?* *Has it stopped raining?* *I've misplaced my pen / miscalculated the numbers.* *He's gone bananas!* *We were having a rehearsal while the storm was raging/when there was a power cut.* *My mum told me to stop to buy some bread on my way home.* *The old lady asked/begged us to help her.* *I was voted the class president in the previous class meeting.* *Who was the book published by? It has been adapted into a film.* *The people have been stricken by a lightning.* *The cat's been run over by a car.* *I haven't been invited to the party.* *The industrial revolution started in the 18th century.* *YouTube, the popular video sharing website, was created in 2005.* *The Past Simple Tense* правилних и неправилних глагола, све употребе *The Past Continuous Tense,* све употребе *The Present Perfect Simple Tense* за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са *ever, never, just, already, yet…* *Could* и *was/were able to* за изражавање способности у прошлости Пасивни облик глагола у простим временима *(Present Perfect Simple, Past Simple*) Индиректне наредбе и молбе Питања са *Who/What/Which/Where/When/Why…* Питања са препозиционим глаголима Герунд/Инфинитив Префикси *mis-, over-, re...*

	(Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости; метафоричка употреба језика/идиоми.
ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	*Who are you going to the prom with?* *When are you leaving for the airport? When does your plane leave? / What time is your flight?What time does the flight from Moscow arrive?Which platform does the train leave from?* *When does the rerun of season 1 begin? I guess/suppose it starts in 2 weeks' time.* *We're going to make up the missed class next week. Let me know when/the time!* *I'll leave shool in 2 years' time. When will you leave school?What are you going to do after you leave school?* *Emma will turn 15 in 2 months.* *Noah might/may/could take part in the karate tournment/marathon race next week.* *I think the party will be over/finished by the time/before we get to Kristina and Helena's place!* *We'll figure out/decide what to do as soon as/when/after we all get together.* *See you when you get back!* *Take your umbrella in case it rains tonight!* *I'll tell on you to the teacher unless you stop!* *If it's a tie, will we be able to play another round?* *If I wish on a shooting star, will my wishes come true?* *What will happen if we keep littering?* *What would you do if you saw aliens? Woud you run away or speak to them?* *The Present Continuous Tense* за изражавање унапред договорених/испланираних радњи *The Present Simple Tense* за изражавање будућих радњи које су део утврђених распореда/програма *The Future Simple Tense* за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања Модални глаголи за изражавање вероватноће: *may/might/could* *Going to* за изражавање општих планова и намера, као и предвиђања на основу чулних опажања Временске зависне реченице за изражавање будућности и одговарајући везници (*when, after, before, as soon as, by the time...*) *Stative verbs (promise, believe, think, guess, suppose, hope...)* Пасивни облик глагола у простим временима (*Future Simple*) Први и други кондиционал

	Will be able to за изражавање способности у будућности **(Интер)културни садржаји**: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.
ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	*What's the matter? My finger/hand is swollen. I've been stung by a bee. That must hurt! Let me have a look. Do you need some tissues? Are you fine with this?* *What's the matter with Helen? She's been bitten by a strayed dog. She needs to go to hospital. Why haven't you called an ambulance? She wants us to help her. / She asks if we could help her.* *I've got goose bumps/butterflies in my stomach/stage fright. My schoolmates expect me to win/hope that I will win the race/game/competition. You needn't worry! We're on your side!* *What would you like to spend the money on? Who woud you like to celebrate with if you won?* *Why are you smelling the food? What does it smell like? My hands smell of onions!* *Iva's tasting the coffee. She says it tastes awful. How do you like yours? Can I taste your pie?* *Liam felt embarrassed by his friends' insensitive remarks. He says they really hurt him.* *Sanja was pleased with her test results. She hopes to enrol in an art school if she passes her final exams with flying colours. Who wasn't happy with their marks?* *What were you good at as a child? I enjoyed being active, but now I'm really into/keen on studying.* *I've always been interested in clothes and fashion.* *Our parents have always taught us to treat people the way we want to be treated.* *I don't want this moment to ever end!* *I hope you make wonderful memories today!* *We need to laugh. Laughter is the best medicine!* *The Present Simple / Past Simple / Presen Perfect Simple Tense* *Stative verbs (be, want, wish, need, expect, hope, have, hurt, feel, smell, taste…)* *Need/Needn't* *Why don't/haven't you...* Питања са препозиционим глаголима Придевско-предлошке фразе – *interested in, keen on, pleased with, embarrassed by…* Глаголско-предлошке фразе - *be into...* Пасивни облик глагола у простим временима (*Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple*) Индиректне изјаве и питања са уводним глаголом у садашњем времену

	Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (*must, can't, may*...) Први и други кондиционал Заповедни начин *Gerund/Infinitive* **(Интер)културни садржаји**: мимика и гестикулација;
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	*Let's meet at the entrance to/exit from the museum!* *Could you tell me where the pedestrian area/zone / the main square / the city/town hall is. Go past the traffic lights and go straight on until you get to the roundabout. At the roundabout turn left. You can't miss it!* *I live as close/near as you from the school.* *The Science and Technology Park is twice as far as the Natural History Museum.* *What would happen if the Sun was twice as far from the Earth?* *Čačak is a large industrial town halfway between Kraljevo and Užice.* *The baker's/pastry shop is halfway between my home and school.* *I don't know where the icon is. It's on the left/right side/at the top/bottom / in the top/bottom left/right corner of the screen.* *Move over towards the door.* *I slipped as I stepped onto the platform.* *We went for a walk along the beach/river bank at dawn.* *The boys swam across the lake.* *This is the first time I've flown across the Atlantic.* Индиректна питања са уводним глаголом у садашњем времену Предлошки изрази за изражавање положаја и просторних односа: *halfway between / on the left/right side / at the top/bottom / in the top/bottom left/right corner...* Предлози са глаголима кретања: *towards, onto, into, across, along...* *as + adjective + as: as close/near/far... as* *twice/three times... + adjective + as: twice/three times... as (far) as* **(Интер)културни садржаји**: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика.
ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА,	*You needn't take that subject. It's optional!* *You mustn't cheat in exams. It's illegal!*

УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	*I've had to study hard this month.* *We had to make the decision in a split second.* *We can't both use the bike at once so we'll have to take turns.* *I'm underage – I'm not allowed in pubs!* *It's a rude question – you should apologise to the teacher!* *I don't think you should drink that water!* *I wouldn't swim here if I were you!* *My parents always remind me to throw the tissue in the bin after using it.* *The government/local authorities should/ought to take more care of the unemployed/homeless/poor/elderly / unemployed/homeless/poor/elderly people.* *In my country the young/young people are not permitted to vote until the age of 18.* *The Louvre is a must for visitors to Paris.* *These are dos and don'ts of social etiquette.* Модални глаголи и глаголски облици за изражавање дозволе, забране, упозорења, правила понашања и присуства/одсуства обавезе: *can/can't, must/mustn't, need/needn't, should/shouldn't, ought (not) to, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, (not to) be allowed to* Употреба и изостављање одређеног члана у изразима: *the unemployed/homeless/poor/elderly/young...* и *unemployed/homeless/poor/elderly/young... people* **(Интер)културни садржаји**: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	*He's a friend of mine. Is that a friend of your couisin's?* *My father owns a book/food stall. Who's the owner of that restaurant?* *This house has always belonged to my family. Who does that house belong to?* *Someday, I would like to possess a sailboat.* *How much money does he owe you? He ows me 100 dinars.* Саксонски, норманси и дупли генитив Присвојне заменице *mine, yours…* *Stative verbs (have, own, belong, possess, owe)* **(Интер)културни садржаји**: однос према имовини
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И	*How do you like this colour? I'd prefer a darker/lighter shade.* *My dog loves being cuddled/spending time with us.*

НЕДОПАДАЊА	*Would you fancy a drink?* *I didn't fancy swimming in that water.* *We enjoyed ourselves at the party.* *Please don't throw these photos away. They're really close to my heart!* *I like doing jumping jacks. They are great for warming up before my gym exercise!* *Cycling/Rollerblading is my most liked/preferred leisure activity.* *What's your family's favourite pastime? I would say our favourite pastime has always been watching informational videos / exploring interesting places closer to home.* *Yoda from the Star Wars series has been one of my best-loved science fiction characters for as long as I can remember.* *Who's your favourite film character?* *One third of the class prefers fantasy books, they say they expand their imagination.* *Stative verbs* (*like/dihttps://slgl.pravno-informacioni-sistem.rs/api/LawAdActAttachment/slike/939626/love/hate/fancy/prefer...)* *Gerund/Infinitive* Питања са *What, Who, Why, Which, How…* **(Интер)културни садржаји**: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт; метафоричка употреба језика/идиоми.
ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	*I agree/disagree. So do I. / Well, I don't.* *I don't agree. Neither do I. / I don't agree either. / Well, I do!* *I didn't think of that - good idea!* *I guess/suppose we should never learn anything by heart.* *What exactly do you mean by 'lousy singing'?* *It's not a big deal/no biggie.* *That's embarrassing/correct/ incorrect/possible/impossible/regular/irregular/convenient/inconvenient/honest/dishonest...* *How icredible/disappointing!* *Stative verbs (think, guess, suppose, agree, disagree, believe, mean, promise…)* Питања са *What, Why, How…* *So/Neither/Either* за изражавање слагања и неслагања. Префикси *un-, in-, im-, ir-, il-, dis-...*

	(Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима; метафоричка употреба језика/идиоми.
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	*It's only half-an-hour's drive / a couple of minutes' walk.* *He gave me a few tips/a piece of/some advice.* *They told us an interesting piece/a bit of information.* *She bought a bunch of grapes/flowers / a bar of chocolate/soap / a jar of honey/jam.* *The man was so weak that he could only take a sip of water.* *How much sugar do you take in your tea? Half a teaspoon, please.* *I don't have as many DVDs as you!* *My sister doesn't eat as much chocolate as I do.* *There is ten times as much traffic in my town as in yours.* *The deep end of the pool is 2 metres deep. The shallow end is only half as deep.* *This jacket is twice as expensive as that one.* *How much is the return/one-way fare from London to Brighton?* *What's the bus fare in London? A single bus fare costs £1.50.* *How much did the roasted chestnuts cost? They cost 90 pence/cents a/per cone. How much did they weigh? They weighed 100 g.* *None of my classmates won the prize.* *Neither of my parents speaks/speak a foreign language.* Саксонски генитив са временским периодима: *half-an-hour's, couple of minutes'...* Партитиви: *a piece/bit/bunch/bar/jar/sip of...* *Twice/three times.../half as (adjective) as* *None/Neither* **(Интер)културни садржаји**: друштвено окружење; валуте циљних култура.

Начин остваривања програма

Настава се остварује применом комуникативно-интерактивног приступа.

Наставне методе: монолошка, дијалошка, демонстративна

Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у паровима, рад у групи

Место извођења наставе: кабинет

Технике/активности

Активности не трају дуже од 15 минута, слушање и реаговање на упутства на страном језику, рад у паровима, малим и великим групама, мануелне активности, вежбе слушања, игре примерене узрасту и дидактичком захтеву, класирање и упоређивање, решавање „проблем-ситуација", „превођење" исказа у гест и геста у исказ. Разумевање писаног језика подразумева: уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности, одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор, извршавање прочитаних упутстава и наредби. Писмено изражавање подразумева: проналажење недостајуће речи, повезивање краћег текста и реченица са сликама, попуњавање формулара, писање честитки и разгледница, писање краћих текстова. Граматичке појаве се посматрају са функционалног аспекта. Укључују се оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Граматика се усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење). За ученике који у редовној настави теже савладавају делове програма, организује се допунска настава.

Корелација са другим предметима

Наставни садржаји за пети разред су у корелацији са садржајима географије, биологије, историје, српског и немачког језика, ликовне културе и у већој или мањој мери свих осталих наставних предмета.

Наставна средства: уџбеник, радна свеска и приручници, постери, фотографије, рачунар, интернет, пројектор, звучник, мултимедијалне презентације и додатни штампани материјал.

Начин праћења напредовања и постигнућа ученика

Оцењивање ученика од петог до осмог разреда је бројчано и врши се:
1) Писаним путем,
2) Усменим путем,
3) Праћењем активности на часу и кроз израду домаћих задатака и пројектних активности (формативна оцена).
Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.

Ученици 5. – 8. разреда имају 1 писмени задатак по полугодишту и најмање 1 писану проверу уз претходну најаву садржаја програма наставе и учења који ће се писмено проверавати. Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страни школе. Распоред може да се мења на предлог наставника, уз сагласност одељењског већа.
Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се обављати без претходне најаве и евидентирају се у педагошкој документацији ради праћења постигнућа ученика.
Писане провере постигнућа се оцењују на основу скале која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:
81% – 100% оцена одличан (5)
61% – 80% оцена врло добар (4)
41% – 60% оцена добар (3)
21% – 40% оцена довољан (2)
0% – 20% оцена недовољан (1)
Скала може да варира у односу на постигнућа ученика, али не више од 5%.

12.2.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	КОМУНИКАЦИЈА	4	3									5	2	7
2.	КОМПОЗИЦИЈА		1	4	4	2	3	4				9	9	18
3.	НАСЛЕЂЕ							1	4	4		4	5	9
УКУПНО		4	4	4	4	2	3	5	4	4		**18**	**16**	**34**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ
1.			Декодирање слике (теме,	По завршетку разреда ученик ће бити у стању

	КОМУНИКАЦИЈА	компетенција за учење, комуникација, естетичка, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву	мотиви, поруке, метафора, алегорија, пиктограми...). Пројекти (цртеж, слика, скулптура, дигитална фотографија, филм, анимација, игрице, стрип, графити, мурали, инсталације, шминка и боди арт, одевне комбинације и детаљи...).	да: – бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука; – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу; – реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима; – дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења; – прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације; – тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну
2.	КОМПОЗИЦИЈА		Примена принципа компоновања. Простор и пропорције (ергономија, перспектива).	
3.	НАСЛЕЂЕ		Културна баштина (значај, заштита и промоција наслеђа). Најзначајнија уметничка остварења и уметници, локалитети и споменици на територији Србије и у свету.	

				метафорику; – разговара о значају културне баштине за лични развој, развој

12.2.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Човек и музика и слушање/извођење/стваралаштво	2	2									2	2	4
2.	Певањем и свирањем упознајемо музику/слушање	2		2	2	1				2		6	3	9
3.	Романтизам, импресионизам, савремено доба/извођење/стваралаштво/слушање		3	2	2							6	1	7
4.	Дувачки инструменти/слушање					2	2	1				4	1	5
4.	Музичко-сценски жанрови/ извођење/стваралаштво/ слушање							4	4	1		8	1	9
УКУПНО		4	5	4	4	3	2	5	4	3		**26**	**8**	**34**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ

1.	**ЧОВЕК И МУЗИКА**	Компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	**Знање и разумевање** **Основни ниво** У области Знање и разумевање ученик уме да: М.К.1.1.2. опише основне карактеристике: • музичких инструмената и састава; • историјско-стилских периода; • музичких жанрова; • народног стваралаштва. **Средњи ниво** У области Знање и разумевање ученик уме да анализира повезаност: М.К.2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером); М.К. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми); М.К. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота. **Напредни ниво** У области Знање и разумевање ученик: М.К. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела; М.К. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора; М.К. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд; М.К. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне	У оквиру области/теме ученица/ученик ће бити у стању да: – повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу; – препознаје националне игре у делима уметничке музике; – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; – разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба; – идентификује репрезентативне музичке

			музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом).	примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба; – идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба.
2.	**МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ**	Компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	**Знање и разумевање** **Основни ниво** У области Знање и разумевање ученик уме да: М.К.1.1.2. опише основне карактеристике; • музичких инструмената и састава; • историјско-стилских периода; • музичких жанрова; • народног стваралаштва. **Средњи ниво** М.К.2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером). **Напредни ниво** М.К. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела.	У оквиру области/теме ученица/ученик ће бити у стању да: – препозна врсту дувачких инструмента по изгледу и звуку; – опише начин добијања тона код дувачких инструмената.
3.	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ**	Компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција,	**Слушање музике** **Основни ниво** У области Слушање музике ученик уме, на основу слушања музичких примера да именује: М.К. 1.2.1. музичке изражајне елементе; М.К. 1.2.2. извођачки састав;	У оквиру области/теме ученица/ученик ће бити у стању да: – наведе изражајна средстава музичке уметности

		комуникација, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	М. К. 1.2.3. музичке жанрове; М.К. 1.2.4. српски музички. фолклор. **Средњи ниво** У области Слушање музике ученик уме да: М.К. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре); М.К. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра. **Напредни ниво** У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: М.К. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера; М.К: 3.2.2 жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера; М.К. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора.	карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; – разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба; – идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба; – препозна врсту дувачких инструмента по изгледу и звуку.
4.	**ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ**	Компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, рад с подацима и информацијама,	**Музичко извођење** **Основни ниво** У области Музичко извођење ученик уме да: М.К. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције; М.К. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту. **Напредни ниво**	У оквиру области/теме ученица/ученик ће бити у стању да: – изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; – изрази доживљај музике језиком других уметности

		решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	У области Музичко извођење ученик уме да: М.К.3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима. **Знање и разумевање** **Основни ниво** У области Знање и разумевање ученик уме да: МК.1.1.1 препозна основне елементе музичке писмености	(плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује утицај музике на здравље.
5.	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО**	Компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	**Музичко стваралаштво** **Основни ниво** У области Музичко стваралаштво ученик уме да: М.К.1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења; М.К.1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела; М.К. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима; М.К. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст. **Напредни ниво** У области Музичко стваралаштво ученик уме да:	У оквиру области/теме ученица/ученик ће бити у стању да: – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању школских приредби,

			М.К. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте; М.К. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова; М.К. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.	догађаја и пројеката; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.

ПРЕПОРУЧЕНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ ЗА СЛУШАЊЕ	ПРЕПОРУЧЕНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
Химне	**Химне**
Државна химна	Државна химна
Химна Светом Сави	Химна Светом Сави
Химна школе	Химна школе
Традиционалне песме и игре	**Човек и музика:**
Ај, мене мајка једну има	Јоаханес Брамс, Лаку ноћ
Рум, дум, дум	Беджих Сметана, Моја звезда
Фатише коло врањске девојке	Франц Шуберт, Липа
Буњевачко момачко коло	Ј. Ф. Рајхард, Љубица
Сокол ми литна, Јано	Традиционална песма, Ђурђевдан
Ти, једина	Традиционална песма из источне Србије, Mandra mea cu carpa mura
Градином цвеће цветало	Традиционална ромска песма, Ћелем, ћелем
Човек и музика	Традиционална мађарска игра, Леп је он (Az a szep)
Романтизам	Традиционална руска песма, Каљинка
Франц Шуберт, Аве Мариа	Традиционална мађарска песма, Nyulacska
Франц Шуберт, За музику	Традиционална русинска песма, Зродзели ше тарки
Франц Шуберт, Серенада	Традиционална мађарска песма, Нек се чује нек се зна да Жужа воли Јаноша
Николо Паганини, Капричо бр. 24 и 5, изводи Немања Радуловић	Енглеска духовна песма, Прекрасна милост (Amazing
Николо Паганини, Ла кампанела, III став	
Феликс Менделсон, Концерт за виолину у е-молу, Оп. 64	
Феликс Менделсон, Свадбени марш, Сан летње ноћи	

Фредерик Шопен, Мазурка Оп. 24, бр. 1	Grace)
Фредерик Шопен, Валцер бр. 19, а-мол	Александар Бородин, Половецке игре
Фредерик Шопен, Валцер бр.2, Оп. 64	Лола Новаковић, Деца Пиреја
Фредерик Шопен, Револуционарна етида	Радмила Какарлајић, Анђелина, зумба, зумба
Фредерик Шопен, Минутни валцер	Макс Фридман/Џими де Најт, Rock Araund the Clock
Фредерик Шуман, Сањарење	Џон Ленон/Пол Макартни, Let It Be
Франц Лист, Ла кампанела	Герард Матос Родригез, Танго Ла кумпарсита
Франц Лист, Клавирски концерт бр.1	https://www.youtube.com/watch?v=NY0MLG-IrSU
Беджих Сметана, Гудачки квартет бр. 1	**Елементи музичке писмености:**
Беджих Сметана, Влтава	Густа ми магла паднала
Јохан Штраус, Тик так брза полка	Море, изгрејала, нане
Јохан Штраус, Трич трач полка	Пуче пушка
Јохан Штраус, валцер Приче из бечке шуме	,Ајде Јано, коло да играмо
Јохан Штраус, валцер Гласови пролећа	Запевала сојка птица
Јоханес Брамс, Лаку ноћ	Оро се вије
Пјотр Иљич Чајковски, Клавирски концерт Оп. 1, бе-мол	Јовано, Јованке
Антоњин Дворжак, Симфонија из Новог света, бр. 9, IV став	Станиша Коруновић, Мај
Антоњин Дворжак, Словенска игра бр. 1, 2, 6 и 8	Станиша Коруновић, Пробуђена жаба
Антоњин Дворжак, Концерт за виолончело Б, е-дур	Бијело дугме, Липе цвату
Антоњин Дворжак, Хумореска бр. 7, Оп. 101	Момчило Бајагић Бајага, Буђење раног пролећа
Модест Мусоргски, Слике са изложбе	Карл Ман/Дејв Апел, Let`s Twist again
Сергеј Рахмањинов, Клавирски концерт бр. 2, це-мол	**Традиционалне и песме домаћих аутора**
Корнелије Станковић, Што се боре мисли моје	Ој, цоко, цоко, црно око
Мокрањац, Козар	Тај тавриље
Мокрањац, Приморски напјеви	Уродиле жуте крушке
Мокрањац, Мокрањац, избор из Руковети	Шкрипи ђерам
Опере	Текла вода Текелија
Ђоакино Росини, Дует мачака	Леле дуње ранке
Ђоакино Росини, Арија Фигара, опера Севиљски берберин	Тамо далеко
Ђоакино Росини, Chi disprezza gli infelici, опера Кир у Вавилону	Војтек Шистех, Ој, Србијо, мила мати
Ђузепе Верди, Хор Јевреја, опера Аида	Николас Балон, Креће се лађа француска

Ђакомо Пучини, Нико не спава, опера Турандот Амилкаре Понкјели, Игра сатова из опере Ла Ђоконда Александар Бородин, Половецке игре, опера Кнез Игор Лео Делиб, Дует цвећа, опера Лакме Жорж Бизе, Арија Хабанера из опере Кармен Петар Коњовић, Џанум насред села, опера Коштана Петар Коњовић, Велика чочечка игра, опера Коштана Жак Офенбах, Птице у сенци, оперета Хофманове приче **Балет** Жан Батист Лили, Menuet des Trompettes Лео Делиб, Игра сатова, балет Копелија Адолф Адам, балет Жизела Пјотр Иљич Чајковски, балет Крцко Орашчић Пјотр Иљич Чајковски, Плес малих лабудова, балет Лабудово језеро Пјотр Иљич Чајковски, финале, балет Лабудово језеро Пјотр Иљич Чајковски, Валцер из балета Успавана лепотица Стеван Христић, Грлица из балета Охридска легенда Стеван Христић, Коло из балета Охридска легенда **Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго)** Јоханес Брамс, Мађарска игра бр. 5 Виторио Монти, Чардаш Микис Теодоракис, Сиртаки Антонио Карлос Жобим, Самба са једном нотом **Импресионизам** Габриел Форе, Павана, Оп. 50 Ерик Сати, Гимнопедија Клод Дебиси, Потопљена катедрала Клод Дебиси, Месечина Морис Равел, Болеро **Савремена музика**	Станислав Бинички, Марш на Дрину **Староградске песме** Ти једина Моја мала нема мане Мој Милане Јутрос ми је ружа процветала Што се боре мисли моје Ајде Като Небо је тако ведро У тем Сонбору Духовне песме Стеван Стојановић Мокрањац, Тебе појем Тропар за Божић Тропар Светом Сави Помози нам вишњи Боже Корнелије Станковић, Многаја љета Текст Свети Николај, Источниче живоносни

Игор Стравински, Игра костура, балет Жар птица Игор Стравински, Игра Жар птице, балет Жар птица Игор Стравински, инсерт из Свите Жар птица Игор Стравински, балет Петрушка Арам Хачатурјан, Игра сабљама, Свита Гајане Дмитри Шостакович, Други валцер Густав Холст, Јапанска свита Густав Холст, Самерсет рапсодија Љубица Марић, Праг сна Дарко Краљић, Девојко мала Јован Јовичић, Војвођанска свита Војислав Костић, За Београд Дејан Деспић, Дивертименто Кончертанте Оп. 51 Ханс Цимер, Пирати са Кариба, тема Хајао Мијазаки, Замак на небу https://www.youtube.com/watch?v=nrTu7BAjjCA **Композиције инспирисане музиком романтизма, импресионизма и савременог доба** Бора Дугић, Зов за недостижном лепотом Бубуша Симић, Велики градски валцер Јадранка Стојаковић, Што те нема Монти, Чардаш Пол де Сеневил, Брак из љубави **Музички инструменти** Габриел Форе, Павана Оп. 50 Артуро Маркез Márquez Arturo Danzón No. 2 Антоњин Дворжак, Словенска игра бр. 7 Камиј Сен Санс, Соната за обоу, Де-дур, Оп.166, I став Енио Мориконе, Габријелова обоа Дејан Деспић – 7 пасторала за обоу соло Анте Гргин, Duettino Scherzando за два кларинета Радивој Лазић – Властимир Перичић, Хумореска за кларинет и клавир	

Боки Милошевић – одломци из одабраних дела Антонио Вивалди, Концерт за фагот е-мол Лироj Андерсон, Празник трубача Избор песама са фестивала Драгачевска труба Луис Армстрон Мајлс Дејвис Морис Равел, Болеро (соло тромбон) Камиј Сен-Санс, Концерт за хорну Оп. 94 Хауард Шор, Господар прстенова (The Fellowship; Gondor) Георг Филип Телеман, Песма о изгубљеној љубави Бела Барток, Румунски плесови Сз.68. ББ76: II Браул (Allegro) Станислав Бинички, Марш на Дрину	

Критеријум оцењивања из предмета музичка култура
Постигнућа ученика у оквиру предмета музичка култура се вреднују:
Сумативно - кроз савладавање музичких вештина и усмене провере наученог садржаја
Формативно - праћењем активности односно ангажовања ученика на сваком часу, кроз поседовање и коришћење уџбеника, музичког диска, учествовања на такмичењима и конкурсима , односа ученика према раду
Оценом се изражава: степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета ангажовање ученика у настави и ваннаставним активностима, напредовање у односу на претходни период, препорука за даље напредовање ученика.
Бројчане оцене су: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).
Одличан (5): ученик остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама самостално и на креативан начин савладава музичке вештине и критички разматра сложене садржинске целине анализира композиције на више различитих начина, вреднује и образлаже своја запажања самостално извршава сложене задатке поштујући процедуру, захтеве безбедности и очувања околине континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.
Врло добар (4) ученик остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ

наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа висок степен ангажовања повезује садржаје музичких задатака и концепте из различитих области са ситуацијама из живота уме да анализира композицију, изврши избор одговарајуће процедуре и поступака у анализи самостално извршава сложене задатке поштујући процедуру, захтеве безбедности и очувања околине континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.

Добар (3): ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа средњи степен ангажовања ученика, организује и тумачи задатке уз мању помоћ наставника, уме да формулише своје поступке у решавању задатка, процене и одлуке и објасни начин како је дошао до решења анализира угледајући се на модел (уз демонстрацију); самостално извршава задатке поштујући процедуру, захтеве безбедности и очувања околине повремено показује заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за напредовање реализује уз повремено праћење.

Довољан (2): ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа низак степен ангажовања слабо познаје и разуме кључне појмове и информације и анализира композиције уз велику помоћ наставника делимично је усвојио је одговарајућу терминологију закључује директно на основу поређења са конкретним примером примењује одговарајуће поступке и процедуре у решавању једноставних проблемских ситуација у познатом контексту уз велику помоћ наставника извршава једноставне задатке минимално поштујући процедуру, захтеве безбедности и очувања околине ретко показује заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за напредовање реализује уз стално праћење.

Недовољан (1) ученик који не остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и ни уз помоћ наставника не испуњавања захтеве који су утврђени на основном нивоу постигнућа нема ангажовања не познаје и не разуме кључне појмове и информације и не препознаје их чак ни уз помоћ наставника није усвојио одговарајућу терминологију не уме да формулише поступке у решавању једноставних задатака чак ни на основу поређења не примењује одговарајуће поступке и процедуре у решавању једноставних проблемских ситуација у познатом контексту не извршава најједноставније задатке нити минимално поштује процедуру не поштује захтеве безбедности и очувања околине, не жели да покуша да реализује минимално чак ни уз подршку наставника, не показује заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за напредовање не реализује.

12.2.5. ИСТОРИЈА

Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ/СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	2										1	1/0	2
2.	ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	6	9	6								10	9/2	21
3.	ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ			1	9	4	4					10	7/1	18
4.	СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА						2	9	4			8	6/1	15
5.	СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА								4	8		5	5/2	12
УКУПНО		8	9	7	9	4	6	9	8	8		**34**	**28/6**	**68**

Р.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ	СТАНДАРДИ	ИСХОДИ

БР.	МОДУЛ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	- Компетенција за целоживотно учење - Вештина комуникације - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Вештина сарадње - Вештине за живот у демократском друштву	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.8. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.8. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.2.1. ИС.3.2.5.	По завршетку теме ученик ће бити у стању да: – смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликата; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба;
2.	ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ	Компетенција за целоживотно учење; Вештина комуникације; Рад с подацима и информацијама;	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7.	По завршетку теме ученик ће бити у стању да: – смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; – уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти;

	ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	Дигитална компетенција; Решавање проблема; Вештина сарадње; Вештине за живот у демократском друштву; Брига за здравље; Еколошка компетенција; Естетска компетенција.	ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.5.	– пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора; – доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; – изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; – образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; – идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; – препозна на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права; – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја

				на промене у друштву, економији и природном окружењу; – образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; – препозна како су културне интеракције, и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот; – наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва; – идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликата; – објасни значење појмова геноцид и Холокауст; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; – критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; – анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; – истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања;

				– покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа; – уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима; препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији.
3.	ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	- Компетенција за целоживотно учење - Вештина комуникације - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Вештина сарадње - Вештине за живот у демократском друштву - Брига за здравље - Еколошка компетенција - Естетска компетенција	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.7. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.6.	По завршетку теме ученик ће бити у стању да: – смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; – уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; – пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора; – доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; – изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; – образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса

			ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.5.	на савремено друштво; – идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; – препозна на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права; – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; – препозна како су културне интеракције, и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот; – наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва; – идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликата; – објасни значење појмова геноцид и Холокауст; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији;

				– критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; – анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; – истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; – покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа; – уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима; препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији.
4.	СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	- Компетенција за целоживотно учење - Вештина комуникације - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Вештина сарадње - Вештине за живот у	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.2. ИС.1.2.4. ИС. 1.2.6. ИС.1.2.7.	По завршетку теме ученик ће бити у стању да: – смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; – уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; – пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора;

		демократском друштву	ИС.1.2.8. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.4. ИС.3.2.5.	– доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; – изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; – образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; – идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; – препозна на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права; – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; – препозна како су културне интеракције, и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на

				политички, друштвени и привредни живот; – наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва; – идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликата; – изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; – критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; – анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; – истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; – покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа; – уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима;

				препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији.
5.	СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	- Компетенција за целоживотно учење; - Вештина комуникације; - Рад с подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Решавање проблема; - Вештина сарадње; - Вештине за живот у демократском друштву; - Брига за здравље; - Еколошка компетенција; - Естетска компетенција.		По завршетку теме ученик ће бити у стању да: – смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; – уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; – пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора; – доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; – изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; – образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; – идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту;

				– препозна на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права; – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; – препозна како су културне интеракције, и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот; – наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва; – идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликата; – изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; – критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама;

				– анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; – истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; – покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа; – уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима; препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији.

НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
- постепено увођење ученика у наставни садржај
- укључивањем ученика у наставни процес кроз активне методе рада (индивидуални, у пару и групни рад)
- постављањем питања током обраде програма, како наставника, тако и ученика
- читањем и анализом историјских извора
- објашњавањем нових појмова
- подстицањем поређења
- трагањем за појашњењима
- употребомм карата и других извора историјских података (документарни, играни видео и дигитални материјали, музејски експонати и илустрације)
- кроз обиласке културно-историјских споменика

КОРЕЛАЦИЈА СА ОСТАЛИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

Постоји природна веза историје са другим обавезним и изборним наставним предметима (географија, српски језик, ликовна и музичка култура, народна традиција, свакодневни живот у прошлости, верска настава, грађанско васпитање...) и зато је пожељна сарадња између предметних наставника, која се може остваривати на различите начине (редовна настава, додатни рад, слободне активности, излети и екскурзије...).

НАСТАВНА СРЕДСТВА

- историјске карте
- илустрације
- документарни, играни видео и дигитални материјали
- музејски експонати
- културно - историјски споменици
- презентације

12.2.6. ГЕОГРАФИЈА

Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	7										5	2	7
2.	ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	1	8	10	7							20	6	26
3.	ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ				1	6	4	10	3			17	7	24
4.	ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ								2	1		2	1	3
5.	ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА	1								3		3	1	4
6.	СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ									3	1	3	1	4
УКУПНО		9	8	10	8	6	4	10	5	7	1	**49**	**19**	**68**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:
1.	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	- Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Одговоран однос према околини - Предузимљивост и предузетничка компетенција	ГЕ.1.1.2. ГЕ.1.1.4. ГЕ.1.2.3. ГЕ.1.2.4. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2.	- учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; - анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; - одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем;
2.	ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ		ГЕ.1.4.2. ГЕ.1.4.3. ГЕ.2.1.1.	- анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије; - опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије;
3.	ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ		ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.2.3. ГЕ.2.2.4	- класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне;
4.	ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ		ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.3.3.	- анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије; - класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије;
5.	ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА		ГЕ.2.4.2. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.1.2. ГЕ.3.1.4.	- наводи начине коришћења вода Србије; - препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода; - доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора;
6.	СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ		ГЕ.3.2.1. ГЕ.3.2.4. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.3.3. ГЕ.3.4.2. ГЕ.3.4.3.	- објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције; - изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи; - изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике;

				- израђује и анализира графичке приказе структура становништва; - објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи; - уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи; - доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи; - препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине; - описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти; - процењује важност очувања природне и културне баштине Србије; - објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету.

План оцењивања

Према Правилнику о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању из предмета Географија, ученик се оцењује најмање четири пута у полугодишту. Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем,односно оцена је описна и бројчана. Она је јавна и саопштава се ученику одмах по добијању, са образложење. Образложење оцене садржи препоруку које активности ученик треба да предузме у даљем раду.

Формативно оцењивање подразумева: редовно праћење и процену напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа, односно ангажовања ученика на сваком часу, мотивисаности, редовно доношење прибора за рад, израду домаћих задатака, израду задатака на самом часу. Води се у педагошкој свесци наставника и у дневнику, а из овога проистиче и оцена за рад на часу. Формативно оцењивање садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика и ангажовања у оквиру предмета као и препоруке за даље напредовање.

Сумативно оцењивање јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. У сумативно оцењивање спадају: писмени и контролни задаци, активност на часу, усмено одговарање. Писмене провере постигнућа ученика у трајању дуже од 15 минута се најављују и планирају и оцена се уписује у дневник. Писмене провере постигнућа у трајању до 15

минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја, односно остварености операционализованих исхода. Та оцена се не уписују у дневник, евидентира се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа ученика на крају програмске целине и узима се у обзир приликом утврђивања закључне оцене ученика.
Усмена провера постигнућа ученика се обавља путем непосредног одговарања на часу, уз поштовање критеријума за оцењивање.
Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.
Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.
На почетку школске године врши се иницијално процењивање. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика. Оцена из активности на часу изводи се на основу кратких тестова или усмених одговора који се односе на садржаје са истог или претходног часа. Елементи оцењивања ученичких постигнућа су: усвојеност садржаја, примена знања, активност и рад ученика на часу, израда презентација, паноа и учешће у пројектима.
Ученик се оцењује на основу:
- усмене провере постигнућа,
- писмене провере постигнућа и
- практичног рада.
За писмене провере постигнућа бројчана оцена изводи се на основу скале изражене у процентима, у складу са препорукама за оцењивање:
100-85%- одличан (5)
84-65%- врло добар (4)
64-45%- добар (3)
44-21%- довољан (2)
20-0- недовољан (1)
Провера постигнућа ученика путем практичног рада се може урадити путем реферата / попуњавања немих карата, израде ПП презентација, пројеката, паноа. Оцењивање се примењује и ако ученик оствари пласман на такмичењима рачунајући од општинског и то оценом 5 (одличан).
Ученик се оцењује бројчано на основу остварености исхода, самосталности и ангажовања ученика:
1) ученик који је у потпуности усвојио основна, проширена и продубљена знања, умења и вештине, уочава битно, логички повезује чињенице и појмове, самостално закључује, критички расуђује, самостално проналази одговарајуће појмове на, добија оцену одличан (5);

2) ученик који је у потпуности усвојио основна знања, умења и вештине и више од половине проширених и продубљених знања, уочава битно, логички повезује чињенице и појмове, уз малу помоћ наставника долази до закључка, критички расуђује, добија оцену врло добар (4);
3) ученик који је у целини усвојио основна знања, умења и вештине и половину проширених знања,умења и вештина, према програму предмета; уз помоћ наставника схвата значење научених садржаја, објашњења и повезује их, уз помоћ наставника уочава битно,добија оцену добар (3);
4) ученик који је усвојио основна знања, умења и вештине, према програму предмета, ученик испољава потешкоће у анализи чињеница, података, њиховом уопштавању и закључивању, има тешкоћа у усменом и писменом изражавању, не сналази се у новим ситуацијама, уз велику помоћ наставника даје делимичне одговоре, добија оцену довољан (2);
5) ученик који ни уз помоћ наставника није савладао основно знање, умење и вештине; не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање, добија оцену недовољан (1).
Закључна оцена се изводи на основу аритметичке средине свих уписаних оцена у току школске године. Уколико ученик није задовољан предложеном закључном оценом на полугодишту или крају школске године, ради полугодишњи односно годишњи тест у зависности да ли је у питању крај првог полугодишта или крај школске године. Добијена оцена се уписује у дневник и поново се на основу аритметичке средине свих уписаних оцена утврђује закључна оцена.

12.2.7. ФИЗИКА

Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

редни број теме	назив наставне теме	број часова		
		обрада	остали типови часова	укупно
1.	Осцилаторно и таласно кретање	5	6	11
2.	Светлосне појаве	8	7	15
3.	Еелектрично поље	6	4	10
4.	Електрична струја	10	8	18
5.	Магнетно поље	4	2	6

6.	Елементи атомске и нуклеарне физике	5	2	7
7.	Физика и савремени свет	1	0	1
УКУПНО		**39**	**29**	**68**

НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ/ ТЕМЕ	**САДРЖАЈИ**	**НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ**	**ИСХОДИ** По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
Осцилаторно и таласно кретање	Осцилаторно кретање (осциловање тела обешеног о опругу, осциловање куглице клатна). Појмови и величине којима се описује осциловање тела (амплитуда, период, фреквенција). Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела. Механички таласи. Основни параметри којима се описује таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина). Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција. *Демонстрациони огледи*: Осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу (у ваздуху и у течности). Осциловање жица и ваздушних стубова (ксилофон, различите затегнуте жице, једнаке стаклене флаше са различитим нивоима воде). Одакле долази звук (гумено црево са два левка, канап и две пластичне чаше...). Таласи (таласна машина или када). Демонстрација звучне резонанције променом висине ваздушног стува (дужа стаклена цев са водом).	Програмски садржаји на основу исхода се могу реализовати: 1. излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе; 2. решавањем квалитативних и кванитативних проблема као и проблем – ситуација; 3. лабораторијским вежбама; 4. домаћим задацима; 5. коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (пројекти, допунска настава, додатни рад...); 6. систематским праћењем рада сваког ученика. Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини, неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса. Имајући у виду да сваки од наведених облика наставе има своје специфичности у процесу остваривања, то су и методска упутства	- повезује физичке величине које описују осцилације и таласе; - описује примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала, сочива) и користи лупу и микроскоп; - демонстрира и објасни: осциловање куглица клатна и тела обешеног о опругу, осциловање жица и ваздушних стубова; - демонстрира и објасни: појаву

	Лабораторијска вежба 1. Мерење периода осциловања клатна или периода осциловања тега на опрузи 2. Одређивање убрзања Земљине теже помоћу математичког клатна	прилагођена овим специфичностима. ***Методска упутсва за излагање садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе*** Како уз сваку тематску целину иду демонстрациони огледи, ученици ће, индивидуално или кроз размену мишљења у малим групама, најпре предвиђати исход демонстрације, а потом пратити и објашњавати ток посматране појаве. На наставнику је да наведе ученика да својим речима, на основу сопственог расуђивања, опише појаву коју посматра. После тога наставник, користећи прецизни језик физике, дефинише нове појмове (величине) и речима формулише законе. Кад се прође кроз све етапе у излагању садржаја теме (оглед, учеников опис појаве, дефинисање појмова и формлусање закона), прелази се, ако је могуће, на презентовање закона у математичкој форми. ***Методска упутства за решавање квалитативних и квантитативних проблема као и проблем – ситуација*** Када је реч о квалитативним задацима, посебно важно место имају концептуални задаци којима се испитује у којој мери су ученици развили научне појмове изучаваних природних појава и процеса. Применом концептуалних задатака	сенке, функционисање ока и корекцију вида; - примењује превентивне мере заштите од буке и од прекомерног излагања Сунчевом зрачењу; - демонстрира узајамно деловање наелектрисаних тела и објасни од чега оно зависи; - прикаже и опише електрично поље, израчуна силу којом поље делује на наелектрисање и повеже електрични напон и јачину електричног поља; - објасни провођење струје кроз метале, течности и гасове и упореди отпорности металних проводника на основу њихових карактеристика;
Светлосне појаве	Карактеристике светлости. Праволинијско простирање светлости (сенка и полусенка, помрачење Сунца и Месеца). Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета. Брзина светлости у различитим срединама. Индекс преламања и закон преламања светлости. Тотална рефлексија. Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја ликова код сочива. Оптички инструменти. Лупа и микроскоп. *Демонстрациони огледи*: Сенке. Хартлијева плоча за илустровање закона о одбијању и преламању светлости. Преламање светлости (штапић делимично уроњен у чашу с водом, новчић у чаши са водом и испод ње). Преламање беле светлости при пролазу кроз призму. Преламање светлости кроз сочиво, око и корекција вида (оптичка клупа, геометријска оптика на магнетној табли, стаклена флаша са водом као сочиво). Лупа и микроскоп. ***Лабораторијске вежбе*** 1. Провера закона одбијања светлости коришћењем равног огледала 2. Одређивање жижне даљине сабирног сочива		

Електрично поље	Наелектрисавање тела. Елементарна количина наелектрисања. Закон о одржању количине наелектрисања. Узајамно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон. Електрично поље (линије сила, хомогено и нехомогено поље). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине хомогеног електричног поља. Електричне појаве у атмосфери. *Демонстрациони огледи*: Наелектрисавање чврстих изолатора и проводника. Електрофор, електрично клатно и електроскоп. Линије сила електричног поља (перјанице, гриз у рицинусовом уљу и јаком електричном пољу), Фарадејев кавез. Антистатичке подлоге. Инфлуентна машина. Мехури сапунице у електричном пољу. Модел громобрана.	вишеструког избора са квалитативно одабраним дистракторима може се пратити присуство ученичких алтернативних концепција у различитим фазама учења и у складу са утврђеним стањем планирати активности ученика и наставника усмерене на развијање научне писмености. При решавању квантитативних (рачунских) задатака из физике, у задатку прво треба на прави начин сагледати физичке садржаје, па тек после тога прећи на математичко формулисање и израчунавање. Наиме, решавање задатака одвија се криз три етапе: физичка анализа задатака, математичко израчунавање и дискусија резултата. У првој етапи уочавају се физичке појаве на које се односи задатак, а затим се набрајају и речима исказују закони по којима се појаве одвијају. У другој етапи се, на основу математичке форме закона, израчунава вредност тражене величине. У трећој етапи тражи се физичко тумачење добијеног резултата. У циљу развијања природно – научне писмености наставник инсистира на систематском коришћењу јединица мере физичких величина SI (међународни систем јединица). У циљу саопштавања правовремене повратне информације приликом израде квалитативних задатака, пре свега	- наводи и користи различите изворе електричне струје (EMS) и зна да их разврста ради рециклаже; - познаје основне елементе електричног кола и уме да их повеже, изабере одговарајући опсег мерног инструмента и мери јачину струје и напон, одређује вредност отпорности редно и паралелно везаних отпорника и резултате прикаже табеларно и графички; - описује ефекте који се испољавају при протицању електричне струје; - описује узајамно деловање два паралелна проводника са
Електрична струја	Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне струје и извори струје (EMS). Мерење електричне струје и напона. Електрична отпорност проводника. Проводници и изолатори. Омов закон за део струјног кола. Рад и снага електричне струје. Џул – Ленцов закон. Омов закон за цело струјно коло. Везивање отпорника. Електрична струја у течностима и гасовима. Мере заштите од електричне струје (жива бића, објекти и електрични уређаји). *Демонстрациони огледи:*		

	Демонстрациони амперметар у струјном колу. Регулисање електричне струје у колу реостатом и потенциометром. Графитна мина (оловке) као потенциометар. Мерење електричне отпорности омметром. Протицање електричне струје у воденом раствору кухињске соли. Лимун као батерија. Пражњење у Гајслеровим цевима помоћу Теслиног трансформатора. ***Лабораторијске вежбе***: 1. Зависност електричне струје од напона на отпронику (таблични и графички приказ зависности) 2. Одређивање електричне отпорности отпорника у колу помоћу амперметра и волтметра 3. Мерење електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне отпорности	концептуалних задатака вишеструког избора, или једноставних рачунских задатака, пожељно је применити неко од ИК решења које доприноси брзој и једноставној размени информација о постигнућу како појединачног ученика тако и целог одељења, на пример респондере или Socrative платформу. ***Методска упутства за извођење лабораторијских вежби*** Лабораторијске вежбе чине саставни део редовне наставе и организују се на следећи начин: ученици сваког одељења деле се у две групе, тако да свака група има свој термин за лабораторијску вежбу. Опрема за лабораторијске вежбе умножена је у више комплета, тако да на једној вежби (радном месту) може да ради три до четири ученика. Час експерименталних вежби састоји се из: уводног дела, мерења и записивања података добијених мерењима, анализе и дискусије добијених резултата, извођења закључака. У уводном делу часа наставник: - обнавља делове градива који су обрађени на часовима предавања, а односе се на дату вежбу (дефиниција величине која се одређује и метод који се користи да би се величина одредила) - обраћа пажњу на чињеницу да свако мерење прати одговарајућа грешка и	струјом, деловање магнетног поља на струјни проводник и принцип рада електромагнета и електромотора; - објасни принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља; - користи компас и апликације за паметне телефоне за оријентацију у природи; - препозна основна својства наизменичне струје, израчуна потрошњу електричне енергије у домаћинству и да се придржава основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у свакодневном животу; - решава квалитативне,
Магнетно поље	Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље. Магнетно поље електричне струје. Дејство магнетног поља на струјни проводник. Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени. *Демонстрациони огледи*: Линије сила магнетног поља потковичастог магнета и магнетне шипке. Магнетна игла и школски компас. Ерстедов оглед.		

	Електромагнет. Узајамно деловање два паралелна проводника кроз које протиче струја.	указује на њене могуће изворе - упознаје ученике с мерним инструментима и обучава их да пажљиво рукују лабораторијским инвентаром - указује ученицима на мере предострожности, којих се морају придржавати ради сопствене сигурности. Док ученици врше мерења, наставник активно прати њихов рад, дискретно их надгледа и, кад затреба, објашњава им и помаже. При уношењу резултата мерења у ђачку свеску, процену грешке треба вршити само за директно мерене величине, а не и за величине које се посредно одређују. Процену грешке посредно одређене величине наставник може да изводи у оквиру додатне насаве. ***Методска упутства за друге облике рада*** При одабиру домаћих задатака наставник треба да води рачуна о нивоу сложености задатка, али и о њиховој мотивационој функцији. Коректност урађеног задатог домаћег задатка треба да буде проверена на наредном часу.	квантитативне и графичке задатке из сваке наведене области; - објасни структуру атомског језгра и нуклеарне силе; - опише радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе, познаје њихово дејство, примену и мере заштите; - разликује фисију и фузију и наводи могућности њихове примене.
Елементи атомске и нуклеарне физике	Структура атома (језгро, електронски омотач). Нуклеарне силе. Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење (алфа, бета и гама зраци) и њихово дејство на биљни и животињски свет. Заштита од радиоактивног зрачења. Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења. *Демонстрациони оглед*: Детекција присуства радиоактивног зрачења (школски Гајгер – Милеров бројач)		
Физика и савремени свет	Значај физике за развој других природних наука. Допринос физике развоју савремене медицине (ултразвук, ЕКГ, скенер, магнетна резонанца, гама нож...) Физика и савремене технологије (интернет, мобилна телефонија, даљинско управљање, нанофизика...)		

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА	Наставник је дужан да континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидно проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа, предавања, решавањеа квантитативних и квалитативних задатака, лабораторијских вежби и пројеката...
МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	сарадња, комуникација, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, дигитална компетенција, естетичка компетенција
КОРЕЛАЦИЈА	математика, техника и технологија

12.2.8. МАТЕМАТИКА

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Р. б. наставне теме	**Време реализације**	**Назив теме**	**Број часова**			
			Обрада	**Утврђивање**	**Провера**	**Укупно**
1.	на почетку и на крају школске године	Обнављање градива, иницијални тест	/	4	2	6
2.	септембар - октобар (4 седмице)	Сличност	7	8	1	16
3.	октобар (3 седмице)	Тачка, права и раван	6	5	/	11
4.	новембар (4 седмице)	Линеарне једначине и неједначине с једном непознатом	7	9	1	17
5.	децембар (4 седмице)	Призма	6	7	/	13
6.	децембар - јануар - фебруар (3 седмице)	Линеарна функција	5	6	1	12
7.	фебруар - март (3 - 4 седмице)	Пирамида	6	7	1	14

8.	март (5 часова)	Пројектни задатак	/	4	1	5
9.	март - април (3 седмице)	Системи линеарних једначина с две непознате	5	8	/	13
10.	април - мај (5 седмица)	Ваљак, купа и лопта	10	10	1	21
11.	током године	Писмени задаци		4	4	8
		Укупно	**52**	**72**	**12**	**136**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту; – примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту; – анализира односе тачака, правих и равни у простору и запише те односе математичким писмом; – представља цртежом односе геометријских објеката у равни и простору и користи их приликом решавања задатака; – уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему у геометријским задацима и реалном контексту; – реши линеарну једначину, неједначину и систем линеарних једначина са две	**СЛИЧНОСТ**	Пропорционалне величине. Талесова теорема. Сличност троуглова. Примене сличности.
	ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	Однос тачке и праве, тачке и равни. Односи правих; мимоилазне праве. Односи праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни. Односи две равни. Ортогонална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Угао између праве и равни. Полиедар.
	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	Линеарна једначина. Решавање линеарних једначина с једном непознатом. Линеарна неједначина. Решавање линеарних неједначина с једном непознатом. Примена у реалним ситуацијама.
	ПРИЗМА	Призма: појам, врсте, елементи. Мрежа праве призме. Површина праве призме. Запремина праве призме.

непознате; – реши реалне проблеме користећи линеарну једначину, неједначину или систем линеарних једначина са две непознате; – израчуна површину и запремину праве призме и четворостране пирамиде (основа правоугаоник), правилне тростране и шестостране пирамиде; – израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте; – примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама; – нацрта и анализира график линеарне функције; – учествује у избору истраживачког пројекта и начина рада.	**ПИРАМИДА**	Пирамида; појам, врсте, елементи. Мрежа пирамиде. Површина пирамиде. Запремина пирамиде.
	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	Линеарна функција ($y = kx + n$). График линеарне функције; нула и знак функције, монотоност. Имплицитни облик задавања линеарне функције. Цртање и читање графика линеарних функција.
	СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА С ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	Појам линеарне једначине с две непознате. Појам система од две линеарне једначине с две непознате. Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената; графичка интерпретација система. Примена у реалним ситуацијама.
	ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	Ваљак и његови елементи. Мрежа ваљка. Површина и запремина правог ваљка. Купа и њени елементи. Мрежа купе. Површина и запремина праве купе. Појам лопте и сфере. Пресеци лопте (сфере) и равни. Површина и запремина лопте.

Међупредметне компетенције (по наставној теми):

Сличност	компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, решавање проблема, рад с подацима и информацијама
Тачка, права и раван	компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад с подацима и информацијама, сарадња, решавање проблема
Линеарне једначине и неједначине с једном непознатом	компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, решавање проблема, одговорно учешће у демократском друштву
Призма	компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад с подацима и информацијама, сарадња, решавање проблема
Линеарна функција	компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад с подацима и информацијама, сарадња,

	решавање проблема
Пирамида	компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад с подацима и информацијама, сарадња, решавање проблема
Пројектни задатак	компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад с подацима и информацијама, сарадња, решавање проблема, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, дигитална компетенција
Системи линеарних једначина с две непознате	компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, решавање проблема, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција
Ваљак, купа и лопта	компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, решавање проблема, естетичка компетенција

Корелација са другим предметима (по наставној теми):

Сличност	географија, историја, енглески језик
Тачка, права и раван	свет око нас, техничко образовање, географија, физика, хемија
Линеарне једначине и неједначине с једном непознатом	историја, географија, економија, физика, хемија, свет око нас
Призма	техничко образовање, физика, хемија
Линеарна функција	економија, физика, свет око нас
Пирамида	историја
Пројектни задатак	информатика ...
Системи линеарних једначина с две непознате	свет око нас, физика, економија
Ваљак, купа и лопта	географија, свет око нас, српски језик

12.2.9. БИОЛОГИЈА

Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Редни број теме	Назив наставне теме	Број часова		
		Обрада	Остали типови часа	Укупно
1.	Јединство грађе и функције као основа живота	13	10	23
2.	Човек и здравље	4	4	8
3.	Порекло и разноврсност живота	2	2	4
4.	Наслеђивање и еволуција	3	5	8
5.	Живот у екоситему	10	15	25
УКУПНО		32	36	68

Редни бр. и назив наставне теме	Исходи (Ученик ће бити у стању да...)	Међупредметне компетенције	САДРЖАЈИ
1.Јединство грађе и функције као основа живота	▪ повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; ▪ повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; ▪ идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе; ▪ илуструје примерима везу између физиолошких	Вештина сарадње, комуникација, решавање проблема, естетска компетенција, рад с подацима и информацијама	Грађа и функција ћелијских органела (једро, рибозоми, ендоплазматични ретикулум, Голџијев апарат, митохондрије, хлоропласти, лизозоми, вакуоле); повезаност органела са синтезом, транспортом и разградњом материја; метаболизам ћелије – анаболизам и катаболизам; улога АТП-а као извора енергије.Однос површине и запремине ћелије; размена материја са спољашњом средином; дифузија и осмоза; повећање површине тела и органа (ресице, алвеоле, коренове длачице, лист); прилагођеност грађе организма ефикасној размени материја.Појам хомеостазе; нервна и хормонска регулација; механизми негативне повратне спреге;

	одговора живих бића и промена у спољашњој средини;		одржавање телесне температуре, концентрације глукозе, воде и соли у организму; улога нервног и ендокриног система у одржавању унутрашње равнотеже.Реакције организама на промене услова средине; физиолошки одговори код биљака (тропизми, отварање и затварање стома) и животиња (терморегулација, промене у раду срца и дисању, лучење хормона); адаптације на промене температуре, светлости, влажности и доступности хране.
2. Човек и здравље	▪ одговорно се односи према свом здрављу; ▪ изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота; ▪ повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона; ▪ идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота;	Одговоран однос према здрављу, вештина сарадње, комуникација, решавање проблема, компетенција за учење, дигитална компетенција	Појам здравља и фактори који утичу на здравље; здрави стилови живота; правилна исхрана, физичка активност, лична хигијена, довољно сна и одмора; превенција болести; значај вакцинације и редовних здравствених прегледа; очување репродуктивног здравља.Поуздани и непоуздани извори информација о здрављу; критичка анализа медијских порука, реклама и садржаја на друштвеним мрежама; препознавање дезинформација, митова и псеудонаучних тврдњи о исхрани, суплементима, физичкој активности и здрављу.Полно размножавање човека; грађа и функција органа за размножавање; полне ћелије; оплођење и развиће човека; пубертет и адолесценција; улога хормона у развоју секундарних полних карактеристика; значај хормонске регулације у организму.Поремећаји у раду органских система; болести система органа за варење, дисајног, крвотокног и нервног система; последице пушења, алкохола, психоактивних супстанци, неправилне исхране и недостатка физичке активности; превенција и очување здравља.
3. Порекло и разноврсност живог света	▪ доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на	Вештина сарадње, комуникација, решавање	Постанак и развој живота на Земљи; геолошка прошлост Земље; услови животне средине у различитим периодима развоја планете; промене климе, атмосфере и станишта;

	планети; ▪ истражи давно нестале екосистеме;	проблема, компетенција за учење, дигитална компетенција, рад с подацима и информацијама	еволуција живог света; природна селекција и адаптације организама; појава и нестајање појединих група организама током еволуције; велика изумирања у прошлости Земље.Фосили као доказ еволуције живота; методе проучавања прошлости живог света; фосилни остаци и њихова улога у реконструкцији некадашњих екосистема; праисторијски екосистеми; промене у саставу флоре и фауне кроз геолошка раздобља; примери несталих екосистема (праисторијска мора, шуме, екосистеми са диносаурусима); утицај промена животних услова на опстанак врста.
4. Наслеђивање и еволуција	▪ повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; ▪ повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције;	Вештина сарадње, комуникација, решавање проблема, компетенција за учење, дигитална компетенција, рад с подацима и информацијама	Наследни материјал (ДНК, гени и хромозоми); промене наследног материјала – мутације; генетичка варијабилност; значај варијабилности за опстанак врста; природна селекција; борба за опстанак; прилагођавање организама условима животне средине; еволуција организама; настанак нових врста; докази еволуције
5. Живот у екосистему	▪ установи узрочно-последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране; ▪ критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи;	Одговоран однос према околини, вештина сарадње, комуникација, решавање проблема, компетенција за учење, дигитална компетенција.	Екосистем и његове компоненте; односи између организама у екосистему; ланци и мреже исхране; проток енергије кроз екосистем; кружење супстанце; значај сваке врсте у екосистему; последице нестанка врста и нарушавања равнотеже екосистема. Еколошки фактори (абиотички и биотички); утицај температуре, воде, светлости и земљишта на распрострањеност организама; карактеристични екосистеми Србије; биљне и животињске врсте Србије; прилагођеност организама условима средине.Инвазивне врсте; начини уношења и ширења

	▪ повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије; ▪ истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања; ▪ истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју.		инвазивних врста; утицај инвазивних врста на аутохтоне врсте и екосистеме; примери инвазивних врста у Србији; мере контроле и спречавања ширења.Биодиверзитет и његов значај; узроци губитка биодиверзитета: уништавање станишта, загађење, прекомерно коришћење ресурса, климатске промене, инвазивне врсте; заштита врста и станишта; значај заштићених подручја

Програм Биологије за осми разред је део спиралног програма Биологије за основну школу и усмерен је на достизање прописаних исхода учења.

Спирални програм подразумева да ученик у сваком разреду, кроз различите области биологије, усваја нова знања и вештине која се постепено проширују и продубљују. У осмом разреду ученици повезују претходно стечена знања из области **наслеђивања и еволуције, јединства грађе и функције као основе живота, порекла и разноврсности живота, живота у екосистему и човека и здравља** са новим садржајима, чиме се омогућава разумевање сложених биолошких процеса и њихова примена у различитим животним ситуацијама.

Ново знање треба градити на основу ученичког искуства, претходних знања и способности самосталног истраживања, уз постепено повећање захтева и развој способности анализе, закључивања и критичког мишљења.

Исходи учења представљају исказе о томе шта ученик уме да уради на основу знања, вештина и ставова које је развио учећи биологију и друге наставне предмете. Исходи за осми разред односе се на следеће области предмета:

- **Наслеђивање и еволуција**
- **Јединство грађе и функције као основа живота**
- **Порекло и разноврсност живота**
- **Живот у екосистему**
- **Човек и здравље**

Исходи који се односе на област **посматрања, мерења и експеримента у биологији** реализују се кроз планиране активности у оквиру наведених области, применом истраживачког приступа, практичног рада, анализе података и извођења закључака.

Достизање исхода доприноси развоју предметних компетенција из биологије, кључних компетенција за целоживотно учење и општих међупредметних компетенција. Исходи не одређују непосредно редослед наставних тема, организацију наставе, методе рада, критеријуме и начине вредновања ученичких постигнућа, већ представљају основу за планирање и реализацију наставног процеса.
У настави Биологије за осми разред посебну пажњу треба посветити повезивању наставних садржаја са примерима из непосредног окружења ученика, актуелним биолошким питањима и практичном применом знања.
Настава усмерена на остваривање исхода треба да омогући ученику да учи:

- **смислено** – повезивањем нових знања са претходно усвојеним знањима из биологије и других предмета, као и са појавама и процесима из свакодневног живота;
- **проблемски** – кроз самостално прикупљање, анализу и тумачење података, постављање питања, уочавање проблема и предлагање начина за њихово решавање;
- **дивергентно** – кроз развијање способности да предлаже различита решења, повезује биолошке појаве и примењује знање у новим ситуацијама;
- **критички** – кроз анализу и процену значаја биолошких чињеница, поређење различитих извора информација и изношење аргументованих ставова;
- **кооперативно** – кроз сарадњу са наставником и другим ученицима, тимски рад, дискусију и размену мишљења уз уважавање различитих аргумената.

У реализацији наставе Биологије у осмом разреду препоручује се примена активних метода рада: истраживачког учења, проблемске наставе, пројектне наставе, рада на примерима из природе и локалне средине, анализе графичких приказа и података, као и коришћење дигиталних и других наставних средстава.
Посебан значај има развијање способности ученика да биолошка знања примени у очувању сопственог здравља, заштити животне средине и разумевању односа човека и природе.

12.2.10. ХЕМИЈА

Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу, тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

ИСХОДИ По завршеној теми учеик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**	**Образовни стандарди**	**Начин провере остварености исхода и стандарда**
-правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке; – наведе заступљеност метала и неметала, неорганских и органских једињења у живој и неживој природи; – испита и опише физичка својства метала и неметала, и повеже их с њиховом практичном применом;	Метали, оксиди и хидроксиди метала	- Метали у неживој и живој природи - Општа физичка и хемијска својства метала - Алкални и земноалкални метали - Гвожђе, алуминијум, бакар, олово, цинк-својства и једињења - Метали велике практичне примене - Оксиди и хидроксиди метала	ХЕ.1.2.5 ХЕ.1.2.6 ХЕ.1.2.7 ХЕ.1.2.8 ХЕ.1.2.10 ХЕ.1.1.8 ХЕ.1.1.9 ХЕ.1.1.10 ХЕ.1.1.11 ХЕ.1.1.12 ХЕ.1.5.1 ХЕ.2.1.1 ХЕ.2.1.4 ХЕ.2.2.3 ХЕ.3.1.2 ХЕ.3.1.3 ХЕ.3.1.5 ХЕ.3.2.1 ХЕ.3.2.2 ХЕ.3.2.4	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе
-испита и опише хемијска својства	Неметали,	- Неметали у	ХЕ.1.1.8	Иницијални и завршни тест

метала и неметала, и објасни их на основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему; – напише формуле и именује оксиде, киселине, базе и соли; – испита, опише и објасни својства оксида, неорганских киселина, база и соли, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом.	оксиди неметала и киселине	неживој и живој природи - Општа физичка и хемијска својства неметала - Халогени елементи - својства и примена - Сумпор - својства и примена - Азот и фосфор - својства и примена - Угљеник - својства и примена - Оксиди неметала и киселине	ХЕ.1.1.9 ХЕ.1.1.12 ХЕ.1.2.4 ХЕ.1.2.5 ХЕ.1.2.6 ХЕ.1.2.7 ХЕ.1.2.8 ХЕ.1.2.9 ХЕ.1.2.10 ХЕ.1.5.1 ХЕ.2.1.1 ХЕ.2.1.4 ХЕ.2.2.1 ХЕ.2.2.2 ХЕ.2.6.1 ХЕ.2.6.2 ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.1.2 ХЕ.3.1.3 ХЕ.3.1.5	(на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе
	Соли - добијање, својства и примена	- Добијање соли - Својства и примена соли	ХЕ.1.1.8 ХЕ.1.1.9 ХЕ.1.1.12 ХЕ.1.2.4 ХЕ.1.2.9 ХЕ.1.2.10 ХЕ.1.6.1 ХЕ.1.6.2 ХЕ.1.5.1 ХЕ.2.1.1 ХЕ.2.1.2	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање

			ХЕ.2.1.4 ХЕ.2.2.1ХЕ.2.6.1 ХЕ.2.6.2 ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.1.2 ХЕ.3.1.3 ХЕ.3.1.5 ХЕ.3.2.5 ХЕ.3.2.6	квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе
-разликује својства неорганских и органских супстанци и објашњава разлику на основу њихових структура; – препозна физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама.	Органска једињења и њихова општа својства	- Органска једињења - једињења угљеника - Класификација органских једињења	ХЕ.1.1.12 ХЕ.1.6.1 ХЕ.1.6.2 ХЕ.1.1.9 ХЕ.2.1.1 ХЕ.2.1.4 ХЕ.2.6.1 ХЕ.2.6.2 ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.3.1 ХЕ.3.3.2 ХЕ.3.1.2 ХЕ.3.1.3 ХЕ.3.1.5	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе
-дефинише појам алкана; – наведе општу формулу алкана; – дефинише хомологи низ; – напише формуле и називе алкана по IUPAC-овој номенклатури;	Угљоводоници	- Угљоводоници - структура и класификација - Засићени угљоводоници -	ХЕ.1.1.12 ХЕ.1.6.1 ХЕ.1.6.2 ХЕ.1.1.9 ХЕ.2.1.1	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару,

– изведе формуле алкил-група из одговарајућих формула алкана. -дефинише појам угљоводоника; − класификује угљоводнике на основу структуре; − напише рационалне структурне формуле угљоводоника; – дефинише појам алкана; – наведе општу формулу алкана; – дефинише хомологи низ; – напише формуле и називе алкана по IUPAC-овој номенклатури; – изведе формуле алкил-група из одговарајућих формула алкана; – опише структурну изомерију; – саставља рационалне структурне формуле изомера; – дефинише појмове алкена и алкина; – наведе општу формулу алкена и алкина; – напише формуле и називе алкена и алкина по IUPAC-овој номенклатури; – опише изомерију положаја; – састави моделе молекула алкана, алкена и алкина; – опише физичка својства ацикличних угљоводоника; опише хемијска својства ацикличних угљоводоника; – напише једначине хемијских реакција угљоводника;		алкани - Незасићени угљоводоници - алкени и алкини - Физичка и хемијска својства ацикличних угљоводоника - Ароматични угљоводоници - Налажење у природи и примена угљоводоника	ХЕ.2.1.4 ХЕ.2.6.1 ХЕ.2.6.2 ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.3.1 ХЕ.3.3.2 ХЕ.3.1.2 ХЕ.3.1.3 ХЕ.3.1.5	усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе

– опише разлику у реактивности алкана и алкена у реакција с раствором калијум-перманганата; – дефинише појам ароматичних угљоводоника; – напише структурне формуле молекула ароматичних угљоводоника; – опише физичка својства ароматичних угљоводоника; – наведе примену ароматичних угљоводника; – наведе изворе угљоводоника у природи; – опише поступак фракционе дестилације нафте; – наведе називе најважнијих фракције нафте; – наведе примену најважнијих фракција нафте; – опише појмове полимери и полимеризација; – наведе примену полимера у свакодневном животу; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци.				
дефинише појам угљоводоника; − класификује угљоводнике на основу структуре; − напише рационалне структурне	Органска једињења са кисеоником	- Алкохоли - подела и номенклатура - Физичка и хемијска својства	ХЕ.1.1.9 ХЕ.1.1.12 ХЕ.2.1.1 ХЕ.2.1.4	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви,

формуле угљоводоника; – дефинише појам алкана; – наведе општу формулу алкана; – дефинише хомологи низ; – напише формуле и називе алкана по IUPAC-овој номенклатури; – изведе формуле алкил-група из одговарајућих формула алкана; – опише структурну изомерију; – саставља рационалне структурне формуле изомера; – дефинише појмове алкена и алкина; – наведе општу формулу алкена и алкина; – напише формуле и називе алкена и алкина по IUPAC-овој номенклатури; – опише изомерију положаја; – састави моделе молекула алкана, алкена и алкина; – опише физичка својства ацикличних угљоводоника; – опише хемијска својства ацикличних угљоводоника; – напише једначине хемијских реакција угљоводника; – опише разлику у реактивности алкана и алкена у реакција с раствором калијум-перманганата; – дефинише појам ароматичних угљоводоника; – напише структурне формуле молекула		алкохола - Карбоксилне киселине - подела и номенклатура - Физичка и хемијска својства карбоксилних киселина - Естри карбоксилних киселина	ХЕ.2.6.1 ХЕ.2.6.2 ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.3.1 ХЕ.3.3.2 ХЕ.3.3.3 ХЕ.3.1.2 ХЕ.3.1.3 ХЕ.3.1.5 ХЕ.3.1.6	практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе

ароматичних угљоводоника; – опише физичка својства ароматичних угљоводоника; – наведе примену ароматичних угљоводника; – опише физичка својства: агрегатно стање и растворљивост масти и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина.				
опише физичка својства: агрегатно стање и растворљивост масти и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина; – опише основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине; – објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведе производе хидролизе дисахарида и полисахарида и опише услове под којима долази до денатурације протеина; – наведе заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци.	Биолошки важна органска једињења	- Масти и уља - Угљени хидрати - Моносахариди: структура и својства - Дисахариди и полисахариди: структура, својства и примена - Аминокиселине и протеини: структура и својства - Витамини	ХЕ.1.1.9 ХЕ.1.1.12 ХЕ.2.4.1 ХЕ.2.1.1 ХЕ.2.1.4 ХЕ.2.6.1 ХЕ.2.6.2 ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.4.1 ХЕ.3.4.2 ХЕ.3.1.2 ХЕ.3.1.3 ХЕ.3.1.5 ХЕ.3.1.6	Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрациони огледи, предавања, решавање квантитативних,квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе
рукује супстанцама и комерцијалним	Заштита животне	- Загађујуће	ХЕ.1.5.1	

производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада; – наведе загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину; – критички процени последице људских активности које доводе до загађивања воде, земљишта и ваздуха; – објасни значај планирања и решавања проблема заштите животне средине.	средине и зелена хемија	супстанце ваздуха, воде и земљишта - Мере за заштиту животне средине и зелена хемија		

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета:	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња 11)дигиталне компетенције

Начин остваривања програма:
- методе рада: Монолошка, дијалошка, индивидуална. дијалошко демонстративна, лабораторијско експериментална, текстуална,
- облик рада: фронтални, индивидуални , групни рад

Активности наставника

- повезује појам неметали,оксиди,киселине са претходним сазнањима ученика

- повезује нова сазнања са знањима из других предмета (физике)
- подстиче ученике да постављају питања
- повезује појам метали,оксиди,хидроксиди са претходним сазнањима ученика
- повезује нова сазнања са знањима из других предмета (физике)
- подстиче ученике да постављају питања
- припрема ученике за ново градиво
- развија самосталност ученика у раду
- проблемски излаже садржаје
- формира нове појмове

Активности ученика:

- ученици су мисаоно активни, траже информације, постављају питања
- питају и одговарају на питања
- воде белешке
- питају и одговарају на питања
- воде белешке
- ученици су мисаоно активни, траже информације, постављају питања
- претражују и користе различиту литературу
- питају и одговарају на питања
- записују нове појмове, формуле и слично
- читају из уџбеника и анализирају

Корелација са другим предметима:

Биологија	Географија
Ликовна култура	Историја
Физика	Математика
Техника и технологија	Информатика и рачунарство

Оцењивање се обавља уз уважавање ученикових способности, степена спретности и умешности.
Ученик са изузетним способностима, који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу остварености циљева и прописаних стандарда постигнућа, као и на основу ангажовања.

Ученик који има тешкоће у учењу услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога и коме је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, оцењује се на основу остварености циљева и стандарда постигнућа према плану индивидуализације или у току савладавања индивидуалног образовног плана.
Ученик у току једног полугодишта треба да буде оцењен најмање четири пута.
Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмених провера знања – контролних вежби
- усменог испитивања
- активности на часу
- домаћих задатака
- семинарских радова
- допетнаестоминутних провера
- пројеката, есеја, презентација
- учешћа у дебати и дискусији
- учешћа на општинском, окружном или републичком такмичењу
- радне свеске из хемије (садржај свеске, уредност, тачност датих одговора)
- практичног рада (лабораторијска вежба)

Писмене провере знања, осим допетнаестоминутних провера, се најављују ученицима и одржавају према унапред утврђеном распореду.
Број контролних вежби у току школске године зависи од недељног фонда часова наставног предмета (две или три контролне вежбе у полугодишту).
Допетнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене. Резултати допетнаестоминутних провера се уписују у педагошку свеску, а за извођење оцене су неопходне најмање две такве провере (изводи се утврђивањем аритметичке средине оцена) или усмено одговарање након допетнаестоминутне провере знања, узимајући у обзир и ангажовање ученика на часу.
За писмене провере бројчана оцена ученичких знања доноси се на основу скале изражене у процентима, у складу са препорукама за оцењивање:

постигнуће на петнаестоминутном тесту	**оцена**
100 % - 90 %	5
89 % - 80 %	4

79 % - 70 %	3
69 % - 60 %	2
59 % - 0 %	1
постигнуће на контролном задатку	**оцена**
100 % - 85 %	5
84 % - 70 %	4
69 % - 55 %	3
54 % - 40 %	2
39 % - 0 %	1

Усмено оцењивање се обавља путем непосредног одговарања, уз поштовање критеријума за оцењивање или кроз прикупљање више одговора на комплекснија питања или задатке или путем реферата и пројекта, уколико за дати разред и дату школску годину буду планирани.

Закључна оцена не може бити мања од аритметичке средине оцена.

Опис потребних знања и вештина за добијање оцене из хемије:

1) ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања, добија оцену *одличан (5)*

2) ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања, добија оцену *врло добар (4)*

3) ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика, добија оцену *добар (3)*

4) ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и ангажовање ученика, добија оцену *довољан (2)*

5) ученик који не остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и ни уз помоћ наставника не испуњавања захтеве који су утврђени на основном нивоу постигнућа, добија оцену *недовољан (1)*.

12.2.10. ТРХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈЕ

Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу; – анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи; – образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству; – повеже професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима; – упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним; – разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима; – користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе; – класификује компоненте ИКТ уређаја према намени; – процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ; – црта електричне шеме правилно користећи симболе; – користи софтвере за симулацију рада електричних	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (6)**	Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику. Електрична инсталација-опасност и мере заштите. Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству, штедња енергије и енергетска ефикасност. Професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике.
	САОБРАЋАЈ (6)	Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике. Хибридна возила. Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима. Основи телекомуникација.
	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (18)	Основне компоненте ИКТ уређаја. Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ. Основни симболи у електротехници. Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола. Израда и управљање електромеханичким

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
кола; – састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса; – објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије; – анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије; – разликује елементе кућне електричне инсталације; – повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми; – користи мултиметар; – анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; – класификује електронске компоненте на основу намене; – аргументује значај рециклаже електронских компоненти; – самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; – креира документацију, развије и представи бизнис план производа; – састави производ према осмишљеном решењу; – састави и управља једноставним школским роботом уз примену вештачке интелигенције; – представи решење готовог производа/модела; – процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.		моделом.
	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА (20)	Електроенергетски систем. Производња, трансформација и пренос електричне енергије. Обновљиви извори електричне енергије. Електроинсталациони материјал и прибор. Кућне електричне инсталације. Састављање електричних кола Коришћење фазног испитивача и мерење електричних величина мултиметром. Електричне машине. Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству. Основни електронике. Рециклажа електронских компоненти.
	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ (18)	Моделовање електричних машина и уређаја. Огледи са електропанелима. Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара. Израда и коришћење једноставног школског робота управљаним вештачком интелигенцијом. Рад на пројекту: – израда производа/модела; – управљање моделом; – представљање производа/модела.
УКУПНО ЧАСОВА	**68**	

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења.
У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др.).
Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).
Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је да наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу. На тај начин ученици ће бити подстакнути да промишљају о квалитету свог рада и начинима како га унапредити. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

12.2.11. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ учења *Информатике и рачунарства* је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– унесе и мења податке у табели; – разликује типове података у ћелијама табеле; – сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; – користи формуле за израчунавање статистика; – графички представи податке на одговарајући начин; – примени основне функције форматирања табеле, сачува је у пдф формату; – приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа; – наведе потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета, поготову личних података деце;	**ИКТ (10)**	Радно окружење програма за табеларне прорачуне. Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време....). Формуле и функције. Примена формула за израчунавање статистика. Сортирање и филтрирање података. Графичко представљање података. Форматирање табеле (вредности и ћелија). Рачунарство у облаку − дељене табеле (нивои приступа, измене и коментари).
	ДИГИТАЛНА	Заштита личних података.

– повеже ризик на интернету и кршења права деце; – објасни појам „отворени подаци”; – објасни појам вештачке интелигенције својим речима; – наведе примере коришћења вештачке интелигенције у свакодневном животу; – објасни утицај вештачке интелигенције на живот човека; – успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци; – унесе серију (низ) података; – изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте, ...); – графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма); – унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними их; – изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање, ...); – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; – сарадnички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка; – самовредnује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.	**ПИСМЕНОСТ (4)**	Права детета у дигиталном добу Отворени подаци. Појам и примена вештачке интелигенције Садашњост и будућност вештачке интелигенције – етичка питања
	РАЧУНАРСТВО (12)	Програмски језици и окружења погодни за анализу и обраду података (Jupyter, Octave, R, ...). Унос података у једнодимензионе низове. Једноставне анализе низова података помоћу библиотечких функција (сабирање, просек, минимум, максимум, сортирање, филтрирање). Графичко представљање низова података. Унос и представљање табеларно записаних података. Анализе табеларно записаних података Обраде табеларно записаних података (сортирање, филтрирање, ...).
	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ (8)	Онлајн упитник (креирање − типови питања, дељење − нивои приступа и безбедност). Онлајн упитник (прикупљање и обрада података, визуализација). Отворени подаци. Инфографик. Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја). Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.

УКУПНО ЧАСОВА	**34**	

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се и процес и продукти учења. Требало би и вредновање више усмерити ка праћењу и вредновању практичних радова и вежбања, а мање ка тестовима знања.

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Препоручује се да наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

У процесу оцењивања добро је користити портфолио (електронска збирка докумената и евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења потрфолија су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, подстиче развој ученика, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља, подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика. Употребу портфолија отежавају недостатак критеријума за одабир продуката учења, материјално-физички проблеми, време, финансијска средства и велики број ученика. Већи број ометајућих фактора, у прикупљању прилога и успостављању критеријума оцењивања, је решив успостављањем сарадње наставника са стручним сарадником, уз коришћење Блумове таксономије.

Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити првенствено за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, а мање за формирање коначних оцена. Креирање таквих инструмената за утврђивање градива, кад год је могуће, препустити самим ученицима, чиме се постиже вишеструки ефекат на усвајање знања и вештина.

Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи тако да промени део своје наставне праксе. Када је промени, потребно је да прикупи нове податке да би могао да види колико су те промене ефикасне.

У оквиру плана рада наставника, у делу ваннаставних активности, поред додатне и допунске наставе, планирати секцију и време за менторски рад са ученицима који учествују на такмичењима из овог предмета. Препоручује се да се избор тема за рад на секцији изврши у сарадњи са другим наставницима, а да се почетна иницијатива препусти ученицима и њиховим интересовањима.

12.2.12. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења предмета *Физичко и здравствено васпитање* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Фонд: 102 часа редовне наставе (3 часа недељно, 34 наставне недеље).

Ред. бр.	Наставна област / тема	Наставне јединице / садржаји	Часови	Период
1	Увод, праћење и постављање циљева	Почетно и периодично праћење; самопроцена; безбедност; индивидуални план активности	8	септембар
2	Атлетика	Спринт; издржљиво трчање; штафете; скокови; бацања; усавршавање технике	14	септембар–октобар
3	Гимнастика	Сложенији елементи; везе; састави; рад на справама; корективне вежбе	12	новембар
4	Одбојка	Сервис, пријем, дизање, напад, блок; систем игре; тактика; суђење и организација игре	18	новембар–јануар
5	Кошарка	Техника под притиском; транзиција; напад/одбрана; тактичке ситуације; игра	14	фебруар–март
6	Фудбал	Техника и тактика; колективна игра; организација; правила и фер-плеј	10	март–април
7	Плес и ритмика	Кореографска целина; народне/друштвене игре; самостално креирање једноставне секвенце	6	април
8	Физичке способности – самостални програм	Кружни тренинг; издржљивост; снага; мобилност; програмирање оптерећења	12	април–мај
9	Здравствено васпитање	Здрави стилови живота; ментално и физичко здравље; превенција ризичних понашања; прва помоћ; репродуктивно здравље у оквиру програма	8	током године

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**		**КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА**
– одабере и примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у вежбању; – користи научене вежбе у спорту, рекреацији и другим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања са референтним вредностима; – примени усвојене технике кретања у игри, спорту и другим различитим ситуацијама; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје физичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој физичких способности;	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
– изведе елементе усвојених тимских и спортских игара; – примени основна правила тимских и спортских игара; – користи усвојене елементе технике у спортским играма; – примени основне тактичке елемете;	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	Истрајно трчање Спринтерско трчање. Штафетно трчање Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис (леђна техника). Бацање „вортекс-а“.

– учествује на унутар одељенским такмичењима; – изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе вежбе и саставе уз музичку пратњу; – плива техником краула и леђног краула и прсном техником; – преплива најмање 50m; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу; – рони у дужину у складу са својим могућностима; – поштује правила понашања у води, и око водене средине; – уочи ризичне ситуације у води и око ње; – вреднује утицај примењених вежби на организам – одреди ниво сопствене дневне физичке активноси; – користи вежбе ради побољшања својих физичких способности; – предвиди елиминише последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње;			Четворобој
		Спортска гимнастика	Основни садржаји: Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Трамполина Вратило Двовисински разбој Паралелни разбој Кругови Коњ са хватаљкама Греда Проширени садржаји: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби
		Тимске и спортске игре	Футсал: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила Рукомет: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила. Кошарка: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила. Одбојка: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила. Активност по избору
		Плес и ритимика	Вежбе са вијачом. Вежбе са обручем.

– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин; – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; – процени вредност различитих спортова без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; – подстиче породицу на редовно вежбање; – повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; – планира дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; – разликује здраве од нездравих облика исхране – правилно користи додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању;			Народно коло „Моравац“. Народно коло из краја у којем се школа налази. Енглески валцер.
		Пливање и Ватерполо	Пливање Техника крауле, леђног краула и прсног пливања. Одржавање на води на разне начине и самопомоћ. Роњење у дужину 10–15m. Скокови на ноге и главу. Мешовито пливање. Игре у води. Помоћ другима у води Ватерполо Пливање са лоптом. Хватање и додавање. Основни елементи тактике и игра.
		Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима. Полигон са препрекама
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Физичко вежбање и спорт	Подела моторичких способности. Функција срчано-дисајног система. Основна правила и тактика спортских игара. Понашање на такмичењима и спортским манифестацијама. Чување и одржавање простора, справа и реквизита који се користе у вежбању. Превенција насиља у физичком васпитању и спорту. Решавање спорних ситуација. Коришћење писаних и електронских извора информација из области физчког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај и улога физичког вежбања за професионална занимања у спорту, образовању, здравству, војсци, полицији

– правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – анализира штетне последице конзумирања дувана, алкохола, штетних енергетских напитака и психоактивних супстанци.			и другим занимањима. Структура физичке културе (физичко васпитање, спорт и рекреација).
		Здравствено васпитање	Утицај различитих вежбања на кардио-респираторни систем, скелетно-мишићни и организам уопште. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај правилне исхране. Енергетски напици и њихова штетност. Прва помоћ након површинских повреда, уганућа у прелома. Значај вежбања у природи. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола и психоактивних супстанци Правилно конзумирање додатака исхрани. Мере заштите репродуктивног здравља у процесу вежбања

Методичка упутства

- Наставу организовати као континуитет развоја физичких способности, моторичких вештина и знања из физичке и здравствене културе.
- При планирању уважити индивидуалне разлике и обезбедити диференциране садржаје.
- Примењивати усвојене моторичке вештине у игри, спорту, рекреацији и реалним животним ситуацијама.
- Праћење физичког развоја и моторичких способности спроводити систематски, уз поређење са референтним вредностима.
- Безбедност, прва помоћ, препознавање ризика у води и здравствена култура су саставни део исхода.

Међупредметно повезивање

- Биологија – грађа и функције организма, здравље, исхрана, раст и развој.
- Физика – кретање, сила, равнотежа, механика у спорту.
- Информатика и рачунарство – дигитално праћење активности, обрада података и безбедно коришћење технологије.
- Музичка култура – ритам, темпо, музика и кретање.
- Географија – оријентација и активности у природи.
- Грађанско васпитање – сарадња, толеранција, правила, фер-плеј и ненасилна комуникација.

Праћење, проверавање и оцењивање

Праћење се врши континуирано: кроз ангажовање на часу, напредовање у моторичким умењима, развој физичких способности, познавање правила и безбедносних процедура, одговоран однос према здрављу и сопственом напретку. Почетно и периодично мерење физичког развоја и моторичких способности користи се пре свега за праћење индивидуалног напретка, а не за упоређивање ученика различитих могућности.

12.3. ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

12.3.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не угрожава; – образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права; – наведе примере повезаности различитих култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; – покаже интересовање за упознавање различитих култура; – наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају; – разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе; – уочава у рекламама, филмовима,	**ЉУДСКА ПРАВА** **Заједница припадника различитих културних група**	**Припадност држави и нацији** Патриотизам – осећај љубави и поноса према домовини и свим њеним припадницима. Начини изражавања патриотизма. **Обесправљивање и угрожавање слободе људи.** Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам. **Заједница различитих културних група** Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности. Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота. Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО **Родна (не)равноправност**	**Пол и род** Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), насупрот разликама које друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена). Преношење родних образаца. Стереотипи и предрасуде о роду. **Родна перспектива**

књигама, изрекама, стриповима и другим продуктима културе на који начин се преносе родни обрасци; – указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота; – дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу; – наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; – препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве; – наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником; – наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији; – образложи значај слободе медија за развој демократије; – у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; – препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање; – проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра		Укључивање родне перспективе приликом доношења одлука важних за једну заједницу (образовање, здравље, породица, запошљавање, спорт...). **Родна равноправност** Родна равноправност и једнаке могућности за све ради развоја друштва. Препреке родној равноправности. Одговорност државе, организација цивилног друштва и појединца у постизању родне равноправности. Привремене позитивне мере за постизање родне равноправности (квоте уписа на факултет, субвенције за запошљањање...). **Родно засновано насиље** Родне разлике као основа неравнотеже моћи. Злоупотреба моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља.
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ **Медији**	**Медији** Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...). **Медијска писменост** Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја. **Кодекс у медијима** Кодекс деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	**Снимање кратког филма о вредностима грађанског друштва** Избор теме и формулисање идеје.

и вреднује; – препозна пример злоупотребе деце у медијима; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма, – учествује у избору садржаја и начина рада.	**Вредности грађанског друштва**	Писање сценарија. Подела задатака. Снимање. Монтажа. Презентација. Евалуација.

Начин остваривања програма:
увођењем и мотивацијом ученика за одређене теме
коришћењем интерактивних и истраживачких метода
креирањем ситуација у којима сви ученици истражују и изналазе решења за задате проблеме
дискусијом, појашњавањем и прецизирањем одређених ситуација
кооперативним радом наставника са ученицима у малим групама и тимовима
симулацијама и играњем улога у припремању различитих ситуација где ученици истраживачким методама, уз одређене инструкције и поделу задужења групама, паровима и тимовима решавају постављене задатке
Корелација са осталим наставним предметима:
остварити комуникацију са свим запосленим у школи
остваривати корелацију са свим наставним предметима (историја, географија, српски језик, биологија, ликовна и музичка култура, верска настава и свакодневни живот у прошлости)
корелацију остваривати консултацијом са предметним наставницима, заједничком обрадом истих садржаја, заједничким радом кроз слободне активности ученика, организовањем заједничких посета и излета, а посебно кроз заједничке тематске часове додатне наставе – разних предмета.

12.3.2. ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ наставе Православног катихизиса (Веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном, тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Р.бр. нас. теме	**НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ**	**МЕСЕЦ**										**Бр. час. по теми**	**Број часова за**			
		IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**		Обраду	Утврђи-вање	Систе-матиз.	Друге типове часова
1.	Увод	1										1	1			
2.	Човек је икона Божја	3	4	2								9	5	4		
3.	Подвижничко-евхаристијски етос			2	5							7	5	2		
4.	Литургија					1	3	3				7	5	1	1	
5.	Царство Божје							2	3	4	1	10	6	3	1	
	УКУПНО											**34**	**22**	**10**	**2**	

ТЕМА (наставне јединице)	**ЦИЉ**	**ИСХОДИ** По завршетку теме ученик ће:	**ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА**	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА**
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	· Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; · Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања.	· моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; · моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	· Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе Настава се реализује кроз
II - ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖЈА 2. Човек - икона Божја и свештеник твари 3. Хришћанско схватање личности 4. Грех као промашај човековог назначења 5. Новозаветне заповести Божје 6. Слобода и љубав у хришћанском етосу	· Продубити код ученика знање о човеку као икони Божијој у свету; · Развити свест код ученика о неопходности живота у заједници; · Развити свест код ученика да је грех злоупотреба слободе; · Омогућити ученицима основ за разумевање хришћанског појма слободе; · Подстаћи ученике на узајамну љубав и	· моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. · моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим. · бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. · моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; · моћи да разликује слободу	· Човек - икона Божја и свештеник твари · Хришћанско схватање личности · Грех као промашај човековог назначења · Две велике заповести о љубави · Слобода и љубав у хришћанском етосу	

	поштовање; · Подстаћи ученике на стално преиспитивање свог живота.	од самовоље; · моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.		следеће облике наставе: · теоријска настава (32 часова) · практична настава (2часа) Место реализације наставе · Теоријска настава се реализује у учионици; · Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе · Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. · Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене
III - ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС 7. Хришћански подвиг 8. Подвизи Светитеља 9. Пост 10. Хришћанске врлине 11. Евхаристијски поглед на свет	· Омогућити ученицима основ за правилно разумевање хришћанског подвига; · Упутити ученике на смисао подвига светитеља; · Објаснити ученицима начин, смисао и циљ поста; · Упознати ученике са Житијима Светих; · Развити евхаристијски етос код ученика.	· моћи да увиди да је подвиг начин живота у Цркви; · моћи да препозна различите подвиге као путеве који воде ка истом циљу; · моћи да објасни кад и како се пости; · моћи да увиди смисао и значај поста; · бити подстакнут на пост и молитву као начин служења Богу; · бити подстакнут да развија хришћанске врлине;	· Хришћански подвиг · Примери подвига: свети људи су имали различите подвиге · Хришћански пост (духовни смисао, начин поста, евхаристијски, једнодневни и вишедневни пост) · Основне хришћанске	

		· бити подстакнут да се критички односи према својим поступцима; · бити подстакнут да чита Житија Светих; · бити подстакнут да заснује свој однос према Богу на захвалности.	врлине · Евхаристијски поглед на свет	активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. · Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. · Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја,
IV – ЛИТУРГИЈА 12. Молитва - лична и саборна 13. Црква је Тело Христово 14. Божанствена Литургија (опис тока Литургије) 15. Литургијски простор (делови храма) 16. Освећење времена	· Указати ученицима на значај личне и саборне молитве; · Објаснити ученицима важност Литургије тумачењем значења речи Евхаристија и Литургија (захвалност и заједничко дело); · Указати ученицима да је литургијско сабрање израз Цркве као Тела Христовог; · Указати ученицима на целину литургијског догађаја као узајамног даривања Бога и његовог народа · Упознати ученике са смислом и основним елементима Литургије; · Подстаћи ученике на заједничко учешће у	· моћи да увиди да је молитва разговор са Богом; · бити подстакнут да преиспита и обогати свој молитвени живот; · моћи да схвати личну молитву као припрему за саборну молитву; · моћи да објасни значење речи Литургија и Евхаристија; · моћи да однос међу члановима Цркве пореди са повезаношћу удова у људском телу; · моћи да препозна неке од елемената Литургије; · моћи да увиди да Молитва Господња има литургијску основу; · моћи да наведе најважније делове храма и препозна њихову богослужбену	· Молитва - лична и саборна · Црква је Тело Христово · Божанствена литургија - Проскомидија - Литургија речи (јектенија, мали вход, читања) - Евхаристија (велики вход, анафора, Молитва Господња, причешће) · Литургијски простор (делови храма) · Повезивање времена са литургијским доживљајем вечности (дневни,	

	богослужењима; · Објаснити ученицима динамику богослужбеног времена.	намену. · моћи да именује нека богослужења и да зна да постоје покретни и непокретни празници; · бити подстакнут да активније учествује у богослужењима;	недељни и годишњи богослужбени круг)	интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. · У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. · Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: · процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних
V - ЦАРСТВО БОЖЈЕ 17. Царство Божје – циљ стварања 18. Живот будућег века 19. Сведоци Царства Божјег 20. Обожење – циљ хришћанског живота 21. Знаци присутва Царства Божјег у овом свету (чуда, мошти...) 22. Икона – прозор у вечност	· Објаснити ученицима да је Царство Божије крајњи циљ историје; · Указати ученицима на повезаност између васкрсења мртвих и Царства Божијег; · Објаснити ученицима појам обожења указујући им на библијски опис Преображења Господњег; · Развијање свести ученика да је Литургија икона Царства Божјег; · Упознати ученике са сведочанствима присуства Божијег у овом свету (чуда, мошти...); · Предочити ученицима улогу Цркве у свету;	· моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије; · моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; · моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; · моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; · бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. · моћи да преприча догађај Преображења Господњег; · моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа · моћи да препозна да је	· Царство Божије – циљ стварања · Васкрсење мртвих и живот будућег века · Етос хришћана као сведочанство Царства Божијег · Обожење – живот у савршеној заједници с Богом и другима · Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) · Икона – прозор у вечност	

	· Пружити ученицима основно знање о икономији Духа Светога; · Упознати ученике са иконографијом као изразом есхатолошког стања света и човека.	предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, исцељењима... · моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; · моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; · бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама.		евалуационих листића; · провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: · усмено испитивање; · писмено испитивање; · посматрање понашања ученика; Оквирни број часова по темама Увод – 1 Човек је икона Божија – 6 Подвижничко-евхаристијски етос – 7 Литургија – 9 Царство Божије – 8 Евалуација – 1+2

12.3.3. НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ учења Другог страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Interkulturelle Erfahrungen	9										4	5	9
2.	Medien & Kommunikation		8									4	4	8
3.	Menschen rund um uns		1	7	2							4	6	10
4.	Unsere Welt				7	1						4	4	8
5.	Zukunftspläne					3	6					3	6	9
6.	Damals in Österreich							8				3	5	8
7.	Typisch Schweiz							1	8	2		3	8	11
8.	Zweimal Deutschland									5		2	3	5
УКУПНО		9	9	7	9	4	6	9	8	7		**27**	**41**	**68**

Р. БР.	ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Interkulturelle Erfahrungen	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.23.;ДСТ.1.1.24.;	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • опише одељење на основу података из формулара • опише своје одељење • разуме непознат текст • реши задатак у вези са прочитаним текстом • разуме одслушан текст

			ДСТ.1.2.2;ДСТ.1.2.3.;ДСТ.2.1.6.;ДСТ.2.1.10. ;ДСТ.2.1.16.;ДСТ.2.1.22. ; ДСТ.2.1.29.;ДСТ.2.2.3.;ДСТ.2.3.1.;ДСТ.3.1.2.; ДСТ.3.1.3.;ДСТ.3.1.18.	• формулише индиректна питања • одговори на имејл тако што поставља питања тражећи информације које га занимају • на конкретним примерима примени индиректне везнике • разуме интервју са Au-pair девојком • уме да изнесе претпоставке о томе шта се дешава на фотографији помоћу постављених питања • разуме шта ради Au-pair девојка и да разуме оглас у коме се тражи Au-pair девојка • разуме употребу упитне речи и детерминатива на конкретним примерима • састави реченице у вези са датим текстом помоћу везника *obwohl* • састави краћи текст о летњем кампу
2.	Medien & Kommunikation	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња, дигитална	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.ДСТ.1.1.10.; ДСТ.1.1.21.;ДСТ.1.1.23. ;ДСТ.1.1.24. ;ДСТ.1.2.4. ;ДСТ.2.1.3.; ДСТ.2.1.6.;ДСТ.2.1.16. ;ДСТ.2.1.29.; ДСТ.2.1.30.;ДСТ.2.2.3.; ДСТ.3.1.6. ;ДСТ.3.1.17. ;ДСТ.3.1.18.; ДСТ.3.1.21.; ДСТ.3.2.2.;ДСТ.3.	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • реши задатак у вези са прочитаним текстом • одговори на питања у вези са прочитаним текстом • на основу описа закључи о ком је техничком уређају реч • забележи аргументе за и против употребе паметних мобилних телефона • изрази жељу користећи фразу *Ich hätte/möchte/wäre gern* • изрази шта има, а шта би желео да има • изрази каква је реалност, а каква је жеља • изрази три жеље за златну рибицу • опише особу на основу информација понуђених у тезама • разуме интервјуе у вези са навикама у информисању • попуни табелу са информацијама у вези са оним што је чуо • разуме текст у императиву • на конкретним примерима да примени императив

			2.3.	• напише одговор на прилог са интернет форума • води разговор са партнером у вези са телевизијом • примени стечена знања на тесту
3.	Menschen rund um uns	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8. ДСТ.1.1.10.; ДСТ.1.1.21.;ДСТ.1.1.23. ;ДСТ.1.1.24. ; ДСТ.1.2.4. ; ДСТ.2.1.3.;ДСТ.2.1.6.;ДСТ.2.1.16. ;ДСТ.2.1.29.; ДСТ.2.1.30.;ДСТ.2.2.3.;ДСТ.3.1.6. ;ДСТ.3.1.17. ; ДСТ.3.1.18.;ДСТ.3.1.21.;ДСТ.3.2.2.;ДСТ.3.2.3.	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • разуме непознат текст • реши задатак у вези са прочитаним текстом • преприча текст својим речима • опише стилове живота различитих особа • опише различите особе помоћу придева за изражавање особина • одреди који придев добро описује коју особу • постави питање каква је нека особа и да на то питање одговори • уочи и разуме правила у вези са деклинацијом придева • разуме одслушани текст и реши задатак у вези са тим што је чуо • усвоји нове појмове за означавање одеће • опише шта неко има на себи од одеће • опише каква је одећа коју неко носи • употреби неке од фраза са глаголима и предлозима • опише разне животне стилове • изрази предности и мане различитих животних стилова • препозна присвојни генитив и да га употреби у реченици • разуме и у задацима примени вокабулар и граматичке теме у вези са темама прве три лекције
	Unsere Welt	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.15. ;ДСТ.1.1.18. ;ДСТ.1.3.1. ;ДСТ.2.1.5. ;ДС	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • разуме непознат текст • реши задатак у вези са прочитаним текстом • одговори на питања у вези са текстом • проширује вокабулар у вези са угроженим животињским врстама

4.			Т.2.1.16.;ДСТ.2.1.21.;ДСТ.2.1.23.;ДСТ.2.2.2.;ДСТ.2.2.3.;ДСТ.3.1.1.;ДСТ.3.1.14.;ДСТ.3.1.21.	• попуни формулар • разуме значај заштите и очувања различитих животињских врста • опише фотографију • разврста куда иде која врста смећа • разуме информације из табеле и да је попуни према сопственом мишљењу • развија критички став према улози човека у загађењу природе • разуме употребу инфинитива са *zu* • функционално користи конструкцију у реченицама • разуме када људи говоре о томе шта чине за заштиту животне околине • користи термине у вези са алтернативним изворима енергије • разуме текст на тему соларне енергије • пребаци реченице из директног у индиректни говор користећи зависно сложене реченице са везником *dass* • претпостави како ће изгледати његов живот за 15 година • каже нешто о алтернативним изворима енергије
5.	Zukunftspläne	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња, дигитална	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.19;ДСТ.1.1.23. ;ДСТ.1.1.24.;ДСТ.1.3.4.;ДСТ.2.1.4.;ДСТ.2.1.13.;ДСТ.2.1.17.;ДСТ.2.2.3.;ДСТ.2.3.7. ; ДСТ.3.1.3. ;ДСТ.3.1.22.;ДСТ.3.2.4. ;	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • именује занимање на немачком језику • води кратке дијалоге о томе ко се бави којим занимањем • повеже занимање са послом који се у оквиру тог занимања обавља, као и са местом где се посао обавља • опише своје жељено занимање и да води кратак разговор у вези са тим • примени стечена знања на тесту • решава задатке на тесту • разуме прочитане текстове • из текста извуче кључне информације

6.	Damals in Österreich	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.21.;ДСТ.1.1.23.;ДСТ.1.1.24.;ДСТ.2.1.3.;ДСТ.2.1.16.;ДСТ.2.1.17;ДСТ.2.1.29.;ДСТ.2.1.30.;ДСТ.2.2.2.;ДСТ.2.2.3;ДСТ.2.3.7.;ДСТ.3.1.18.;ДСТ.3.2.3.;	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • води кратак разговор о томе чиме ће се неко бавити кад одрасте и због чега • опише шта ће неко радити у оквиру одређеног занимања • прокоментарише табеларно приказану статистику • у кратком дијалогу образложи због чега нешто жели да предузме користећи везник *deshalb* • поставља питања у вези са Моцартовом биографијом и на њих и да одговори • разуме чињенице из Моцартове биографије • разговара на тему омиљене врсте музике • разуме биографски текст • сазна нешто ново о животу на аустријском двору у XIX веку • разврста правилне и неправилне глаголе у претериту
7.	Typisch Schweiz	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.;ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.15.;ДСТ.1.1.16.;ДСТ.1.1.19.ДСТ.1.1.21.;ДСТ.1.2.2.;ДСТ.1.2.3.;ДСТ.2.1.1. ;ДСТ.2.1.2.;ДСТ.2.1.3.;ДСТ.2.1.10. ; ДСТ.2.1.17. ;ДСТ.2.1.31;ДСТ.2.2.1.; ДСТ.2.2.2.;ДСТ.3.1.1. ;ДСТ.3.1.8	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • на основу картица са подацима исприча шта се које године дешавало • функционално користи заменице *man, jemand* и *etwas* • разуме текст о томе шта све раде деца у обданишту у Швајцарској • упореди свој школски дан са Софијиним даном у погледу распореда часова и наставе матерњег језика • каже шта му се у вези са одређеним школским темама допада, а шта не • разуме информативни текст о Виљему Телу • одговори на питања у вези са легендом о Виљему Телу • разуме текст о швајцарском дијалекту немачког језика • повеже речи из швајцарског дијалекта са речима из стандардног немачког језика

				• прочита текст на швајцарском дијалекту • напише имејл замишљеној пријатељици из Швајцарске
8.	Zweimal Deutschland	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.17. ;ДСТ.1.1.18. ;ДСТ.1.1.20.;ДСТ.1.2.3.; ДСТ.2.1.1.;ДСТ.2.1.4.;ДСТ.2.1.5.;ДСТ.2.1.12.;ДСТ.2.1.16.;ДСТ.2.1.17.; ДСТ.2.1.24.;ДСТ.2.1.27.;ДСТ.2.2.3. ;ДСТ.2.3.1.; ДСТ.3.1.3.;ДСТ.3.1.9. ;ДСТ.3.1.18. ;ДСТ.3.1.23. ;ДСТ.3.2.1.;ДСТ.3.22.;ДСТ.3.3.2.	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: • разуме непознате текстове у вези са разједињењем Немачке, изградњом Берлинског зида и животом људи након уједињења Немачке • осмисли причу користећи се језичким и граматичким искуствима стеченим у току школске године

Комуникативна функција	**Језички садржаји**
Поздрављање и представљање себе и других и тражење/ давање основних информација о себи и другима	*Hallo Sarah, wie geht es dir? Guten Tag, Frau Bauer, wie geht es Ihnen? Danke, (mir geht es) sehr gut/prima/ nicht schlecht. Leider schlecht. Es geht.* *Ich freue mich. Freut mich!* *Es war schön. Ich hoffe, dich wiederzusehen.* *Bis bald! Bis dann!* *Ist Marion dein Vor- oder Nachname? – Mein Vorname.* *Und wie ist dein Nachname? – Kruggel.* *Vesna, woher kommst du? – Ich bin in Deutschland geboren, aber meine Eltern kommen aus Serbien. Sie sind vor 20*

	Jahren nach Deutschland gekommen./ Sie leben seit 20 Jahren hier in Bamberg. *Das ist meine Oma Maria. – Ist sie deine Oma mütterlicherseits oder väterlicherseits? – Sie ist die Mutter von meinem Vater. Meine Großeltern väterlicherseits sind gestorben, als ich 10 Jahre alt war.* *Meine Großeltern väterlicherseits leben nicht mehr.* *Das sind meine Schulfreunde Maja und Philip. Wir trainieren jeden Tag/ zweimal pro Woche/ montags und freitags zusammen Judo im Sportverein „Spartak". Maja und ich sind auch Mitglieder der Drama AG. – Bist auch in einem Verein/ in einer AG? Treibst du Sport? Spielst du ein Instrumet?* *Das ist Herr Baumgartner, mein neuer Nachbar. Er ist Ingenieur und arbeitet bei Bosch. Er kommt aus Stuttgart. Jetzt wohnt er aber in Serbien. Er ist geschieden und hat zwei Kinder. Als Programierer entwickelt er Programme in seiner Firma.* Личне заменице Упитне речи (*wer, woher, wo, wohin, wie…*). Одређени и неодређени члан. Прилози за време, место и начин Правилно и неправилно поређење придева и прилога (*gern, gut, viel*) Садашње и прошло време (перфект и претерит помоћних и модалних глагола). **(Интер)културни садржаји**: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе. Особености градова и области у земљама немачког говорног подручја.
Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања	*Wie sieht er/sie aus? – Er ist groß und schlank, seine Haare sind blond und glatt. Sie ist etwas kleiner als er. Sie hat lange, lockige Haare und ist sehr hübsch.* *Wie ist er? – Fleißig, zuverlässig, ordentlich, humorvoll und hilfsbereit.* *Sie ist eine gute Schauspielerin, wie geboren für die Bühne.* *Fast food ist ungesund. Pommes sind zu fett und zu salzig. Warum isst du sie dann?* *Dein Zimmer ist aber schön gemütlich. Es ist groß und hell, modern eingerichtet. Das Sofa ist sehr bequem. Am besten gefällt mir der Balkon und der Blick von hier oben.* *Das Fenster ist gebrochen! Das Wetter ist aber wunderschön/ furchtbar. Der Film ist ziemlich/ sehr/ total langweilig, das habe ich nicht erwartet.* *Meine Stadt ist klein, sie liegt am See und ist von Bergen umgeben. Alles ist niedlich und es ist schön, hier zu leben.* *Serbien befindet sich an der Kreuzung von Zentral- und Südosteuropa. Belgrad und Novi Sad liegen and der Donau.* *Deutschland besteht aus 16 Bundesländern, Österreich aus neun und die Schweiz aus 26 Kantonen.*

	Was sind die Wahrzeichen von Belgrad? Was muss man in Belgrad besichtigen? Именице. Личне заменице Упитне речи (*wer, woher, wo, wohin, wie, welcher, welche, welches, was für ein…*). Одређени и неодређени члан – употреба. Прилози за време, место и начин и појачавање особина (*ganz, ziemlich, total, furchtbar, schrecklich…*) Правилно и неправилно поређење придева и прилога (*gern, gut, viel*) Придевска промена са чланом. Садашње и прошло време (перфект и претерит). **(Интер)културни садржаји**: особености наше земље и земаља немачког говорног подручја (знаменитости, географске карактеристике и сл.)
Изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих	*Um wieviel Uhr treffen wir uns heute vor dem Kino? Um halb acht oder? Kommst du mit?* *Nehmen Sie/ Nimm den Bus Nummer 78 um Viertel nach sieben. Er fährt direkt zum Kino. Dann sehen wir uns, bis dann.* *Ich ziehe nach Deutschland um, deshalb lade ich dich zu meiner Abschiedsparty ein. Sag bitte Bescheid, wenn du nicht kommen kannst.* *Danke für die Einladung. Leider kann ich nicht kommen, denn ich bin am Samstag bei meinen Großeltern. Sie feiern ihren Hochzeitstag.* *Danke für die Einladung, ich komme gerne.* *Wir gehen morgen ins Konzert. Hast du Lust mitzukommen?/ Hast du Lust auf das Konzert? – Natürlich. Super Idee. Ich bin nicht daran interessiert.* *Du bist dick geworden. Du solltest deine Ernährung umstellen und dich mehr bewegen. Vielleicht solltest du nach 18 Uhr nichts essen. Vergiss alle Süßigkeiten! Iss mehr Obst und Gemüse!* *Sollte* за давање савета Модални и помоћни глаголи за изражавање предлога *(möcht-, können/ könnt-, wollen, dürfen/dürft-, würd-)* Заповедни начин Прилози *(deshalb, darum, deswegen)* Везници за изражавање узрока *(weil, da, denn)* **(Интер)културни садржаји**: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.
Изражавање молби,	*Kannst du/Könntest du etwas langsamer/leiser sprechen?*

захтева, обавештења, извињења, честитања и захвалности	*Könnten Sie das Radio ausmachen, ich kann mich nicht konzentireren.* *Ich bitte dich um Hilfe. Ich bitte dich mir zu helfen.* *Lass mich in Ruhe! Lass mich ausreden!* *Der Leher teilte mit, dass der Unterricht morgen wegen seiner Krankheit ausfällt.* *Entschldigung! Vezeihung! Entschuldige für Verspätung! Tut mir leid, aber ich habe den Bus verpasst.* *Ich gratuliere zum Jubiläum. Alles Gute! Herzlichen Glückwunsch! Danke schön. Ich bedanke mich für die Geschenke.* Модални глаголи и глагол *lassen* за изражавање молбе и захтева (облици индикатива и конјуктива) **(Интер)културни садржаји:** правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.
Разумевање и давање упутстава	*Ergänze die Sätze! Antwortet auf die Fragen! Ordne die Texte den Fotos zu. Die Flaschen gehören in diesen Container.* *Diese Tabletten solltest du dreimal täglich einnehmen. Füllen Sie dieses Formular aus. Du solltest weniger Süßigkeiten essen und viel Wasser trinken.* *Wenn es stark regnet, musst du alle Fenster zumachen.* Реалне кондиционалне реченице Заповедни начин. **(Интер)културни садржаји:** правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.
Описивање радњи у садашњости	*Wie lange brauchst du bis zur Schule? Ich brauche eine halbe Stunde zu Fuß. Aber wenn ich mit dem Bus fahre, (dann) brauche nur 10 Minuten.* *Die Schüler in Indien tragen Uniformen wie die Schüler in England, nicht wahr?* *Wenn du dich nicht regelmäßig bewegst, kannst du nicht gesund bleiben.* *Mein Vater geht montags ins Schwimmbad und freitags ins Fitnesstudio.* *Ich komme in 10 Minuten, bitte warte auf mich.* *Wir leben seit 5 Jahren in dieser Wohnung.* *Er fährt für drei Wochen nach Berlin.* Презент за изражавање сталних и уобичајених радњи Везници (*wenn, während*) Предлози за изражавање времена *(in, an, um, seit, für).* **(Интер)културни садржаји**: породични живот; живот у школи и у ширем друштвеном окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји.
Описивање радњи у прошлости	*Es war nett von dir, dass du auf meinen Hund aufgepasst hast, während ich beim Arzt war.* *Wo hast du gewohnt, als du Kind warst?*

	Hast du dieses Buch schon gelesen? – Ja, vor 3 Jahren. *Nach 8 Jahren hat er aufgehört Basketball zu trainieren.* *Wie hast du deine Ferien verbracht? – Zuerst bin ich mit meinen Eltern ans Meer gefahren und danach habe ich eine Sprachreise nach London gemacht. Es war super.* *Der Erste Weltkrieg ist 1914 ausgebrochen und hat vier Jahre gedauert.* *Mileva Maric war mit Albert Einstein verheiratet. Sie hat ihm viel bei der Forschung geholfen und zu seinem Erfolg beigetragen.* Перфект и претерит правилних и неправилних глагола Везници *wenn, als, während, bis.* **Интер)културни садржаји**: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости
Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања)	*Ich gehe morgen zum Zahnarzt, denn ich habe heftige Zahnschmerzen.* *Unsere Tante Maria kommt in zwei Stunden zu uns.* *Nach dem Studium wirst du bestimmt bei deinem Vater in der Firma arbeiten.* *Ich vermute, dass er im Ausland studieren wird.* *Ich glaube, der Regen hört bald auf. Ich hoffe, dass der Regen bald aufhört.* *Was hast du am Sonntagnachmittag vor? – Nichts, ich möchte mich ein bisschen erholen.* *Was wirst du Hans in Belgrad zeigen, wenn er zu Besuch kommt?* Презент и футур Везници (*wenn, sobald).* **(Интер)културни садржаји**: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.
Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања	*Wie fühlst du dich? Mein Bauch tut weh und ich habe Fieber. – Du musst zum Arzt gehen. Gute Besserung* *Ich fühle mich ziemlich einsam, seitdem wir hierher umgezogen sind.* *Warum ärgert er sich über seine Kinder? Vielleicht haben sie schlechte Noten, oder?* *Ich bin von unserem Spiel enttäuscht. Das war nicht unser glücklicher Tag.* *Er hat sich so gefreut, als er dieses Stipendium bekommen hat.* *Wofür interessiert sich deine Schwester? Sie ist interessiert an Mode. Sie kauft ständig Klamotten und Modemagazine.* *Unser Sportlehrer war sehr stolz auf uns, als wir die Medaille gewonnen haben.* *Warum hast du das nicht aufgegessen? – Ich habe keinen Hunger, ich bin satt.* Глаголи са предложним објектом.

	(Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација
Исказивање просторних односа и упутстава за оријентацију у простору	*Können/Könnten Sie mir sagen, wie ich zum Stadion komme?* *Entschuldigung, wo ist die nächste Bushaltestelle? – Gehen Sie nur geradeaus und dann die zweite Straße links.* *Was ist dieses weiße Gebäude gegenüber dem Rathaus?* *Wir sind an der Donau vorbeigefahren.* *Mein Haus ist nicht weit weg von der Bushaltestelle (entfernt).* *Wo ist der Fahrkartenautomat? – Da drüben.* *Das Wetter ist schön, geh raus und verbringe nicht die ganze Zeit drinnen vor dem Computer.* *Kommt er aus Süddeutschland? – Ja, sein Ort ist liegt im Südwesten. Er liegt an einem wunderschönen See.* Предлози за изражавање положаја и просторних односа Прилози за изражавање просторних односа Компаратив и суперлатив придева Заповедни начин. **(Интер)културни садржаји**: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика; идиоматска/метафоричка употреба предлошких израза.
Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза	*Der Schulleiter hat Handyverbot eingeführt. Wir müssen unsere Handys vor dem Unterricht ausschalten und auf dem Tisch liegen lassen. Wie sind die Regeln an deiner Schule?* *Du darfst diese Grünfläche nicht betreten. Das ist nicht gestattet. An Regeln muss man sich halten.* *Meine Eltern haben mir verboten, ins Konzert zu gehen, weil ich morgen einen Mathetest schreibe.* *In Deutschland wird der Müll getrennt und das muss du berücksichtigen, solange du in Deutschland lebst.* *Rauchen verboten. Tiere füttern ist nicht erlaubt! Eintritt gesperrt! Lass mich schlafen! Lass uns in Ruhe!* Заповедни начин Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе *Lassen* + инфинитив. **(Интер)културни садржаји**: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.
Изражавање припадања и поседовања	*Gehört das Auto Marions Vater? Gehört das Auto dem Vater von Marion?* *Das ist meine Sonnenbrille.* *Er is der Onkel meines besten Freundes/ von meinem besten Freund. Ist das dein Fahrrad? – Ja, (es ist) meins. Du kannst es haben und fahren.* *Der Pulli gefällt mir sehr, ich muss ihn haben.*

	Mir passt die Größe dieser Bluse nicht. Wie ist der Name des Autors? *Wessen Hund ist das? Das ist der Hund meiner Freundin Martha/ Marthas Hund.* Саксонски генитив са именицом у једнини и множини Присвојни детерминативи Генитив Питања са *Wessen?* **(Интер)културни садржаји**: однос према својој и туђој имовини.
Изражавање допадања и недопадања	*Was ist deine Lieblingsfreizeitbeschäftigung? – Skaten.* *Mir gefällt dieser Film sehr. Er ist einfach Spitze. Die Schauspieler waren total gut.* *Ich finde Schwimmen sehr gesund.* *Er mag Skilaufen, darüber hat er sich immer gefreut.* *Ich liebe Tiere.* *Basteln macht mir Spaß.* *Sie genießt, wenn sie ihren Morgenkaffee auf der Terrasse trinkt. Meine Schwester mag lieber Cola als Fanta. Was magst du lieber? Was bevorzugst du? Hörbücher oder gedruckte Bücher?* Придевска промена Питања са *Wie? Welcher, welche, welches? Was für ein?* **(Интер)културни садржаји**: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт.
Изражавање мишљења	*Ich denke/miene/glaube/vermute, dass Fast Food der Gesundheit schaden kann. Ich finde, Fast Food kann auch schmecken.* *Ich teile auch deine Meinung. Meiner Meinung/Ansicht nach haben die Deutschen das beste Brot.* *Ich fnde ihren Rock zu kurz. Findest du auch?* *Wer gewinnt das Spiel, was denkst du?* *Ich finde das Kleid nicht so schön, obwohl es so teuer ist.* *Er sagt, dass ihm der neue Mathelehrer gut gefällt. Nur weiß er noch nicht, ob er streng ist.* Везници *dass, w?, ob, obwohl* **(Интер)културни садржаји**: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.
Изражавање количине, димензија и	*Wie viele Einwohner hat Belgrad? Etwa 1.7 Millionen.* *Der Rhein ist mehr als 1200m lang.*

цена	*Wie hoch ist das höchste Gebäude der Welt? – 829 Meter, das ist ein Wolkenkratzer in Dubai.* *Wie groß bist du? – 1,87.* *Er wohnt im fünften Stock.* *Wie weit ist Novi Sad von Belgrad entfernt? – Ich denke, 80km.* *Wieviel wiegt ein Elephant? – Keine Ahnung.* *Wie groß ist deine Wohnung? – Die Fläche beträgt 76 Quadratmeter.* *Was brauchst du für diesen Kuchen? – 250 Gramm Mehl, 10 Eier, eine Tafel Schokolade.* Основни бројеви преко 1000 Мерне јединице **(Интер)културни садржаји**: друштвено окружење; валуте циљних култура; метрички и неметрички систем мерних јединица.

12.4. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

12.4.1. ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Циљ учења слободне наставне активности Предузетништво је да допринесе развоју иновативности и предузимљивости код ученика, способности да се идеје претворе у акцију, способности за тимски рад и коришћење разноврсних извора знања ради бољег разумевања друштвених процеса и појава и преузимања одговорне улоге у савременом друштву.

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ По завршетку програма ученик ће бити у стању да	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	– наведе основна права потрошача и начине њихове заштите; – на декларацији пронађе најважније информације о производу и одреди однос цене и квалитета; – посматра занимања из перспективе некад и сад и предвиди могућности њиховог развоја у будућности; – повезује одређена занимања и врсту и нивое образовања; – препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања; – се укључи у иницијативе које се покрећу у школи;	**ЗАШТИТА ПРАВА ПОТРОШАЧА** Однос цене и квалитета производа/услуге. Декларација производа. Уговорна обавеза за услугу. Остваривање права потрошача. **СВЕТ РАДА** Свет занимања некад, сад и у будућности. Професионална оријентација. Професионални развој. Форма и функција CV и мотивационог писма. Концепт целоживотног учења.
Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	– разликује особине лидера и менаџера; – одговорно преузима задужења у тиму, сарађује са другим члановима тима и учествује у доношењу одлука;	**ПОКРЕНИ СЕБЕ И ДРУГЕ** Покретање иницијативе. Менаџмент и лидерство.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	– планира, распоређује и управља ресурсима (знања и вештине, време, новац, технологије); – учествује у осмишљавању пословне идеје; – информише се о постојању сличних производа на тржишту; – комуницира са окружењем о креативним идејама свога тима; – примењује правила пословне комуникације; – поштује етичке принципе у пословању; – израчуна трошкове израде производа према датим инструкцијама; – прикупи информације о ценама сличних производа на тржишту и на основу њих одреди цену свог производа; – учествује у промоцији и продаји производа; – презентује рад свог тима.	**УЧЕНИЧКА ПРЕДУЗЕЋА** Појам предузећа (привредног субјекта). Производ и/или услуга. Појам тржишта. Људски и материјални ресурси. Пословна комуникација. Основни етички принципи у пословању. Процес производње и процес пружања услуга. Цена производа или услуге. Облици промовисања производа. Продаја производа или услуге.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа не може се заснивати на класичним индивидуалним усменим и писаним проверама. Уместо тога, наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како комуницирају и сарађују, како прикупљају податке, како аргументују, евалуирају, дају креативна решења, како представљају резултате свога рада итд.

Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретација, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, колико су креативни, како решавају задатке који садрже неке аспекте истраживачког рада, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам.

Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.* Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

12.5. ПРОГАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

12.5.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Циљеви и задаци		У зависности од уочених пропуста због објективних и субјективних сметњи, а да би се постигли позитивни резултати код једног броја ученика, овом креативном виду рада посвећује се посебна пажња. Допунски рад се у појединим областима одвија у току године према утврђеном распореду, у мањим групама или индивидуално, јер једино таква организациона форма може дати резултате.Допунска настава организује се као помоћ ученицима који заостају у редовном наставном процесу из следећих субјективних и објективних разлога: • дужег одсуства због болести • преласка из друге школе, односно средине • субјективних сметњи: болести, развода родитеља… • неуједначеног психофизичког развоја • лоших социјалних услова	
Назив области	Број часова	НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ	
1 ЈЕЗИК	1.	Реченични чланови	
	2.	Врста речи	
	3.	Историја језика	
	4.	Историја језика	
	5.	Историја језика	
	6.	Народни и књижевни језик	
	7.	Грађење речи	
	8.	Грађење речи	
	9.	Гласовне промене	
	10.	Гласовне промене	
	11.	Гласовне промене	

	12.	Акценти	
	13.	Падежи	
	14.	Падежи	
	15.	Промењива врста речи	
	16.	Промењива врста речи	
	17.	Непромењива врста речи	
	18.	Непромењива врста речи	
	19.	Напоредни односи међу реченичним члановима	
	20.	Напоредни односи међу реченичним члановима	
	21.	Реченице према комуникативној функцији	
	22.	Врсте зависних реченица	
	23.	Врсте зависних реченица	
	24.	Врсте синтагми	
	25.	Врсте синтагми	
	26.	Реченични чланови исказани разним синтаксичким јединицама	
	27.	Реченични чланови исказани разним синтаксичким јединицама	
2 КЊИЖЕВНОСТ	28.	Стилске фигуре	
	29.	Одређивање облика казивања у делима	
	30.	Књижевни родови и врсте	
3 ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	31.	Разговор о омиљеном филму	
	32.	Приказ дела по избору	
	33.	Писање речце не уз глаголе, именице, придеве и прилоге	
	34.	Знаци интерпункције у управном говору	
	35.	Подела речи на слогове	
	36.	Анализа протеклог допунског рада	
Укупан број часова: 36			

12.5.2. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Циљеви и задаци		. На часовима додатне наставе ученици се оспособљавају заправилну рецепцију књижевног текста и развијају говорну и писану културу. Централно место у овој настави заузиманаставај езика (граматика, правопис,стилистика). Ученици самостално уочавају језичке појаве, анализирају појаве на другим примерима, сами изводе правила и потврђују своје закључке новим примерима. У реализацији ових часова они уочавају најчешће језичке замке, савлађују тежејезичке проблеме и тако се уче језичком мајсторству. Ученици се оспособљавају за правилно уочавање облика зивања и за уочавање стилских изражајних средстава, а исто тако, кроз лексичко-семантичке и правописневежбе, богате свој језички израз. Знатан број ових часова посвећен је припреми ученика за такмичење из српског језика. У склопу ове припреме, они убрзаним темпом прелазе свеобласти предвиђене за свој разред и решавају тестове који су рађени по узору на тестове ранијих такмичења.У зависности од постигнутих резултата, ученици с еквалификују за даља такмичења (школско, општинско, градско и републичко – самоза 7. и 8. разред).Примарна карактеристика додатне наставе је стесистематски рад на развијању језичке културе ученика	
Наставна област	Број часова	НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ	
1 ЈЕЗИК	1.	Уводни час – представљање садржаја рада на часовима додатне наставе	
	2.	Глаголски облици – (времена и начини)	
	3.	Падежи и њихова значења	
	4.	Гласовне промене	
	5.	Одступања од гласовних промена	
	6.	Творба речи	
	7.	Припрема за Школско такмичење из језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	8.	Припрема за Школско такмичење из језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	9.	Индивидуална припрема одабраних ученика за такмичење	
	10.	Индивидуална припрема одабраних ученика за такмичење	
	11.	Анализа теста са такмичења	
	12.	Припрема ученика који су остварили пласман на Општинско такмичење из српског језика и	

		језичке културе	
	13.	Припрема ученика који су остварили пласман на Општинско такмичење из српског језика и језичке културе	
	14.	Анализа тестова са такмичења	
	15.	Обнављање и ширење знања о падежима	
	16.	Историја језика	
	17.	Припрема ученика који су остварили пласман на Градско такмичење из српског језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	18.	Припрема ученика који су остварили пласман на Градско такмичење из српског језика и језичке културе (рад на тестовима)	
	19.	Анализа теста са Градског такмичења	
	20.	Правопис: неке језичке недоумице	
2 Књижевност	21	Песме из циклуса Ослобођење Србије	
	22.	Обнављање књижевних дела из петог разреда	
	23.	Обнављање књижевних дела из шестог разреда	
	24.	Обнављање књижевних дела из седмог разреда	
	25.	Књижевнотеоријски појмови(сиже, фабула, композиција...)	
3 Језичка култура	26.	Писање есеја	
	27.	Писање црте и цртице	
	28.	Изражајно читање и казивање. Реченична интонација	
	29.	Неологизми и арзаизми	
	30.	Интерпункција у зависносложеним реченицама и глаголским облицима	
	31.	Писање расправе о теми по избору	
	32.	Дискусија о одабраном проблему или појави	
	33.	Одређивање облика казивања у тексту	
	34	Одређивање функционалних стилова на примерима	
	35.	Интерпретација дела по избору	
	36.	Анализа протеклог додатног рада; информације о активностима у осмом разреду	
Укупан број часова: 36			

12.5.3. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржаји програма	Активности	Циљеви и задаци	Бр. часова
Читање, слушање и разумевање прочитаног	Правилно читање и писање речи, слушање, одговарање на питања у вези са текстом, разговор	Оспособљавање ученика за коришћење све четири вештине страног језика: писање, читање, разумевање текста и конверзација. Оспособљавање ученика, за употребу граматичких форми и лексичких структура, помоћ у правилном читању, разумевању текста и писању.	17
Знање о језику	Правилно формирање глаголских облика (Present Simple and Continuous, Past Simple and Continuous, Present Perfect, Past Perfect, Future Simple and Continuous), пасивне реченице, условне реченице, неуправни говор		17
Укупно			34

12.5.4. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржаји програма	Активности	Циљеви и задаци	Бр. часова
Језик и култура изражавања	Читање новинских текстова, слушање говорних емисија, писање есеја, прича, писама, мејлова, прављење презентација	Оспособљавање ученика за самостално писано и усмено изражавању кроз писање есеја и усмену презентацију у вези са одређеном темом. Оспособљавање ученика за проширења знања у домену граматичких и лексичких структура.	17
Знање о језику	Овладавање граматичким и правописним правилима; Припрема за такмичење		17
Укупно			34

12.5.5. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ

Циљ	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.				
Кораци реализације	Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.				
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи				
Временски оквир	Током школске године				
	Садржаји програма	Начин и поступак остваривања	Активности у образовно-васпитном раду	Исходи	Начин праћења и вредновања остварености исхода

12.5.6. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ

Циљ	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.				
Кораци реализације	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика.				
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи				
Временски оквир	Током школске године				
	Садржаји програма	Начин и поступак остваривања	Активности у образовно-васпитном раду	Исходи	Начин праћења остварености исхода

12.5.7. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Циљ додатне наставе географије у осмом разреду је да ученицима пружи знања и објашњења о географским појавама, објектима и процесима на територији Репубике Србије, слањајући се на претходно стечена знања и умења ученика. Настава географије омогућава тумачење и разумевање сложених друштвено-географских промена и процеса у нашој држави и на Балканском полуострву.

ТЕМА **модул/област**	**ЦИЉЕВИ**		**ИСХОДИ** Ученик ће бити у стању да:
Додатна настава	-Омогућава рад са даровитим ученицима кроз додатна вежбања и задатке ; -Омогућава даровитим ученицима проширивање знања о основним економско-географским одликама света;		-Самостално користи географску карту као извор географских информација у процесу стицања нових знања и истраживања у свакодневном животу ; -Одржава константну мотивацију и жељу за учењем -Јача вољу за самосталним истраживањем;
Облик рада	**Методе рада**	**Време реализације**	**Наставна средства**
• индивидуални • групни	• дијалошка • рад на тексту, немој карти	- Током школске године	• Уџбеник • Географкси атлас • Нема карта

ТЕМА /област	**ЦИЉЕВИ**	**ИСХОДИ**
Југоисточна Европа	- Усвајање граница и положаја Балканског полуострва у оквиру европског континента; - Стицање знања о политичким	Ученик: - Одређује положај Балканског полуострва у односу на друге делове Европе; - Познаје како је текло формирање и распад

	приликама на Балканском полуострву током XX века;	Југославије ;
Положај Србије	- Усвајање географског положаја, граница и величине Републике Србије у оквиру европског континента;	Ученик: - Одређује, повезује и схвата значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету; - Одређује положај места и тачака на географској карти; - Разуме важност саобраћајне повезаности са другим регионима и државама;
Основне морфотектонске карактеристике рељефа	- Стицање знања о природно-географским одликама Републике Србије ; - Усвајање највише, најниже, најзападније, наисточније, најсевернији и најјужније тачке Србије;	Ученик: - Приказује понуђене географске појмове на немој карти картографским изражајним редствима;
Панонска низија	- Усвајање знања о простирању и иницијалним деловима Панонске низије; - Стицање знања о настанку лесних заравни, пешчара и алувијалних равни;	Ученик: - Разликује лесне заравни и пешчаре; - Проналази задате појмове на карти Србије;
Планинска област	- Усвајање основних морфотектонских црта рељефа у Србији; - Уочавање и разликовање зоне веначних и громадних планина;	Ученик: - Зна рељеф своје земље; - Разликује младе веначне и старе громадне планине у Србији и разуме њихов постанак;
Основне климатске одлике Србије	- Упознавање и стицање знања о основним типовима климе у Србији ; - Издвајање климатских елемената и климатских фактора;	Ученик: - Разликује континенталну од умерено континенталне климе и њених варијетета ; - Зна просечну вредност климатских елемената на нивоу сваког климата; - Зна како и које географске области утичу на климу Србије;
Хидрграфија	- Стицање основних знања о	Ученик:

	хидрографским одликама Републике Србије ; - Разликовање језера по начину постанка и усвајање поделе на природна и вештачка;	- Зна да одреди ком сливу припадају реке Србије; - Приказује одређене географске појмове на немој карти картографским изражајним средствима;
Састав и карактер тла у Србији	- Упознавање основних типова земљишта на територији Републике Србије;	Ученик: - Познаје основне карактеристике типова земљишта, елементе заштите од ерозије;
Биљни и животињски свет	- Формирање свести ученика о разноликости биљног и животињског света, о њиховом значају и начину очувања;	Ученик: - Зна основне карактеристике флоре и фауне на територији наше земље и утицај природних и друштвених чинилаца на њихово распрострањење; - Схвата значај заштите и унапређења животне средине ;
Становништво и насеља	- Стицање знања о друштвено-географским одликама Републике Србије ; - очавање просторног распореда становништва; - Упознавање ученика са популационом политиком и значајем обнављања становништва; - Дефинисање појма насеља и разликовање основних типова насеља;	Ученик: - Објашњава утицај природни и друштвених фактора на развој и размештај становништва; - Разликује и објашњава кретање становништва; - Дефинише појам "беле куге" и издваја регије са већом густином насељености; - Разликује полну,старосну и образовну структуру ; - Развијају осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури и доприноси очувању и неговању националног и културног идентитета; - Разликује збијени и разбијени тип насеља и њихове подврсте;
Привреда Србије	- Ученици се упознају са економско-географским карактеристикама Републике	Ученик: - Дефинише појам привреде и факторе развоја ;

	Србије; - Стицање знања о распрострањености минералних сировина и врстама енергетских извора;	- Објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности; - Разуме ограниченост природних ресурса на Земљи и разлику између обновљивих и необновљивих ресурса;

12.5.8. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ

садржај програма	**број часова**	**активности у васпитно – образовном раду**	**основни облици извођења програма**	**циљеви и задаци садржаја програма**
осцилаторно и таласно кретање	1	учници посматрају кретања, уз помоћ наставника наводе примере, записују, закључују и врше анализу	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да стекне представу о осцилаторном и таласном кретању, да се упозна са величинама које одређују ове врсте кретања и њиховим мерним јединицама и да упозна основне појмове из области звуја
светлосне појаве	3	ученици уз помоћ наставника наводе примере, дискутују, посматрају огледе, записују, изводе закључке и цртају	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да зна законе праволинијског кретања, одбијање и преламање светлости као и једноставне геометријске конструкције ликова код сферних огледала и сочива, зна да је брзина светлости у вакууму највећа познаа брзина у природи, и да се упозна са оптичким инструментима (лупа и микроскоп)
електростатика	1	ученици посматрају, питају, уз помоћ наставника записују, изводе огледе и закључке	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да упозна појаве наелектрисања тела и њихово узајмано деловање, зна да постоје две врсте наелектрисања, да се упозна са појмом електричног поља и рада у пољу, да упозна количину наелектрисања и напон и њихове мерен јединице
магнетно поље	1	ученици посматрају, питају, уз помоћ	- индивидуални рад	ученик треба да стекне појам о магнетном пољу и о деловању магнетног поља на проводник са струјом,

		наставника наводе примере, уочавају, записују	- фронтални рад	уочи еквивалентност магнетног поља електричне струје и сталног магнета
електромагнетна индукција	2	ученици посматрају, уз помоћ наставника дискутују, уочавају, закључују, записују и цртају	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да упозна појаву електромагнетне индукције и наизменичну струју, на нивоу разумевања усвоји Фарадејев закон електромагнетне индукције
елементи атомске и нуклеарне физике	1	ученици посматрају, питају, уз помоћ наставика наводе примере, закључују, записују	- индивидуални рад - фронтални рад	ученик треба да упозна једноставан модел структуре атома (електрони, протони, неутрони), стекне појам о нуклеарним силама, радиоактивности и нуклеарној енергији

12.5.9. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ

садржај програма	**број часова**	**активности у васпитно – образовном раду**	**основни облици извођења програма**	**циљеви и задаци садржаја програма**
звук	1	ученик самостално и спонтанно утврђује феномен Доплеровог ефекта, проблем буке, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет и записује	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о звуку и ултразвуку да би извео закључке и објаснио неке појаве у природи
светлосне појаве	4	ученик самостално и спонтано посматра различите светлосне појаве, мале објекте помоћу микроскопа, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава проблеме	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о светлостним појавама, закону одбијања и преламања светлости, да би извео закључке и решио преоблеме везане за закон одбијања

		везане за закон одбијања и преламања светлости		светлости, сферна огледала, закон преламања сетлости, тоталну рефлексију, сочкива и оптичке инструменте и утврдио примеу истих
електрично поље	3	ученик самостално и спонтано посматра различите облике електричних појава у животу, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачћунеске задатке везане за закон одржања количине наелектрисања, Кулонов закон, рад у пољу и напон	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о електричним појавама, Кулновом закону, раду у пољу и напону да би извео закључке и дошањо до решења сложених задатака (графичких и рачунских)
електрична струја	4	ученик самостално и спонтано изводи огледе, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава слижене рачунске задатке везане за област елетркичне струје	- индивидулани рад - групини рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о Омовом закону, раду и снази електричне струје, Џуловом закону и Кирхофовим правилима да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и проблема везаних за горе наведено
магнетно пољa	1	ученик самостално и спонтано посматра различите облике магнетних појава, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о магнетним појавама, да би извео закључке и дошао до решања сложених задатака
електромагнетна индукција	3	ученика самостлано и спонтано посматра различите огледе, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о електромагнетној индукцији и Теслином трансформатору, да би извео закључке и решио пробелеме везане за електромагнетну индукцију и утврдиио примену Теслоног трансформаториа

атомска и нуклеарна физика	2	ученик самостално и спонтано посматра различите моделе атома, језгра, нуклеарних реакција и слично, поставља питања, изводи закључје, претражује и користи литературу и интернет, решава проблеме везане за даиоактивно зрачење	- индивидуални рад - групни рад - рад у пару	ученик повезује и примењује стечена знања о структури атома и никлеарим реакцијама, да би извео закључке и решио проблеме везане за радиоактивност

12.5.10. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

1. Уводни час – упознавање са програмом допунске наставе
2. Основне особине живих бића
3. Ћелија као основна јединица живота
4. Биљна и животињска ћелија – понављање
5. Порекло живота – основни појмови
6. Разноврсност животиња – бескичмењаци
7. Разноврсност животиња – кичмењаци
8. Основне групе сисара
9. Прилагођеност животиња условима живота
10. Јединство грађе и функције организма
11. Исхрана као услов живота
12. Дисање код живих организама
13. Размножавање живих бића
14. Раст и развој организама
15. Наследне особине
16. Основни појмови генетике
17. Наслеђивање особина код човека
18. Променљивост живих бића
19. Основе еволуције
20. Докази еволуције
21. Систематизација теме „Наслеђивање и еволуција“

22. Појам екосистема
23. Жива и нежива природа
24. Ланци исхране
25. Мреже исхране
26. Заштита животне средине
27. Човек и здравље – правилна исхрана
28. Лична хигијена
29. Превенција болести
30. Здрави стилови живота
31. Завршна систематизација и анализа постигнућа

12.5.11. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

1. Уводни час – план и организација додатне наставе
2. Порекло живота – научне теорије
3. Филогенетско стабло животиња
4. Биодиверзитет Србије
5. Угрожене врсте животиња
6. Ендемске врсте Србије
7. Значај очувања биодиверзитета
8. Истраживање животних заједница
9. Практичан рад – микроскопирање препарата
10. Ћелијске органеле и њихове функције
11. Повезаност грађе и функције органа
12. Хомеостаза организма
13. Биолошки процеси у организму
14. Генетски материјал – ДНК
15. Хромозоми и гени
16. Менделови закони наслеђивања
17. Наследне болести човека

18. Генетика и савремена медицина
19. Природна селекција
20. Чарлс Дарвин и теорија еволуције
21. Докази еволуције живог света
22. Еколошки фактори
23. Биогеохемијски циклуси
24. Екосистеми Србије
25. Климатске промене и њихов утицај на живи свет
26. Заштита природе у Републици Србији
27. Савремени начин живота и здравље
28. Болести зависности и превенција
29. Репродуктивно здравље
30. Израда и презентација ученичких истраживачких радова
31. Завршна систематизација, анализа и евалуација рада

12.5.12. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ХЕМИЈЕ

Циљ	Општи циљ наставе хемије јесте : - развијање функционалне хемијске писмености - развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања - развијање логичног и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу - развијање радозналости, потребе за сазнањем, својствима супстанци у окружењу - развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији. Циљ допунске наставе је да ученик, уз додатну помоћ наставника, стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм наставе и учења у осмом разреду.	
Начин остваривања програма (методе и облици рад)	-индивидуални рад, -фронтални рад, -дијалошка метода, -илустративно демонстративна метода	
Вредновање рада	Писмена и усмена провера знања	
Редни број	Назив теме	Ориентациони број часова

1.	Метали, оксиди и хидроксиди метала	1
2.	Неметали, оксиди неметала и киселине	1
3.	Соли	2
4.	Угљоводоници	2
5.	Органска једињења са кисеоником	2
6.	Биолошки важна органска једињења	1

12.5.13. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ХЕМИЈЕ

Циљ	Општи циљ наставе хемије јесте : - развијање функционалне хемијске писмености - развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања - развијање логичног и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу - развијање радозналости, потребе за сазнањем, својствима супстанци у окружењу - развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији. Додатни рад обухвата садржаје, који се надовезују на програм редовне наставе, али се односе на сложеније хемијске појаве или на појаве за које су ученици показали посебан интерес. Додатни рад обухвата припрему за такмичење и/или активности у складу саутврђеним интересовањима ученика	
Начин остваривања програма (методе и облици рад)	-индивидуални рад, -групни рад, -рад у пару, -дијалошка метода, -илустративно демонстративна метода -практични рад, - решавање рачунских задатака	
Вредновање рада – начин коришћења резултата вредновања	Писмена и усмена провера знања	
Редни број	Назив теме	Оријентациони број часова
1.	Метали, оксиди и хидроксиди метала	1
2.	Неметали, оксиди неметала и киселине	1
3.	Соли	2

4.	Угљоводоници	2
5.	Органска једињења са кисеоником	2
6.	Биолошки важна органска једињења	1

12.5.14. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА

Допунска настава се организује за ученике који у редовној настави не могу постићи задовољајући резултат или за ученике који због дугог одсуствовања у редовној настави не могу да попуне празнине. Циљ је да се надокнаде губици у знању.

План допунске наставе:

- Interkulturelle Erfahrungen, / Indirekte Fragesätze (4 часа)
- Medien und Kommunikation / Obwohl-Satze (3 часа)
- Soziale Netzwerke – Vorteile und Nachteile Lesen und Verstehen (3 часа)
- Kleidung, die Adjektive, Adjetivdelination (4 часа)
- Berufe (2 часа)
- Kausalsätze, weil, denn, deshalb (4 часа)
- Wunderkind – Lesen und Verstehen (3 часа)
- Genitiv – (2 часа)
- Verben und Präpositionen (3 часа)
- Typisch Schweiz (Fragen und Antworten) (3 часа)
- Berliner Mauer (2 часа)

12.5.15. ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА

Додатна настава се организује за ученике који на редовној настави показује изричито занимање за немачки језик , који поседују могућности које се могу још више развити интензивним радом , тј. За напредне ученике. Обрађују се теме за које ученици показују интерес. Теме ће се обрадити на начин који најбоље одговара ученицима , а уклапа се у њихове реалне могућности. Одржава се један час недељно , ученици се често на додатној настави припремају за тамичења, али учествовање на такмичењима није једини циљ додатне наставе.

Теме на додатној настави:

- Interkulturelle Erfahrungen, Schüleraustausch, Au-Pair –Madchen, Jugendjob (4 часа)
- Medien und Kommunikation (2 часа)

- Soziale Netzwerke (3 часа)
- Jugendstile, Punker, Alternative (2 часа)
- Adjektivdeklintion (3 часа)
- Berufe (3 часа)
- Deutschsprachige Länder (die Schweiz, Österreich) (4 часа)
- Kausalsätze (4 часа)
- Geschichte Berlins, Berliner Mauer, Wiedervereinigung (3 часа)
- Vobrereitung auf die Wettbewerb (4 часа)

13. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

13.1. ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

Септембар: Акварел
Октобар. Графичке технике
Новембар: Ливење у вајарству
Децембар: Ливење у вајарству
Јануар: Архитектура
Фебруар: Архитектура
Март: Филм
Април: Таписерија
Мај: Цртање техником угљена
Јун: Цртање техником угљена

13.2. ИСТОРИЈСКА СЕКЦИЈА

Циљ:
- оспособљавање ученика да сакупљају историјске материјале и исте користе за прављење наставних;
- припремање ученика за самостално истраживање прављењем збирки, тематских изложби и писањем историјских дела.

Задаци:
- развијање креативног, стваралачког и истраживачког рада код ученика;
- развијање способности повезивања знања из различитих области;
- проналажење материјала за израду тема и паноа;
- сређивање обрађеног материјала у складу са правилима и прилагођавањем истих за коришћење;
- обогаћивање кабинета радовима чланова секције.

Начин остваривања програма
- радом по групама у кабинету;
- коришћењем савремених наставних средстава и прављењем презентација о догађајима и личностима које су обележиле одређени период;
- коришћењем интерактивних и истраживачких метода;
- приказивањем стеченог знања кроз изложбе и приредбе;
- посетама одређеним институцијама;
- заједничким пројектима са сродним секцијама;
- преко родитеља одређених профила занимања;
- планирањем интердисциплинарних тема у којима учествује више различитих група.

Корелација са осталим наставним предметима
- планирање заједничких пројеката са сродним секцијама и групама;
- остваривање корелације са верском наставом, свакодневним животом у прошлости, ликовном културом, географијом и српским језиком;
- прецизирање корелације месечним плановима.

13.3. ХОР И ОРКЕСТАР

Часови хора и оркестра се изводе континуирано од почетка до краја школске године. Часови хора и оркестра као континуирана настава улазе у фонд часова наставника музичке културе: Часови рада са хором и оркестром (који су индентични са трајањем школског часа - 45 минута) уносе се у распоред школе и део су радне обавезе ученика које одабере наставник.

Хор

Репертоар школских хорова обухвата одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха.

У току школске године потребно је са хором извести најмање десет композиција.

Оркестар

Оркестри могу бити састављени од инструмената који припадају истој породици (блок флауте, мандолине, тамбуре, хармонике, Орфов инструментаријум итд.) или мешовитог састава према расположивим инструментима. Репертоар школског оркестра чине дела домаћих и страних композитора разних епоха, у оригиналном облику или прилагођена за постојећи школски састав.

У току године оркестар треба да изведе најмање осам дела, од којих нека заједно са хором.

Задаци инструменталне наставе су:

- да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем и суделовањем у школским ансамблима
- да упоредо са инструменталном наставом ученицима даје и потребна теоријска знања
- да и овом наставом подстиче код ученика њихове креативне способности и смисао за колективно музицирање.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Током остваривања програма потребно је уважити високу образовну и мотивациону вредност активних и интерактивних (кооперативних) метода наставе/учења те кроз све програмске целине доследно осигурати да најмање једна трећина наставе буде организована употребом ових метода.

У програму музичке културе за седми разред истакнуто место има стицање знања о музици кроз различите епохе. Ови циљеви се остварују кроз слушање музичких дела и активно музицирање (певање и свирање). Основни принцип у остваривању циља и задатака треба да буде активно учешће ученика на часу. Настава музичке културе остварујесе кроз:

-стицање знања о музици

-певање, свирање и стицање основа музичке писмености;

-слушањемузикедечје музичко стваралаштво.

Групним и појединачним певањем или свирањем развија се интересовање ученика да активно учествују у музичком животу своје средине.

Дидактичко-методичка упутства

Препоручени садржаји овог наставног предмета ученицима треба да пруже знања и информације како би разумели, пратили, разликовали, доживљавали и што боље процењивали музичке вредности. За успешну реализацију наставе музичке културе неопходно је остварити основни предуслов: кабинет са наставним и очигледним средствима. Наставна средства су: клавир, комплет Орфовог инструментарија за све ученике, табла са линијским системима, квалитетни уређај за слушање музике, а пожељни су и компјутер, уређај за емитовање DVD-а са пратећом опремом. Очигледна средства укључују: слике појединачних инструмената, гудачког и симфонијског оркестра, слике страних и домаћих композитора и извођача, квалитетне снимке примера.

Наставу треба увек повезивати са другим предметима, музичким животом друштвене средине и учествовати на такмичењима и музичким приредбама.

Извођење музике

Наставник бира од предложених песама, али мора водити рачуна да у његовом раду буду заступљене уметничке, народне, пригодне песме савремених дечјих композитора, као и композиције са фестивала дечјег музичког стваралаштва које су стварала деца.

Ради актуелизације програма, наставник, такође, може научити ученике да певају и понеку песму која се не налази међу предложеним композицијама ако то одговара циљу и задацима предмета и ако одговара критеријуму васпитне и уметничке вредности. Посебну пажњу треба посветити изражајности интерпретације - динамици, фразирању, доброј дикцији.

Свирање

У сваком одељењу постоји један број ученика који има веће или мање потешкоће у певању. Таквим ученицима треба дати могућност афирмације кроз свирање на дечјим музичким инструментима да би учествовали у групном музицирању.
У раду користити ритмичке и мелодијске инструменте. Пошто су ученици описмењени, свирање на мелодијским инструментима биће олакшано јер се могу користити нотни примери појединих песама које су солмизационо обрађене.
Потребно је развијати дечје предиспозиције за музичко обликовање и омогућити им да доживе радост свирања, чиме се богати личност у осетљивом периоду емоционалног сазревања.
Слушање музике
Улога наставника у организовању правилног приступа слушању музике је од пресудне важности за естетски однос према музици и за тумачење музичког дела. Слушање музике се у седмом разреду ставља у функцију стицања знања о музици и део је обраде задатих тема.
Пре слушања треба обновити знања из области музичких изражајних средстава која се стављају у функцију изабраног примера. Треба избегавати утврђене методске поступке већ трагати за новим приступом у складу са делом које се обрађује. Личност стваоца се представља најуопштеније, са основним хронолошким подацима, с мером одабраним анегдотама и уз настојање да се ученикова знања из различитих области повежу и ставе у функцију разумевања слушаног дела.
Музичко стваралаштво
Музичко стваралаштво има велику васпитну и образовну вредност: подстиче музичку фантазију, обликује стваралачко мишљење, продубљује интересовања и доприноси трајнијем усвајању и памћењу музичких репродуктивних и стваралачких активности и знања.
Праћење и вредновање ученика
Да би се остварио процес праћења напредовања и степена постигнућа ученика у настави музичке културе, неопходно је да наставник претходно упозна и идентификује музичке способности сваког ученика.
Оцењивање ученика у настави мора се спроводити организовано. Оно треба да обухвати и прати посебан развој сваког ученика, његов рад, залагање, интересовање, став, умешност, креативност и слично. Наставник треба да прати развој личности у целини и да објективно процењује колико је ученик савладао програмске захтеве.
Смисао оцењивања у настави музичке културе не треба да буде искључиво везан за оцену музичких способности, мада њих треба истаћи, већ и у функцији награде за залагање, интересовање, љубав према музици. Оцену треба користити као средство мотивације: она треба да ученике мотивише на музичке активности и на бављење музиком у складу с њиховим стварним способностима и потребама.
Домаћи писмени задаци или писани текстови, контролни задаци и слично не задају се за овај предмет ни у једном разреду. Целокупно наставно градиво остварује се само у школи.
ПРЕПОРУЧЕНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
Химне

Државна химна
Химна светом Сави
Школска химна
Народна музика
Наджњева се момче и девојче
Све тичице запјевале
Седи мома на пенџеру
Ти једина
Трескавица коло
Шано душо
Духовне песме
Божићу, наша радости
Исајија Србин - Алилуја
Помози нам драги Боже
К. Станковић - Многаја љета
Тропар за Божић
Тропар светом Сави
С. Мокрањац - одломак из литургије, Буди имја
Староградске песме
Ајде Като, ајде злато
Небо је тако ведро
Што се боре мисли моје
Ој, јесенске дуге ноћи
У тем Собору
Песме из балканских ратова и Првог светског рата
Капетан Коча путује
Креће се лађа француска
Тамо далеко
Канони
М. Преторијус - Живела музика

М. Преторијус - Освану дан
Ј. Хајдн - Интервали
Песме које су компоновала деца
Одабир песама награђен на Фестивалу дечјег музичког стваралаштва.
Песме националних мањина
Зека (мађарска)
Мала птица (албанска)
Родиле су трњине (русинска)
Тодоро, Тодорке (бугарска)
Црвена јабука (словачка)
Чобанчић (румунска)
Ђелем, ђелем (ромска)
Забавна и филмска музика
Избор савремених популарних песама.
ПРЕПОРУЧЕНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ ЗА РАД ХОРА
Песме домаћих аутора
К. Бабић - Балада о два акрепа
И. Бајић - Српски звуци
З. Вауда - Мрави
З. Вауда - Пахуљице
С. Гајић - Тужна муха
Д. Деспић - Киша
Д. Деспић - Огласи
Д. Деспић - Смејалица
В. Ђорђевић - Веће врана
В. Илић - Воденица
Д. Јенко - Боже правде
Д. Јенко - песме из Ђида
Ј. Каплан - Жуна
П. Коњовић - Враголан
Ј. Маринковић - Љубимче пролећа

М. Милојевић - Ветар
М. Милојевић - Младост
М. Милојевић - Муха и комарац
С. Мокрањац - II руковет
С. Мокрањац - X руковет
С. Мокрањац - XI руковет
С. Мокрањац - На ранилу
С. Мокрањац - Пазар живине
С. Мокрањац - Славска
С. Мокрањац - Тебе појем
С. Мокрањац - Химна Вуку
Б. Симић - Пошла ми мома на вода
Т. Скаловски - Македонска хумореска
М. Тајчевић - Додолске песме
М. Тајчевић - I свита из Србије
Шистек-Бабић - Ој, Србијо
Страни композитори
Аутор непознат - Ла виолета
Ј. Брамс - Успаванка
К. М. Вебер - Јека
Г. Гусејнли - Моји пилићи
Г. Димитров - Ана мрзелана
З. Кодаљ - Каталинка
З. Кодаљ - Хидло Веген
О. ди Ласо - Ехо
Л. Маренцио - Ад уна фреска рива
В. А. Моцарт - Успаванка
Д. Ђовани - Ки ла гаљарда
С. Обретенов - Гајдар
Палестрина - Бенедиктус
Палестрина - Вигилате

Б. Сметана - Долетеле ласте
Ф. Супе - Проба за концерт
Ф. Шопен - Жеља
Ф. Шуберт - Пастрмка
Канони
Аутор непознат - Дона нобис пацем
Л. Керубини - На часу певања
В. А. Моцарт - Ноћ је мирна
Ј. Г. Ферари - Кукавица
В. Илић - Сине музика
Ј. Хајдн - Мир је свуд